

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206031

UNIVERSAL
LIBRARY

దాశరథి విలాసము.

దాశరథి విలాసము.

శ్రావణ నవమి వచ్చు య కవి ప్రణీతము.

శ్రీచెలికాని సూర్యారావు

గారిచే బ్రకటింపబడినది.

మొదటిపూర్వ

కాకినాడ :

కాకినాడముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడినది.

1928.

వెలదు. ౨.౪-౦.

క వి ప్ర శం సా దు లు .

(క్రీ శ. 1863?—1898.)

ఈ దాశరథివిలాసమును రచించినకవి కొత్తపల్లి లచ్చయ్య. పితాపురము సమీపముననున్న చెందుర్తిగ్రామవాస్తవ్యుడు. ఈతఁ డాపస్తంబసూక్రుడు. కొండిన్యసగోత్రుడు. తెలుఁగాణివైదికబ్రా హ్మణుడు. తండ్రిపేరు రామన్న. తల్లి సుబ్బమ్మ. ఎనమం డ్రన్నద మ్మలలో నితఁడు నాల్గవవాడు. తనవంశవృత్తాంతమును గవి కృత్యా దిని వివరించియున్నాడు. ఇక్కవికుటుంబము చిరకాలమునుండి రావు వాఁసంస్థానమునే యాశ్రయించి యుండెను. ఈతఁడు శరీరారోగ్య ము చాలనివాఁ డగుట నారోగ్యేచ్ఛచే మొదట దుష్కరప్రాసనూ ర్యశతకమును రచించెను. తర్వాత తిరుమలయాత్ర పాదచారియై చేసి వచ్చి శ్రీవేంకటేశ్వరున కంకితముగా శ్రీచున్నారాయణుని ద శావతారములలో నేడవదియగు శ్రీరామచంద్రుని దివ్యచరిత్రము ను (దాశరథివిలాసముగా రచించి) సమర్పించెను. భారతవర్షము లో నాబాలగోపాలమునకు నిత్యస్మరణీయుఁడును బూజనీయుఁడు నైన శ్రీరామదేవుని దివ్యచరిత్రమును తనలలితకల్పనాకల్పకమునుండి ప్రౌ ఢపద్యప్రసూనరూపమున వెలువరించుటకుఁ గవి తనయిరువదియవ యేటఁ బ్రారంభించి తల్లి తమ్ముల మొదలగువారు మరణించుచుం డుటచే నడుమనడుమ విఘ్నములు సంభవించుచుండినను బూన్కి వీ డువక పదిసంవత్సరములకుఁ బూర్తిచేసెను. తరువాత, తానే యిప్ప టికి రెండుపత్రికలను వ్రాసెను. మొదటిచిత్తుపత్రిక చాలభాగము తాళపత్రిపత్రి. రెండుమూడుపత్రికలు కాగితములు. కవి, తాళపత్రి ములమీదఁ గాగితములమీద నొక్కవిధముగానే వ్రాయఁగలిగి యుండెను. అతఁడు వ్రాసినశుద్ధపత్రికలలో నొక్కటి చెన్నపురి ఓరి

యంటల్ లైబ్రరీలోనున్నది. రెండవదానిం బట్టి యీముద్రితప్రతి సిద్ధముచేయఁబడియెను. కవి గ్రంథసమాప్తి చేసినపిమ్మటఁ దన ముప్పదియైదవయేటఁ గావచ్చును, హేమలంబిసంవత్స రాశ్వయుజ బర నాఁడు కాలధర్మము నొందెను. తనజీవితకాలములో ముద్రాణ మునకై యనేకయత్నము లొనర్చెను, గాని, కాలమును బురస్కరించుకొని కొనసాగ లేదు. తదనంతర మతనితమ్ములప్రార్థనమున శ్రీ రాజా మంత్రిపేగడ భుజంగరావు బహద్దరుగారు తమమంజువాణి పత్రికలోఁ బ్రకటింప ననుగ్రహించిరి. కాని యంతలో నాపత్రికా ప్రకటనము నిల్చిపోవుటచే నై దాశ్వాసములతో నీగ్రంథ మసమగ్రి ముగనే యుండవలసివచ్చినది. ఆపుస్తకములైన నెక్కడ దొరకుట లేదు. ఇన్నినాళ్ళ కిప్పుడు రసజ్ఞులును, భాషాపోషకులును, నాశ్రిత పక్షపాతులు నగు శ్రీరావు వెంకటనరసింహారావుగా రీగ్రంథమును జిత్తగించి చూపిన ప్రోత్సాహముచే గవివంశమునకుఁ బోషకు లగు శ్రీకోలంకవీరవర సంస్థానప్రభువులు రాష్ట్రీమణులు సత్కార్యనిర్వహణ మునకు ముందంజవేయువారు, దేవభ్రాహ్మణాధక్తిపరతంతులు, నగు శ్రీరాజా రావు చెల్లయ్యమ్మారావుబహద్దరువారి యొక్కయు శ్రీ రాజారావు రామయ్యమ్మారావుబహద్దరువారియొక్కయుఁ గరుణాకటాక్షలేశమున సంపూర్ణముగఁ బ్రకటింపఁబడినది. ఈదాశరథివిలాసము పూర్తిచేసిన యనంతరమునఁ దనప్రభుధక్తి వెల్లడించుచుఁ గవి రచించిన చెల్లయ్యమ్మశతకమునాఁడే యిక్కార్యము నెఱవేఱవలసినది, గాని, యప్పటికి దీనికిఁ బ్రకటనకాలము రాలేదు. అనారోగ్యతచేతఁ గవి వివాహమును నిరాకరించెను. ఈవి విద్యాభ్యాసము తనపెద్దయన్నగారగుగంగయ్యగారి యొద్దఁ గావించెను. గంగయ్యగారు పురాణము చెప్పటలోఁ బ్రసిద్ధుఁడు. ఆయనతోఁగూడ నుండి రామాయణాది పుస్తకములుచదివియే కవి యితటిగ్రంథమును నిర్మించుపజ్జి

ను గడించెను. గంగయ్యగా రిప్పటికి రెండుసంవత్సరములక్రిందటఁ
 డనడెబ్బదియవయేట స్వర్గస్థులైరి. ఈలచ్చయ్యకవి యాశుకవిత్వము
 గూడఁ చెప్పవాఁడు. సమన్యాపూరణమున నిపుఁబడు. పల్లెటూరి
 జనులను రంజింపఁజేయుటలో గట్టివాఁడు. ఎవ్వ రేకథ నేరీతిని జె
 ప్పమన్న నారీతిని బొబ్బిలిపాట, శారదకావ్యము, కోలాటపుఁబడ
 ములు మొదలగురీతులతో, అశుభారను గ్రామమధ్యమున రాత్రులలో
 వీధిలో నిలువఁబడి పాడి జనరంజనము చేయువాఁడు. ఈయనపాటలు
 వినఁగోరి చుట్టుప్రక్కల గ్రామజనులు పిల్చిన నచ్చట వివిధరీతులఁ
 బాడి యానందపఱచుచువాఁడు. కొందఱు శిష్యుల కాపాటలు నేర్చె
 ను గాని యాశిష్యులు గురువుగారితోనే యున్నారు నవ్వుపుట్టెం
 చునట్లు మాటలాడువాడు. ఒక్కనాఁడు పాలములోఁ జెట్టెక్కి తేనె
 పట్టును దీసెను. ఈగలు చేతివేళ్ళమీఁద గుట్టినవి. ముంజేతివఱకు
 వాఁడెను. చూచినజనులు“లచ్చయ్యగారు! చేయివాఁచినదే”మని య
 డిగిరి. ఝటితిస్ఫురణచేఁ బ్రత్యుత్తరముచెప్పి లోకమును మెప్పించు
 నేర్పుగలుగుట — “నేనీనాఁ డుదయమున నడవిలోనికి వెళ్ళియుంటిని.
 “పులిగని”లో నొక్కసిద్ధుఁడు దర్శన మిచ్చి నీరసించిన నాశరీరము
 బలుపుఁజెందుటకై యొకసిద్ధరసమును జెప్పినాఁడు. ఆయాకుఁబస
 రెంతవఱకుఁ బనిచేయునో యని నలపి యీచేతికిఁ బట్టించితిని.
 పట్టినంతమట్టు నిట్లు బలిసినది”యని వారి నాశ్చర్యమగుటఁ గావించి
 కొంతవడికి వాస్తవమును జెప్పి నవ్వించెను. ఇక్కవి తనకవిత్వము,
 కల్పనలు, వర్ణనలు, మొదలగునవి జన్మభూమి యగుచెదుర్తిలోని
 ప్రజలు, అక్కడి యడవి, పర్వతములు, మృగములు, వృక్షలతాదు
 లును జూచియే విరివిగా సంగ్రహించెనని గ్రంథమునందలి యనేకదృ
 ష్టాంతములను బట్టి కవిస్వభావ మెఱింగినవారికిఁ బొడకట్టకమానదు.
 ఒక్కనాఁడు బొమ్మలాటవారివలె రంగనాథరామాయణములోని

లక్ష్మణమూర్ఖసుట్టము రాత్రీపూట జదువుచున్నాడు. అందు సూజీ
 ఎకరణి విశల్యకరణి యిట్లేవో కొన్ని పేరులు వచ్చినవి. ఒక్కడు
 వానిని విని కఠిణి యేమిటని పశ్చించెను. కఠిణి యెఱుంగనా
 “మద్దెలకఠిణి,.....” యని నవ్వుచుఁ జెప్పెను. చెప్పినంతనే తనకు
 స్వవిషయ మొక్కటి తలఁపునఁ బడినది. ఈయనతమ్ముడు అక్కప్ప
 యను అర్కయ్య జ్వరములోఁ జెవిక్రింద నొక్కకర్ణి యనుగడ్డ లేచి
 మృతుఁడయ్యెను. ఆవిషయము, కఠిణియని చెప్పినంతలోఁ దోచి
 పుస్తకము మూసి తలవాంచెను. కారణము దెలిసికొని శోతలు,
 ఎప్పుడో చనిపోయినవానికై యిప్పుడు మీమంటివారు విచారించెద
 రా? గతముగతమే యని యోచాచ్చిరి. అంతకుఁ గొంతకాలములో
 నే తనరామాయణములో (దాశరథివిలాసమున) లక్ష్మణమూర్ఖసుట్ట
 ము వచ్చినది. అపుడు 6 ఆశ్వాసము 921 పద్యమును-

గీ. ఒంటినున్నయపుడు సౌఖ్య మొందునపుడు

నామనప్పుడు బంధులఁ గూడునపుడు

మఱపురాక సహోదరమరణశల్య

మొమ్ములను గీతనున్న నూత్రోడ్లకైవ.

అని వారికిఁ బ్రత్యుత్తరముగా వ్రాసిపెట్టెను. ఈఅక్కప్ప
 గారిపక్షి యసాధారణమైనది, అగ్నిస్తంభన, జలస్తంభనము, గారణి,
 నరవిద్య, సాము, గరిడి, కాగితపుటట్టలు కత్తెరించి తెఱబొమ్మలాడిం
 చుట, పందెమువేసి యగాధజలములో ననేకవిధముల గంటలకొలది
 నీడుట, పంటచేయుట, కావడిమోయుట, కుట్టుట, బొంగరములు
 బరిణేయి పట్టుట, కమ్మరము, నేతపని, తాగ్గిళ్లుపేరుట, మొదలు

నేయుట, బుట్టలల్లుట మొదలగు వివిధములైన చేతిపనులు వినోదమున కై యభ్యసించెను. కవిత్వము చెప్పవాడు, వివాహోపనయనాదులు చేయుచు స్పార్తకలాపము కొంత నేర్చెను. అట్టివానిమృతి యీకవికి విచారజనకము కాకపోవునా? ఇక్కవి బీదలనుగాంచి యోర్వశేషు. తన కున్నదానిలోనే వారికి వారమునకు నెలకుఁ గొంత కొంత యిచ్చువాడు. దానికై వినియోగించుటకుఁ మిత్రులయొద్దఁ జేసిన చేబడుభ్యు- ఈతనిమరణానంతరము జనశ్రుతినిబట్టి యుత్తమద్దలను దెలిసికొని గంగయ్యగారు మరల నిచ్చివేసిరి.

ఇట్టి మహనీయకృతిని పండితపామరలోకమునకై యొసంగి తత్ప్రసాదమున నుత్తమలోకమునందుఁ జిరస్థాయియై యున్నకవియొక్క చిత్తము శ్రీరాజ్ఞీష్ఠితీయమున కాతనిపైఁ గలవాత్సల్యమునఁ బ్రచురింప ననుగ్రహించినందునఁ బ్రశాంతమై యుండుఁగాక. ఇట్టిఘన కార్య మొనర్చిన తమయేలికలయు వారిపూర్వులయు గుణకీర్తనము గావించుచు, పృథుపృశంస యరుపద్యములను మొదటఁ జేర్చిన నలువురలో సూర్యరావు సుందరరామయ్య యనునిరువురును గవికిఁ దమ్ములు. రామచంద్రమూర్తి పెద్దన్నగారగు గంగయ్యగారి పెద్దకుమారుడు, సోమసుందరము రెండవయన్నగారగు వెంకయ్యగారి పెద్ద కొడుకు.

శ్రీమతు లగునీపశ్రీధ్వయము సాధుజనావనము సత్క్రియాచరణమును గావించుటయే పరమధర్మం బని సంపూర్ణముగ నెఱిగి యుండుటచే నింకను నిట్టిభాషాపోషకములును చిరకీర్తిదాయకములు నగుకార్యము లొనరించి నిజసంస్థానము కవిపండితసజ్జననివాసయో

గ్యమై లక్ష్మీనరస్వతులకు విహారస్థానమై యుండునట్లు చేయును గాక !
 శ్రీవారియశస్సు దిగంతవిశ్రాంతముగా నుండు నట్లొనర్ప వారి యిష్ట
 దైవము లనుగ్రహింతురుగాక.

సహజపాండిత్య మగుటను, పండితసాంగత్యము పూర్తిగా లేని
 వాఁ డగుటను గొన్ని కొన్ని తావులఁ బ్రమాదము లగపడును. దోష
 జ్ఞులు వానిని బెద్దచేయరు. కవిత్వమునందలి తక్కిన సుగుణములఁ గాం
 చి యానందించిరేని గీర్తి శేషుడయినకవి కృతార్థుఁ డగును.

లక్ష్మీనరసాపురము,
 4 జనవరి 1928.

}

చెలికాని సూర్యారావు.

శుభమస్తు.

ప్రభు ప్రశంస.

- ఉ. శ్రీశుభదాసుకంబును, విశిష్టచనోజ్ఞును, వాంఛితప్రదం
బాశరభీనివారణ, మనఃతక్కి ధాబహులం, బలాతసం
కాళము, ముక్తివేళ, మురుకాండవికాసము, ముక్తపాళ మా
దాశరథీద్వీలాసము ముదం బొనరించుత రావువారికిఁ.
- మ. విముసుపత్తియు, జక్రిపానక శాపాగ్నివీణ్య, ముద్యత్ప్రభా
విసరోహాతితదోషయుక్తియు, బుధప్రేమాతిరేకమృగ లో
కనుచ్ఛాత్వమృగ, స్వభావసిద్ధ చగుటా గాఢోలు బేర్గాంచినా
రసమానప్రథం బద్మశాసుకులు శే మామేయనిత్యోదయన్.
- ఉ. అందు బ్రహ్మరాగపరు లై, పరభంజను లై, విశేషశో
భం దనరారి మించిరి శుభప్రతిపాదకవృత్తి రావువా
రందు మహీపతీశ్యబిరుగాంచితు లై, సుసుశోభశాలు రై
కొండలు నైజవంశమునకుం గడువన్ని ను కెట్టి రాధ్యు లై.
- క. ఆమహిపతులకు నెల్లకు, దా మూలపురుషుఁ డయి రిపురళననిపుఁడై
శ్యామలకోటనిశాంతుం, డై మనియెం దెలుగురాయఁ డమిగపొిధిన్.
- గీ తెలుగురాజుని కర్ణింపఁ దివిరి వేల్పు, బాస యొడి కొత్తగఁ గొంత బాసవేర్చి
కొనియె నదియ తెలుగుబాస యనఁగ నొప్పె, గాక మిశ్రమభాషకుఁ గలదె తవు?
- కా. భావించందగు తెల్లతొలివలనద్వంశ మ్మ దీపింపఁగా
దేవబ్రాహ్మణ కార్యతత్పరఁ గుఠీమాధవారాధనక
శ్రీవర్ధిష్ఠనిజప్రజావనమతి న్నిలాదిరాజుప్రభు
దావర్భావము నొంది మించె సకలాకాంతస్థాత్మియై.
- మ ఘననీలాదిస్వపాలశేఖరుఁడు వేడ్కక రాక్షిబావయ్యుం
దనదేవేరిగఁ గోరి కాంచె నుతుల న్నా సత్యసౌందర్యభా
జనుల న్మాత్యుల పించాపంచానలం జం ద్రాన వామికే
తనలక నూత్యకుమా నామక కుభ్యత్పంచామ్యు లొనిర్వృత్.
- కా. అనీలాదిస్వపాలపిమ్మటఁ గుమారాగ్రేసరుఁడుక బహు
క్షౌణ్దాధస్పృహణీ యవర్తనుఁడు శ్రీమత్సూర్యభూపాలుఁ డ

త్యానందమ్ము వహించి లోకములు కొండాడంగ నేలె న్నహీ

జాను ల్నాటియె వీని కన్య లన రాజద్రావిడధర్మస్థితికొ.

8

గీ. ఇట్లు సూర్యకులమువార లెల్లఁబీరపురము నేలువార లయి యొప్పుదురు వారి

వారిచరితలు వేర్వేరు బలుకవశమె, పరంగ నేండ్లను బూండ్లను బట్టుఁగాక. 9

క. వినుతయకుం డగుసలనూర్వస్వపాలుననుండుదమ్ముఁ డలరు స్సాజ

స్యనిధియు మాన్యచరితుఁడ, మనుమాన్యుఁడు నయి కుమారమహిపతి యనఁగకొ. 10

సీ. అర్థి సంఘములదైవ్యముదీలునందాఁక, నిద్రానీనికృపాసమదుఁడె డిత్తఁడె

వినుతపువ్వురైనమ్మున గామచంగుఁగిని, మఱిపించువెత్తుభక్తినిరతుఁడె డిత్తఁడె

కఱుకాత్రపువ్వునెఁక బరువాతుర మొకండుఁ, బలుకనిసరశస్యభావుఁడె డిత్తఁడె

పుజ లెల్లఁ దనకన్న పుజఁజుట్లు భావించి, త్వఁజాలెడిసమదప్పి యిత్తఁడె

గీ. యనఁగఁ గోలంకవీరవిరాధిపతి న, శేష రాజలక్షణవిరాజితకుభయకుం

డక్కుమారమహిపతిగా నుండు మించె, గేవలస్వపమాతుఁడె తర్కింప నతఁడు.

క. లక్ష్మీకణ్మూర్తి ననఘ, లక్ష్మీనగసన్యకు నచలచరిత విలస

ల్లక్ష్యణలక్ష్మితను గుమా, య్మౌళిపతి వెండ్లి కూడెఁ బ్రేమద మెలర్పన్. 12

క. శ్రీరంగనాథపదసరి, నీరుహల్ని ప్రియనిచిత్తాంబుజ, ల

శ్రీరమణీకరుణాపుష్ప, ధారాపరి గన్న యగు మఁ దస్మితి చెలఁపెన్. 13

స. అతులితభాగ్యశాలి యతిఁ డాదును నుండున నిత్యనూన్యత

క్రతులఁ గుమారరాజప్య రాజకీశోరుల యెడఁజేజులం

బ్రతిహతాశ్రయింపింపల నెత్తెద్దురా గజులకొ మహా

ప్రతిభుల సూర్యధర్మ హిపాలురనియ్యఁ గాంచెఁ బుత్తులకొ. 14

స. పెద్దది యాశ్మకొగరము, పెద్దది చాపులు, సాహసంబు ఒల్

పెద్దది, సర్వభంగులను బెద్ద యు గారగుణంబు పోల్చినం

పెద్దది కీర్తి, శేష కహలపెద్దది యక్కడి కిట్టు లన్నిటం

పెద్దవహింప సూర్యవిభు వేంబులపెద్ద స్పృహచె ధారణికొ. 15

క. ఆర్యామోది, గుళాగ్నిధీలితు, వ్యామూచస్ఫుటాంగకొ మహా

ద్రౌణిదైవ్యసునర్ల భూధనుని, సంధాభాగ్దవుకొ, రావుగి

సూర్యారామస్వపాలకానుజుని సుస్తుత్యాశ్వశిక్షకొ

చార్యుం బేర్పొనఁజెల్లుఁ బుణ్యవిధి గాజాధర్మరాయప్రభున్. 17

గీ. అనఘ వెల్లుకివంశపావన తిరుగు, విభుజగన్నాధరాయనిపిన్నపట్టి

రాజ్ఞి శ్రీచెల్ల మాంబను గనుణఁ జెట్టు, వట్టె శ్రీనూర్యరాయస్వపాలమాణి. 18

- క. ఆరాజును, నారాజ్ఞియు, నారాజ్యము బోల్ప నిట్టి దని పలుకఁగ నే
వీటిఁడె పూనెడుఁ గవి తన, గౌరవ ముడుగు నని నుడువుఁగా కొకభంగిణి. 19
- సీ. ఎవనిప్రతాపహీనికి బాదబాసల, మది విస్ఫులిగమునట్లు తోఁచు
నెవనియశోరమ కీరేడుజగములు, నర్తనశాలలై ననుపుమిలు
నేవానిదానధారాప్రవృద్ధికి బోల్ప, జలనిధుని నల్లకాల్వలనఁ జెల్లు
నేవానిశత్రుల కేడువారాసులకడ, నున్న కొండ యిక్కఁ గుయి కాలు
- గీ. నట్టిశుభతర రావునుహాస్యవాయ, జలనిధిసుధాకరుం డన జననమంది
వెలయు నానూర్యరాయభూభృత్తిలకుండ, వజ్రపువసు రాఁడు జన్మజన్మములక్షేప.
- సీ. సాపించె నేయమ్మ తనపేరఁ బీఠికా, పట్ట పోస్తె శపాతశాలఁ
గట్టించె నేధన్య ఖ్యాతమై నత్తపేర వహితఁ జ్యోతసపుష్కము
వెలయించె నేరాష్ట్ర యలత్న నగమున, సత్యసారాననస్వామిభక్తి
గల్పించె నేదేవి ఘనతరిస్థిరవృత్తి, సింహాచలశ్రీనివాసామూర్తి
- గీ. కట్ట శ్రీచెల్లయాంబిక ననఘచరితి, నాంబికశతాంక మగురు శముఁ గౌరి
ధర్మకార్యము లానరిచి తద్ద నెగడి, బారిలో మన్న మునుగఁ జెప్పంగరాద! 21
- సీ. నుకృతకార్యపరత్వశుభచిహ్నము లెవని, వేంకటత్వమును వెలరుజేసె
నవాజప్రభావిలాసవిశేష మెంతయు, నెవ్వనిసూర్యత్వ మేర్పరించె
శక్తిసంపన్న ప్రకృతి జగదుల, నెవనికుమారత్వ వెలుకఁపఱిచె
సలితరాజలతాకుభాకృతి యేని, మహిపతిత్వంబును పహితఁపఱిచె
- ఆ. నట్టిమారనుండరాకారు నుకుమారు, ధీరు కాంతిమూర్తి ధీమతాంబ
బట్టిగాఁగఁ బడసెఁ బ్రజసంతసింఁగాఁ, దల్లి చెల్లయాంబ ధన్యగాద! 22
- స. అకుటిలుఁ డార్యసమ్మతుఁ డనాకృతిమారుఁడు సత్కవీంద్రిపో
వకుఁ డురుదానశీలుఁడు ప్రభాపరితీతుఁ డాత్మబాంధవ
ప్రకరముదావహుండు గుణబంధురుఁ డుత్తమరవ్యక్తిఁ డధీ
నిక సితవృత్పయోరుహుఁడు వేంకటసూర్యకుమారుఁ డారయణ. 23
- గీ. ఆతఁడు చెలికానిభావనారాయణాత్మభాత నకలంకచారిత్రి సాధ్వీ ననుప
మానసద్గుణమణి గురుమాననీయ, రావయాంబ కరించె గరంబుఁ బ్రీతి. 24
- సీ. ఏరాష్ట్ర శాశ్వతప్రారంభితోత్థతు, లెల్ల నడఁచెఁ దల యెత్తకుండ
నేతల్లి యాశీరవాళిత్వము రక్షించె, గోర్కలు తుదమట్టఁ గురియఁజేసి
యేసాధ్వీ దిక్కులనెల్లను సితయశశ్చంద్రోద్రవరీచిపుంజమ్ము నించె
నేరామ ధాత్రి వహింప నాబాఁగో, పాఁబుఁ డెల్లగ బ్రతుకఁగలిగె

- గీ. నట్టిశ్రీచెల్లయాంబ మహాజ్ఞ మసలి, సన్నతుల నొందె నని యెంగు జను లనంగ
నత్తమం దలలానాల్క యగుచు వెలసె, రమ్యసద్గుణనికురుంబ రామయాంబ.
- సీ. తాతతండ్రిలనుండి తమకొల్వఁదీర్చు భృత్యులఁ గాచి పుణ్యంబుకొంగు ననియు
దేశమ్యుఁ గాలమ్యుఁ దెలిసి ప్రబాసురం, జనముగఁ బాలింపఁ జూచు ననియుఁ
బుట్టినయింటికి మెట్టినయింటికి, బేరుఁ దెచ్చి యశంబుఁ లెంచు ననియు
మానితసంస్థానమర్యాద లారసి, కులమువారల పేరు నిలుపు ననియు
- గీ. నరసి చెల్లొంబ స్తుతకు రాజ్యం బొసంగె, నాదిరాజ్యపద్ధతి ననుసరించి
యహహ! స్వార్థపరిత్యాగ మనఁగ నిట్లు, బుండవలకుడె యని మెచ్చు సుర్విజనము.
- సీ. నాటనాటను రమానాథువైఁ బొదలుభక్తి యవిరళం బని తెలుపుకొఱకు
వరనార్యరాణ్యహీధర్తవై గల్లు కి, డిందిప్రేమముఁ బ్రకటించుకొఱకుఁ
బావనలక్ష్మీనివాసరింగములపై, భావ మెంతయుఁ దేట పఱచుకొఱకు
నిర్మలఘనయశోనిలయ నై వనియద, నంచు జగతి కెఱిగించుకొఱకు
- గీ. బలిర! చెల్లయాంబను దిరుపతియు నెండ, పల్ల ట్లేత్రగలు దామరవాడయు సీత
చంద్రసౌధ మృత సుసుస్కాంత మట్లు, చెందె; మాటు నె సాధ్వలశీల మెంగు
- సీ. తనభక్యనివయాదిఘనలక్షణంబులు, నారాయణాంశసంజనతఁ దెలుపఁ
దనగురుకుశ్రూష యనయంబు వాయని, సూర్యపత్నీ త్వనిన్నూర్తి నెఱపఁ
దనయపూర్వసహజధగ్గుగుణప్రాధి, ప్రత్యర్థిపటలసంవర్ధనముగఁ
దనయండ యయి నిల్చిన్పసింహు నాదృతి, శ్రీకులఁ బ్రహ్లాదత్వస్థితిఁ దేల్పుఁ
- గీ. బ్రబలుఁ గవిమండలాశీఃపరాత్త, పుణ్యరాజ్యాధి కాగ్రప్రభూతపూతి
నిర్మలవియన్న దీపదృష్టి బిడకీర్తి, రాజితాళాకదంబ శ్రీరామయాంబ. 28
- సీ. సీతచంద్రసౌధపక్షిప్రభావరణంబు, పద్మనాయకకులపాలితంబు
హూరనిశాటసంకులధూమ కేతువు, మాధవక్రీడాసమానసీచు
విబుధసన్నతసత్రవేశ్యప్రపూర్ణంబు, భక్యనుమిత్రావతంసభవన
మనిలకిశోరవిహారోపవనరాజి, వనగతభూబాతివైభవంబు
- గీ. భరతశత్రుఘ్న చణద్రభటసేవయొ, తంబు కుశలవసుప్రసిద్ధమ్ము నగుచు
రామరాజ్య మనంగ నీరామరాజ్య, మలరె నన మించె రావురామాంబదేవి. 29
- సీ. రావుసద్వృత్తివారాఁ యుచ్చింగఁగా, వెలసినచంద్రునికి శ లనంగ
ధ్యంబు నాల్గుపాదముల చిత్రింఁ గలిఁ, బ్రబలివధర్యదేవత లనంగఁ
త్రాచీన కన్యసుప్రకటవాసక్తి మై, జ్యోతిరదినసరస్వతు లనంగ
నాంద్రఃకీర్తన యి కించిడదసి, భక్యపావతపఃఫలము లనంగ

- గీ. నవ్వవాయమునన బ్రజ నగయుపట్టు, నధికవిద్యాప్రసక్తికి గా నధిక లగుమఁ
రాజిలెడు చెల్లఁకూంబయు రామకూంబ, సన్నుతికిఁ బాత్రములు కారె బగతిలోన.
- క. విద్యాసరస్వతులు స్వప్నవిద్యాపారగలు భాగవతపూర్ణకపా
మాద్యత్సంపద్విలసితి, లావ్యలు మఱి యత్తకోడ లన్నిటిలోనక. 31
- ఉ. ఆరయఁ బూర్వికాశితల నాశితపుష్పల వారిబిడ్డలక
వారియనుంగుకూనల నవకృదయాయతిఁ గాయప్రభు లీ
ధారణి రావుచెల్లఁకూమఁ దత్తున్నవ రామమ యంచు లోకముల్
సారెకు సన్నతింపఁగఁ జెలంగి వనాశ్రయ మించి రెంతయుక.
- 32
- ఉ. అయ్యలు నన్నులై పృజల నారయుమండి చెల్లఁకూంబ రా
మయ్యవ వారి నెట్లని నర్హు; పౌశిత గాక యల్పమే?
యియ్యడ నాయహోబలుని నేమెదిరింతుము మూఁడుమాల్లు చె
ల్లయ్యవ రామకూంబ మని యడ్డిఁ జూతము వ్యాకృతిపొధన్.
- 33
- క. ఇందుగ్రిం దని చందుగ్రిండు ని, నేందుగ్రిం దని పొగడు కవిమహిమమ్ముగ వాఁ
డిందుగ్రిండొ చందుగ్రిండొ తెలియ ది, నేందుగ్రిండొ యారిత్రమట లేటికి మాకుక. 35
- ఆ. ఉన్న దున్న యట్లు లగ్నడింపఁగ నేండ్లు, బూండ్లు, బట్టు లేనిపోని వేల?
యట్టి కెగురలేని యౌషికతో నండి, స్వర్గమునకు నెగుర నాగునట్లు.
- 36
- గీ. వర్తమానానురూపవర్తనమున, మించి యశమునఁ బృజలఁ బాలించు నల్ల
దివ్యరేచర్లగోత్రసంపీఠి లగు, నత్తకోడం డొకానొక యవసరమున.
- 37
- సీ. శ్రీవణయగ్మాభిరంజనదివ్యకుండల, భ్రాజితం బగుసోహయాజికులము
బహుమానితానన్ధ భర్మకాటీవిరా, జిత మగుపండితసింహానితతి
శుద్ధమాణిక్యసన్నద్ధకాంచనకంకి, జానిభూషితకవీంద్రావలియును
హరికిరీటకేయూరవిభూషాభి, గామ మా సామంతిరాజసమితి
- గీ. నాగవల్లిదళకరండపూగ మార్చ, చంద నాగురుకర్పూరచారుమకుర
ముఖ్యస్వపలాంఘనద్రవ్యములు గ్రహించి, సేవకాలియు నందంగుఁ జేరియుండ.
- 38
- మ. మముఁ గొండిశ్యసగోత్రసంభవుల సమ్మానార్హులక శక్త్యు
త్తమకావ్యప్రకరప్రకల్పనక శాధారేయులక రాజస
త్తమనిత్యోదయకార్యవాఁచుతుల సత్సంగత్యశోభాఘ్యులం
బగిమదానీవులుఁ బూర్వికాశితలుఁ బిల్వంబంచి పేమంబునన్.
- 39
- చ. కుశలమె మీకు బిడ్డలకుఁ గూరిమిఁ దప్పక మీర లుందురే?
కుశువులు పాఁడినేపెడినె? వన్యమృగంబులబాధ వానెనే?

కుశలమె యూరివారలకుఁ గూపతటాకములందు నీరమున్

భృశముగ నున్నవే ? తొలుత నిచ్చినతేలియు పండుచున్నదే ? 40

గీ. పూర్వముందోలే సంతతంబును బుర్రాణగోష్ఠి నుందురే ? కావ్యముల్ గూర్చుచుండ్రే ?
ఘనతరానకుితకుటుంబగౌరవంబు, నడపుచుందురె మీర లందఱును వేడ్క ? 41

క. అనిశంబును మీ డే పను, వినుచుండును వారు వారు వినిపింపఁగ మీ
రును వచ్చిసోపుమండం, జనుఁగాక ! యటంచు నాప్రిసంగవశమునకొ. 42

ఉ. అచ్చనగాయ లాక్షతఱియందునఁ జ్రోధ మెలర్పఁ జెప్పె మీ
లచ్చన రామభద్రునిఁజూస మపూర్వము గాఁగఁ దొట్టి; నా
మెచ్చుపబంధరాజ నుది మేకొని నామదిఁ బాయకుండు నీ
వచ్చునగాదె దానికి భుగంబుగ నత్తురెత్తు లెమ్మొయిన్. 43

సీ అంధగీర్వాణము లభ్యసింపఁగ లేదు, నేవించి నేర్వ దేశికుఁడు లేఁడు
వ్యాకరణజ్ఞుల పరిచయంబు హుళక్కి, పండితస్సేవా మావంత లేదు
కవిజనపాలిసాంకర్యము పూజ్యంబు, ఛందోజ్ఞులప్రశంస స్వప్నవార్త
గ్రంథావలోకనగతియును నల్పంబు, సహపాలులసహవాసంబు కిల్ల

గీ. నయవికారదుఁ డెన్న మనంబు వెన్న, వయసునకుఁ బిన్న కల్పనాపీతిభ మిన్న
యమరఁ బదరాజిఁగూర్చు బోతిన్న కొత్తపల్లెలచ్చన్న యతిఁడు కేవలఁడెతిలఁప.

సీ. సభఁ బుర్రాణముఁ జెప్పసాగినా రండవ, సూతుఁడీం దనుచూపువఁ బోలిచి
రాజకీయరహస్యయోజనాప్తిల యుగంధరమంత్రోఘాటఁ బడసి
మన్నించుప్రభువులమాట నొందలనిడు, పట్టి కేవలభటత్వంబుఁ జూపి
నీతిబోధనమును నెఱపుచో నపరచాణక్యఁడె యీతఁ డనంగఁ దిరి

గీ. మానఘనుఁ డెయి వత్సన్ని ధానమునన, చిలుత నాఁటను గోల వనించినట్టి
లచ్చనార్యుని మఱవంగ వచ్చునెట్లు, కివయఁ డతంబు రామనగన్న సుకృతి. 45

ఉ. అతనికల్పనాపీధవ మాతనిమంజులశబ్దగుంధనం
బాతనిచైలిమాధురియ నాతనిసన్నియమప్రీక్షిర్లకం
బాతనియర్థగౌరవము నాతనిసాహితీ యెన్నఁ బోలునే ?
తాతకు వానితాతకు సతంబు ధరితివహించుతాతకుకొ. 46

గీ. అరయఁ జెందుర్తి జన్మించి యంద పెరిగి, యన్య మెఱుంగక నిజశక్తి నఖిలకళల
నెఱిగి జగములఁ బేర్పొందెఁ బెరికిచెట్టు, మంచునకురా దటన్న సామ్యంబు దోఁప.

సీ. రామాయణగ్రంథరచనకు మున్నగు, భాస్కరశతకంబు భాస్కరుండు
వ్రాసిన చందాన వ్రాసె గంయుక్తాక్షరప్రాసములను సూర్యశతకంబు

- దాశరథిప్రబంధమునకుఁ దొలుత నూ, ర్యోపాసకుండుగా నోపు మఱియు
నీతుల కిక్కయై నెగడ మత్కృతి గాఁగఁ, గల్పించె శతక మొక్కండు వేడ్క
గీ. ధన్యుఁ డాతఁడు జన్మసాగ్ధకము గాఁగ, భగవదర్పిత మొనరించె భవ్యకృతిని
నాదికవిపథగామియు నాధునికుఁడు, గామియు భృమింపఁజేసెను గాదె జగతి. 48
- క మతిఁదలఁప దివ్యుఁడొకఁ డ్దీగతిహేలాగతి జనించి కడచనె నన స
ద్గతిఁ జెందె లచ్చనకవి సుకృతీగతా ను వసుదత్తు లేమన వచ్చుక. 49
- క. పరలోకగతుం డగునా, పరమనిగ్రంథులు జగదుపకరణముగ సా
దరవృత్తి బ్రకటియిట కరి ముయోగ్యంబు. గీర్తికాణ మెట్లున్. 50
- మ. ఇదియెల్లప్పుడు నామనంబునఁ గరం దీప్తంబ యై యుండుఁ బా
యను వో మత్సువయివృత్తికిని వో దై తద్ద ప్రేరేచెడుం
గద! ముద్రించుట మేలుసేత ధనమన్నం బెద్దయే మాకు స
మ్మద మిక్కల్య మటంచు మాకు నయి సమ్మానంబుతోఁ బల్కినక. 51
- గీ. తడవఁగా నెందు సత్సంధానములను, గృతిప్రశస్తయు చఱియట్టికృతుల జగతిఁ
బ్రకటననుసేసియు నాపుణ్యఫలవిశేష, మది యనంతము తలఁప మాయమృతార!
- చ. మును పొకమాజువాణి యశముం గనఁగార బ్రకటింపఁ బూనె ల
చ్చకృతి మైన దాశరథిసచ్చరితం బది సాగవయ్య ల
క్షీనిఁ దనయత్తఁ జెందమి ప్రసిద్ధు, కేకలక్షి నత్తఁజే
కొనె నిట నంజువాణి యింకఁ గోరికి లీకె లెత్తు టబ్రమే! 53

చంపమాలిక.

అగయఁ బ్రసిద్ధి కెక్కి దణులై నయపద్ధతి భూము లేలు భూ
మరులును రాజులుం గలరు పల్కురు లోకములోన వారిలో
నరిది సుపద్యఁబోచెను మహత్తరు లందుఁ గనిత్యహనుగీ
పరిచితి గల్గునారు తడవఁ దడవఁ నృతి వేయింకొక్కరు
దుగొ యన శుక, యట్లరుటఁ దోఁపరు సక్రిపు లెగు డాఁగిరో
మోదనకృత్తి మాని తిమపద్యము నాడి ఘోషాననా
తరమునఁ గాయు వెన్నెల గదా యని యాయడలక భవాగృహ
సరసతి గావించినఁ బ్రసన్నులఁ జూపి యశంబు చెట్టిగా
విరచితకావ్యులై చనుట వింతయె ? తొల్లిటిగ్రంథకర్త లె
ప్పరునున రాజమూర్య లయి భవ్యకృతు లృదియించి మించిరో
యెఱుంగనిదేమి ? తదులు మహీపతు లెంచఁగ రావునారు శ్రీ

కరుణను గ్రంథహేమకులు గాన వదింపఁగ వేయునేల ? దా
 తరథిలివాస మాదికవిసత్తమునట్లు రచించి దేవతా
 పురి కరిగెం గవిప్రకరపూజ్యుఁడు లచ్చన పెక్కు లయ్యె క
 త్వరములు తత్ప్రబంధము ముదంబున ముద్రణసేయ నెంచి యా
 దరమున మా కనుజ్ఞ యిడఁ దద్దయు నాతనివార మాటచే
 నగుదుగ లచ్చనాశ్రయఁ డయింబు సజీవుఁడ యంచు నెంచి ని
 ర్భాషితోప మాత్యులఁ దిరం బయి నెక్కిన నున్నవార మీ
 యుర కగుభాగ్య మెవ్వరికినుర్విలభించును? మీకుమీర యా
 దురుగదసాటి యంచు సతితుష్టల మై నుతియించి వెండియున్.

52

- సీ. ధనలోపమునఁ బ్రకటనము నేయఁగ లేని, యాందోళనం బట్టె యడఁగిపోత
 నామూలమునఁ జూచి హర్షించుభాగ్యంబు, గలుగు నే యని యాత్మఁ గలఁగకుండ
 నేనాఁటివాఁడొ యీకృతకర్త యని తెలియఁగఁగోరి కష్టంబు నందకుండ
 నెన్నటికైన లచ్చన్న వ్రాసినకృతిఁ, గందుమే యని పొందుకుందువోన
- గీ. మమ్ము బంధులఁ గావించుకృపలను, బంధవావలీ నానందవాధి మించి
 యాశీతాదరణంబు నెవ్వముగ నింది, చూడఁగొంటిరి, సద్యశమ్ము నభిలంబు. 53
- సీ మీమాట ధర్మసమీపిత మై గుఱ్ఱవాట్టచోసమ్ముల నడచుఁగాతి!
 మీవాల్గు నిఖిలాశీతివ్రాతవశమున్, తిరతిరంబుల వాఁకఁ దమప్రఁ గాతి!
 మీయిల్లు తప్పక వేయిండ్లమొద లయి, ఎఱుబాఁ ధవాదృతిఁ బడయుఁగాతి!
 మీకీర్తలతిఁబు పాఁకిఁ దిక్కుడ్యమ్ము, లాభ లోపసాగి యుండుఁగాతి!
- గీ. కృతః కరుణమ్మును చూపించి నితతిధర్మ, సద్గుణిఁ బ్రజామగుంజఁపరత మించి
 యానుధాకరతారార్క మవని నేల, మంబుదురుగాతి! మీర లోహలో యనఁగ 54

వ. అని ప్రస్తుతిసల్పి.

మ. సుజలాంతగ్గతమున్ సురస్యకును బ్రస్తుత్యర్హ మన్నత్యముం
 బ్రజఁ బోషింపఁగ సాధనంబు లని తెల్పు న్నియ శ్రీసీవాశై
 లజసాభాగ్యము నింపుఁగాకి! మనఁజెల్ల గృహ్య గామాల సా
 ర్వసనీవంబుఁ నేలురాజ్యమున నప్పు న్నేప్పు డుత్సాహియై

55

కా. శ్రీచంతంబు ఫలప్రదంబు నగుశ్రీసింహాద్రివై నిల్పు సు
 శ్రీచంతుండు నభీష్ట సత్పురుషుఁ డా శ్రీనాసింహుండు వి
 ద్యాహుధ్యుల రావు నెల్ల కురు గారుద్యుల నెల్లప్పుడుం
 బ్రేమం గాంచుత మత్తకోడలి నితశ్రీమించ దీవించుచున్.

56

- చ. బహుతరరాజ్యవిస్తృతి శుభప్రదవీర్ఘతరాయువు నృహ
మహిమయుఁ గీర్తి రావుకులమాన్యలు చెల్లురామరూపికల్
రహివహింపఁగఁ గరుణఁ బ్రత్యహముం దలపోయుఁ గావుతక్
మహిపతి పద్మనాభుడు మానుగఁ దత్త్వమువృద్ధి సేయుచున్. 57
- ఉ. తామరకంటికిన్మగువ తామరకంటి వెడంద దామరం
దా మునుబుట్టి తామరముదంపుఁగుమారునితల్లి యైనుయ
తామర పేరితల్లి, విదితామర తామరసాక్షు లెల్లరుక్
రా మనచెల్లమాంబకును రామమకుం బాడనూపుఁగావుతక్! 58
- మ. సమత న్వానకు నెండ కోర్చి బుధవిస్తారంబుఁ బోషింపఁగఁ
దమిఁ జెందు ని జియ్యకంబముకడం దా నిల్చియున్నట్టి య
య్యమపుతుం డగుబాజ్జదేవరయు నాయూ రేలురామాంబ న
య్యయ్య తం దగఁబోయఁగావుతను గార్యప్రాప్తి కాధారుఁ డై. 59
- క. రత్నమును రత్నగర్భను, రత్నాకరపుత్రిఁ బెన్నురంబున నినునా
రత్న గిరిసత్యదైవత, రత్నము చెల్లాంబ రాక్షి రామమఁ బోయితిన్! 60
- మ. కలలొనైనఁ దృణంబు ముద్దుగను నీఁగఁ నెంచి దాసారి ద
వ్యులమొక్కంగ నగీష్టముం డయి కడుం బొల్పారి సన్నద్ధుఁ డై
యలమేల్మొగనుఁ గూడి తిగ్మతిని గుర్రులించు నవ్వడ్డికా
గులవెంకన్న కృపామతి స్సతముఁ బోయిం జెల్లయ్యుక్ స్సుషన్. 61
- మ. గరుడాదిక్ గృహగోధి కావలసదాకారంబుతో భక్తిత
త్సరతక్ వైష్ణవు లర్చన స్సలుప మోదంబంది యెవ్వేళఁ దా
నురుభోగానుభవాప్తి నొప్పెసఁగు నయ్యుష్మాక శ్రీ వేంకటే
శ్వరుఁ డత్యంతముఁ బోయిం జెల్లయ్యు రాజారావురామయ్యున్. 62
- మ. అకలంకపీఠభాళియోగ్యుఁ డయి ప్రకృత్యంబుగా నిల్చి పో
షకత నిమించిన రావుచెల్లయ్యను నిష్టప్రాప్తి రక్షించుచుక్
సకలేశుం డకుపేగఁ బీఠపురిసంస్థానముగా నున్న శ్రీ
సకలేశుం డిడుసర్వసంపదలు రాజారావురామాంబకుక్.
- శా. శ్రీరంజిల్లెడు తోటపల్లెయల గౌరీయుక్తుఁ డై యొప్పి త
ద్ధా రాపాతముదానమాం డగుట నిత్యంబంద కాంచై నిరా
కారుల్ కొండదొరల్ నకు ల్నులుపఁగఁ గాపాడుమల్లేశ్వరు
దారుఢస్థితి రావువారల కభీష్టాంబులం గూర్పుతక్!

వ. అని కృతజ్ఞతం చెబుతుకొనుచు నాశీర్వదించి.

గీ. కాస్తులార! పండితులార! సత్కపిందులార! సజ్జనులార ! ధర్మాత్ములార !
యధిపులార! బంధువులార! యాత్తులార!, సకల సద్వర్ణులార! రసజ్ఞులార.

క. దేవతలను దాపనులను, చైతన్యుల నమృతవాత్సధావన్లుల న
ర్వాకనిదేవుల యామా, రావుకలాధిపులఁ బోవఁ బ్రార్థింపుఁడొగింక.

వ. అని లోకము ననారతము నారాధించుచున్నారము.

క్రొత్తపల్లి నూర్యరావు.

క్రొత్తపల్లి సుందరరామయ్య.

క్రొత్తపల్లి రామచంద్రమూర్తి.

క్రొత్తపల్లి సోమసుందరము.

శుభమస్తు.
అవిష్ణుమస్తు.
శ్రీశారదాంబామైనమోనమః.

దా శ ర థి వి లా స ము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీమద్దైవికధాతుచేష్టితము నై జీమాతసంవ్యాప్తమై

రామం బై తనరారువేంకటనగేంద్రంబు న్నరిచాగివరో
ద్దామం బై మృగవాళిలిప్త మగుపద్యాదేవితతోజ మం
చామోదించెడివేంకటేశ్వరుండు మమ్ముసక్తి రక్షించుతన్.

ఉ. మారుఁ గుమారుగాఁ గనినమా కెనయే సతి పల్కుఁగొమ్మ యో

వారిజవాస్త నాయెదకువచ్చినదానవు నీవ యంచు శ్రీ
బారుండు హరికాన్తుభముఁ జక్క నమర్చునెపంబునం దదీ
యోతుకుచద్యయిం బుడుక నుల్బెడు లచ్చి వసించు మాకడక.

2

చ. శేవుఁ డని యెల్లవారు నతిసేయగ నుగ్రత నీకు ధర్మమా
రవిశశేవన్నీలోచన వారా యన శంకరి సర్వమంగళా
ప్రవిమలనామ్మి నై తగునె భైరవనాఁ జన నీకు నంచు న
న్బువిహితరాగుఁ డై యమఁ గనంగొనుకెంభుండు మమ్ముఁ బోవుతక.

3

చ. అనుపమబాహుకాఖిల శిఖాభిభవారముమంబులం గన
ద్యవజవిరోధినిగ్రత శుధారసపుష్పరసాత్మమాలికా
ఘనఫలపజ్జులం బొలుచు కామవిరోధిశరీరకల్పకం
బున నలిసంగ తేదలత వోలెఁ బెనంగొనుగారిఁ గొల్పెదక.

4

ఉ. నందకధారిపుత్రుండు సనందనముఖ్యులకల్లఁ దెడిదీ గో
నందననాయకస్తుతుఁ డనందగి యుప్పెడు మేటి నిర్మలా
నందమనమ్ముఁ డదీ భవనందనవిక్రముఁడైన యాకలా
నందుఁ డొసంగుఁ గావుత ఘనంబుగ మాకుఁ జిరాయుయన్మతుల్.

5

చ. వరచతురాస్య పుణ్యజనవర్ధన దీక్షితసత్యలోక మం
దిరవృదుహంసకన్సురిత దివ్యపదాబ్జప్రవాళవాస్తవి
సరవిబుధాభినందితల సత్ప్రతిభారతిభారతీనమా
శ్శిరహిఁ జెలంగు కారణ దయామయత స్థనుఁ బొలుఁగావుతక.

6

- చ. అధిక మతి స్ఫుజింతుఁ గలుషభ్రమహాబలు నమ్మహాబలుం
గృభనధరారివిక్రమవార న్యహితాంబతు నాహితాంబతు
నివిధివిహితస్తుతత్రివివేశ్యగణాధిపునాగణాధిపుం
బృగుభయదాంతరాయభుజగేధవి నాయకు నావి నాయకుఁ.
- చ. పటుతరవార్ష పాదప శుభస్థితిగాంచి ప్రపత్తిసత్సలా
త్కటరసమాని రాఘవకథాఘననిష్కమావాసియై కడుం
జొటజొటఁదేనియల్లరియూ సాంపున రామునిఁ బల్కుచున్న యు
వ్యటుమణి నాంజనేయ శుకవర్యము నాత్మదలంచి మొక్కుదుఁక.
- సీ. చక్రింబు లెవనిచే సంతసంబుగ మను, నెవనిచే జక్రింబు లేపుఁ జెందు
తనురాజు లెవనిచే నసమతేజము గాంతు, రెవనిచే వసురాజు లెసఁగుచుందు
విబుధు లెవ్వని నేవెందు రెవ్వనిసే, వింతురు నిలుగులు విమలబుద్ధి
గగనధునివాంస గతిఁబొల్పు నెవ్వఁడు, హంసాఖ్య నెవఁడు బ్రశంసనొందు
- గీ. నరుణుఁ డెవ్వని సారథి యైమెలంగు, నెవ్వఁ డిలనరుణాభిఖ్య నెలమినొందు
నట్టిశ్రీలోకబాంధవుఁ డనుదినంబు, గృప మొలక లెత్త నన్న రక్షించుఁగాత. 9
- చ. వితతగుణాధిపాదుఁ బృథివీమహితాధునికాసనాతన
స్తుతిహితగాధువేష్టిత విశుద్ధవనోమునియూధుసంతతే
ధితఖిలతావిరోధు గురుదివ్యవినిర్మలబోధు సాధు ను
న్నతకరుణాసనాధుఁ గురునాధు భజింతు నభీష్ట సిద్ధికిఁ.
- సీ. నరుసఁ బ్రహ్లాదాది పరమ భాగవతుల, వ్యాసవాల్మీకాది వరనియములఁ
గౌతమీగంగాది ఘనపుణ్య నదులను, భూమ్యాది పటు పంచభూతములను
గరుడాదిహరిపార్శ్వ చరులఁ గుమారాది, కైలాసపర్వతాగ్ర పరిచరుల
ద్వాదశాదిత్యుల వసువుల నెనమండ్రె, గృహముల నుత్తమ బ్రాహ్మణులను
- గీ. నమరనాయకపావకా ద్యవ్విదికృప్తి, భుజనరుంధతి మొదలైన పుణ్యనతులఁ
బోతనను నన్న యాదిక పూర్వకవుల, వజ్రియుఁ దక్కిన పుణ్యుల మదిభజింతు.
- గీ. అజ్ఞులగు దుష్టకవుల నేలావాసింపఁ, బ్రాజ్ఞులగు సత్కవుల నేల ప్రస్తుతింప
దుష్టులని వారి దూషింప దుష్టుడయగుఁ, బ్రస్తుతికి సంతసింపరు పృబలకవులు. 12
- క. కృతినుతుని వేంకటేశుని, గృతినాధునిఁ గానొనర్చి కృపపుట్టనను
స్మృతి గావించెద వజ్రి సత్కృతియింతటికన్నఁ గలదె యెన్నివిధములక. 13
- క. అనిమన్యనోభీష్టవహాద్వివిధవిప్రార్థనంబును సత్సంభావనంబును
సంతోషరూపంబు గా నెవని యన్యదవ్యతానకీర్తనంబు గావించెద.

వంశావళి.

- క. ధన్యుడు వినమితముని మూర్ధన్యుడు సంశ్రితకళావిదాన్యుఁ డభిలస
స్మాన్యుడు సౌజన్యుడు కాండీయుడు వెలయుండపకపతిమ సధికుం డై. 1
- గీ. అన్నియమిగోత్రరత్నాకరాబ్జుఁడగుచు, వేదవేదాంతవిద్యాప్రవీణుఁడగుచు
గోత్రినెంతయుఁ బొగడొండె గొత్తపల్లి, నారసింహమనీషిమాన్యుమతపోషి. 2
- క. నరసింహత్వము భక్తాదరణత్వముఁ గలిగి యెట్లు తా నెన యగు న
న్నరసింహుఁడు విబుధాదరణాహితుఁడై కొత్తపల్లి నరసింహునకుకొ. 3
- క. ఆయ్యన నలుమొగములుగలజియ్యనదల్చుచే దొలిచదువుచే ననఁ దగువాఁ
డొయ్యనమైలవరపుభోగయ్య నెనరుఁగూఁతుఁ బెండ్లియై తగువేడ్కొక. 4
- ఉ. శక్తి పరాశరం గనినచాడున వెంకమయందుఁ గాంచె వి
ధ్యుక్తవిధానధుర్యుని విమోరగ బంధనమంత్రీతంత్రీసం
యుక్తకుచర్యునికొ హిమనగోపమధైర్యుని భూరిసూరి సం
సక్తసభాసభావితయశస్థగితాకుని వేంకటేశునికొ. 5
- ఉ. కన్నకుమారకోటి నతిగౌరవ మొప్పుగ నాదరించుఁ దాఁ
గన్నకుమారు లట్లు కడక స్సరిసేయఁగవచ్చు గంగ ముం
గన్నకుమారుమారు నవకంబున మీటును గొత్తపల్లివెం
కన్నకుమాలులే రని మహామహు లెన్నఁ బ్రసిద్ధి నొందుచుకొ. 6
- సీ. ఒకముఖంబున నేర్చె నో నాల్గువేదంబు, లని బ్రహ్మఁ గా దమనాగమోక్తి
వేదాంతయత్తులు విని నేర్చికొన్న వాఁ, డని శుకుమెచ్చఁ డధ్యాత్మవిద్య
ధర్మశాస్త్రంబునర్థం బెఱుంగఁడు వ్యాసుఁ, డని ప్రహసించు స్మృత్యధిగమమునఁ
దనవారి కుపదేశ మొనరించెనా యని, పుష్కలము నవ్వు శ్రీపతిమధ్య కై 7
- గీ. దనయెడుట నురువటుము దగ్గంబొనర్చె, దత్తుకుం డని కశ్యపుఁ దఱిమి పల్క
సర్వముఖవిషమంత్రీ ప్రశక్తియుక్తి, నతఁడు గవలఁడే వెంక నాఖ్యసూరి. 7
- సీ. అతిథి యై మాయింటి కరుడేరఁ జాలదే, యీతండు పాపంబు లింకిపోవఁ
జెలఁగి మాయూర వసించినఁ జాలదే, యీతండు మిగులఁ బ్రఖ్యాతిగాఁగ
నీతండు మాకుఁ జ న్విచ్చినఁ జాలదే, సకలశాస్త్రాగ్రము ల్పొంగిపొంప
వేడుక నొక్కమా టాడినఁ జాలదే, మాతోడ నితఁడు జన్మఫలముగ 8
- గీ. ననుచు నూరిజను ల్దను వినుతినేయ, వసుధఁ గీర్తి వహించె నద్వైతతోషి
య. పలభాషి యిరోషి దయావిధూషి, ఘననిగమపరవేషి వేంకమనీషి, 9

- ఉ. ఆతడు మొక్కరాలవిమలాస్వయదుగ్ధపయోధిచంద్రుఁడౌ
 సీతఁ డనంగ సంస్తుతి వహించిన యర్కుయ పెద్దటాఁతు వి
 ఖ్యాతచరిత్ర భర్మనిభగాత్రు లసచ్ఛతపత్రునేత్రు సంగ
 బాతయజీపవిత్ర సతిపాత్రును బ్రహ్మమగోత్రుఁ బెండ్లి యై. 9
- అ. అనఘశీల సాధ్వీ యైన తత్సతీయందుఁ, గాంచె రామగోత్రుఁ గలితగాత్రు
 ననఘమిత్రుఁ బాత్రు నమితదోషలతాల,విత్రు నుభయవలపవిత్రుఁ బుత్రు. 10
- క. అరాముడు పితృభక్తికి, నారాముడు జూమవారి కా రాముడు నా
 త్కారాముడు గుణనికరపి, కారాముడు విప్రమాత్రుఁడౌ తలపోయె. 11
- సీ. అనఘవర్తన రామనట్టివాఁ డౌ గదా, యచలసంధాపౌష్టి నట్టివాఁడ
 యాచారమున భీష్మనట్టివాఁ డౌ గదా, యమితశాంతిస్సాగ్రి నట్టివాఁడ
 యాడితప్పమిఁ బలియట్టివాఁ డౌ గదా, యాదాద్యశీలత నట్టివాఁడ
 హరిభక్తి బిష్ణుదు నట్టివాఁ డౌ గదా, యభిలసమానత నట్టివాఁడ
- గీ. యనుచుఁ బొగడొంది ఖరదూచణాపవృత్తిని, మహి భరతలక్ష్మణాగ్రజన్మత్వమునను
 వాసిమీటిసజివధగ్ధవర్ధనమున, రామనామంబుఁ దనకు సాగ్ధక మొనర్చె. 12
- సీ. ఒరులలేమికిఁ బిత నొందు నింతియకాని, కలవారిసిరికి వెక్కిరియు లేదు
 ఆత్మసంస్తుతి కలనైనసేయఁడు గదా, పరనింద వినుట కొప్పుడుమనమున
 లవమిచ్చి లేని మేరువుగాఁగ భావించు, నీయనివారిపై నీగ్ధ్య లేదు
 అధికడుమృద్యుని యందైన నుగుణంబు, నైకంబు గని వాని సంస్తుతిండు
- గీ. నాప్రతిగ్రహరాహిత్య మానిగర్వ, మాప్రమోదనిమగ్నత యాప్రకాంత
 మానిభృతి రామననుకృతి యందకాక, తిరిగి చూచిన మఱి కలదే పరులకు. 13
- ఉ. తా నమరేంద్రసుస్థిరపదంబు వహింపఁగ రా వుహార్యరా
 జ్యానవనాధమాళిమణి మానక కోరి యొసంగిన స్వమా
 ధానము నాగమోదితవిధానముఁ గాంచనసన్యగర్భభూ
 దానము రామనార్యుఁడు ముదంబున గాంచె నయాచితంబుగ. 14
- చ. ఏవవిధమహానుగుణగర్విష్టం డగునమృతహేమరశేష్మండు. 15
- అ. పరమపావనుండు బ్రాహ్మణప్రవరుండు, నమలవిష్ణువర్ణు లాస్వయుండు
 ఘనవిహారి గతవికారి నుబ్రహ్మణ్యసూరవలకూమరి శుభమగోరి. 16
- క. అంబికకు సాటి యగును, బృందీక ధర్మధీఁ బెండ్లి యై నజదాంప
 క్యం ఒభిర్ణుండెడు నుజఃసంబలఁ గని పోగు రావనవనీషి కడ. 17

- సీ. కన్నతండ్రికి గీడుగ మెలంగ వుండిన, దాక్షాయణీదేవి తనకు సాటి
యత్తమామల సపర్యస దాయెనర్చిన, జనకభూపతిమక తనకు సాటి
ప్రజలభరింపనోపక బ్రహ్మతోనైన, వినిపింపకున్న ను ర్విత వసాటి
తాగట్టిదనుచు నందఱిసోశ్వబడకున్న, నవఘాత్య కారద తనకుసాటి
- గీ. కాని వెఱవారు తనసాటి గానివారు, గాపురంధ్రీజననిమతి ఘనతఁగాంచె
నమలతరకీర్తివీన దయాప్రవృత్తి, దుగ్మతి సపత్ని రామనభర్యపత్ని. 18
- క. అలుకయనుపేర యెఱుంగదు, కలనాముఁ గొండెయముచీనుఁ గలివ వచనము
ల్గులనైన నెఱుంగదు తత్కుల సతి సుబ్బాక్షిదే ఖోజిమకసుతుల్. 19
- సీ. పొగ్గిదనలేచి యిప్పణ్యాత్యురాలి మొగంబుఁ జూచినఁజాలుఁ గలువ మడఁగ
నీసాధ్యుమాత్రుల నెదురైనఁ జాలును, సర్వ కార్యంబులు సఫలతఁగన
బతిమానికొనియైనఁ బనుపింత యీ కాంత, కిడినచోఁ జాలుజక్రియలు దనియ
నీయమ్మచున్నజియించి నఁజాలునఁచుగ్రీసాభాగ్యసంపద వహింప
- గీ. వేడ్కనీసతిగుణములు విన్నఁజాలు, వసుచుతిఁ బతిరోతలలోన వన్నె గొనఁగ
నని సమస్తజనంబుల విరుతిఁగాంచె, మగుణ మృగువచనకదంబ ముబ్బమాంబ 20
- గీ. పతిహితంబు తనకుఁ బరమ కృతంబును, బతివచనంబు తనకు బహు ధనంబు
కాని వేఱ సామ్యుఁ గలిత వృతంబును, లేమసుబ్బచతును లేశమయిన. 21
- గీ. అట్టిదరు ముబ్బచపురంధ్రీ యుండు రామ, నావనీమకమలముఖ్యుఁ డెవ్వత్రుత్త్రీ
బహుధనంబన్న యట్టులఁ బడసె వసుస, దృఢులఁ బుత్తుల నెనమఁద్రీ సిద్ధయశుల.
- క. అందఱు సర్వజనప్రియు, లందఱు సుందరులు సాధులందఱు మఱివా
రందఱు సత్యవచను ల, య్యుండఱు దృఢచతులు వారి కందరు వేల్పుల్. 22
- క. వీరికిఁ దోఁబుట్టువులై, నారీమాణిమణియైన నరసమయఁ బురం
ధ్రీరత్ని ము బ్రహ్మచయును, జారుమతి సుచతులనఁ బ్రశస్తిఁ గనిరిలక. 24
- వ. అట్టివికాలయశస్సంతానపరిస్థితిదేశాదశకంబగు రామన సంతానదశకంబునకు నగ్ర
జుండై 25
- క. ఘనవిద్యాయోగతమహి, తనయాంచితపాలనానుదంబు 26 ధ
ర్మనిరూఢి నెల్ల గుణముల, జనకుని గతి గంగవ కృతి జగతిమతిఁ గనుక. 26
- సీ. అష్టాదశపురాణ కృష్టినూరుండు సాటి, కోటిధకాంతికిఁ గుశికుండు సాటి
యతిథిపూజారతి నలముద్గలుండు సాటి, నిండుమతికిఁ గుచేలండు సాటి
యద్వైతమతసిద్ధి కవనివ్యాసుండు సాటి, పటుజోస్యమున నార్యభటుండు సాటి
మృదువోరచనకు విదురుండు దన సాటి, గురుమనీషానూరి గురుండు సాటి

- గీ. శ్రుతిహితాచారమునఁ బ్రవరుండు సాటి, శాస్త్రధర్మములకుఁ బరాశరుండు సాటి
గాని వెఱవారుదన సాటి గారవంగ, నలరు హితవేషి గంగవాహ్యులు మనీషి. 27
- క. సోదరులు పుత్రులన్య కృ, శోదరులు సహోదరులు సహోదరులు సుత
ల్పదరము మేగురంబనఁ, గాఁదర మేయిట్టిడనుచు గంగన సుకృతిక. 28
- చ. తత్సహోదరుండై. 29
- సీ. తన పితృభక్తి సం ధార్యుభాగవ, రాము నామోదవా రాశివైవఁ
దన విలేఖన విచిత్రము చిత్ర గుప్తున, కత్యంత విస్మయం బావహింపఁ
దన నూన్మితోక్తి సంతానమ జాతశాత్రువుగురుమోద వర్ధనముఁ గూర్చు
దన సోమూర్త్యభా వనభావజన్మున, కతనుత్వ సంతోష మాచరింపఁ
- గీ. బ్రబల వైదిక తాకిక ప్రతతి వినుతి, బాంధవాదృశ నిష్పక్ష పాతవివృతి
ననఘ మతి ఘననియతి సత్యగతినిరతి, నతిసుకృతి దుష్టనికృతి వెంకన్న సుకృతి. 30
- చ. తత్సహజన్ముండై. 31
- చ. సముచిత వాదిపర్వజన సమృతచారు వినోదిమర్దల
ప్రముఖ సువాద్యమోది హరిభక్తికి నాదిపరప్రమాది సం
శమితనిజాగ్రహనుజ విషాదిజ నేంగిత వేదివీత భే
దిమధుర వాది సుబ్బన సుధీనగ భేది కడు న్విరాజిలుక. 32
- చ. ఆతని తమ్ముండై. 33
- క. రామానుజస్మగము మి, తామోదక వృత్తిగ్రహనుజ భక్తి
ప్రేమాధిక తన వంతక, రామతి లక్ష్మణుండ యుగ లచ్చన తనరున్. 34
- చ. తదనుజుండై. 35
- సీ. అన్మల కొకయడు నైన దాటఁడు తమ్ము, లను గన్నులను గప్పికొనెను నీతఁ
జేసీమలోనియే యే కాగ్యములనైన, దృష్టిమాశ్రయున గ్రహించు నితఁడు
చింత చే మునిగి కృ శించువారల నైన, మృదువహోగతినగియించు నితఁడు
భూతచేతాశ్రయ భూతపన్నగ దుష్ట, మృగవృత్తికి విభీతి నెఱుంగఁ డితఁడు
- గీ. సకల జనులకుఁ బరమహన్మ ని ధి యితఁడు, ముఖ్య వేదాంతచర్యకు మూల మితఁడ
నల్ప చిత్రకళాపరి కల్పఁ డితిఁడ, నంగ నర్కన వెలుంగొందు నవనియందు. 36
- చ. తత్సోదరుండై. 37
- సీ. పుష్కరాక్షువిహీనముఁ జూరయకుండినఁ, దగు నలభర్త కొంతకుల వచ్చుఁ
బెఱయూరిఁ గోపత బిట్టుగీడ్వడ కున్న, మాదితొల్పాలింత మాది వచ్చు

- వనవాసనియతివిష్ణు గాకుండిన, సువసంతుఁ డొక నుత సవతువచ్చు
నిజపాదపరిశాశముజ నింప కుండినఁ, గమలవైరిరవంత సుము వచ్చు
- గీ. గాని త్ర్యంబకు చేతను గరిమజెడిన, పంచసాయకుఁ డెబ్బంగిఁ బ్రతిమవచ్చు
ధరణికుభలక్షణాలగక స్సుగణ నితని, కనఁగ శ్రీసూర్యరావు పుణ్యనిధి నెలయు.
- క. కడుభక్తిరతుఁడు సుజనను, తుఁడు బహుభాషారతుఁడు హితుఁడుచహితుఁడుఁ
తుఁడు నూన్యతప్రతుఁడు నియు, తుఁడు నాఁగను సూర్యరావు స్తుత చరితుఁడురుక.
- వ. తదనుజన్మండై. 40
- కా. కామక్రోధవికారహారిలలితాం గశ్రీసమంచక్రస్విభా
కామక్రోధవికారి కారి మృదువాక్యవైరిసత్సర్వభా
షామద్యాక్షుర గుంభనాపటిచ భాషాహానినీ హరియా
శ్రీమతుస్సందరసూరిసూరిపరిప త్నేవ్యంకు బొల్చుంగడుక.
- 41
- వ. ఆతని తోడంబుట్టువై. 42
- ఉ. ఆనయము స్థయంబు వినయంబు మిత్రప్రియవాక్యము క్షే
జ్ఞానము సూక్ష్మబుద్ధి సదసత్విరిభావనవిష్ణుభక్త సుం
ధానముఁ జారు గానము విధానము నీక్తియు నెప్పివారికిం
గానము వేంకటేశ్వరుఁడ గణ్యుఁడు నాఁబొగడొందు నెంతయుక.
- 43
- సీ. ఏతల్లి గన్నదో యీసురుమామల, నని చూచువారు ప్రత్యభినుతింప
నాయమ్మ సుతాన మందఱు నందఱె, యని సర్వజనములు వినతి నేనుఁ
గన్నవారలు నోచి కొన్న నోముఫలంబు, వశ మె వర్ణింప నెవ్వరికి ననఁగఁ
దండి యిట్టులకాక తనయుల వృత్తి వే, తొందు నేయని బంధు బృంద మలర
- గీ. వీరలెదిరిని మదికంద నీరనంగ, వీరుకలవైనఁ గల్లుల విసరనంగ
వీరు మనవలదే పదివేలకనఁగ, నలరుదురు జిగిమరులు రామనకొమరులు.
- 44
- సీ. బీదల ననదల సాదుల రోగుల, గనుగొన్న యంతన కనికరింతు
రట్లు ప్రేమించి తారమ్మకు వడియైన, నగ్రవ్యయ మొనర్చి యాదరింతు
రొకరుగాననివ్యయం బొకరు నేయరు చేసి, లేని యదేమని యెన్నఁడడుగ
రడుగకున్నను డాంప కంతయు వినిపింతు, రట్లు చెప్పిన విని హర్షలగుదు
- గీ. రహవా యీసోదరుల ప్రసాదాభిముఖ్య, మగ్ధవాంఛ విరాహిత్య మైకమత్య
మమిత సజ్జనసాంగత్య మధిక సత్య, మరయ పాండుతనూజాల కైనఁ గలదె.
- 45
- క. మాయూరికి రావలదే, మాయంట వసింపవలదె మముఁ గనవలదే
మాయొద్దఁ బలుకవలదే, యాయన్నలుఁ దమ్ములునని యెంతరు జనముల్.
- 46

- వ అట్టి మహామహనీయాభివర్ణ నీయసుగుణసంతానంబును, సంశ్రిత దీనసంతానసంతా
నంబునగు రామన పుణ్యసంతానంబునం జతుగ పుత్తుండనగు శేను. 47
- గీ. పరమభక్తిని దుష్కరప్రాసకంద, సూర్యశతకంబు విరచించి సూర్యదేవ
తాశిరోమణి కర్పించి తద్దయావి, శేషమాధుర్యక సుధావ్రాసిద్ధి మఱియు. 48

షష్ఠ్యంతములు.

- క. వ్యాసాదిముని మనోబ్ధా, వాసునకుం దాసలోకవాంఛితఘటనో
ల్లాసునకుఁ దప్తజన, త్రాసునకుం బృథువనోహగవిలాసునకుఁ. 1
- క. అక్షిగతరాతుసోత్కర, శిక్షున కసదృక్షునకుఁ బ్రసిద్ధతితిక్షా
వేక్షునకు దక్షునకుఁ బ, ద్మాక్షునకు స్వేంకటాచలాధ్యక్షునకుఁ. 2
- క. చిత్రచరిత్రునకు జగ, న్నిత్రోత్పలమిత్రచుహిత నేతునక సదృ
గ్గాతునకుఁ బవిత్రునక రి, జైతున కు స్ఫుక్తకపికలసప్తైత్తునకున్. 3
- క. శీలునకుఁ జలధిసుతా, లోలునకుం దుష్టశీలోలునకుఁ బ్రభా
బాలునకు స్తుతలోచన, ఘాలునకు స్వర్వలోకపరిపాలునకుఁ. 4
- ఉ. హరికిరీటుచారుమణిహరికి సన్నివహరికిల్బిసా
హరికి దుష్టసర్వఫణిహరికి నాశితపూరుప్రప్రతి
హరికి వేంకటాచలవిహరికి వార్ధిసుతాసతీమనో
హరికి భక్తదోషపరిహరికి నాస్యసరోరుహరికిఁ. 5
- వ. పరిసమర్పణంబుగా నా రచింప దొరఁగొనిన దాశరథివిలాసంబనుమహాప్రబంధంబు
నకుఁ గథాప్రాంభం బెట్టి దనిన. 6
- అ. వెలయునజానికరుణవిమలరామకథాప్ర, పంచ మెల్లఁ గానఁబడిన వేడ్కఁ
బ్రచురభంగిఁ జెప్పఁబ్రాచేతసుండు శు, భక్తిమంబుగా నుపకరిమించి. 7

కథాప్రాంభము.

అయోధ్యానగరవర్ణనము.

- కా. సాకేతావ్యాయరాజధాని జనతాసంస్తుత్య మై నిమ్మటా
నేకానోకహస్తల్లామృతరసాపేక్షాధికీభూతచే
తఃకాతూహలతాసమాగతపతద్రావ్యారవప్రచ్ఛలా
స్తాకాభిఘ్రతదేవతానికరమై శోభిల్లు భూభూషయై.

- గీ. గురువిబుధరాజనందనభరిత మగుట, శుభ్రతురగాభ్రమాతంగశోభిష్టుగుట
విమలభాసుగవాహినీభిత్తి యగుట, నరయగ ధరామరావతియగు నయోధ్య. 2
- గీ. చంపకోత్పలమాలికాసహిత మగుచు, వాట మగు నాటవెలయుల తేటగీత
ములమహోత్సాహమస్తేభముల నయోధ్య, కృతియుఁ బోలెడునోహరాకృతిఁదనర్చు.
మ. తలపం దత్పురరాజసౌధములు బోధ్యత్వవ్యతొత్సేధము
ల్లబజాతాప్రపథావరోధములు గోసంబాధము ల్సంతతా
కలితానర్థచుఱిస నాధములు సగ్రపిష్కుటాలేఖితా
ఖిలంగంగావరరోధము ల్వృత్తబృహత్తేమోదకాగాధమౌ. 4
- ఉ. అప్పురసౌధమందలరు నబ్జముభీముఖస్థావపీధం
దప్పక కాంచి లేనెల ముదంబుఁ సావ్యము నొందఁగోరిసాం
పాష్పగ నంత పొడకకతోజ్జ్వలుఁడయ్యును దమ్ముఖపీధం
జొప్పదలేక సిగ్గునఁ గృశుండగుచుండుఁ గ్రమక్రమంబునక. 5
- క. సగరుల తాతలచేతఁ బొ, సఁగి యొరుచేపడక భంగసంగతిలేము
దగుపరిఘఁబోల్పవచ్చునె, యగస్త్యుచేపడి సభంగ మగు సాగరముక. 6
- మ. సరియకానిప్పురి వియ్యనందెద భవిష్యత్కాలమందంచు
ర్వరతవోచ్ఛభనవీక్షణోన్మిశితయై రానన్మహాజేవీసం
భరియింపంగులపర్యతాళి దిగిభ వ్రాతంబు రాఁబోలుఁగా
కరదంబు ద్విరదంబు లేపురమునం దారీతిఁ గన్నట్టెనుక. 7
- వ. మలీయును.
- మ. వరదంతద్యుతినిద్యుతి ప్రచయము ల్సొంగకారగజ్జాధ్వని
స్ఫురితంబు ల్నిరతప్రవన్మదజలంబు ల్బుద్ధవ్రోణుంఁసు
దరనీలద్యుతినద్గతిప్రకరవిస్తానంబునం బొల్పుసిం
ధురసంతానము లభ్రముల్లలచి సంతోషింపఁ గానప్పురిక. 8
- సీ. అవిదితవిగ్రహం దై బయల్జరియించు, వానివాన్యములజవం బ దెంత
జడధిలోఁబ్రభించి స్వర్గమందచరించు, హరిహయమానుప్రదుం బ దెంత
ఘనతఁగాంచియుజని చనిహీనతనహింబు, జలదావిల బిత చర్య యెంత
చక్షుశ్రవోసవ్యాచారి యై మీటు న, నూరుతమ్ముని త్వరా నూన మెంత
- గీ. యనుచు రణవిదితులకు వాన్యాంబులగుచు, జడతవుట్టక దశశిఖలంచరించు
చునుగడుంజని హీనతఁ గనక కనఁగ, వినఁగ యోగ్యతఁ గొలుచున వీటిహియలు.

- క. పరుఁడయ్యె నేని నీలాంబరు నైన న్విజితభూమిపకుళారాదం
బరునైనం గడిమిది గంబరునైనం జెనకుదురు మ భటులవీటక. 11
- క. చతురాస్యలు వాగీశులు, నతిశయపన్యాస వాదికాసత్తులు భూ
స్థితికాధారులు సత్యాశ్రీతులప్పురి విపుల విస్రించినమానుల్. 12
- చ. మహితలలాటలోచనులు మారజితాత్ములు సగ్యమంగళౌ
వహులు శివాంతులు న్నననవగ్ధములై ఘనపుష్పధారులు
న్విహితమహాభ్రకేతులును భీములుఁ గాంచనశైలధర్ములై
రహివిహరింతు రప్పురవంబును నెంతయు రాజశేఖరున్. 31
- మ. కలఁపం దొమ్మిదిపెన్నిధున్ గలిగి మిత్రశ్రీతుదగ్రీత వ్యాన్వ లే
డల యత్నేకుడు చూడ నజ్ఞడధినానాంచన్నిధిపాత్రిత్వఁడై
పాలుపుంజెందియు నప్పులంగలఁగెడం బోయించు నవ్వీటివై
శ్యులు హాసించు లెక్కలేనినిధులకై శుంభగుణోజ్జ్వలభతకై.
- క. భద్రులు నిరతాపాస్త, త్పదుగులు భూదేవనికర శుభశుకూహ
న్నియిలు నిరుపమిలు ధైర్యాదులు నశుగుణస ముగులప్పురిసూదున్. 15
- పీ. రంభమ శ్రవణలోరు రామణీతుల గాంచి, యోడినిస్సారత నొందవలదె
శశిరేఖు మృఖసామమార్గముఁ గాంచి, కృతశనానాఁటికి నిపురవలదె
హేమాభిధానమ దాగిమాంగరుచిఁ గాంచి, నిశ్చేష్టయగుచు వచ్చిఁ జొరవలదె
హరిణీసమాఖ్యుచు దాలోకనములు గన్గొనిచిక్కి కనవేటి తిఁగఁగలదె
- గీ. యమరు సోదామనిమనీతుమైన సోయఁగంబుఁగని డాఁగి చలనంబు గాంచవలదె
యమచు విహరింతు రప్పురి నతిచలితను, ధీజనములగు వార వారీజనములు. 16
- పీ. ననఁ బోణి వినుమెత్తుకొనఁగ నాకిష్టంబు, దగ్గినిణసంపత్తియిం తటికి మూల
మలివేణి వలపులు సిలికెను నీకొమ్మ, తనుమధ్యముచునస త్త్వంబు కలిమి
రమణిగ న్గొనఁగ నానుమదంబు దనరారె, గరమను రాగంబు గాఁగఁ గొనుము
పున్నాగములనేల పొండవు మృగువాణి, యేటికిఁ బొగడరం జిల్లుచుండ
- గీ. నాలి కుచగుచ్చములనేల యంటనీయ, వేలయంబెను చౌకగా నీననంగ
ననుచు నశోక్తులూడుచు ననుపుకాంక్షఁ, బువ్వులమ్ము రమణులు నప్పురిఁబాలుతురు
- గీ. ఉరురతిశ్రాంతపార పయోజముఖుల, చెమటలార్పంగఁ బోయినచ్చెడు కతమనఁ
గరువలిత దంగపరిమళక లితుండగుట, గంధవహుడయ్యె దొల్లి నిగ్గంఘుడయ్యె
- చ. మఱియు ననంతకల్యాణంబై భోగవతీపురంబును, ద్విజరాజమనోహరంబై హరజటా
జాటంబును, శారదారామంబై సత్యలోకంబును, వైత్యకరంబై చంద్రుండబరి.

బును, రాజకుమారాగ్రేసరంబై కైలాసంబును, సుధర్మావ్యీతంబై నాకలోకంబును,
బగ్గానుకూలంబై కమలాకరంబును, గమలాకరంబై విష్ణువత్సఫలంబునుంబోలి, పుణ్య
జనుప్రవేశంబయ్యను బుణ్యజనుప్రవేశంబుగాక, అనవరతదానధారాద్వీపయ్య
ను ననవరతదానధారాద్వీపయ్యుంబు నన్నగరీవరంబు నందు. 19

౧. అదిత్య త్రిచరిత్రుడై జనుల కత్యానందసంధాత యై
యాదిత్య ప్రభువైభవోజ్జ్వలుండు నై యాదిత్యవంశోత్తరం
దైదిత్యాత్మజవారధనోరతరవాహవీర్యుడై భూమి దే
వాదిస్తుత్యునిలానుడై దశగర్భాధీశుండే సారుచుకొ. 20

సీ. ఇనగోత్ర మరుడీతఁ డని వచింపంగ నేల, ప్రబల ప్రతాప నై భవమ తెలుపుఁ
దగుసార్వభౌముఁ డీతఁడని యాడంగ నేల, దానకంకణసుహస్తంబ తెలుపుఁ
దనరుమహాబలుం డనిచెప్పంగ నేల, వారికృతనిరతస ఖ్యంబ తెలుపు
రాజశేఖరుండందు రహినుతింపంగ నేల, ద్విజరాజసురునస స్థితీయ తెలుపు
గీ. నితఁడు కువలకుహితఁడని యెన్న నేల, డంబుమీలుక గ్రహణంబ తెలుపు
ననంగ నొప్పె సంగెఁబలాయ తాఖిలారి, పక్షిగర్భుఁడగు దున్న యప్పజీరఁకుండు.
గీ. నిక్కముగ దమ్యని చయంబు నుక్కడని, నిక్కముగ దమ్యని చయంబు నుక్కడంచు
వేడ్క విబుధులపూజగా నించుతీయు, వేడ్క విబుధుల బూజగా నించునతఁడు.

క. త్సుగ్రుండు లే డొక్కడైకొ, త్సుగ్రుండు లే డొక్కడైనఁ జాడం జాడకొ
త్సుగ్రుండు లే డొక్కడైకొ, భద్రంబు నాతఁ డేలు పట్టణ మందుకొ. 23

ఉ. ధారణి లోకి వెల్లెఁ బ్రమదభీతిఁ దన్గొనియాడనీతి బా
ధారహితత్వమొందియునుఁ దప్పవువో యతిగృహ్త లెందు నా
ధారములేమి శత్రు వసుధావరుమానవతీక్షణంబునం
ధారలుగట్టి ను ద్దశరధక్షిణాయుగు రాజ్యసంపదకొ. 24

క. మంతయు మంతసముక మతి, మంతులు గొనీయాడ నంతుంతుని పృథసా
మంతశిశోంతలతాంతరి, తాంతమహో జ్జ్వలంబు త్పాంతితుఁ డగుచుకొ. 25

చ. రమణవివాహమయ్యెరుచిర ప్రభంగోపలరాజకన్యక
గ్రమహిషిఁ గానరేంద్రుండు గరగ్రహణంబొనరించెదాగ్రమ
క్రమమునఁ శేకయాత్యజనగణ్యచరిత్రసుమిత్రసుంబరా
క్రమవిధియై యరాతులనఁగ నిన్వనగంబడ కుండఁ గందగకొ. 26

వ. ఇట్లు కాసల్యాకై కానుమిత్రం బాణిగ్రహణంబొనరించి. 27

- క. తద్దయు వేడుక మవ్వరు, ముద్దయలం గూడి భోగములు పల్కుచు నొం
డెద్దయును మఱచియుండం, బెద్దయుఁ గాలంబుచ నెని మిషమాత్రంబై. 28
- గీ. ఈతి రహితంబు గాఁగనీ రీతిసంత, తత్తుమాన్వితుఁడై నిరతత్తుమాను
పాలనంబున శత్రు విఫాలనమున, నొప్పిని స్ఫులికిఁ గడు నొప్పి గదుర. 29
- క. సంతానము బిత్తవరులకు, సంతానము గాన నాకు సంతానములే
దెంతయుఁ బిత్తదేవులకుకా, సంతోషము నేయలేని జన్మంబేలా. 30
- ఉ. దానము లెన్ని యేనియును ధర్మములుం దగునట్లు సల్పితం
దానముదంబులేదు విహితంబగు భోగములెన్ని యేని సం
తానముఖంబువోలు నెఱుసంబుగ నాకుఁ దదాస్తిప్ర సం
తానసమార్చనాంచితవిధానముచే నగునంచు నెంచుచుకా. 31
- క. పెస నూహించి ముచుఁత్రా, దిసుమంతులతో నరుంధతీప్రియుఁడన దా
భ్యసితామ్నాయుఁడునగు న, వృసిష్ఠుఁగురుఁడేరి మ్రొక్కి వాంఛితమారకా. 32
- క. హితుఁడవు నదిగాకపురో, హితుఁడవు నంచద్దమా సహితుఁడవు బాపా
హితుఁడవు నతిసుగుణగణము, హితుఁడవు నీకీడుగలరె యెందును నీందుగిర. 33
- క. మిత్రుఁడవగు నీకరుణకు, బాత్రుఁడనై యుండి దుర్లభస్థి నాకుం
బుత్రరహితమిరవిహృతి, చిత్రము నేయుంగదా వసిష్ఠమునింగదా. 34
- వ. అనిన నఖిల గుణగరిష్ఠండును మునిశ్రేష్ఠండు నగు వసిష్ఠ డిట్లనియె. 35
- ఉ. ఏధితకీ రిసీకుఁ వగునే యిటు దీనతఁగుండచుత్తప
స్సాధితకీ క్తిచేనిదె ప్రసాధితసద్గుణభూషుల స్మహా
బాధితశత్రుల న్ముకుల భవ్యులగాంచి సుఖింతువింకని
రేవధితచి త్తవృత్తినిఁఁపుచుభంగతురంగ మేధమకా. 36
- క. అనిపలుకఁ దనచునంబున, జనియించిన కోర్కెకదియు సమమైనమనం
బునఁబొంగుచు నెలమింద, జ్వననాయకుఁ డశ్వమేధ సవనోన్ముఖుఁడై. 37
- మ. సరయంబారంగ మంతులార వివడి శాస్త్రప్రకారంబున
స్వరయూపుణ్యనదీ సమీపమునఁ బ్రజ్ఞావంతులైమిరు భా
స్వరయూపంబులు నిల్చి కావలయు సంభారంబులంగూర్చి యా
శరయూధాధికవిఘ్న మేమఱకరజౌతత్పరత్వంబునకా. 38
- అ. మించియజ్ఞవాట మంచితంబుగ నొన, రించి యశ్వవరము నెంచి సుగ్ర
మించి సద్విధి విడిపించి చూనులబిలి, సించి యుండుఁ డని వచించి వృత్తుఁడు. 39

ఉ. నేచని కాంచె గాంచన నివేశవినుత్తుచిరత్నరత్నతో
భాచయరోచ మానమృదువస్త్రఘనస్థగితే ధృకుటిహం
తోచితసుస్థితి ద్వివభిదోద్యమదత్తునుతా ప్తిహేతుధ
ర్యాచరజైకయత్నల దురాత్మసపత్నుల ధగ్యపత్నులక. 40

గీ. కాంచి యిట్లనుబుత్రుల గాంచుకొఱకు, నిష్టియొనఁపఁ దీక్ష వహించినాడఁ
గాన మీరును వేడ్క దీక్షను వహింపుర, డనిన ముదమంది దీక్షిత లైరి పారుఁ 41

గీ. కాంతలునుఁ దానునిట్లు లేకాంతదీక్ష, సంతసంబునఁ దాల్చి వసంతమునకు
నెదురునూచుచునుండఁ గట్టెదుర భూమి, కాంతునకు నూతుఁడనియెనే కాంతముగను.

సీ. మహిశాధవినుమ వగ్రహాభాధమును రోమ, పాదుదేశంబునఁ బాదుకొనిన
నయ్యంగపతిప్రజ ల్దయ్యంగఁ గనుఁగొని, హితమఁత్రజనపురో హితులతోడ
మనవిషయమునకే మననిట్టిదురవస్థ, బాటిల్లెడిని నెప్పాటుఁబాసి
కొనవచ్చుఁ జెప్పరే గొనకొని మీరిప్పు, డనవుడు వేగ నయ్యవఘుతులు

గీ. దమమనంబుల నీతిబాధానిరాన, కంబు సేయంగ బాలుమార్గంబుఁ జాలఁ
బోల నూహించి యమ్మహిపాలవర్యుఁ, డెంతయును సంతసింపఁగా నిట్లు లనిరి. 42

క. కశ్యపపాత్రుఁడు శివసా,దృశ్యుండు విభాండకాత్మజేవాభవుం డై
వశ్యేంద్రియనిచయుం డై, ఋశ్యవిషాణు డునా మిసేంద్రుఁడు వెలయుక. 44

క. వనపూర్ణమహాలేఖఁడు, వినుసన్మార్గప్రచారి విమలాత్ముండుక
ఘనుఁ డభిలభూతిహితుఁ డా,తని నిట రప్పింపుము విబుధస్తుత వేడ్కక. 45

క. ఆతఁ డిటు కేగుడెంచిన, శాతతవర్షములుఁ గురియు ననవుడు వారిం
బ్రీతిం గనుఁగొని యాతని, వేతే దక్షు లబలలని వినినకతమునక. 46

క. భూవరుఁడు బిలువనంపినఁ, నైవారము సేయుచు సముఖమునకుఁ గన్నా
తై వారస్త్రీవారము, రా వారలఁ జూచి యంగరా జి ట్టనియెక. 47

చ. అనఘుఁడు ఋశ్యశృంగుఁడు మహాముని ఘోరతపంబు సేయుచు
న్వనమున నున్న వాఁ డతఁడు వారు లతాంగులు వీరు పూరుషు
ల్వన మిది పట్టణం బిది ధృవంబుగ నంచ నెఱుంగఁ డమ్మహా
త్ముని నిటఁ దోడితేనలయు మోద మెలర్పఁగ మీరు నావుడుక. 48

సీ. ముఖపంకజామోదమునకు మూఁగుచు నున్న, భ్రమరకంబులు భ్రమరకము లనఁగ
నడఁ గాంచి యంఘ్రుల వడిఁ బెనంగొనుపాంసకములు విస్ఫుటపాంసకము లనంగ
కుక చంచుపుటనికృత్తమహిపతితపల్లవములు జారుపల్లవము లనంగ
నటనక్రమోద్భూతపటుఘర్మబిందుని, సరములు ముత్తెంపునరము లనంగ

- గీ. జమ్మిపట్టెడు నెడఁ జైటఁ జిక్కు పూల, చెండు సిద్ధిపుగబ్బిపాలిం ద్లనంగ
నిట్లు సేయనిశ్చంగార మింపుసేయ, మునివృషభుఁ జేర సురభులై ముదిత లపుడు. 49
- గీ. దంతకుట్టలములుఁ బృథు స్రవగుళుచ్చ, ములును గరవల్లనంబులుఁ బొలుపుమీఱ
నితనఖముమంబులును బాహులతలుఁ జెలంగఁ, గొమ్మ లననొప్పి నడిచి రక్క మృలపుడు
- మ. పులిసశ్రోణులుఁ జక్రవాకకుచ లుత్కుల్లాబ్జత్రాస్య లు
త్పలగంధు ల్వరకంబుకఁదులు లసత్పారీసదృష్టాల లై
యెలమిం గళ్యపపాత్రుఁ డుత్తమతపం బేవేళఁ గావింప ను
జ్వలహా నవ్వనరాళికి న్నదులయోజం జేరి రబ్బమినుల్. 51
- కా. కీరంబు లైలరేఁగి కూచు మునిసాంకేతంబునుంగూర్చి వి
స్తానోదారకుహ్లోసత్కచమహాభార నతస్వాంగ లై
యారంబు ల్వడిఁ దూటి డా గుచు మృగాహీనధ్వను ల్వింపు శృం
గారం బొప్ప వరాభిసారిక లనంగా నేగి రచ్చెంతకుక. 52
- క. శృంగారవతులు వేడుక, సంగీతరవంబు నెలగఁ జని కాంచిరి ని
స్సంగుక భూతియుతాంగుక, శృంగారానంగు ఋశ్యశృంగు నభంగుక. 53
- క. కని తాపను లతికోపన, లనియును గినిసిన శశింతు రనియు నెఱిఁగియు
న్మృనికడకు నశంకిత లై, చని రబలలు దలఁప నధికసాహసలు గదా. 54
- ఉ. ఈగతి నేగుదెంచిన మునీశ్వరుఁ డెంతయు సంతసించుచు
న్వాగమృతంబునం దనిపి వారికి న్నర్మముఁ బాద్యము న్లస
ద్యేగముగా నొసంగి కడువంతత పమ్మ లటంచు వారితో .
నాగుణశాలి పల్కు విషయంబు నయంబు భయంబు మీఱఁగె. 55
- క. ఎక్కడివారులు మీ రీ చక్కటి కేతెంచుటం బ్రశస్తృడ నైతి
న్నిక్కము నామతి మీపై జిక్క నీత్తోడఁ గూడి చేయుదు నెల్లక. 56
- చ. అనుచుఁ గుచంబు లంటుఁ బొగరారుపిషాణము లంచుఁ గామినీ
జనత ముమధ్యము బుణుకు సన్నము లంచుఁ దదాస్యగంధమిం
పునెఱయఁ గ్రోలు నెంతయు నపూర్వ మటంచును మించుఁగ్రమ్ముడు
ల్లాను నతివంత లంచుఁ జటిలుండు గడుం జతురుండపోలుచుక. 57
- సీ. ఉన్నంత నతనితో నన్నెలంతలు మనినాధ మాపుణ్యవనంబునకును
జనుదెంతుగాక నీ వని మఱియును గొను, మని యాతనికి మనోహరము లైన
యంబరంబులును భక్త్యంబులు లేక, మృదులు నొకఁగిఁగ గొని మునివరుండు
నిట్టివల్కలనులు నిట్టిఫలంబులు, నిట్టిభూతియు నెన్నఁ దెలుగ

- ఆ. ననుచు విస్మయాత్ముఁడైనయామునిబాబుఁ, జేర నరిగి వారనారు లభుడు
వలసికచ్చినట్టి వనదేవత లనంగ, బలసి భూషణప్రథమ వెలుంగ. 58
- చ. తుచము అరంబునం గదియఁగ్రుమ్మి కవుంగిటుఁ జేర్చి మోహపా
శయమువోని వేణుల భృశంబుగఁ జాట్టుచుఁ బల్లవోల్లస
మ్రుచిరుచిరాధరంబుఁ గరతోయజము ల్దగఁజూచిముట్టుచు
న్యవలితధైర్యుఁ జేసి రరవిందనిభాసన లీకృచుంబునన్. 59
- మ. అంతం దమయఁడు బద్ధానురాగుం డగుట యుపలక్షించి శుచ్చంచలాక్షులు మబ్బుం
జొచ్చుమించులంతోలే వంచనం దొలంగించి చనుటయు 60
- ఈ. ఎప్పుడు వత్తురో యనుచు నెంతయు వారలు సన్నమాగ్ధముం
దప్పనిమాడ్కిఁ జూచు టిది త ప్పనియెంచక యగ్ని కార్యముం
దప్పని యమృతాత్ముఁడు ముదంబునఁ దద్గుణకీర్తనంబులం
దప్ప నితఃపరంబు మదిఁ దార్పకయుండె ససంభ్రమంబునన్. 61
- క. ఆత్మభవనదృశుఁ డమృని,యాత్మభవని కారరహితుఁడైయుండియుఁ దా
నాత్మభవార్థిభాండమ, నాత్మభవుఁడు డస్సె విచలితాత్ముఁ డగుటకొ. 62
- క. మరుశాఁడు చెలఁగుచును వేమరు నాడుచు మానికడమ మగునలు త్వరతో
నరుదెంచిరి యరుదెంచుట, యరుదెంచుట విమలఖరక రావ్యయముఖ్యా. 63
- మ. ఇట్లు వచ్చుటయు.
- క. నిధి గన్న పేదవోలేకొ, బుధమతుఁ డన్ని యమివారిఁ బొడఁగాంచి యువ
ర్బుధతేజాఁ డిట్టులనుఁ దద్గ్రంథితమనోగ్రంథి యగుచు దైవ్యము దోపకొ. 65
- చ. ననువిడనాడ న్న్యాయ మగువా మిము కమ్యవవాడ నంచుఁ బ
ల్కిన నగుఁగాక ర మ్మనుచు లేనులు చిల్కను బంజరంబుఁ జే
ర్చినక్రియ నమృతామహుఁ బ్రసిద్ధగుణాస్పదరోమపాదమం
భింపతి పట్టణోత్తమసమీపఘనోపనోపకంఠముకొ. 66
- క. హర్షముగఁ జేర్ప నత్యుత్కర్షముగా నెల్లయెడలఁ గరకాయుతి మై
వ్షంబు దేవతానుమ,వ్షముతో నెనసి తురిసె వక్షుమతి యలరకొ. 67
- అ. అంత రోమపాదుఁ డాప్తమంత్రిపురోహి,తాదిగుజననహితుఁ డగుచు భక్తి
నెదురు నని విధి గువిహితపూజ లొనరించి,వేడుకలరఁ బురికిఁ దోడితెచ్చి. 68
- ఆ. సంతనమున విప్రసంతర్పణ మొనర్చి, వరపురమున మత్సవంబు చాటి
వారముఖ్యులకు నపారవిఘ్నావణాంబరములొసఁగి విషయధరితుఁ డగుచు. 69

క. మునిపతిఁ బెండ్లిసేసెందనరగఁ సద్గుణితాంతఁ దనమతశాంతం

దనుగంధజలతాంతం, జననివహాభిమతమహితశాంతశాంతతా.

70

వ. ఇట్లు పరిణయమహోత్సవంబు నిర్వర్తించి జామాతం దన యింట నునిచికోని యనా
వృష్ట్యాదిభయంబులు నిజరాష్ట్రంబునకుం గాకయిండ రోమపాదుండు సంతోషి
తుం డైయుండె ననిచెప్పి నూతుండు వెండియు.

ఉ. స్నేహగుణాకరుం డగువసిష్ఠుఁడు తో నరుడేర నెంతయుం

ప్రేమము గాఁగఁ బొందురవర్తియ్యతోనిధి ఋశ్యశృంగుబం

హిష్ఠముగా నుతించి తగ నిక్కడకుం దొడతెచ్చి పాట్టి సా

ధిష్ఠము గాఁగఁ దద్దయ విధిం దనయేప్తి యునర్పి చెచ్చెరక.

72

గీ. ఆత్మజాతుల నలువుర నతులబలుల నిర్జితాశాతులం గని యూర్జితముగ

నలరెదవని సనత్కుజాతాగ్రజాతుఁ డనియె ననిచెప్పటయు దశస్యందనుండు.

గీ. నూతువాక్యావృతము దన శ్రుతిపుటములఁ, దనివిసనక నరేంద్రుఁ డెంతయునుఁగ్రోల
వృద్ధయతువారంబు నిండి వై కెగయమన్న, వంసుధాధార లనఁ బొప్పియులదనరి.

సీ. హితమంత్రీజనపురోహితపహితంబు గాఁ, బటుతరోద్భవవీరభటులు గొలువ

మంగళరవము నెలంగ నుత్తుంగతురంగతరంగమతంగశాంగ

మకరనికరభీకరక రాసిదిర్విక, రసుఖేటక మథవిభ్రాజితంబు

తైనవాహినులు దన్న నుసరింప రసాధి, నాథుండు సంగీతనాదముల న

గీ. గణ్యపుణ్యగ్రజశ్శాగ్రగణ్యవిహిత, సాదరాశీర్షి నాదము శ్రేయరముగ

రోమపాదధరాధీశ్వరునిపురంబుఁ, జేర నయ్యంగపతి సవిశేషభక్తి.

75

క. మన్నింతి మీరువచ్చుట, మన్నిలయము పూజ్య మయ్యె మహానీయగుణా

భ్యున్నిన్నఁ జూడఁగంటిఁ గుడు నిర్మల మై తనచ్చెడు నృది నాకుక.

76

క. ఆగమచోదితధర్మవ, రాగమమాలానకూలయతిధైర్యగువ

ర్ణాగమనోమాదము భవ, దాగమనంబునకు మూల మది యెయ్యదియో.

77

క. ఆనతియిం డాకార్యము, శాసతిపులోక దశరథాధీశ్వర స

న్యానముతో నొడఁగూర్తు, న్యానక యది యెంతయఘటమానం తైనక.

78

క. శావుడు సత్యవ్రత విను, మీరంతటివాడ వగుట యే నెఱిగియకా

దే వచ్చితి వినిపించెద, నావచ్చిన కార్యగరణిసరసతచరితా.

79

ఉ. భీష్మగావసావకుఁడు వేదవిజ్ఞుఁడు సాధితేదవి

ద్యానిదతితనఁ నృతి యపొంపిదూరుడ నిర్మలాత్మక

ధాతృనిభుండుఁ గళ్యపవిధాతృసుతాతృభవుండు నీకుఁ

మాతృండు ఋశ్యశృంగుఁ డసమానుఁడు మానవంశకీపకా.

80

క. ఆతనిఁ గొనిపోవుటకై, యేలేంచితి నమ్మహాత్ము నెలమి దారా

నీవుతునిఁగా మత్పరమున, కాతతగుణ పనుపు మిది ప్రియం బగు నామక.

81

చ. అనవుడు సంతసించి తనఁజుల్లరిఁ గన్గొని భక్తిఁ దద్విధం

బు నుడివి యాతఁ డిశ్యుకొన భూవరుఁ డెంతయు సన్నుతింప న

య్యనఁఘని ఋశ్యశృంగుని నిరంతరవన్ సమాదృగ్భూమిపం

కనిరసనాథ మంచె ననఁగా నతఁ డంచె జగన్ధితంబుగక.

82

క. శాంతాత్ము ఋశ్యశృంగుని, శాంతాసహితముఁ దెచ్చి జననామకుఁ దా

శాంతాపూరితఁజుడు ని, శాంతము సొత్తెంచె సకలజనములు వొగడక.

83

గీ. శాంత నంతఃపురమునకు సంతసమున, నినుప నమ్మనిపత్ని కయ్యధిపతున్

లెదురు సని మ్రొక్కి యయ్యచు కిష్టమెసఁగ, భక్తిసేయంగ నుండె నప్పురమసాధ్వీ.

చ. దశరథుండును ఋశ్యశృంగసందర్శనసంభాషణంబుల సంభావితం డై యుండ.

85

ఉ. చాల ముదంబు నేసెను విశాలరసాలకిసాలలోలపై

శాలము వల్లరీస్థురుధుపాశిభ రాసమిలోల్లగల్లతా

శాలము సౌఖ్యమాల మురుసౌరభ సంయతచందమందవా

తూలము బ్రాసకూలము నుత్పూనుమాధవకాల మంతటక.

86

సీ. మాధవురాకకు మానితామోద యై, నవవలక్ష్మీ జీర్ణచ్ఛదములు

తగ వని నూత్నచ్ఛదము లోలి ధరియించి, హస్తము ల్పాచి రమ్యశుచుఁ బిల్చు

చున్నదో యన నుగంధోద్భాసి యై పండు, టాకు లూడిచి తలిరాకు లెలమిఁ

దనరఁ బికాళిబృందంబు లందందయా, నందంబు నొంది ధ్యానములు సేయ

గీ. నొనరె మఱియునుఁ దత్సంగ మనగుఖమున, నొదవుపుల్కలచాలునా నొప్పూతె

నమలనిజరుచివిజితనీహరకేధ, తారకము లగునభినవకోరకములు.

87

గీ. శ్యామ యల్పతరుస్కంధసాక్రమణము, గాదనుచు వేడ్కె ఘనతరుస్కంధ మెంచు

ననఁగ నల్పతరుస్కంధసాక్రమణము, గాదనుచు శ్యామమున తరుస్కంధ మూనె.

క. కమ్మనిలెమ్మెరలుం జుం, జుమ్మనుతుమ్మెరలు న్నుటవిశుద్ధతరునో

జ్ఞమ్మ్యలగునుమమ్ములు గడు, నెమ్మెలు గులుకఁగ వసంతి మిమ్మెయిఁ దనరక.

చ. దశరథుండు ఋశ్యశృంగున కిట్లనియె.

90

ఉ. ఆయతకీర్తిశాలి ముదమార వసంతము డానియొప్పె య

జ్ఞానతనంబున న్నకల మాయితరుయ్యె మునీంద్రు లెల్లః

- స్వాయత్సంఖ్యులై కడరయంబున వచ్చిరి రాజకోటి సే
 నాయుల మై క్రతూత్సవఘనంబుఁ గనం బురినిండెఁ గావునకా. 91
- క. నాయజ్ఞము నెఱవేర్చుము, నాయజ్ఞాసము సహించి నలువొందుడయకా
 నాయజ్ఞ మునీశ్వర ప్రభు, నాయజ్ఞమాత్యులెల్ల నవహితబుద్ధికా. 92
- క. నీపంపు నేసి మెలఁగఁగ, నేపార వసివచ్చునియైనీరలుఁ దగువు
 త్రాపాదనవాయమేధ, బ్రాపారముఁ గు మెలఁగవలయు నటంచుకా. 93
- క. మునిపతి వసిష్ఠ గుణధా, మునిపతితేంద్రియవికారుమఖరుచిజితసా
 ముని పతితాదితపఃకా, ముని పతి యిట్లునుచుఁ బలిక మోదమెలర్పన్. 94
- ఉ. మేధ్యముగాఁగ నన్నుచాయమేధ మొనఁగఁగ బంచి కాత్రవా
 సాధ్యుల సంతతప్రణుతసాధ్యులఁ బుత్రుల నిర్దనద్గుణా
 రాధ్యులఁ గాంచునట్లుగ వరంబుఁ గరంబు నొసంగుమందు సా
 న్నిధ్యమునందు వేడుధరణీపతిఁ గాంచి వసిష్ఠఁ కాదృతికా. 95
- క. కాకుత్స్థస్థావ్యయదీపక, నీకింతవిచార మేల నేఁగలుఁగఁగ ను
 శ్లోకులఁ బుత్రులఁ బడనగు, ప్రాకటసరయూనదీవరతటంబునకుకా. 96
- క. విను నీవు నీదుభార్యల, జననాయక మంద్రిపారజానపదుల స
 జ్జనుల మునుల విప్రులఁ దోడ్కొనివను మేముశ్యశృంగు గొని యేరెంతుకా. 97
- చ. అని పలుకుటయు. 98
- గీ. రహి శరీరుఖచక్రచిత్రాజితంబు, నై సమర్థాదగుల్యసమావృతంబు
 నై హరిష్ణురితంబు నై యలరుచుండి, న సరయూవాహినిం జేరి నరవిభుండు. 99
- చ. విబుధపరివృతుం డై మహేంద్రద్రవిధవంబున విశిష్టగుణగరిష్ఠం డగువసిష్ఠుండున,
 మంగళగుణానుమంగుం డగు బుశ్యశృంగుండును, హస్త లగుమహస్తలును, దహి
 నూను లగుహనులును, మహానుభావు లగుచహీదేవులును, సర్వజ్ఞు లగుదైకజ్ఞులును,
 సారు లగుపారులును, జ్ఞానవిదు లగుజానపదులును, నిర్వర్తితరాజ్యతంత్రు లగు
 సుమంద్రాదిమంత్రులును, కాంత లగుపుణ్యకాంతలును, మంత్రైకయత్న లగుధర్మ
 పత్నులును, విషయనిధు లగువందిమాగధులును, శృంగారాధార లగువారనారులుం
 దోడరా ననురూపరూపయూప్రపాసుందరంబును, స్పష్టాష్టతడేష్టి కావరచితకేడికా
 కుండమండితంబును, ప్రసిద్ధక్రతూత్సవాలోక నాకత చాతుర్వర్ణత త్రవచితనికాయ్య
 నికాయకాయమానసమావృతంబును, మంచామనోహరంబును, ధవధాన్యకాలితండుల
 ఘృతతైలగుడనూపకాకర్పణకాన్తజలప్రభూతవస్తుప్రశస్తంబును, విమలసరయూక
 మళానుమాలమాలలతాసాలబాలనూనసుంధవనగంధవానాసుప్రవేశంబును, దక్షి

జానీతఘనాపీతనైదిక్షీమణీగణసంభరితంబును నై విచిత్రంబు లగుధవిత్రంబులును,
పవిత్రంబు లగుసువర్ణ పాత్రంబులును, నవంబు లగుస్పృశ్యవంబులును, మంజుశోల్పణ
రత్నకంబజపుంజంబులును, మణియుం దక్షిణవివిధోపకరణంబులునుం గలిగి యొప్పు
నభిసంపన్నభవనంబుఁ బ్రవేశించి ధర్మపత్నీ సహితుం డై.

100

గీ. శుభముచూర్తంబునను వసిష్ఠుండును ఋశ్యశృంగుండును మునివరులును సెలవొసంగ
నగ్నిముఖు లగ్నిముఖమునలర నప్పు, డగ్నిముఖమొనరించె గ్రత్యాదియందు.

చ. తదనంతరంబున.

103

కా. ధాయ్యానధి తజాతవేదహితమధ్యప్రథితాపూతసా

న్నాయ్యప్రాహుతినిర్గుత్ప్రబలనానావర్ణ ధూమాగ్రసా

హాయ్యంబౌపమకతకతుండుగ్రతుభాగార్థంబు రా దక్షిణా

నాయ్యాన్యగ్నులయాజ్ఞికోత్తములు ఛందోజ్ఞుల్రవగ్గ్యాదులక.

108

గీ. సముదితంబుగ వేల్వ కళ్యముఖులనదు, సాకృతశతమ మొప్పునసాప్రహోమ

విధుల నింఁచాదు లైదవిజవకలకుం, దృష్టియొనరించె నజ్ఞశతీవిభుండు.

104

సీ ఈక్రమంబునను సర్వక్రియాసంపూర్ణ, మై వివిధాన్న పానాదిర్వి

తాభిలలోక మై యావద్వదక్షిణాభూయ మై కృతపాథూయ మై ర

రం బయి విఘ్న దూరం బయి ఖచరభావ్యం బయి ద్వివదనవ్యంబు నై స

భాసదాహోద మై బహుళసంస్తానపూతం బయి పాపకాదంబీనప్ర

గీ. భంజనం బయి వాద్యసంభరిత మై ధ, రామరాశీర్ని నాదవీణానుకూల

నాదపుణ్యాంగనాగాననాదఘోష, చూన మై యశ్వమేధ మనూన మయిన.

105

చ. పుడమివిభుండుఁ చాపసవిభుండు పభాండమనాత్మజు న్నతిం

ఘడు నతిహర్షుం డై కరుణఁ బుత్రక కామవరేష్టి నేయ న

ప్పుడ మితభాషి తన్మని ప్రభూతహితాహుతు లొప్పు వేల్చెన

ప్పుడమిజనంబులెల్లఁ గడుఁబొంగి కనంగొనుచుండ సద్విధిక.

106

మంగళమహాక్రివృత్తము.

అసమయమందుం గమలాసకుని గన్వేంక చాసవపురస్కరముగా సం

త్రాకు లగుచుం ద్రిదివవాగు లొగిడాసి నతిచేసిన దయామయుండు నానా

ణీసతినిఁ గూడి తరహాసము ముఖంబున విశాసమమర స్ఫురతొను

ల్లాసమొదలం గరుణచేసి పలుకు న్నెలలఁబాసి ముదమంచు విసంగన్.

107

క. ఈకడకు మీరువచ్చిన, యీ కార్యముఁ దీర్చ దక్షుం డేక్షితి నరయ

వైకృతంతత్రరాధీకుండు, వైకృతంబుండు గాక యొరులంబలకులె యనుచుక.

108

- గీ. హరిఁ దోడ్కొని యప్పు డేవారితముగ, వారిజభవుండు పూర్వదేవారి యుండు
వారినిధి గాంచి యచట దేవారిహతుస, వారిహితుఁ గాంచి పొగడె నవారిగాఁగ 109
- సీ. అయ్యతసంకర్షణాదినామోత్కర్షణ, పాలితామృతతర్షణ పరమహర్షణ
భక్తనీత్రోద్గర్షణ బహుసద్గుణాకర్షణ, యమిత్రుకర్షణ సహస్రశీర్షణ
గుజననిరామర్షణ కుజనధుగాభర్షణ, దానవసామర్షణ మానితాన్షణ
వరకృపామృతవర్షణ వాహనవిహగర్షణ, భక్తునాథుమర్షణ సంభరితవర్షణ
- గీ. యాజ్ఞపరితరిపుశీర్షణ కామకర్షణ, సంతతానందయోగి సత్సన్నికర్షణ
కరుణ మామోఽఽ వినిపామ్మ పరమపురుష, యధికతరదుఃఖరాశీనమాపకర్షణ. 110
- క. లోకంబులు గలిగింపను, లోకంబులు మరుప సర్వలోకంబులు వే
నేకార్థంబులు నేనుఁగ, నీక చనుం గవలవాభ నిరుపమతోభా. 111
- క. లోకాధారండ వఖిల, లోకాతీతుండ వాన్యలోకహితదయా
లోకుండవు నసమానా, లోకుండవు సోమలోకలోచనశ్రేతా. 112
- క. అభవుడ వైయుండియు దుష్టభయంకరరాక్షసుప్రళయవంబుకై
ప్రభవించెద వొక్కొక్కతటి, కుభచరితుల యుండ భక్తసులభుడ వగుటకా. 113
- చ. అనఘ త్వనీయదర్శకులయత్వవిహీనత శత్రులై జయుం
దును విజయుండు లోకము గడుం భయమందఁగ వైక్యలై జనిం
చినను వరాహరూపమునఁ జెన్నవసించి హిరణ్యనేత్రునిం
దునిమి నృసింహవిస్ఫురణఁ గ్రుందితి వగ్రజు హేమభోజనుకా. 114
- క. ఆదేశజాభము లఖిలన, రాదులు ఘటకర్ణ రావణావ్యాగుములచే
మేదిని జనించి దిక్పాలాదుల భర్జించుచుండి రతిబలు లగుటన్. 115
- సీ. నిమిషనుస్థితి లేదు నిర్జరవయలకు, నఖిలదిక్పతులు నిరాకులైరి
పాతాళమునకు నై పాటిరి భుజగులు, గిన్నరు ల్గుచాల డాగిరిభయును
గ్రహములు నిష్క్రగతిఁ దనయ్యటలేదు, సాధ్యుల కధికవిచార మయ్యె
బ్రాహ్మణోత్తములకు రాగహింస భునతరల కాకులపాటు పరిభవితై
- గీ. వరమఖంబులు కడు దుర్లభంబు లయ్యె, ముచల గర్వసమృద్ధి నిర్మూల మయ్యె
ఖచరకాంతాక్రమణమహోత్సృంతుఁడై, పక్షింకంతుఁడు నేయు మపద్రవమున.
- క. హేమవనకరాసనునగ, మేమనఁ గల దలఁడు లీలనెత్తింవో నిం
శేమనఁగ నెంత నితిచెద, మేమనఁగలమే సురారిమిఁదికిఁ జనినన్. 117
- క. రావణు సమస్త లోకని, రావణుఁ బరిమార్చి చెచ్చెరం దదనుజునిం
గావర మారింది మముం, గావ రమాధీశ నీవ కలవనియిటకుకా. 118

- వ. చనుదెంచినవార మని పలికి వెండియు. 119
- క. భవదారికనామ మనోభవదాచాక మిత్రహిత విభవదాయక ధీ
భవదాలోకము తుంటి, భవదాశరలోక మగు నభవదాంతమతా. 120
- క. అని కమలాసనముఖులు, వినుతింపఁగ సంతసించి విశ్వమయుఁడు చ
య్యనఁ బ్రత్యక్షుం బయ్యె, న్వనజోదరుఁ డెపుడు భక్తవత్సలుఁడు గదా. 121
- సీ. కాదంబినీసమాద్ధమము లై చంచల, త్వంబు నొందనికటి తండముక్కొ-
త్తేతపోషకకళాశృంగారయుగపుత్రమీదీప్యత్సహస్రేందువీప్త లొక్కొ-
యవనీభరవనాశేషద్యశేషవిశేష ఫణిఫణామణిఘృణిప్రచయ మొక్కొ-
యత్యయద్వాదకాదిత్యసంస్తుత్య ఘనాత్యంతరుచిరతీవ్రాంతు లొక్కొ-
గీ. యనఁగ జాడుల్లులు మిలుమిట్లు గొనఁగఁ జల్లఁదనముమీఱఁగ నధికచిత్రంబు గాన
సహనదుస్సహముగ నొప్పు ఘహితదేహ, కాంతు లెల్లెడఁ బర్వ సాక్షాత్కరింప. 122
- క. నతురాననుండు నిజఘన, చతురాననములను విష్ణు జనవర్ధిష్ఠుఁ
జతురాగమములఁ బొగడెను, జతురత యొప్పుగ సంతసము నిండారణ. 123
- గీ. అపును తద్దివ్యమూర్తి తేజోవహోక, నంబు నేనుఁగ నధికముదంబు గరుర
నఁ శతక్రతుఁ డురుసహస్రాతుఁ డయ్యె, నమరిమయలెల్ల ననిమిషు లైరి మీఱి. 124
- సీ. అశ్వమేధశతఫలావాప్తిగోత్రభే, దికి సర్వభక్షకునకు కుచిత్ర్య
మరుదందధరునకుఁ గురుధర్మదేవత్వ, మలరాక్షసునకుఁ బుణ్యజనఘనత
జడపతికిఁ బ్రచేతనత్వంబు లోకప్రభంజనునకుఁ జగత్పాణిమహిమ
నరవాచామనకు ధనదమహాభిఖ్యయు, పర్వజ్ఞతనుధర్మకాత్రవునకుఁ
గీ. దనదు తేజోమయాత్మ దశానముకతనఁ, గలఁగఁ జేయుచు నందఱఁ గలయఁ జూచి
మేఘగంధీరములును నమోఘములును, మధురములు నైన వాక్కుల మధురూరుండు. 125
- ఉ. భానుకుతాగ్రగణ్యఁ డగుప జ్జ్వరభాత్యసతీత్రయంబునం
దేనుజతుర్వరాకృతుల నెంతయు వేడ్క జనించి రావణు
శ్యానమదారిరేకమణి మాన్చి యమాత్యసహోదరా ప్రసం
తానము మున్నగా యమపదంబున కంపెదఁ జింత యేటికిఁ. 126
- క. మీవలని యనుగ్రహమున, మీవలనికి వచ్చితి నిటుమీఁద నరుండైనై
మీవలనిసెట్టుల మెలఁగెద, రావణు మాత్రములు మీకు రావణు బాధల్. 127
- అ. అజాని వరము లడుగు నప్పుడు నరవాన, రాలిఁ జావకుండ నడుగఁ దేతఁడు
గాన శేను మర్త్యయోని జనించెదఁ, బుడమిఁ బ్లవగులగుచుఁ బుట్టుఁడీరు. 128
- వ. అని యాఁతి యొసఁగి. 129

- క. రోహిత నిధితయనుడు పటు, రోహిత కరమహితదీ ప్రియచిరుడు సురసా
రోహిత కోటిధిమణుఁ డా, రోహిత ఖగ నాఘుడై తిరోహితుఁ డైనఁ. 129
- క. వనజాఁడు జాంబవంతుని, మనయులు హరిహరులు వాలిసుగ్రీవుల న
శ్వినులలమైందద్వివిదుల, ఘనభల్లుక కీళపతులఁ గలిగించివొగిన్. 130
- క. అనలాత్తు సంశమున నం, జనయనుసాధ్యమతల్లి కద్దర్భపయో
ధినిఁడగఁ గపితులచంద్రుఁడు, హనుమంతుండు దయమయ్యె హరిదయ మఱియుఁ.
- క. తమతమ యంశంబుల ను, తమతముల వలీముఖులనుదలుచుగ సురస
త్తము లిలఁ గలిగించి చి, త్తము లానందింప దైత్యదర్శయ్యతులఁ. 132
- చ. ఇట్లు గలిగించిన దేవాంశసంభూతు లగు నాప్లవంగమపుంగవులు. 133
- ఉ. కొందఱు నీలుని స్నలుని గొందఱు గొందఱు మిత్రసంభవుం
గొందఱు గంధమాదనుని గొందఱు మైందుని గొందఱు అంగదుం
గొందఱు గేసరిం గజుని గొందఱు గొందఱు వాయుపుతునీ
యందఱు నింద్రనందను నహర్నిశముం గొలువం దనర్చునుఁ. 134
- ఆ. పర్వతంబులెత్తి బంతులాడుచు గండ, శిలల నుగ్గుగాఁగ జేజజచుచు
ధరణి క్రక్కదలఁగ దాటుచు నుండిరి, ఋశ్యమూకముఖిరీంద్రములను. 135
- క. అంతక మున్న క్కడ సుర, లెంతయు సంతసిల దశరథేశ్వరుఁ డఖిలా
కాంతవ్యాపితధూమా, త్యంతమనోహరసుతేష్ఠి యమరించు నెడఁ. 136
- తే. యజ్ఞకుండంబునిధి ఋగ్యజాంకమాధ, వాసుకాసనమున విబుధాధిపుండు
మంత్రిమంధనంబుచే మధనవిధియొనర్ప నమృతంబు దెచ్చు ధన్వంతరి యన. 137
- ఉ. ఆయత యజ్ఞకుండ మహితాంతరము నె్వస నిర్గమించి శో
భాయత దివ్యమూర్తి రఘువంశసుదీపమారసంభవో
పాయసపాయనుండయి నృపాలకృతామృతసద్విధానవి
స్నాయదనుగ్రహంబున విభావనుఁ డాత్తనిజస్వరూపుడై. 138
- క. ఆక్షణమునఁ దనకుంబ్ర, త్యక్షకుంబయ్యె ననదివ్యుడగు నొకపురుషుం
డక్షిణ ప్రభానొప్పు బ్రదక్షిణ మొనరించె విభుఁడు దయతాయుతుడై. 139
- చ. ఇట్లు. 140
- చ. తనకుఁ బ్రదక్షిణించి యుచితంబగు భక్తి నమస్కరించి యు
న్న నరవరేణ్యుఁ గాంచి మహిషాధ తనూజులు నీకు నల్వర
త్యనుపమమూర్తి లిద్దఱు లర్కకులౌగ్రులు బుద్ధులెందు రీ
ఘనతరపాయసంబుఁ గులకాంతలకు న్యైవంగ నిచ్చినఁ. 141

- క. అనిచెప్పి మనోరథసిద్ధి నొసంగినభాగింపును దిగ్యవునుఁ డొ
య్యనఁ దత్పాఠసహితము, దిశకరగోత్రుక కొసంగి యవ్యవ్యంజైకమ్. 142
- క. పరమాత్యక్త యుత మహీ, పరమాకర్షణపరుడు పత్తిగ్రథుఁడు ద
త్సరమాన్న పాత్రఁ జేసిరి, పరమాహ్లాదమున నపుడె పట్టాయనకుఁ. 143
- సీ. చూడెంచి యుష్పాఠసము రెండుభాగము, ల్లాంబి యొక్కభాగంబుఁ బెద్ద
భార్యకు రెండవభాగంబు రెండవభార్య కొసంగి భూభర్త పిదపఁ
గొసల్యపాలినగంబును నైకభాగంబున నగము రాగంబు మిఱఁ
దెచ్చి సుమిత్ర కందిచ్చె భాగములు నా, ల్లింజిలో రెండు క్రాల్లాటిచిన్న
ఆ భార్య కయ్యెఁ గడమ భాగద్వయంబు భా, ర్యావ్యయమున కయ్యె నధిక మైన
ప్రేమ పతికిఁ జిన్న వెండ్లాము నందును, దల్లికిఁ గడగొట్టుతన మున్నందు. 144
- మ. పరమాన్నానుభవంబున స్వతులకుఁ భావింపఁగా వృద్ధి గాం
చె రహిం గోర్కులు నాస్యపాఠియములుకొ శృంగారవక్షోఽభూ
ధరము లిట్లును లావులిత లఁబు సభ్యులు ల్లునంబు ల్విశే
షగురు ల్మృత్యుగ మందమ మ్యె నెడలు స్వహృషికాపేక్షులుకొ. 145
- క. కట్టివచక చభారలకుం, బటుతర మగుచున్న గర్భభారంబులతో
స్ఫుటభార గురుచిరమహో, త్కటరత్నాభరణగణము గడుభరమయ్యెన్. 146
- గీ. అధికమధుపానమ త్తత నబ్జవాంధ, భ్రమరకంబులు చక్రవాకముల మీఁద
వ్రాలెననఁ గాంతలకు లిప్తవరమచాగ్ర, నీలిమ దనచ్చె నత్రొలిమూలవేళ. 147
- సీ. ప్రియప్రేతదర్శన స్పృహమించె నృపతికిఁ, గంబుకంఠులకు శ్రయంబు మించె
నాఱనికుతుకంబు మీఁతెనరేంద్రున, కంబుజాస్యలకు నూఁగారు మీఁతె
బటుతరంబుగ మేను పొటకరించెమహీవి, భున కంగనలవళు ల్పొటకరించె
దెలిసత్వ మొలకలెత్తె నిలాపతికిఁ జంద్ర, ముఖులకుఁ దెలిఁదాలు మొలకలెత్తె
- గీ. మౌనిస త్తమవిహితకుమార కామ, సప్తశంతుప్రధన పునఃప్రవరస
మాత్తమాధుర్యపాషానాహారకలనఁ, బ్రాకటంబగు దాహ్యాదశ్చీకతమున. 148
- ఆ. సకల జనులకుఁ బరమహన్దంబు నిండ, దేవతాస్తుతి గవముల దినము నిండఁ
గలిగజీవితకాలం బరులకు నిండ, నెలఁతలకు నంతఁ బండ్రెండు నెలలు నిండ. 149
- మ. మధుమాసాగతకుద్ధమధవమోమధ్యాన్నా కాలంబునకొ
బుధవారాదితిథారఁ గర్కటకసత్పుణ్యోర్వలగ్నంబున

న్విభుజేతేజ్ఞులుగూడఁగా విధియులు లేవద్దంబ్రకంపింపఁ జ
క్రధరాధంబగు నొక్క పుత్రుఁ గనియెం గౌసల్య సాఫల్యయై.

150

నీ. ఘనతరు ల్లుననోవికాసతఁ జెన్నొంద, భువనము ల్లభ్యమంబుల దొఱంగ
విపులధగ్ధము లభివృద్ధికొందఁగఁ గళా, న్నూర్తి సంతసము విబుధుల కొదవ
సత్కార్యసహితరాజప్రకర్తనముఁగా, ద్విజకులం బురుఫలా ప్తినీ రహింపఁ
గువలయామోదంబు గుచ్యురింపఁగఁ బుణ్యజనభాతమునకు వర్ధనము గాఁగఁ

గీ. బర్హదినకార్యరీనాథగర్వనిర్వ, పణములుండు ధర్మత్రీనుపర్వవరును

పర్వములుండు లోచనపర్వముశము, పర్వ నృపునగ్రసతికి సంప్రభవ మయ్యె. 151

గీ. విబుధహన్సంబుఁ గువలయవికసనంబు, పుణ్యముచోరలోచనాపూర్ణాసంత

సప్రవృద్ధియుఁ బటుతమశ్శాంతి యయ్యె, ననఘుతతి రామచంద్రుని జననవేళ. 152

క. గ్రహబాధ లాతనియను, గ్రహమాత్రంబుననపాముఁ గలవనెడినుని

గ్రహజన్మలగ్న చహిత, గ్రహాలగ్నము వింత గాదు రహిమాహింపక. 153

క. సంతాన మధిపుఁడొందఁగ, సంతానము గురిపె విరులసంతానంబు

ల్యంతలు దొఱంగి రమరు లావంతలు లేకుండ సారవత్సావ్యత్మకులై. 154

క. అగ్రసతీమణిరలన ని, జాగ్రసుతోత్పత్తి విని నృపాగ్రణి గడుఁ బ్ర

త్యగ్రాగ్రహారములనుడి, గగ్రగ్రహణయకుండై ద్విజావలి కొసకక. 155

నీ. విమలహానిహృదబ్జవృత్తికి నూతికా, గృహవృత్తి చునమున కెక్కఁబోలు

నభవాభ్యభిప్రతుం డైయొప్పుప్రభునకుఁ, బుట్టువు వై నిచ్చ వుట్టఁబోలు

దుద్ధాబ్ధి నోలాడుదొరకుఁ గౌసల్యాకు, చోరునుగ్ధాపేక్ష యొదవఁబోలు

శారదుమహాతీప్తనము మెచ్చుమేటి కం, గవలజోలలభ్రువు గలుఁగఁబోలు

గీ. శేషువైఁబండుఁట్టి విశేషమతికిఁ, దూలతల్పంబు లధికమై తోఁపఁబోలు

ననఁగ నిందీరకాశ్రియఁ డభుఁపిరాముఁ, డమితగుణధాముఁ డుద్దాముఁ డవతరించె.

క దశదిగ్విశేషముగ విషదృశ దిగ్విభులెల్లఁ బాయఁ దగుమీనమునం

దశమీగురువారమునక, దశరథుసతి కైక గనియెఁ దనయున్ననయుక. 157

మ. కవిజాతారగతారఁ గర్కటకలగ్నప్రాకటై కాదశిం

గవివారాభినుతు ల్సెలంగ జగదేకశ్లోకవిఖ్యాతులక

నునివేళాత్మల నిర్వరం గనియె నక్షుద్రోహచాగ్నిత రాం

ధవసంస్తోత్ర గుమిత్ర మిత్రవనబృందం బాత్మహన్సింపఁగక.

158

వ. ఇట్లు.

159

- క. నలుగురురూపక శౌఘ్యలు, నలుగురునుతు లుద్భవింప నలువుగ విరివా
నలు గురియ న్వేల్పంబుఁగఱు గురుతర హాట్యముల నొసర్పిరి మింటన్. 160
- క. పాపంబులు భక్తమన,స్తాపంబులుఁ బాపనోపు తద్బాలరస
ద్రూపంబులు పురుటిండ్లకు, దీపంబులు గాఁ జెలంగె దీపితభంగిణి. 161
- క. పురుషోత్తము లగుపుత్రులఁ, బురుషార్థచతుష్టయంబుఁ బోలెం గని కా
పురుషామిత్రజనమదం, బురుషానహితముగ నృపుఁడు బ్రుంగుడువలీచెక్. 162
- వ. తదనంతరంబున. 163
- వీ. పుణ్యాచారాచనపూర్వక జాతక, ర్మానంతరంబున మానవేంద్రుఁ
డతిభక్తిఁ గులగురుం డగువసిష్ఠునిఁ గాంచి, నతుఁ డయిసుతులకు నామకరణ
మొనరింపుఁ డనుడు నయ్యోగిముఖ్యుండుఁ గో, సలరాజకన్య కాసత్పుతునకుఁ
గైకపుత్రునకు మాగధరాజపుత్రి కా, పుత్రులకును గ్రమంబున నొనర్చె
- గీ. రాముఁ డని రాముఁడనుచు భరతుఁడుగాన, భరతుఁ డనిలక్ష్మణుఁడుగానఁ బరఁగలక్ష్మ
ణుండటంచును శత్రుఘ్నుఁ డెంద్రుగాన, మహిమశత్రుఘ్నుఁడనుచు నామంబులపును. 164
- చ. క్రమమున నాద్యపక్షమిహి కాకిరణోరుకళోపమాను లై
సుమవిశిఖావరీణపటుసుందరు లై నినుతాంబుజాసనా
ద్యమరులు నై నరేశ్వరుండు నంబలు సంతస మంద మిత్రగో
త్రము వెలుఁగంగ రాట్సుతులు తద్దయు నొప్పిరి నాఁడునాఁటికిఁ. 165
- గీ. తల్లిదండ్రుల సంతోషవల్లిపాఁకఁ, బ్రాఁక నేర్పిరి చిలుకలపలుకు లెమిఁ
బలుక నేర్పిరి ధర్మము ల్పబలినడువ, వడువనేర్పిరి పెడపెడనడక లత్రుడు. 166
- మ. కని మోదించిరి తల్లిదండ్రులు జగత్కల్యాణచారితుల
స్వనజాతాయతశేత్రుల న్నిమల శోభా గాత్రులం శారలా
చననీరేరుహమిత్రుల నృదురభాషాచిత్రుల నిత్రకా
నననచ్చైత్రులఁ గూఢజిత్రులను నానాస్తోత్రులం బుత్రులఁ. 167
- వ. అని మనోల్లాసంబు గా నుపన్యసించి. 168
- క. భండనపుఖండన ఖల, దండన గుణమండనానితాంతప్రణుతా
ఖండల మణికుండల భూ, మండలధర విధుది నేకమండల నేత్రా. 169
- కా. జంభారాత్యభియాతిఖండనపటిష్ఠప్రోల్లస తద్దో
స్తంభాభిస్తుతభూరిభూరిమణిద్వభ్రప్రస్ఫుటోద్దామ చా
మాంభోధ్యాత్య భవాసమాశ్రిత సువక్షో దీనరక్షాంచితా
రంభాదంభమహాభిలాష జగదారాధ్యాంఘ్రిపద్మద్యూ. 170

లయగ్రాహి.

సారఘనసారసువిసారసుమవారపటుహీరవరక్షీరధృతిసిగినితతాహా
దారఘనసారదపటీరహితశారదనిశారమణశారదశరీరమృదుముక్తా
హారమధుభూరమరవారణసమీరణమమరవరహారవరహారవిలసద్ధిం
దీరఘనతాగకతుమరకలిశారమణశారవమహారగపచారుతరకీర్తి.

గద్యము. ఇది శ్రీసూర్యనారాయణపద్మాభ్యుదయరామాయణ భూమి ధైర్య
వినయ రామనార్యతనయ పండిత సేవాసముచ్చయ శ్రోతప్రతి
లచ్చయప్రణీతం బైన దాశరథివిలాసం బనుమహాప్రబం
ధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

కుభమస్తు.

అవిష్ణు మస్తు.

శ్రీశారదాంబాయైనమోనమః.

దా శ ర థి వి లా స ము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీమహానీయవదన వర, రామాజనమదన కుందరదన నిపుమహా
భీమకదన రుచిరసువర్ణామేయచ్ఛదన వేంకటాచలసదనా.

౧. అవధరింపు మనంతరకథావిధానంబు భగవంతుండగు వల్మీకీద్భవుం డిట్లని చెప్పం
దొడంగె. 2

౨. తమ తలిదండ్రుల కానంద మధిక మగుచుండ రాజతనయులు ప్రో
త్తమకృతదీవన్మలైయు, తమవృత్తము పొరలకు ముదం బొసరింపకొ. 3

౩. రామలక్ష్మణులు చనోభిరామలీల, భరతశత్రుఘ్ను లురుకుభభరితలీల
గవలు గూడిరి జక్కవకవలఁతొడు, వేలుపులకూడఁ గూడు నవ్విధము గాఁగ. 4

౪. విద్యాభ్యాసీ వసిష్ఠునొద్ద ననుజాన్వితంబుగా నెంతయు
న్విద్యాభ్యాస మొనర్చి రాముఁడు మహావేదేధవేదాంగము
న్విద్యానాథుని యట్లు నేర్చి మఱియు వీర్యుండు ప్రోద్బుద్ధును
న్విద్యాపారంగుఁ డయ్యె భీతి నవివోర్విశాయకు ల్లందఁగొ. 5

౫. గజిజి లేక వీరక దురగంబుల నెక్కి రణంబొనర్చుట
ల్లజమల నెక్కి పోరుట లిలాస్థితి జన్యము నేయట లృతాం
గజలదయుక్తి గాండపటుకాండపరంపరఁజూపుట ల్వరాం
గజనిభమూర్తి రాముఁ డధికంబుగ నేర్చి గహోదరాత్మఁ డై. 6

౬. అంత. 7

౭. దారకుల వృంధితబృం, దాగకులం దుష్టజనవిదారకుల మహో
దారకరుదావిశేషుల, దారకరాజనిభముఖుల దారకనఖులన్. 8

౮. కనిరాజశ్యాండు పుత్రరత్నములకుం గళ్యాణము లేయఁ జ
క్కని రాజశ్య గుకశ్యల న్నెదకుచో గాఢయఁ దామర్షశో

- కనిరాకన్న యిది దేగుదెంచుటయు వేగంబొప్పు నమ్మాని రా
కనివాధీకున కేగ్వరించిరి భటుల్ గాతూహలంపెతులై. 9
- క. భటులిటు లెఱిగించిన నుద్భట సంతోషమున నెదురు పఱతెంచి శుభా
ర్థులు లెసంగఁ దోడితెచ్చెకొ, భటునిక్రియ నృహితవినుభయభక్తుండై. 10
- వ. ఇవిధంబునం జి తేంద్రియామిత్రుండగు విశ్వామిత్రుం దోడితెచ్చి సుఖాసనంబున
నాసీనుం జేసి. 11
- క. మునికాశకుఁ డగుకాశిక, మునికర్ణమ్రముఁ బాద్యమొసఁగి మదమున రవిధా
ముని పాదశౌచవరజల, మునిజశరంబున వహించి బుధులు నుతింపకొ. 12
- గీ. కామము పవిత్రమయ్యెఁ ద్వవీయపూజ, నమున యుష్మత్పదాబ్జరజమున గృహము
నమితశోభనములకిర వయ్యె శిష్యులొటికిని మీకుఁ గుళలమే కుళికవంశ. 13
- క. ప్రాణతనుత్రాణధను, రాష్ట్రాకృపాణంబులును గృహపర యన్య
త్రాణపదప్రాణపదా, క్షీణతలును నీయవియ కుళిక వంశమణి. 14
- క. పొచ్చెంబుగ నాడుట గా, వచ్చెరువుగ నిత్రుడ మీర లందఱుఁ జాడం
జిచ్చుఁ జొరుమన్నఁ జొచ్చెద, వచ్చిన పని యానతీయవయ్య మహాత్మా. 15
- వ. అని యిట్లు వస్త్రకన్యస్తపాస్తుండై యన్న దశరథునకు విశ్వామిత్రుం డిట్లనియి.
- క. సత్యాధారకులొత్తమ, సత్యసమాధారరాజ సత్తమభావా
సత్యాశ్రయచిత్తమహా, సత్యాంచిత రూపవిను దశరథపహీపా. 17
- చ. కుళలమతి స్వమంధర రఘుక్షితిపాలుని యట్టులన్నిరం
కుళగతి రక్షసల్ప ద సముండవు ధర్మమతిం ద్వివద్గణం
కుళ యరుణాంకువంశ స్పృహకుంజర కావున మాకు సర్వముం
గుళలమమంచు సాధునుమఖుంచు తపోమహితుండు వెండియున్. 18
- క. ద్రోహులు గాధానోయ్యెన్, నేమి ములు సందేహులతి నిషిద్ధాసమిశ
ద్దేహులు ఖలమారీచను, బాహులు చండతరదీర్ఘ బాహులు వెలుచిత్ర. 19
- చ. తిరిగుఖంబు సేయటకు దీక్షకహించితిగాని వారు నీ
తినిదీచి యజ్ఞ వస్తులతిం ఒలుమాటును రక్తవర్షము
ల్పిని వసించి మించి పటుతీవ్రగతిం గురియించుచుందు ర
ద్వివిజవిరోధు లధ్వర ముదీర్ఘతః బూర్ణము గాకయుండఁగన్. 20
- ఉ. వారిరుహోత్తమంశజవల్లభ వారిటు లెన్ని చేసిన
నాగ్నిశపించుటం దప మవశ్యము లోపము నొందుఁ గాన దే

వారివిభేదనక్రమము నాత్మఁ గడుండలపోసి సత్కృపా
వారిధి వైన నీకడకు వచ్చితి మెచ్చితి నీదుభక్తికి.

21

క. ఆపాపాత్ముల సంహరింపఁగ మదీయం వైనజన్మంబు నెం
తేపూర్ణంబుగ నిర్వహించి విలసత్కిరీతి బ్రతిష్ఠింపఁగా
నీపుత్రుఁడైనఁ నామరాముఁ బంపు మితఁ డానీరేజపత్నేత్తులుం
డీపుత్రి న్నరుఁడై జనించె ఖలశిక్షేచ్ఛక్ ధరిత్రీశ్వరా.

22

ఉ. ఈతఁడు సర్వలోకగురుఁ డీతఁడు దానవలోకభీకరుం
డీతఁడు మాధవుఁడు మఱి యీతఁడు మాధవభావభావితుం
డీతఁడు సర్వభూతహితుఁ డీతఁడు భూతలభారి గావునం
భీతి యొకింతయేరి మహిభవద్వర పొందకు పంపు మింపునక.

23

చ. అని పల్కి శ్రీరాము నుద్దేశించి.

24

గీ. తానవారికలీల నిద్దానవారి, దానవారిఁజంబుచంకాన వారి

ముఖమలములు నిజశీలు ఖకరచాతి, వ్రమ్మఁ గళ్యాణముక్తుఁడై వచ్చు మఱల.

గీ. అనుకు నవ్యాకృత్యులు వినుచుగుఁచుఁ గల్గ, గంధ్రముల బడి వృంద మాంతరంబునిండఁ
బ్రజ్జ చెడి నవలగ్నంబు భగ్నమయ్యి, మేను ప్రానయ్యెఁ బ్రాణం బురీణమయ్యె.

క. ఉల్లము జల్లుచునఁగ మో, మెల్లము వెల్లదన మూస నింద్రసఖుఁడు భూ

వల్లభుఁ డల్లన నమ్ముని, తల్లజుఁ బలుకు న్ననంబు డల్లద పడఁగక.

27

క. తండ్రి విను రాముఁ డెక్కడ, గండ్రలు రాక్షసులు వారిఁ నైకొనక కడుం

దీండ్రించి నిలుచు టెక్కడ, వేండ్రము లీమాట లుడిగి విను నాపలకుల్.

28

సీ. ముఖపద్మసారభోక్తుఁ డుఖముఖశిలీ, ముఖనిముఖుఁడు రాముండు గలచా

ముఖమునఁ బూర్వాగ్ని ముఖశిలీ ముఖపరాశ్మఖుఁ డగు వారి దేవముఖమరత్ర

ముఖులు మణ్మఖు గూడి మొగ నులేరాచుక్కుఁబు రాము దెస నుముఖుఁడవు గమ్ము

ముఖనిలోచనచతుర్ముఖపతి పాకాఢ్ర, ముఖ మశేఢగిత దిజుఁబు మనీంధ్ర

గీ. ముఖ్యదండబ్రహ్మాగ్రముఖ మటంచు, గరము ఖకరవంశ శేఖరుఁడు దైత్య

ధనము ఖండితమగుడుఁ జిత్తము గలంగ, ముఖము దిగవైచె మానినమ్ముఖమునందు.

చ. ఇటులు నభోముఖుం డయి దశేంద్రియవృత్తులు మారి మాని యై

కిటకిటలాడి కొంతఁడికి నొక్కమెత్తి నరేంద్రచంద్రుఁ డ

జ్జటిలనితోడ నిట్లనియె జానుగ నే నట కేగుదెంచి ది

క్రతుమతకీర్తిసై మఖముఁ గాచెద నేచెద దైత్యవగ్గముక.

30

- క. శీర్షిబలంబుల వేసరు, కూర్చి కొని మహాత్మ్య మిమ్ముఁ గూర్చి ఖలవనిం
గార్చిచ్చేర్చుపగిదిఁ బో, కార్చి సవనము పెఱవేర్చి యరుదెంతు ననకా. 31
- క. మునిసింహుఁడు వృషకుంజరుఁ, గనుఁగొని సటలునిగుడంగఁ గనలుగదుర ది
గ్గన గద్దియడిగ్గుతుఱికి, చననుదోగించి యద్దశరథునితోడకా. 32
- మ. విన నర్హంబులుగానివాక్యముల నీచేళం బ్రకంసించి నా
వినవంశంబునఁ బుట్టి నూన్మతవహోహీ నాంతరంగుండ వై
వినయంబు న్నయముకా భయం బనయము నిర్భయస్తయం జేసి తీ
వినవర్మల్ని నుబోలె బొంకఁగల వారే పాతకాభీతులై. 33
- క. జ్ఞానంబు విడిచి నూన్మత, హీనయ్యున కొర్చినాడ వింతియచాలుం
గానియ్యు పోయివచ్చెదఁ, బోని మృనునంతలోన భూపతితోడకా. 34
- చ. కడఁగి వసిష్ఠుఁ డిట్లనియెఁ గంజహితాన్వయ మానిపాదముల్
గడిగి విశేషభక్తి నొకగద్దియనుంచి మునీంద్రచంద్ర నీ
కడిగిన వెల్లినితు నని యాయనఁ బల్కి తమారుఁగోరనీ
కడఁగి నిజంబుఁ దప్పట మహత్త్వమె మెత్తురె వీనినత్తయల్. 35
- ఉ. దాఁప సమస్తవస్తువులు దాత్రత నిచ్చెద నంచుఁ బల్కియుం
దాపసాధర్మ్య త్రియచితంబై తమారుఁ గుమారధీరుని
దాపసాధువెంట నుచితస్థితిఁ బంపు మితండు ధాత్రిలోఁ
దాపసమాన్యఁ డీతనివిధం తెలుఁగంగ నశక్త్య మేరికా. 36
- క. ఈమనితజ్ఞానికి నుతు, నీ మని మనమంటి మేని యితఁ డల్లివహో
నీమనిఁక జెల్లనిచ్చునె, యీమునికిం జోడు గలరె పృథ్వీసాధా. 37
- వ. అని చెప్పిన విని. 38
- క. గురునిభుఁ డగుగురువాజ్ఞకా, గురుతర మని శల భరించి గురుహ్న మునకా
గురుఁ డాడుచున్న తన నలు, గురువుత్తులఁ గాంచి కృపయిగురు వెట్టుంగకా. 39
- క. బాలకుల నహితగజజం, బాలకుల వినీలనీలపహితరోలం
బాలకులకు గై నీయఁగ, బాలకమలముఖుల నపుడు బనచుట రూఁ దగకా. 40
- ఉ. తజ్జగదీశునాజ్ఞ మదిత ల్బుదితాత్మకలై రయంబునం
గొజ్జఁగఁజేటనీట వృషకుంజరపుత్తులకుం గ్రమంబున
నృజ్జవమాచరించి వదనంబులఁ గస్తురిశేఖ లుంచుచుం
గజ్జలముంచి రాట్సురుల కన్నులఁ గన్నులపండువై చనకా. 41

- సీ. అట్టాస్యయొకతె కుభ్రాంశుకంబు లాసంగె, బువ్వుంబు లొకతీవఁబోసి యొసంగ
నొకకైలకుచు బంగరుకటకంబు లాసంగె, గంధం బొకస్మరాకుగనిధి ' యొసంగ
ఘనవేణియొకతె ముక్తావళు లాసంగె భూ,కటిమోర్తు రత్న కంకణము లాసంగె
నొకఘనరసవతి యూర్విక లాసంగె రం,భోరువొకతె చంద్రహాసముల నొ
గీ. సంగ నబ్బాలరకు సాంపెసంగుచుండ, నిట్లు గైసేయఁ దల్లుల కెలమి మ్రొక్క
రాజహంసల గతులనా రాజసుతులు, రాజహంసల గతుల విరాజు లగుచు. 42
- సీ. తమచందహాసజ్యోత్స్నాపూర మచటిచంద్రోపలంబుల నీర మారఁ జేయఁ
దమకచమేచకతమము భిత్తికల యు, తమహీరములను నీలములఁ జేయఁ
దమపదశల్లవోద్గమశోణ మచటఁగూర్చివకెంపులజిగిలోఁ జెలిమి సేయఁ
దమవిలోకనసుధాధావశ్య మచటి గృహములకుఁ దగువిధానముల సేయఁ
గీ. దమతనూస్వర్ణరుచులవిస్తార మచటి, సకలజనులకుఁ బరమహంసంబు సేయ
వచ్చి మ్రొక్కిరి మృదుతనూబల్లులకుఁ, దల్లులకు సద్గుణరతీయతల్లులకును. 43
- క. మ్రొక్కిన దీవన లెసఁగఁగ, నక్కొడుకుల నెత్తి ముద్దులొడుచు వెంటే
మక్కువఁ జాబుకము లంటుచు, గ్రమ్మన నారాజవయ్య కడ కనుచుటయుకా.
చ. నలు వగురీతి వచ్చి మునినాథులకు న్నరలోకభర్తకు
న్నలుపురు మ్రొక్కి నిల్చిన ఘనంబుగ దీవన లిచ్చి రంతన
న్నలుపురిలోన నగ్రజు ఘనాఘనరామనిరాముఁగాంచి య
న్నలువకుఁడుల్గుడు న్నియమినాథుఁడు నైనవసిష్ఠఁ డిట్లునున్. 44
- చ. రవినిధి జాలమేల మన రాముసలత్కృణఁజేసి తాపస
ప్రవరుని వెంటఁబంపుము కుభంబగు నీకును నీదునాత్మ్యసం
భవులకు నందుఁ బల్కటయుఁ బార్థివుఁడు న్నదమంది బాణతూ
ణవిహితపాణిహంసుల నొనర్చి తనర్చిన పుత్రమైనాముకా. 45
- క. ఒక్కొంతసేత్రునకు దిగఁ, ద్రొక్కియతీశ్వరునిఁ గాంచి తోడ్కొని చనువొ
చక్కనిబాలర నని ధృతి, నెక్కొనఁ గా మఱియు నమృతీశ్వరు తోడకా. 46
- క. కంటి బహుకాలమున కీ,గంటి నియమంఠివారికార్యాగము మీ
కంటె గృహపరు లెవ్వరు, కంటికితెప్పవలె నుకులఁ గాపాడవలెకా. 47
- చ. అని చెప్పి యాత్మణంబున నాత్మోదీపతి యక్షణాత్మణంబున గృతలక్షణులును, సకల
కళావిచక్షణులును, గిల్చిపారణ్యాకుతులును, క్షిప్రసంరతులును, దుష్టజన
శత్రులును, ధర్మాన్వితులును, వినయలక్షణులును, బద్ధపత్త్రేతులును,

సమాచరితగురుప్రదక్షిణలును, లక్ష్మణులునగు రామలక్ష్మణుల సమర్పించుటయు
నవిశ్వామిత్రుండు. 49

ఉ. అడెడు రామలక్ష్మణుల నాదరపూర్వము గాగఁగ జూచి కొం
డాడెడు రాజుఁజూచి యిటులాడెడు భీతిని నేను వీరిఁ గా
పాడెడువాఁడ నే ధరణివంతయు దుదకశనొందకుండఁ గా
పాడెడువారు వీరు దునుమాడరె గుప్తుల న న్ని కృప్తులన్. 50

వ. అని యూఱడిల్లం బలికి. 51

మ. వెనకయ్య నృజన్ముఁ గూడి మహిమ స్వేచ్ఛేయుశంభున్వలె
న్వేసుకయ్యన్నయఁ దమ్ముఁం గొలుకఁగా వేంచేసె నమ్మాని పా
వనభూతిర్లలితాంగముం ఘనజటాబంధం బుర న్నా కభూ
వనభూతాతసుమంబులొలిఁ గురియక భావంబునం బొంగుచుకొ. 52

క. కామక్రోధరహితు లరి, భీములు ధర్మావనులఁ గృపీటజనేతు
ల్సోమునిఁ గెరలుముఖంబులతో మునిపతి వెంట దళరథునిసుతు లయగక్ష. 53

క. చల్లనిగాడుత్తు గడు వెద, చల్ల నకటభూరుహముల సత్సానంబు
ల్లని సేసలగుచుఁ బై, జల్లని రాలంగ సంతసమునఁ బొదలుచుకొ. 54

మ. గణశాతీతలసద్గుణగ్రణులు రంగత్కాంచి కాకింకిణీ
కృణవాసేచనకోరువిగ్రహులు లోకలోకధైర్య ల్సాధీ
జనదూరాయలు రామలక్ష్మణులు భాస్వద్వీక్షులు ల్సార్ధయో
జనదూరంబు పయోజబాంధవునియోజ నిమిచునమ్మానితోకొ. 55

క. మది నానందించుచు నెమ్మది నీగతి నేగి ఘేనమహిమ న్నగుచు
న్నదివోలెఁ జాలుచు సరయూ, నది గాంచిరి రామలక్ష్మణకుమారు లటకొ. 56

నీ. వీణుఁడులకెనయగు పృథువులివంబులు, వాలసామ్యమగు కైవాలములును
స్తనకదృశంబులై చక్రవాకములు నే, త్రములకీడగు శకులములగములు
కామాలవంటి శోభనలిసంబులు భ్రమరకసదృక్షములైన భ్రమరకములు
నాననశోభాసమానాంబుజంబులు, చెక్కులరీతి భాసిల్లుతుక్తు

గీ. లమరుపొక్కిళ్ళఁ బోలిన యట్టినుళ్ళు, వకులకెనయగు వీచి కావళులు గలిగి
వారిలీలానమాన కవారిజాన, నారుచిరవోలె మిగులఁ దనర్చు దాని. 57

మ. సరయూకైవలినీలలామఁగని విశ్వామిత్రుఁ డా రాముతో
డరహిం బల్కుఁ గుమార యి త్తటినిఁ జూడం బంకజామోదయై

- వరహాకంకణహాసకోర్కృతగుళోభాయుక్తయై కామినీ
స్ఫురణుబైపు వహించె: అచిత్రవ యుచు దత్సమిపంబునక. 58
- క. వనజాతతమనశోహర, వనజాత మునుప్రభూతవరగంధము లోఁ
గొని శీతవాతపోతముఁ, గొనియాడఁగ నిట్లు లలమికినిన నలరుచుక. 59
- ఆ. విశ్రమించి రామవిభురామవిభుఁ గాంచి, వత్స యీజలముల వార్చి రమ్మ
సకలభయనివారణకర మావిద్యోప,దేశ మొసఁగువాడఁ డెలియ ననిన. 60
- మ. తనపాదోద్ధర యైనగంగమహిమం దైహోక్త్యలోకాశ్రిత బా
వనముం జేయుచు నుండఁ దాను సరయూవాఃపూరపూతాత్ముఁడై
మునిగుంఘంబులు దన్ను వార్చి ఘనులై మోదించుచుండేంగ న
మృతియాజ్ఞ న్నెవ్వ వార్చి రాముఁ డనుజన్మగుడి భక్త్యన్వతిక. 61
- క. కరములు జోడించి జగద్గురుఁడుఁ గల్గెయగురుఁడుఁ గౌశికుని గురుఁ డనుచుం
గరము వినుతించె విద్యాపరిగ్రహముఁ గోరి నియమిభాగ్యం బనడే. 62
- క. ఈపగిది నిభృతుఁడైనమహీపతుమారకుని సంకుమిశ్వరుఁ డభయ
ప్రాపకబలాతిబలవి,ద్యాపరిణతుఁ జేసి మతీయు నమ్మని పలుకుక. 63
- చ. సనకసనందనప్రముఖసన్ముఖ లీలకానీయవిద్యలం
దనర బరింతు రభ్యయులఁ దానవబాధలు మానసీవృథ
ల్లకుకవు తీర్చిపాసలుచు దార్కొన మెతయు సుతిసు బగు
న్వయి నృప యీగువిద్యలకు వేడ్క భజించి యంతలోననక. 64
- క. కొనియాడుచు విద్యలు చే,కొనియాడుచు ననుజుఁ గూడికొని నార్పించెం
దినశాఘుఁడ సగిరి వొందిన శాఘరణీకసుతులు దృఢతల్పములక. 65
- క. ఆరాత్రి నిద్రఁ జెందిరి, యారాత్సరయుూతరంగజానిలమొలకు
న్వారిరుహాయతశేత్రులు, వారిరువురు వేడ్క మానివర్యసహితులై. 66
- భ. ఇట్లు నిద్రించి విశ్వామిత్రప్రబోధితులై కాలోదితకృత్యంబులు నిర్వర్తించి. 67
- క. వేగంగ మనోముదమున, వేగంగ మనోస్మృఖులయి విద్విషయ మవి
స్వేగంగ మాయుతులై, యేగంగ బవిత్ర యగుచు నేగంగఁ దగుక. 68
- గీ. అట్టిజాన్నావిఁ గని ద్యుమధ్యావృవాసు,మణులు రమణీయమణులు లక్ష్మణులు రామ
లక్ష్మణులు సంతసమున నేలాలతాను,కూలకూలంబు నంత మొక్కచును జేరి. 69
- చ. లలితతరంగరంగమునకాస్యము సల్పుచు నున్న రాజహం
సలు జలపాసలోలుపలసద్విషయూధపపక్తి మేఘులం

- డలము లటంచు భీతి గగనంబునకు న్వెసఁ బాటి పాద లై
యలరెను కారదాగ్రములయట్టులు చాతకభీతినేముచుకా. 70
- చ. కమలనీవిహారముఁ గొనుచు రేణుసమావృద్ధ మై
యమరెఁ గనుంగొనంగ మధుసాలి నువర్జిత గాంచియుంక నె
ట్టిమలికులైవఁ జేరిన ఘటింపదె యోగ్యత యందుఁ గౌశికుం
డు మఱియు నన్న నీవరచునోజ్ఞునూత్తముఁ దెల్పుమండఁగకా. 71
- క. అంగములు వొంగ రంగ, ద్భంగము మజ్జిజ్ఞానాఘృణము జలమా
తంగరధాంగము సరయూ, సుగముఁ దటయొనుప్రసంగము నెనురకా. 72
- వ. కనుంగొని రంతం దర్శనమీప్రదేశంబున. 73
- సీ. తాలహింతాలరసాలసాలతమాల, కృతమాలవృన్దసాలనితలినునము
నాపకంతరీభకంతోత్కృతకలకంత, కలకంతయతనోజ్ఞప్రదంబు
సానివిసారవిస్తాససారససార, సాధారణసారకాన్యతంబు
రంగతుక్కుసుంగ భిమంగభృంగాంగనా, భంగసంగీతకోభాయుతంబు
గీ. గండభేయండసమదవేదండకాండ, గండకోద్దండపుండకీకప్రవండ
జీవజాలావనము మురిజీవనంబుఁ, బావనం బగు నొక్కతపోవనంబు. 74
- క. కని రాముఁ డెవని యాశ్రయ, మని యుపతి ననుగ నాతఁ డావరమున ని
ట్టియె ఘనాఘుగర్జన, స్వని దశద్యౌతవదళాధవళియ మెఱుఁగుకా. 75
- క. విను కామాశ్రమ మిది రా, చున్నపాలక తొల్లి మూర్తికంతుండై పా
వననిష్ఠా గండర్బాడు, ఘనతప మొనరించె నిందు గరళగళుండుకా, 76
- చ. పరమతగుం బొనర్పఁ గని భగవ కయ్యుచుతోడిపాత్తుఁ గూ
ర్తరహీనటంచు దేవతలకు ల్వియతు ల్లుటియింప నేగి చె
చ్చెర నాచుచిత్తముం గలఁగఁ జేసిన నాతఁ డెఱింగి యాదు భీ
కరనయనాగ్ని దగ్ధతనుఁగా నొనరించె నిమేమయాత్రలోకా. 77
- ఉ. కామఁ డెఱుంగునే యచితకాలగతు ల్లనుగిల్లు భీమఁ డై
భీముఁడు చూడ దగ్ధఁ డయి పృథ్విచలింపఁగ నాలె వ్రాలిన
శ్రావ తదంగసంగమున రాజిలు నిర్విషయంబువంగసం
జ్ఞానస్థానంబు వొందె నని గాధినుకుం డెఱిఁగించి వెడియుకా. 78
- క. వి నిద్రి నృపాల యుభయస, రిన్మధ్యము ఘనకలువపరిక్షయ మిహో
ట న్యన మిడినకేంద్రంబు న్మఱి రేయియును గడపి ప్రాప్తు వొడిగినకా. 79

క. పూర్వాక్షుఁడు మైతరుఁ డొత్తపథిఁబది కదవిసోమక మిగం

సాతోమును నడుచు చ్చుని, చేతోముక మొకర వృథులిసిమనితోడకా. 80

చ. అచనెకఁ గౌశికాగరున మచ్చక్రిమినికేఱు లాలకిం

ది నిధ్యతి నేగువెంది మునిసిమను న్నకు లావించి మి

దితత్వ నర్హసావ్యలుచే నలరింది నుతింది యంతటక

ఘన లగుపలక్ష్యముఁ గాంచి మునంబుక గారవించినకా. 81

చ తదవంతరంబున బరసుతపఃసాధేయుఁ డగుగాధేయుఁడు విజయధేయులై

శిష్యులొసఁగు వాత్సలేయుఁడు గ్రీకుఁ డైతవానూపఁ డై రూమిసోధరా

ధాగహితమృగయాధరవాధంబును చూపుమానక్యానులకోమలక్యామాదిలతాను

నోభిరామంబును మనోమోనమేరుకవేదనావభరితంబును నిరస్తననుస్తమితుంబును

మునుమానుషిరాతావిమానననికేతనాటీకపల్లినీమిగిలవాదానుకారిన్నిమిగిలవాదని

స్థూితంబును ననరంతఫలకశకునునువిపరవిస్తమకళితి శిఖముఖులకుపికుముఖ

ఖముఖుద్ధరికభూతగత రసాహర సుధూతాల్పపరిమతికావ్యలప్రజ్ఞేనిహర

మాణమాణమాణవకచంక్రిమణచకితయుఁ డధావస్థ మూగగుదమందితమనుతాలోలల

తాలతాంతజోలికాసంక్లిత మిలిందబ్బూన సముద్గీత యుకాకసాగీతప్రేసమామితి

ఫణిపామణిప్యూజ్యు ల్యుకేకాధామకంపితాచ్చ భల్లావకజేవికకృతకైరవికో

కనదసరోవర విరాజితంబును, కాకలీకోకిలకూజితంబును, జమరీవాలవాలవీజితంబును,

విశాలపక్షకాలాబాలామకూలంబును, దుష్టనికృష్ట నిశాచరప్రతికూలంబును, గుణమిత

నీపంబును, సరయూగం గాసమీపంబును, నిరంతరశీతలచ్చాచూషీణీకృత పథికజపతా

శ్రమం బగునమ్ములయాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించి యగణ్యపుణ్యకథావిసోదంబులం

ప్రాద్దువుచ్చి రాత్రిముగుటయుం గృతకాల్యకరణీయులై యుండునంత విశ్వామిత్రు

ననుమతంబున రాముండు. 82

3. తను చూచులు గొనియాక నతనుచేతోమోదభరితతనుసాంజుఁడై

తనుచారినిలలపద్యుతి, తృణతల్పము నావరింప భృతి తనునించెకా. 83

4. తమ్ముఁడుఁ బాను నిట్లు బుదిత మృగున రసలం బ్రపన్నచి

త్తమ్ముల నెంతయు న్ననుచిత మృగువో కనునింది చే ప్రభా

తమ్ముల చ్చొప్పచిత్తుఁ డెయి తమ్ము మునీంద్రుఁడు మేలుకొల్ప భూ

తమ్ముల నేత్రపర్వముగఁ దమ్ములంది దుదయాద్రిమీదికికా. 84

క. చేరకమును మేల్కొని మంజీరకటకంజినివిశేషము లమరకా

మాంకమనీయతను లరి,మాంకపు లినుకొలపు గామమాంక లంతకా. 85

క. సంధ్యాకాలికవిధు లనవంధ్యగతిం దీర్చి జ్ఞానవారితనిజచి

త్రాంధ్యు లగువారు కాళికు, వింధ్యాచలభైరవుఁ గాంచి విసమితు లగుదుకా. 86

ఉత్పాప. వారి నాదరించి మానివల్లభుడు జాన్నానీ

వారి నే తరించి పోవ వాంఛచేసి పూజ ల

స్వారిగాఘటించి మ్రొక్కి కమ్మచూనివర్యుల

స్వారియాశ్రమముల నుంచి భావ మంచితంబుకా. 87

క. తరణి యుదయించుచుండఁగ, దరణికులాభరణు లన్నదమ్ములు గొలువం

దరణిన్ భవభయసాగర,తరణిన్ జాన్నాని దరింపఁ దా నుద్యతుఁడై. 88

గీ. యానపాత్రమహామనుష్యాని మాని, యానపాత్ర మధిష్ఠించి యరుగుచుండ

నతి గరము వొంగ వారిజగత్నాథుఁ దాల్చుకతన భువప్రసిద్ధి గాంచితిఁటంచు.

గీ. నావనాననుభవనందనులు రామ,లక్ష్మణులు లక్ష్మణులు పుణ్యలహరి గడచు

నెడల నెడలనిరవముల నెలమినాల,కించి కించిజ్ఞ దూరు నక్షీణపుణ్య. 90

ఉ. కాళికుఁ జూచి మానిజనకాళిక యిమ్మధురారవంబు లి

ట్లాకు గతినివ్వనంబడియె నాకుగవృత్తి వశంబునంద యా

వేళితది తవృత్తి వతివేడ్క నదభ్రమహాభ్రమోమనీ

కాళికునోటలం దెలియఁగా నెలవి మ్మివి యెంచుఁ బుట్టెనో. 91

చ. అనుటయు.

92

క. సరయూగంగాసంగమ,తరంగసుంధుగ్గ జాద్యుతప్రభవమహా

తరనినదము లిది మ్రొక్కఁడు,కరము విసేతు లయి ఫాలఘటితాంజలు లై. 93

చ. అని యాశ్రిమృటయు.

94

క. వలరాజాసోయగముఁ గ,ల్యలనే ల్గన్నులును గలకవలవాపుడ

వ్యలను గనుంగొని మ్రొక్కచు, వలనీనయవి యెల్ల మానివలనఁ దెలియుచుకా.

క. కలమాదిసస్యములు విది,కలమాలూరాదిలతలు క్షౌణాతంబు

ల్లలమానితతీరంబునఁ, గలమారానుకులు డిగిరి కాళికయుతు లై. 95

క. వలిగాడు పెదిరికొన న,వ్యలియొడ్డననిట్లునావ వదిలి యరుగుచు

వ్యలిముఖులాలానుకరభా,వలిఫేరవహారతరరవలి గలదానికా. 97

గీ. భీకరం బగుదాని శమీకతింత్రి,జీకశమ్యాకపటుతిక్రకాక కాక

నీలుకాశోకవికతకేఫాలి కామ,ధూకబంధూకవటుముఖానోకమాములు 98

క. కలిగితమోదూషిత మై, ఖలుది త్రమునోలె దురవగామాంలై కా

కులపెనుమాఁకలచే సం,కుల మగుదాని నోకపెద్దకోసం గనియొకా. 99

- చ. కనుగొని యియ్యగమ్య మగుకానన మెవ్వరిదో మునీంద్రచం
ద్ర నుడువు మంచువేడిన నతండు మహాదరణంబుమీఱ రా
చు నగవిభేది వృత్రుఁ బరిమార్చిన బ్రాహ్మణనాత్మ్య చుట్టుము
ట్టినఁ దగఁ దద్విశాళము ఘటింపఁ దలంపమునీంద్రబృందముల్. 100
- ఉ. మానులఁ గూడి పావనకమండలశీతలవారిసేచనా
నూనవిధానము ల్బలుప నుత్కటహా మలదుష్కరౌశము
ల్యావననాథపుత్ర) విను మానగ భేదితనుచ్యుతంబు లై
మానుగ నియ్యడం బడె నమర్త్యులు మానులు సంతసింపఁగన్. 101
- క. ఇద్ధరణిపయింబడిన, స్వృద్ధక్రేపుఁ దంతటం బ్రహ్మస్థాత్ముం డై
శుద్ధతనుఁ డయ్యెఁ బిదపఁ బ్రసిద్ధముగా మలకరూకచిహ్నిత మగుటన్. 102
- క. మలదకరూశము లనుచువి, మలదయనామములు పెట్టి మానితదేశం
బులు ధనధాన్యసమృద్ధి, బులు రెం డొనరించె సురలు మునులుం బొగడెన్. 103
- ఉ. ఇందునిభాస్య రామ విను మీగతి సొం పెనలారుచున్న సుం
క్రందననిర్మితంబులు పురంబులు చేరి దయావిహీన యై
సుందునిభార్య క్రౌర్యమునిశోషిణితాటక చాలనార్తు లై
యందలిమానవు ల్మెగడ నందఱ మ్రొంగె గ్రమక్రమంబునన్. 104
- క. మంచుని సిరివలె మనుజుల, మందునకు న్లేకయుండ మదనునఁ దినె నే
మందు నరేశ్వర వరలేచుం దునుమాడంగ బలసమగ్రుండు లేమిన్. 105
- క. తనకంఠెన్ దలి తనయుండు, తనతనయుండు క్రూరుఁ డగుచుఁ దత్పరులమ్రొం
గ నలరి యమ్మారీచుని, జననియు నధ్వములఁ జంపు జనని యుతములన్. 106
- క. అప్పటి నుండియు రాఘవ, యప్పట్టణయుగము శూన్య మయియుండుట చే
నిప్పగిది మార్గములు కడు, నొప్పుక దుర్గమము లగుచు నుండు ననయమున్. 107
- మ. ఇటు కాతాటక యగ్రయోజనమున స్వేచ్ఛావిహారంబునం
దిటుమొప్పు నివసించు దాని కెదు రై దేవేశుండుం బోవలే
డటుగాన న్నెసదానిఁ జంపి యశ మత్యంతంబుఁ జేకొంటు క
చ్చొటకుం బోవఁగ నీటఁ దక్కవశమే తోచిత యెవ్వారికిన్. 108
- న. అని మఱియుం దజ్జన్మబలపరాక్రమప్రకారంబు లుపన్యసించుచుండఁ బాటితనన
పాటిక యగుతాటక యున్న వనంబున కభిసుఖు లై చనిచని 109
- స. మునివరు శాఙ్గ దుష్టమృగము ల్మెగడొందఁగ సమ్మనీశ్వరు
ల్విని ముదమొంద రాముఁ డరవిందదళాక్షుండు దక్షుడై కరం

- బున విలు నుందరం బెసఁగఁబూని భుజాబలనూచకంబుఁగా
నినకులనూతిహారి మొరయించె దిగంతర దంతురంబుగఁక. 110
- గీ. అమృహృద్విని నిజహృదయమ్ము గలఁపఁ, బోతరమున సుకేతునికూఁతు రంత
నఖిలజనములు బెగడంగ నార్చికొనుచు, బండ్లు గొలుకుచుఁ ద్రుల్కి వైఁ బాటుడేర.
- క. కని రతివికాలకుఁడీ, నృహజామిషభక్షిణిని సమర్థవిపక్షిణ
ఘనసవనక రేఱని బర్హణగుణహర్యక్షి లోహితాక్షిన్ యక్షిణ. 112
- వ. కనుంగొని రాసమయంబునం బదిత్రచరిత్రం డగువిశ్వామిత్రుండు దశరథాగ్రపుత్రున
కిట్లనియె. 113
- క. మానిని యను ననుమానము, మాని నియమిహాఁత్రి దీని మడియింపుము రా
మా నిను యశంబు వొందెడు, మానియమితవృత్తి నీకు మానితము గదా. 114
- గీ. అరుచు మహాప్రేమ నారామునకు మాని, యానతి యిచ్చుచో నన్నికాటి
కడురజఃకలితన స్కరణినమ్మువ్వర, మించి రజోవృష్టి ముంచి ముంచి
దూషితం బగుతమోరూషిత ననితెల్పు, మాడ్కిని మాయాతమంబు నన్ని
హెచ్చునత్వము పొట్టవచ్చిన లేదు క, నుంగొనుఁ డనుభంగి నోరు తెఱచి.
- గీ. చిత్తము కిలారుయం బనిచెప్పనట్లు, పరుషపాపాణవిసరము ల్వఱపి పఱపి
వారిజాస్తేధతేజుల వారి మ్రొంగఁ, డాయఁ జనుదెంచెఁ గాలంబు డాయుకతన.
- వ. వెండియు నన్న కంచరి. 116
- ఉ. మానక వైపయి నివిధమాలులు వన్నచు దుష్టచేష్ట న
మృగవనసాధనందనుల మానవమాత్రులఁగాఁ దలంచి దు
ర్యావమదాతిరేకమున మానస మంతకుసంత కుఞ్చ న
మృగవహంసుభోజి యనుమానము మాని పరాక్రమించినక. 117
- క. కని రాముఁడు తస్మాహూ, వినివ ర్తితకరము వఱపి వితతకృపం దీ
నిని జంతుకు యెట్టులు మా, నినిజంపుకు దోష మఁద్రు నిగమఁచారుల్. 118
- వ. అని దయాస్వరూపిగావునం బాపి నక్కామరూపిణి విరూపిణిం జేయనిరూపించు
సమయంబున సమీపించి విశ్వామిత్రుండు. 119
- ఉత్పాద. రామ సద్గుణాభిరామ రామ యంచుఁ గ్రవ్యభు
గ్రామ నిష్ఠ చంపకుండరాదు విస్మయ తొల్లి ను
త్రామవందితుండు చక్రధరుండు భృగునిభావ ను
ద్దామ దుష్టకామఁ జంపి దాన దోష మొందెనే. 120
- వ. కావున. 121

- సీ. తాటకను వధించి తపనుల మెప్పించి, గవాన మివ్వనము నిష్కంఠకంబు
గాంచి పుణ్యంబు గట్టికొ మృదియును, గాక మదాజ్ఞ నిక్కలువరాశి
జరిపిన నీకుండోమం బగుఁగాని దోమంబు గా నిడె ప్రదోమంబు డాయఁ
జనుడెంచెనేని రజనిచరులకు బలం, బధికంబు గావునఁ బథికు లలర
- గీ. దృఢభవద్బాహులల మాదితేయు లెల్ల, వినుతి నేనుగ రిక్కను లెక్కను నొంద
దీనిఁ బోనీకు మనుడు నమ్మాని మాజ్ఞ, నఁబుతా శేషులకు సంశయంబు మారి.
- ఉ. వైవయిఁ బ్రస్తరంబులును బావపము ల్నిగుడించి మించి యే
వైపునఁ దాన యొకడెఱవ్రహ్మగ నార్చెను యక్షి కుక్షి నా
క్షేపితపక్షి రాజ మనఁ జెన్నగుచున్న పృవత్కమేయునుక
వైపక తత్సనాన్రగజసత్వము వ మృయికూలె సోమయక. 123
- క. ఆరామ యురంబున ని, ట్లారామకరంబు పటుతగార్పణిక దాంక
ఘోరం బగు తనూపము, నీం బై తొరఁగెఁ దపసినికరం బలకక. 124
- క. హాటకవర్ణుడు రిపుకర, హాటకకలరాంసధైర్యహాటకగిరి
ఘ్నాటకుఁ డనుజుఁడు మే లనఁ, దాటక మునిమాజ్ఞ నడుగుదాటక కూల్పక.
- క. మునిపతి కాతూహలమున, మునిగి భుజాద్రఃణవిత్తముని సగ్గుణధా
ముని రాముని నాతనిత, మ్ముని శాత్రవజైత్రోక్తిముని సగ్గించక. 126
- వ తత్సరయంబున. 127
- కా. రాముం బుణ్యగుణాభి రామ భువనత్రాణైక కామ సృహలో
ద్దామ స్విగ్రహకామఁ జూచుటకు సుత్రామండు బృందారక
స్తోమంబు ల్దనుఁగొల్వఁ గల్గుసుచున్నట్లు లుక్కు గావచ్చెఁ జే
తోమెదంబునఁ గోకుండు భయభక్తు ల్మీఱ సగ్గింపఁగన్. 128
- వ. వచ్చి వృద్ధశ్రేణుం డమ్మత్వర నభివందించి ధామనిధ్యవ్వనా ముగమోనిధిసుధాధా
ముం డగురాముం గనుంగొని విశ్వామిత్రున కిట్లనియె. 129
- కా. అత్రాసంబునఁ దాటక నివేదిధమాయానాటకండున్యోగ
కత్రాణైకపరాయణత్వమున లోకాలోకిధైర్యాధ్యక్షి డీ
పుత్రాగ్రేసరుఁ డాదిఃష్టుఁడు కృపక భూభారము దీర్చి గా
మిత్రాభ్యావృణయకార్థిచంద్రుఁ డయి జన్మించె న్మృతీ ద్రోత్తమా. 130
- అ. మఱియు నితఁడు దుష్టచూర్ణులఖండించి, శిష్టసనులఁ గ్రోది నేయుకొఱకు
నుసారకరుణతోడ మానవాకానుఁ డై, యవని నవతరించె ననుమా బలిక 131

- క. శస్త్రాస్త్రములీకృత పం, చాస్త్రునకీ విమ్ము క్షుత్రియమహాయనకు
స్వస్త్రాభరిణంబులు గడు, శస్త్రాస్త్రము లట్లు సుతనము గా వనుచున్ 182
- క. భీకరతరకాళిక నా, కాకాళిక మగువనంబున న్నుని వినుతుం
డాకాళికు వీడ్కొని చనె, నాకాకను లెల్ల గొలుర నాకాళికుడున్. 183
- మ. అకలంకం బగు వస్మదన్వయసముద్రాబ్జుడు రాముండు కా
ఁకు నెంటుక జనకాబ్జ నేగి యట దోషిం గ్రూర ద్రైలాక్య కం
టకి యాచాటుకఁడు న్మృనంచుఁ దెలియ న్పాతాళిలాకంబువా
రికిఁ దెల్పు జనుభంగి నన్యపరవార్ధిం గ్రుంకె మిత్రుం డాగిన్. 184
- క. సమయకదంబకదంబక, మమరం బుష్పించి యతిశయం బగునాకా
శ మనెడుతటాకమున నొ, క్కమెగిం బువురాల్పై నన్నగతి సంజయున్ 185
- క తత్సయయోచితకృత్యము, లుత్సాహపురస్కరముగ నొనరించి కడు
న్వాత్సల్యంబున వత్సల, నుత్సంగముఁ జేర్చి ప్రీతి నుపలాలించెన్. 186
- వ. ఉపలాలించి. 187
- క. పుణ్యజనరహితవింధ్యారణ్యంబున రాజపు త్తరత్నంబులతోఁ
బుణ్యస్థలమున నుగుణాగణ్యుడు నిద్రించె నగ్రగణ్యులు వొగడెన్. 188
- ఉ. గ్రామణి నేవిడుండు చతురత్విఘ్నంబు వివాతి తేంద్రియ
గ్రాముడు గాధిసందనుడు కాశ్యపసారథి వేడ్క బూర్వది
గ్రామ నలంకరించుటకుఁ గా జనుదేరకమున్న భీమసం
గ్రాముల రామలక్ష్మణుల గాఢదయావతి మేలుకొల్పినన్. 189
- క. లలిమేల్కని యాన్వపపుష్పాలు కృతకృత్యు లయి శర్మదుం డగుమునియం
ఘ్రుల వ్రాల నెత్తి ముదముఁ, నలఘుండు దీవించి శిరము లాఘ్రాశించెన్. 140
- వ. ఇట్లు గాఢాలింగపూర్వకంబుగా గాఢించి చారుమేఘశ్యామం డగురాముం
గనంగొని కామరూపంబు లగురోపంబు లాసం గెదం గొను మని పరిహాసితనిర్వక్ర
హరిభుజాదండచక్రం బగుదండచక్రంబును వివాశితనిశాచరచక్రంబును పాలితధర్మ
చక్రంబు నగుధర్మచక్రంబును విపక్షవృద్ధహతూలం బగుకూలంబును నిరాదృతకాల
పాశం బగు కాలపాశంబును విపథమాయావంతంబగుమాయావంతంబును దృఢశక్తి
యగుశక్తియు దుష్టసంవర్తం బగుసంవర్తంబును బ్రహ్మాస్త్రబ్రహ్మారోస్త్రనారా
యణాస్త్రంబులును నశనినిభంబు లగుపద్మనాభ మహానాభ మునాభసర్వనా
భంబులును మఱియం బేరుగల నానాముఖంబులగు శిలీమఖంబులును సంప్రయోగో
పసంహరక్రమపూర్వకంబుగా నొసంగుటయు శుచీభూతుం డై పరిగ్రహించి య

బాణంబుల నుద్దేశించి మిమ్ము దలంచినప్పుడ రావలయునని నిర్దేశించి యనుజనమే
తుం దై కాకట నాలోకించి ఘోరప్రణామంబు లాచరించి యవ్వలం జనుమండి నదిదీ
కృతప్రకాండకాండం బగునొక్కతరుమండంబుఁ గనుంగొని యవ్వలంబునకా ఘ
నం బగుతపం బొనరించిన మహాత్ము లెవ్వరగుటయు నిది త్రిశ్రమదేవు పూర్వాశ్రమం
బనియెఱిగించి విశ్వామిత్రుండు వెండియు నిట్లనియె. 141

చ. బలియను చక్రవర్తి గురుభాగవతాసనవర్తి లోకము
లృలియుఁ డనంగ బేర్చి మనపాలకు నోర్చి కడంక న్నిరా
వలి వెనఁదొలి వారల ని వాసము లోలిఁ బరిగ్రహించి దై
త్యులఁ దగ నేలి జన్మము లనూసముగా నొనరింపుమండఁగన్. 142

క. నాకాకసులు వనాకను, లై కడుదుశ్శల నొంద నతితి విశతశో
కాకులితమానసాంబుజ, యై కశ్యపుఁ జేరి నిభృత యై యిట్లనియెన్. 143

క. నాభుత్రులు దితిభుత్రులు, రూపింపఁగ నీకు నొక్కరూప యయిన స
ద్వాప్యపాలు నేలుట దుర్వాప్యపాలు నాన్గ నేత న్నాయకు కాదే. 144

వ. అని తన తనయులకుం దన సవతితనయులవలన నైన యుపనవం బెఱిగించి సుగులకు
శుభాపాదకం బగుదాని వానతీవే యంచు సుదుగక వెడలునశ్రుకణంబుల నతని
పాదంబు లభిషేకించుచున్నం గనుంగొని తపోవి శేషంబున సర్వంబు నధికతం బగుట
నొక్కింత విచారి చి కశ్యపు డిట్లనియె 145

మ తగుణీ యేటికి దుగ్ధివేగతి పగతాపించె దుశ్శర్దయా
పరు సర్వేశ్వరు నాశ్రితార్చి హరణప్రావీణ్య లక్ష్మిమనో
హరు భూతాత్మకుఁ బూజ నేయ నఖిలాగ్రావాప్తిచేకూలు శ్రీ
హరి సేరించినవారికిం గలవె ద్వైశ్నేశసంతాపమున్. 146

చ. అని ప్రియహరఁ బల్కుచుఁ బ్రియాసహితంబుగ నివ్వనంబున
న్విసుతతపం బొనర్పఁ గని విశ్వమయుండు జహద్దమండు స
జ్జనులభుండు వాని దగుకాంత తపోవిభవంబు మెచ్చి మీ
తనయుండ నై బలిం జెఱచెద న్నగణాకము వజ్ర కిచ్చెగన్. 147

క. అని యంతః దినోహితుఁ డై, చని యమ్మునిగంపలు భృశం బగుసంతో
మనిమగ్నులుగా విష్ణుండు, జనియించెం గశ్యపాగ్రగతికి నదితిన్. 148

క. వామనమూర్తి గశ్యపు, వామనయన కనిఁవిరులవాసలు గురిసెన్
రామమహేశ్వర విశుమా, వామనకు నీకు భేదభావము గలదే. 149

- క. ఉపమాతీతుడు హరి క, శ్వపచనజా, నున కాత్మసంధవుఁ డై తా
నపనీతుఁ డయ్యె దగ నెట్టిగి పొంపక పొందె వేదగీశ్వరు మతనిన్. 150
- ఉ. ఆతఁడు తల్లిదండ్రులకు నన్ను లకుం బ్రయ మాచరింప డై
త్యాతత నైజ గంధము లయం బొనరింపఁ దలంపు గల్గి ని
గూతదశే ద్రియుం డగునిగోచనవందకు జేరి యమ్మహా
దాది కడంగి శాస్త్రునిహిత మృగునర్చన లెల్ల జేయుచుకా. 151
- మ. మలగోత్రంబులు చెప్పి మొక్కుటయు నమ్మజ్ఞుండు దీవించి య
మృలగోత్రాచలధైర్యు డైత్యుఁ గని గజోవాధ ని న్నెల్లది
మృలగోత్రామగులం బ్రదాత వసుదు గొండావఁగా మూఁడె కు
గ్గులగోత్రన్ని ను వేడవచ్చితి మగుగ్గోత్రాటనీపావకా. 152
- క. ఇమ్మాగనీనోసిన నా, కిమ్ము. పదత్రయధరిత్రి నిది యిచ్చుటచే
సమృత్తివడి నీసగ్గు, సగ్గు మ్మిచ్చియంతసంతసమునఁ బొదలుచున్. 153
- క. అను నెడ భాగ్యుఁ డీనల, దనినుడిగిన నడుగకయె ప్పీలుమున నొకఁగుడై
త్యునిఁ గొనియాడుచు దానమ్మును గొనియెం బాలుఁడుదకపూర్వము గాఁగకా. 154
- క. ఇట్లు విశ్వంధరాదానాదాన మాదానవనాన్యతేతం బ్రాప్తాప్తం బగుటయు సమ్మ
నిజనంబులు నుహామహుఁ డనియును, స్వచ్ఛాపకుం డనియును, నాద్యంతహితం
డనియునుం బొగడువచనంబులు నెఁడింపఁ దలంచినచందంబునం బ్రహ్మాండకరం
డంబు వగుల మిగులం బెఱిగి యొక్కపానంబున వసుంధరయు వేటొక్కపనంబున
వియత్నంబును సమాక్రమించి త్రివిక్రముఁ డై తుధికనిలు బలి స్ఫురించి కరుణాగ
సంబున రసాతలంబునకుం బుచ్చి పిష్టసాగ్రగణ్యం బగుత్తిరిష్టపంబు విష్ణు, కొసగి
కృతకృత్యుం డయ్యెం బ్రసిద్ధం బగునీసిద్ధాశ్రమంబున ననెకులు సిద్ధిం బొంది గని
చెప్పిన మహావింధిరతుం డై భరత బ్రజుమ 155
- క. కంటిమి పుత్ర్యాశ్రమములు, వింటిమి సత్కథలు మిగులవేళక మునుగం
గంటిమి తీర్థంబులఁ గడు, మంటిమి నీరులు మగులునుహితాధరణా 156
- క. అని చాతుర్యంబుగఁ బల్కినరామునిపల్కు లాలించి ముని ముదఁ
బుఁద బొంగి రామ నీ నెఱుఁగనియగము గలదె ముజ్జగంబులయందుకా. 157
- క. అని మఱియు నెట్లనియె. 158
- సీ. విత్రాసుమగ నీపవిత్రాశ్రమమ్మున, సవన మొనర్ప నుత్సవముతోడ
దొరకొన మునులకు దొరకును గడుభీతి, గలిగించి కలఁగించి కలయఁ బన్ని

- మదమున నధికసమృద్ధమున నుడుకై, పూము ల్బాహుపూర్వకముగఁ
బూర్వనిష్ఠగు లిట్టపూర్వభూముగ వచ్చించి చిత్తబల వచ్చించి విష్ణు
ఆ. మాచరించి పోను రట్టులు గాకుండ, సహజులవిగాఢ సహజుఁ గూడి
రాక్షసుల వధింపు రిక్షిపులు నుదధ్య, గుబునకు నిరంతరాములుగను. 159
- క. అని నవనోన్మథులు డై పల్కిన రాముం డిట్లు లనియెఁ గృతపుణ్యుడ వీ
వొనరించె విమతాధ్యక్షమునకు న్విష్ణుంబు నేయఁ బునహరువకమే. 160
- క. నీకరుణ గలిగె నేని య, నేకానీకములు వచ్చె నేనియు వెసఁ బో
నీక వధి తుము యజ్ఞని, రాకగణాల రక్కసుల దిగం గుకర్తిక. 161
- కా. అందు గ్రామండు సాక్షుండము నుహాహ్వానమునం బల్కిఁగా
వించు న్మృదును మించి మించుకరిగిం దన్వంబుం బ్రవే
శించె న్నిచితగణ్యు లందలియును లేనించి పూజింపఁ గాఁ
జుచచ్చాపకళావణు బ్దుప్రమకు ల్బ్రవ్రీతులై వెండక. 162
- క. వృక్షలతాపక్షిరుతా, న్వీక్షిత చురుతన్వమున విశ్వామిత్రుం
డక్షిణక్షణమునఁ గ్రతు, వీక్షితు డై యొప్పె రాహుదేవుని మాజ్ఞక. 163
- వ మలుకాఁ డగుణోద మంబున 164
- చ కృతకవిదూహముఁ డశ్వీషుం డమ్మని నత్వంబునం
గృతకరణీయుఁ డై మునునీంద్రపుంగుగఁ డై కడుంబరి
మృగ మగుభూతధాత్రిపయఁ గేవలహరిత న్నికార్యముం
గృతమతి నాచరింపఁబొడగెం దినినూచయాభిలాకుఁ డై. 165
- ఆ అంత రాజపుత్రు లానుననంబుల, కేతు యమ ములు దెసపఁ దెలిసి
సనకవిష్ణుండుల సమయించి కాకితు, నిష్టమిల్ల దీప్త నిస్సనేసి. 166
- ఉ. చాపము లెక్క వెట్టి యుయచాపలు లాపలలాను లెప్పడే
వైపుఁనండి నచ్చినన గ్రచ్చెన మంచుఁ గడఁగి ధీమతై
చాపులు ద్రిష్టకే నిశలు నూచుచు నిర్దణు నేచితులై
యోపిక నట్లు కాదికొని యుండిరి దక్షు రామలక్ష్మణుల్. 167
- ఆ. అట్లు లయించెను లైన నాజవదిక, సుకున నమితసంతసమున హరి
వేంఁచూఁ నూచువితతి యధ్రంబున, నగ్రసమితి ట్టు లానరించె, 168
- ఉ. మేచఁచోమధూమ వతిమేరుర మై గగనంబు మట్టిం
జూచి నికాచరుల్ కనదనూములు ధర్మవివర్జితక్రియా

నీచులు తన్మఖంబు మహానీతులఁ బూర్ణము గాక ముందునా

లోచనచేసి రెండును ఖలు ల్వరధగృహినాశ మొనచే

169

౩. మారీనాదులు మానుషులు లతిన్ ర్మార్గస్వభావంబుల

స్మారీతు ల్విలసోయ కీతఁ డనుమానంబు న్విసర్జించి యి

ట్టామాధిం గడు నాచరించు సవనవ్యాపారముం జూడఁగా

స్థైర్యం బని లే దటంచుఁ గురియ న్నాగించి రస్రాశ్మయల్.

170

గీ. విబుధహిత మగుధర్మంబు విపుల మగుచుఁ, బుణ్యజనులకు సమృత్తులగు నెసంగు

విబుధహిత మగుధర్మంబు విపుల మయ్యుగ, బుణ్యజనుల కసమృత్తులగు నెసంగు.

ఉ. ఆగతి యజ్ఞవిఘ్నకృత్తికాగతి మైననుబాహుముఖ్యుర

క్షోగణవీక్షణం బధికకోప మొనర్పఁగ సానుజుండు ధై

ర్యాగము రామభద్రుఁడు శుభాయతలాచనపుండరీకము

బ్రాగముఁ జెంద వారలశిరంబు లిలం బడ నేయ నెంచుచున్.

172

క. సత్యకరఁబున ననపరు,దివ్యం బగుధను మవర్చి దృఢశక్తి న్వా

యవ్యాప్తియు సందించి గణావ్యాహతరీతిఁ దాట నాత్మజు నేయక.

173

క. ఆశరమాంత యరవడి, నాశర మారీచు నెత్తి యాక్షణమ పయో

రాశిఁ బడవైచె మఱియుం, గాశఁధి గడంగి భీషణం బగుదానిక.

174

క. దమునోస్త్రియు తను నాచం,రమునం భంగింప నాత్మదలఁచి మహా మో

దమునఁ జెలంగు నుబాహు మ,దము నణఁపఁ దలంచి యద్భుతమున విసరుసుక.

ఉ. సాహసగృత్తి నీతి నిశాచరు లక్ష్యముగా నొనర్చి నా

సాహసి శేషచంపకుఁడు సారఁబుఁడు మహీమహాజ్వల

ద్యాహుజనంశ్యవర్మఁడు సుబాహుఁడు వైచిఁరోప మగ్రతం

బాహుజనంబురూపజ సుబాహుని గూల్చె నిమేషమాత్రలోక.

176

గీ. ఆశుగతి నంత విహితాశుగాశుఁమునఁ, దక్కిననిశాచరుల నెల్లఁ దక్కనీక

యక్కజంబుగ నొక్కట నక్కడంచె, దక్కుఁగును మునిపతులు ముదమ్ముకొందఁ

ఉత్సాహము. అంతగాను మొందకుండ యజ్ఞపూర్తి మైనవో

నంత రామమూర్తి గాంచి యహ్మనీఁద్రుఁ డనియె న

త్యంతరాగరసము మీఱ నఖిలసమయములను నీ

వంతరాత్మ కనఁగ నెఁడు దవనియందు బుఘుచేన్.

178

గీ. మఱియు నమ్ముని రామలక్ష్మణులఁ గొంగి,లింది నామెట జుట నేలెంచి తాట

కామల వధించి జన్మంబు నరసిప్రోచి, ధరణిఁ గృతకృత్యు లైతి తమ్ములార.

179

- క. చెనక వశము గాని మహి, జనకతిమల రక్కసులను సాధించిరి మీ
జనకు నిదేశంబున నింక, జనకునిదేశంబునకును జనకగావలయున్. 180
- క. తద్విషయము బావన పే, తద్విషయము వినుడు జనకధరణీవిభుఁ డం
చద్విధి సవనార్థము బల, తద్విషయభయంగంబు యగము బంధించి కడున్. 181
- క. పూత మగుచున్న హలమున, భూతలముం దున్నుచున్న భూతసమునకున్
భూతభృతికి నీతానం, భూతం ఒగుమందనంబు పొడఁగనవచ్చెన్. 182
- వ. ఇట్లు వెళ్లసంబుఁ నొక్కబొక్కసంబు దోచుటయు. 183
- గీ. రత్నగృహ ప్రయత్నపూర్వకము గాఁజి, రత్నరత్నము లిట సుస్థిరంబు గాఁగఁ
బడిలపఱచెనొ కాక నాపాలిలక్షి, నను గృతార్థునిఁ జేయ దీనను గలుగునొ.
- క. అని తత్సమిషమునకుం, జని మనమున సమితసంతసము పొంగారన్
మునిజనులమతమున జనక, ముని యిందుక వెఱచి గాని మూతఁ దెఱచుడన్.
- చ. చలుపునీకీప్రయాణమును సంతతిరాహువిరోధము న్నల్లా
హలగళుఁ డన్నిలోచనుఁడు నాజగరావృతుఁ డైవభీముపెం
దలను నివాసముం గని సుధానిధి వైపక యిట్లు లొంటి ని
ర్యలుఁ డయి డాఁగెనో యనినమాడ్కి ముఖంబు వెలుంగుచుండఁగన్. 186
- సీ. మెఱపుఁ దీవలలోనిమెఱుఁగు నేటిచి తెచ్చి, నవక మై తగుకుందనంబుఁ దెచ్చి
శ్రుష్టసంపదలొనిపొలుపు నంతయుఁ దెచ్చి, వెన్నెలలోనీటు వెనకి తెచ్చి
కాయంబు గా సజ్జరభంగు సవరింప, వలయు లేకున్న నీతిశతశయను
వరమిమ్మదత్వవైభవమును సౌరభం, బీప్రపన్నత ధర నెందుఁ గలుగ
- గీ. దనుచు నుతియింప ననువగు తనువుతోడ, నక్కజంబుగ నుదయించె నొక్కబాల
జనకభూపాలుఁ డానందజలధిఁ దేల, నీలవాల మనోజ్ఞలీలాలవాల. 187
- వ. ఇద్విధంబున నుదయించి. 188
- క. సన్నని యవలగ్నంబున, సన్నని ముస్వరముఁ గడుఁ బ్రపన్ననీలలముం
జిన్నతనంబునుఁ గలిగియుఁ, గన్నలు బెద్ద కయియుఁట కరమరదు గదా. 189
- గీ. ప్రమదలమదం బడఁపఁగోరి పద్మభవుఁడ, పరమశృంగారములనేర్చి భామ గూర్చి
వసుధ లజ్జావతులు తల ల్పంతు రనిత, లంచి నెట్టియఁబెట్టి డాటించబోలు 190
- చ. అని తొనియాడఁ బాత్ర మగునట్టిమహారిక నార్యమండ్రున
జ్వగరుగుమృతంబునను సమ్మద మిమ్మడియై తనర్పణ
జ్వకుఁడు బ్రీతి నెత్తికొని చక్షువ నాత్యపురంబు నేరి పా
రనికరమెల్లఁ జూచి యపురా యని సంతస మందుచుండఁగన్. 191

- క. అంతిపుమునకుఁ జని తనయింతికిఁ జూపుటయు శిశువు నెత్తికొని కడుకొ
సంతోషించెడు నామెకు, వింతగ బాలెంతగాలిధములు నోచెక. 192
- ల. పురమువారు నంతిపురమువారును నన్న, జలధిఁ దేలుచుండ జనకుధగ్గు
పత్ని పుత్తిఁగఁగ భావించి వెంచగఁ, తెరిగఁ దండ్రి వేళ్లు పెరుగుచుండ.
- క. పేదకు వసుపాత్రమును మహావాతకుఁ బాత్ర మడచి కలచైత్రము సం
పాదితి మగుచందంబున, నాదంపతులకుఁ గుమారి యట్టులు కల్గెక. 194
- క. సీత యన హుబధమునకు, భ్యాతిగ నామంబు గలగు కాపుర మను ద
జ్ఞాత యగుట సీత యన ప్రతీతావ్యామహాభవాని తిరియొచ్చెక 195
- చ. జనకునిచేతఁ బొపఁడి జానకినాఁగ బ్రసిద్ధ యై మహి
జననముఁ గాంచి మించి మహిజాత యనం బొగడొంది కామినీ
జనమణి యైనసీత యెలజవ్వని యై తనరారెఁ గుందనం
బునకును సౌరభంబు జత వొందినయట్లు క్రమక్రమంబునక. 196
- చ. సంతాప్తప్రయాన యగుతనయం గమంగొని తనయంతరంగంబున జనమం డగు
జనకుండఁ. 197
- సీ పృథుకుమారుమోదినీలతాతన్వి శేషునతగనకుఁగూర్చి ఘనతఁ గాంచు
నాభాగ్యదేవత సీభవ్యవద్మహా, స్తనిక నేవుగుహోత్తమున కొసఁగుగు
సీసర్వమంగళ యాసతీతిలక శేషసర్వజ్ఞునకు బెండ్లిపలుపఁ గందు
మృగువాణి సీమనోహృత్తహంసయాన శేషోకేతునకు వింక లోనుదలుతు
- గీ. హంసకమహాకృతకంకణాభిరామ, రమణి సీఘనవేణి నేరవనిధికి నొ
సంగువాడనొ యగుచు నజ్జనవిభుండు, ప్రమదమున నుండి తా నొకప్రతివ జేసె.
- క. తమమందిరమునఁ జిరకాలమునుండియుఁ బూజ్య మగుచు లలినొప్పెడు ను
త్తమసత్వం బగుగంగో, త్తమాంగు చాపంబు నధికతఃపూపంబుక. 199
- ఉ. ఎవ్వరు బాహుసత్వమున నెక్కిడనొపుగు కట్టివారి కీ
జన్మనిఁ బెండ్లిసేతు నని సర్వజనంబు లెఱుంగఁ బల్కఁగా
నివ్వముమత్యధీశ్వరు లశేతులు తన్మహనీయచాపమున్
దవ్వులఁ గాంచి భీతిలి మదంబుఁటిపాటును రేమిచెప్పునక. 200
- చ. అనిపలికి రాముం గమంగొని. 211
- ఉ. అవసుధకుఁ డిప్పుడు మహాధ్వరకర్మకుఁ డై మనీంద్రుల
న్వాసిరి బిల్వఁగాఁ బనిదినాఁ డటుఁ గాపుర కర్తవ్యరంబునం

- బోవుద మమృఖోత్తమవిభూతిఁ గనంగొనఁ గార్యకాన్త్రమున్
లేవదలిర్ప నెక్కిడి కడిందిరుగంటిమి జూపు మేపునక. 203
- గీ. కార్యకాన్త్రముజ్వల తాగ్యకంబుఁ, బృథివీ నేత్రత్రయములు నెక్కునెట్ట లేకు
దిట్టతనమున నీ వెక్కువెట్టనేర్ప, వాసునకు నీకు భేద మింతైన లేమి. 204
- క. హరువి ల్లెక్కిడి జగదీశ్వరులెల్లను సంతసించునరణి నీవు
తరుణిం బరిణయ మై మీపురి కరిగెనుగాక యనిఁ బొంగుచు నతఁడన్. 205
- క. శిష్యులము యమృదఁఘ్రీభుజిష్యులము భవద్దమువిశేషముకతనక
దూమ్యచర్మతుల నాకవిశిష్యులను వధింఁజిమి ప్రసిద్ధము గాఁక. 206
- మ. భవదీయం బగువాఙ్మ నేయుట మహాద్రవంబు తిన్నేరినీ
ధవుఁ డక్షిణశమత్తమానితకుఁ డద్యత్ప్రక్రియ స్నేయు నా
శివధర్మంబును వత్సరోగ్రహలశిస్తోమభీమంబు నా
శివధర్మంబును నాడ నయ్యెడకు మేచేయంగ నిన్దం బనక. 207
- క. మనిరా జయ్యుద్ధలు వెనుకొని రా జవకావనీపసునిధ్యముఁ గ
న్గొని రాజును నప్పు డెది, నొక్కని రాజులీల విన్నకొడు కలరింఁక. 208
- సీ. కుశనాథుఁ డనురాజుమున్చరిత్రంబున, గార్తికేయునిజన్మకారణంబు
గంగామహాత్మ్యంబు గంగావతరణంబు, గంగ జాహ్నువి యైఁప గతియును
క్షీరాబ్ధిమధనంబు త్వేరాభివాణంబు, నమృతసంభవము దేవాసుకాబి
నప్రహరులముల సంభవక్రమమును, వరవికాలాపురీకగ్గనంబు
- గీ. గాధినందనుఁ డత్యంత గౌరవమున, దెలియఁ జెప్పెడియదవులఁ దృప్తు లగుచుఁ
గతిపయదినంబులకు రాజగుతులు నేరి, రుచితపవనము మిదిలాశురోపవనము. 209
- క. కలకలముగఁ బలికెడ, చిలుకల విచికిల కనునవాటికల జింకిల మూ
కల నలపుఁదేనియవా కల నటఁగలసకలశారీరిఁ గలయంగక. 210
- చ. కనంగొని ఘోరగు కన్మయంబు వనంబునం బెనంగొన. 211
- చ. ఘనతరపార్ష సంగతిపకాశము మోములఁ దోప సింహసం
వాసము రామక్షృణుఁ యాస్పతిలేజులు మానయుత్త
చని చని నాగరంగవటసాలరసాలవిశాలసాలచం
దినపటుసుందరింబుఁ బ్రతనం బగునొక్కరిపోవవాన్త్రమున్. 212
- మ. సందర్శించి 213
- క. తన్నేర్పడుచుం జరించు నెడఁ జిత్రస్ఫూర్తి రా మెల్లప
కన్నీరేజరతోఁకం బొకవహపాషాణము నోసకి వి

- ద్వన్నా ఘం దరుదంద తాయి వసితాత్వంబుం దగంజెంది సం
పన్నారీమణికోడ లట్ల నిలిచెం భగ్యప్రతీతాంగి రై 214
- చ. కరులవర్యాముం బులిసక స్రువికాలక ట్టిప్రదేశముం
గుముదగుగంధముం జలజకుట్కలయ్యగ్గనిభ స్తనంబులు
స్సముచితమీన కేత్రములు శైవలవేణియు పేసమందహా
సముం దగుకంబుకంఠముం బొసంగినయూసర సీలలాచ తోక 215
- చ. రామచంద్రుం డిట్లనియె. 216
- సీ. పుండరీకంబుల గండడంపగజాలి, గండుమీల నగువల్లమ్మ దోయి
చక్రవాకంబుల జతనమేలగఁ జాలి, జతనందమగువీగుఁ జన్నదోయి
తనరుచిభగముల ఘృత డింపఁ జాలి, ఘృతతీగిరిసింఠుక చభరంబు
మహనీయవేదికామహిమ నొంపఁ జాలి, మహిమాడ్కిదగుకట్టి మండలంబు 217
- ఆ. కంబుసోయగంబుఁ గలఁపఁజాలి కరంబుఁ, గలరవమున మించుగళము గలిగి
యొప్పుభావ వర్షుని పాపుట తాయివై, నవయ నేమికారణంబు చెప్పును. 218
- క. నరయాననాఁగి యీతి నవరవలు గానర క యత్యాకృతితో
నవయంగ నేమిదీనిని, నవలయు మా కానతిమ్ము నవలా యనినక. 219
- గీ. వృషభవాహనత్యుడు బుష్పవృషభుఁడుకలఁడొకద్విజోత్తమఁడు మహిగాతమండు
ప్రియతమండుకదా వర్ణితవిపులర, జస్తమండు కింబడితాచాస్తమండు. 220
- మ. ప్రమదారత్నముగాఁ బయోజభవుఁ డొప్పున్న స్పష్టించి స
ప్రచుదస్వాంతముతో నవ్యా యనుచుం బ్రఖ్యాతహానామధే
యము నాకుం బొసరించి గౌతమున కీయ న్మౌనియు న్నేను ను
త్తమలీల స్వహరింపుమండితిమి తత్తత్తుణ్యశీలంబులక. 221
- ఉ. నీరసమీరభూతిని సత్త్రిమలన్బుజించి నే
స్తాతుమెరవాని కనిదాఘదినంబుల దీర్తి కాపయః
పూరకలాలలోయమతభజ్జుఖమధ్యమలం ద్రిలోకసం
చారులు దేవమానవభుజంగమపుంపులెల్ల భీతిలక. 222
- క. గౌతముఁ డొసరించెడి వి, ఖ్యాతతపముఁ గాంచి యోర్వఁగాలేక నము
జ్ఞాతేర్ష్యం దైకజ్ఞిఁ యూతం బొసరించి కలఁపఁగా నుద్యతుఁ డై. 223
- చ. విడి నిటకేగుదెంచినను వాఁచ గనంగొని మారుబారిఁ గి
ద్వడిఁ బకాఠరఁగగతి వానవుఁ డీలినాక్షి కేమికై

వడిరమియుంపఁ గాంతుమది వంతదొల్కఁగ నాకునిప్పుడె

వృఁడివట దీనిఁగూర్చుగల బగధురటుంచుఁ దలంచినంపనకౌ.

228

గీ. ఘుంఁడని మెట్టిగి మునివరుఁ గను మొఱుగి, కృతక గౌతమ వేషియై శతమఘుడు

నన్ను బూడఁ గాంచితుడెల్పి నాక్రమింబు, భౌగ మొనరించెనెక బహు భావ లీల. 224

క. నావలనసంతసింపుచు, దేవేంద్రుడు సరభసమున దృఢచిత్తమతో

నావలజనునప్పుడుముని, దేవేంద్రునిఁగాంచిమగుల భృతివిరహితుడై 225

వ. భయపడిభ్రాంతుండగు నాఖండలంగనంగొని తనుఃపిత చండభానుండునుంబోలె

సతా సమావగద్ధుఁడును సమిధశపోబలప్రసిద్ధుడును గ్రద్ధుడునగు గౌతముం డను

హాళికారశరీరుండవుగమ్మని శపి చిన. 226

మత్తకోట. ఏచ్య మెట్లునసచ్చామిన్తఁ నెట్టులందుకున్యును

ల్పాహుఁజేయనియట్లుజూడుఁబూచుయామనిశోకదం

దహ్యమానహృద్యుడైకడుఁ దన్ను వేడిదునుబుభృ

ద్వాహ్యుఁగన్గొవితాపమును సవాద మామతి గావునకౌ.

2 7

ఉ. భ్యాతిగనిట్లునున్వనుఁడు కాశికనీతమ వాగించియీ

రీతినిఁదోచుచున్న విపరీతమునీకెసగానుభావ్యును

ద్యోతితపద్య శేత్రముల మొప్పునఁగాచెఱవారికిన్యః

ప్రీతియొనర్చునింకవిలపింపకు మేగుమునీగువీటికికౌ. 228

క. అనికరుణంపుచు విడువన, వనతానందగుచు విబుధనంద్యుఁడు దివికిం

జనియెనొకప్పుడువిడనివ్యసనమచ్చెందగు నెనున్వ్యసన మెవ్వరికికౌ. 229

వ. తదనంతరంబున నమ్మహాద్విజుండలుకమై నన్నంగ నుంగొని.

280

క. గతమతిఁబరపూరుషసం, గతమతి సాపయనియెన్నఁ గాలేకపతి

క్రతరహితవైతివిదెత్తిక్రతరహిదానింగంకాప వహ్ని శేన్లుకౌ. 281

పంచచామరము. శిలాస్వరూపధారివైరిశేష గుర్వ్యవస్థహా

బలాపహరివైరిసత్ప్రభాకర భిత్త ప్తవై

యాలాతలంబునఁ బ్రశస్తమిత లేకయొండమి

తగోదరీయట మనన్నగ్రుగైశసీంమడుకౌ. 282

చ. ఆ బలలుచుండబుద్ధులుచుహాత్య మెఱుంగమిదప్పుచేసిన

స్వబలశమాంతరంగులు దపస్వలగ్గుటసాడి గాదున

న్ను బహులదుఃఖవారిధి గునుంగఁగ జేయకుమంచువేడవే

డబముగ శాపమోక్షుచుగుట నివ్వవరించెదనంచుకాంతుడై. 283

౪. అహల్యాకాసల్యానందమండగు రాముండమజసహితుండై విశ్వామిత్రు వెన వెట
నివ్వనంబునకు రాగలం డమృతమహు వైశ్వానరప్రిధూల్యావృతవై యశుల్య
మాంకల్య : జరూహుఁ బ్రాపించి కల్కసాకల్యానందంబున నతనిం బూజి చి కాప
రజాకాంతివగు నీవు కల్గవై జన్మసాఫల్యంబుకొందెదని వాగ్మల్యంబున నానతి
యచ్చి చనుటయు వాటంగోలె నియ్యచోటనీవాటంబున నెవ్వోటికిం బోవ వాటం
బులేక నిప్పాట నవయుచున్న నన్నుం గటాక్షించి కాపమోక్షంబు గావించి రక్షిం
చుటకై ప్రత్యక్షంబుగఁ జూడెంచిన మిమ్ము వీక్షించి కృతార్థనైతిని యవంతరం
బనఁతనంతోషితస్వాంతంబునఁ దనయుదంతమాద్యంతంబునుండెల్పి. 284
- ౫ మిత్రానందప్రదులక, మిత్రీయదప్రదువతియమిత్రుల విశ్వా
మిత్రాశ్రతులనురామును, మిత్రీసుతులను నుతించె మృగువాక్యములక. 285
౬. గౌతముఁడయ్యెదమంబటు, కాతూహలమెసఁగవచ్చి కనునీయగఁగో
సేతుగఘుగానుఁదాదా, స్వీతుండైపూజచేసి వినిధిధులచేక. 286
- ౭ చెలఁగియీ తిరముఁబూజించిపాప, రహితయహితచరితఁడతివ్రత యహల్య
తోడరావమ్మనీ ద్రీచందుర్నిండు గౌత, ముందుసరియెఁకాలకుతుండు వేడ్క. 287
- ౮ తదనంతరంబున (రామలక్ష్మణ విశ్వామిత్రులు) మిథిలా ప్రబోధన సేవాన్యభాగంబు
నకుఁ జేరి. 288
౯. కనిరమ్మవృగు హోమధూమనితితా కాశాన కాశంబుకౌ
చనిధిబ్రాహ్మణహూనివాధనునివేశంబుయ్యగ్గోల్లప
ధ్వజవేదీజ్వలితాన్ని హేతిచయోద్ధానప్రకాశంబున
ఘ్ననిరాసంబువిదేహధూరయణుజన్మంపుఁబ్రదేశంబాగిక. 289
౧౦. ఘోజాతిరూపయూపా, వ్యనుపయగుజనకవృసతి యజ్ఞాలకముం
గనుఁగొని యమ్మచ్చరు వేడ్కనుగొని రాకుయఁ దదంతకమునకు సఁగక. 240
- ౧౧ నిత్యసమాచరితావ్యాహుక్యభివందితులు హుతవహులు తేత్రాగ్ను
ల్యత్యక్షమాన్వితునకుం బ్రత్యక్షులైన యట్టిభంగిజనంక. 241
౧౨. మిత్రహితభామలక గుణసమ్మగులఁ జారుచిత్తురత్నని
ర్మితసునిభూషణోజ్జ్వల హృష్టమనస్కులబాలురందర
స్మితజితభానులను మిక్రికులీకులఁ గాంచించాలని
స్మితమతులైసభాసదులు చిత్తములన్నియతిచియ్యెకక. 242
- ౧౩ అనందమునహల్యానందమండక, తానందుఁడన్మృతావ్యయులు గొనుమఁ
దోసరుదేశతానంద నిధుఁడుక, తానందుఁడమ్మిథి లాధివాసుఁ

- డకలంకభక్తిః గౌరవనమ నెరురేగి, శాస్త్రోపదిష్టగ్రాహవిధాన
ములలరిందియిన్ములలను వ్యవర, తోడ్కొమ్మిగులసంతోషియగుచు
గీ సోచితాసనమలగుచి సమితిహారి, సమితివెసమితిలేని ముక్కర్వచుండు
చుండఁబొన్పట్టుయొగగ జ్ఞోపయోగ, వాక్యములనిట్లులనియె భూవల్లభుండు 243
- క దూరీకృతాఘవారస, దూరీకృతవేగసార యుచితవిచారా
నీగాకమాకుఁగరుణా, నీగాకఁకుభయలూసగు నిజమెట్టిగిక్. 244
- ఉ. రాజకులప్రభూతయతి రాజకిరోమణి గాధిపుత్త్రగో
రాజహోదధీరులిభ రాజమనోహరయాననినీ
రాజలగక్రృతాఘలరి రాజసమిత్తిశృ గజులీయహ
రాజకుమారులెన్నగు పరాజితరాజకుమారుడయల్. 245
- క మారులురూపంబుననుకు మారులు విక్రమమునగు మారులుఁజ్ఞో
మారులు ఘోరీగాజకు, మారులెనరు విజితగుగ్ధమారులు తలఁపక. 246
- సీ. అనినవిశ్వామిత్రుఁడ స్మరీశ్వరునకు, నెంతయువేక నిట్టులనియె
భానుమఁద్రవీపకుఁడనవెలసి, పత్తిగర్ధాత్మ సుధవులువీరు
తఁడ్రిమాజ్ఞజగత్తెఱుగ నావెటఁ, జనదెంచితాటక సంహరించి
మరీసుగర్వఁబు మాయించిసజ్జన, ద్రోహుసుబాహునిఁ గ్రూచివైచి
గీ గౌతమాంగన శాపంబుఁ గ్రమ్మటిచి, భవునిచాపోత్తరుముధనద్భంగవీరు
నుండులయుపుల్కెడ నోమియుక, వినికనుంగొనచిచ్చ భుజులువటెఁయు. 247
- చ రహిసహికంకణోత్తరుశగానన మెక్కిఁసుట్టివారిక
వహిమహి తానగయున మాసతలనమేసీతనా
దుహితహితంబునకఁకుచు శున్వికతిపఁగఁబెట్లినేయద
చహిసహిమాఁకుసావకులు నాక్షిఁనీవుసతిజ్ఞ వేముటక. 248
- క వినితచ్చాపోత్తరుకుం, గనియక్కిడలవుతిమకుఁ గలదనియెతెం
చిననాగలీకుమారక, లనవసుల రాచులత్మజాన్వయలుచుక. 249
- క. మని శ్వామిత్రుఁడదెల్పి, దద్విగధమెల్లఁదెలిసి సీతాత్ముండై
జనుండఁబ్బలురఁ, బద్మవిభాతుల వాదరించె దదనపరమనక. 250
- గా. సాహజాకృతిధర్మశాపశిఖిసం ప్రాప్తోష్టసంతప్తయై
యోపారత్నమహావ్యకాఠదనిసలుండం గటాక్షించిసం
లోపస్వాంతమలోడనంఘ్రికమలోద్భూలోల్ల సద్భూశివే
బాహుశివును మాన్చిమ నెన్ననిశ్వామిత్రుఁడ స్మరితోక. 251

- క పలికినపలుకులు మేనంబులకెగలఁదనదుకర్ణముల నమృతంబుం
జలికినఁగ్రీయవినికూటము, తలిదండ్రులకొదవెని శతానందుడవుకా. 252
- క. స్వస్థశ్రేయినిగతివా, వస్థ రహి దొరింగియున్న కనికబ్రతుకని
ట్లాస్కఁగొనితెచ్చితినికల, హస్త్యులరాజసుతుల నక్కటికముకా. 253
- వ అనిమతీయు విశ్వామిత్రుం బ్రశంసించి రాముంగనుంగొని. 254
- క. కటికితనంబునమునియ, క్కటికం జాకయింతలేక కనికెసి పం
గటకటపాపాతనె, క్కటి నవయుదున్నయింతి కలుమమడంపకా. 255
- క. విశ్వామిత్రునివెంట సానుజుడవై పచ్చేనియున్నట్టిపూ
ర్ణశ్వశాంకురుశోవికాలసదదగ్ర ప్రాభవోపేతుని
న్విశ్వాత్మస్వకాదిభావితపను న్విశ్వంభరాధాను
రైశ్వర్యాన్నితభక్తియుక్తి నే యస్మాకుసామ్యమే. 256
- గీ. రామగామాభిరామధరామరామ రామలానందముగిపికారామఖిల
రామప్రావృడ్డలకనిభరామశృంగ, రామశ్రీస్థనత సుందరా! మహాత్మ. 257
- మ అనిగామన్విరతిచికాశితుని రుమ్యాఖండలుగా మిగా
మునితోనిమునితో యజాశభవసాయుండంచు దజ్జత్య
ద్వనవైచిత్ర్యతపఃప్రభ వసుమహాత్వంబుల్పతానగుడిం
పునగీర్తింపఁగ వాలకిందికడ నమ్మోదంబునంబొంగుచుకా. 258
- చ. అనుజనమేతుడదగ్రధాతృజుడ మృనిసానువాక్యము
న్వినితగుభక్తిగౌళికము నిప్రయతజనకావనీశ్వరుకా
ఘనఁదగుగౌతమాత్మజనగణ్యతపోధనులం బ్రతుంబున
న్వినతియొచ్చె బ్రాతరంబింద దకొత్తుడనేక భంగుకా. 259
- క. బోధాత్మ్యుడుగాధోయుని, గాధల్విని మానలధిక కాతుకయత్తులై
రాధివ్యాధినారుడుదిగ, నానుడస్తాదిజీవనడిచె నుబుడై. 260
- చ. అచరమాద్రుగూతొవెలు గాతొఖగాభిరవంబు మీతొజ
క్కువకవనిద్రుగూతొ, ధిప్రకరంబొగినూరు జీరయ
క్కువకజకోరముల్ జతలుగోరె లపన్వియలొబ్బినీమహా
త్మనములుసారెసారెకు గాతొదరుంబును బేరెభోగుకా. 261
- వ కదనంతరంబున. 262
- క. సలితనిఘ్నకుటుములఁకుటుముల ఖగములగుముల కొదలుమునుకొని గ్రామ
ముల్లమిఘ్నకుటుములఁకుటుముల రవములు వెపఁగెదిలలు మోదంబందెకా. 263

వ. అంత.

264

క. అస్మద్వంశభవుఁడుతర ఘృగ్మగుణ్ణనిమి నీతఁడైకొనుటకడు

న్విస్మయముమాతుననుచుది తస్మయఁడరుడెంచెనఁగఁ దగణియఁదోచెన్. 265

వ. ఇట్లు నిర్వృత్తి సర్వజగత్కాయుండును 20రక్షితాయుండు నగు నూర్వండుదయించుటయు. 266

క. కృతకృత్యులైనయారాట్సుతులనులక్ష్మీసుతిజిత మందరులదృఢ

వ్రతుఁడగుకాశికునిసమం,చితముగ జనకుండుపూజ చేసి నఁజాలెన్. 267

గీ. అమితాణభీనుకలగుణాభిము రవికతాంచితధానుశ్రీరాముఁజూపి

కాశికమునీఁగుఁజ్జకక్షీతీశుఁడొడఁగట్టనిపల్కె సంతోషియగుచు. 268

క. వసుధేశ్వరవినుభవనా,వసధంబునఁగలపురారి వరచాపముని

వృసుధామాన్య మునకుఁబూర్వగుసధాశనభయదునక నశ్శ్రము గాఁగెన్. 269

క. మాపు మదచ్చాపముఘోషాపము వెన నెక్కుఁదెట్టి రోషముఁగూర్చుం

దాపుమునీశ్వరులికినిప్రతాపముఁ గొనియాడ నత్తుడగ్రహణం. 270

వ. అనిన సద్ధర్మవర్తియగు జనకచక్రవర్తియట్లనియె.

271

క. మారమదహరుఁ సహరుండును, మారిమణిఁడునైత్రిపుర వద్దనుండునుద

మూర్తిమదన్వయపతిఁగు,మార మహాశక్తికిన్మంచితవతిన్. 272

గీ. దేవరాతునకొసఁగఁదద్విశ్వయగుశ, రాసము నాటఁగోలెనుదన్వయమున

సమితపూతకమిగులఁ బూజ్యుగనున్నఁ, బూజనేయుదు నేను నెప్పుడునుదాని. 273

ఉ. తిద్దను వెక్కువెట్టిముదమున నాసుతనిత్తునంచునె

తద్దగణీతలాధిపవితాన మెఱు గఁగఁజాటఁబంపఁగా

నిద్దబలుల్యహీధవులనేకులనేకచమూసమేతులై

యుద్ధతిసేగుడెంచి వహోజ్వలదోద్ధ్రువిణాసమానులై. 274

వ. ఇట్లువచ్చి.

275

క. కదలిచ్చుదూరువుఁ గొమవీకఁదలిర్పఁగ నేగుడెంచి ఘనకాయుక్తియం

గదలింపలేకభీతిం, గదలిచనిరిరాజవరుల గతమత్సరులై. 276

క. పరులెవరునోపరుపరా,త్పరు చాపము నెక్కు వెట్టబాలుండితఁడె

ప్పరునున నెక్కిఁడుఁజూపఱి,లరుదొప్పఁగ సన్నతించునట్లు మునీంద్రుఁడా. 277

ధ. అనిపలికి విజ్ఞానజనకుండగు జనకుండు మఱియును.

278

ఉ. బాలకులంచువీరిసులభంబుగఁజూచుటపాడిగాచలా

లాలకజాలకప్రపివలాసన లండతదీగ బాహుశో

- భాలలితుల్నచుస్సచువి భక్తశరీరునిధీదులున్మహా
కాలివికాలవత్తులికచంద్ర సదృశులుదత్తులెంతియెక. 279
- చ. అదియును గాకతాటక సమావృతకూటక సుహృదులు
స్పదపడితెక్కుమారకునుబాహునిగూల్చి తదగ్రజశృగు
ర్యదమడగించిగౌతను నిమానినికాపసుగ్రహ్యశీలముట
నృదీచలపోయవీరలసమానభుజులుబట్టు గావునెక. 280
- క. ఈయతిశీలసమేతుల, కామతప త్త్వచయమగౌరవాసముఁ గనం
జేయుటయునితమయనిగా, భయనితోఁబల్కి యమ్ముఖం పతియంతిక. 281
- క. పునరాశనధూమణిఁ జెక, భవనాశనుడైన యభివృ బాహుసము
స్పదనాశనపినుతనభౌభవిమునకుఁ జేర్చిబనిచె భటునిమాములక. 282
- చ. పనిచిన నేగితిద్దులులు భౌతికఁ జేర్చిరితన్నిచిపము
వ్యవజభవాద్యశేవసురవందితరూపము దైశ్యిలోకగు
ర్జనపరితాపము నివనుతినైవ మదప్రతిమోగ్రదీపముక
జనకస్వపాలకాచరిత సౌరభధూపమునీకుచాపముక 283
- క. తెచ్చినభవగర్జలామము, వచ్చెరువడిసభినులెల్ల నాలోకింపక
హెచ్చినముదమునమునితొ, దెచ్చినస్వపనుతులఁ గాంచి భృతనిట్లనియక. 284
- గీ. రామలక్ష్మణులారఁగ్రాచుభీరు, లారవణ్యుఖిదోర్ముఁ లాఁ మాను
లారయఁనీతృణప్రాచుమైనఁ జిల్లు, నెక్కు వెట్టున సన్నతి కెక్కుఁ జిల్లు. 285
- చ. అనిపలికి రామచంద్రు నడ్రోసిందిఁ శ్వాపిత్రుఁడువెండియ. 286
- ఉ. ఈధను వెక్కు వెట్టుమువహీధవులెవ్వరునిన్ను బోలె స
త్వాధికులౌతాఁగ్యమహాత్మి మాయందవు నీవు నావుదక
గాధితినుజుఁడెంతయు వికాసమునొందఁదనుంగిగదప
స్సాధనులంతనంతసతి నల్పఁనల్పకలా. లానుడై. 287
- క. దండఁగలనియమిపతులకు, దండములర్పించి యదృశిబొప్ప భుజా
దండంబుసాచియొక్క, దండము నేనండమిచ్చు దండమునోలెక. 288
- చ. వాచకరంబునందిగిచి. 289
- క. మేధ్యమతిరాముఁడమిత, సాధ్యుఁడుదగ నెక్కు వెట్టు సవరింపధను
ర్యధ్యమనఁజీగె దత్సన్నిధ్యఁబాగవారిలెల్ల నివ్వెఱవడఁగక. 290
- క. మాయచాపవట్టువిడిగిన, మాయచాపముఁ జీగినట్లు వారిదంతిరమర
గిరికొనియొక్క వహధ్వని, గిరిగమలం బ్రతిరమ్యుఁ యొక్క ల్లుటయక. 291

- ఉ. ఆధ్వని సీత కంఠయుఁ బ్రయఁ బయివోచె సభాసదాళి
 న్నాధ్వసమయ్యె సప్తకులశైలనరిజ్జలరాశ్యపేతమై
 పృథ్విచలిం చె భూజములు పెల్లగిలెం గ్రహతారకంబులు
 ద్వ్యధ్వములయ్యె నజ్జనకుఁ డద్భుతమందె సమిత్రబంధుఁడై. 294
- క. తదనంతరంబరామునిఁ, దదనుజునింజూపి జనకధోజిపుతముద
 మ్మొదవఁగఁగోకితు నత్యంతదమోముతుఁగాంచి కడుహితంబుగ ననియెక. 295
- క. పుణ్యజనపోషణులు ఖలపుణ్యజనద్యేషణులునుభూషణులు గడుం
 బుడ్యాత్మ్యులు బుడ్యాత్మ్య లగ్నక్యాత్మ్యులు బూరుషగ్రగణ్యులు మఱియెక. 296
- క. ద్విజరాజావనులు లసద్విజరాజావనులు ద్రివిణవిజితమహోద్వ
 ద్విజరాజులు మందలసద్విజరాజులు వీరి సన్నతింపఁగ వశమే. 297
- సీ. అనుపమశక్తిసమన్వితు లగు నీకు, మారులు దలఁపఁ గుమారసములు
 భాసురసత్కర్తాపరిపూర్ణ లీమహా, రాజు లాలోకింప రాజనిభులు
 చక్రసంరక్షణసన్మార్గ లీజగద్బంధులు ఘనజగద్బాధుతుల్య
 లధికమహాబలప్రథితకులీసదా, గతులు గన్గొని సదాగతిసద్భక్తులు
- గీ. పాదకటకాభిరాములై పరఁగునీధ, రాధిపులు సన్నతింప ధరాధిపులు ని
 జమ్మగనటంచు రామలక్ష్మణుల గుణవి, చక్షుణులలక్ష్మణుల నుతీసల్పి మఱియె.
- ఉ. పెద్దలుమీరు మికరుణ వెంపున రామున కీయఁగంటి నా
 ముద్దులమూటవంటి నుత మున్నిటువంటి మహాబలాధ్యులం
 బెద్దలచేత వింటిమె కుభృన్నిభిధీరులఁ గంటి కన్నులం.
 దద్దయు వేడ్కమంటి నెకఁ దం నెటిజాంటి విధంబకోరుకుల్. 299
- వ. అని యంత నిలువక. 300
- కా. అత్యంతోక్తిలికామిశద్ధదయపుష్కాంభోజుడై యమృతహీ
 పత్యధ్యక్షుఁడు రామచంద్రునకు శుభ్రఖ్యాతికి న్నన్నతా
 సత్యాధఃకృతముదరాత్మునకు నస్మత్పత్తిక నీర సం
 స్తుత్యప్రక్రియతో వివాహమొసరింతు న్నత్యవాక్యండనై. 301
- కా. ఉత్సాహం బభివృద్ధినొందఁగ గుమాకోద్వాహముం జేయ వి
 ద్విత్సానుంత పురోహితాప్త సచివవ్రాతాత్మిహోపేతుఁడై
 సత్సాంగత్యరతుండు పత్నిరగుఁ డాసాకేతనాగుండు నం
 పతేసిఖ్యం డిటువచ్చునట్లుగుణామాత్యావలిం బుచ్చెదక.
- క. అనిపలికి విశ్వామిత్రు ననుమతంబు వదలి. T. 2013. 302

జి. రాముడు లక్ష్మణుడు యతిరాజగు గాధితమాజుశాష్ట్రః బూ
 ర్వామదపంఖముం జదిమి యన్ని యమిప్రభునధ్వరంబు ను
 ద్దామతినోడఁ గాది ప్రచుదంబున తాతని గోతిఁ జేయఁగా
 మామిఁతాత్మకోపనయాగ్మనం జనుదొంది గొప్పగణ్.

304

గి. ఇట్లు లేలేంచి యలమి మాయంట పాన్వకాలనును బూజితంబగు కాలకాలు
 చాపాజంబుఁ గాలపశ్చోపమంబు, నేమిమీఱంగ మేమంతిఁ జాపుటయును.

జి. మత్స్యరవాను లిన్దమతి మత్స్యరవాగ్రణః బున్ మహాయశ
 స్తత్సయః దైన లక్ష్మణుఁడఁ దాపసశాధ వరేణ్య లేననం
 చత్వరమానురాగమున సన్నతినీయఁగ రామభద్రుఁడు
 ద్యత్స్వరవైరికార్యకము నశ్రమఁదై తగ నెక్కువెట్టఁగణ్.

306

క. సవరించివంతుటయు వా, సవనుద్భవ మయినల్లు సవమునఁ తీగణ్
 సవినయమ త్తనయనుచో, సవరింపఁగ నింక రామ వంద్రునకతిగుణ్.

307

చ. కావున.

308

కా. తద్వైవాహికముం గనుంగొనఁగ నుద్యద్వైభవం బొప్పఁగా
 పద్వ్యంత్రసుహృద్భటార్థసచివాన్వీతుండ వై రమ్ము స
 ప్రస్థిపాంతరపూరితామలయశోధావశ్యసంగ్రామకా
 మ్యద్వైరజగంధ పత్తిరధ నిత్యనూయమానప్రధా.

309

క. అని మద్యచనంబులుగా, జనవిభుఁడగు పత్తిరధుని సముఖమునఁ దగ
 నినిపించి తోడిలేండని, తనమంత్రుల ననిచి సమ్మదంబున నంతకణ్.

310

చ. అనఘులఁ బంకజా ప్రతుశి కాన్వయముఖ్యసుజన్మరామల
 క్మణమునినాథుల న్మగుణబాలసనాథుల నొక్కమందిరం
 బున నివసింపఁజేసి కడుమోద మొనర్చుమఁ బంధురాజులకణ్
 జనకుఁడు పిల్వఁబంచెను భృశంబుగ బాఁఘికసాంఘికంబులకణ్.

311

క. ముద మొప్ప వెండి విప్రస, మదయమునం బిల్వ ముభటముఖ్యుల ననిచెం
 దదనంతరంబ పౌరులు, దదనమతిం బడసి వింత దళుకొ త్తఁగణ్.

312

నీ. కస్తురినీటిచేఁ గలయంపిచల్లించి, ముత్తి కుంబులఁ గ్రొత్తముగ్గుపెట్టి
 విస్తారముగను రంభాస్తంభములు నిల్పి, విపణిమాగ్గంబులు వికదపఱచి
 గుమగుమవలచు సంకుమదంబు వెదచల్లి, తఱుచు గోడలకుఁ జందనముఁ బూసి
 గోపురముల కాతకుఁభకుఁభము లుంచి, రవణఁ బచ్చలతోరణములు గట్టి

గీ చంద్రరాజాన్వహుసముల్నాఘుటిఁచి, ప్రతిగృహము, రత్నజీవములమర్చి
యధికతరకంబభిముల నుతిపురముఁ, బురముఁజేసి రంత నబ్బురముగాఁగ.

క. సీతాకల్యాణము సంజాతప్రేయమునఁ జూడ సర్వాదులం
బ్రీతిఁ బురలక్ష్మి పిలిచెను, రీతి నిర్వరచించి రప్పరిం గేశనముల్. 814

క. తనయావివాహవేశం, దనయల్లుని పాదపద్మధారనకై మే
దిని యిరురతసపు బల్లెగ, మనఁగాఁ గల్యాణవేది నమరించిరొగిల్. 815

చ. ఇట్లు సకలసూపదర్శితంబగు నిజపురంబుఁ గనుగొని జనమంతు హస్తోత్కృష్టుడై
వివాహోపకరణమంగళద్రవ్యంబులు సంఘటించి మహాగృహుడును సఫలమనోధుం
డును నద్దశస్యూదయరాక కెదురునూచుచుండ నంతం దనచే వాచుఁత్రుకు లగుమం
త్రులు. 816

కా. తూర్ణప్రక్రియ నేగుదెంచి కని గుర్రవాశ్వమత్తద్విషో
దీర్ఘరామభటచృటానుపాఘాగీప్యన్విటఁగాంబుజా
క్షీర్ణారణపరిపూర్ణ పుణ్యపరనీక్రీడావలూచత్ససా
నిగీతధ్వజసాధనోపురధాన్వీతంబు సాకేతమున్. 817

గీ. ఇట్లు గనుగొని తత్పురాహీంవైభవంబునకు సంతసింపును వచ్చి నేచుకు
సయయకుటయు దశరథ ధ్యౌతలేశ్వరుండు కొలువునాడ కేగి నిండుచేడ్క.

సీ ఇట్లుపల్కి రుద్రీశ్వర మీవెద్దపట్టి లక్ష్మణుమెటఁబెట్టి గాధి
పట్టితో నంప నప్పట్లక నెట్లక, బెట్టతాటకమృగపట్టుఁ జేరి
దిట్టమై దానిఁ గప్పట్టి గట్టిఁజెప్పట్టి యిట్టట్టునుఁ గొట్టిబిట్టు
పొట్టవ్రయ్యఁజేసి కట్టిఁడిమారే గు, రట్టుచునిది వాధిట్టకకురుఁ

గీ. బెట్టి యుతముదామూనివొట్టి సోఁచు,దిట్టలను జిట్టలు నరికట్టి కాలు
పట్టణపుఁద్రోవ వెసఁబట్టుపట్టు మట్టి మట్టి మనిజన్న ముం దుదిమట్టు జేసి. 818

గీ. పోలికులచూలి వినుపదగూలి జేసి, హాళివొకశాత్రుఁ గచవిజితాలిఁ జేసి
కేలిమిథిలకువచ్చి బుధాళినిమత, పాళి దంభోళిసమమిందుమాళిధయ. 820

క. వెసనెక్కువెట్టు దివిచిన, బసచెడి తత్కార్యకంబుఁ బరికింప నిలిం
పసభాసదుల దరిపడం, బసభంబునల క్తమున భగ్నంబయ్యెన్. 821

గీ. రాజులేరికెక్కిడ రానికార్యకంబుఁ జేరిచిన రాముని కడిచెదచ్చి
నాకుమాకి సీత ఘనంబుఁగావి,వాహమొనరింపఁ జాల నుత్సాహ మొదల. 822

కా. తత్వైవాహికముం గనుగొనఁగ నుద్యమైభవం బొప్పఁగా
విద్యసంప్రతిపురోహితాశితనాన్వీతుండ వై రమ్మ స

- ప్రదీపాంతరపూరితామలయశోధావశ్యసం గామకా
మ్యుద్వైరిత్రజగంధప జ్జిగ్గరభ నిత్యస్తూ మమానప్రధా. 823
- క. అని జనకుండాడిన నిధ,మని దళరథుతోడ వార లనుటయుఁ దెలియ
న్విని యన్నరపతి యంతింతని చెప్పఁగరాని సమృద్ధంబున మునిఁగెక. 824
- చ. మఱియును. 825
- చ. అమృతముఁ గ్రావునప్పుడు బలారియు నమృత్యుతంబుఁ దెచ్చుచో
నమృతమరిచిదీ ప్తి విహగాధిపుండు నృదిసంతసించిన
ట్లమృతమయంబులైన సచివావలివాక్యము లాలకించి తా
నమితముదంబు నొందె మహితాత్ముఁడు బ జ్జిగ్గరధుండుదత్సభక. 826
- క. మఱిహీను లైనతనయుల, మతమునకకరంబునలరు మహిదండ్రును స
మృతి సుతులభినుతులైనక, మతి జనకుండు సమృద్ధాభిమగ్నుఁడు గాఁడే. 827
- చ. తడనంతరంబున. 828
- క. కాంతలకు నృజియండన, కాంతలకున్ గ్రధితచంద్ర కాంతోజ్జ్వలకు
ధాంతలకుండచ్చభవృ,తాంతంబెఱిగించి గాఢ తరహగ్గు మునక. 829
- ఉ. తచ్చభవార్త సంతయు ముదంబునఁ జాటుఁగఁ బంచిపత్నము .
స్వచ్ఛగుళుచ్చపూర్ణ కలతప్రకరధ్వజసాలభంజిశో
ద్యచ్చరిమత్పటాసుల భటాలి యలంకరణంబు నేను నూ
త్ను చ్చదధూపణాసుల ఘంఠంబుగఁ దాను నలంకృతాఁగుడై. 830
- వీ. శిష్టచరితులు వసిస్థాదిమునివరు,ల్యహింసమంతాదిచంద్రితగుణు
బ్రకటవైశిక వైణవికనికరంబులు, వందిమాగధభటబృందములును
బుణ్యకాంతాజనములు విబుధోత్తము, లాపు లాశ్రితులు మహాత్మకులును
బృగునైంధవములు గంభీరవేదినులక్ష,కాంచితిప్రోవృత్తహస్తీకములుఁ
- గీ. గొడుగులునుఁ దోడరాఁబెద్దకొడుగుపెండ్లి,కొడుగు గాఁగలడనుచు నెక్కుడుకుతూహ
లమున వారాంగ కానతునములు నెలఁగ, దుచిరతుంగోల్లసద్రధారాధుండగుచు. 831
- క. ఘనఘనపటపాతలపాతల, పనవోర్ధ్వకజ్జగ్గ రాంక్యబంధురభేరి
ధ్వనుల వియత్నిత మవియుక, ఘనురభ్యవ్యయుండు మందగమనము పేర్చిక. 832
- ఉ. బాహుజవంశ్యు లెల్లడలఁ బ్రస్తుతి నేయ నృపాగ్రగణ్యుఁడు
త్వాహత నేగి కాంచె విలసత్పరిణాహవివాహమస్తంపం
కోహవిశేషనిష్కృటమనోహరపుష్పరసప్రవాహని
ర్యూప్యహనువర్ణ రత్న భరితోజ్జ్వలగేహ విదేహ నంతటక, 833

క. కని తత్పరంబుఁ జేరం, జనునెడ హర్షించి జనకజననాథుఁ డెదు

గొనితూర్వధ్వనులులిరుంగఁ, గొనిమాడుచుఁ బురికిఁదోడికొనిపోయి వెనకఁ. 810

చ. శివకంఠంబున మాగధు ల్వాగడఁగా నుత్కంఠ దీపింప న

స్వపఃశీతవు నిట్లుతెచ్చి మహిణోన్నద్రోపచారంబుల

త్యుపకారంబులు నాచరించి మణిస్ఫుల్గుజ్జాభితై డూకమా

నుపకార్యంబున నుంచి యుల్లసితచిత్తోత్ఫుల్లసీరేఖఁ డై.

825

తే. బంధురక్షణ విమజగద్బంధువంశ, బంధురం బగునీరుసంబంధ మస్మ

దన్యమృధిక జంధ్రోదముంబుకరణి, బెంపుఁగావించె జతులు నుతింపుమండ. 836

ఆ. అని నుతింపజనకుఁ డాచరించెడునప, ర్యావిశేషమలకు నాశ్మ నలరి

యాత్రుఁడ్రవింధవాత్మజోపేతుఁ డిట్లనియెఁ దెలియఁ దళరథాధిపుండు. 837

క. యత్నంబులు భయద్రుతి, యత్నంబులు మాని తిరుగునట్టి తపస్వీ

రత్నంబులు మీచెలిమికి, యత్నమునేయునురు పొగడ నలవియె మిమ్ముక. 838

తే. అట్టిమీరలు వేడ్క మానుట్టివారి, బాంధవముఁ గొనియాడు టుబ్రంబుగాదె

నాకుమారకుపూర్వజన్మకుక్యతంబుఁ, బొడవక మె హరస్వయంభువులకైన. 839

వ. అని యిట్లాకరినొకరు చతురవచనంబుల నగ్నియమన్న సమయంబున.

840

క. రాముని లక్ష్మణుఁ గొనివి, శ్యామిత్రుం డేగుడెంచి వాసవహేతుఁ డ

బూమివిభుఁడు దళరథుఁడై, తో మోదముతోడ మ్రొక్క దీవన లెనఁగక. 841

క. నాకావాసులు పొగడఁగ, నాకార్యము నిర్వహించి నాకార్యజవా

నీకస్తుకులు ఘటించి పీనాకకగాననుశరాసనము విటిచి తగక. 842

క. భూతనయక భూతనయ స్వీత, స్వరియింపఁగోరు శీతాంకుముఖు

స్వీతనియు రాము ననుజా స్వీతుం, కాదుము మహావిసీతుం బ్రీతుక. 843

క. అని మునిపలికినపలుకులు, తనచెవులకు నెలమిసమృతధారలు నోలెం

దనుకుటయు మొక్కి నిలిచిన, తనయుల వీరించి పులకితళియై. 844

ఆ. భూమివిభుండు మోహమునఁ బుత్రులఁ గొనిఁటఁ జేర్చి వారిసె

మౌముల మోమునిల్చి శిరము ల్గడుమూర్కొని చెక్కుటద్దము

త్రేపయెసంగ మద్దుఁగొని పెద్దయుఁబొద్దు సుతోపగూఢానో

ద్దామనుభాతిరక్తం డయి దాపవప్యనితోడ నిట్లుక.

845

క. మునుగ నహినులు గుణవంతునిసంగతి గలిగి నద్గుణులగుదురుగదా

మునుగుణహీనులు వినునా, తనయులు గుణవంతులై తగునీకరుణక. 846

వ. అని మతియు ననేకవిధంబుల నభినందించి నందనసందర్శనంబునం దనివినొందనిపురం

దరవిధివుండగు దళరథునికడకు జనకనియంత్రితుండగు నొక్కమంత్రిపుంగవుండు

మఱునా దరుదెంచి మిమ్ము నిజసభాధివంశబునకుఁ దోడ్కొనిరానన్నఁ బనిచె నని
చెప్పుటయు నాక్షణంబు. 847

సీ. పురుషోత్తమనిచతుర్భుజములు నాసుతు, ల్లెన్ను సేనింప విద్యన్నుతుండు
ఘనుఁడు వసిష్ఠుండు గనుఁగొని తనకును, త్రమములాంగికమంగళములఁ దెలుపఁ
బుణ్యకాంతాజనంబులు సేస లాలుకంగ, బ్రాహ్మణోత్తముల దీవనలు సెలఁగ
స్తుతిపాఠకులు మాగధులు సుందడింపఁగ, నాస్తమయత్రులు భటులనుసరింపఁ
గీ. దూర్యములు మ్రోయ నార్యులు స్తుతులు సేయ, గాయకులువాడ నహితుల గర్వమాడ
మరళిసౌరభవిసరమాతుగము విసర, మందగ మనంబుగ్రాల నమందలిల. 848

వనఁ జయంభంబులఁ గల, ఘనమాత్రికవితతి వెలిఁగ గాన్పించెను నా
స్తవములఁ బ్రళస్తవనో, స్తవములు మెఱయంగ వాగధులు నటించెన్. 849

వ. రాజవిభవంబున రాజమందిరద్వారంబుఁ జేరంజయఁపుడు. 850

మ. మునుమున్నె చనుదెంచెనొక్కసతి రాము న్రాజమాడామణిం
గనునద్వాంఛఁ గుమారునెత్తికొని వేడ్కెన్నించి రామెల్లస
త్తనలీలం గలభాతభూధరమహత్సేధాగ్రభాగప్రభ
ద్ధనితాతోజ్జ్వలత్నదీప్తిఁ దనఁతాంత్రాంత్ర నిదంబించుచున్. 851

ఆ కాంతయొకతె చంద్రకాంతకీలాద్భుత, వేదిఁ దలుపుదాఁటు వెట్టిమాచె
దాపమొదవు మరునితూపులకనిధి, యెంబు నోవ్వలేనియది యుఁబోలె. 852

క. భూవరుఁ గాంచెనుత్పల్ గన, లేవియుఁ గాల్పకయుఁ గాంచి నిడిచనుదెంచెం
భావజుభుఁ గాంచినచో, నీవెనడలునంచు నొక్క నెలఁత మెలఁకునన్. 853

ఉ. కాటిల్యాలకయోర్తు రాముఁ గనువేడ్కం గింకిణీధ్వానయై
నాటం బైనక నాటయుగ్మము భుజద్వంద్వంబునం బూనియే
నీటస్థేఁడు భవాద్యకుండను మరీచిస్సగ్లోకానులం
బాటం బిత్రపుఁబ్రయోగ్యమర స్సంధించెనో నా తగన్. 854

క. బాలయొకతె నీలోత్పల, మాలిక యూడంగ సుద్రభమంబునఁ గాంచె
స్థిలతన నతని నతనుని కోలఁ, నీటమీఁద లెక్కఁగొనననుభంగిన్. 855

వ. తత్సయంబున. 856

గీ. పార్శ్వములనుండి చూచెడు పౌరపాలి, కావలేక్షణమటనాసికలు దనఁచె
బ్రకటనీలోత్పలాబ్జచంపకముమములఁ గలఁకుచ్చివననమాలిక విధమున. 857

వ. అట్టిమహోత్సాహజనకసయంబునం బుగంబునం గలపురంద్రీజనంబులుదమలోన, 858

క. మనసీత కితఁడు దగునీ, తనికి నృపసీత మిగులఁ దగుఁ దుల్యవయో

ఘనలూణ్యాదుల నని, కొనియాడిరి గుంపుగూడికొని బహుభంగికా.

359

చ. అనితనపుత్తురాముఁ గొనియాడెడు పారజశాలివాక్యము

ల్పిని చతురర్థిరుద్ధపుధివీతలరాజ్యము దన్నునొందిన

ట్లునుపమసమృద్ధంబున మహాత్ముఁడు బత్తిరఘంతు వొంగిత

జ్ఞనకుసభాప్రదేశముబ్రశస్తవిశేషమణిప్రకాశముకా.

360

క. కనుంగొని యదంభకాతకుంభకుంభిత భద్రకుంభరంభాస్తంభోజ్ఞుంభితంబును నవనవ
నవరత్న విరచితోచితవేదికాకవాటసాహసలోరణభద్రాసనమధ్యచిత్రకంబళ విచి
త్రమణి పుత్రికా దీపదీపితంబును బటిరసీరతుమెరవారప్పకంబును గృత్రిమయా
పాతిరక్తంబును బరిణయాలోకనాత చాతుర్వ్యగృత తనుచిత్రప్రదేశవిశాలంబును
సమస్తప్రకృత్యంబును సకలజనయనాభిరామంబునగు జనకమనిచక్రవర్తి సభా
మంటపంబు దరియొజ్జొచ్చు నవసరమృత.

361

ఆ. ఎదురులేనికడిమి నెనఁగుపత్తిరఘక్షీతీంద్రజనకుఁ డప్పు డెదురుకొనియో

దావులెల్లఁ గ్రోలి తగురీతివలిగాలి, యెలమిమీఱుమున్న యెదురుకొనఁగ.

362

వ. ఇట్లేదిర్పొని.

363

ఉ. వేడుకగౌరవించి పృథివీభుఁ బత్తిరఘ నృహారఘం

దోడుకవచ్చి రాముని వదూజనకామునిఁ గీర్తి కాముని

జూడఁగ్రవేగునేయు పరిశుద్ధమనోరమకాయుఁ గేయుసా

మ్రాడధికోపలక్షణు మురప్రతిపత్తిదాచిచక్షుణుకా.

364

క. నమచితకోపకమనసముసము, చితరూప్రదీపు సౌమిత్రి బరా

క్రమనిధుల భరతశత్రు, ఘ్నుమహోత్తియలను బొగడుమఁ గడుసాగ్నమునకా.

365

క. అద్రికులీనుల నత్తిదై, ర్యాద్రుల రాఘవుల శాత్రవాద్రిపులకుం

భద్రత్నభద్రసమచిత, బ్రహ్మసముల వసింపఁ బంచి ముదమునకా.

366

క. భూవరుఁ డనంతరంబున, ధీవరుఁ డనఁదగు నయంధతీరయార్ద్ర

వీరతుల్య వసిష్ఠుని, దేవప్రణతుఁ బరమధృతిసంయుక్తుకా.

367

గీ. త్యాగవిరహితు నుచితచిత్యాసమున, సత్కులంశ్రుతు నతనినివణ్ణుఁడేసి

నతజనవిధేయు గాఢేయు నతులభక్తి, విహితమగువోటుఁ దగనుపవిష్టుఁడేసి.

368

వ. మఱియుం దగినవారి నుచితానవాసీనులంజేసి దానుం దగినయెడ ముఖోపవిష్టుండై
సర్వజనమనఃప్రమోదంబు గా ముద్రసంగంబు నేయుమండి జనకుండు దళరఘున కిట్లు
నియె.

369

- క. జాతానందంబున భూ, జాతరామునకుఁ దదనుజాత స్వముఖా
జాత స్వత్వముజాతన జాతోపమనేత్ర మదనసాయక గాత్రక. 870
- గీ. లలితపరిమళమార్కృశ లక్ష్మణునకు, నొసఁగెదనటంచు మిగుల సాంపెనఁగఁ బలికి
మఱియు నిట్లును దశరథశ్చాత్రలే ద్రుఁ, దగ్గలఁబైవ సంతోషమతికయింప. 871
- క. అనఘోపఘ్నులకు న్ముని జనశత్రుఘ్నులకు భరణశత్రుఘ్నులకు
ఘనముగ నొసఁగెద హితులవు, ననఁగ మదనుజుని తనయల నలఘుతనయలక. 872
- వ. అని యిట్లు రామలక్ష్మణభరణశత్రుఘ్నులకు శ్రుతకీర్తులగు భూమిసుతోర్మిశామాం
దవీశ్రుతకీర్తుల నొసంగి వివాహంబులు నేయువాడుగా నిశ్చయించి పలికినవమ్మహీ
విభుండు మహానందంబునొడెం దక్కిన సభాసీనులును సమృద్ధంబునందేలి యాశుచుం
జనకుం బ్రశంసించి రయ్యకసరంబున. 873
- శి. పరిమనునీశ్వరచేత, స్వరోజవాసిజుగు రామచంద్రుని కతనం
గరమొప్పెం దత్సభహిమ కనోదయానసరదుగ్ధకంధి నిధమునక. 874
- వ. అంత. 875
- క. తనకులజులకు వివాహము, లని రాగము మిఱి సమృథాంబునిధి మునిం
గినచందంబున నరుణం, దనుపమరాగమునఁ బశ్చిమాంబుధి వ్రాలెక. 876
- మ. తనసాంగత్యము వాసి పద్మహితుఁ డంతగాన మొద న్నభో
వినజాతాయతనా స్త పిల్పుక్రియ వివ్రాతధ్వను ల్మించెవా
తనిరేపోకకుఁ గ్రోధతామ్రగతి సంధ్యారాగముం దద్వియో
గనిదాఘాంబుకణప్రకారమున నత్తుత్రంబులు వ్యాసితెక. 877
- క. ఇనునికరస్పర్శము మానిన విరహము నొందు పద్మినీక్రమమున న
య్యనునికరస్పర్శము మానిన విరహము నొందు పద్మినీక్రమమ మరెక. 878
- చ. అహితుఁ డహీనతేజుఁ డగునప్పుడు డాఁగి తదంచితప్రభా
రహితుఁడు గా నెఱింగి పరురాష్ట్రము వాక్రమణం బొనర్చున
ట్ల హిమకరుండు తేజుఁ డగునప్పుడు డాఁగి తదంచితప్రభా
రహితుఁడు గా నెఱింగి తిమిరంబులు ముంచె ఛరాకటాహముక. 879
- వ. ఇవిధంబున సూర్యోస్తమయం బగుటయు నద్వితరథుండు. 880
- ఉ. పాపవిదూగుఁ డమ్మిథిలభర్త నుతింప నుతు ల్పజింప ఘం
టాపథి మొప్పజేయుదు ఘనప్రభ రాజ్యకాంబు జేరె ను
ద్దీపితరత్న దీపకరదీపకహస్రము లల్లసిల్ల ధా
త్రిపతి తూర్వగ వైధిరీకృతసర్వదిగంతరాశుఁ డై. 881

క. ఆర్యులు వసిష్ఠకాశికు, లార్యాపతిసములు సముచితాత్తశములు ని

ధార్యు లమాత్యశ్రేష్ఠులుగ, గార్హస్థ్యులు నొగడంగ నుపకార్యం జొచ్చెక. 882

వ. ఇవిధంబున భృత్యామాత్యపుత్రిమిత్రసమేతుండై విడిదికిం జరియుచితవిసోదంబులం
దగిలి రోమలం జంద్రమరీచులం జాలకననీయు ధాతకలధాతశ యనసాధాగ్రభాగం
బున గగనధునీవీచుల నీవ్విచులలితవనం బొలయు వీణానాదంబు లులియు నుఖని
ద్రం జెందియున్నంత. 883

నీ. పద్మిని మదనతాపంబునను గృశించె, బద్మిని సంతోషభరిత యయ్యె
క్షీరతుషారసంసిక్తయై మహి యొప్పె, సరగఁ దుషారసంచయు మడంగఁ
గువలయుంబునకు నెక్కినియెనికాసంబు, గువలసుస్మయము సంకుచిత మయ్యెఁ
దతతారకాప్రభాతతి మంద మై తోచె, నోలిఁ బ్రభాతవాయువులు వీచె

గీ. దామ్రమాడధ్వను శ్రీగించె దద్దతూర్పు, తామ్ర మైముప్పె నంత భక్తజనవృజిన
కర్తనం డొదయించె వికర్తనండు, భవతిమోవిభావముండు విభావముండు 884

గీ. మిహిరునుదయంబునకుమున్న మేలు కాంచి, కృత్యములు సల్పి దశరథవృషభరుండు
సూగఁ బుత్రిచతుష్టయసహితుండగుమఁ, గౌశికవసిస్థులకుఁమొక్కి కడుముదమున.

క. కార్తాతికదత్తేద్ధును, చూర్తంబునఁ దనయులకు మహోగున యులకుం
ధూర్తాతకులకు గురితివి, చార్తాతికులకును బరిణయము లానరింపక. 885

వ. కృతోత్సాహుఁ డైయుండునంత జనకుండు నుతల నలంకృతలంజేయం బుణ్యసతుల
నియోగించుటయు నవనిజం గదిసి. 886

క. అమృతనిను లిట్లని రో, యమ్మా నినుఁ బ్రెక్షి యునునతఁడు ఘనుఁడు రా
వమ్మా విద్యుల్లతికా, సమ్మానితదేవా నుగుణసహితన్నహ. 887

క. అని పలుకుటయు న్లజ్జావనతానన యైసీత వనజాతనిభా
క్షీ నజాతసామ్యం గొని మజ్జనశాలకు నేగి యుచితసంధ్రమలీలక. 888

ఉ. ముద్దులగుమ్మ లందియల్మ్రాంత లెసంగఁగ డాసి ద్రవ్వం
దద్దయువేడ్క రత్న ఖచితం బగునొక్కపసిండిద్దియ
నూర్దియ నుంచి యీఘనమనోహరలోచన పద్మకాస్తతో
నూర్ది యటంచు న తఁ దయమల్లును లెంతయుఁ బల్లవింపఁగక. 889

గీ. కమ్యనానియఁ దలకుంటి యెమ్మెగులుకఁ, గడిగి యుద్వర్తనమువర్ణ కమునఁ జేసి
మజ్జనంబు ఘటించితి మనము లలరఁ, బుష్కరానలలు మనోజ్ఞపుష్కరముల. 890

వ. ఇవిధంబునం బెడ్డిపాటలు పాడుదు మంగళస్నానంబు సమాచరించి. 891

- క. ధారాధరములు ఘనము ల, పారద్యాచుములు నయ్యఁ బ్రతినిధి యగు నే
యారామకురుల కనుచును, నీరారిచె నొక్కసతి వివీలత యొప్పుకొ. 898
- క. అభ్రాంతలగ్నములు విమలాభ్రాలక యైననీత కానందమున
న్విత్రాజితముగఁ గట్టెను, శుభ్రాంతుక ఋభి యొకర్లు శుభ్రాంతుకమున. 894
- నీ. నిర్మలస్ఫటికవినిర్మితఫలకభా, యన్మధ్య సముదితచ్ఛాయ యనఁగ
నమృతకళాపూరితాంతరిక్షం దగు, కళిలోన మించులాంఛన మనంగఁ
దుహినహోదయోత్ఫుల్లచనోహగ, పద్మాంతరస్థబంధర మనంగఁ
బ్రకటనమృద్ధి తముతురబింబాంతర, నిహితసుందరహరినీల మనంగఁ
- గీ. నలకములు బాఱఁగాఁ ద్రోచి యలికభాగ, ఫలకమునఁ గమ్మతాపులు జిలుక సమృ
దంబునను సర్వజనులచి త్తంబు లలరఁ, దిలక మొనరించె నొకసతీతిలక కులుక.
- గీ. ప్రకటసావర్ణ సాలభంజికలలోన, మెలఁగుజనకతనూజాత తెలియరాద
టంచు నొకసతి యానవా లుంచెనఁగ, జెక్కుటద్దంబునం దొక్కచుక్కఁబెట్టె.
- ఉ. పాటలకన్న తోస్థియును పాటలగంధయు నైననీతకు
శ్వాతివహుతి లేదనుచు సాత్రించుచెద నంచు మించుఁ బ
న్నీటఁ గుశేతయంబులన నీటగుకన్నులు తోమి వాటహా
కాటుకఁబెట్టె నొక్కసతి కాటుకస్థిట్టల గ్రేణినీయఁగక. 897
- క. సారపరిమళితుఘనఘన, సారమితగంధ గంధసారంబున వి
స్తారానందంబున నొక, సాగఁగలోచన యొనర్చెఁ జర్చ మహిజమక. 898
- నీ. పువ్వుఁగోణికి మల్లెపువ్వులు దంతము, ల్లవ్వనివాసిక నువ్వుపువ్వు
తాపసంపెఁగుపువ్వు తనువు దిర్నిపుఁబువ్వు, మానినీమధ్యంబు మట్టిపువ్వు
షల్లవాధగఁపువ్వు తెల్లపువ్వులు, పాలుపాపాక్కిలి పొన్నపువ్వు
మోము తామరపువ్వు మోవి నుంకెనపువ్వు, కన్నులు కల్లని కల్లపువ్వు
- గీ. లేల నీపువ్వు లికనని హేలనొక్క, కాంతకరవీరమందారకన్తి కార
మాలతీకాకాజీమహావరుల నొ, సంకె నీతమఁగడుసాం పెసంగుచుండ. 899
- వ. ఇవిధంబున నూర్మిళా మాండవీ శ్రుతకీర్తలకు నమఃపమశృంగారంబు లానరించి
యున్నంత నక్కడ. 400
- ఉ. అంగన లంగజన్మ దని యంగవిలాసము సన్నతంతః బు
జ్యాంగనలొప్పు బాడుచుఁ బ్రియంబున రాము నభంగమంగళా
భ్యంగన మాచరించి హృదయంగమవాణ్య లలంకరించి రు
స్సంగుచు భూరికాంచనవిభూషణము ల్పరితోషణంబునకొ, 401

- గీ. తనరుకన్తుబొట్టులాంఛనము గాఁగ, మందహాసంబు చంద్రికామహిమ దనర
సరసవాక్యము లమృతరసంబు గాఁగ, జంద్రుకై వడిశ్రీరామచంద్రుఁ డొప్పె. 402
- క. లలిఁ గంతు జయంత వసంత లలితు లన నొప్పు లక్ష్మణ భరత శత్రు
ఘ్నుల శత్రుఘ్నులఁ గామిను, లలంకరించిరి విభూషణాంబరపటులిక. 403
- వ. తదనంతరంబున. 404
- క. నయల న్నవినయలం బరిణయయోగ్యులఁ బద్యపత్రనయఃల నసమా
నయశోధన్యల నాత్మక, నయలఁ గని జనకుఁ డతిఘనం. బగు నేడ్కైక. 405
- చ. చెలఁగి మహూర్తసశ్చయుఁ జేసి విదేహామహాధవుం డమా
త్యులఁ బిలిపించి యద్దశరఘున్నతబంధుసమేతుఁ బుకజా
ప్తలలితపంక్తుఁ దోడ్కొని ముదమ్మున రం దన వార లమృతహా
జ్జ్వలుకడ కేగి యిట్లని రవారణ వాక్చతురత్వ మేర్పడక. 406
- మ. అనన్తాధిపత్యనూజులకుఁ గల్యాణంబుల న్నేయ నీ
దివసం బు త్తమమంచుఁ దెల్పఁ డని వైదేహుండు మమ్యంపినాఁ
డననిదేవసమావృతుండ వయి ర మృలస్య మింకేల బాం
ధవులెల్లం గొనియాడఁ బుత్తహితభృత్యశ్రేణితో నొప్పుగక. 407
- గీ. అనిన ముదవచ్చి యొసఁగె నయ్యంబరవణి, వంశవణి వారలకు ననవద్యమణులు
నమితతాంబూలజాంబూనదాంకరాది, మహితబహుమానములు బహుమానముగ ను. 408
- వ. ఇట్లానంగి. 409
- చ. దశరథుఁ డంత బ్రాహ్మణనితానమర్చనమాచరించి స
త్వశరఘు లైన మానులు ముదంబునఁ దోసరుదేగ శత్రుమ
ర్వశరధసామకాశ్వభటువర్గసమేతముగా నరేశ్వరు
ల్వసులు కొల్వఁ జొరిజనవారము సంతసమంది చూడఁగక. 410
- క. రాజముఖుల సేనలు నీ రాజనములుఁ గొనుచు నచితరాజపథముఁక
రాజవిభవమున నఖిలధ, రాజనలు నతింప బంధురాజసహితుడై. 411
- వ. చనునవసరమ్మున. 412
- చ. తెలియవు కామినీజనుల దీటుగుపాటులు వేణునాదము
తెలియవు చల్లసేనును దేవత లూల్కెడుఁ బుష్పగర్వము
తెలియవు పంకజా పకరదీధితులు నృసింహామణాంకులుం
గలసి మెలంగుటం ధరణికాంతుండు పెండ్లికిఁ దిరుచుండఁగక. 413

క. అమరధునీవిమలాంభః, కమలవనీవిహరణంబు గాంచి మలయభూ

ప్రమరుత్నిశోరమధ్యశ్రమజనితనిదాఘబిందుసంచయ ముడుపకా.

414

వ. దశస్యందనుండు పురందరు చందంబునం బురంబువా రబ్బురంబంద నందనులం బురు
మవృషభులం బురస్కరించికొని యనుంద మహానందకందకందలితహృదయారవిం
దుడై మందనుందగమనంబున వందిమాగధులు సందడింపఁ జిందంబుల రొదలు గ్రంథు
కొనం దరణికిరణంబులకుం దెఱుపి యాని గొడుగులం దనివినొందుమాడఁదన కలంకుల
నందలుమఁత్రులుం దగురీతి నడువం దలుచుగ సుందరనుకరిందబిందువులు జిందు
మందారముమందోహంబులు బృందారకబృందంబు లందంద గురియింప ధరణీబృం
దారకు లాశీర్వదింపం గొందలు సుందరులు గ్రంతలుగొని ముందఱ నడువ నందమ్ము
లగు నందియ లడుగుందమ్ములం దొడిగి చందనం ఒలంది యిందింది రంబులం దెగడి
సంక్రందననీలంబులం గ్రిందుపఱచు కుసులం దోవలందిరస్కరించు కన్యవలపాం
దిఱుం, గందుకంబులం ద్రిప్పు కుచద్వంద్వంబులుం, గుందనంబుడంబు డిందుపఱ
వందగు తనుచ్ఛాయలుం, దలిరాకుమోవులుం, దెలిచెక్కులును, దరస్మితంబులుం,
గుందరదనంబులుం గలిగి యువజనంబుల డెందంబులు గొందలంబందఁజేయుచుం దన
మోసలం దండలాసకాది విపిధవిధానంబులం దాండవంబు సల్పుచు నెందఁజేసి పడు
పుండెఱువలరుగం జందనోదకంబునం దడిసి గందనడి నందంబగు రాజమంజిరంబుందరి
యొజ్జోచ్చు నవసరమ్మున నెవల్యానందనుండగు శతానందనిభుండు శతానందుండు
తోడరా జనకుం దెదుర్కొని తోడ్కొని చని.

415

క. సుమచిత్రముగ నర్హ్యముఁ బాద్యము నొసఁగి యనంతరము మదంబున మణిపి

తములిడి జనకుఁడు పూజించె మహారథు దశరథుం బ్రసిద్ధుల మునులకా.

416

వ. ఇట్లు పూజించి సమస్తజన మునిజనకదంబానందజనకంబు లగువచనంబుల దశర
థున కిట్లనియె.

417

చ. బుధజనమాన్య పక్తిరథ భూనుతకీర్తికి రామమూర్తికి

న్యధితవిరోధిలక్ష్మణకుమారునకుకా భరితాభిధానమా

గధతనయాకుమారులకుఁ గావలయుం ద్వలో వివాహము

ల్పుధివి కుభస్యశీఘ్ర మను పెద్దలవాక్యము లాలకింపమే.

418

వ. అనుటయు మహానందమగ్నుండగు దశరథుండు.

419

క. తదవసరంబున సుతులకు, సదమలులకు నలువరకుఁ బ్రత్యస్తంబగున

భృద్దయార్థ మధిత్రుఁ డొసఁగె, స్మృదలన్విప్రులకుఁ బాఁడి మొదవులఁ బొదలకా.

- క. విధివంతంబుగ జనకుఁడు, మిథిలానాయకుఁడు విప్రమిత్రసహితుఁడై
మధుపర్కంబులొసంగెను, మధుపసమానాలకులకు మనువంతులకుకొ. 421
- వ. తదనంతరంబున. 422
- క. కలధాతధాతసుందర, కలశోదక మాతృపత్ని కైకొనియొసంగ
స్థలకులిశజలజరేఖా, కలితస్పృహమార పదయుగములు గడుగుచుకొ. 428
- క. అన్యములగు దానమ్ములు, కన్యాదానసదృశములు గావనియొసంగెం
గన్యాదానంబులు జనమాన్యులకు స్వేస దశరథమహిపతులకుకొ. 424
- వ. అంతి. 425
- చ చెలఁగి యగుంధతీపతి వసిష్ఠుఁడు రాముకరంబుఁ బూని ని
ర్మలనవరత్న గుంధనవిరాజిత దివ్యవివాహవేదికొ
జ్వలకనకాసనంబున నివర్జునిఁజేసి సువాసినిజన
మ్ముల నియమించె నింపెనయ భూతనయందగఁ దోడితేరంగకొ. 427
- క. నీరపథజాతకుఁబ్రతి, నీరమణుఁగు వెట్టి గుఱుకుశేశయముఖలా
శీరుత్తులు సెలఁగ మనా, నీరనిభుఁడు రామచంద్రు చెంతఁబనిచినకొ. 427
- క. ఒకఁనొకరు చూచెడువేడుకలు కడున్మౌలకలెత్తుడు వధూవరిదృ
క్ష్మకరివనగిరినందగెయవనిక యమునావిమలవాహినీభంగమనకొ. 428
- వ. అంత. 429
- ఆ. తెఱవ బుచితరీతి, దెరవలువమరల్పు, జనక భాగ్యరాశి జనకతనయ
తఱుఁగులేని వార్ధి తరగల నుదయించు, సిరివిధమునఁ దేజుసిరి వహించె. 430
- గీ. లలితమాలా మనోవార గళయగుచుఁద, మాలసాలంబు సరసనేలాలత యన
నీలమేఘంబుచెంత శంపాలతయన, బాల తనరారె రామన్మపాణిమ్రాల. 431
- ఉ. నీతకటాక్షవీతీణము శ్రీరఘురాము ముఖప్రభాతకం
జాతవిచిత్రచిత్రకీత సారకురంగ మనంబుఁ గా సము
ద్యోతితమయ్యె రాఘవ మహాజ్వలదృష్టికరంబుమీఁతభూ
జాతకుఁ గజ్జలంబునఁ బొసంగనొనర్చిన చెక్కుచుక్కకొ. 432
- వ. తదనంతరంబున. 433
- మ. కులకాంతాలకావలీవలయాత షోణీకుమారీ పవి
త్రలసచ్చీర్ణ మన న్మనీంద్రజనమందాయండు రాముండు తా
దలఁబ్రాల్దొయితుఁబట్టి వేకుక భుజద్వంద్వంబుపై కెత్తియుం
చెలతాగ్రంబునఁ బుష్పగుచ్ఛమనరం జలం గులాచారతకొ. 434

- ఉ. మోమువికాసమంద భుజమూలరుచు. లెవులుగొందఁ గంకణ
స్తోమఘ్నిణం ఝణంకృతులు సాంవెసఁగం జిజునవ్వు నవ్వుచుం
దామరసాక్షు లెంతయు ముడంబునఁ దోడయి హెచ్చరింపఁగా
రాముశిరంబు మీఁదఁ దలఁచెఁటా లునిచెంద గ భూమిజాతయొక్క.
- ఆ. మఱియు వేడ్కచేత మహిజాత తా శ్వేత, మాక్తికములు రామును స్తకమున
నునుపఁబూన నాస్తయుగము గడున్మీఁతఁ, శాచువారికెల్ల శుక్తియనఁగ. 438
- ఉ. తన్మహోత్సవ సమయంబున.
జనములుక్రిక్కిరియి దను, చనరామి నెట్టిగి యుచితజాలపథములం
జని రాముని పరిణయమున, జనాజితలీల మెలఁగె శ్వసనాంతురముల్. 438
- క. గళదురుగండఱిలన, గళభేరిధ్వనుల రిపులు గలవరమందం
గళమున బంగారపు మం, గళనూత్రము గాఢపుగుడు కట్టె మహిజకుక్క. 439
- ఉ. భూజనకల్పభూజుఁ, డజప్రత్యేతనూజుఁడు రాముఁడంచితాం
భోజదళాక్షుఁ డిద్ధవిధి భూమిజఁగూడి మహాముదంబునక
లాజల నాభ్యధారల దళంబునఁ దృప్తునిగా నొనర్చె న
వ్యాజగురుప్రసాదుని సుతాకమనాదుని జాతవేరునిక. 440
- ఆ. సర్వసాక్షి కర్మసాక్షివంశజుఁ డగ్ని, సాక్షికముగ నీత సారసాక్షి
నఖిలలోకసమృద్ధాక్షిణలావణ్యఁ, బ్రీతితోడ నిట్లు బెండ్లి కూడి. 441
- కా. శోభా గాత్ర కరుంధతీసతికి నత్తుద్రోయచారిత్రకుం
బ్రాభాతామలపద్మ శేత్రకు సతీవాతాచితస్తోత్రకు
స్సాభాగ్యం బభివృద్ధి నొంద రఘువంశస్వామి రాముండు నీ
తాభామాసహితంబుఁగా నెరఁగె సుత్కంఠం బ్రజలైచ్చఁగన్. 442
- క. జనుల కిరుంధతి మణిదలఁ, చినమాత్రన కల్లు సర్వసిద్ధులుఁ దనన్
నినిఁ బ్రత్యక్షముఁ బూజించిన సత్సాభాగ్యసిద్ధి చేకులుటరుడే. 443
- ఉ. మఱియుం బంచమహాశబ్దంబులు బ్రాహ్మణాశీర్వాదనాదంబులు నమానపుణ్యాంగ
శాగాననాదంబులు నింగిముట్టం జెలంగుచుండ వసిష్ఠుండు లక్ష్మణ భరతి శత్రుఘ్ను
లకు నూర్మిభామాండనీశ్రుతకీర్తులఁ బాణిగ్రహణంబులు క్రమంబున నడిపిన నిట్లన్న
దిమ్ములు నలుపురు నేకకాలంబునం గృతోద్వాహులయి వధూసహితంబుగా జాత
వేదునకు నమస్కరించి వసిష్ఠ విశ్వామిత్ర శతానందప్రముఖ నిఖిల మునిప్రకరంబు
నకును దశరథజనకభూమిధవులకుం బ్రణమిల్లి స్వస్తికవనంబులు పరిగ్రహించి యు
న్నంత.

- క. దానోత్తమమగు భోజన, దానంబున జనులఁ దనిపెఁ దజ్జనతుండుం
దానంబుల నురుభక్తి విధానంబుల ద్విజులఁ దనిపెఁ దజ్జనతుండున్. 445
- వ. అంత. 446
- గీ. గంధసింధురయవనకంఘాణసుభటఁ, గత్న ధేనుసుగర్గవస్త్రప్రశస్త
దానదాసీవిశేషశయ్యానగంబు, లగణము లాసంగ వేత్స్వేణ నల్లరతును. 447
- క. విశ్వానందప్రదన, ప్రాశ్నకులుల యచితపరిణయంబులు గనియు
రీశ్వరు దీనిపుడు న, విశ్వామిత్రుం డభిష్టవృత్తి జనుడున్. 448
- ఉ. కూతులఁ జేరఁబిల్చి జనకుండు మహాదరణంబు మీఱ వి
భ్యాతపతివ్రతాత్వవిధితాం చితకీలములెల్ల వారికిం
బ్రీతి నుపన్యసించి యలరించి విశేషవిభూషణాంబర
వ్రాతసువర్ణరత్న నికరంబు లాసంగ వనోయదంబుగన్. 449
- క. హరియును సిరియును మానవ, శరీరములు దాల్చినట్టి చందమున వధూ
వరు లీసీతారాములు, గర మొప్పిగటంచు జనుల కలకల మెసఁగెన్. 450
- క. అధికతరానందుడు దశ రథ, ధరణీవిభుండు దత్తరంబున మహిత
ప్రథమ గొన్ని దినంబులు జనకధరాధిప మాన్యుడై తగవ్యసియించెన్. 451
- వ. ఇట్లుండి యొక్క శుభదినంబున జనకునిమతుంబు వడసి యపరిమితపరిచారిశాస్త్ర
తలగు వధూగత్నంబులును మహానందయుతులగు శుకులును సమస్తబంధుమిత్రా
మాతృలును సముచితవాహనంబు లధిష్ఠించి యనుగమింప రథారూఢుడై పుణ్యకా
మినీజనములు సేనలు చల్ల నమ్మిధిలాపురంబు వెలువడి తన్నునువచ్చు జనకచక్ర
వర్తి నధికధర్మమూర్తి సుపరివారంబుగా నెట్టకేలకు మరల్చి యచితయానంబున
సాకేతాభిషిక్తుడై 452
- క. దారితశాత్రునివయఁ డు, దారుఁడు పత్నిగర్భుఁ డేగు దారిభయదముల్
క్రూరతరమామతుంబులు, దారుణముగ వీచె నత్యుదగ్రస్ఫురణక. 453
- గీ. ఇట్టి దశ్శకునంబుల నెట్టిగట్టు, వట్టునోయని కులగురుపునకుఁ దెల్పి
తద్విధులెల్ల నాత్మబోధమునఁ దెలిసి, గూతఁ డాతని కిట్లనునంతలాన. 454
- సీ. త్పత్రి కూరణ్యాన్ని హోత్రమహోజ్జ్వల, త్క్రిలకుతారంబు కేలఁ గ్రాలఁ
గాంచినాచలకటకవికాలవత్సస్థ, లంబునఁ దెలిజన్నిదంబు మెఱయ
నభిలమానవనివహభయంకరము లైన, దృష్టుల నంగారవృష్టు లొలుక
నధికవ్రతిభదైల్య నరుణకాంతి వహించు, ముఖమునఁ గనుబొమ ల్బుడివడంగ

- గీ. దశరథుం డిచ్చు భూజావిధానములఁ బ్రగ్రహింపక యాగ్రహోదగ్రుఁ డగుచు
నిగ్రహామగ్రహసచుగ్రు నీరజాత్ము, రాముఁ జేరంగఁ జని భృగు రాముఁ డలుక. 455
- క. విత్రాసస్థితివికత, త్కుత్రము గావించి తొల్లి కశ్యపునకు ని
ధాత్రిననుస్తము నొసఁగిన, ధాత్రిసురముఖ్యు జామదగ్నున్య నెఱుంగజే. 456
- క. హరుజీగ్ధచాప మెక్కిడి, పురుషోత్తమఁడ ననికొందుఁ బొంగెడుపురఘ
స్మరుచాప మచలమేనర, వరుఁ డని ననుఁ బొగడిరెల్లవార లెఱుంగమిశ. 457
- క. నాచేతం బూజితమై, నాచేతంబొల్పు పద్మనాభు ధనువొగి
న్నీచేత నధిజ్యమగుడు, నీచేతలు చిత్రములని నెఱినమృనగుణ. 458
- క. ధృతి నాధను నెక్కిడిన, నృతి నిను భావించు సత్త్వమహితునిఁ గాఁ గా
కతిమగ్నక మేనియ నిందితరాజసతామసములు నీకుం గలవే. 459
- చ. అని తను జామదగ్నున్యఁ డనయంబులు వల్కినఁ గార్యకమ్యునో
న నతని సత్త్వముంగొని ఘనంబుగ నెక్కిడి రామచంద్రుఁ డా
తని వరపుణ్యలోక సుపథంబులు గూల్చి మదంబడంచితం
డ్రుని నిజబంధుకోటి నలరించె ననంత భుజాబలాఘ్నుడై 460
- గీ. రాము వలగొని భాగవద్రాముఁ డల మ, హేంద్ర పర్వతమునకు నై యిచ్చ జనియె
రామునటుఁబుచ్చిదశరథరాముఁడలమ, హేంద్ర నిభవంబుతోఁడంద్రెకలమిచ్చెక్కి.
- క. రాజకులహారి రాము ప, రాజయమును నిజజయంబు రహి నెఱిఁగింపక
రాజానమఁ డగు నగ్రత, నూజు నొందగ్యజితమనోజుం బొగడెక 462
- చ. ఇట్లు పొగడి. 463
- క. తనరవస్థిమం డెఱిఁగిం, చినవిధమునఁ దొలత భయముజెంది జనుముఁ డై
కొనఁ గల్గెననుమఁ దన మన, మన గురుల యమేనుబోధమునకుం బొంగెక. 464
- చ. మఱియును రామభగ్రు ధైర్యావార్యశౌర్యా వార్యగాంభీర్యస్థైర్యానిగుణంబు
లగ్గించుమఁ దమరాకకు నలంకృతంబగు సాకేతంబుఁ గౌతుకంబునం గనుంగొని.
- క. పురజనము లెదురుకొన రథ, కరితురగరథాపణమగు ఘటాపథముం
దరిసి చినునవగరమ్యుఁ, బురుషులుఁ దెలువలను రాముఁ బొడఁగని తమలాక. 465
- సీ. జనకునియాజ్ఞ విశ్వామిత్రుతో నేగి, తొలుదొల్లఁ గాటకఁ దున్నుటయును
నీచుమారీచు మున్నీట ముంచుటయును, బిరప ముఖాహునిఁ జనుపుటయును
గాళకుజన్నంబుఁ గాపాడుటయు నొక, గ్రావంబునంగనఁగా నొనర్చు
టకృపీట బాటు కార్ముకము ద్రుంచుటయును, భ్రాతృయ క్తముగా వివాహమగుట

గీ. తండ్రిమదిలోని భయమెల్లఁ దలఁగఁ బరకు, రాము మామొక్కని యతనిగర్వం బడంచి
చలఁగి సాకేతమునకు విచ్చేయుటయును, జెప్పికొని చాల సంకసించిరి మఱియును.

చ. పురవరవర్ణి ను ల్వివిధభూషణభూషిత లై సువర్ణనూ

పురవరము ల్సైలంగఁ గడుఁ బొంగెడు రాగరసంబు బేర్చి గో

పురవరసౌధభాగములఁ బొందుగ నిల్చి నరేంద్ర రాము గో

పురవరు సౌర కామినులపోలికఁ జూచిరి సేస లొల్కుచుక.

467

వ తిత్సచుయంబున.

468

సీ. అగణితసౌధ యౌ నిగమాలయరాశికి, రాజించు తనరాక రాక గాఁగ

సమధికభయదరాక్షసచమూపశులకుఁ, దనదర్శనము నుదర్శనము గాఁగ

వీతవిద్యేషు లౌ విబుధనాయకులకుఁ, దనచరిత్రములు చిత్రములు గాఁగ

నహితరాజస్యవైశ్యములకుఁ దనప్రతాపంబు మిక్కుటపుఁదాపంబు గాఁగ

గీ. సత్యధర్మక్షమాదయాశౌచరత్న, సమితికిఁ దనగుణములు గుణములు గాఁగఁ

దమ్ములనుగూడి రామచంద్రప్రభుండఁ, వేడ్క విహరించె నవ్వరవీధులందు.

469

వ. ఇట్లుభిలజనయనోత్సవంబుగా విహరించి.

470

క. తమ్ములు తరుణీయులు లుచి, తిమ్ముఁ దనుఁ గొలువఁ జూచు జైత్రాయతుఁడై

తమ్ముఁ గనువేడ్క నధికము, ద మ్ముడుచు నున్న కట్టికల్లుల కెరఁగక.

471

వ. అంతఃపురమ్మునకుం జను నవసరమ్మున నవసరమ్ము లురమ్ములఁ గరమ్ము మెఱుఁగుఁ

గరమ్ముల గంకణ నికరమ్ములు మెఱయఁ గుచమ్ము లొరయఁ జతనమ్ముగ రతనమ్ములు

చెక్కిన పసిండిపళ్ళెరమ్ముల ననురూపమ్ము లగుహిమవాలు కాదీపమ్ముల దీప్తులు

తమతలప్రదీప్తులకుం దగ వనిక్రిందుపఱచుట తగవనిన చందమ్మునం గొమ్ములు

బాహునిసమ్ములు సాఁచి యొసంగు నీరాజనమ్ముల రాజిల్లుచు నెడ నెడె విసో

దమ్ము లగువీణానాదమ్ములకు ముదఁగ్యు నొందుచు జనయిత్రులపంపున సెతుకొని

పుణ్యకామినీజనమ్ము లొసంగు రక్షాకరణమ్ములకు సమ్మతించుచు నుభయపార్శ్వ

మ్ములనుండి యిభరాజగమనలు శుభాచారిలాజమ్ములు చల్లుచు నాసేచనక మృగు

నిజమూర్తిచిల్రాసమ్ము , నాలొకనమ్ముఁ గావింప మనోహరరత్నగుంభనవిచిత్ర

భిత్తికాని కాయంబులవలనను లసమానాసమానకాయమానంబులవలనను నిరుప

మానమానినీబృందంబులవలనను రమణీయతరపదార్థంబులవలనను గరం బొప్పు

మాతృగృహంబుఁ దరియం జని.

472

ః. తమ్ములఁగూడి రాఘవుఁడు తల్లులపాదతలమ్ము లాత్మయూ

ధమ్ములు సోక మ్రొక్కిన మదఁగ్యున నీకు లిచ్చి లిచ్చి ప్రే

- మమ్మునఁ గౌఁగిలించికొని మమ్మవ తమ్మవ లై తనన్ నా
యమ్ములు ముద్దులాడిరి ప్రియమ్మున నిద్దపుఁజెమ్మటద్దముల్. 473
- క. చన్నుల యుద్ధంబులు వాల్లన్నుల నానందబాష్పకణములుఁ గలిగెం
గన్నులపండు వగుచు మతుల న్నులుపురఁ జాచుతల్లులకుఁ జిత్రముగఁ. 474
- వ. తదనంతరంబున. 475
- సీ. అంబుజంబులమీఁది యశులవిధమ్మున, మోమున నలకలు మునుఁగువడఁగ
నడుము లున్న వని తెల్పెడి భంగిఁ గాంచికాకింకికీక్వణము స్త్రీలుకొనఁగ
నీలమేఘమ్ముల మేలమ్ములాడువిధమ్మునఁ జీకురబంధమ్ము లమరఁ
బదతలమ్ముల కెంపు లొదవి మధాఢాత, సోపానము లగుణచ్ఛాయ లొండఁ
- గీ. జిలుగనవు లాననములకుఁ జె న్నొకఁడ, వినయములు గూపములు దాల్చు ననువుగాఁగ
నల్లనల్లన జనుదెంచి యత్తలకును, మోదమునఁ గ్రొత్తకోడఁడ్రు మ్రొక్కుటయును.
- క. శ్రీవనితాచతురాకృతు, లీవనిత లటంచుఁ బ్రీతి నెత్తికొని కడుం
దీవింపుచు నెంతయు సుంభావించిరి మానసములు ప్రపదం బందఁ. 477
- క. శ్రీకరమూర్తులఁ బుత్రుల, నాకోడండ్రఁ గని యుట్టి యాడిరి విమలా
స్తోకచరిత్రులు గౌసల్యాకై గావగధతనయ లానందమునఁ. 478
- క. వనితాయతుల న్నుతులం, గని జననీజనకు లమితకాతుకమతు లై
రనిచెప్పి తనమనంబున, ననుపమ హగునార్ష మంతకంతకుఁ బెరుఁగఁ. 479
- చ. పరమకృపారసానిలయభావితమానిసుది త్తసారసా
నిరుపమసాహసావిమతనీరజగర్భకృపీతురేతసా
గురుతరదేహసారపరిమంజిత దుష్టనికృష్టరాక్షసా
భరిత మహాప్రసాద హితభక్తజనావన స కమానసా. 480
- క. శరణాగతజనశరణా, శరణారిదకీర్తి సవితసలకాశరణా
స్ఫురణోక్తిమదాశరణా, చరణావేంకటమహారసాధరశరణా. 481
- మాలినీ. ప్రణవదభిలసారీ భక్తలొకోపకారీ
ప్రణవఘనవిహారీ భాసురానందకారీ
రణవిజితసురారీ బ్రహ్మచంద్రానుకారీ
క్షణకలుషవిదారీ సర్వదా నిర్వికారీ. 482
- గద్య. ఇది శ్రీమూర్తినారాయణ పద్మాధ్యక్షపరాయణ భూమితైర్య
వినయ రామనాథ్యక్షయ పండిత సేవాసముచ్చయ శ్రోతపత్ని
లచ్చయ ప్రణీతం బైన దాశరథివిలాసం బను మహాప్రబం
ధంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

కుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు

శ్రీశారదాంబామైనమోనమః

దా శ ర థి వి లా న ము.

తృతీయాశ్వాసము.

శ్రీమద్వేంకటాచార్యాయ నమః సుగుణధామ రవిసుధా

ధామ నమఃపండితసుప్రసాదాః పుణ్యేన సుందర విజితకామా. 1

వ. అనధరింపు మనంతరకథావిధానం బుర్రువేతనుం డగుప్రాచీతనుం డిట్లని చెప్పం
దొడంగె నట్లు సుప్రాప్తమనోభుం డగుదశరథుం డొక్కనాడు నిండుగొలు
వుండి యమాత్యులం గలయం గనుంగొని. 2

ఉ. సంతతి లేదు లే దమవిచారము దూరముఁ గాంగ బుత్తులక
సంతసమందఁ గాంచిత నసాగ్యబలాఘ్యుల నాగు వారికి
స్మృతతీక్తి రికాలుర కెసుగఁగ సన్నతపుష్పకామిని
సంతతు లేనకన్నియలఁ బెక్కఁగఁ బెడిచిచేసితిగతికొ. 3

క. నాకులము గడువెలింగె, న్నాకులసత్కీర్తి యయ్యె నామలమొప్పె
న్నాకులకాంతల మతులున, నాకులములుగా దనచ్చె నామలకరుణకొ. 4

వ. అని పలికి వెండియ. 5

క. బుద్ధివికల మగుదృష్టియు, విధు బగుబలఁ చెమనివేకం బుడుగు
స్వృధతగదిరినజనునకు, సిద్ధ బతఁ డెంతయుం ట్రాసిధుం డైనకొ. 6

ఉ. అర్హ జనావనంబు వినిధాహితస్త్రైవ్య నాతిశక్తితా
న్విరణంబు నంచితమనీమయమగోపవశేషవోపని
స్తగ్ధణంబు రాజులకు సమృద్ధిధర్మము లొటఁ జాడఁగా
నర్హులు గారు రాజ్యమున కంధులు వృద్ధులు బుద్ధిహీనులుకొ. 7

వ. అని యిట్లు తనకృపాధ్యక్షులును, పృథ్వీయును, రాజ్యపాలనా సమర్థత్వంబును
దేటవడం బలికి మఱియును. 8

ఉ. నించెదఁ గీర్తి దిక్కుల ననిందితధామని రామునిం బ్రతి
స్మించెదఁ బూజ్యరాజ్యమున శిష్టజనానుమతుండ నై యను 9

- స్థించెద సుద్రవతంబులు విశేషభృతి స్ఫుకరంబుగా నధి
స్థించెద సంతసం బనెనుదివ్యసువర్ణమహర్ణవమృతమున్. 9
- చ. అనిన విని యద్దశరథునకుం దవీనుమఁ త్రిపుంగవు లఖిలజనానుమతంబు వడసి యి
ట్లనిరి. 10
- క. ధాతవు విద్యలకు న్నాంధాతవు వికృతునమృద్ధి ధాతవు శుభసం
ధాతవు జనముల కివ్వకుఁధాతల మేలితిమి తొంటిధరణిపులక్రియన్. 11
- చ. ఒక్కనాఁడు నీయందు గోరంతకొఱంతఁ గంటిమే యని పలికి మఱియును. 12
- ఉ. నీవు మహాసుభావుఁడవు నీతివివేకవికారముండవుం
గావున నిట్టిసత్కుతులఁ గాంచి శుభింపఁగఁ గంటి వీరలుం
దేవమాను లగ్నిజుఁ దాదీగభుజాబలుఁ దాద్యలాకం
భావితుఁ డీమమారకునిఁ బట్టముఁ గట్టఁ దలంపు తొ ప్పగున్. 13
- ఆ. పట్టభద్రుఁ డామభద్రుఁ గనుంగొని, యల్లసిల్లుదురు తరుణ్యమున
కఖిలజనులు నేము నలరుదు మీవు నుజ్జ్వలుఁడ వగుదు వట్లు చలుపు మనఁగా. 14
- చ. అని తనమనంబున కనుకూలంబుగాఁ బల్కుటయు నమ్మిపొవిభండంబు. 15
- గీ. చెలఁగి శ్రీరామపట్టాభిషేకమునకు, వలయుసంభారములు దెండు నలనుమెఱసి
యేతనుత్సవ మెఱింగింపుఁ డెల్లవాం.లకు నొనర్పఁడు పుగము నలంకృతముగ. 16
- చ. అనిచెప్పి యంతఃపురంబునకుం జనుటయు నమాత్యులు. 17
- కా. రంభాస్తంభము లెల్లవో నధికచిత్రిన్సార్పిరిఁ గల్పించి నూ
త్నాంధోజోత్సవమాలిక లైఱిపి వేద్యాలాస్యము ల్మృతఁ బో
జ్జృంభత్కంచనభద్రాకుంభతతి నక్షీణస్థితి నిల్చి గా
జంభారాతిపురావధీనలనత్సందర్శయి క్తంబుగన్. 18
- చ. మఱియుం బరమశోభనంబుఁ గావించి రఘురవరంబు వినూతననికేతనకేతనం బై,
పూతానీతపుణ్యనదీతోయానీవ్రతం బయి విమల కమల కమలాకర కమనీయ కమలా
కరం బై యనూనోన్యైన వనఘనోపవన పవన మనోభిరామం బై దేవమానవతీ సమా
నమాననీమానితం బయి మధురమాగధగానంబులవలనను, మహోత్సవాలాక నాగత
జనపరస్పరావోన్మధ్యానంబులవలనను, భేరీమృదంగాదిమంగళ న్యాయంబులవలనను,
జ్వాలితమదకరిబృంహితధ్యానంబులవలనను, బూర్ణిమానుధాపూణాభానూదయ
సమయఘూణామానాణావం బన నిణయింపం దగి యింపు దళుకొత్తుయందె నంత
బొక్కకుభదినంబున. 19

- గీ గురునియానతి రఘువంశ్యగురుఁడు రామ, చంద్రుఁ డతివేడ్క జానకీసహితుఁ డగుచు
నలఘుతరచఁడత్రపూతాంబువులను గడఁ బ్రి యంబునను మంగళస్నాన మాచరించి.
- క తా నపుడు వొలిచె మానిని, ధానుఁడు గృతపుణ్యతరచిధానుఁడు శుభసం
ధానుఁడు ధాతాంబరపరి, ధానుఁడు సౌమిత్రిసన్ని ధానుఁడు మిగులకా. 21
- ప. అయ్యవసరంబున మంధర యను నాది తనదొరసాని యగుకైకకడకుం జని ససంభ్ర
మంబుగా నిట్లనియె. 22
- క. పతిఁ గార్యగతి నెఱుంగక, యతివా పతి శామఁ గూర్చు ననుచు మిగులన
మృతి వతిచుతిహీనవు నను, సతి సవతినుతుండ యేలు మహిమోజ్ఞాన్యుఁ డై. 23
- ప. అని పక్కి వెండియు. 24
- మ పతి గౌసల్యకుఁ గూర్చి తత్తుతునకుం బట్టాంబు గట్టంగ ను
ద్యతుఁ డై యుండుట తెల్లచుయ్యెను సపత్నీత్వోద్భవుం డుర్వరా
పతిగాఁ జూచెను వంత పెద్ద భగతుం ఒట్టానకుం బాపి దు
స్థినివొందించిన గుండుపుత్తుఁ గన న త్తివార్తికంఠెం జెల్లీ. 26
- చ వరములు తొల్లి నీకుఁ జనవల్లభుఁ డిచ్చెను రెండు వానిలో
భగతునిఁ బూజ్యరాజ్యపదఁబంధుఁ జేయుట మొందు గాననో
ర్వరఁ బదునాలుకేం డ్దజనవల్కలము ల్గరియించి జానకీ
శ్వరుఁడు చరించుటొం డివి ధృనింబుగ నొండుదొఱంగి వేడుమీ.
- చ. అన విని కైక చిత్త మురియాడఁగ నిట్లను మంధరాధరా
వనమున కగ్రపుత్త్రుడు వనశ్యముఁ బూర్వక మాననెర్చు నే
మనజవరుండు నీ వనుక్రిమయిన వేడుట నాకధర్మమై
నను ఒతిఁ జేరి యిన్విధమున న్మోగమోడక మూదలించెదకా. 27
- ప అని పక్కి వైరప్రేరిత యగుటంజేసి ధగ్మంబుఁ దలంపక. 28
- సీ. ధవుఁ జేరి మేదినీధవ భవద్రభా, న్యాసుతు శ్రీరాము నవనిలఁ జ
తుశబ్దంబులు దుగ్ధక నొందంగఁ, బంపి నాపుత్త్రుడు భరతు నిఖిల
రాజ్యంబునకు నిష్ట గమణుని గావింపు, మీవు రెండవంబు లిచ్చినాడ
వెఱుంగు ను తొల్లి నీ విటుఁ జల్పి తగుకీర్తి, వదసి కృతప్రతిజ్ఞుఁడవు గమ్ము
- అ. భానుకుంబు రాజ్యహీనంబునకు వైనఁ, దరము గాని యాపదలకు వైనఁ
బ్రాణభ యద మైనప్రధనంబునకు వైన, వెఱవ రవృతమునకు వెఱచినట్లు. 29
- ప. అని యడుగుటయు నప్పులుకులు ములుకులక్రియ నలుకువట్టుటయు నులికిపడి
యమ్మహీవిభుండు. 30

- క. కైక వినుము రాముని లోకకవిమతనాము నడవి కనుపు మనుచు నీ
కైకడగి యెరుల నెడనుడి, కైకొసఁగఁ దగునె కూరికన్యము గాదే 31
- మ ధనుకు లేవడిన వేడఁగాఁ దగుసుతుక ధాన్యతలం బేలఁగో
రినఁ గోరందగు నీవు నీకు సగుతుల్ బ్రీతి స్పృహ లేనయఁజూ
చినఁ జూడందగుఁగాక వారిజముభీ చిత్తంబు భస్మంబుగా
మునివృత్తి న్వనవాసిఁ గాఁగ రఘురాము న్నేడ నీ కన్య మే. 32
- క. మునివృత్తి గానల రాముని వర్తిపంఁగ బనిచి మునుకొని యింక నే
నునియెద తాల్చి నిలిపి యే, మనియెద నేమనియెదను రమణిగో నిన్నుక. 33
- ప. అనటయు నక్కేకయరాజనందన. 34
- క నేర్చిన యక్కాసల్యమఁ, గూర్చితి వీచనినయట్లు కొంకక యిడఁగా
నోర్చెద పరి నమ్మితి నియ, జర్చింపఁగనైతి మను మృషాపదపనిగాక. 35
- ఉ. అక్కట కోసలాత్మజకు నావుడ వై నుము గుఱివాద్దిలోఁ
ద్రొక్కదలంచు సాహసిని తోయజమిత్రులులీకు లీక్రియ
న్నిక్కముఁ దప్పకొక్క రవనీశ్వర నీవొకరుండదక్క నీ
వెక్కడ సత్యవాన్య చదియెక్కడ కొంతి మానినీపియా. 36
- క. అగ్రముకు గాము విభవసమగ్రుని గాంచి బ్రతుక మన సయ్యె నబ
ద్ధగ్రసితోగ్రమహాహృదయఁధిని నీకు నిక్క మది యిం పగునే. 37
- క. అని తనుదూఁతెడుపలుకున, తనవునఁ దూఱుటయు విషయతం బగునిమృపు
ల్నినివనఁ జేడ్చునుతి నచ్చు నబి భుజు భాంబుడిగి న్రాన్పడియుండెక. 38
- ప అత నక్కడ ధామచూర్ణిం గనుగొని వసిష్ఠుని శ్రాంతిమేకసరుయం బాస
న్నం బయ్యె దశరథుం డేలతడనె నీవఁగి యతిని దోడ్కొనిరమ్మకుటయు నతండు.
- ఉ గారవ మొప్పు దండి కఁగం దదియజ్ఞ బరిగ్రహింప శృగ
గారరసంబు దేహమునఁ గాఱ విచిత్రలసన్ననోహరా
గారముఁ జేరి యందొరఁగా రతనంబులు గూర్చియున్న బం
గారపుద్దైవై దనువు గాఱికు వెట్లఁగ నందు భూమతిక. 40
- క. కనుగొని నుతీ కైకం గనుఁగొని జనయిత్రీ యి దేమి ఘోరపునోకం
బున భూపతి మునిఁగినవాఁ, దని యడిగినఁ కైక నిర్ద కూమతి యగుచుక. 41
- క. మనమున నించుకయేని ను, ననుమానము మాని పలికె ననికాయడ వై
విను తనయా వినుతనయా, వినిచెద నేతద్విధము సవిస్తరఫలితిక. 42

- ఆ నాకుఁ దొల్లి మీ జనకుఁ డిచ్చినని రెఁగునగుఁ లంగు భూమిభరము భగతుఁ
బూన్పు టొకటి నీవు పూని చతుర్దశాబ్దంబు లవనిఁ దిరిగివచ్చు టొకటి. 43
- క. సమయం బగుడు వరద్విత్యయును వేడిన నెఱుఁడు గవటి యై యాక్రియ మా
నముఁ బూనియున్న నాఁ డని, చతుర్వృత్తి యెసంగఁ జెప్పి చయ్యన మతియుఁ. 44
- క. శ్రీదొరగి యొకట వనముల, గోఁ దిరుగుట నీకుఁ దొలిగలుగుట న్నిను బు
త్తా దివిజులు వొగడఁగఁ బి, త్రాదేశము నే నునలయు నని కాదుఁడ నై. 45
- చ. అనవుడుఁ కైకఁ జూని పఁమాదరణంబున రామచంద్రుఁ డి
ట్లను జనయితి నాకు జనకాజ్ఞ యొనర్చుట మేలు నామన
మ్మని వసుధాధిరంబునకు ముఖ్యునిఁ జేయుట యంతకంటెమే
లఁదుముఁ గాన నాంతరవిహారము మూడవమేలు చూడఁగన్. 46
- వ. అని జనకుడెసం గనుకొని. 47
- చ. ఇతిఁడు ప్రతిజ్ఞ దప్పి మనోరథ మెల్ల వడంక దే సరి
త్వతి జల మింక దే గతవిభాస్థితిఁ బ్రాగ్విశ్రాంతి గుంకదే
మతి ననుమాన మించుక యు మాని చతుర్దశవత్సరము ల్వన
క్షీతి వివారించి మించి కృష్ణకృత్యుడ నయ్యుడఁ బోయివచ్చెదన్. 48
- వ. అని యంత నిలువక. 49
- చ. జనకునితత్వవాక్యము పునఃస్మృత మయ్యెడ నంచు రత్నభూ
మణవసనస్థిగాదికవిసజ్జతుఁ డై యజిన్ తరీయము
ల్బనుపడఁ జేసి యఁగమున భిస్మయుఁ బూసి జటావిభాసి యై
ఘననవాసివేషము వికారము రోసిసమానసంబుతోన్. 50
- ఆ. తాల్చి కైకఁ బిల్చి తల్లి యే బ్రహ్మచర్యవ్రతంబుమెను నరణ్యభూమి
సమయసమము లొప్పఁ జరియించి వచ్చెద, ననుచుఁ బరికి వెసఁ దదాజ్ఞ వడసి. 51
- క. అంతకమును వంత నివ్వ, శాంతికిరణుఁ డగుజనకుసంతకమునకు
స్సంతసమునఁ జని యమ్మహి, కాంతుని వీడుకొని మ్రొక్కి కదలెను నెడలన్. 52
- క. రామునినునివేషముఁ గని, సౌమిత్రి విశేషగట్టు మాయతముఖుఁ డై
భూమికుడెనకు నెడర, న్రాముఁడు వారించి యనుజనకు ని ట్లనియెన్. 53
- చ. ఎటుతెగితయ్య లత్మణ యహీనుడ వయ్యు విహస్త లాడఁగా
నిటుఁ దగునేక దా యనుచు నెంతయు శాంతునిఁ జేసి తమ్ముడా
యటవిఁ బితృపదిష్టునవ యాద్దములఁ ద్రుటికాలమట్ల నె
క్కటి వివారించవచ్చెద నకంపిత నావుడుఁ గంపితాత్ముఁ డై. 54

- క. అన్నా నాయనుగమనంబు నీవొడఁబడక రాకు పొమ్మన్న విషం
బున్నమలి విడుతుఁ బ్రాణము, లన్న నతిఁడు హృదయమాదరాగ్ధిం బగుడుక. 55
- గీ రామచంద్రుఁడు సౌమిత్రిరాక కెట్ట, కేల కొడఁబడి యాతనికేయ గేలఁ
గీలుకొల్పి ధయంబు నీకేల నిన్ను, బాసి చరియింపనేర్తు నే భరితవినయ. 56
- వ. అని యూఱడిల్లు బలికిన నతండు శంతసిల్లె నయ్యవపరంబునఁ దద్వృత్తాంతం బంతయు
వినుటంజేసి. 57
- చ. నడు మసిఁగూడ వేలి ఘనం బయి వీపునఁ దూలిఁగూడ మో
ముడుపతి మేలమాడ నధర్మము బింబముఁ బంతమాడ మె
చ్చెడుగతిఁ గర్ణి కారుచివిశేషము చెక్కులఁ బిందులాడఁ బే
రడకువ వచ్చెఁ జిత్త మురియాడఁగనీక మహీజ చెచ్చెరక. 58
- వ. ఇట్లు వచ్చిన ప్రేయసిం గటాక్షించి. 59
- క. పితృశాసతి సెల్లింపఁగ, నతివా విను పదియునాల్గుబుద్ధులు స
మృతి వనవాసముఁ దగ నల్పి తిరిగి యేతెంచెద విలపింపకు మబలా. 60
- చ. అనుటయు సీత నీకుఁ బితృశాసతిసేతయు నాకు భర్తృపా
నదలినసేతయుం బగమధగ్మము లిట్లనిరారు నీవు నా
యనుగమనం బొడఁబడనియప్పుడ మృత్యువు నొంది నైన నీ
యనుగమనంబుఁ దప్ప విశ్రులాదిక భూతిగణంబు సాక్షిగక. 61
- క. నాయనుగతి కొడఁబడుము విధియను గోపంబుఁ దక్కి తెలియవిన తను
చ్చాయను బోలిన శాశను, బాయను ధగ్గబె నీకుఁ బశుపవేకా. 62
- క. అని వెచ్చనూర్చి మంచున, డిని నెంతయుఁ దేజమేది డిందువడినప
ద్మ నిధం బగుమోయును వాడిన, మోవియుఁ గల్గి తల్లడించుచు నుండెక. 63
- క. మగనికడ మెలఁగుమగువకు, నగపడ విల నెంతలేసియాపద లైకక.
మగనిం బాసి నమగువకు, దగుసౌఖ్యము లెన్నియును వృధాగతి నుండుక. 64
- వ. ఇవిధంబున. 65
- ఉ. కన్నుల శోకవేగమునఁ గాలువగటైడుబాష్పధారలం
జన్నులకుంకుమం దడవుజానకిఁ గన్గొని మానవేంద్రుఁ డో
యన్నులమిన్న నిన్ను విడనాడఁగ నాడుట కాదు కాన నా
పన్నత నొందఁజాల వనిపల్కితి నింతులు వంత కొన్తు లే. 66
- క. అని కలికి నీగిరాకకు, ననుకూలత దోపఁ బలికి యరిగి సుమిత్రా
తనయజనకతనయాయతుఁ, దనఘుడు శ్రీరాఘవుఁడు నిబాంబవలనికిక. 67

- ఉ. శుక్రియమిత్రగోత్రుడు బ్రహ్మచరిత్రుడు రామమూర్తి సా
మిత్రయు ధాత్రిపుత్రియును మేకొని రాఁ జని కాంచె నత్తుర
నూత్రికఁ బ్రాణవాయుకృతశుద్ధయశోమగధావనీశస
త్పత్తికిఁ జేతనాత్మజిపుత్తికిఁ గోసలరాజపుత్రికక. 68
- వ. కనుంగొని నమస్కరించి. 69
- చ. కరములు మోడ్చి తల్లి పిను కైకకుఁ దొల్లి కరంబు నెయ్యుఁడై
వరములు రెం డొసంగె జనవల్లభుఁ డాయును యిష్టు వేఁడె రా
జ్యరమదొరంగి యే నడచిచక్కటి వర్తిల భూతధాత్రిక
దొర యనఁగాఁ బ్రభూతభరతుం భరతు నియమించునట్లుగక. 70
- క. వేడిన నమ్మాటలు చెవి, చూడినయిట్లయిన నృపుఁడు నుడివడియెడు నా
తేఱి డాడినమాటకు నీ, రేడిఁడులు వనిఁ దిరిగి తిరిగి యేతెంతుక. 71
- క. అమ్మా నెమ్మది నించుక, యమ్మలికము మాని ధైర్య మూఁడు మనుఁడు వా
లమ్మ లగుచు నవ్వాడ్చి చ,యమ్మలు నాటుటయు వివశ యై యిట్లనియెక. 72
- ఉ. యోగ్యము గాఁగ నీవు మహిమాఙ్జలలీలఁ గృతాభీషేకసా
భాగ్యము నొందఁగాంచుటకు భాగ్యము గల్గెనటంచు మన్నవో
యోగ్యమకూలవర్తనకు నోర్చి విశేషసుఖంబు తెల్ల వై
రాగ్యముపేర్చి వీడి నగరం బిటు వెల్వడఁజూడఁ గల్గెనే. 73
- క. సమ్మతిఁ దాప మ్ముడిపి కరమ్ముల లాలించి సత్సరణి మెలఁగిన దో
ష మ్మెఱుఁగఁ డనుచు నెమ్మది, నమ్మంగారాదు రాజనామమువాక. 74
- వ. అని పలికి కరంబులు విదుర్పుచు నిట్టాయు నిగిడించి కైక నుడ్గేకించి. 75
- కమలవిలసితవృత్తము.
- అధిపతి తనవతుఁ డని తగు నే ని, స్పృధికభయద మగునడవికి నంపం
బ్రథితయశముఁ జెఱుపఁ దలఁచెనే దుర్విధివిలసిత మెటు వృథ యగుఁ బుత్రా). 76
- నీ. ధర్మనాశముఁ గ్రూరకర్మం బటంచుఁ గొంకక నెట్లు వరములు గైక వేఁడె
నాలిమాటలకు లొనై నీవు కానకుఁ, బోసంగ నె ట్లోర్చె భూవిభుండు
అడవికి నిను బంపు టన్యాయ మనియుత్తి, చెప్పంగలేడ వసిస్థమాని
సకలసౌఖ్యముల కాస్పద మైనలక్ష్మీ వి,పర్జింప నీకేట సాహసంబు
- గీ. అనుచు వెచ్చనూర్పు హా యని పలవించు, దైవమా యటంచుఁ దల్లడించుఁ
గరముఁ గోపగించుఁ గోసల్య పుత్త్రుని, యోగశోకమునకు నోర్వలేక. 77
- వ. మఱియుం బ్రేమాతిరేకంబునం గుమారుం గనుంగొని. 78

క. రమ్మ చేరం జూడఁగనిమ్మా నెమ్మొము కైక కిదిదోసమగుకొ.

జమ్మ నమ్మఁగ నయ్యెడఁ, బొమ్మనియె నె నిన్న భూవిభండు కుమారా. 79

ఉ. హారము లొత్తి కందు భవదంగము లిప్పుడు నిద్ర లేక నా

హారము మాని కాననవిహార మొనర్చిన నెట్టులొర్పు నా

హారమణిమణిగణమహారమణియవిలాస దైత్యసం

హారముఁ గోరి పోయెద వహర్పతితేజుడ వేమిసేయుదుకొ. 80

న. అని ప్రలాపించుచు.

81

క. మొక్కిన లక్ష్మణుఁ గనుఁగొని, చుక్కనఁ గదియించి తమ్ముఁ డాయడవులయం

దొక్కరుఁడు మెలఁగలే డని, నిక్కము మీయన్నతోడ నీవు నరిగెజే. 82

క. లక్ష్మీవంతుఁడు రాముఁడు, లక్ష్మీం బెవఁబాసి కాఁలకు నే నెడువో

నూత్మచుతి నీవు నేగుట, లక్ష్మణ యిది భ్రాతృవత్సలత్వము గాడే. 83

చ. అనునెడ నీత మొక్కి వివయంబు నయంబు భయంబు మాట నే

మను బలితోడ నేగెద ననజ్ఞ యొసంగు మటంచువేడ నీ

జనకుఁడు గూఁతు రామునకు సమ్యుతిఁ బెండిలిఁ జేసినాడ నే

నని ముదమందు మీరు మునులై యాబుఁబోవు తెలుంగఁడేకదా. 84

ఉ. వహ్ని శిఖాసదృశృంగధస్తసి చయాన్వితఁడై నిదాఘు

ధాన్యములం బ్రతాపము నహర్పతి జూపఁగ జక్రవర్తి

చిహ్నము లింత లేక దృవఁ జేడ్పడి కంటక చక్రవర్తి

చిహ్నిత మైఃమేనునఁ గృశించెద నీపతి నిన్నఁ జూడఁగకొ. 85

చ. అని మఱియు ననేకవిధంబులం దల్లడించుకొనఁగొని యుచితవచనంబుల

మనస్తాపోపశమనంబు గావించి.

86

క. కల్లడ మేల విధిక్యతికి, దల్లిలలు చిత్రములు ముదంబులు ననుచుం

దల్లి నిటు వీడుకొని వీన,కల్లిం గులకామినీమకల్లిం గనియెకొ.

87

చ. ఇవిభంబునం బ్రియానుజప్రియాసహితుఁడై చని కాంచి నరుస్కరించి రాజాజ్ఞ

యెఱింగించి కరికమలంబులు ముకుళించి వెండియు.

88

ఉ. మొక్కినరామచంద్రుఁ గని మోదము దక్కి సువిత్రపుత్రు నీ

విక్రడఁ బాసి కారడవి కేసిన మూగిగమ్మాఁ దల్లి నీ

దిక్కున నైశోకమునఁ దీనత నొంది కృశింపకున్నె యే

దిక్కును లేక దానవరదిగ్విది లేండుసమంచితాననా. 89

చ. అని మఱి ననుచు.

90

- సీ. కువలయంబున కార్తి గూర్పుచు నిను విశోభునిగ భావింప రాజునకుఁ దగు నె
యాడుమాటలఁ గంప మంది మహీభృద్వయిని కిలఁ గడుచుల్కుదనము తగు నె
ప్రజలలో నగ్రసంభవు ముఖ్యునిగ నెఱుంగకయున్న దాతకుఁ గలదె కీర్తి
దానవారుల మించు దానవకాత్మకత్వము వహించుట సాన్యభౌమునమను
గీ. దగు నె యీమర్విచాగంబుఁ దలఁగఁడేని, యాసుమంత్రు సుమంత్రకుఁ డనఁగఁ దగు నె
యీవు గుణహితునియట్లు నీసుమాలి, యీరణి నిల్లు వెనఁబుట నీకుఁ దగు నె. 91
- వ. అనిపలికి యనంతరంబున లక్ష్మీఁబం గనుంగొని గాఢాలింగనపూర్వకంబుగా నాకీర్ష
దించుచు. 92
- క. జనకసుత న్ననుఁగా మీ, జనకునిగా రామభద్రు సాకేతముగా
వనమునఁ దలంపు మేగుము, వనమున నొకసంశయంబు మానుము పుత్రా 93
- కా. తుద్రాభీలమృగారవాన్యతము రక్షోభీకృశం బాకుభు
క్లిద్రాక్షీగముఁ జీర్ణ పల్లబలిభుత్వేచం బగణ్యంబున
న్నిద్రాహారవిస్మృతుండ వగుచు న్ని వెల్లపొగ్గు నృహా
న్నిద్రారాధనతత్పరుండ వగుమీ నీయన్న హర్షింపఁగన్. 94
- వ. అని బోధించి కోడలిం గుసుకుకోమలిం గనుంగొని. 95
- క. దానవసంకులములు గజ, దానవగుభుపంకిలములు దద్దహనము లు
ద్యావవనంబుల నులికెక్కుదాన వెటుల సంచరించుదానవు సాధ్వీ. 96
- క. విను మొకితటి వసుహీతఁ, గనఁబడినను గువలయంబుఁ గారించుచి
ర్రనుఁడై తాపము నొందించినదైవము గాఁగ నిను భజింపఁగవలయున్. 97
- వ. అని యుపదేశించి కాననగమనోచ్చులు లగుసీతారామలక్ష్మణులం గనుంగొని. 98
- క. ఇం పగు రాజ్యసుఖంబులు, సంపదలును విడచి యడవిఁ జని యం దివరు
బంపలుఁ గారులు నాకులు, దెంచితియం డనుచు నొసఁగితి న్నెల వఱటా. 99
- వ. ఇట్లు నెల వొసంగి వెచ్చనూర్పుజనయిత్ర సుమిత్రనీడ్కొని చిత్రచక్రత్ర యగుధాత్రి
పుత్రియు సౌమిత్రయుం దోడగా నమిత్రగోత్రలతాలవిత్రుండును, మిత్రగోత్రపది
త్రుండును, గోత్రామరసుత్రామాద్యురసంతోత్రిపాత్రుండును నగు దశరథు నగ్ర
పుత్రుండు సుమంత్రపారిధికం బగురథం బధిష్ఠించి త్రాసంబుగ నరణ్యయాత్ర
గావింప నుద్యోగించి నవసరమృగం బునమ్మనఁ గల సమస్తజనములు నెట్లన
నొక్కపెట్ట నతనిం జాట్టుముట్టి పెట్టినసామ్యులుం గట్టినపుట్టుములు నెఱుంగక
బిట్టుమూర్ఖిల్లుచు, నాహా యంత్రపుట్టునే యనువారును, గైక రట్టడి కిట్టాడిఁగట్టునే
యనువారును, రాజా న కించుకయేని నక్కటికంబు వలదే యనువారును, నింతవిశే

గలదే యనువారును, రానుం డింతసాహసుం డగునే యనువారును, వారింపక
గురుం డుపేక్షింపఁ దగునే యనువారును, మోమోడెడువాఁడు గాఁడు లక్ష్మణుఁ
డిట్లు పోవచ్చునే యనువారును, భరతుం డెఱుంగఁ డెఱింగిన నింత రానిచ్చునే
యనువారును, దెఱవంగూడి తెర వెఱుంగని యడవుల నిడుచులంబడుట యెంతయు
మోసం బనువారును, మహానుభావుం డితనికి వసవాసం బనాయాసం బనువారును,
జానకీసాధుచరితం బింతయొప్పునే యనువారును, దైవకృతంబు దప్పునే యనువారు
ను, వీరలం గనుంగొన్నం బగ వారికైన వగలు మిగులకున్నే యనువారును, నుమం
త్రుం డీమర్మత్రంబు వారింపమి చన్నే యనువారును, దెలియ వీతనియభిప్రాయం
బనువారును, యశంబు శాశ్వతంబు ప్రాణంబు తృప్తిప్రాయం బనువారును, ధరణిం
బడి పారలువారును, ధరణీశ్వరుం గెరులువారును నై యేము నీతోడివార మిదె
నిన్నుం గూడ నేతెంతయు గా కిప్పురంబున నుండ నేర్తుమే యని యందరు నేక
నిశ్చయంబున దాశరథి వెంబడించి రియ్యవసరంబున.

100

చ. దశదిశలకొ యశంబు విశదం బయి పశ్య వసంబునం జతు
ర్దశసముము ల్వసింపఁ బ్రియదారసహోదరసంయుతంబుగా
దశరథనూనఁ డెంతయు ముదంబు ఘట్టిల్లఁగఁ శౌరులెల్ల దు
ర్దశదురట్టిల్ల నిట్లు పురరాజము న్లన నిగ్గమించుడికొ.

101

చ. దశరథుం డధర్మవిర్భీకం వైకం గనుంగొని.

102

ఉ. పాపము గట్టికొంటిని నృపాలశిఖామణి రాము నిక్కడం
బాపంగ నూచాచేసితిని భాగ్యవె చ్చుక్కన వీవు నాకు నీ
పాపండు గాఁడె యాతఁడు గృహ పాతంశ్రుండు భక్తియుక్తుఁడుం
బాపవిదూరుఁ డింక నగపాలు కనంబు భరంబు మానినీ.

103

క. నమఃచిరభ్రతుల్యై రాము వనమునకు ననిచితిని యీదినము మొదలుగ మో
సముఁజేసిన నీదునివాసము చెంతకు రాను నే నసమచితచరితా.

104

మ. అని తిన్నేహము నన్నిలన్న మగుగేహంబు నిర్వర్ణించుభీ
రునిచందంబునఁ బాసి హా నుత మహారోషంబునం జేసి కా
ననివాసంబుగఁ జేసి నన్నధికచింతాసాగరాంతర్నిమ
గ్నునిఁగఁ జేసితె నీనిలేర్థశతముం గుప్పించితే దిక్కులకొ.

105

చ. అని మఱియు ననేకంబు లగువిధంబులం బలించు.

106

చ. దశరథుం డెత్తు రాముని రథస్తునిఁ గన్గొని పుత్ర కామినీ
నకుఁ డితఁ డెంచు నన్న నలవదగునైనను బ్రాణధారణా

వశతః శృకించుతండ్రిఁ బిత్తువత్సల కానఁగ రాఁదయ్య యు

ర్వి శమదమాదిగద్దుణగరిష్టత నీసరి గారు మానులుకా.

107

క. భీకర మమితవిషప్యక్రికిము గరింద్రినాస్తతికర మురుద

ర్వీకరము గాననము పుత్రాకరము మృగాకరము భరము చరియింపకా.

108

వ. మటియును.

109

లయగాహి.

ఘూకము సమభ్రితచఘాకము భయగరశమికము మహద్భవదనేకము జలన్ని

ర్మోకము సమావృతవనాకము బ్రభూతయత కాకము ద్విసివజనమికము గరింద్రో

ద్రేకము హయద్విపదనీకము భుజంగ యుతరోకముఁ బ్రచంక్రమణకోకము విరహ్యా

లోకమురు కాననము నోకముగఁజేసి యిటుకోకముల ముంచి జనలోకము శృకింపకా.

వీ. కటకటా కంటకోత్కటకటోత్కరములు, పొదలు మన్వంపుఁబూఁబొదలె నీకు

నష్టకరోష్టకరోచ్ఛాదితాశ్మము, ల్బుజువైన పలుపులే పట్టి నీకు

ననువొంద మంగళహారతు లాసఁగెడు, గోతులే కోఁతులు కుట్టు నీకు

దుప్తచేష్టాప్రతికృస్తాశరుల కోడిగములు నిద్దపుటాషిగములె నీకుఁ

గీ. బాయఁడు తొలంగుఁడని బరాబరులు నేయు, బంగై కడుదుండగ పుటెల్లుబంట్లునీకు

డంబుమీఱిన మణిభుజితంబు లైన, శృహములే నిందితపుగొండగుచాలు నీకు.

111

క. వివతగుణ నీకుఁ దళనే, శృనివాసముఁ గూర్చెఁగడు నసాధ్యము గలదే

విను కర్కర మెఁగిననోట నె చేదు భుజింపఁజేయు టక్కుఁవిధికికా.

112

వీ. ఘనశివాలాపము ల్విని సంతసిలు నీవు, ఘనశివాలాపము ల్వినియె దింక

మావుల నెక్కి క్రమమృరునీవు పండ్రై, మావుల నెక్కి క్రమమృరు వింక

గోపురంబులనీడఁ గూడియుండెడి నీవు, గోపురంబులనీడఁ గూడె దింక

స్వగ్లోటజంబులఁ జరియింపఁ దగునీవు, పగ్లోటజముల పొల్పడియె దింక

గీ. నాకుల మొకించుకయు లేక రాకుమారు, తెలమి నేవింపఁ బెంపు వహించు నీవు

నాకు లొగిరాల భయదప్పరాకువార, మలమిగొనఁ గంపమువహించు వనఘు యింక

ఉ. నీముఖచంద్రమండలవినిగ్గతసుస్మితకాయువీరుచి

స్తోమము వీమృదూక్తిపరికుద్ధతయన్ భవదంగక స్ఫుర

చ్ఛాచుల ముం ద్వవీయజలజాతవిలోచనసౌష్ఠ్యరంబు శ్రీ

రామగుంబు గొన్న మునిరాజియు మోహము నొందకుండునే.

114

క. వాల్మీయమహిత నిను సాంకర్షరికులు దొల్లి చక్రవర్తి వగుదువా

వత్సముని వై చతుర్దశవత్సరములు నడవఁ దిరుగవలసెనే నీకుకా.

115

- క. అన్న కుమిత్రాకుత మీ, యన్న ధరిత్రీసుతాసహాయత వనమం
దున్న యపు డేమఱక కొలువ న్నీ కరిగెదవు ధైర్యవంతుండ వగుటక. 116
- వ. అనిపలికి కోడలిం బేర్పొని. 117
- క. రాలచ్చి విడచి యేడుగు, తాలవజీయాడు గ్రాల తాలమనిప్పు
ల్రాలను వివారింపను జవ, రాలా నీ వేమి వేదరాలవె చెపుమా. 118
- వ అని మఱియుం బద్రిభమితాంతరంగుం డగువమ్మహీ కాంతుండ. 119
- ఉ. వేగము గాంగ నెగురఘువీరుని తే రగపాటు లేమిఁ జిం
తాగిరితాంతరంగకతిఁ దద్రథకేతవదీ ప్తిఁ గాంచుఁ ద
చ్చీ గవరామి వేదవను జెంది తదుద్ధితధూళిఁ గన్గొను
న్రాగముమీఱఁ దద్రథపరాగము గానక వంతఁ జేడ్చుడుక. 120
- గీ. మఱియుం బెక్కుగుగతుల నమృతజనాధుఁ, డగ్రభార్యావరసతీసహాయుఁ డగుచుఁ
జిత్తమున నుత్తలము గడుఁ గ్రొత్తసేయ, నుల్ల ముడుకఁ బ్రలాపించుచుండునంత
మ. ఉడుగుం డేటికిఁ బాయలార వనవాసోద్యోగమంచుం గడు
న్నుడువ న్మావక మెబడింపఁగ సుమఁత్రుం డెంతయు న్వంతఁ బెం
పడరం జయ్యనఁ దేరు దోల రఘువంశ్యస్వామి క్రీరాముఁ డ
ప్పు డరణ్యంబున కేగె సానుజుఁడు భూపు త్త్రీసమేతంబున్. 122
- చ. చనునెడ సౌరభంబు వెదకల్లఁగఁ జల్లనిగాలి తమ్యేరు
క్కొనఁ గొనలేనివాగ్గు మునకు న్నిలయుం బగుదాని మీనపా
కనిబిడపుండరీకజలకాక బలాక సమీక చంచరీ
కనినదకోకకోకనదకమ్రతగం బగుదాని నెంతయుక. 123
- ఉ. పావనచారుజీవనశుభం బగుదాని సమస్తజంతుసం
జీవన మైనదాని మునిసేవిత మైనతటంబుదాని రా
జీవనటన్మధువ్రతవిశేషరుతాకవితోల్లఁద్రప్పనీ
చీవృత మైనదాని సరసీమణి నత్తమసాతరంగిణిన్. 124
- వ. కనుంగొని త త్తీగలతాకుంజపుంజంబు లవనిజకుం జూపుచు రాముండు వెండియు.
- సీ. అరలోకనము సేయు వువలయానందంబు, లీవఃతమసానవీరనములు
చూడు ప్రవాళసంశోభితంబులు దగు, నీవనతమసానవీరనములు
గనుంగొను మెంతయుఁ గమలాహనోజ్జయ, లీవనతమసానవీరనములు
కుదతి వీక్షింపుము కుస్మావృషభదఃబు, లీవనతమసానవీరనములు

గీ. గునుమమ్మడుగాత్రి విపులసారసహితములు, తెలియు మీవనతమసానదీనమ్ము
లనుమఁ గాంతకుఁ దెల్పుచు నచట విశ్రమించెఁ జారనుమంత్రసౌమిత్రు లలఁ.
వ. అంత.

అ. కాంతతోన భయదకాంతారమున నిజాన్వయుఁడు తిరుగఁ జూడ వచ్చునెట్లు
లని యుద్భవ్యుఁడయ్యె నఁక గ్రుంకె బద్ధిని, కాంతుఁ డగుమాలి కాంతిమాలి.

క. అట్టియెడఁ దమమనంబుల, ముట్టివతో కాంధకారమునకు మెలుంగు
లెట్టితమ మడఁగ జీఁకటి, చెట్టులక్రియఁ దోచెఁ దరువిశేషములెల్లఁ. 129

ప. ఇట్లు నిశాసమయం బగుటయుం గృత్యంబులు దీర్చి తత్తరంగిణీపయఃపావ మఁ
బరమానందంబు నొందుచు లక్ష్మణసంకల్పితం బగుపల్ల పర్యంకంబున గాఢాన
బ్రహ్మసహితుండై ముఖనిద్రితం డయ్యె ముచుఁత్రుండును దక్కిన పాదముల
దృఢపాషాణపక్ష నిజబాహుదండంబులు శయనోపధానంబులుగా శయనించు
న్నంత సంతరాత్రంబున నరేంద్రుండు మేల్కొని సీతాలక్ష్మణముఁడ్రుండు
ధించి వారలతో రహస్యకవచంబుల నిట్లనియె. 130

చ. మనము నమ స్తపారజనమాన్యుల మై యడవి న్వసించిన
స్వయమున నొండు గాఁగ నమమానము నొందెడుఁ డైక గాన ని
వ్వనమున వీరి డించి వెనువంచన నేగుద మొందువోటు కీ
జనులు నయోధ్య కేగుదురు సత్వరు లై మనచో మెలుంగమిన్. 131

ప. అని తనచునోనిశ్చయంబు వారల కెఱింగించి యప్పుడ. 132

క. రీధానూరులు పోరులు, గాఢతరసుపుష్టి నున్న కాలమున రథా
రూఢుఁ డయి రాఘవుండు ని, గూఢస్థితి నేగ నంతఁ గొంతటిలోఁక. 133

చ. తొగ రగుతేఁడు దమ్మలకుఁ దోడు నివంబులఁ దోలువాఁడు
దొగలకు నూడు జక్కలదోయికి నెంతయవంత నెయ్యపుం
బగ లానరించువాఁడు గడుఁ బచ్చనిలేజులవాఁడు నేడుకం
బగ లానరించువాఁడు గనుపట్టెను తూయపు మెట్టపట్టునఁక. 134

చ. పురజను లంత మేలుకని భూతనయాపతి లక్ష్మణాగ్రజం
డరిదముతో ముచుఁత్రయతుం డై తము వంచనఁ బాసిపోవుడుం
బురపురఁ బొక్కి పంక్తిరథపుత్రుఁ డయోధ్యకుఁ బోయెనంచు కే
బురమున కేగుదెంచిరి ప్రభూతశ్శునార్తరవంబు లిచ్చుచున్. 135

క. వివరీతస్థితి మెలఁగక, నవకతరోషుఁ డయి ప్రజల నందఱు
గృహఁ ద్రోవితక్రియఁ గాచిన, వృపతిం బాయంగ నేర్తు లెట్లు జనఁబల్. 136

- అ. ఇట్లు వచ్చి మిహిరహీనాంబరమునోలె, రామరహిత మగుపురంబు సొచ్చి
యేమివేయు దింక నెవ్వరు మనకుది, కృనుచు వగచుచుండి రంతి నవట. 187
- మ. నిజమాయాపిహితాంతరంగు లగుచు న్నిద్రాసమాసక్తై బా
రజనంబు ల్బయనించెయన్నతటి శ్రీరాముండు గోత్రాసుతా
నుజనంయు క్రమగా రథస్థుడయి మాన్యం దానుమంత్రిండు వా
యుజనస్ఫూర్తి పోయంబులం దీలును నయ్యుగ్రాటనిం బోవుచుకొ 188
- ఉ. అంతట నంకుమంతురదయంబున సంతచుసం బద్ధశృంగమై
సంతస మావహింప నృపచంద్రుండు రాముండు చాగుసౌరుభా
త్వంతలతాంతకాంతగవానాంతురచింబరితాళిపాలికా
క్రాంతసరస్వరోజనికరంబులు చూచుచు నేగి ముందఱకొ. 189
- మ. అవలూకంబులకుం బ్రయం బెసంగు గోస్తాభీరపల్లిన్నుగ
న్నకవల్లిగిరిపక్కణంబులు నాణ్యంబు ల్లనుండు నీ
త విలోకింపుము నీవటుంచు విలసత్కంఠాతసంజాతమో
దవతి స్వేదవతిం గనుంగొనియె నుత్కంఠ బకుంతంబుకొ. 140
- క. కని తత్సవంతి స త్తీరనియాథలతాలతాంతరమచీయతకు
స్వవమున బొంగుచు నటం గడ, చని సరయువు దాఱి రామచంద్రం దవలకొ.
- వ. అభంగరంగ తక్కుగాధారం ఒగుగంగాతీరంబున విఖండితమృగ్యుగానృకృణం
బగు నొక్కపక్కణంబు గనుంగొని తత్సమిపంబునకుం జని. 142
- క. బహునియమాయాసవహు, స్మహుగ్మహుగ్మతమద్రుముక్తానివహుం
గుహుం గని రవోక్రమ, గుహు సగ్గుణగణగుహు ప్రభుప్రవరు లొగికొ. 143
- వ. ఇట్లు కనుంగొని రయ్యనసరంబున. 144
- చ. రథసముతో నివాదపతి రాము నెదిర్కొని సద్విసీతిభ
క్తిభరితమానసుం డగుచు దియ్యనిమాటల నాదరించి త్వ
చ్చుభతరదర్శనంబున విశుద్ధచునస్కుండ నైతి నంచు నీ
తథయూ డెసంగ నగ్న సహితం బగుపాద్య మొసంగి వేకుకొ. 145
- క. నీపదకొవజలమునకు, నాపదలం బొపుహరజటాంతరపదసం
దీపితవర్తన యొనగు, రాపగతును నేణు గలదె యని తజ్జలముకొ. 146
- వ. శిరంబునం జల్లికొని వెండియు. 147
- చ. గుహుడు నమస్కరించి నృపకుంజర కుంజరకుంజరవ్యమి
గనానమునం బ్రయాణజాలఁ గైకొని యిట్లు చరింపఁగా మహా

- మహుడవు నీకు జన్మ గుణమండన నావును వానికి నమూ
 ద్వహుడు నిజప్రవృత్తి విదితంబుగఁ దెల్పినంతిసింమచుకా. 148
- తే. రామచంద్రున కాకఁ డా గాత్ర మధుర, వివిధ సుగుంధముల వింగొనన్
 జరగఁగర్థుఁ డగుచు సోదరుఁడు గొలుగ, నధికకృప నీకతో నటు నధిరసించి 149
- క. గుహుడును ముచుత్తరుఁడును దను, బహు భములఁ గొలురఁ బర్వ పశ్యంకమున
 ప్రహి నిదుర జెంది రాముఁడు, మిహిరోద మునునకు మున్న మేల్కొని సరగకా. 150
- వ. సమయసముదితకృత్యంబులు నివ్వరించి నిజసేవాపరతంబు ముచు శ్రువు గనుగొని.
 క. సముచితము గాదు రథయానము మా కిటుమీఁదఁ గావున మరల సాకే
 తముఁకుఁ గొని చమమి యగ్రదము నీ నటటు ను నతండు దత్తవృందముఁ జె. 151
- చ. అటువిని మిమ్ము డించి పురి కారడి మాన్యభంబుతోడ నే.
 నెటువలె బోవువాడ నుకు లే గని పత్తిగఁగుండు సాగరో
 త్కటవృందముతో నడుం గఁ దత్పత్తి కేచుని తెల్పువాడ నీ
 కిటుగలెనాడ భగ్గు మగునే విడనాడకు మింద యుండెదకా. 152
- చ. అనవును రాఘవుండు భవదగ్రముకుండు సతీసహోదరు
 ల్లనుఁ గొలువంగ నెంతయు ముదంబున నిష్ఠునిబోలెఁ గాననం
 బున నొకయి తేవిత యును బొందని డెందముతోడ మన్న వాఁ
 డని వినిపించి మజ్జనకునార్తి చారింప గ నీవు పోవనా. 153
- గీ. అనిన నేమియు నకుటకు నకవులేమి, నాసుచు శ్రుండు శ్రీ గాయ నపును నీకు
 కొని యయోధ్యకు నేగ నెక్కొనినచిత, రథముతోడ విపలచనోరథముతోడ. 154
- క. తదనంతరంబున. 155
- మ. విలసద్వేషులు వీరదోషులు జగద్విద్వేషులద్యేషు ల
 చ్చలసంతోషవిశేషభూషితమనీషాశ్లేష లానందిభా
 షులు నిర్దోషులు మఖ్యసత్వగుణమంగాను ల్లిగీషు ల్లితై
 షులు సర్వోషులు రామలక్ష్మణులు సంస్తుత్యాభిలాషు ల్లరకా. 156
- క. చని చని 157
- మ. ఘనసాగరధికగంధవానాచలితశ్శృంగారాలము
 నివృతతాభంగతరంగశీకరసమావిరూఢితైత్వోల్లస
 స్మనిసంకల్పితపల్లవేశ్యపవిధామోదైగకార్దూలము
 గని రస్తోకవికాలము వ్యహితగంగాప్రదీపీకాలమున. 158

- క. కని జనకసుతాయతు లై, చని మధుకరమధురనిదసంభృతవికచా
జ్జటన్మూలాశీతగరు,దనుపమధాతపరిధాన యై తగుదానికా. 160
- క. ఖ్యాత మగు దాని గంగా,ఖ్యాతం బగుదానిఁ గుముదపునకమలాసం
ఖ్యాత మగు దాని జనసౌ,ఖ్యాతతతీతలజలప్రీతుం బగుదానికా. 161
- నీ తలఁచినయంతమాత్రన జజ్జనముల, కానందసంధాయి యైదాని
బ్రహ్మచార్యాదిపాపంబులనైన భస్మము గావించెడు మహిమదాని
హరుజటాస్థలినుండి యవతరించినదాని, రమణీయమహాశత్రీయులదాని
సుగరమంతజులఁ బుణ్యగతి కన్నినదానిఁ, బరమపవిత్ర వాఁ బఁగదాని
- గీ. పవ్వలొలుఖ మునుట నిజంబు గాఁగ, నలికులసమావృతము లగునంబుజంబు
లలఁలను సుగునడి మించు నలికములుగ, నొప్పగులికెడు జాన్నావి నొనరఁగాంచి.
- ప. తత్సవిధవిధవిశేషంబులకు సంతోషంబు నొందుచున్న యవసరంబున రాముం
గనుఁగొని లక్ష్యులందు.
- క. గంగానరసి ని ం గని, యంగజశరకుముదభంగ యై సుడివడఁ జ
ల్లఁ గడఁగి శిశిరతై, భృంగీకాంతలు పరాగ చేయి లనికా. 164
- క. నిజభావంబునఁ బొంగి మ,గుజనాయుకం డపును లక్ష్యులను కిట్టిరియెం
ద్రజగత్పానని యీ రి, మజుల కీచెంత నిలువఁ గొఱగారు సుమీ. 165
- వ అని మఱియు ననేకవిధంబుల నన్నదీమచర్చికఁ జర్చింపుమం జనకసుతాలక్ష్యుల
సహితుం డై రఘునాయకుండు గుహుండు నావిమండుగా నోవ యెక్కి సితగగున్ద
రుత్పంభనంబు గాంచి బంధుకమలకైరంగసుగంధం బొప్పాదించి తుం తరంగఘట్టిన
నించుక పాదవి శీతలశీతరంబుల యూతఁగొని మందమందగమనంబున నెదుర్కొ
ను మరుత్కొన్నొప్పొనంబున స్మదంబు నొందుచు దనఁ నూతనతనూనిలసనంబు
నిజాంతిరస్సుగద్రాజీవకోకనదీక్షణంబుల నిరీక్షించియుం దనివిసక తమవెల్ల నయ
నంబులు గావించికొన్నవశువునం గండుగండకంబుపిండులమండిత యగు భాగీరథి
మత్తించి పండుటాకులను కోకలు వడిచి కేకేకావన్యాజంబునం విచ్చుచున్న
యవ్వలియొడ్డునం దరణిడిగి కొమ్మలను కొమ్మలు ముమ్మరమ్మనం గ్రుమ్మరించు
సుమమ్మలను నాచారలాజమ్మలను నమ్మతిండుమ గుహునిం బహుమానపూర్వకం
బుగా వీడుకొని ఛాయామాంబులనఁ బుచ్చళలాటుకంబులునుం బత్రపత్రంబు
లును ముఖకోరకంబులునుం గలిగి జంగమశింశుకంబు లనం గగనంబునం పూరులై
పాటుకునకరంబుల నాలోకించుచు విశిష్టజీర్ణపర్ణంబుల నిందుకించుక గనుపించు
పామణంబులకును ఫలకలు వెట్టుకొని నిదురించు కొండచిలువలకును విభేదబు

పరిశోధించుచు గునుమితానేకాశోకానోకనానందంబు దవదవసమావృతస్థలంబు గా
శంకించుచు మొట్టమొదటలం బుట్టు బిట్ట ముగ దొట్టినం బట్టుపుట్టుంబులు చుట్టు
గట్టికొన్నట్టు గన్నట్టు ఓటెఁజెట్టులతిట్టులకడ నిలువక గుత్తరంబు లగుకంటకప్రస్త
రంబులవలనను జారుసోధలతాంతలతావితావితానంబులవలనను భయంకర పుండ
రీక భల్లూక సుమికంబులవలనను సారకృష్ణ సారకీకోరనాభసలసలనిసంబులవల
నను మనోభిరమభీమంబగుగనానకదభ్యగమనపరిశ్రాంత యగునిజకాంత నుద్దే
శించి లక్ష్మణుం గనుంగొని.

165

చ. అడవి భయంకరోరగసమావృత మెంతయు సుకటుంబు న
య్యడ వివారింపజాలవు చుమీ వలదంచు గడు స్వచించు నా
నుడి విన కిందు వచ్చి యతనశ్రమపాల్పడి కంది కుందె వె
న్నడివిధి యేచ నేరికయినం దలమే దలగంధలంపగజ్.

261

క. నడికేసుఁ జిత్తముతో వెన్నఁ డెఱుంగనియట్టి యడవినదుమం ద్వారతో
నడువంజాలదు జానకి, నడు మల్లము గచభరం బనల్పం బగుటక.

168

క. పుల్లబు నేత్రపదముల, నల్లికొనినతీవ లామై నతివమృదుతనూ
వల్లికి నోడి కడుం బ్రణమిల్లి పదద్యయమువట్టి మిడికెను కరణిన్.

169

చ. అని పల్కి మఱియు నమృహోణ్యహర్గంబునం జనునననంబున.

170

సీ. క్రోడవి దారితఱోణితలముఁ గనుఁగొన్న నిహనులు దున్నిరనుచు
శల్యకప్రఖనితస్థలములు గనుఁగొన్న, మునులు మంపలు ద్రవ్యకొనిగటంచు
ద్విరదనిపాతితోర్విజము ల్లనుఁగొన్న, నురుఫలభారత నొర గెవనుచుఁ
బొదలనిద్రించుబెబ్బులులశరీరంబు, లరసిన బర్హి బర్హంబులనుచుఁ

గీ. గలభముల గన్నఁ బెన గండశిలలటంచు, గుహలు గనుఁగొనఁ దపగులగృహములనుచు
నెఱుంగకుండ వచించుఁ దా నెఱిఁగె నేని, నీత భయమందు ననియె సుచితకతన.

చ. తదనంతరంబున నయ్యన్నదమ్ములు.

172

క. ఘనకలుషపితాచగున్యగృహము గుదగృహ మనం ప్రశస్తయగు సుగ
గృహతీర్థముఁ గని యచ్చట, ననఘులు నివసన మొనర్చి రాఁజుఁ దగజ్.

173

చ. మఱునాఁ డరుణోదయంబునం గృతి కాల్యకణియై సీతాసమేతంబుగా నయ్య
నహాయగురులు ధనుర్పాదంబులు సహాయంబులుగా నాఁడు మూఁడుయోజంబు
లరిగి.

174

క. పటువిమచస్థల భయదా, కటమ భువురసాలతాలవటముభుతరుసం
కటమగు నటవిం జని యా, క్కటము నల ప్రయాగవటముఁ గని దాశరథున్.

176

- ఉ. భూజనవంద్యుఁ బాపనవిభుం జతురాననసన్నిభుం భర
ద్వాజుని సంక్రేతాంగిణవివర్ధితకల్పమహీజు నిందిత
వ్యాజుని ధిక్కృతేంద్రియమహారిసమాజుని భాస్కరోల్లస
తేజునిఁ గాంచి చేరఁ జనుదెంచి నుతించి నమస్కరించినఁ. 116
- శా. వారి న్నాదరబుద్ధిమీఱఁగ భరద్వాజుండు మన్నించి త
ద్ధోరారణ్యపటుప్రవర్తనకు హేతుత్వంబు నిత్యాత్మహో
ధారయ్యంతు దనంతటు గని సమాధానార్హ్యపాద్యాదిస
త్కారంబు ల్పచరించి మూలఫలకాకంబులో సవర్షించుదుఁ. 117
- క. అవియన్నియు నవియన్యయు, లవిరిశసంతోషు లగుచు నందికొని మనో
క్షయవోరదనలఁ గను నయ్యవనీసురవస్యఁ బొగడి యమ్మాపుత్రతీక్. 118
- శ. తలఁడలు గాఁగఁ దమకరఁళిలమలు గావించి యొండతలపు లుడిగి పెం
దలచుగు దలకృతశఁక్యతలముల నిరుంచి రొక్కతలముని వొగడఁ. 119
- ప. అంత. 180
- క. మిహితానికాయ మగుప్రచు, మిహిరోదయ ముదఁకుళిఖిరి మెఱయ మనినాన్య
మిహితాదేశంబున నమృహితాత్మకు లరిగి యరిగి మార్గములొనఁ. 181
- చ. కని రలచిత్రకూటుము నగాధర్మరోధయపార్శ్వరోధరూ
ఘనిబిడవల్లరిపటునటన్యధులిన్యగుగానభాసమా
ననవలతాచితాన లలనాకృతిచారుతరోపగూహానో
జ్జనితనింతరప్రమదసద్విటప్రజఁచిత్రకూటుముఁ. 182
- గీ. కాంచి యట పర్లకాల నిర్మించి చిత్రకూటకూటచహోత్కటకుటనికటగు
హృదయహారకిన్నరీహరితిరము, గాననిస్వాసమ్యుగాకర్ణు లగుచు. 183
- చ. కలసికందమూలరసవర్ణలతైవ్వరసత్ప్రవాళము
ల్పాబలపుగ సంగ్రహించి మహిపుత్రి కొసంగుచు దుష్టదంష్ట్రులం
బులులను దుర్వృత్తంబులను బొట్టమెకంబులఁ బింగద్వప్తులం
బులుగులఁ దోలుచు నృదయుఁ బొందుచు నందు వసించియున్నెడఁ. 184
- క. రహితనయఁ దొక్కిదనుజాఁడు, మహితనయనయముఁ గాంచి మాకళివపుత్ర
నృహియించి నిజనికాతన,ఖవాతిఁ గచాంతరముఁ జీరఁ గామకవృత్తిఁ. 185
- గీ. జేవిశేక్వరి నిటు చిరజీవనీయు, దుండగఁబలు రావవిభుండు చూచి
కళి వఁడ్రొంది యొకరి మీఁకఁబడెన, నది కథఁకెరతఁకర వగచు నగిడి. 186

- కా. మంట్రమందును విఘ్నలింగములు వొడ్డం దత్కలంబులు పె
నెంటుం గెంటు శరణ్యకూన్య మగుచు స్విభ్రాంతహృద్గ్రంథి యై
మింటుం బర్వులువాలుమం గహనశ్రీకంబులం డాగుచు
శృంఢిం జేరుచు నొచ్చె నిట్లు శ్రేష్ఠమృతం గాకి యేకాకి యై. 187
- క. దిక్కులు పదియును గ్రుమ్మరి, దిక్కువృత్తు లేక రామదేవునిపదము
ల్లిక్కుచుచుఁ దలఁచి యాతని, నిక్కు మొగం బగుచు నేకదృష్టి మరలుచున్. 188
- క. ప్రేమసి నిట్టు లలంచిన, వాయుసముం గాంచి దీనవరదుఁడు రాముం
డాయెడఁ దృప్త యనము మ, తానుకమున కొనఁగు మిది ప్రకాంత మగుననన్. 189
- గీ. నెమ్మనమ్మన హృద్మృత్త మ్మిక్కిన ఘనమ్ముగానమ్మునకు ననున మ్మొసంగి
యత్కరింపఁబు నొందుచు వరిగెనయ్యరిప్తు మప్పు డరిప్తుంబు రిప్తుమగును 190
- వ. తదనంతరంబున. 191
- క. చక్షుశ్రవణాదుహార్యక్షమాదువిపక్షమక్షుగక్షోగణదు
ర్వృక్షశరవృక్షబుక్షత, రక్షుక్షుభిత మగునయ్యరణ్యక్షోజిన్. 192
- వ. సీతారావలక్ష్మణులు నివసించి రంత నక్కడ. 193
- ఉ. దైవ్యరసాశ్రయాననుఁ డదైవ్యుఁడు నైననుచుఁత్రుఁ డెంతయన్
కూన్యరథంబుఁ గొంచుఁ బురిఁజొచ్చిన వచ్చినవాఁడు లోకన
స్యాన్యఁడు రామచంద్రుఁ డని నాగరికు ల్లడుఁ జెట్టుముట్టి రా
జన్యనిలేమిఁ గాంచి సవిషాదము నొందుచుఁ దన్నుదూలుచున్. 194
- క. వశపున రామునివార్త లడిగినం బ్రత్యుత్తరము లుడిగి లేరు వడిం
డిగి చెక్కులు గన్నీటఁగడిగి పొరలెనురాజుఁ గని కడిందియలంతన్. 195
- చ. దశరథమేదిసీరచణ తావకపుత్తులు రామలక్ష్మణులు
ల్విశదమనమ్ములై విషివీధి ధరాతనుజాసహాయులై
కుశలత నున్న వారు నృపతుంజర వారు వనంబునం జతు
ర్దశసమయాబ్దముల్ త్రుటివిధంబుఁ బుత్తురు వత్తు రొప్పుగన్. 196
- వ. వారిం దలంచి విషాదంబు నొందం బనిలేదు. శుఖంబున నున్న వారని పల్కి పెండియె.
- క. అవినీక వినుము పదిహెల్లది యైనయేటికడపల న్నిజముగ ని
న్నకలూకించె ఖనుచున్, భవవీయతనూజు లనినపల్కులు వింటే. 197
- చ. అశ్వధు గుండె జల్లుమన న్నరనాయకుఁ డగ్రపుత్రుఁ బే
ర్కొని తరణిజహోదకుఁ గూడి వనంబు మనంబునన్ ఘనం 198

బనితలపోసి తఱ్ఱడి మృతుఁ డయ్యెడు నాదెసనైన శోక వే
దననని చింతిసేయవుగదా తగదా దయ దానవాంతకా.

199

క విను తనయ మనివినతనయ, నినుఁ గనుభాగ్యంబ కాని నిరతమును దగ
న్నినుఁ గనుభాగ్యము నోచను, మునుఁ గను పాలైతి దుఃఖమున మునుఁగంగఁక.
చ. నను విడనాడ నీకుఁ దగు నా తగు నాదగు నా రి వీప్స నే
యనువుననైన విన్ము తనయా తనయా తనయాత్మజన్ముచే
త నణఁచుడండ్రీ నేయప సదాపసదాపసదాసకోటుల
న్యనిగనబోదు వీవు. సుమనస్సుచునస్సుచున ర్తనాళివై.

201

వ. అని మఱియు ననేకవిధంబులం బలవించి వెండియు రామలక్ష్మణులం దిలంచి.

చ. నిమసుము తాళఁజాలఁగలనే కలనేనియుఁ గానరాదు దై
న్యమాన కనిం జరింపనవునా నవునానను లౌచుఁ గన్నదో
యిముద మొనస్పకున్న మెయి నేమెయి నేభరియింతుఁ బ్రాణమో
కమలదళాత్మలూర మిశుక స్మిశుకిందయరాదు మీమదిన్.

203

క. పాపాక్యుఁడు నిష్కరుఁడు, గావురుషుఁడు ననుచు నగు మొగంబులు నాకుం
జాపర చూపఱ చూపఱ, కాపదలకు నోర్చి యడవి కరుంగ జనునే.

204

వ. తదనంతరంబునఁ గోడలిఁ దలంచి.

205

క. తరణికరత ప్ర మగువన, ధరణి స్నడువంగ లేక తాపము మగులం
జరుణి తరునీడల గా, తరునింతియుఁబోలె మెలఁగెదవె విధిచెయిదిక.

206

వ. అని పలవించి వెండియు.

207

ఉ. దాయనురా రిదేమిచెప్తా మనుఁ గానమె కాలు మీకుఁ దో
దా యను నొండు మీకుఁ బురుదా యను నావెత్తఁ దీర్చువాఁడు లే
దా యను రామ నీకయిన నక్కటికం బొకయింత లేదు నూ
దా యనుఁ దయ్యుఁ దాయను మహాటవి కేగితె పుత్రుఁడా యహఁక.

208

క. అని మఱియుఁ బెక్కుభంగుల, దనయులఁ గోడలిఁ దలంచి దిశఁగుఁ గతిశో
కనిమగ్నుఁ డైనఁ గనుఁగొని, యనియిం గొనల్య శోక సామన్వ మునక.

209

ఉ. నీకు విచారతేల ధరణీవర మేలతలంచి నాఁడ వ
త్రైకమనంబు నొచ్చు నుముఁ గన్గొన నీపపు డిందువచ్చుట
నీకు విచార మీకరణి నీయఁ జేసెఁ గులంబు నెల్ల నా
హా! కరుణంబు దక్కి భవఁగ్రుతుం బెడబాయు ట్లా మే.

210

- చ. కలలొక దోచునను సకలపురు నిక్కంబును భావించు మొ
కలులుచందంబున రాజ్యభోగములు వేక్క న్నమ్మి వాపుగ్రు నీ
కలుగం ధగ్గమె పుణ్యకగ్గమె దుగాత్యా యీగ గాగాని న
కలలసాల్పేసినచందముయ్యె ధన వాజ్ఞానానంద లియ్యెడన్ 211
- చ. అను నప్పులుకులు ములుకుక్రియం జెవిచూకుట యు నప్పురమితోడు 212
- క. నాకడఁ బుత్రులు మెలఁగవి, నా కడలు విశేష చగురు నాటికొనియె నా
హా కమలపత్రశేత్ర హ, హాకష్టం పుత్రభోగ మన మును వివే. 213
- ఉ. ఆనగు మోముసొంపు పెఱుఁ గారెను చెక్కులమోపు గొంపుఁగా
లూనిమోనియింపు మధువోలెక్కిను కలులతెఱపు వీరసం
తానమునై దలంపు సుఖదంబులనై నిటులేవగింపు మ
త్సూనుని యందఁగాని మఱి మాడగ నెయ్యెడనైనఁ గల్గునే. 214
- క. ఓరుగువ యనుశ్వసనము, నామేన వసి ప జేతు నాకవళమగు
న్రావద్రోహికఁ బ్రాణము, లో మనఁగా నెట్లుచచ్చు దోయజవననా 215
- గీ. వృందయము గలం గ నాముఖ మిప్పుగజొచ్చె, శత్యుదలపోతుఁ గానంపశత్యయయ్యె
గాను మగ్గిబొల్చినకరణి నాచ్యు, నితి బలవంత మగు పెరువంతకరణ. 216
- చ. అదియటులుండె విత్తు జలబాసన నాదిననాడు వేక్కనే
య దురితిపేతుఁఘోరమృగయాత్యసగ్రస నాత్మకుండ నై
సదమలచానరీరతమసానదిచెంత నెసంగు కాననం
లు దరిసి మొక్కగుండన తిమోవివహంబునకు దలంకకక 417
- ఉ. అబుజపత్రశేత్ర శరభాదిమృగంబుల వేటలూతుకా
లంబున మాటలూడక జలాబులకై యొక బాలకుడు వే
గంబున వచ్చి కుండ మదకంబులు మూపఁగ శబ్దభేదా
ణంబునఁ దద్రణ బుఁ గరివాఁడు-ణం 2ని కూలనేసితిక. 218
- క. కటకట తలిదండ్రుల నగ, కట నిడికొని మోచితిచ్చె కడువంధుల కు
తటమృగ నొడిచిత్పవఁ దీ, గృట కచ్చొట కడుగుదొరుచొప్పేనెఱుగక 220
- చ. ఇట్లు వచ్చి మద్బాణవినినాకుం దగుముగిగుతుండు. 220
- గీ. బాణశాఠి నిర్భయ వెడలునత్రాణములకు, వగవఁ గన్నులు గానక వార్ధకదశ
నున్న మీదగుపుత్రభోగోపహతి, దలఁచి పొక్కద నోరలిదండ్రులార. 221
- క. అని వగచుచుఁ గూలివఁ ద, న్మృతజధ్వని కెంతయు వ్యవం బనియఁగ నే
జని కాంతిఁ దత్తుమున, మునిగురు మద్బాణవినినాకు మోహనిరహితుక. 222

- వ. కని శీతలజలంబులం దన్న యనముఖప్రజ్ఞాశంబు గావించుట యు. 228
- చ. నను గనువిచ్చి చూచి సరనాథ యెఱుంగమి దప్పుచేసితి
 ప్పని మదిలో గ్రహించినఁ గృపాసహితాత్మకులై రయంబున
 న్నినుఁ బొలియ న్యదీక్షజననీజనకు లృపియింతు నీవు నే
 య్వనఁ జని నీవు దేవులు తపోమహితవ్రతు లైనవారలక. 224
- వ అని యిట్లు. 225
- క తనతలిదండ్రుల సంప్రార్థన మొనరింపు మని చెప్పి కత్తన యుడు నే
 దనువు విడచి చనియే బుర్రాతనజన్మ కృతంబు లెట్లు తప్పింపనగుక. 226
- వ. అంత. 227
- క వయ్యగు నాచుభవమ్ము ధ్యేయ మ్మను వెనుదింకతో జవమ్మున మచ్చా
 వమ్మున నుడుకుచు శిశు కళకమ్ముల గొనిపోనఁ బదనమ్ము విరి వెనక. 228
- క. అయ్యునివృద్ధుఁడుతుఁడని, నెమ్మనములఁ దలచి భక్త నీవిటుఁ దడయం
 గ్రమ్మిన రగ పెల్లున మీ, నుచ్చయు నేనును భయాలు సంధిమిగదా. 229
- చ కడుముడునశ్శయం గనుట గాననివారలు వైసమమ్ము ని
 యాడవిడిచి విక్రమ తనయా సలిలార్థము వోయి తెంతయు
 న్నుడుకు తనివారల వనంబున నొక్కటండించి వచ్చితా
 దడయఁగరాదటంచు మనఁలు చలింపక భైరవ మొందె నే. 230
- క. మాకన్నలు గర్లంబులు, మాకరచరణములు బుత్త్ర మాప్రాణంబు
 ల్మాకుఁ గలసమస్తము నీ, వేకద నీవిట్లు మసలుచే నడురేయిన్. 281
- ఉ. పాపడ మాపవాపుపని పల్కిన నుల్కి దయాత్ములార మీ
 పాపడ గాన పాపినగు పజ్జిగఁగుండనుపేరి త్కృగో
 త్రాపకమండ దుష్టచ్యుతావ్యసనోగ్రుండ దగ్ధఁ జేయుఁడి
 కాపకరాగ్ని నీదృశకాపాలిధి మీర లర్హతే. 282
- క. తమతమపూర్వకృతములు, తమతమలకు మాన పెట్లు తమకులకుఁ గుక
 తమసానదియొద్దన సంశయమంబున వేటలొక తటి మీగుతుఁడుక. 288
- గీ దృఢయిలుకలూ విాత్మవ దీక్షకును, గతికిచీకటి నెక్కటి నిటకువచ్చి
 యల్లఁల్లఁ సంకప మగ్ధులింప, మొనసి కలశంబు నీరిలో మంచుట యును. 284
- క. బుడబుడ యను చప్పుడు చప్పుడువెడలిన సానజ నునుబుద్ధిం గరుణం
 బుడిగి శృమం దొడిగి పడ, గడుగడి నేనితిని నియతి గడువ న్నకమే. 285

- చ. అని యిదె మీకుమాకవ మారయఁ జే నపరాధి నంచుఁ దె
 ల్విస వదనంబు లెత్తి యివించుచు హా నుత పల్కనంచుఁ బు
 క్రునిమృతదేహ మంటికొని తోచెడుశోక భగంబుపేర్కొ జ
 చ్చిఁక్రియ మూర్ఛనొందిరి కృశించి సభైశ్యమున స్థానముల్. 236
- ఉ. ఎచ్చటికైన మోసికొని యేగెదనట్టిమమారుఁ డొక్కఁడుం
 జచ్చిన నట్లు వాగకదక న్నయనంబులు లేనివారికిఁ
 హెచ్చదె శోక మాక్రియ మహింబడి కొండొకమూర్ఛదేహి
 న్మెచ్చక క్రోధశోకములు ముక్కుటమై తము హెచ్చింపఁగన్. 237
- వ. నన్నుం గనుంగొని 238
- క. అపరాధిహేతు మత్సుకుఁ, గృహ యంతయు లేక నట్లు గీటడఁచితి వి
 శ్యపరాధంబునకు న్నిన్నపశితీవునిఁగ జేయు టర్హమ యైఁగ్. 239
- ఉ. కానమి దప్పచేసితివి కాన మితం బగుకాపనన్నీకి
 న్నానవనాథ యర్హుఁడవు మానవనాథుల నేచుపాపము
 వ్హనినొనర్చు గాని యహహా! నినుఁ జాడఁగరాని పుత్రశో
 కానలతిత్తలే విహము కానల దాపసు లైకసాధువుల్. 240
- క. అని కనలి పుత్రశోకమున మృత్యువుఁ జెందు మరుచుఁ బొల్పఁగ శపిం
 చి నితాంతపు త్రవిరహమునఁ జచ్చిరి గృధ్రమునియు మనిమానియున్ 241
- వ. ఇట్లు శపించుటయు 242
- చ. అవికులవార్ధి చంద్రు లగు నాత్మజు లుద్భవ మాదు రింతెనా
 లు విధి దయాత్ముఁ డంచు మదిలో మదమందుచు నుంటిఁ గాని పు
 త్రవిరహ మార్తెఁగూర్చునని తత్సచయంబునఁ దోషదయ్య నిం
 తనివమమంచుఁ దోచినఁ బదంపడి ప్రాణము లప్పు వీడనే. 243
- వ. అని తనకుఁ బూర్వంబునం గలమునికాపంబులెఱుం గఱింగించి. 244
- క. రామాభిరామ భాగవ, రామహామదవిరామ రవింశతుహా
 ధ్దామ నుగుణధామా క్రి,రామా రామా యటంచుఁ బ్రాణము వీడెత్. 245
- క. ననుభవన కనుతత ని, ట్లనులేతి వెడలుటయుఁ దన్ని రాలాపతగాం
 చి నుదంతి కోసలాశ్మజయ నుమిత్రయు నిద్ర గాఁగ నూహించి కడక. 246
- గీర్ధరాముఁ బుత్రులఁ గోడలిఁ దలఁచి తలఁగి, నింక వేదనఁ గుతుక లెండ నెద్ది
 యల్లములు దల్లడించుమనండ్ నపుడు, వెడవెన నుమ్మ ప్పినొందిరి నేడ్కదక్కి 247
- వ. అంత.

- మ. కరవారంబులఁ బద్మినీరమణి కుత్కుంతంబు దీపింపఁ బె
 న్వైరవారం గడుఁ గౌగిలించికొని పుధ్వీధ్వంతరిచ్ఛేదమై
 పురివారిం దగఁ మేలుకొల్పికొనుచుం బూషదయం బైననా
 గ్రరవారంభకవైరమాగధమతాకాశల్య లాక్కుమ్మడిక. 244
- వ ఇట్లు మహారోదనంబు గావించుచు. 250
- ఉ. అంగవికార మారయుచు సంసేన లంకెభ మాంతరింగఁ బై
 పొంగడు పుత్రశోకమున భూమివిభుండు శరీరవాయుని
 స్సంగతి నిట్లు దేవదరిష్ణి కసత్వముఁ గాంచె దిక్కు మా
 కుం గలదే యటంచు నృపకుంజమపైఁ బడి యాగ్రనాదల్లె. 251
- చ. ఇట్లు విను మొక్కవింత నిపులేశ్వరపుత్ర వియోగశోక ము
 త్కుటమగుదున్ శరీరమునఁ బాల్పపు ప్పాణియు లీపు మేము మి
 క్కుటమగు పుత్రశోకమునఁ గూరియు భర్తృవియోగ మొందియుం
 బలుగతి నన్నవారలము పొసయు రూపములాంచెన్ నునక. 252
- క. వసుధాసుధాశయలు గొలువ నుభగ్యసభానివాసి వసువిలుసపనీ
 వసుధారణశక్తిం గడు, నసల భ్రంఢ వైతి విట్లు లాశ్వర్యముగక. 253
- వ అన వతీయుం బెక్కభంగుల విలపించి రందుఁ గౌనల్య. 254
- నీ జననాథ నినఁ బరుసంబులుపలిక, ఫల మిప్పు డవధింపంగలసెఁ
 గరిననిగూతప్రమాణంబునఁ దపించు, జనునకుఁ గౌఠవిచూడివిధమునఁ
 బుత్రివియోగతిఁ బావయ్యచుండఁగ, భర్తృవియోగసంపాత్తిప్ర మయ్యె
 వనవాసమున కేగుతనయునిఁ గాంచిన, మందభాగ్య నటంచు మదిజనించుఁ
- ఆ. గోపనా మదీయ పాపవిశేషమో, యెట్టిసోమఁఫలమొ యే నెఱుంగ
 నాగుణంబుఁ బిన్న నాటనుండియు నెట్టింగియును బలుక వేమి కృపవలిర్ప. 255
- న. అని వతీయుం బరిచారికాసహసృంబులుం దాననుం బలవించు నెఱుంగులు నింగి
 ముట్టె నయ్యోసరంబున. 256
- ఆ. పుత్రుఁగుఱిది భూవిభుండు బోకాంతగ, వాసి యగుట పని నువాసినీత్య
 హాని కోర్వలేక నడలుచుఁ బడుదెంచె, భరితదురితజాతి భరతమాత. 257
- ఉ. నెవ్వర నిట్లుకచ్చి ధరణీపతిఁ గాంచి మనంబు నొవ్వఁగా
 నెవ్వర దిన్న మాతీన సహించి విలాసము నేనుఁ జొచ్చెనా
 జవ్వని హాదిసేద్రీకులసాగరచ ద్రుమహేంద్రీకుల్య నీ
 కివ్వని నవ్విధాత లిభించెనె పాపపుణ్యాపహరణక. 258

- ఉ. కోరికకోర్కెలెల్ల నొనఁగూర్చెద విష్ణుకు మాటలాడఁగాఁ
గోరిక నూరకున్కి శృపకుంజక ధగ్మపు గాను కైక పా
పోయచరిత్ర గానఁ గృప యల్లమునం జనియింప దాపులా
వారలతోడనైన గరుమంబులఁ బల్కకయుండఁ జెల్లుచే. 259
- వ. అని యిట్లు చేకవిభవీ నాలాపంబుల నానాశవంబుఁ గొంగిరించుకొని దుఃఖించు
చున్న యవసరంబున. 260
- క. విప్రప్రతిమానుఁడ, విప్రప్రభుఁ డప్రతిచాతప్రభావుఁడు పత్రిలు
త్తు ప్రయదవనానలుఁడు యతిప్రయదప్రభుఁ డయంభతీప్రి యుఁ దంతకా 261
- ఉ. కాలవిధిజ్ఞత స్తృదయకంప మొకితయు లేమిఁ బెక్కుగం
దాలఁ బరిభ్రమించునృపవారలఁ గాంచి గురుంతు వల్కు ని
ట్లైల విలాపము ల్గులుప నిన్నరనాగున కీకృతుంబునం
గా. కశంబు నొంద మును గల్గినకర్మఫలంబు దప్పుచే. 262
- గీ. జన్నము లచేకము లొనర్చి సత్కుతులన, గన్న వాఁ గురు కాలము నన్న వాఁగు
నహితరాజ్య సైన్యకన్యాగ్ని హోతుఁడ, డవు నె యీతనిమ్మతికి నితనిలెపింప 263
- క. వగవకుఁ డేలనగ చెదరు మాచిన మృదు లైవారు వత్తుచె యనుచుం
దగుసంభాషణముల నెచ్చుగునల నూరార్చి బోధమహితుఁడు వడియుకా. 264
- గీ. తనయు లిమ్మొక లేమి నిధాతిపునకు, దనానకర్మము నడుపుట ధర్మ మగుట
భౌతశక్తిస్ఫులముఁ బిలువంగ నిపుడ, బాపవలయును బాఘిఁపవరభటుల. 265
- వ. అని పలికి సమస్తజనానుమతంబు వడసి దశోధుక శేఖరంబుఁ బైలపక్ష్యంబును నుగు
ప్రంబునం గావించి. 266
- సీ పటుజవసత్వసంపన్నుల భటులఁ గన్గొని కసిష్ఠుఁ డిట్టులని చె. మీరు
కృతమతి కేకయక్షితపతిపు నన్న, భౌతశక్తిస్ఫులం భరితయగులఁ
గాంచి మీ మొక్కకహంకార్యంబు గల్గి తొడ్గొని రెం డటంచు మీరులగురుండు
మముబంపె నని వానిమామయానతి నొంది, వారును మీరును వడిగ నిటకుఁ
- గీ. గదలిరం దనిపంక నాక్షణమ యవ్వ, సిష్ఠునకు స్మృక్కి బిడ్డొని చేరఁజనిరి
సప్తరాత్రంబులకు నుదత్తుప్రధాని, రమణయగువారిఁ గేకయరాజధాని. 267
- క. ఈకరణి కేగి లోపలిశోకము వెలిఁ దోపనీక నుయశోధను న
కేక్రీయభూపతిఁ గని నుడి, కై కానుతుసోదర యుతుఁ గని నతులగుతుకా. 268
- క. చెడుకలలు గాంచి చింతి, చెనభోతుఁడు వారియుఖకుశేకయములఁ దోఁ
చెనదైన్యముఁ గనుగొని నొచ్చెకుచిత్త ముతోడ మిగులఁ జిథిమడిగనుచుకా. 269

- క ఉన్నంత నబ్బటపుంపులు 270
- ఉ. పృథ్వీవికారము దైవియనీయక నాతని గాంచి గూఢగా
ద్వనిక నెలుంగు లాప్తనెడఁ గా ధరణీశతనూజ మిగురుం
డు దహనలేజాఁ దాన్యుడు గడు నెవ్వని దోడ్కొని రంకు శాశ్రీవో
శ్చదహృతిచారుకీర్తిపరిణాహాతుభృత నసోదరుఁ. 271
- క. అరిచెప్పివాఁడు పని యిది, యని చెప్పం డవ్వసింఠఁ డనిన వి ధయం
యనున కెన్నా రె, గొరిందిరొ తండ్రి యెట్టులుండెనో యనుచుఁ. 272
- ను వడ క సోదరిసమేతుఁడు కేకయరాజపుత్రికా
యనుఁడు దిగ్విభూజకచోపరికోభితకీర్తియనుఁ డా
స్థానము సొచ్చి యానుఁ గని తద్విచరుఁతయుఁ దెల్పి బంధుసం
తానము సంభ్రమింప విశదస్థితి నిట్లరియె శ్చయంబునఁ. 273
- క. నామనవి వాలకింపులు, నామనము గలంగె నీతుణంబ యయోధ్య
నామనారి కేక తగు, నా మననారిలను జూడ నరిగెద ననఘా. 274
- క అని తనమామ యథాజి జ్జనవాయకు వీరకొని లనద్వపనసుర
స్తుకాయ మాతఁ డొసఁగి, గొనిధరతుం డనుజాఁగూడికొని సరయముగఁ. 275
- క సముచితపరివాగసమేతముగా సాకేతరాజధానికీఁ బురుషో
త్తముఁ డబ్బాతుఁడు సరియె, ప్రేమితపృథ్వీయఁ డగుచు వేగిరపుబయనములఁ 276
- క. ఇట్లు చని. 277
- గీ. రుణి లేనిశృచాము నంబరచుశి లే, యహము శూన్యము నిస్తేజ మైవభంగి
నన్ను పురి గాంచి విపులఁపణ్ణిపృథ్వీయఁ, డగుచు నిట్లరితలపోనె నాత్మలీన. 278
- చ. తనపతి లేని మూనిఁ ధుబునిఁ బాలనమంగళంబునొం
దినయది యిప్పుంబు గడు దీనమనస్కులు పౌరు లెవ్వరిం
గనినను మేలువల్క రనఘం బగువేదనివాద మితియు
న్వీఁబడ దేమియొక్కొ పృథివీపతి మేనుఁ దొఱంగ నేమొకో. 279
- చ. అని వితిర్కించుచుం బని చని. 280
- క. సత్యాసస్థితివార్తి మూర్తినిధరించుబోలునా వొప్పి డై
ర్యత్యాతావశ్యాత్ప్రకృతి యయి దైత్యస్తాపసంస్థాని యై
కతుగిన్నుం డగులక్ష్మణానుజుఁడు పశ్చాత్త్యాగపంథిగా
తాత్యాగారముఁ జేగఁబోయి భరతష్టాపాలుఁ డత్యావృతిఁ. 281

ఉ. కేకయ రాజవందన క కృత్రిమభంగి నమస్కరించి య
 కేకయ రాజు నేను మెఱిగించి యొకిండుకతాల్ని లేమి న
 క్కాకర మార్తి కాకరము గాఁ గతి మేమి పుంబు నామదిక్
 శోకము నేయఁజొచ్చెఁ గలచొప్పు సమస్త మెఱుంగఁజెప్పమా. 282

క. వనమున భయసంభ్రమములు, బెడఁగొన నిట్లుడుగుచున్న ప్రియనందకుమారి
 మునఁ జూడ్కినిలిపి కేకయ, తనూజ యిట్లనియెఁ గానభైరవస్థానైక. 283

ఉ. మీజఁకుండ దొల్లి వన మెచ్చి వరద్వితయ బొసంగెఁ బు
 త్రా జటలూని యగ్నినితానుతుఁ డబ్బవత్తుళంబు న
 వ్యాజముఁజేతి న్వనవిహార మునర్పఁగ నీవు స్వధా
 తీజఁమాన్యత న్వసురుతీపరిపాలన మాచరింపఁగ. 284

క. అగ్నిసతీసుతు విభవో,వగునిఁ గావంప నాత్మఁ దలంచు దురాశా
 ప్రియనినిబద్ధబద్ధిపు,పాగ్నిజి నడిగితిని యోగ్యులుగుసరుయమునక. 285

క. ఏ నగించిన వఱయుగ, మీ నసవగ్ధుఁ డయి మానవేంద్రిండు మానం
 బూనినఁ దరజ్ఞు నెఱుపఁ, బూనినడచె రాముఁ డడవిపాలములఁ దిరుగక. 286

చ. తఁపిఁగఁపున్నఁ డగ్నివనితాభవుఁ డాత్మసతీసహోదరు
 త్వేనుకొన బ్రహ్మచర్యునివృత్తులు లూని చతుర్దశాంబు
 ల్వని నెవనింపఁబోయిన భవజ్ఞనకుం డిటఁ దర్హియొగవం
 జనితపుగుగ్యధాన్యధితసన్యమఁ దై మృతినొందె గావునక. 287

క. విక్రమనర్పణి భాణి,చ కాగ్నిరన మాచరింప జనకుని పితృలో
 కక్రియ లుపక్రిమింప శక్తికృతునిభతేజ నీరుఁ దగుపరు లని క. 288

చ. భరతుండు వహించడి మూర్ఖిల్లి కొండోకనడి కిందుక తెలిసి. 289

క. రామని సద్గుణాతిసు,త్రామనిలోకత్రయాభి రామని నాత్మా
 రామని విఘ్నములఁ దిరుగఁగ, నేమనెహమ్మంటి బుద్ధిహీనతఁ డిల్ల. 290

క. క్షీణపతిఁ జంఱితి వన,క్షీతి కంపితి నుతుని రాక్షసిని గాక యని
 దితికేకయాశ్వవాయో,దితి యగుఁతి కింతదుర్మతీశ్వరు గలడే. 291

క. చేతోహతసమాను రాము వనవాసి జేయు దుష్కింత త్వ
 చేతోహత ము రాక్షసీతులితదానీజ్ఞానమా కాక వా
 జ్ఞతాప్రేరిత మీ మదీయగుయశోనిర్వాహణా మితమో
 మాతా మత్పితృపృథ్విహేను విధి సామాన్యంబు గా వారకుక. 292

- సీ. నకు రాజ్యకాంక్షిఁగాఁ దనయనంబున నవ్యసిన్ధుఁడు గడునూనా నేయనొక్కొ
యతిర నీగర్భయం దావిర్భవించుట, కకట నాపూర్వజన్మకృత మొక్కొ
మద్దులుగుల్కు రామునియభాంభోజంబుఁ, గరుఁగొన నాకింకఁ గలుగదొక్కొ
మాత నీకపటంబు మనయ నడికొని, కాసల్య వరుఁగని కనలునొక్కొ
- ఆ. యొక్కయమగు నడువ నోపను జాఁకి, యెట్లు లడచి సుచరించునొక్కొ
జనులు భరతుఁ డమితసౌజన్యనిధి యని, పొగడుతున్నపు లింక నెఁడవొక్కొ 293
- వ అని పలికి కినుకవొడచి. 294
- ఆ నిన్నుఁ జూడరాదు నీతోడ భాషింపరాదు నిన్నుఁ జంపరాదు నాను
నిచట నుండరా దహీనపాపయతీ యటంచు వెడలి భరతుఁ డనుజుఁగూడి. 29
- వ. అత్యంతచింతాకాంతాంతిఃకరణుండై వీసమనస్కులగు కాసల్యగుమిత్రాదేవుల కడ
కుం జని నచస్కరించి కన్నీరుమున్నీరుగా నెద్దప్పుచున్నం గనుంగొని. 296
- క. చిత్తంబుల నత్తలములు, క్రొత్తలగుడు నత్తలములు గొడుగుల దుఃఖా
యత్తుల నెత్తి పదంపవీ మొత్తులుఁ నేర్చి నొక్కమొగి నభయద్రువక. 297
- వ. మఱియు నేనేకవిధంబులఁ బలించునెడఁ గౌసల్య. 298
- చ. భరతుఁడ రాముఁ డుద్రవనవాసము నేయఁగఁ జోయె సవ్యసో
భరతుఁడు రాజముఖ్యుఁడు భవజ్ఞజకుం డమరత్వ మొందె ను
గ్భోతరపుత్రశోకమునఁ బట్టణ మానె యరాజకంబు సుం
భరితునఁప్రమోది నిరపాయితఁ బాల్పము పూజ్యగాజ్యముక. 299
- వ. అనుటయు సహింపక. 300
- చ. చోరిస్సాగజ్ఞుండై పురుషసత్తముఁ డబ్ధుఁడు వెచ్చనగా
ర్చి కినుకఁదిక్కి విన్మృతగఁ జెప్పెన నామది రాజ్యవాఁఁధులే
మికి ఘనపాదభూతములు మిత్రకళాంకుల సాక్షు లీజెలు
గకిటుల నొవ్వఁబల్కె దనుకంపఁ దలంపపు శోనలాత్మకా 301
- క. అన నితఁడు రామభక్తుఁ డనునప్రజ్ఞాస్థుఁ డిహ్యహృత్కుఁడు భరతుం
డనిన యది తిథ్య మనుమఁ గగనవాణి వచించె దగ సకలజనులు వినక. 302
- వ. ఇట్లు వచించుటయు నెల్లజనంబులు నచ్చెరువుకొంది భూతుం బ్రకంశించి రంత. 303
- క. భరతుని గాఢాంతర్వరతం గౌసల్య మెడలు వట్టుకొని విశే
షరంబున నేడ్చెం దత్పరిచారిక లధికశోభరమున నేడ్వక. 304
- వ. తదనంతరంగాన భరతుం డనుజసహితుండై తెలద్రోసి నిమ్ముగా నుద్రహించియున్న

- పితృశత్రుంబుఁ గనుంగొని యల్లంబు జల్లవ నొల్లంబోయి తల్లవంబు పెల్లివిరియ నల్లవ
మృతుం డగు నబ్బుకల్లభతల్లజుం జేర్కొని. 405
- క. ప్రేమాస్పద విను మామ, తానునాపురి నాడఁ జని పవంపడి రా మా
తో మాటలాడ వేటికి, రావద్రోహులము గాము రాజవశంసా 86
- క. పురి పాడరియది భవత్ప్రపాలన లేమిఁజేసి పరిప థిశరః
పరిపాటన పండితత, ప్పరి పార్థవమశ్రుత్య పక్షరథాఖ్యా. 807
- క. ననుఁ జూడవు కైకాసుతుఁ డనతలపునఁ జేసి ఘోర మగుమూర్ఛ మునిం
గిన ప్రియపుత్రుకు శత్రుఘ్నుని గాధాదరత నెత్తికొన విదితగుణే. 808
- చ. అని మఱియుం దదీయగుణంబు లగ్నిని విడిపించి నచివు లూటడించినఁ దెలిపినొం
దక పితృమణిఁ నలసంతి పుచ్చితుం డగుభరతుం గనుంగొని పాలగుణోత్తయం
డగుగురుం డిట్లనియె. 809
- చ. శతరనాథుల నిపులఁ జక్కడచె న్విః ధాగమాధ్యసం
నతనఁ బ్రశస్తుఁ డాదరితబాంధవుఁడుం కడున్నధు పుణ్యః
కృతుఁడు మహీశిలమ్ముకు సమస్తముఁ దాల్చినభోగి యాగతిం
గనెపువేదనం బడిట కార్యమె యిన్నరసాధమాళికై 810
- సీ. ఒకయిల్లు వాని యొడొకయింటి కేగిన, వానిజిల్లులగు పసనమలను
రోసి నూత్నిచ్చదోబ్బాసి యొడ్డులు, గాదె దేహంతిరగమన మాత్యు
నకు జరామరణాదివికృతు లాతనికి లే, వగలుఁ డక్షుయఁడు ననామయఁడు
శాశ్వతుం డన నిరంజనఁ డన విలసిల్లు, నింతియెఱుంగ నితరజనలు
గీ. పంచధూతాత్మికంబు దుర్బలము రక్తమాంసేదో పీఠమ్ముమలిన మశ్వ
రంబు నగు మేనిచేటునకుం బొగలుట, తలచిమాడ వివేకమతంబు గాను. 811
- క. బంధుర మగుజ్ఞానము సంబంధము లేనిమనమలఁ బ్రబంధకమగు న
దృఢమరణశోకాంధభి, బాంధవునఁ గూలదురు భృతంబుగ జనముల్. 812
- క. ప్రప్తయ నశాశ్వతుఁడఁ బ్రోత్పృష్టము లగుపశ్చిమలుఁ దెగుఁ గాలగతిం
దృష్టాంతము గాదె యదృష్టాంతమై మన సుధీమధురోక్తుల్. 813
- చ. అని పలికి నశాంతిఁ నలల నిందుక తెలిసొందిన యిదిని గనుంగొని. 814
- ఆ. వశము గాని దైవవశమున కేగతి, వగననేల యింక భవజ్ఞుకున
కగ్నికార్య మాహితగ్నికిఁ బోలె నిధ్యుక్తుగ నొనర్చు మడిమఁదిక్కి. 815
- చ. అనపునఁ జింతదిక్కి వసుధామరమఖ్యులు నవ్యసింహుఁడం
దననచివ్రజబుఁ జివరమ్ముఁడిఁ బొరలుఁగూడఁ జందనే

- ధనస్సుతముఖ్యసౌభాగ్యపదార్థచయంబులు గూర్చి తండ్రికిం
దవరంగ నన్ని యిచ్చె విదితంబుగ నబ్బితుండు సద్విధికే. 816
- న ఇట్లు పితృమేధంబు యథావిధిక్రియాకలాపంబుగా నిర్వర్తించి. 817
- క. భూదానంబులు ఓహుకన్యాదానంబులను గోసహస్రంబులును
రీతిదేవతలకుఁ గడుసే, క దశదినసంబునందు ఘనఁ దనఁ దొసఁగెన్. 818
- వ. మఱియు నద్దశాఘన కమరలోకనివాసప్రాప్తి కరంబులుం దమకు నకుచిత్వనిరాస
కంబులు నగు క్రియాకలాపంబు లెన్నియో నడపి సమస్తజనంబులన్ భోజనవానంబు
నొద్దృష్టలం గావించి సువృష్టాధవామాత్యబ్రాహ్మణశాస్త్రజనపదనికరపరి
వృతుం దగుభరతుల గనుంగొని యగుంధతీప్రాణవల్లభుం డిట్లొయె 819
- ఆ. సమయరతుండు రామచంద్రుఁ డిచ్చెట లేమి, బూజ్యరాజ్యధిగముఁ బూన మి.క
గుణలయంబు వేడ్కగూరు నే రాజు లేకున్న భరత నూపుతోక్తినిరత. 820
- వ. అనుటయు గవిపాదమనఘ్నంఁడై. 821
- క. నీ వఖిలమెఱిగియు న, నీ వధిధమున ననటయెల్ల నేనెఱుంగుదు మ
దాభిరము పమస్తజనసృభావితమగ నిప్పు డెఱుక వసుటకుఁ గానె. 822
- మ. ఫలమూలాశనుఁ డై మళాసనుఁడు నై పల్లవజావాని యై
బలవద్దేవమళాసనుం డయి మహాపాపాణపంథంకన
ల్కలచేలాన్వితుఁ డై మదగ్రజుఁడు కల్కానం దవఁబూన ను
జ్వలభోగాస్పదపట్టణంబునను నిల్వ న్నాకు నధ్యక్షమే. 823
- చ. పలుకులువేయునేల మహి పాలన మే నొనరింఁజాలఁ బై
న్మృతులమీఁదఁబోలె బదను ల్లగ నిల్వవు నేల నామనం
బులుకునుఁ దత్తరించెడు ద్విజోత్తమ యిప్పుడ పోయి మేనఁ గ్రొం
బులకలు గ్రమ్మజేర రఘుపుంకవుఁ జాడకయుండనేర్తు నే. 824
- క. అవనీకక్షణకై రాఘవుని బ్రార్థింతు నతఁడు గా దనునేని
ప్రవంశాచార్య మహాగ్రహనీవివారణము నాకుఁ గర్తవ్యమగున్. 825
- చ. అని తవనిశ్చయంబుఁ దగ నందఱకు నివసించి వారలె
ల్లకుఁ దనుఁ జుట్టిరా నపుడ లక్ష్మణపూర్వజుఁ డవ్యసీష్ఠుఁడుం
జననంబు మువ్వరు స్పందినస్త్రములు న్నిగులా న్మహారథే
భనిభిలసద్భటోద్భటజనప్రబలాశ్వములు న్నినుంబడకే. 826
౧. సహదయంఁడై యయోధ్యాపురంబు నెఱుగడి వేగింపు. బ తనంబులం జని చని. 827

- ఉ. సాధునికాయ సేవ్యః దమసాధునిః గాయము వొంగఁ గాంచి త
ద్రోధవిభాస్వదాతపనిరోధవికాలరసాలభారహా
తేభము వేడ్కఁగూర్చు నృపశేఖరుఁ డాధరతుండు మానసి
వ్యాధినిరాసకంబులు దదంబువులం గొనియాడి మొక్కుచుకొ. 820
- క. అన్నది సదృశీకృతసువియ, న్నది నటఁ గడచి భోతుఁ డతియనునఁ దా
నన్నదిశకు గురుతోఁ దా, నన్నది మదినాది నడచె ననుజసహితుడై. 821
- వ. ఇచ్చిభంబునం జని యెడ నెడ వినిదంబులగు నదీనదంబులు తుంగఁ బులగు గిరికృంగం
బులు వికాలంబులగు సాలఁబులు వాలఁ కించుచు సరయూ గంగా సంకంబు నుత్త
రించి గంగాతీరంబునకుం జని యందు. 822
- ఉ. తానహవృత్తము.
సాధునీతిఁ గనియెఁజల్పత్తముండపత్తతా, శాధునీతిఁ ఘునఁఘుడౌతాత్మకాదుని
వాసునిష్ఠు. దీనశత్రుసాధునిర్ధసన్మనీ, హనుగంధున్ గుమాన్ని హనునిర్విహతునికొ. 823
- వ. ఇట్లు కాంచుటయు నగుచుం డవాదరపూర్వకంబుగా భోతున కిట్లనియె. 824
- క. ఇటు వెలువరించి రాముని, కలిమి గొని యంత నిలువక కలువరత్తివై
బలిమిపెయి నరినిదలపడఁ, దలచి యరిగె దిట్లు కుత్సితుంపుఁడలఁపు కొ. 825
- చ. అన నతఁ డోనిసాద విను మట్టులు గాదు మదన్రజ్యము న
జనకసుతాసమేతు నృపసత్తము రాముని లక్ష్యులకొ జగ
జ్జననుతికీర్తివై ద్విమదసాధ్య కయోధ్యకుఁ దోడితే ముదం
బున నిలుపోక నీకగునె పోకడమాలినపల్కు వల్కఁగకొ. 826
- చ. అనుటయు సంతసింది యతఁ డాతనికి నివసితాగ్నిప్రాద్యము
ల్పమపడఁగా నొసంగఁ దగుభంగిగ నంగఁ దరంగిణీచుణిం
బానరగ నుత్తరించి గుమాఁ బో వివరించి విరిచికృత్య మె
వ్వరికి నలంఘనీయ మనివాన్యము నంచుఁ దలంచుచు న్నెసకొ. 827
- వ. భరద్వాజాశ్రమంబునకుం జని. 828
- క. అమృనిపతికి నమస్కార, మృతరించుటయు శాగరమృత నిలు రా
రమృని భరతునికరముఁ గరమున గీలించి ముని కర మృతరత్తికొ. 829
- క. మనమున వాదక్కుము నీ, జనకుఁడు నృతిచొందె విధిశశ్మమున నిలు రా
మునిఁ గానఁ బోవు టెంతయు, ననకులం బయినకార్య మని పెలవొసగకొ. 830
- క. నలనొప్ప రాముఁ డరిగిన. వలన భరద్వాజమౌనివలనఁ దలిసి య
వ్వలఁ జనియె భరతుఁ డెంతయు, వలనదగుల్యదేవులగువలె నతిభయంకరై 831

- వ. ఇట్లరిగి విచిత్రకూటం బగుచిత్రకూటంబు సమాపంబునకుం బహునవసరము 340
- ఉ. ఎప్పుడు రామచంద్రులు ఖ మేష్టదేవాతుము కన్నలార నిం
కప్పుడు రామభావము లింపుగవిందుము వీరలార దా
సెప్పు డయోధ్యకు న్మనల కేలగవచ్చును మిశ్రులార యం
చప్పుడు వేడ్క జౌరజను తారనిరావము లుప్పతిల్లగన్ 341
- క. పలికెన పలుకులు తురగ, మృలహేమలు మల్ల నాగములబృంహిశము
ల్లసి బలిసి యుక్కోనఁ గల శకునంబులకు భీతి గలిగించుటయొక్క. 342
- క. తద్రవముం బక్షిమృగో, పద్మినము స్లక్ష్మణాంబు పరకచి యుగ
గ్రదుర్వము నెక్కిరియింక, భద్రులుగ వచ్చుచున్న భీతునినేక. 343
- వ. కని ససంభ్రమిండ్లై రాముం గనులన్ 344
- క. రామ విరు భరతుఁ జేబట్టి, కో మనకడ కపును వచ్చుచున్నాఁ డనిన
నౌమిత్రి మనలఁ దోడ్కొని, పో మనమునఁ బెంచె గాక బుద్ధి నెఱుంగుమీ. 345
- వ. అనిపలికె నయ్యవసరక్షణంగాన. 346
- చ. సరభసప్యత్తి మోముల పిచారిము వేడ్కయఁ దోప నేగి యు
బ్ధరతుఁడఁ దత్సిహోదగుఁడు బ్రాత్రుగఁ గాంచె మానవేద్యుని
న్నిరతశమాశ్రితైశాఫణిన్వఃపిగ్నిమహోఖ గంధర్వనిం
బరమపవిత్రితాపసకృపాగసపాంధ్యుని గామచంద్రునికె. 347
- వ. ఇవిధంబున సందర్శించి. 348
- క. పారిజాతిఁ బుల కాంతురములు, శిరమునఁ గ్రొన్నుకరె సరి ముక్కిరిస
త్కరచరణలలాటంబు బుడమలు భుజములును భామిలమునఁ బొరయున్. 349
- మ. అటు తన్నొక్కినమద్దుతమ్ములను సునన్దన్దైక్తికన్దైక్తికలం
బటుహర్షణంబున రామచంద్రుఁ డవనీపశ్రేష్ఠుఁ డానంద కౌ
గిట నాశీర్వాచనాశిష్టాత్కముగాఁ గీలి చియుం బ్రేర ము
త్కట మామండఁ దదీయమ స్తకము లాహ్లాదించి భీమించియున్. 350
- క. తినికరములఁ దమ్ములమృదు, తినువులు నిమిరియ నతిం దెలనుమోదమునం
దనియఁడు రాముఁడు ఘనచందనచర్మలు గావె సహజవిజయము లిలన్. 351
- వ. అయ్యవసరంబున. 352
- క. భూమ్యాత్మజులను ఫణివతి, సామ్యుం డులత్మజులకు సముదతిముగ న
ప్రత్యక్షమొక్కను రామ, స్వావ్యసానాదు లత్మజులజన్మసహితుండై. 353

- వ. ఇట్లు మొక్కి తుకాసనంబుల నానీకులైయున్న గుడ రాముండు. 354
- చ. అనుజుల గాంచి నేనుమె కదా నునాగుడి కన్న నన్నతో
ననఘులు వార లొప్పిర్చున మా పతి భూపతి దా పతివృధా
జనితభవద్విమోక్షునసాగె గిగాదగలే గానిలో
మునింగినవాండు దైవ్యులైన గు నేన్న కొలఁదా నే. 355
- చ. పరమకృపాకరగక గణుల గుగు డాగచనేది కీ రిత
త్పరవతి మాస్మృతిగ్రుంగ పార్థివసృటా శాసముల నం
బరమణివంశ వార్ధిహి నభానుండు బాహులలాధాన నా
వరమణి మైత్రుండి వినువస్వలసె స్మృతల స్మరీశ్వరా. 356
- క. సురమున నుగాజే గుల, సుముండుల జాలు సురము గలపతి దా
సమమె నీర్మలవనవాసము నొంది యేవనసమున మహాత్మా 357
- చ. అనటుయు వారిపల్కులు మహాశనికల్పము లైన మూలక
ర్జననిపాతసాలమువిధంబున నేలకు వాగ్రై రాముం డా
తనిక్రియ లక్ష్యులండు వసుధుల కెదు న్వసుధాతనూజయుం
దెనుపగువంత నెంతయుం దివి గురు మాగ్గుమునిగె నంతకున్. 358
- ఉ. ఇంచుక నేనదేటి వసుధకు గు గానకు గు చాలక
ఖంచెను తమ్ములం గని పృష్ఠమొన బగు వాల్చి కృత్యులు
న్నించి ని మిలేనియు మహావృత్తి గాలమి దంకిగూర్చి నో
కించెను దండి) పోకయనకృష్ణగ్రామము నే నుకుండునే. 359
- ఉ. వెడియు రామలక్ష్మణులు వేయినిధంబుల దండి)గూర్చి మా
ర్తావకులేశ హా దశరథిభుంతుల రాజుగాన వే
దండసుతుల దండగరదండధానోపకృతి యును నో
శ్చేంద్రుల నేడ్చి రతియు నొంజంబులధిగి నాయులై. 360
- క. భీతాత్మ యగుదు దనయురు, శత్రులు గనుక బిసికొనును జిహ్మడిగుడు
నీత్ర మెచెది కేగితె, ధాతృకుంగచామకీర్తిధామా మామా. 361
- వ. అని నుతియుం బలవిచునవసముగ. 362
- క. కైకానందను డెన్నది య్యును భూవాంతానుని దాపకృ
హ్నికాపాస్తసరుగవాక్రవలసకుధానోధాతికాం
తాకృష్ణాత్ముల జేయుదు నిమిగవంశ్యస్వామి గాయుండు గం
గాకూలకమఁ జేరి యందు నిగమై కృపిక్రియం జయ్యున్. 363

క. అశుభప్రియసహితుడై, మనుజుప్రవరుడు దదంబుమగ్నాత్ముడై

జఃకునకుఁ దిలొదకవిధు, లూరించి కృతకృత్యుఁ డగుచు నటజము సేరెక. 364

ఆ ఇట్లు వచ్చి రాముఁ డెరియూచునఁబు, ననుజవరులఁ బట్టికొన మహాశు

గ శుగహతి వాల్చె నాకుగహతిఁ గూలు, నగముకట్టి పుణ్యనగమునందు. 365

క ఇవివంబునం బిత్తచురణశోకవ్యాకులతమాసము దైవ రామచంద్రు భరతుం డూ
గార్చుచున్న ఆవిసరంబున గురుండు కానల్యా కైకా నమిత్రులం దోదొగ్గనివచ్చి
సముచితంబుగాఁ దత్సమాగమంబు నడపుటయు రాముండు పీఠాలక్ష్మణునిపే
తుండై కన్నీగురుఁ దదఁఘిపురోభాసంబులఁ బడుటయు నక్కంతఁ లెక్కొడు
కులం గోడలం దీరించుచు నక్కలం గదియించి వెక్కి వెక్కి యొక్కగుక్కది
క్కుఁజుపిక్కటిల్ల నేడ్చిరి యెఱుఁకు.

366

ఉ. ఎల్లజనంబులు నివ్వఁగ నీర్లిపజ్జిఁ గుం దలంచుచుం

దల్లఁతోరుసద్గుణనితానకు నప్పుకు సేరుకొంచు నా

తల్లులుచువ్వురు క్కుతులు దారుణశోకభరంబు నొంది వెం

దల్లడ మంది యేడ్చినవిధం గది యెచ్చటనైనఁ గల్గునే.

367

క. కుత్రియకాంతలు కోసల,పుత్రియుఁ దైకయును మగధపుత్రియు కఠోఁ

బుకులైఘ్నోయ ధాతీ,పుతీదైవ్వంబు గాంచి పొగిలిరి మిగులక.

368

న. అప్పుడు.

369

శ. నాకుఁ పోలి కేగిన జనప్రభు మామఁ దలఁచి చిలతతో

నాకులవాలికాతిలక యొసఁగరానుక యేడ్చె నేడ్వఁ గా

నాకులపాటుఁ జెందెఁ గుసుమాక్షులఁ బువ్వునాకులి లాల్కుచు

స్త్రీకులు తిద్విలాప హాసమాసము గాదె వదిం దలంపఁగె.

370

న. తదనంతరంబున వివిధ భరతపుత్రుత్వంబుం గొంతనడికిం గొనల్యానందముండు దె
లివి నొందుటయుం దోగననాకు నుపశమిల్లి రంతఁ బౌరాణాపదబ్రాహ్మణురు
బంధుభృత్యామాతృప్రియానుజప్రియాసముపేతుండై పవిత్రసమస్తలగుభాసీనుండై
రముం దుచితవచంబుల నానందంబు గావించుచు నుండి కొండొకసేపునకు భ
రతు నాననంబునం బ్రసాదమహితం బగుమాడ్కి నిగిడించి పితృనిర్విముదిష్టం బిష్టం
బుగ వనంబునం గడపి పురంబున కే మగుడిగచ్చునంతకుం గరుణ గలిగి ప్రాణపరిపా
లనం బొనర్చ నయోధ్య కరుగు మన్నా యని సప్రేయసాదరబహుళంబు గా నాడు
టయు ఒకఁడు విషాదంబు నొంది యున్న గనుగొని

371

- ఉ. భూతలవాధనాధ రఘుపుంగవ కోధము దక్కి నన్ను నీ
శీతలదృష్టిఁ జూపుము వచించెద రాజ్యధరంబు సర్వము
న్నాతఁ డెట్టఁజూచెదవు వాతలఁ పట్టులు గాదు నీవు ధా
త్రితల మేలఁ గావలవదే జగమెల్ల నతించుచుండఁగన్. 872
- క. ఇమనభ్యుదయాంబునఁ జక్రినికాయము రాజు కరుణఁగని కురలయముం
జనవర పాలుపొందుం జగత్తున రాజ్యమునేయుపొంటె నరుదె చ్యుతఘా. 873
- గీ. కేకయాత్యజ నడపిన కృత్రిమంబు, నించుకయు నెంచకుము భవద్భవయముందు
నత్యుపగ్రహమూర్తి వీ వఖిలభూభగవత్తు కహియింప రమ్యా వరహృద్ నిమ్ము. 874
- క. గణిత్యావ్యాళిమములు, వగ్దాశ్రమధర్మములును వనయజనము
ర్వర్ణమునన్దులు లవఁగు, వర్ణములు వగు రాజు లేని వసుమతిలోనన్. 875
- ఉ. కావున నాగుచ్ఛాదనముఁ దొలగిని నీవు జగజ్జనుంబులం
గావు నరాశిసత్కరుణఁ గాచినధర్మపురో సమాసముల్
గావు నరేంద్రధర్మములు కాదుణికత్వపురో సేవనా
గా వనభూమి నీకుఁ దిరుగంగగు నే హదిగుండ నీక్రియన్. 876
- కా షోణీభారము నిర్వహింప నహితక్షోధంబుఁ గావించ న
క్షీణానందము భూజనాఢి కొసఁగ స్మిగింప రమ్యావన
క్షోణి న్నిల్పెన రాను పాప్యునును నాకు న్నిల్పు దెల్పొగ మ
త్రాణంబు ల్విడువందలఁచితి నుమీ ప్రియోపవేశంబునన్. 877
- క చాల వ్యగ్రున వనమున, నేల నివాసంబు నేల నేల నని మేఘఁ
బాల భూపాలఁకు నీ, సాలన వసియింతు వగన్యచాలకమానీ. 878
- వ. అగుట నుం రాముండు మందస్థికుఁడగుచుదనారంబుండై 879
- ఉ. తమ్ముడ వెట్టినాడవు గదా తెలసె స్థలవీరుడైవో మే
నెమ్మెయి రాజ్యచాలనకు నియ్యకొనందగుఁ దండ్రిపంపు భా
వమ్మునఁ బ్రియకొనల నవశ్యము గుర్రుమృతీ వత్తు నీవు హ
ర్షమ్మున నాచరింపును ప్రిభాపపాలన వప్రమాదివై 880
- క. మనబోటివార జనుని, పనువున వర్తింపకునికి పాడిమి గుణమం
డన నీ నెఱుంగెనే ధర్మపు, ననుఁ గావింపకుము రాజనందన యింకన్. 881
- క. పితృభక్తి నేచుక దైవతపూజాపరుడ వగుచు వసుమతియలరన్
ధృతిమారుండవై కత్సన్, చతుర్దశము బోవుమీ ప్రజలఁ బ్రిజలక్రియన్. 882

- చ. అటుటయు నేమియు దిగునాడక మబ్బరగుడు గామచు
ద్రో నిఖిలభూధరంబు ముకరంబుఁ బాల్చుటయు నామఁద
ప్రవిపయేనీ వరణసాకు లానతియున్ను తన్నుఖ
బున నుగుగాబ్బతుత్రియు పోమోనను న్నెలయును నెలయున్. 383
- క. అని తమఁ బొర్గించెడు తమ్యునకుం బానుక లొసంగి మోదంబునఁ
మనరేందుఁడు గాఁగిటు నిడికొని సుభాగించె నతఁడుఁ గుతుకము నొందన్. 384
- గీ. భరతశత్రుఘ్ను లాత సాధరతగ్రస్త హృదుగ్నాంబు లగుమఁ దనఁఘోముగము
మస్తకంబులు సోక ననుస్కరించి, యపుడు వీడ్కొని తరి ననంతరమున. 385
- ప. శ్రీరాముండు దమదెస కున్నులియ నమ్మవ్యవస్థలకుం గాపోవశోమణింబు లగు
భావణంబుల నానందంబు నొందిచి మొక్కి వీడ్కొల్పి పోత్రావ్యాధిభృత్యా
మాత్యజనంబులకు ననగ్రప్రణామాదనంభావనాపూర్వకంబుగా నెల వొసగి
వసిస్తానజ్ఞాతుండై నీకాలక్ష్యసమేతుడై మగిడి ప్లకాలపం జనుటయు 386
- గీ పానుకలు భద్రీమంభిరూఢ్యలమున, బాదునొల్పి ముగంబున భరితయతులు
భరతశత్రుఘ్నులు భవసామ్యులు నిగు, చారురచ్చక్రములు కట్టి చరిరి సగ
క. ఇవిధంబున సుమస్తంబుజనపరిజనగురుపరవ్రతుండై చిక్రికూటంబు విడిచి భర
ద్వాతాత్రమంబుఁ గడచి గంగాతీరంబునకు నవచి రట్టిమెద. 387
- క. తత్కాలలతాసాలసముత్కరకలికానుభవమత్కిలమునుసం
పత్కలిత మగుమఁ దగు కమ్యుక్తి లింగుత్కిలంబు నొత్పాని పక్ష. 388
- క దశమూత్రమునననానననన నెనరి పంజాలు తన్ను ద్యుగిక
స్పృహగం గాపోవ, స్పృహమునఁ ద్రీతులై సమయములన్. 389
- గీ. ఎగురుచిచ్చ గుహులకు నిష్ఠ మెనఁగఁ, గామ నోయకావ్యయత నియ ననిది
యతినిదై సహాయత పలుకు నాటి, రంగము వొగఁ గులతరంగగంగ. 390
- ప. ఇట్లు సుమస్తంబుసమేతులై గంగానీనముత్తఁ బాచరించి గుహుండు వనుపను
చితపమనలంబులం జని తన సాద్ర గం గడచి సాకేతసారిప్రంబునకుం జని. 391
- క. తెల్లిరియు తెల్లదము, దల్లుల నం గునిది నాన్మకపుమాలవలం
తెల్లను గా పురిచి మనం, బొల్లులు నవ్వగనుఁ జొరక యుచిరంపుమొయిన్. 392
- క. స్వగ్రామము నజ్ఞ్యైకత్వగ్రామము కదలి కడు యశోపుంజంబుల్
దిగ్రామల గప్తుగ నం, దిగ్రామమున స్వసింది నిస్తాపరులై. 393
- ప. శివితపానారసమేతులై యుడి గంత నట్టిగియును. 394

చ సుఖమున ధారుణీజనులు సొంపు వసంప లనన్మృఖియో
 మృఖిమున ధారుణీమరసమాహము వెంపు,దలిర్వ బాదుకా
 ముఖమున రాజ్యకృత్యము ప్రమోదమున న్నడివంగ రాజధ
 గృభుని యన న్వసించె మతిమంతుడౌ రామనిరాక వాయుచుకొ. 396

వ. ఇట్లుయోధ్యాభుగసమీపంబున నొక్క యలతిపల్లియు నుదితవర్తకంబుల నుండె
 నని యిప్పి ప్రమనాతిరేకంబున. 397

కా. బైతేయప్రకటాటవీదమాన భక్తతాణపారీణ సు
 జ్ఞాతానాగతివర్తమాన గతిభక్తప్రకృతాసన్నతి
 భాతా భాత్యాభిక్తిపార సస్రగతికాలాక్షాతిరంభావతా
 బాతావాస మనీంద్రమానసనివాసా సతివాసాంచితా. 398

క. పంకజలోచన మునిజన,పంపిమోచన విశేషభాసుశ్రీవ
 త్సాంకకగుణాంబునేచన, పంకఙ్గన కామినీప్రభావితచనా. 399

మత్తకోకిల. పాలితాభిలలాక నానుక భక్తసౌఖ్యధాన్యకా
 కాలభీకగసాంపరానుక కాలకాలనుసానుకా
 కాలనీదకామనీయక కాయజిహ్వసానుకా
 శీలయుక్తఫలప్రదాయక శీలవేంకటనాయకా. 400

గద్య. ఇది శ్రీనూర్కనాగాయణ పదాబ్జధ్వన పరాయణ భూమధైర్యకీనయ
 గ మనోరథనయ పండితీవాసముచ్చయ క్రొత్తపల్లి లచ్చయ ప్రిణీతం
 బైన దాశరథిలీలాసం చనమహాప్రబంధంబునందొ.

దృతీయాశ్వాసము.

కుభయస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీశారదాంబాయనమోనమః

దా శ ర థి వి లా స ము.

చతుర్థాశ్వాసము.

కాంతావరముఖికా

శీకాంతరమహాకృష్ణమృత్కుప్తకీర్తితా

శాకావాసా సహనయ

హారిహర్యత్వ వేంకటాద్వైత్యయై.

1

వ. దేవా తదనంతరః ధావధానం బవభరింపు మట్లు భరతుండు భర్తవీరతుండై నందిగా
మంబున నివసించెనని చెప్పి యప్పట్టెట్టెవుండవని వెడియు నిట్లనియె.

2

ఉ. తమ్ముని గాంచి రాముండు సుధారసత్యము లైనవాఁడై కా
యమ్ముల నిట్లు వల్కు మన మన్యవనంబున కేగ కీర్తిశా
లమ్ముగు పల్ల వేశ్యమున లక్ష్మణ నిల్పితిమేని దా సమీ
పమ్ముగు టాత్మనెంచి మనపజ్జకు నెట్టెనుండ గ్రమ్ముఁక.

8

క. నచ్చుమఁ బోవుమ నున్న, నచ్చుమను పిఘ్నుంబు పెషివనంబున కే
నచ్చుపదం దెల్పితి నీక, నిచ్చో నుండఁ జన దలలి కేగియొప్పుక.

4

వ. అని పలికి సీతాలక్ష్మణసమేతుండై చిత్రకూటంబు వదిలి చని మందట.

5

సీ. ఘనలత తన్వలు క్షాంగిలించికొన మి, న్నందియొప్పెడు నిటపావలియును
బాసాణకటకబహుళంబు లై రార,రథ మంకరము లైన వర్తమలును
జీర్ణపర్ణమలలొక జటకటవ్యనులొక, గుమ్మరబద్ధులు వాఱుగోధికలును
దయకొటరాంతరస్థఫణిఫణాపణి, వ్రాతీఘ్నుణ్య ల్మకావాతములును

గీ. సామజవాక్యభ్రష్టకళాభిములను, గడిగి భీర వగుదానిఁగనె ననురిశ
రణ్య మగు నొక్కదొడ్డ మారణ్య వలె, నన్యజ్ఞమూర్తి రామరాజ్యమూర్తి.

6

వ. ఇట్లు కనుంగొని.

7

- కా. వన్యేభోగ్రలులానునీంహ శరభవ్యాఘ్రాచ్ఛభల్లాదికా
 ధ్వన్యాభీలమృగావలీభయదకృప్సన్యాధికాకంపితా
 వన్యాత్మోద్భవసాధ్యసాహనయనవ్యాసంగుఁ డై యాత్మకిం
 జిన్యారావ మొనర్చె రాముఁడు పలాశిస్తోమభీచుంబుకొ. 8
- వ నిజధనస్తుంకారఘోరంబున వనమృగాలు లేవ్వియుం దమ్ముఁ జేరక పాటునట్లుగా
 వించుచు వివిధఫలమధుర మధురసంబుల నవనిజకుం దృష్టి చేయుచు య్యయిలతా
 కుంజపుంజంబులం జూపుచుం జనునవసరమ్మున లక్ష్మణుం డన్నం గనుంగొని. 9
- ఉ. సారము లోననూఁదికొని చంచలభావ మొకింత లేక వి
 స్తారకిఫాచ్ఛటల్ జటలచందము నొందఁగ వల్కలంబులం
 జీరలుగాఁగ వాకులు విశీర్ణతనొందఁగ రామచంద్రు
 ర్వారితపోభరం బిటు లరణ్యము నక్రియఁ దాల్చెఁ జూచితే. 10
- వ. అనుటయు మహానందంబు నొందుచుం జనిచని. 11
- సీ. అఖుకాబక లేలిహానసామాజికావర్తితపటుతరగ రములును
 వాతాయమాణనవాతఘోరవ్యాఘ్రమలసమాక్షీనిమంజులును
 మృగరిపుప్రకరగంధగ జేద్రసఁఘాత,దంతురితగిరిగుహోతరములు
 భీతికృదోతువారాతతిశుక శారి, కాటదం దితతికొటరములు
- గీ. శ్వేతకాలకపోతసుఁక్రితవ హావి,కాలమహానీయచాలరసాలములును
 గలిగి విదళితఘనఘికనియజన,తాశ్రమం బగునొక తాపసాశ్రమంబు. 12
- వ. కనుంగొని యప్పుణ్యాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించి యుండు. 13
- క. అనసూయావృద్ధయోశ్వరు, ననసూయావృద్ధయకములు నత్రి సీంధ్రుం
 గని తత్పదంబులకు వంగదన మొనరించుటయు నద్భుతప్రమదమునకొ. 14
- క. దీఁచి రాముఁగని మనిభావం బలరార నర్హుపాద్యంబుల సం
 భావించి యనఁతరమున, భావభవనిధు న్సమిత్రపట్టిని మిగులకొ. 15
- వ. సముదితసత్కారంబుల మనఁప్రియంబు గావించి రామలక్ష్మణులం బత్రితకాశ
 రణంబుల నాసీనులంజేసి కుశలంబడిగి తానును సముచితాసీనుండై మధురసంభాష
 ణమ్ములందేల్పుచున్న యవసరంబున. 16
- మ. అనసూయాచరణారవిందముల కత్యంతానురాగంబుగాఁ
 దనసీమంతికతోల్లసద్భుషణముం దాకించి చేదోయి నొ
 య్యజ్ఞోడించి నమస్కరించుటయు నయ్యాత్రేయి ధాత్రీసుతా
 వనజాతాయతనేత్ర సైత్తికొనియె న్వాత్సల్యసంపూర్ణయై. 17

- వ. ఇట్లాశీర్వచనపూర్వకంబుగా నెత్తికొని నిజవికాలపర్ణకాలామధ్యంబున నుభాసీన
నజ్జానకి న ద్దేకించి. 18
- చ. నుఖములతోసికానననుంధరకుంటితృనాజ్ఞ నేగుదెం
చి ఖరకరాతిపంబునఁ గృశించెడు భర్తపింపందనవున
న్ముఖముదలిగ్నకండెదవు ముక్తభయస్థితి వైపతివ్రతా
త్వఖనివినీవునీకుఁగరివత్తురె యుత్తమమత్తకాశినుల్. 19
- వ. అని మఱియు ననేకవిధంబులం బొగడి. 20
- గీ. అభిరామకమనుభగతాభివృద్ధి, యగు నిదిధరించువారల కిని వచించి
కంబుకరికినంగరాగం బొసంగ, నత్తపస్విని యనురాగ వతితయల్ల. 21
- ఉ. ఈకరణిశృంగద్రవతి యిద్వివంగంగు నంగరాగముం
బ్రాకటలీలదాల్చి కడుఁ బ్రార్థనసేయఁగ నామెతోడ ని
ర్భీకుఁడు రామమూర్తి దను బెండిలియైన చరిత్రమెల్ల నీ
తాకులకామినీపణి ముదంబునఁ దెల్పి యనంతరింబు క్. 22
- సీ. అత్రిభార్యకు వినయంబునఁ బ్రణమిల్లి, కులసతీధగ్యము లోక్కిర్కిమిగుల
నిననానచేసెద ఓనిపింపు నునవును, నవ్యవనీజాత కాదరమున
భర్తమాటకు మాటునల్గుట కలవాకిట పెలంగుటయఁ బాయసము నొకర్త
సేవించుటయను నిషిద్ధమల్భర్త కు, రూపియైన వారిస్వరూపిగాఁగ
గీ. వడికిరూపింపమి కడుదుర్మార్గమగు మహత్తరంబుగ నాత్మభయోత్తయగుట
యత్తర 2 దరట యకుడయై యత్తవిల్లుటయను గూడనిక ర్యము లయనిఁగిచె
నత్తపస్విని సత్కృపాయత్తయగుచు. 23
- క. భూసురపూజాఽవయా, నాసక్తకలగుటయొప్పు దనిమరియునునా
ధీసాధుచరిత్రంబుల, భూసుతికరిఁగించె నత్తపోహితకరణక్. 24
- గీ. అట్లుదెల్పిననీత ప్రహర్షయయ్యె, నంగ శ్రీరావలత్కృణు లెత్రిహాని
కథితపుణ్యకథాసమాకర్ణనమున, దృపులై మోదవారాఁగ దెలుచుండి. 25
- ఉ. అత్తిపురాంతిఁప్రతిముఁ డెత్రిమునీశ్వరుఁ డాదరింపనా
రాత్రునఁచివేగినఁ గరంబులుమెచ్చి తదాజ్ఞనొందిసా
మిత్రసమేతుఁ డత్రవతి మెల్లనీడొనివచ్చియన్న భూ
పుత్రనిగూడియేగ నృపపుంగవుఁ డాఁగురంఘఁడాదటక్. 26
- వ. చనుఁచునయ్యెన లక్ష్యుఁడ న్నంగనుంగొని. 27

- చ. ఒకగణి కామతల్లి నుచునోజ్జ్వలయై మృగుపల్లవాళిఁబా
యకవిటపోషగాహనకు నైయిదెసాఁగెను రామమాచు మా
నొకగణి కామతల్లి నుచునోజ్జ్వలయై మృగుపల్లవాళిఁబా
యకవిటపోషగాహనకు నైయిటుసాగుట యుక్త మేమయి. 28
- వ అనిపలికి. 29
- క. ఆధరణీశ్వరుఁ డెవఁజు సృమాదరమునఁ గాంచి యల నరిగికియెఁబ
ర్ణాదుల మునివరులకప, ర్ణాననుతోపరుల నయ్యుగ్రణ్యమునందుకొ. 31
- క. కనినారియూత్రములకుఁ, జనివారిలాసంగు ఫలసంబులుఁజేసె
ల్లొనియమ్మునీశ్వరులవీ, డొనిరాముఁడు దీపల్లి కొనినవనమునకొ. 31
- చ. బానకీలక్ష్యుని సమేతుడై పానాచకంటుఁ సుష్పశ్శింబులై పానంబులు గందు
చు దొట్టునడ మందగమనంబునం జకునెవ. 32
- ఉ. నిక్కివిరాధనామరజనీచరుఁడొక్కఁడు వచ్చి బానకిం
గ్రమ్మనఁబట్టి మూఁపునఁదగంగ వహించి విశేషరోషుఁడై
మెక్కఁగఁ గొంచుఁబోయిన నమేయబలాఘ్యుఁడు రాముఁ డంతఁజే
రుమ్మనవాని కడ్డుపడె నుద్ధతుఁడై యుగజుండు నోడుగకొ. 33
- వ. ఇట్లు రామలక్ష్మణులిరువురు నెరించి. 34
- కా. క్రోధోద్రేక మనస్కులై రఘువరు య్నిరాస్త్రజాలంబుల
న్యేసింపం ననుజాధము డతిరుబావేకుఁగు విస్తారమా
యాధారేముఁడు నీలఁడిచి వెసతో వారానుని న్లక్ష్మణు
న్నాధింపన్నచకట్టి పట్టుకొని యంపద్వంద్వముండేర్చినకొ. 35
- ఉ. వారలఁగాంచి నీతనగవకొ జనకాత్మజఁగాంచి వారలు
న్వారనిదీశతంబారయ వాఁడు రయింబునఁ గోడలంచుకుకొ
క్రీరఘురాముఁడుం బురుషసింహుఁడు లక్ష్మణుఁడుం బలాకు నే
పారఁగఁబొజునీ కదిమిపట్టిది కంఠము రెండుప్రక్కలకొ. 36
- ఆ అదిమిపట్టి వాని నల్పసత్కునిఁగ నె, తింగి బుఘలకందతికి హితంబు
లైనవాక్పయముల నాఖిలుబోధించి, వి.మి కమితరోషవేగులగుదు. 37
- చ. తులువ భయంకరాస్త్రములఁ ద్రొంగుచు యెంతయు నొప్పుఁగాక నీ
క్రతులు నలుకంగ నేలయని దుర్మతి నీలచేతికిచ్చి గం
తులవునె పోషపోషమిదె త్రు శ్వఁడగించెద మంచు వానిచే
తులవనిఁగూర్చి కొక్కమొగి దోయజమిత్రకులాధిపతియి. 38

- చ తదనంతరంబున. 89
- క కంఠముఁ దెగఁజకుడునతి, వంఠితుఁడైనాఁడు నేలఁగూలెను నెడసో
త్కంఠులగుచు నిలకుఁజీరి, కంఠీరవముర్తిరిన్ డిగఁజుకుకరణిక. 40
- చ ఇట్లు లంఘించి జానకిభయమువాపి యుల్లసిల్లి రంత. 41
- గీ రామబాణనిహతిఁ గంఠంబు ద్రెస్సి, యక్షణమ రామలక్ష్మణు లబ్బురపడ
కాపమోక్షంబుఁగాంచి నిశాచరుండ, గర్వుడగుతుంబురాఖ్యగంధర్వుడగుచు. 42
- ఉ. చెంతకువచ్చి రామవృషశేఖరుఁగాంచి నాతించుచు న్నిజో
దంతమనంతయుం దెలిపి తత్పతివీడ్కొని యాక్షణబని
శ్చింతమనస్కుడై ఖచరసింహుడు వోయిన మానవేంద్రిడ
త్యంత సవిస్మయాత్ములగు నట్టిధరాతన జానుజాతుడై. 43
- క. అరిగిభయంకర వనములఁ, దిరిగితిరిగి యమితకీర్తి ధిక్కృతంగా
శరభంగుని శరభంగుని, శరభంగరహితుఁడు రామచంద్రుఁడు గనియెన్. 44
- క. కని తచ్చగభంగపనా, బ్బరికటకలఘుతితఘాల భాగుండైయ
మ్మనివతితాప నతడ, మృచుజేశ్వరు నెత్తిమిగుల చున్న యొసఁగన్. 45
- చ. గాఢావరపూర్వకంబు గాఁ గొగిలించినని యనంతరంబ మ్రోక్కిలిచియున్న
ధరిత్రీపుత్రీ ముమిత్రా పుత్రులం దగుభంగి సంభావించి యమృతహృదయలకు నద్వై
పాద్యంబు లాసంగి మధురంబులగు గండమూఁఫలంబుల నాతివ్యంబునడిపి సుఖో
పకష్టండును శ్రీరాముండునంగని శరభంగుండ. 46
- చ. నను బ: భేది నాకభవనంబునకుం బిలువంగవచ్చి
న్విను మటు వోనిన్నఁ గను వేకుకనిల్పితిఁ జూడఁగాంచితి
న్మన జవరేన్ద్ర నీ వలరమాపతి వార్యజనాదరు డవుక
ఘనతనోసంగు నీకరుణగాంచినవారికిఁ బ్రాతె సౌఖ్యముల్. 47
- క. త్రిదశజగన్ని వననచజ, పదనాసంబును ద్వదీయపదదర్శనం
పనకు సదృశంబులె తలపదశంధతనూజధూమి పదయామాత్రి. 48
- క. అని మఱియుం బ్రస్తుతించి.
- క. అలరుడేసెల ఫలముల, నలరుల నజినోత్తిరీయకాదుల నలకా
నలరుచిరములగు తిలిరుల, లరుల సద్భవయూడగుచు నమ్మనియొసఁగన్. 49
- చ. పరితుష్టుండై యమృతాత్మ పీడ్కొని. 50
- క. సాలంబులు నరుణరుచికి, సాలంబులుఁ గీరసంతసాలంబులు నా
క్తాలమ్మలగు పీకమ్మల; జాలమ్మలగులిగి కనువికాలమ్మలగున్. 51

- సీ లలితారసప్రవాళలతాకదాబు, స్త్రామై జారికులావారకుమ
 కభూషేయై యుగుచంద్రకిరణాన, కూలమైచుహితవిశాల మగుమ
 మహాసముగండక మదజలమాతంగ, భూమై రాజీవధామమగుమ
 వ రాశికెనుగు వరాశికె గమంగొని, రాఘవుడగుజ గోత్రాసుతాస
 గీ మేతుడై చని సద్గుణోపేతుఁగనియె, శయ్యగణ్యాంతరంబు నధికనిష్ఠఁ
 దపమొచ్చు మహాత్ముకాంత విమలాత్ముఁ, దీక్షకరణోటిధామసుకీర్తనామ. 52
- గీ. కాంచితూతని మన్నెల్లాచి సన్న, తింది యహ్మచియజ్ఞ వహించిమించి
 తన్నుఁ బ్రాగ్ధింయమునుల యుత్తమతపోన, నంబులకుకాడఁబోయె నయంబుమీఱ
 వ అరిగి ప్రేమానుసాతుండగు వారాఘవుడు. 54
- సీ మునికుమారులకుఁ గమ్మని ఫలములుదెచ్చి, యొసంగిలాలిచుచు నొక్కచోట
 పారికాంక్షులతపోధరవాంతిఁబుల, నుటజముల్లట, మ నొక్కచోట
 వాచయమికథిత వరపుణ్యకరకథ, లూఁకొని యలరుచు నొక్కచోటఁ
 దాపనులకు నుపద్రవములుగావించు, రక్కసులనుగ్రుంచు చొక్కచోట
 గీ. ఋషిరేణ్యుల కజినోత్తరీకుకాను, లాసంగి దీవలనుగొంచు నొక్కచోట
 నొప్పుముచున్న లుగొంచునొక్కచోట, రాముఁడుచరించుకు గాభిరతుఁడుమఱియు
 క. మనిజ ఘహితవర్త, ముఁ గొన్నిదింబులచట మోదిచుచురా
 మఁరే గ్రుండువారలనీ, డొని తగుగతి నుదకర్ణిఘోతపంబుక. 56
- వ. కావించు నహ్మణ్యాశ్రమసమీపంబు నుగు వసరమున. 57
- సీ సిరిపీతకాతులఁ జెన్నొందిపథికుల, కతిమాత్రకామోద మావహీన
 శౌకవైకాశ్రయ కాఖారితరచ్చామై వలపులు సందడిప
 వృగుఖాకర్పర మేదకకేకాని, నీలపింఛంబయి నెమ్మినింప
 నిజసోల్లాసిత ద్విజునిసర బయి, యిపువీతెనుగుచు శ్రృంప రాము
 గీ. నామహాగ్వంబును నుమావళుల నేలు, బాలనహకారమండంబు పజ్జకేగుఁ
 గాంతమా మూరగనాటక బుఁగాంచు, గొమ్మపండులుగోయు నశోకనయందు.
 వ. ఇవిసంబు మదలునొగుచు, శ్రమంబుఁ గుచుచు, తలంకుచు వడంతుమ వెడ
 వెడ నడిగికు పువమిపట్టి గమంగొని గాముడు. 59
- క. యాసనుభతరవిసర మా, యాసము రాసేల వలవ దడవికనుచుఁ జా
 యా సుమచితముగ మున్ను ద, యాసచుధికవృత్తిఁ దెల్ప నది విసత్తుకటా! 60
- క. లాయమ్ములు రిపుజనవిపు, లాయమ్ములు సంతతివిపులాయమ్ములు వా
 లాయమ్ములు మనకిపునులు, లాయమ్ములు భయదభంగులాయములయ్యెన్. 61

క. కాంతారమ్మల నురుతర, కాంతారమ్మలఁ జరిపఁగా నోపుదె స

తా. కాంతారమ్మల నులికెను, కా. తారమ్మలను విభుఁడు గొంగిటఁ జేర్చెన్. 62

చ. ఇట్లు బహువిధోపలాలఁబలులఁ బరించుచున్నంత యప్పుడమ్మలు దుగ్ధమాంబు
మాద్యబుల ప్రహరులై చని చని యొక్కనాడు. 63

ఉ. రాసుకు లగ్నవశవసరాశిసుధాకరు లెంతయేని సు

త్రాసము నర్కవశవసరాశిసుధాకరమై కోసఁ ధా

త్రీసుతఁగూడి చొచ్చి విహరించిరి రాముఁడు లక్ష్మణుఁడు :

జ్ఞానకృత్య మేరితర మాను గడగి తొలఁగఁబెట్టఁగన్.

64

చ. అది మతియును బ్రసిద్ధాశ్చర్యభివృద్ధ కస్తితపటాశోక వాడిమీతను సభృశంబును
పారిజాతకామ్రాకశ్లేష్మాశకపిండితవిభీతక కేతికీర్ణల్లాతిక జబూ జబీరాను బర
నింబ భూనిబకదంబ కదంబ భూమిజంబు కావ్యదంబక కాశోదుంబరి కాంబుజ
భూమిజంబు కాముఖానోకనా సంకులంబును శిలిసారక మానుమారక కుమాక
కలికారక రఁచుయూరక సాల రసాల తమాల కృతమాల తూల తాలహింతాల
నారికేలభండీలాంకోలవద్దాలఁ క్తనూల సాలవిశాలంబునుం గలిగి త్రివిష్టపంబు వి
ధంబు ర భాసురభైరావత మంచారేంద్ర సురసాస్మతాన్వితమై పృథ ధరాక్ర
మంబుఁ దంభీస్యందనవీరతగుధనుర్బాణాంచిత బయఁ భోమాగ్ధంబు చందంబునఁ ద
రణివసుచనోహరంబును యథోభవంబుకైనడి నవ తాళింబును నత్యలోకంబు
ప్రకారంబుఁ బ్రహ్లాణ్యకారదాగానుత్రీసముపేత బయి జటీసమూహంబువకు
పుఁ జటీకాశిక కాండిల్యలోమశ కపిలానుకూలంబును కైలాసంబు పోలిక పాకు
పతహైవవతీ శివాధిక బయి, బలిసద్మంబు నపుఁ, కిరవపలాశరాక్షసీ సుయంతం
బయి యభిమాధికంబయ్యను గుగ్గురా లగ్నభయాంకంబయి ఋతుపున్నాగ
మయూరారిష్ట వ్యాఘ్రంబు సమన్వితంబయ్యను ఋతు పున్నాగమయూరారిష్ట
వ్యాఘ్రంబు సమన్వితంబయి నాగనల్లిలవలీలతా భూసుతాత్రిపుతా నాక్షాడిలతా
బహులతాభిరామంబయి యొప్పనయ్యఁ బ్రియంబునం దట్లు ప్రవేశించి పెటలు
నెనుటఁ బెట్టికొని మెట్టికొట్టికొనలం బురులునిస్సి యాడు ట్టి పట్టునపిట్టకిట్టలం
గాంచి మాన్వోత్కర్షణంబునొందుచు నొక్కొక్కపట్టునం బట్టల నిక్కిరిక్కి దిక్కు
లుమాచు గొధేరంబులంబట్టికొన నుంకించు శబరకావతులం జాట్టికొని ప్రోవులై
పోవు సారమేయంబులకు దూరంబుగాఁ దొలంగుచు, బండి గురివిందతీరచప్పరం
బులనీడలం బండి విశ్రమించుచుం బండివకంటకఫలంబు లుపయోగించుచు,
పుండ్రాఁగంబులకు మున్నెగని తదనంతరంబున న్నిగువులకు నిజలాంగూలదండంబు

బూతలుగానొసంగి యెక్కించుకొని శాఖాగ్రంబులం దుముకు శాఖామృగంబుల
సహాయం బపేక్షించుచు, నకులంబులు లేలిహానులంబుల విడిచించు నేర్పునకుం
బొంగుచు, భుజంగసమాలింగితమృగగు గ్రుమమృగ కొమ్మలు భుజంగాలింగితలగు
కొమ్మలంబోల్పం బట్టుగు ప్రదేశంబులం దిరుగుచు, ననేకవిధ మాంసాలజాలంబుల
నాలొకించుచు, సారంబులగు కృష్ణసారంబులవారంబు తీరంబులం బాటు నార
వంబు లాలించి, ఘోర క్రూర మృగంబులుగా శంకించి పరికించుచు, కమలాకర
తీర మహీరుహాగ్రశకున నిపతితంబులగు ఫలంబులు జలంబుల బుడుంగు బుడుంగు
చనుచుం బడుచున్నట్లు మెప్పాదవ నాలకించుచు, నుత్తుంగంబులగు పక్షతత్వంగం
బులనుండి వెలువడి జలజలం బ్రవహించు నెయ్యేళ్ళననుకరించు వూడేనె వాఁకల
సమీపంబుల నిలుచుచు, వింతలగు కిచ్చుతావులు వెనచల్లు కపురంపుటనఁటి బోది
యల నాంసికొనిపోవుచు, రేపకడఁమేల్గుని యురలువెట్టి పల్లు నెఱకల నిటికికొని
యొనిగి నిదురించు కారుకోడిపిట్టలం బిట్టులికించుచు, సర్పవృశ్చికంబులకు వెఱ
వక వెరవున వెలుతున్నకై వత్తి నోటంగఱచి కట్టికొని యల్పవికాలంబులగు గిరిబి
లంబుల దూటి చని యందు నిదురించు నేడుపండులం గడకాళ్ళు కట్టికొని వెనుక
కీడ్చికొనివచ్చు నిమిషుల సాహసంబున కచ్చెరవునొందుచుం బథమృగం దమ్ముం
గాంచి భయమ్ము గ్రమ్మికొన రణమ్మునంబూరులై పాఱుశశకాని ఘోరజంతుని
కరమ్ము గరమ్ముగనికరమ్మునం బోవిడిచుచు, మృగయాపక్షి పక్షిపాక్షి పృష
త్కింబులు వనుఁబోతులం గ్రుచ్చికొని యుచ్చి చనినవేగంబునం గాఁడినవాడిన
జోకలగుమానిషాకల నాలొకించి యాకులంబు నొందుచు వటియం గొన్ని సంక
టస్థలంబుల బాదంబులం దీవల్లికొనినం బోజాలక మిట్టిమిట్టిపడు కణుకుల
సమీపంబునకుం బోయి బంధమోక్షంబు గావించుచు శ్రమంబులగు తాపసాశ్ర
మంబులచెంతం గాసారంబుల తీరంబులం బర్లకాలలు వికాలంబులుగా నిర్మించికొని
వసించుచు, కల్మీకబిలంబులు వెలువడి దీర్ఘజిహ్వపల్లవంబులుసాచి చిలుచీమ
లంజవిచూచుచు నలుకువొడమినం జాటుచుట్టికొని వెలికింజిప్పల ప్రోవుగన్నట్టుఁ
గొంతవడికి భయంబుదీసి నెప్పటియట్లుతనగ నారంభించు నాలువల నాలొకించు
చు, వివిధవధువధుర ఫలఫలంబుల నాకలిత్రచ్చుచు, బువురాల్పిన తరువండంబు
తారకారహితంబుగా నాకాశంబు చందంబుగా వితర్కించుచుం గంతీరవంబులకుంకి
తోత్కంఠం గుఁభికుఁభస్థలంబులు వగులించిన నందలి క్రొమ్మాత్తియంబులు
రాలట గానెఱుంగక బడిరీఫలభ్రమ దట్టంబులగు కక్రిపుట్టికలంబెట్టుచు, విటసాగ్రం
బుల గమాఁగమృగగు నెమ్ములు గనుగొని చిలుకపులు లెల్లమృగంబులం బట్టి

యచటఁ బెట్టికొని భక్షించుటగా నూహించుచుఁ దరుకిఖరతులాయపరినిక్షిప్త
నిజాండ గ్రహనోద్ధితకృష్ణసర్ప సమాలోకన జనిత మహాశోకోషవేగ పరిభ్రమిత
పక్షితులార్త నాదంబులకుం గనికరించుచు, మచ్చికలచ్చుపడం బెచ్చునెఱింగి పచ్చి
కపట్టులకుఁబచ్చి మెచ్చివిచ్చులవిడి మేయుచున్న సారంగంబుల చేరమాంగంబు లధి
స్థితి తిక్కుర స్వర్ణచంబున స్వీడికెగయు శలభవిసరంబుల సరభసంబునం బట్టికొని
మ్రొగి క్రమ్యుఁ నెప్పటిఁజుట్ల లేళ్ళ మూఁఘల బాదఁబులు మోపి యల్లసిల్లు
భరన్వాజంబుల నభివీక్షించుచు, నిలువెల్లం జలిచీరులు గఱచి పట్టినంకాశఁజాలక
తరులతాగుల్యంబులు సాల్పడ్డ గొట్టికొను మెట్టపొట్టపిఞ్జుల్ల యుగద్రవంబులు ద
ప్పించికొని పోవుచు నాద్వైప్రదేశ బుల విహరి చియు బుష్పరసంబులు పుక్కిళ్ళు
లంబట్టియు వచ్చుచుంబోవుచున్న జంటింగలకెన వెంటందప్పకచని మైద్రపటలని
మృగ హమ్మలగు ననోహమ్మలం గను గొని తన్నిమిత్ర సమయాతథలుక న్రాతం
బులందోలి తద్దశ్యమ్యుల గరమ్ము జొనుపుటకుఁ గరమ్ము నిఱకటమైవశ్యుగా
కున్నం గొనగోళ్ళనవియించి కాటువధుధారలం దోయిపులంబట్టి క్రోలియుండనిని
ననక తాల్చినెఱియలం జేతులు వఱపి వధుకోశంబులు దీసియొంగినం బొట్లంబులు
గట్టునెడ నెఱుగక చిన్నిపూదేనె పొరలం బురువుల తుట్టెలని పాఱవైచు చిన్న
వారలంకాచి నగుచు మరల నేరించు చెంచునానుకుల వింతమటలకు స తోను
బునొందుచు ఫణిఫణామణి తోరణ వికాససాలసాధాంతర జ్యోతిరింగణ దీపికాదీపి
తిమ్మరుగుశుచ్చ సుమలతాకాయమానమధ్యప్రదేశ మకరందపరిక్షాళిత కలాకలా
సేనభిల్లవల్లవాధరి వినోదమధుర వేణునాదంబులకుఁ గరంగుచు నిజఁజతు సంతా
నంబుల గుల్మంతరమ్ములు నిరంతరమ్ములుగాఁ గర్పటాకారంబున నేర్చున నల్లి దా
నిం దగుల్కాని చిక్కిన కీటకంబుల దంశంబు లుపదంశంబులుగా భక్షించు నూర్ణ
శాభంబుల యాలోచనంబులకుఁ దలఁచుచు మేఘుల సందడిం జెడదపోయిన
సమయంబునఁ బొంచి చని క్రోల్పులు సలుఁగులంబట్టికొని పాటునెడ నిజకాబకం
బు లొనరించు నార్తదేవుఁ ఘోరకారంబు లాలించి గ్రమ్మనం గలసికొని వ్యాఘ్రం
బులని గ్రహించి పిల్లలగుమింగఁపికొని పొదల గంతసంబునం బొదలుచు ఘుర్గుర
ధ్వజంబులం బుడమి క్రక్కలింఁచికొని యొక్క ప్రావుగా నిడురఁ జొక్కియొన్న
స్తబ్ధకోమలంబులం దెలపుచు శవ్యవశ న్యోగ్య సుఖక్షిన్దూర్ణిత ప్రభాతవన
మౌతాశనవాల్కలాపఁజును నహంఁజైన వధ్యాన్న సమయొష్ట కిరణోష్ణ
నహిఃస్థువులై నదావలంబి పొరల నైభంబుల నిభంబులుగా నభివీక్షించుచు,
వృత్తివృక్ష శేఠిర దుర్గధ గర్భరస ధూర్జవృక్ష ధూర్జమఘాతంబులకు

రోముచు, చమరీమృగ వాలవ్యజనబీజనోజ్జనిత మరుచ్చలలతాలతాంతదోలి కా
సంస్థితంబులగు మిలిందబృందర్షుంకారణమును విసోవంబు నొందుచు, రసకునకంబు
లు వెనుకొనం గనుకనింతటి ముప్పారిం దొలంగఁ దమ్ముండేరిన దురువారంబులం
గటాక్షించి తద్విసోధంబులగు జంతువుల నదలించుచు, చనోవారవిపరీత భయాన
కంబులకుఁ దానకంబులగు ఖగమృగస్వంబు లాకర్షించుచు, నిరోధిత తరణికిరణ
ప్రసరణతరులతాశిఖర పరిపక్వఫలప్రతిబింబిత తారకాకోరక ప్రకరణ నుంబోని ఫణి
ఫణామణిప్రభాపటల భగద్దగిళంబున కచ్చెరువునందుచు, వసేదిరాకిసలయనాస్త్ర ప
రిస్త్ర ముక్తాఫలక్రమాభివీక్షిత బాలశృణాంకురాప్రమాలికా ప్రతిభాశీత హిమానీ
విడుస దోహంబుఁ గొనియాడుచు నిరదారం బండిన దొండపంసులదండం దండిగఁ
జెక్కిన జిగురుం గండెల దండోపతండంబులుగా బెండపడి పడిన పీలిపిట్టలం
బట్టికొని మెచ్చువచ్చు కుచ్చులం బుచ్చుకొను శమనాంతకుల చెంతకుం బోగచు
దివాచర నిశాచర మృగపక్షి ప్రచరణంబులనను గవల కైరవ వికగనోన్మీలనంబు
వలనన ప్రభాకరోదయ కలాస్తయ కాలనిరూపణంబు గావించుచు పెట్ట
యాడుతపిల్లలంబట్టి విడిచుచు శార్దూలంబులం దోలుచు తరత్రువుల కీక్షించుచు
శరభంబుల సరిపెట్టుచు గవళంబులం గడలేర్చుచు గణాచరులకుం దొలంగుచు
వాడిగల ముండ్లుగాఁడిం దూఁగాడుచు ననోన్మీలైన్మీల సంతోషణంబు లగు సం
భాషణంబులాడుచు వర్షాతపహిమానీ నివారణంబుగా గుఱ్ఱమావులపజ్జవం బోవుచు
గుఱువవిసరంబు లేఱుచు నీరంబులం దూఱుచుఁ గొఱెదూరంబు చనిచని యొక్క
నాఁ దొక్క పుణ్యాశ్రమంబుఁ గనుంగొని యుండు.

65

మ. భవనారణ్య భవప్రతీతు మగుణ భ్రాజిష్ణు విధ్యారిగు
ర్భవనాగారిఖగాధిపు న్నియమిసంభాష్యప్రభావాఘ్నివిత్
భువనారాధ్యని మాత్రవచ్చులికితాంభోరాశి నమ్కంఠసం
భవసాక్షిత్ జగదేకవంద్యఘుమలోపామద్రప్రాణేశ్వరుత్.

క. కఃప్రమేక్కిః సీతారామని గ్రమ్మనగుచ్చియైత్తి మునిమక్కువనె

కొమ్మననమ్మననమ్మగదియ, నునుజెమ్మలునొక్కి కడుమనోమోదమునత్. 67

ఉ. అంబుజమిత్రగోత్రకలశాంబుధిసోమని రామని బ్రహ్మ

దంబునగన్న పుత్రునివిధంబున సంతయనాదరమృతూ

పంబునహించెనోయనఁ గృపనృనిడల్చె మఖాసవార్హుపా

ద్యంబుల నిష్టవాక్రవ్విచయమృల నిట్లలరించి వెండియన్.

68

- క. లక్ష్మణుఁగృథలక్షణఘన, లక్ష్మణుమన్నించి తనకులసతినిచెనా
లక్ష్మీసమానయగుజన, కత్కెధీశసుతఁ బూజఁ గావించుగజ్జ. 69
- న. నియోగించి రామలక్ష్మణుల నుచితాసనసమాసీనులం గావించి మధురవచనరచనల
నలరించి రాముం గనంగొని. 70
- ఉ. కాయమొంగనిన్నఁ బొడఁగాంచితి ధన్యఁడనైతి నాదినా
రాయణమూర్తివీవు మునిరక్షణకై యిటులుద్భవించినా
వాయనీతనూజభవదంగనపంకయహాక్షీలక్షీనూ
నీయనుజాండు లక్ష్మణుఁడు నిక్కము శేషసీంద్రుఁ డారయజ్జ. 71
- చ. త్రిదశపద్మకావ్యుతిగుడించి విరించి స్మరించెకథరి
త్రిదశరథోర్వరావరతీత్రయమందుఁ జతుర్వరాకృతు
బృదమానఁదాల్చి పుట్టితివమోమువిష్ణుఁడవీవు తావక
ప్రదరసిపాతికంబులగు రాక్షసైన్యములొక్క నేల్లిడిజ్జ. 72
- న. అని యభినందించి మతీయం బుణ్యకథావిశేషంబు లుపన్యసించుచు నిట్లుండనగ
న్యందోక్తనాఁడు రఘుపుంగవుఁగనంగొని నీవింక నిగుండవలనను గౌతమీతటం
బున నుత్కటంబగు పంచవటంబుగలదచట నుటజంబునిర్మించిగొని జానకీలక్ష్మణ
సమేతుండవై యప్రమాదంబున నుండునదియనిచెప్పి రాఘవున కమోఘశరీరుఖ
లాసంగి యాదరాతిశయంబున. 73
- క. హస్త్యయంతితరునినరణగ, భస్త్యవృక్షవరుని రావభద్రునిఁ గరణ
స్వస్త్యధికంబగునటుల నగస్త్యుఁడు దీవించె గౌతుకం బలరారజ్జ. 74
- న. దీవించినం బరమానందంబునొంది రామచంద్రుండు మునిచంద్రుం గనంగొని. 75
- క. వింధ్యమానణఁచితి బలవరి, పంధ్యభ్యర్థితుఁడవగుచుఁ బాణితలముం
గంధ్యుడకమ్ముఁ ద్రావిత, పంధ్యతపోవిభవపాగడ వశమే నిమ్మజ్జ. 76
- న. అనియిట్లు ప్రత్యభినందనపూర్వకంబుగా వీడ్కొని. 77
- క. సాలకుఁ సాలపనసత, సాలవతుశ్చరాక్షతమాలనడమసీ
తాలమగువనంబున సీ, తాలక్ష్మణసహితుడై ముదంబున నరిగజ్జ. 78
- గీ. ఇవిధంబున నరిగి మదేధసినహ, శరణశార్దూలధల్లాకనైరిభతతి
గలిగి కాకఘూకారవాక్రాంతమగుచు హావనఁబుల విహరించు నవసరమున. 79
- సీ. వటుమఖతరుకపాచ్చటలు గనంగొని, యిఁకూరగరస్వంబు లేయటంచు
గుమ్మఁబర్వలువాలు క్రోడంబులను గనంగొని యివిగజములొకోయటంచు

వావిరిమెలగు కిభావల బులఁగని, యివివెక భూతంబులే యటంచు
 వీచికానదృశం రీచికల్లనుఁగొని, యివిదీగ ధీర్లులే యటంచుఁ
 గీ. దలఁద్రాక్షాఁగివల్లివిత్తానంద్యల్లలితపీ ధమ్మిల్ల భిల్లపల్ల
 వాధరులఁగాంచి యునిక న్నెలాహట చు నడుగునడుగడ్డు కుఁ దన్నుఁబుడమిహిత.
 న. వెండియు. 81

చ. వికచనరోజగంధి పృథివీహత రామునికేలఁకట్టికిం
 టకతరుచుష్టన త్వనికటం బిచటంజరియింప నేలయొం
 డొకభయకూఁకమై యడ కొయ్యన నేగుట యుక్తంచుమా
 రభరప స్త్రిఁజాపుఁగడు రయ్యనుబండు దలంచి ముగ్ధయై 82

వ. ఇట్లు గక పల్కుచానకి గనుంగొని కొండొకవిషాదంబు గదిరి. న్మోఁగఁబునం
 దోపనీక మణుమాటల నిట్లయియి. 83

క. కాలవశతనిపురించిన, గాలవశతమలను వేడ్కఁగనుఁగొను వైదే
 హీలతలువొలిచె వైదేహీలలితలతాంగి చూడు మిలపొందంగఁ. 84

ఉత్సాహ.
 కొమ్మకొమ్మటంచు నేర్చి కొమ్మకొమ్మపండులుం
 గుమ్మరించుచులమించు కొండచలులజున్నలు
 న్నెమ్మమీఱ నెమ్మగులుకు నెమ్మిపురులకన్నలు
 సమ్మతిగనొసంగు రామచంద్రుఁ డవ్వనంబునఁ. 85

వ. ఇట్లు సంగుచు వనవాసం బశాయాసంబగు న్లుసేయుచున్న యన్నం గనుంగొని
 లక్ష్మణుండు తనచునంబున. 86

నీ. స్థందనంబు శతాంగమయ్యె భూజానికి, జిహ్వకుఁ బున్నా మయ్యెబొన్న
 జగతీకుఁకు నుటజంబు భవఁమయ్యె, నవనీతికిఁ జార్లుయ్యెరజము
 అధిపమాళికిమాపు లక్ష్మరత్నములయ్యె, బుట్టయ్యె నృపునకు భల్లకమ్మ
 లధిపతికి ఛనంబులయ్యెఁ బత్రింబులు, దరులయ్యె నిగమము ల్నరవనకు 87

గీ. భద్రకలశంబులయ్యె గుంభములు ప్రభున, కభిలజమాత్యునకు గోకులయ్యె గపులు
 భరణిలనంతమైఁ విధాతృకృశ్య, మెవ్విధ. బునఁ దలఁగును రెట్టివారు 88

క. మేలగు వీణారవముల, మేలుక నెకు రామవిభుఁడు మృదువిగ్రహుఁడి
 క్కాలమున స్మగలంబుల, యూశల మేలుకొనఁజొచ్చె నుగ్రాటవులఁ. 89

వ. అని విగచి. జానకిం గనుంగొని. 89

- గీ. కిరి పామణకంట కాశ్రాంత మివ్వ, నా శయ సుచరిత్రగా నకట పెట్టు
లోయ్య మెత్తని మెత్తల నోర్వవగుణ, కిసల ముదిర బుజ కళా మ్రోవ్వయంబు. 30
- క. ధాత కిరితగునె కిరితనము, ధాతయనము ధాతలయలఁ దివిలిచరించ
స్వీకృత బిటుల్రానె మిగుల, బాతకియై వీన నేమిపులమగుఁ దనకుక. 91
- క. అని ఘోషయెఱుఁ బు మునిగి, గివ మనముం ద్రొప్పికొని ముక్కల్రొత్తుధక్తి
దనుగొలిచి గానరేఁద్రుఁడ, జ కనుతాసహితుఁ డగుమఁ జనిచని యంతక. 92
- క. ఆకుటవీసలయఁ నీ, తామువత్రిపి యుఁడు భక్షితక్రూరభరి
స్నామువు జటామువు, భగయుఁధచ్చాశఖలలికాచరాయువు గనియెక. 93
- వ. కనుంగొని. 94
- క. వెక్కసపుతక్కుఁదరియల, ముక్కలుగావింపఁజాలు ముక్కునెవరికిం
జిక్కనిదిక్కునిచక్కని, తెక్కలుఁగల యిప్పులుగుఁజేఁ డెవఁడోక్క. 95
- మ. అని చర్చించుమఁ దెన్నుపాపయన కయ్య రాగ్నయ్యుధ్యక్షుఁ డొ
య్యఁజేఁజని యాతఁడాత్మవిధమాద్యంతంబును దెల్పి మ్రొ
క్కి నుతుల్పేసిన దీపంబైలఁగఁ బక్షిశ్రేష్ఠవీడ్కొల్పి చ
య్య ధాత్రీతన మానుజు ల్వాగడఁ తయ్యతానుమోదంబు క. 96
- వ. వృక్షలతామంజువు జులులం జెలంగు పక్షుల నీక్షించుమఁ జనిచరి. 97
- క. ధీ యుతుఁడు రామఁ డనుజన, తీ యుతుఁ డటఁ గరియెఁ బరమధృతియుతయునిపా
ధే యును శకతనకులగా, ధే యును బంపటపచుభిధే యును నెరుటక. 98
- వ. కను గొని లక్ష్మణుం గనుంగొని. 99
- మ. తపసుల్పేనెడు సంయమింఁగులకు శీతచ్ఛాయలం గూర్చునా
తపసు ల్పంచారణం బొనర్చుఫలసంతానంబులం గూర్చునా
దపసు ల్పాచితే ధన్యమెల్లను వనస్థులయ్యె నివోప బం
తపమఖ్యంబుగఁ గొన్ని వాసరము బుద్ధులీల వర్తింతమే. 100
- వ. అని మఱియను. 101
- క. తమ్ముఁ గనుంగొని నాచి, తమ్ముధిక ప్రయదసంయతమ్ముయ్యెఁ బని
త్రమ్ముగనొనరింతుము పుత్రమ్ముల కొకభవమిచట రయ్యము గాఁగక. 102
- వీ. అనుటయుఁకుటిలం దానుటిల్లొఁరిచి, చూపిన నెంతయుఁ జోద్యయని
యుచిరితికాంబు నుజ్జ్వలత్పత్రల, తాకల్పితంబు నాతపకుమార
వద్దధనూపేవామంబు సమతలం, బగుటకు మోదించి యాదరముఁ
దమ్మురిగాఢరాగమునఁ గొగిట, లాలించి తక్కుకలతకు మెచ్చి

- గీ. సీతతోఁగూడనుదు వసివేదత్స, మీపముఁ నొక్కచోట సామిత్రిముల్ల
ముల్లసిల్లుచునుండఁ నల్పపింజంబు, గట్టికొనియుండె రామభూకాతుండలర. 103
- వ. ఇవిధంబుఁ నివసించి సమస్తోపచారంబులు లక్ష్మణుఁడొరింప నుఖంబుండి సమయ
సమంబులు ప్రదేంధుఁడపి యల్పరశిష్టులగు నత్తయోదశశత్రుకంబుల దొక్క
నాడు. 104
- మ. ధరణీందనకున్ఫలంబులు సుమిత్రాందనా తెమ్ము పా
మ్యురయఁబారఁగ రమ్యటాచుఁ బనుప న్నోవ బు న్లక్ష్మణుం
డు రహింబూవులుఁ గాయలాకులును బండ్లు గోయ నక్కాన నాం
తరసీరున్విచారింపదు డఁ జినిస్తా నాద్యభాషాదియై. 105
- క. క్రతుభుగ్రిపు వాశమును, క్రతఁసితోద్యో మొక్క కరవాల చువ
క్రతరంబైతోచె శత్రుక్రతుమాయాకలితమగుచు గగఁతలమునకా. 106
- వ. అతరితుంబులం బఱతెంచి సమక్షుఁడను నిలిచి, మలక్ష్మితకాక్షేయకంబు నభివీక్షిం
చి లక్ష్మణుండు దక్షిణహస్తంబుం బరిగ్రహించి తత్త్రిక్ష పరిక్షార్థంబు గాఁపవడ. 107
- క. ధారాధానిభములగుచు, హీరుసాముల నఱక మానులేతెంచి ధరి
త్రీరమణపుత్ర) భవదసి, ధారానితములు సేయఁదగునే తరులకా. 108
- వ. అనిపలికి వారిచి యమ్మును లాగాజందను నుద్దేశించి. 109
- మ. ఫలసంఘంబులులేవు రావుఖగము ల్పిత్రబులుకాభక్షణా
ర్హులసత్కాంతులు గావు కావున మహావ్యర్థాశ్రికికా తావు బూ
వులగుత్తుల్ రావు మాత్రమునఁ దావు ద్దేవు రాజేంద్రసీ
వు లసర్వాహులంబవివ్వెదగుఁ బోవుం గున్మి తూటాచుమీ. 110
- వ. అనవుడు రాజనందనుఁ డహర్వృత్తిజేజుఁడు, లక్ష్మణుండు చ
య్యఁగ దను హెచ్చరించెడు మహాశూలకు న్ముని మొప్ప వశక
ర్ధన మొనరించి యందు రుధిప్రవిశిస్తకపోలునిం గృహ
ణనిహతసత్కపాలుని ఘోరవ్రతశీలుని దైత్యబాహునికా. 111
- క. కని మునిపుత్ర)కుఁ జంపితి, నని భయకంపితశరీరుండై కడు వేగం
జనితన యన్నం గనుఁగొని, వినిపించెం దనదు సర్వవృత్తాంతంబుకా. 112
- వ. వెడియు. 113
- క. నరవర యెఱుఁగక గుల్మాంబులెరుండై తపమునేయు తాపసవంశో
త్తరు నొకబాలకు భయద, త్పరికావాతుఁ జేసివాడఁ జుమ్మని పలుకకా. 114

ఉ. విద్యు సహోదరా దనుజవీరులఁ జంపి మునీంద్రరక్షనే

య న్మమిందు వచ్చి దురితాత్ములఁ జంపక యిట్లు సాధువు

త్తి న్మునియై సమాధినిరతి న్మృద మొందుచున్న మౌనిబా

లు న్మృత ద్రోవ్యనేసి కడు లోపితకర్మలమైతి మక్కటా.

115

వ. అని యనేకః ధంబుల ననుజసహితుండై పిచారంబు నొందుచున్న యన్నరేంద్ర

చంద్రు సమీపంబునకు మునీంద్రు లరుగుదెంచి భవగనుజభుజాసిధారాదళితమస్త

కుం డగు నతండు దనుజుండు వీరిం దునుమాడుట యాఘంబని యతనికి మనస్తాపో

పశచసంబు లగు వాక్యంబులు దగుభంగి నుపన్యసించి యనంతరంబ సౌమిత్రుఁ బే

ర్కొని యిద్దురాత్ముండు విద్యుజ్జిహ్వనకు రాణసహోదరి యగు శూర్పణఖ

యం దుద్భవించినవాడని తవీయాజన్మ ప్రకారంబుఁ దేటబడం బలికి నుతీయును.

ఉ. జంబుకుమారుఁ జంపితి నిజంబు కుమారక దీన నీకు దో

సంబు తలంచిమాడ యవసంబును లేదు మదంబునొందు మా

ర్త్రిబడనేల యీతని వధించితి నంచుఁ దవీరువుత్తి స

ర్వంబును నీకెఱుంగఁగ భవంబుఁ నిప్పుడు విన్నవింపమే.

117

క. అనిన మిషమునేయఁగఁ దన, జకునిఁ జ.పిన కఠిని సమయింపఁగ ని

ట్లొసరించెను తప మితనిం, దునుమాడిన దీన నీకు దోఁము గలదే

118

వ. అదియునుంగాక మవీయప్రేతుండవై యునరించుటండేసి సాపంబుకు సంశయం

పం బని గలదే యని వాచంబుమిప్రకరుంబు నిజాశ్రమంబులకుం జరిమి నిట్లు మహా

ముని ప్రహేళితులై రామలక్ష్మణులు నిర్విచారలై యుండిరత నొక్కదినంబు .

క. శూర్పణఖరచ్చి యటు పరిమార్చిబడిన కొడికు జూచి యాఱిరిగ త

న్నేర్పఁగఁ గ్రహుఁ మద్రువ, వాన్పలు బొప్పలు నెలంగ నాక్రందించె.

120

వ. ఇట్లొణ్ణికోదశంబు నేయుచు మృతుండుగు సుతుం దలంచి.

121

కా. తలఁచిం జంపినవారిఁ జఃఫటకు నుద్యర్చిష్ట నివోగడు

నేవ్రద్రందైన తపంబు నేయు నిను నేవీరుండు హింసి, చెనో

త్పాద్రీ నామది శోకమాణునె మహాదౌష్ట్యంబు సందర్శిలై

క్కండ్రం జంపకయంచు నుద్విగృహక క్రోధోన్మదదంష్ట్రయై.

122

ఉ. మానలఁగాంచి నాసుతు నమానుష లేజు వధించిట్టి దు

ర్మూనినిజాపకున్న మిము మ్రందఁగ మోదెద నన్న వాంల

మ్యూనినిఁగాంచి భీతియుతమాంసులై తగ నిట్లు కల్గి ర

మ్యూ నిజమాలోచు మోక మర్త్యరేఖ్యుండు మ్రంచె నాపు కుట.

123

ఉ. అంగన వానిబట్టి పరిమార్చుదలంచి కడగి ఘోరకా
లాంగనోలే రోయుచు మహాటని నొక్కడఁగాంచె సాధ్వీ వా
త్మాంగనఁగూడి సోదర సహాయమునం దగురీతిఁ బగ్గళా
లాంగన మొప్పు జేయు మహితాత్ముని రాముని గీర్తికామునికొ. 124

వ ఇట్లు గాంచి. 125

ఉ. వామతగోల్లసద్దశవారవిభాచపలాంకుబాలముకొ
శ్యామలఁగల్గము బటుదయారసవృష్టియఁగల్గి కానలా
నీమెయినున్నవాఁడు ఘనుఁడీతఁడు న శయమింతలేరు వా
కీమహానుశులేజునెడ నెంతయుఁ గల్గలమయ్యె గామముకొ. 126

వ. అని యతీయు నెతనిందనిపినక కనుగొని. 127

సి. ఇతనిమోహరవింద మితనికన్నలయంద, మి దీరంబుల పొందుఁదెగడు
నితనికటులు తిన్నె లితనిపాటలు చిన్నె, లలగుధాధారానయంబుఁదెగడు
నితనిపొక్కిలిబాని యితిని చెక్కులరీచి, యలదర్పణముల సోయగముఁదెగడు
నితనిమోవి పగడం బినికల్రము డంబు, కింబుమానిత సుందర బుఁదెగడు

గీ. నితనిహస్తము లప్రము లితనివెడద, యుగమయుగ మిహ్యహాత్మ పాదోష్పఁగాంచి
యెలమి నొదని జ్యు బు వృధపటము, జేరఁ జనుదెంచె రాక్షసస్త్రీ రయమున.

క. మనివయ్యలకు న్యోహము, జరియింపఁగజేయు రామచంద్రుఁగని కా
మిందోహచరి మోహించిన దనుటకు ధ శీసేమి చిత్రీయతలఁపకొ. 129

క. కని రి-వంశ్యులు జేరం,జనుదెంచెడు గానిఁ గుసుమసాయకబాణ
ప్రసాదమనోబ్ధజనభ,దన పటుతఁతీక్ష్ణశూర్పణభ శూర్పణభకొ. 130

వ. అయ్యవసరంబున లక్ష్మణుడు నీ వెవ్వరిరాన వివ్వలనికెగాఁ బ్రయోజనంబు నీకుం
గలుగ జేము దిశేధరాజుఁడనుల మిగ్గ బు కు విహారాగ్ధులు వనుదె చితి మెడ
గలిగి పొమ్మకడు నెతని వాదరింపక యన్ని కాచరి రామచంద్రుం గనుగొని. 131

ఉ. ఆతఁడీర్తి పూర్వవిబుధాధిప శేఖరుఁడై, రావణా
ఖ్యాతునితోడఁబుట్టువ నక పికచిత్తఁబులస్త్రవ శసం
బాతను నిన్నుఁగాంచి సుమసాయక సాయకపీడితాంగనై
తీతనువేలరాదు ననుభేత్తర నిన్ను వరింపనుఁడొకొ. 132

వ. అదియనుంగాక వినుమేను గామరూప సనేకధ సుందరాకాన్తబాలు వహించి
క్రీతుఁజేయను కలసి చోటికి నిన్నెత్తికొని పోవను నేర్తు మదీయ నామధేయంబు

- కూర్పణఖః స్నుంగలసి భవత్ప్రియానుభవీయాసహాయం బహేక్షింపక కామోప
భోగంబు లనుభవింపు మని పత్కిన నవ్వుచు నతం డారక్కసిం గనుంగొని. 183
- క. తుమతీ చంపక విడిచి, బ్రహదంబుఁ బొంగి చనక ప్రత్యుత్పలఁ గూ
టముఁగోరెను నాతో రా, తుమటన్నం జంక నెత్తికొనుమను భంగిణ. 124
- క. అని పలుకునత దాని, గనితద్వికృతాకృతియును ఖరనిస్వయము
దన కడ్డుకమగును ధరాతనయ గియె నగినఁ గ్రోధతామ్రానయై. 125
- ఉ. ఆదనుబాంగనాథు ధరాత్మజఁ గన్గొని నిన్ను మ్ర గినం
గాదనువారు లేరు నను గర్వముఁ దక్కువటంచుడాని హృ
ద్భేద వాక్యసంతతులు ప్రేలి రాముఁడు కర్ణనాసికా
చేదనఁ మాచరింపుచుఁ జెచ్చెనత్మబుఁ డట్లొర్పింక. 186
- క. ముక్కుఁజెవులుఁ దెగిపోవును, నుక్కటిరక్కసులు వెగడనురువయుఁ నా
టక్కరి మిక్కిలియేడ్చుచు, నిక్కరణి నేయధర్మవే మికనుచున్. 187
- ఉ. వాలముద్రొక్కిం గినియు వాయుభుగంగనభంగి నింగి వా
తూలరయంబునం బఱచి దుర్మతి యప్పిళితాకి యన్న పే
రోలగమున్నచోట యధిరోద్ధమవైకృతకర్ణనాసికా
మూలము లెత్తయు స్ఫులప ముఁదఱ వ్రాలె గరలు దీనతక. 188
- వ. వ్రాలి మహారోదంబు నేయుచు న్నం గనుంగొని. 189
- ఉ. ఒక్కనయండు దారయు నహోదరుఁడు దనుఁగొల్ప రాజసం
బెక్క వఃక్షితి దిరుగ నెక్కడివారలు మీరటంచు నే
నక్కడకేగి వారివిధ మారయఁగోరిఁ గర్ణయుగ్మము
నృత్యుక్తును గోసి చేనిడిరి మోసముగాఁగ ఖగ సుగ గ్రణి. 189
- కా. నాసాకర్ణవిహీనైతిఁని చిత్రం బొంద నింటేనియు
న్నీ సామర్థ్యము లెక్కనేయక స్మయాంధీభూతులై కావ ను
ల్లాసాధికృతనున్నవారని గడ న్నజ్జితు నన్నీ మలం
బ్రాసాసిత్తురికాదిసాధనముల న్భగి పు మెఱ్ఱింపులక. 141
- ఉ. వారనికిఁగ్గ నిష్ట పరివారలలాశసమన్వతుఁడైవై
వారణనాస్తసన్నిభభవద్భుజవిక్రమమెక్క కేగి య
వ్వారని నేయఁబాలక జరంఁటిపాటిసఁ బాఱునక వే
వారలఁ జంపకు మన వారలకుం గడఁ గీడు మీదటక. 142

- చ. విను నను నవ్వెవారివెనువెటు వచ్చెను కాంత దానిచే
 తఁయిటులయ్యెనాను వికృతాత్మము గావు నన్నుఁగూర్చి య
 మృతుజుల తేజమేని మురువద్దన దానిగుఱిచి యి క ని
 ద్వంజులగోత్రమేని నదు దగ్ధును న్నిజమిత తెల్పితె. 143
- చ. అనుటయు దృఢతాడితమహాసౌతికా ఖరుఁ డల్లిసోదరి
 గనుఁగొని చింతదస్కుమిచె కావన యన్పిల్లియేర్పభంగి న
 మృతుజులఁగాల్చి త్రుత్తు నుమానముదస్కుము చూపు మస్మదీ
 యనివివక్షోపము క్తవివిధాదుభృతబాణము తెల్లుసేయునో. 144
- చ. అని ప్రగల్భవచంబులాడి. 145
- చ. అశనిభోగ్రవాక్యనిచయ బులఁ జెంగటఁగన్ నూనణ
 త్రికిరులఁగాంచి వేరఁ బఱతెడు బలంబులఁ గూర్చి సత్కృపా
 ణశరముఖానానోపకరణంబులు దె డని న్నడ గి య
 ప్పికితభగీశ్వరు ల్లడలు బీటలువాఱఁగ నార్చుచుం గడుక. 146
- చ. సమరనన్నాచా సముత్సారంబునం బొలిచి నిలిచినంగాంచి, 147
- క. స్వప్థురేంద్రవనూ, గృహస్థాస్థకకోటి మిగుల ఒడ్డులుగాఁగ
 బ్రస్తావభేరి చెలఁగ జనస్తావయువెవలి ఖరుఁకు నడిచెఁ గలగికో. 148
- క. ఖరుఁకు నిశాచరకులకే, ఖరుఁకు ఖరుఁడివ్విధమున ఖరకరకుళో
 త్తరు ధామక్కజయనూ, త్తరు రాముం దొడఁగరిగె దత్తతపసుమక. 149
- చ. అయ్యహీసాము దమజమ్మనానోకించి. 150
- మ. అనీభాము సంపలింపఁగ భటానాంపూర్వి కాగానస్తే
 ధనహేమావన మత్తసింధున మహోద్యోగ్బంహితధ్యానమే
 ఘోరధూతాతితిగంధవాచాకపతాకస్యందనాభిల సే
 మినిరాంబులు మించెనెక్కరక సామిత్రీకమంగంజివే. 151
- చ. అదియునుగాక ధూమిరజ మద్దెస మిమ్ముటమయ్యె నెక్కో
 కదనమొగగ్న రాక్షసనిశానుముతో, జగదేమిన్లుగా
 మదిఁగననచ్చె నాఖలుల మార్కొని కండలు చెక్కివైతు మీ
 వదివనగాచియుండు తెుకవైత్రున భద్రముగాఁగఁ బుత్రికా. 152
- క. తునుమకరవిద్యతును రాక్షసి బానికి మింగఁబోవ సమయ్యుగ తుపే
 తునలిపి వికృతాకృతిజేసి సారిదివిమంగ నింతఁ జేసె నృహహ, 153

- ఉ. కావున సంతకముంపఁ బనిగాదు ధరాసుత భీతిసొండునే
న్యావలిఁగాంచి యట్లుగుట నఁదిగుహన్ని వసింపఁజేసి య
చోచివిభాసనా స్త్రీపరిశోభితహస్తుఁడవై ముదంబునం
గా వలియొందు మేను మురకఁటకులం బరిమాన్యునంతకుక. 154
- చ. అని నీతారక్షణంబునకు లక్ష్మణుంబదిలపటిది. 155
- మ. కలభాలోకనచారుచఁక్రమణవత్క్రీడవన్నూర్తిభూ
తలయాధత్యమహోష్ఠమూర్తి క్రియ రాద్ర ప్రసన్నాన్మూర్తియై
విలునముత్తలగులీలఁ దాల్చికనె నవ్వీయందురామండు ని
శ్చలనైశాచరమాన్యము స్సననువాంచాశూన్యము నైస్వయముక. 156
- చ. అంత నబ్బలంబులు గండుమిగిలి. 157
- ఉ. చేరఁగవచ్చి శూన్యకలు చెప్పినవీరుఁ డితండయంచుఁ గ
న్నారఁగఁజూచి లేకము నయఁబునలంపక యపు క్రోధమే
పారఁగఁ జుట్టుముట్టిన మహాబలుఁ డాతఁడు గన్నదోయి కెం
పారఁగ నబ్బుటాటవి బయల్పడఁజేరుదలంది యగుఁడై. 158
- క. మధ్యాహ్నోష్ణసహస్రభాను క్రియ రామత్కృతివాసుండు వా
ర్షిధ్యాకావముతోఁ జమానిసర ముర్యీభాగము న్నిండి సా
న్నిధ్యాకూతముగాఁగనుంగొని మహోన్నిద్రస్సన్మూర్తియై
పథ్యాహీనముగాఁగ నించెనిమిదు ల్పాల్గిపాదస్థుఁడై 159
- క. శ్లాఘాలంఘ్యపువ్వువేద్యగుది సత్యైకామిరీబాలముక
జ్యోహూత స్తనికంబు దీగ విలసచ్ఛావైం ద్రచాపంబు న
వ్యాఘాతాంబకవృష్టియుఁ గలుగు రామాభ్రంబు రక్తప్రవా
హాఘంబు ల్లిగించె భూతవిభతు ల్వాన్వింప నైన్యాటవిక 160
- చ. వెండియు రఘువరుండు కోపోద్దీప్తికుండై. 161
- ఉ. కొందఱఁగుత్తుకల్పనిమి కొందఱఁ జెమ్మలుచెక్కి కొందఱు
గొందలమందఁజేసి వఱికొందఱ మేనులునింది కొందఱం
జిందఱువందతై పఱవఁ జేసి విశేషరయంబుపేర్చి న
య్యందఱఁగులనేనె నరుదానవ్యయఁ డందఱ కన్నిరూపులై. 162
- ఉ. ఒక్కడ నేనుఁగుల్పదియు నొక్కడ నశ్వము లుక్కడంగు నే
యొక్కడఁ గేతువుల్విలుగు నొక్కడఁ గాల్గుబలంబుగూలు ని

- కొక్కడ రథ్యులున్నులుగు నొక్కడ వ్రాలు శతాంశస్త్రీవా
నొక్కడ రాముఁ డెవ్వనితో తొలగించెను బాణకొటులకా. 163
- క. అని తను నులగింపఁగ, ననితరసామాన్యక్రమాధికుడై రా
మనరేంద్రుఁ డివ్వధంబున, ఘోరశస్త్రచూరి రిఫల గానియొక్కకా. 164
- ఉ. జన్మగుసేయఁజాలక నిశాచరమైవ్యము దైవ్యునిది రా
జుని జేతచూడక వెనఁ బఱవ న్నరుఁ డడ్డమేగి యి
ట్లన్యకరణ్యహస్త్యలక్రియం జూబుఁగఁదగ నేనుగల్గ మే
దిన్యధినాథుఁ గూల్తునని త్రిప్పె నిశాచరకోటిఁ గ్రమ్మఱకా. 165
- ఉ. క్రమిన్విక్రమమ్మున సగర్వుని కాత్రపుఁ జాట్టుముట్టి వా
లమ్ములు గ్రుమ్మరింతు నకలంకమనమ్ముడనామ యె
న్యమ్ములఁ గ్రమ్మరించి ఖగనాముఁడు రామునెదిర్చి తత్సమ
త్మున నిల్చియిట్లొయెఁ గన్నుల నెఱ్ఱెదనంబు తొలపఁకా. 166
- ఉ. మత్కుచ నిన్నుఁజూడఁగ సమక్షముఁ జేసె మత్సహోదరి
న్ముత్కును గర్ణము ల్చిదిమి మోసమొనర్చితి వంతఁబోక నీ
క్రుక్కడిమూఁకఁ ద్రుంచి కడు మోదమునొందెను నీకు నీవ పే
రుత్కును జేజముంగల మహోద్ధతుడైన నరేంద్రుచాడ్చుకా. 167
- వ. అని పలికి మఱియు. 168
- క. స్వేచ్ఛానివారపరుడ ది, కాచ్ఛానితయకుడఁజూడు మఱియఱిజేతు
న్మచ్చితకరముల నీ కంఠచ్ఛేదము ఖరుఁ డన న్నెడఁగ నను వివశే. 169
- వ. అనిన విని రామచంద్రుండు మందస్మితసుందరముఖారివిందుండై యద్దనుజాధముఁగని. 170
- క. తనుదాన పొగడికొను టొప్పుని పనియని యార్థజనులు పలుకుదు రిపుడీ
పనిపేయక మాటలచే, తన జరగఁ దలచి తివ్యధంబుఁ దెలిసితికా. 171
- వ. అదియునుంగాక. 172
- ఉ. భీరుల ముందుఁ జెట్టికొని లింకములాడెను వెక్కఁ గఖ్యమే
గోరిన నసృదీయకటు ఘోరితరాడ్కుకిమాడ్గఁజొక్కిం
బోరఁనొలక నీరుధిరపూరము నాజ్యముగా ఘటించి వెం
పారెడు ప్రాణవాయువుల నాహుతులియమి ధార్మికత్వమే. 173
- చ. అన ఖరుఁ డల్లి దూమణుఁడు నత్తికియందను దోడుగా నరేం
ద్రుని ఒంటుబాణకామఁతో నెదిరించిన రావణద్రుఁడు

- జనుపడి వానితోడఁ దలపడ్డఁ గరంబును బోరు ఘోరము
య్యెయ్య గులపర్వతాలి నవియించెడు కాయకృత్ కర్కాటిక. 174
- న అట్టిమొద. 175
- సీ. సక్తంచరసమర్పియు క్తనారాచపరంపరాసారంబు రాఘవాద్రి
ముంచుమించినఁ బెరుమంచుంపురుల నణించుకఁగ్రాంతుచందముననుగ్ర
మూర్తియై రాముఁ డమోఘ శిలీఘఘ, వ్యాపారమున వానితూపులడఁపి
నిశితబాణ బు లన్ని శిచరపతిమేన, గ్రుచ్చిననొచ్చి ఖయండు బీరు
గీ వోనితాల్మి సరే ద్రునివై ననేక, పరశుపట్టసముద్ధరప్రాసముసల
కూలకరవాల పటుభిండిపాలనితతి, విసర నడుచున నఱకి యివ్వరవరుడు. 176
- క. కేతనమునిటిచి తురగ, వ్రాతంబులఁగూల్చి యర్కవంశ్యుడు వెసఁ ద
త్సాతుఁ డుచును విఁళు డగు, వాతనికెడసొచ్చె చూపణాఖ్యుఁడుగడిమిక. 177
- న. అన్నకు దలకడది కోపాటోపంబున. 178
- చ. రయ మధికఁబుగాఁ జని విరాధవిరోధి నెదిర్చి ఘోరదు
ర్ణయపథవర్తలై న త్రిశిరస్సులు ల్లగు తోడుగా మహా
భయదఁణఁబుసేయఁ గని పార్థివుఁడుఁ గడుఁబోరుచుండ నొ
క్కయరద మెక్కినదచ్చి విశిఖలుల ముంచె ఖయండురామునిక. 179
- ఉ. దూషణము లైలంగ ఖ దూషణముఖ్యులు వెల్లురేఁగి య
భ్రాష్టనుగు నశ్వనిందోడరి పోరుటఁగాంచి బలంబులై సు
తోషయ నొందియొక్కమొగిఁ దోచినఁ గోపమునొంది రాక్షస
దేవఁబుఁ డాతఁ డప్త పరివేషగతుండగు భానుచాన్పురక. 180
- న. మండలికృతకోదండుండై. 181
- క. తుఁగమడ వుసొచ్చిన మాతఁగవిభునితోలి రామధరణీశ్వరుఁ డు
పొంగుచుఁ జెచ్చెఱఁ దల్సేనాగంబుల రూపుమాపి యలుక వలఁగమిన్. 182
- సీ. శుష్కవంకాటవీతోభంబు గావింప, నవకోన్న వజ్రహతాశననిధిఁగి
బృథుభుభుతోపరిపీడితంబయి వృగవ్రజము గన్గొనిన సివంగిభఁగి
గన్నులఁ గప్పిన గవిసెనల్విడి గువ్వపడవుఁజూచి, వెనుకత్రిభఁగి
గునర్తనమయప్రజానాశమొనరింప, వర్తిచు నాసమవర్తిభఁగి
గీ. వెఱసియ దైత్యకోటిసక్కఱఁబుఁడ, కాండకాండవాతులఁద్రుంచుచుండఁజుడ
భానకల వాఁగివీవభానుఁగాంచి, యొక్కకక్క నుండకాప్రహోగ్రుండగుచు.

- ఉ. కేవలకాలుఁడో యనఁగఁ గేలఁ గృపాణము గ్రాలఁగాఁ బృథు
గ్రీవము మీఁదికెత్తికొని కేకలువేయుచుఁ దాఁకిం బృథు
గ్రీవుని ఫాలభాగమునఁ శ్రీరఘురాముఁడు నించె నుజ్జ్వల
తాపకసన్నిభఁబులగు బాణము లాకఁడుఁగూలె నేలకుక. 184
- గీ. ఇవ్విధమునఁ బృథుగ్రీవు నేపడంచి, యజ్ఞశత్రునిఁ బరిమార్చి య తఁబోక
శ్రేయగామిని దునుమాడి వానితోడి, వారల ననేకదైత్యుల నీరుచేసి. 185
- వ. అనన్వంభవిజ్యఃభితుఁడగు రాముని సహింపక. 186
- ఉ. ఎక్కడఁబోదు నాయెదుర నీవని దూషణఁ డారఘూత్తమం
గ్రహ్మనఁదాకి తీర్థునిశిఖంబులు నాటిన వానినన్నిటిం
జెక్కలునేసి రాజకులసింహుఁడు రంహుఁడు మేనువె చి తా
నక్కఱినాత్ము విల్పినిమి యాతనిగూల్చె రథంబు మున్నుక. 187
- క. దూషణఁడు వడుటఁ గనుఁగొని, శేషించిఁ దైత్యులము చెదరిపఱచిన
ద్రోహవేశంబున న, ద్రోహచరుల న్మోల్చి దుర్దమలీలక. 188
- క. అశనినిధిబాణవిద్యా, కుశలండుగు రామవిభుని గోపమున నిరం
కుశకృత్తివడచి యప్పుడ, త్రిశృంగగిరివోలెఁ దాఁకఁ ద్రివిధం డంతక. 189
- వ. ఇట్లు తలపడి. 190
- మ. ఖరుఁ డానఁడుఁ నొందఁ భూతచయమాకఁ పింప నారాజశే
ఖరుఁడాయఁజని యస్మదుద్ధతి నెఱుంగ జాల వారాజశే
ఖరుఁ డాజి న్ననుమార్కొన న్వేఱదు శక్య జానె నీకిక మ
త్తరనారాచపరఁ పరావ్రణిపాతి గప్తంబువచ్చుం గటా. 191
- వ. అనిపలికి. 192
- గీ. వీరి మెయిఁదాకి మాయ ల, నేకములు ఘటించి నను లభిఁజేరి నశించుభంగి
మాయ లాతనిఁ జేరక మాయమైనఁ, గ్రోధమానకుడై రాక్షసాధముండు. 193
- అ. కనలి కనకపు ఖకఁదంబకఁబులు, రణము మెఱయఁజైత రాఘవుండు
వాని నడుమఁ దునిమి వానివతు మునఁ గ్రొవ్వాడిశరములేయ వాఁడు గనలి. 194
- క. ఈడఁబోక పెనఁగిన, వాడిమఁగడు రామవిభుఁడు వాలికతూవుం
గాఁడఁగ నేయ నతఁడు తూఁగఁడును నిలఁగూలె దూషణాంతకుఁడార్వక. 195
- వ. త్రిరుండు గిరితయందైనఁగాంచి తక్కిన రక్కసిమూఁక లొక్కమొగిం బట్టుము
ట్టుటయు. 196

- క. కార్చిచ్చు పేర్చినీరీ, సార్చుల వన మేర్చుపగిది నద్దమజుల బో
కార్చి యవంతరమునఁ గృప, గూర్చిన మది ఖరునిగాంచి క్రూరరహితుడై. 197
- చ. చెలియలిమిక్కునోయె ననుసిగ్గున కోర్వనివాడ విత్తు క
ములతల లూడఁ గాంచితిని మోసచగు దురహంక్రియాభిమా
నల కిటు నైవ్యహీనుని నిశం గనుఁగొన్నఁ గరంబు జాలివు
ట్టై లఘుత కోర్చి యీచలము డింపును నీబ్రదు కేను గోరితిక. 198
- క పలుకంగ వచ్చు బలికిన, పలుకులు సెల్లి ప నెట్టిప్రాణ్ణ కైం
దలమే చలమేటికి నీ, తలమీదకు విచ్చేజావు దప్పఁ దొలగినక. 199
- చ. అనినం గనలుగదుర ఖరుండు. 200
- క. నిను నన్యదీక్షుబాణ, ప్రణిహతుఁ గావింపకున్నఁ ప్రజలు ననుఖరుం
డని వెఱుతురె నను బరిమార్చిన దైవము నీవెకావె సిద్ధము జగతిక. 201
- గీ. అని వెలుచనాడి నిజరథ మధికచిత్ర, గతులను జరింప రాము నప్రతిహత ప్ర
భావు మార్కొని ఖరుఁ డిహప్రకరముల ది, గంతరముఁ గప్పి మార్చె బహ్మండమద్రువ
డ. ఆర్చిన రామచంద్రుడు దయానుహితాత్మకుఁడయ్యె వీనిఁ బో
కార్చినఁగాని కాదని దురాత్ముఁడ నైచెడుబాణకోటిఁ జ
ల్లార్చి నరాద నిన్నఁ గని యక్కటికంబుజనించి యిట్లుబా
ర్చినఁ గాన విజ్ఞుఁడు మహాత్ముల పల్కలు లెక్క నేయునే. 203
- చ అని పలుఁ డ్రుంచి నం గనలి యాఖరుఁ డొండొకచాప మెత్తిన
న్యనుజయండు వెండి తునుమాడిన నన్యశరాసనంబు ని
ద్దనుజుడు చాల్చి రాముఁడు పనంపడి దానిని డ్రుంచి వానితా
ల్చిన విభీషణసంబు లవలీల నరేంద్రుడు రూపుమాపుడక. 204
- ఉ. అన్యధనుల్లలామము రయంబునఁ బూని ఖరానురుండు రా
జన్యని పేరురమ్ముఁ బృవత్కరమ్ములు దూర్చి న్నగం
దైన్యము నొందఁజేసెదను దారుణకర్మఁడ నే నటున్న న
మ్యాన్యఁడు రాముఁ డగ్రతరమార్గణవారిము నించెమేనునక. 205
- చ. వెండియు. 206
- క. మాయాని ఖరుఁడు బహువిధ, మాయలుగావింప దైత్యమాయాఘ్నులన
తాన్యములు నెఱుపుచురఘు, వాయుకుఁ డాతని శరాసనంబునఱకినక. 207
- క. మండిపడికైక్కివైచిన, ఖండించిన రాముఁగాంచి ఘనభయదగదా
దండమువైది నఱకను, దండఁ డతం డొండవిల్లు ధరియించునెడక. 208

- ఉ. సారథిఁగూల్చి రథ్యముల సారథికన్నులు మున్నుకూల్చి త
 ఘోషతాక నన్నిటికిఁ దొల్లకూల్చి యనంతరంబునం
 గ్రూరతఁ జక్రరత్నములఁగూల్చి కడఁకఁ దదీయమ స్తుతా
 బోంసర క్తపూరములు పొడ్య వడికా ధరడొల్ల నేసేఁక. 209
- వ. వేటపులు విరులవాడలు గురియింట రివ్వధంబున. 210
- గీ. ఖరునిరునమాడి యుద్ధసంగతిఁనోడి, పాటిపోయెడు వయ్యకఁపమనివీడి
 మునులుగొనియాడి చుట్టిరా మోదమందె, గుజసహితుఁడంతఁ దనప్రియనుజులఁగూడి,
 గీ. కడఁగిఖరదూషణాది రాక్షసులఁ దునిమి, యశ్రముఁకు నత్తుతుండునై యట్లువచ్చి
 భాగ్యమును దమ్ముఁకును దశబ్రస్తుతింప, మునులు వీరింపఁ బల్లకాలను వనించె. 212
- వ. తదనంతరంబున. 218
- అ. కంపితాంగుడై యకింపనుఁ డెంతయుఁ, బ్రాణభీతికల్లు పాటి లంక
 సాచ్చి మందుఁ గనియె సోత్కంఠును ముతసుర్యా, స్పాధనోపకంఠుఁ బత్తికంఠు 214
- వ. కని సవినయంబుగా నతని కిట్లనియె. 215
- చ. మునిజనవైరి శూర్పణఖుక్కురు నొప్పెఁగు కర్ణయుగ్మము
 న్యఃఖరదూషణాదుల సమస్తనిశాచర వైశ్యయుక్తుల
 న్యనుజుఁ డొకండు కేలిఁ దునుమాడి సతీసహజు ల్బుజింపఁగా
 వనమున నున్నవాఁడు మనివర్గము నేరలునే యుచుండఁక. 216
- క. అనిరాముని వృత్తాంతము, వినిపించెనునంతలోన వినువీది మహా
 ధ్వనిశేష్యును శూర్పణఖాంగన రావణుఁడేరి శోకగర్జన యగుచుకా. 217
- అ. మనుజులిగువు రొక్కమగువ లోఁ జరుదేహి, బ్రహ్మచారులగుచుఁ బంచవటికి
 నగుగుడెంచి యచట ననఘు నీయల్లు ద, పోఖిలాఘుఁ జంబు హత మొనర్చి. 218
- క. వానివృత్తిఁ జింతించెను, దాని న్నుచుచుట్టి క్రూరతగకలవాలా
 నూఁకతధార నొక్కట, వానాసాకర్ణధారణము నేరుటయుకా. 209
- క. అలిగి జనసానంబునఁ, గలిగిన పనువాల్గువేల ఘనరాక్షసులం
 గలవామునకు నడిపియచు, తెలలె ఖరుఁడు దూషణాది వీరసహితుఁడై. 220
- వ. వెడలి కదనంబునకుఁ గదియించుటయు. 221
- ఉ. ఎక్కడఁజూచిం బుడమి యీనినైవడి చైత్యకోటిసే
 రుక్మఁడ జుట్టుముట్టిన మహాగ్రధనుమృతహృద్దావలిం
 తెక్కలునేనె నేమనివచించెద రాముబలం బకంపనుం
 డొక్కఁడుదక్క నైశ్యవతు బుగతదంబకవన్నీ కీలలకా. 222

- న కలభంబులంబోలె మ్రుది రదిగావున. 223
- ఆ. వారిసంహరించి వాఁడ్రోన వచ్చు, వారిబాక్షీనీవు వలచితెచ్చి
 న్నాదకునుఁగఁగఁ గృతకృత్యకొందవయ్యే నీబలులు వృథానాదె. 224
- న. అనితస్వత్తాంతంబు సవిస్తరంబుగా నెఱిగించి పెండియు నధగణితనూజ నూతన
 తనూవిలసనంబుఁ గొంత లేటరఱుపా దలంచి యన్నకిట్లాయె. 225
- సీతావర్ణన.
- గీ. ఉవిదమఖసాచ్యమనకు నేమోపుజించె, బాలశశిబింబ మది సరిపడకయేమొ
 పద్యమగుచించె నది మాపునకటనేమొ, యద్వయమదిదై వేటపుఁలెద్ద పెద్ద. 226
- ఉ. చంచల సేత్రకన్దరమ సాటియొనర్చును సారసాలి నీ
 న చు కుచిద్విభామ్యుడగు నంబుజనూతకేఁ దెప్పొడంచు రా
 యంచలసాదపద్యముల నంటు సరోజము లైఁగ దీరునే
 సంచితపంకలన్నమగు జన్మయుగల్గినవానిపంతముల్. 227
- చ. ప్రబలెను తత్కృత్యాబ్జమకరందమగ్రోలియు న్నక్కఱంగట
 న్నొబగునానగంధఫలిసాంపునకొప్పెడు వజ్రపుష్పరీ
 తిఁ బరఁగెనంచు వ్రేధమగతి గడుఁ బాటుమఁ జేరుచు న్నటించి
 చుఁచులబంధరంగుల శోభిలు న్నక్కన కాంగియుంగునల్. 228
- గీ కంత మురయెనునట్టికే ఖరుచు జెప్పులనెను ముతి యపుంజిప్ప లందులోని
 దంతములు మా క్రికములుగాఁ దనరఁబోయఁ, గాంతలావణ్య పూర్ణ సాగరమునందు 2:9
- సీ. భూరిసర్వక్షంబు వొందక భూరి వికారాగ్ని నీగు గాఁగ్రాగవలదె
 మించులింబంబుపమింపఁ గానేరక, కడుఁ బండి బ్రద్దలుగాఁగవలదె
 కాంచనంబు సమంబుఁ గాంచక పెనుగాఁ, మరుతపోభారంబు నూనకలదె
 శక్రాశ్మకాలంబు నవకుకొందక సాఁ, దటిగిపోవుముగడ్డి గఱవలదె
- గీ దినుసు గారేక లిసములు తేజిమాన, రాకడాగంగవలదె కర్దమమునందుఁ
 దరుగిచ్చగుతనుచ్చా యకధమునకును, బరిచళమునకుఁ గురులకు బాహులకును.
- ఉ. నాకు వశంబుగాదు సతిశాధి సుతిఁగఁ నైవఁ దెల్పెన
 న్నాకువకుంచు దైత్యకులనాథ వచింపఁగవచ్చు హెచ్చు వ
 త్మీకముకాకయున్ననట మీఁదఁ దనరెచ్చెడు రోమరాజికు
 న్నాకుటకృష్ణసర్ప చతిగమృత నం దుదయింక వేటికిఁ. 281
- మ. జలబాక్షీస్వయంజయింతుటనై స్పర్శ స్వని జేరుకొ
 కిలకుం భక్త్యులులయ్యె లేజిగురు లంఘిద్యేవకం దచ్చనం

- బులు భక్షించియు నీకుగా క తపస్సూర్తి గడు న్మోచియై
తలమాపనైతి చె న్నిచారముఁ బత్త్రేణేణియొ డొల్లఁక 231
- చ. కవచవరారు నాపెనుచకముకరితి నెనఁగఁగోరి జ
క్రమకవ రంధ్రులం దమకుఁ గల్గు చియోగము నాత్మనెంచి యా
పవలున నూహచేసికొని బంధమువేసికొనఁగ నేమొ చం
చువుల బినా తరఁబుల నా పుగఁజీతముఁ దంతుసంధితుల్. 232
- గీ. తారలను నేరుగోయల తీర నాన, సౌరు సంపెఁగ మీలు నూఁగారు దారు
చెవులుశ్రీకాంములతోడఁ జెలిమిఁగోరు, కేలపదిమాటు లాసిత కీడులేరు. 233
- ఉ. చెప్పకతప్ప దప్పడఁది చెల్లు నతింప సహస్రశీర్షము
త్యైస్యవఁదాల్చి సన్నతికి మించుట యుక్ ద్విసహస్రజిహ్వక
ల్జ్వాష్పడకొందియు దరుశిసాంపు నతింప వశంబుగాక తా
నప్పు డభోజకత్పతికుఁ డయ్యె ఫణిఁగ్రుఁడు మాటలేత్తికె. 234
- గీ. పెసకాయులు వ్రేలులు పెదవి చెఱుకు, రసము పిక్కలు కలయగగ్గులులు నూవుఁ
బూవునాసిఁ వరియిల్లుఁ బొల్చుచుఫణి, మననిజకు సస్యముల యవయవము లయ్యె.
- నీ. దాడివిహీజసంశతులు దాతములుగా, సుపెఁగపూవు నానాక్రమముగఁ
బొలుపుమీతెనుపొన్న పువ్వు సాక్షిలి గాఁగఁ, దలియటాసులుకరద్యముఁ గాఁగ
దివిఁప్రాఁకెను నెలనీవ యొడలుగాఁగ, సగసలకుచములు చులుగాఁగ
ననఁటికంబములు చక్కని నెందొడలుగాఁగ, బువ్వులెల్లకు జీఱునత్వగాఁగ
- గీ. బింబ మధంబుగా మరువంబుసౌర,ధంబుగాఁగ కేరీవ మంగ బు మార్గ
వంబుగా వఱఁక్కి రూపంబుఁదాల్చె, నఁగఁ దగుఁగాక నొకభోత యవనిజాత
- చ. వఱియును 237
- నీ ముదిత కరఁబుల మ్రోతల వఱికిన, వి యిరురి చెగుట్లు గాఁగఁ
గొమ్మ ప్రాణేశు రారమ్మని పిలిచిన, నోలఁగ్గవగుగాఁ గొమరుమిగుల
బొల్పజ్జుల నేలాలతాదుల వ్రాలి, నెఱచీ నబంధ ప్రయు గాఁగ
భాసు భాదిబ పక్కున న్నొన, కునెల్ల బాచి వఱివుగాఁగ
- గీ నతివపల్లరములు పంకటాకుఁదుములు, దివికకుక చంచువుటనిక్కత్తవవికతిత
పల్లవంబుల రీతిని బట్టుకొలప, నంగన యకాలమనుమాన మావహించు. 238
- తే. నలివదరనేత్రపంచమానంబు గాంచి, వనరి తలలూచి ముఖములు మునుచును గరు
లాశ్యములు జేవుటింప రాయంచకదువు, వెల్లనైయుండు నెట్లు మర్వీసురారి. 239

క. వెన్నెలయననగు నగు నతికి, వెన్నెలవగుఁ గప్పుఁగొప్పు కేల్లవయొప్పుం
దిన్నెలఁ దెగడిపిఁతులును న, న్నెలఁతక యొప్పుఁగాక యన్యల కగునే. 210

సీ. కర రాత్రులందు బక్కనలఁ బొప్పిఁజట్టు, పసిడికి దావిఁ గూర్చునియనఁడి
పవలు వికసముఁ దొవఁజీదిఁంతు, చివుగుల నివురఁగఁ జేసినపడి
నెల నొకతీరుగా నిలువనీయనిరవ్వ, లే దూండ్ల నసటఁ గూర్చినకొఱంతు
వెన్నెలఁ జుక్కల వెలుఁగనీని యగదా, రిసుకతిన్నెల నెగయించుతోయి
గీ. పాపికోసఁబోలు నిఁతిగుప్పలను మేను, గడ్గరముఁ గేలుదోయిఁ జొక్కింపుమోము
బుజములును గోలును నిద్దపుంబిఱుఁదులు, దునొన్నగఁ జాలి నెత్తమ్మిమాలి.
క శయమా పరిస్ఫుటకు శే, శయమా లగదలియలాతశయమా ముదిలే
శయమా జవ నాభిజలా, శయమా గతి కీసులేమి సరి సంత కుమా. 242

వ. అవి యివ్వఁగఁబున నీతాఁతీసాంద్యంబు సంజేయపంబున. 243

క. నీచచరితి యగు నాఁజి, నీచరి తెల్పుటయుఁ దగవి మన మలరఁగా
నాచెనఁటిొక్కనుం డా, లోచనఁ గామిచెఁ బద్మలోచనఁ బట్టక. 244

గీ. రమణిఁ జేసిట్లు లూహించి రాముఁ డలఖ, రాదులనరాదులను బట్టి కాన మక్కు
డంచె ననుమాట నిజవృద్ధయ్యుఁ గలఁప, గపటమానసుఁ డగుదశకఁగుఁ డతఁ

క. ఏచివవిరహాలయన, దోచక నొక్కఁగుడ వెదలి త్రోచినతాల్మి
న్నీచననోలబుజుఁ డగుమా, రీమం దనపూర్వయంత్రి ఋభుభయదకరున్. 246

వ. చూచి వనోభీష్టఁబుతెఱుగు సమస్తంబు నెఱింగించి లోకవిద్రావణుం డగు
రావణుం డిట్లనియె. 247

ఉ. కొంచక మాయలేడి వయి గొబ్బుని రాముని లక్ష్మణుం దొలం
గించుము పర్ణశాలకు నొకించుకదూరము నంతలోనఁ బె
న్వంచన రాముడేమిఁ గొనివచ్చెన మెచ్చెన నీప్రతాప మ
గ్గించెద నెల్లకాలము సభిశ్వాధీ యటుసేయు మింపుక. 248

చ. అవును దీని కియ్యకొన కడ్డ. పల్కినఁ బ్రాణగొడ్డపు
బని యగు వీచేత నొడఁబడ్డ నరే ద్రునిదొడ్డనాగసం
బునిగుడు మీదబడ్డ శఁగు నృడిఁబడ్డశరంబు వోవునే
యని యఱిఁడ్డపుల్లకియ నాతిని కిట్లనియె న్నయంబుక. 249

ఉ. దీపము గాంచి మ్రుంగఁబఱతెంచి నశించినపుయ్యుఁగి ను
ద్దీపితవిక్రమాఢ్యుని సతిహాణుబునఁ జావురయ్యుఁ గా

- దీపని రాఘవే. ప్రసిషయ స్మృత మేగుట మీలు క్రొవ్వి దా
మేల్చున నేటిగట్టుపయి కెక్కినయట్లుగ దా తలంపఁగఁ. 250
- అ. చిన్న నాఁ డతఁడు నన్ను బుంగున నెత్తి, నూలుయోజనములు వాఱ దవ్వు
జఁగివిసరివైస వెలలితిఁ జావక, నతినిదివ్యలీల లభ్యతములు. 251
- క. శైశవమున నతఁడు ధనుః, కాశలీ కాకుండియును విఖండనఁ జేసెం
గౌళికునాజ్ఞ ముబాళు, గౌళినిగ్లత్కృతాటక న్మను గాఁగఁ. 252
- క. అని రామునిబల మెఱిగి, చివ నాతఁడు విసక కిమకఁ జెందుట మదిలొఁ
గని మారేమఁడు శ్రీరా, మునిచే జచ్చుటయు పరమ మోక్షం బనుచుకఁ. 253
- ఉ. క్రూరుఁడు తాటకాత్మజుఁడు కోమలకైవక్యప్ల సారసా
కారత నెంతయు న్నిబగుగం దనరె న్వేలిచుక్కచాలుచే
ధారుణిసంచరింపఁగ నుధానిధిలాంఛనమైనయెఱ్ఱి త
చ్చారునుధానుబిందు విలసద్వస్త్రవౌపుగి వచ్చెనోయనకఁ. 254
- క. అంగము బంగారముఁ గ, న్నుంగన పృథునీలతరమణులుఁ బొడవగుస
చ్చు గములుఁ గులుచివాలము, కఁగల్గి కరుగమై చనోవేగమునకఁ. 255
- ఉ. రామఁడు లక్ష్మణు డును ధరాసుతయూం దలిరాకుటింటఁ జే
తోమద మొప్ప కుండి తిదదూకమునఁ బరిపుల్లమల్లి కా
క్రామితగుల్మమధ్యలతి కాపుసుభా సితపుష్పదోలి కా
స్తాయనీలభాకలితబంధరనాదము లాలకించుచుకఁ. 256
- క. ఉన్నయెడ వారుమవ్వురు, నున్నయెడకు నేగి జిహ్వా కర్ద్దియగునో కా
కున్నోయని చూచుగతి నన, లన్నాలుక సాచి తియచు లఘుక మొప్పకఁ. 257
- వ. కురంగలు కుఱుంగట వెలంగుటఁ గనుంగొని కురంగలోచనయగుసీతాంగన రాముని
కరాంగుళిఁ బట్టికొని. 258
- చ. కనుఁగొను మింతచక్కనిచ్చగఁబు జనించుట యదృశ్యతయు నా
మనమున దీనిఁ బెంచుటకు మహక్రమ మిక్కుట గుయ్యెఁ బట్టితె
మ్ముఁపును దశ్వరిగ్రహసమాహితవ గ్రహఁ డై కడంగె రా
మఁగవరేణ్యుఁ డంగనలమాటులకుం బతు బుత్పిసాంపరే. 259
- వ. ఉత్సహించి సామిత్రి నాలోకించి. 260
- క. ఈ వచ్చె సారంగము, నేవిధమున నైకఁ బట్టి యిచ్చుటకు న్నే
వేదచ్చెడుసంతదనుక, మీవనినెన గాదియుండుమి నీరనుడుకఁ. 261

- చ. కపటయ్యగాకృతి జనులఁ గాఱియఁజెట్టఁ దలంచి మానవా
ధిప దనుబాధమాధములు త్రిమృదుమందును కాననలుల
స్వ్యపగతనీతు లావిధమువాఁడ యితఁ డిది మాయలేడి, కా
దిపును చన ప్రభూత్వమ మదీయవచస్సరిణిం గ్రహింపుమా. 262
- చ. అని పలికి వెండియ. 263
- క. ఈశుచ తి నీవ సుమతి, వీణలుఁగని దొకటిగలుగునే మారీయం
డివచ్చెను రాజీవ, నీ వచ్చెడుగు వెన వెంట నేగందగు నే. 264
- క. మీతమతి నీగతి నతిమా, నితదివ్యజ్ఞానబోధనిధి లక్ష్మణుఁడం
చితముగఁ దెలిపి, మాయా, వృతుఁ డారాఘవుఁడు సర్వవిదుఁ డిట్లనియెన్. 265
- క. ఇది నిక్కపుసారింఘపు, గొదమ యయిన వేగఁ బట్టికొని వచ్చెదఁ గా
కది మాయ లేడియేనిం, బ్రదర్శులదానియరము ప్రక్కలునేతుక. 266
- క. వదలక భక్తిపెయి స్మృతికనెను గాచికొనియఁడు వాతాయవుఁడె
చ్చెదనని యుటబలుఁడ నన, మదితె ననిచి రాఘవుం డమోఘాంబకుడై. 267
- ఉ. అజిహ్మారతుఁ డనబుఁ డంబకము ధ్ధరియించి పర్ణశా
లాజిరవర్తి గాఁగఁ దనయఁగము పొంగ నరే ద్రుఁ డేనె ఘో
రాజినయోనిఁ బట్టుటకు నట్టియెడఁ గగన బు మాసె ఘో
రాజి నయో నిశాచరులయన్వయ మిగతి మాయశోయ క. 268
- క. వఱియ నగ దశ్శతనమల, వెఱవక నేల్లెగి పురుషవృషభుఁడు గనియెం
దెఱవకు మః ప్రేయఁబుగ, పోయెచు పోరించునట్టిమృమక సరగక. 269
- చ. అవలొకించి. 270
- క. ఇంచుకయు నద్దు నేయక, వంటనకాయఁబుతోడ ననుధేతుఁడు దాఁ
బించి చని పట్టఁబోఁ గుప్పించియెగసి మాయ లేడి బెదరినకరణిక. 271
- చ. మాఖ మెగయించిచూచుఁ దృణమం దగమూర్కొను మస్తకంబు గోఁ
కు ఖుఁపుట బులం బృథునికుంజమల స్వడిఁ దూటి డాగువా
కుఖ న మొప్పఁజేయుఁ బలుగొమ్ముల నిట్టలుఁ గొట్టుఁ బొట్టితోఁ
క ఖుకరాన్వయండు సరగం దనుఁజ్ఞఁదలంచి వెంబడక. 272
- చ. రికకులవార్ధిచంద్రుఁడు కురంగముఁబట్టఁగ నెయ్యి న్నో
జమఁ ఁ బుట్టలుం బొదలు జంగునఁ దాఁటుచుఁ బాలు లేడియం
దపలి దూప వృక్షసవిభంబుల రామఁడు దేరినిల్చి
జమఁటిట్లు నాలుకను సాచి వగర్చుచు నిల్చు నిట్టియన్. 273

- క. సారంగధరుడు ము స్సోక్తు, సారంగము వెనదవిలిసచందంబున నా
సారంగసదృశదృష్టుచు, సారంగము వెనక రామచంద్రుఁ డరుగుచుకొ. 274
- చ. కిరమున మేనున న్నిలబడిక్కొంగ జేర్చి కొను స్థలాగృహం
తరములఁ బొంది పొంచినను దారికి నడ్డమువోయి దట్టపు
దరువుఁ మాటున న్నిలుచుఁ దల్పిరతం దృణమప్పిఁ జాపు భూ
వరకులనాగుఁ డాచారణ్యముఁ జెట్టున పాఠశాలియై. 275
- వ. అత్యవసరంబు. 276
- గీ. తృణము గఱచుట చంచలదృష్టి గనట, భయము నొందుట వెన్నిచ్చి పాటుటయును
జాడఁగా నెప్పు డమృతములేది సమర, భారమున కొడి పాఠిడిపండివోరె. 277
- వ. మఱియును. 278
- సీ దాఁటువోఁ బూర్వపాదద్వంద్వ మొక్కడఁ, గదియించు టంజలీక్రమముగాఁగ
లలిఁబాటువో ఖర. బులు నెఱియలఁడి, మ్రొగ్గుట యొప్పగు మ్రొక్కఁగాఁగ
నురుగరక్రమముఁ నుదగక వెడలు ని, దాఘోనకంబు పాద్యంబుగాఁగ
దినునెడ రాల్చి, తృణలేశ చతిపవిత్ర మృగుదిర్భావనమృగాఁగ
- గీ. జేరి యెదురెగు టాలోకహామగను, రామ నొప్పించె మాయాక్షరఁగ మళ్ళడు
పరవపురుషుడు హరిసమర్పణముగాఁగ, ముక్తిగోరి యొసంగెడు మనియుఁబోరె.
- వ. వెండియు నుక్కరంగళాబకం బగంబులనక నగంబులక రయంబునఁ బాటుచు మా
ఁనూచిగాఁ రామనినై శర్కరాన్నంబుఁ గురినెడ కాని బోరె జరవ ఖురచ్చటా
గ్రంబుల ధగణీపరాగంబు మీటుచు రాక్షసవశతయం బగునల్కాపాత బును
బోరె మి టి కెగసిపడుచు మృత్యుముఖహ్వారంబునం బోరెఁబాటుకరిణి గుహ
ముఖంబులం దూఱుచు బ్రాణాత్యయ వనరంబునంబోరె భ్రమించుచుఁ బూరుషుని
సంపదయు బోరెఁ దనంతఁ తోచి యదృశ్యం బగుచు దరిద్రునిఁబోరె దీక్షా
సంబుఁ జాపుచు సమారంబువగిది నలక్షితవేగంబై గరుడ నినిధంబునఁ గర్పరాం
గభానుంబై కాపురుషునివలె వునం గుటిలమగ్గగామియై నగకంబున కొల్వనిదా
ని బోరె నసిప్రవ్రవంబులకుఁ దొలంగుచు ఘోరదుర్గమారణ్యమగ్గంబున బహుదూ
రంబుగా నెలయించికొని చనుటయు రాఘవుండు నిజాంతగతంబు. 280
- క. తిమ్మఁ డిదిమాయ లేడి మృత్యు నమృతగ దు వికవచ్చితి మో
సమృత్యై దీని నగ్రశక్తమృత గూల్తు నని భయదలంపా స్థయడై. 281
- ఉ. తూణములోనిబాణ వతితూర్ణముగాఁ గొని నారిఁగూర్చి యు
క్షీణమదంబున న్నైపుతసిహుడు రాముడు తూటసేసె ని

స్త్రాణము దుర్విషాణము విరాజితకోణము సత్కసాలయా
ఘ్రాణము ఘాసఖాణ మఘకర్మధురీణముఁ శైత్రవైణమౌక్.

282

వ. తిచ్చర్ బురంబు నాటుటయు.

283

చ. స్యమరహితుండు నిర్దళితసత్త్వఁడు నై తఃతొంటిరూపు వి

స్యముగఁ దాల్చి రాక్షసుఁడు చచ్చినెడ స్వేస లక్ష్మణా నాతో

స్త్రి యనుచుఁ బేరెఁంగున కవి చి మఖఁబున నెత్తుకొల్క న

వ్యయఁ దగురాము బాణహతి నాతఁడు ప్రాణము వీడె ధన్యుడై.

284

క. ఇన్విధమున మారీమని, క్రొవ్వుచెఱచి యల్కుచును కఘద్రవరుఁడు పెం

దవ్యరుదెంచితి నని వెనుకవ్వనము బాసి వచ్చు నంతటిలోక.

285

మ. అనుచు లక్ష్మణ చేరరావె యనుదీనాలాప మారాముఁ డా

డిఁచందంబునఁ దాటకాత్మజుఁడు నూటెంబల్కు టాలి చి హ

యని ధాత్రీసుత వెచ్చనూర్చి పెనదై యం బాకృతందాల్చెనో

యన సౌమిత్రముఖఁబుఁ గాంచి యిటరమ్మా యంచు భీతాత్మమై

286

క. గీయన్న సువిత్రాసుతః మీయన్న వఁబులోన మిగిలికగ రా

వో యన్నఁ బలుక వేమిటికో యన్నఁడు లేనిభీతిఁ గూటె వనఁబుక్.

287

గీ అనురదరులును సురలుఁ దన్నాఁగిరెచి, భయముఁ జెఁదనిశూరుఁ డిప్పగిదిఁ దమ్ముఁ

డా యనుచుఁ జేఁబిల్చెను డాయఁబోగదయ్య తడవేలనయ్య పుణ్యముగదయ్య.

ఉ. అంజలిసేతు రామని రయంబుఁ నిప్పుడఁ కూడఁబోయి నా

నెంజెలి దీర్చుచును ధరణీసుత వేఁడిన లక్ష్మణుండు బ

ద్ధాంజలియై తిదీయచరణంబుల మస్తము మోపి యేల భీ

తిం జలనంబునొందఁగ సతీమఖకుంకుమనూల్లసత్పదా.

289

క. లలన పదునాల్గుభువన, మృలభౌరము మీఁదఁబడిన మోయరలఁతి త

ద్బల మీపు నే నెఱుంగ మె, చలింపవల నింక రామచంద్రునికొఱకుత్.

290

క. క్రించుఁదనంబుని రామని, వంచితం బెఱిఁగి దనుజవంకాధము లూ

హించి వెడమాయలను పవరించిచెడుదు రగ్గిగడిన క్రిములవడువునక్.

291

వ. అనిపలికి మఱియును మదగ్రహండు హరిణపరిగ్రహార్థం బగుగునవనరంబున.

292

క. కదలక భక్తిసేయు స్త్రీ కదినెను గాచికోనియొండు వాతాయువుఁ బ

టైద ననియరిగెం జెప్పుచుఁ, దవీరువచనంబు లెల్లు దాఁటుదుఁ జెప్తమా.

293

చ. అనవుడు రామచంద్రుఁడు మహాపద నొంది సహోదరా రము

మ్ముఁ జనుదె మృతుంచుఁ గడఁ బొమ్మచుఁ జీరిన నంనుబోక న

- న్ననుచితచూర్గదర్శన దయాపరిహీ చునస్కం గాచియు
న్నను ఫలమేమి యన్నను వెసంగ బోవగిద్దు మ్రొక్కెదకె. 294
- క అచటయు నధోమఖుంకను, ఘ చింతాక్రాంతుడును విగళితాక్రంతు ద
త్తరియ త్తరుండు సగునా,తనిని గన్గొని నీత క్రోధతామ్రా యై. 295
- మ. ఇదెమియన్న మహర్షిడై పిలిచె బొమ్మి యన్న బో వేమి నీ
మదినుహిం తో కాక కావ నొగుల న్నాతోడ నేతేర బూ
గ్గదయామూర్తివె యంచు నిష్ఠుఁడు లన్యాయులుగా లక్ష్మణు
న్ననతీరత్నము దూఱినాడె సదసచ్ఛాన్తి ల్ల కా డొఖితె. 296
- ద ఇట్లాడి దుఃఖాతిరేకంబున. 297
- క నాచిత్రము నినుబోట్టన, గోచరమే యన్నచావుఁ గోరి నను మది
శ్వేచితగురు టివుఁడెలిగితి, నీవ నుమిత్రానుత దురాత్మ నిచాతవివేకా. 298
- క. వాటు బగునస్మరుటన,నాటుముకడ నిలువ నీవు కల దనవును న
మ్మాటులు తుచ్చావశుంబున, కీఁటెలపోటు లును నాటు నిట్టినిపలికెన్. 299
- ఉ. ఆఁఘరాముఁ డార్తివడఁ డక్కట యివ్వఁ చుగ్రగాతున
క్రూరము నిన్నుఁ బొసి చఁగఁగూడదు నా కని యొత్తివెప్ప ని
మ్మారణఁపుకోర్కుల ఁఘం బనిమాడ పల్కె డిట్లు నీ
వాఁడున్న వత్సవృక్షదశస్థితి రాముఁ డెఱుంగకుండునే 800
- క. అని పలికి రామచంద్రుఁడొ, చనినపథము బట్టి చనియి సోమిత్రయునొ
ప్పనిచ్చినయింబు రావణుఁ, డనుకూలం బై సమయ వని ముద మొదదకె. 801
- క. అన్యాయుఁడు ఖలుండు కఫలితా న్యాయుఁడు ఘోరూపు. "దంతట మామా
సన్నానిని యయ్యె నారా,జన్మనిసతిఁ బట్టు దుర్విచారముతోడకె. 802
- గీ. ఇట్లు కర్మనియై తమవెల్లబూది, పూతఁ దనరార నొకజలపూర్ణకలశి
మమఁధరియించి వారసారా యును వచ్చి, పక్షకాలపఁ గడుసమీపమున నిలిచి.
- క దహిభజగుఁ డాతఁడు వై,దహి భరితవినయఁ గాంచి దేవీ భిక్షం
దహి యనుచు గానకి సంగదహింపక యెనురునోము భృతదహ్నితకె. 804
- ద. అర్ఘ్యపాద్యంబు లానంగి నిర్భయై యట్లని చె. 805
- ఉ. ఇంచుక విశ్రమింపుము యతీశ్వర మన్నితి వచ్చి మిమ్ముఁ బూ
జించు వలండు పొన్నొడలిజాక తలఁపన నినురదచ్చి
ర్పించిన దానిఁ బట్టికొని తెచ్చుని వేకుకమీఱ నేను బ్రా
ర్పించిన దన్నిమిత్తమున నివృథాకర్మఁడై సహాదయకె. 806

- క. పుత్రసూతు సుమిత్రాపుత్రకు సమాను సుగుణభూషణు ఘను న
సృతరాజపరావరణైః, ధాత్రీపతి కాంక్షావైక్రి దాసివిలుందత్. 87
- గీ. అరిగి తడవయ్యె హా లక్ష్మణా యటందు, ద్వైత్యునఁ జీర నాతనితమ్ము నతఁడు
జతఁగ ననఁబోయె నుల్కుచు నడవి నొంటి, నన్న నానఁ బరివ్రాజకోత్తముండ. 89
- వ అని చెప్పి. 809
- క. కుశలతి వసుధ నేలిన దశరథుకోడలకు రామధరణిపుభాగ్భక్
దశదిశల న్యశదిం బగు, కుశమునఁ జెన్నెంచుజనునాత్మజ ననినత్. 810
- క. అతివా నీ వాచుచను, తృప్తివాక్యంబులకు నాగుచ్చునకు మలర నీ
గతి వానల నెండల నీ, కుతివామాంగంబు వకుట కాపర యయ్యెత్. 811
- చ. నెలఁ బురుడించుమీయ మహానీకుతరం బగుచన్నుదోయి వె
న్నెలవడదాఁకుదేహము నడిచుతరం బగుమధ్యభాగముం
గలుగఁగఁ జేసి బాగ్యసిధి కాంత నొనర్పక నిన్నుఁ జేవకు
న్నెలఁతఁగఁ జేసె నేరుఁగఁ నేర్తు విధాత్మఁడు దుస్వికృతఁడై. 812
- క. నవనీరజఁగిది కడి, నవని రజోగఁగి వగుట కున్యాయము దే
వవిలాసినికదంబము, నకధీశఁ సేయఁబాలునందము గలుగత్. 813
- గీ. అని మఱియుఁ ద్రురాత్ముఁ డయ్యవనిజాత, దృష్టముఁ జేసి నీదుసౌందర్యమునకు
సర్వభువనంబు లేలె సాద్యభాషి, పత్ని వగు లెంతయుయలెప్ప పద్యగఁధ 814
- చ. అనుటయు వారి గాంచి చివఁకుం బొకయిండుక లేఁ నీత న
న్ననుచితిరీతి నీతి విడి యాడెను దాష్టవిక్రప్రపద్ధతిత్
మనము న స్థలాంగనలు మానక సన్నతి సేతు రిట్లు వ
చ్చునె బరికించియాడఁ బోతున్దుఁ నోటు సకుద్ధవాక్యముల్. 815
- క. నానాధు శౌర్య వదిత, నానాధుని కార్య నీవనాధుని గా మీ
నా నాతోఁ బల్కెను తగు, నా నాలోక వాశముఁ గోరి కటా. 816
- క పితృవాని బురముఁ దృణ, త్రిమాసముఁ గాఁ దలంచి భ కుదఘనవన
స్థితి కోర్చె గాక లోక, త్రితయము నేలంగ వలతి దృఢభుజశక్తిత్. 817
- వ. అనిన నయ్యనివ్యాజపరివ్రాజకుం డయ్యవనిజ కిట్లనియె. 818
- క. నిన్నును నీనాథుం గడు, నెన్నికొనెను గాని నిగరేశ్వరుఁ జెఱసా
ల నిలిపి రాక్షసులచే, సన్నతిఁ గనికట్టి నన్నుఁ జచ్చింప వయో. 819
- ఉ. నీ విటు విక్రమ నీత మహానీయుఁడు తాత పులస్త్యుఁ డప్ప వి
శ్వవనుఁ డన్న యక్షుపతి వానిజయించి తవీయపుష్పక

- క్రివిభవంబు లెల్లఁ గొని జీవముతోడుతఁ బోవనిచ్చితి
ప్రావణనాముడఁక భక్షుదరాక్షసనాగుడలక నేలుదుక. 820
- క. లోకములెల్ల జయించి, లోకభక్షుదాక్రియఁడఁ దలొదరి భవనా
లోకమృతఁ జిక్కితి ననుఁ, నైకొను మిష్టోపభోగగతి వదలుటకుక. 821
- వ. అని వెండియు. 822
- ఉ. ప్రాయముకల్పి నింపెవఁగి రాక్షసనాగుడ నైన నాశుభి
ప్రాయముఁ దీర్చుమా యనుచు రావణఁ డాదిన నాఖిలుం దృణ
ప్రాయముగాఁగఁ జూచి నృపభామిని బాఁకి వల్కు ఛద్యవి
ప్రాయముఁ జూడ నీకు మదిఁ బట్టెనె నెవ్వరినుండ కీఁతిక. 823
- ఉ. సారపుబ్రహ్మకంఠమున జన్మము నొందితికంటి నీరుగా
చానపుముట లాడుట యసంకత మేను బతిగ్రతక వృథా
నీరయిపోఁ దలంచితివి నిశ్చయ మింకను నిన్న నాతత
క్షారము లాఁఘూత్రమునిరోపము లిప్పుడు రూపుమాపవే. 824
- గీ. రామలక్ష్మణు లివోచ్చట లేమి వెఱిగి, నమ్ముటక లెల్లమయ్యె నీవారి విజిత
కైకనుము నీరునత్కిరి విశదయయ్యె, నన్నయన్న జయించితిన్న విన్న. 825
- క. చెడుగ చెడుకాలమైక, వెడలునుడుగు లాడె దిల్లు వేయెటికి నీ
వెడఁగలిగిపోయ్యు పృథుడి, మృత్యువం జరుజేకయన్న ముమ్మెకకైక. 826
- చ. అప్పుడు సంజాతతతరాసలతాపవిభిన్న చిత్తు
వ్యనజదళాక్షి వేగమ భవద్వచనామృతవృష్టిఁ దేల్చు
న్నను మౌన బు నీకత, నాకగు నిశ్చయ మంత నన్నఁబో
లి మగవారి లెన్వరును లేముఁ గాంతలు కంఠ నొందఁగక. 827
- క. గోభూభుజుఁ జుస్థిత, భూభృగుచ్చలెల్ల వలసి పొందుగు నగు
గోభూభూక్రామండ, నీభాగ్యులు గాదె పాలఁగి నిన్న వలదితిక. 828
- ఉ. ఎక్కడిఁ గుఁ దింక నతఁ డిక్కడ కెక్కడవచ్చు గాఁగ
నెక్కడవోయినో యనుజు, డెక్కడవోయెనో గాఁగినానివే
నెక్కడఁడ్రందెనో మృగము లెక్కడఁమ్రొగెనో వానిమీఁద నీ
కెక్కడిప్రేమ రమ్మ నున మేకుద మిద్దఱము ప్రయంబునక. 829
- సీ. అప్పురోవనితల నవధీరణము నేయు, రాక్షసాంగఁలు హావతు లాసంగఁ
గ్రీడాభవకుడ్యకీలితవిమలనిశ్చలదీప్తిమణివీశికల వెలుగ

- ఘనైత్యకారకఘనసారమిత్రపుఘలచందనచర్మ హృదయ మలర
నశ్య తవిభవ నోహ్లాదకత్విత, పరిచరాగరుగుధూపములు మలయ
- గీ. మెచ్చి బలమున నేఁ జెఱచెచ్చి-ట్టి, భవరకాంతలు తగునూడిగములు నేయ
బాల కైలాసము శరీరాశ్రయగన, జేసి యాదేశుదశకంతుఁ జేరఁదగదె. 380
- న అనిపలికి యాక్షణంబు. 381
- క శత్రవ భుఁఖబర్హి గుఱు, శత్రు శ్రేక్షణంబు బుడెసాలల నిడుగ
ప్రపంచీపు మనుచు వింశతికరములు దిశశిరములు సమ హృత్పతియుఁ. 382
- గీ. మెఱయ నూడలు గలవట్టితెఱఁగుఁ దోప, నెదురనిల్చిన జానకి హృదయ మదర
నేమిసేయును నిటకు మాయామృగం బ, దేల చనుదెంచె బొమ్మంటి నేల విభుని.
- న. అని తలంచి నిగుడుభయతరేకంబున. 384
- క. ధరణీసుత ధరణింబడి, పరమం బగుమూర్ఘ మునుఁగఁ బట్టుకొని నిజే
ద్ధంధ బున నిడికొని సుశ్యుంధై గావణుడు పోవఁ దదవసరియుఁ. 385
- ఉ. ఇంచుక తేజిమాచి మొగమెత్తి దిశ ల్పరికించి తన్ను నొ
క్కించుకభీతి లేక కొనియేగెను నానానాయకుం బ్రతి
క్షీరిది కరంబు బెగ్గడిరి చిత్తము తత్తఱుండ నీత దుః
ఖించె దవీరతో మెఱింగింపఁగ బ్రహ్మకుమారఁ దీలు నే. 386
- న. దుఃఖించుచుఁ దవమనంబున. 387
- క. పుణ్యచరితుఁడదిమాట ల, గుణ్యములు గణింపవైతిఁ గల్గునె ఘోరా
రణ్యమన ని.కి నాకు శ, ణ్యమనుచుఁ జింతిమిగుల రాముఁ దలంచుచుఁ. 388
- క. క్రోధాత్ముండై తొల్లివి, రాఘం దెత్తికొనిపోన రక్షించితి త
ద్వాధయుడిపి యిప్పుకు గఘు, నాథ వెనఁ బ్రా విడేమి నను జెఱఁ దలఁగఁ. 389
- ఉ. వే యనుజన్మఁరూడి గఘువీర దురాత్ముకు వీరి గ్రంథరా
వే యను క్షుణ్ణా కగు వివేచిహీనత నిన్నఁ గొన్నియ
వ్యాసును లాడి తత్ఫలము నందితి నిప్పువ యన్నఁ దోడితే
వే యను వీరిబట్టి పతవేయకు వేయ నేల మ్రొక్కెదఁ. 390
- క. రావణుడు నన్నుఁ జెఱఁగొని, పోవుచునున్నాఁడు వీరిఁ బోకార్చి నయం
గావఁగ నియ్యెద గఘువర, వేరచ్చిఁగఱక కీర్తివికలత గాదె. 391
- న. అని మఱియు ననేకవిధంబులం బలవించుచు. 392
- చ. ఎక్కడఁజొత్తు నేదితెన వివ్యదిది క్కింక నేమిబుద్ధి న
న్నిక్కరినాక్యుఁ దెత్తికొని యేగకు నిప్పువ మట్టుముట్టి మ

తైక్కినవీనికంతయుల నెంతయు మేదినిఁ గూలఁదాచి నట్

జక్కఁగఁ బ్రోవరయ్య నురసాధ్యవియచ్చరక్తిరోత్తముల్.

843

క. పరమపతివ్రతసీత, స్వరగురఁ గొనిపోవ రాక్షసాసుని వీనిం

జెరువున నాఁగరు మీకుం, దరుగుల్గులతాదులార దయలేయఁ గటా.

844

సీ. దనుజుండు ననుబట్టి వినువీదిఁ గొనిపోవఁ, గానరా విదియేమి గంధవాహ

చానవు నాఁగి నిదయుఁడృఁ డనివేడ, మాటలాడ రిదేమి మానలార

యరసిరక్షింపుమా యమ్మ యనుచుఁ బిల్వ, తును యిట్లుశకునె వసుమతి నీకుఁ

గనలి యీతనిశిరఃకాంతార మేర్పక, తరులఁదాఁగెద వేమి దావనర్పి

గీ. కరుణ ననుఁ గాచుటకు నిజకాండములను, రావణుని బట్టి ముంచు గోదావరి యను

వడిగఁ బాఁతుద విదియేమి జడతనొంది, యనుచుఁ బలవించు నుదిక్కు లాలకించు.

క. అవనీజ యిట్లుపొగిలెన, నవసరమున నుంచలించె నగనుఁబులు దా

మననీజము లగుటఁ దలఁప, నవని వ్యహజరణ మెట్టులెఁ విడుచునే.

846

వ. అయ్యనరంబు .

847

మ. మఁయాకారముఁ దాల్చి రాఘవుల సమ్మూరీమఁ డావంచనం

గొనిపోవక దహజాధయం డిచట నీక్షోణీసునం బట్టె నే

మని యీనిదఁ దొలంగఁద్రోతు మీరక నాహా చచ్చినంగాని పో

దనియో లేకలు జేరెనుం గురవకాంతంబుల్ దవాగ్ని భ్రమక.

848

గీ. ధరణిజాక్రందనోద్గతధ్వాఃఘూర్ణమాః కానః మృగక్షేమండలంబు

ఁజలమ పైతయుఁ దనరాఁరఁ బక్షిక్రకటకుమాను శ్రీరామునకుఁ దెల్పనోసునంగ.

సీ కన్ను లెఱ్ఱఁగఁజేసెఁ గలకంఠబృ దాబు, బుసకొట్టుచును ఫల వివసముఁ జలికఁ

గటము లదర నిల్చె గంధనీ ధురములు, ప్లవగఁలంబులు పండ్లు గొటిక

మొగములు జేవుఁటింపఁ కుకంబులు గూనె, నోలిఁ గపాతము ల్పొంకరించె

ఘూకము ల్లిఱగిఱఁ గ్రుడ్లు ద్రిప్పఁజొచ్చె, కేకినఁఘంబులు కేక లిడియె

గీ. నఖిలభూతిహీనుం డగునట్టిరాము,వనిత బలవంతమునఁ జెఱి రట్టి గగన

వీధి వడిఁ గొనిపోయెడువేళ దుష్టు,దనుజుఁ గన్గొని కిరకఁజెందిన వ.ంగ.

849

వ. అంత నజ్జనకనందన.

851

ఉ. ఏ మిథిలాధిపాధునుత నిధులుకుం డగురాముభార్యఁ కాం

దోమూసలార యతువివాగోత్తములార ఫణిఁద్రులార వే

నామొఱి యాలకించి కులచాపకు వీనితల ల్పరింది పో

తే మహనీయులార మదధీకుఁడ మిమ్ముఁ గరంబు మెచ్చఁగక.

852

- క. అని ఘోరగృధ్ర మరువడి, గొనిపోయెడ సర్పవనితకు స్పృహ మగుచుక
జనకజ యేడ్చుటయం దృఢస్థిని విని కరుణారసప్రధానం డగుచుక. 353
- క. నాకపతికి వెఱవక మై, నాకము రావణు నెమర్చు నలిరేగుముఁ దా
నాకడలి పెడలి కడువడి, నాకపథ బు ను వచ్చె నని సుర లెంచక. 354
- ఉ. పాతికకాత్రవుండు నురపక్షబలుండు జటాయు వల్లసం
పాతిసహోదయండు పృథభామిని శోకము సత్వరానుకం
పాతిశయంబు నివి మహాబలు గావణు నాగై మున్న శం
పాతితదేహదీప్తి గులపాంసను దృష్టిపథంబు నాగైకక్ష. 355
- వ. అయ్యహాబలుం డడువడి 356
- క. కలతీరవమద్యమ దళకంత విశవచేని నీడకంతలు మహా
త్కంతఁ దునిమి సమవర్త్యుపకంతమునకు ననుతు గలశకంతు నెయిది క. 357
- క. అనవుడు నతఁ డాతని కి, ప్లుతుఁ బులుగా నన్ను గెలుచు గునే నిన్నె
ట్లున జంపు దేటివగ నీకు ననుచుఁ దలపడిన బోరు ఘోరం బయ్యెక. 358
- చ. ఖగదనుభావ్యయోత్తము లాప్రతిమానలు కామరూపు ల
త్యగణితిసత్త్వ లూరిత యానయు లాకుగ వేదు బగ్రప
న్నగమనభాశనల్ మిథిల నాధనుతాప్రియతాపకారికల్
దగిఁ భాస్రసాధనలు దార్కొని వీక జటాయురావణుల్. 359
- వ. ఒండొరుల నఖికిఖంబుల వ్రేటులాడి సమయంబు. 360
- గీ. అక్షిగతుఁ డగురాక్షసాధ్యతుఁ డగ్రపక్షనాథ-ఖతుతవత్తుఁ డయ్యె
నాక్షణంబుఁ రాక్షసాధ్యతుచేటి, బక్షినాథుఁడను విశీర్ణపత్తుఁ డయ్యె 361
- ఉ. నొచ్చియు నీడఁబోవక వనోధృతి రావణుఁ గాంచి వంచనం
దెచ్చితి రాఘవే స్త్రోగతిక మగపంఠము గాదు నీకుఁ బా
టచ్చగృత్తి గాని యింక డక్కలు నెల్లవు మన్నభాసాతిం
జచ్చిన మేలు నీ కి నచు సాహసవృత్తి గడంగి యాతనిక. 362
- గీ. వడసములు చీలుఁ గలతమ ల్ చిదమఁగారు, నెనె నీ వడిబోరు భముఁ కెగిపిపాటుఁ
గ్రమ్యణున కేగు బా కి గాచి వగలఁ, గూరుఁ జలుములు మీలుఁ నూరుముతుండు. 363
- వ. మఱియు నద్దఁడిఁ దద్దయు పెద్దిలేనిడిమిం గ్రద్దరించుచు గ్రద్దతేఱఁడఁ కెద్దయం
బ్రాద్దు ప్రద్దుకలవి సావియద్దియలరి నద్దసుజాం దాకి పోరి పోరి పెద్దవాఁడు
గావున. 364

- క. పక్షులు దనుజకరవా, లక్షతులం దెగుడు గడఁ జలంబటి పడియెం
బక్షిశ్రేష్ఠుడు పవిగ్న ఖోణీభృచ్చిభగముకగణిక భగణిక. 865
- క. నీతిం నైకొని నభిముఖ, బాతకుఁ డగురక్కఁగుండు పఱచెద ననియః
ఖాతిశయంబున వ్రాలిన, రీతిం గూలుటయు నతిపి ప్రియినతాల్మిక. 866
- క. కఠగతప్రాణవాయు వగుజటాయువు నద్దేశించి. 867
- చ అచరవిరోధి ద్రుంచి నను నారసి ప్రోవదలంచి భీమహా
సమర మొనర్చి వైరిశిలసాయకభగ్నగుద్వయంద వై
శ్రమముఁ నివ్వధంబుఁ ధరంబడఁ జాడఁగనైతి నీకుఁ బు
ణ్యముఁకుఁ బోవఁ బాప మెదు రయ్యెఁగదయ్య భగవద్రూప్తమా. 868
- గీ. అసువహుఁడును ఖలుఁడు నన్యాయుఁ డధముఁడై న వలునకు జలు మమరనొసంగి
పరమపుణ్యాత్ము నిష్ఠిట్లు పడఁగఁజేసె, ధాత నీమడఁ గడుఁ బక్షపాతి యగుచు 869
- చ. అని మతియు వ్యభిచారి యగు నవనికన్య తనమనంబుఁ.
చ అరయఁ బరోపకారపరుఁడై యితఁ డీలైతి బుణ్యలోకము
స్థిరుఁ డగుఁగాక యంచు వగఁ జెందుధరాసుతఁ గొంచు రావణుం
డరిగె నరిశ్మతోపమహావనపావనయాగికాశ్రమా
త్కేశవరాలయాదలను చాటుచు లోకభయంకరాకృతిక. 871
- క. తటతట వృద్ధుల మదర నంతట జనకజ యొక్కతైలతమునఁ గనియెఁ
దిటమగ వివారిం చెదమగ్గుటవయ్యల నివ్వధమునఁ గాంచి వెనుకగిక. 872
- క. పార్థివుఁడు వారాకథ, నాథం బగ్ధం బొసంగి యగచరులను సం
ప్రార్థన సేసెడుగతి వస్త్రార్థంబున నగలు ముడిచి యవనికఁ విడిచెక. 873
- గీ. ఎట్టకాల బుఁకుఁ బుట్టినింటి కేగు, తాను మనుగొన్న సౌమ్యుల దగఁగ నెరవు
దీర్చుగతి నొప్పె రాఘవుడేవి ముచటి, ఖదిరోధూమణములు రత్నగర్భ నిధిన్. 874
- క. నమున నివ్వధముఁ దన, గలు మిగులఁ బైటచెఱంగునను ముడిచి వడి
న్నచరులయొద్ద విడువ గ, నగన యనుచు మొఱయుచును భువధ్వనిఁ ఒడియెన్. 875
- చ. ఇవ్వధంబు నాశ్రయప్రయ సుతిప్రయ నగుబాకీపరీక్షిప్తతప్తకాంచనమయ
భూవణంబుల నయ్యగచశ్రేష్ఠం డగునప్రాశ్విఁడనుఁ డావులం బనిచి ముగుప్తం
బుఁ గావించె నంత. 876
- నీ మానసిభువనోపనిఁ గాక రత్నక, లాపకలాపము ల్బాపతితముఁ
గావించి హా నాథ కావరావే యంచు, దిగు లొందుమానకికపుఁ గాంచి

కనలి లోనుడుకుచుఁ గలఁగునకూపార, తీరఁబుఁ జేరి యత్తిదశవైరి
 మాయావిహారి దుర్మార్గుడు రావణుఁ, డంత సన్మార్గుఁడై యద్భుతః 8
 గీ. వంశవంశాటవికఁ దెచ్చునన్నీ యనఁగ, జలధి గని భీతివొందురసాతనూజ
 సీత నకలంకఁ గొని కడు శీఘ్రముగను, లంక సకలంకఁ జేరె నిశ్చంకుఁ డగుచు. 877
 చి. లంకకుం జని జనకనందనం దనయింపవశాశోకివనమధ్యంబునం బదిలపటిచి యద్దు
 మ్మం డిచ్చో ధరణీపరాగపరిచ్ఛన్న శరీర వై నయ నేల మదీయాంతఃపురప్రవే
 శంబుఁ గావించి క మోపభోగంబులం బొందు మనుటయు జగన్మాత యగుసీత
 యట్లనియె. 878

మ. గతితప్పక రవి గంచరించినన లోకలోక మూటాడినం
 గతి శ్రీరాముడ నాకు సాధ్వినీ ఒగత్కల్పాణ నే నస్వపం
 గతి కాసింతునె హంసి కాకను నెవం గామించు నే ఘోషు
 గ్గతిపాలై చెడ నిట్టులా డెను నినం గాంబు చేరం గటా. 879

న అనుటయు. 880
 క కను తెల్లవార మిగులం, గనలుచు రాకణఁడు వలుకుఁ గలిసెత దనబాం
 గనలార వేచియుండం, డని బానకఁ జూపి చనియె నతిట నిచటక. 881

క ఒకమృగముఁ జంపి నిజశాస్త్రుకాగ్రమునఁ దగఁదిగిల్చి మోదమ్మునఁ బ
 గ్గట ట్రిమునకు వచ్చెడ, నకుటిలం డారాముఁ డెదుర ననుజుం గనియెక. 882

చ. కనుఁగొని గుండె జల్లుచునఁగా శుభగాననఁ గానలోన నీ
 త నొకక డించివచ్చితకదా మదదానవబానమత్కరీం
 ద్రనినిడ మిశ్యణ్యమిటు రానవురా దవురా పదద్వయం
 బనయము సంచరించెను సుమా లసమానసమానగస్థితి. 883

ఉ. ఈమృగకాబముం జనకజేచ్చకునై తగఁ బట్టిలెత్తు మా
 యామృగమేనిఁ గూలిచి రహంబున నిశ్చడ కత్తుఁ గా లో
 నీమృగనేత్ర నేమరకు మీ వని యెంతయు వొత్తిచెప్ప నా
 నామృగసంకులం బగువనంబున నొక్కత డించి వత్తురే. 884

న అదియనుంగాక. 885

చ. విను మిది మాకులేడి వెనువెంటఁ జనవల దంచు దొల్లి నీ
 వంశపరుబుద్ధివై తెలియ నాడితి విష్ణు డగ్గణ్యభూమి నీ
 త నొకత డించివచ్చితి పదంపడి కాకునబాధ వొందునో
 యని రిలపోయివైతి చకటా వికటం బగుధాత్రివృత్త. 886

- వ. అనిన విని యుల్కిపడి నవినయంబు గా లక్ష్మణుం డన్న కిట్లరియె. 887
- క. నీ వాడినచందంబున, వానారిజనేత్ర సీత నారసియుండ
నీ వాడినచందంబున, రావే లక్మణ యటంచు రాక్షసుఁ డనినకా. 888
- ఉ. సారసనేత్ర నన్నుఁ గని చక్షువ నిష్టఁడ తొమ్మటంచు వి
స్తారకుగార్తయై పలుక సమ్మతి వక్ష్యవతోడ రంఝుడే
వారికి లోను గాఁ డని భరన్నజన్మకు మే నెఱిగి నీ
పూజకు నుంచుఁ దెల్పిన హహోద్రవవాలతీక్షణేత్రయై. 889
- క. చినరానిమాట లాడినఁ, జహదెందినవాండఁ దప్ప నై పు ముడుచు మ
న్యాయు బలము నెఱిగియు న, ద్విసవాడ వటుంచు రాజశేఖరుఁ డనుజాకా. 890
- క. పద పద పోవున మే మా, పద పొందెనో జడతనయ భయమున ననుచుం
బదములుతోఁజ్రిల దీవా, స్పదుడై రామఁడు నివాసఁదమున కార్తికా. 891
- వ. నావాఁధంబు లగుదుర్నిమిత్తంబులకుఁ జిత్తం బుత్తలపడ వచ్చి సోదరున కభి
ముఖుడై 892
- సీ. రాజీననేత్ర నారాక తా నాలించి, యెదురుగానచ్చు నేఁ జేలరాను
వారిణకాబురుట్ట ద్వం నెట్టై దెచ్చితి, నా జని యిపు చేల యకుఁగరాదు
కొమ్మను జేరి పల్కులు నేర్చికొనుకీ, పటలంబు నేఁ జేల పాసిచనియె
నాదిక నీకమల్లికాభిగామం బగు, నటునంబు నేఁ జేల యొప్పుదటిగఁ
- గీ. గలికరచరిణాద్యంగకములఁ గలుగు, శాలిభూమణిఁజిత్తం చేల విసంగఁ
బడదు నేఁ డుగ్రరాక్షసాపహృత హయ్యై, సీత కేశవులు మిది సుమిత్రాతనూజ.
- క. అని పలికి ప్లగలగ, గని జానకి లేకయున్నఁ గడవడి హాసం
దనగ నీ యెదుఁగోయితి, వని మూర్ఖాపరవశాత్మక డై చహిఁ బడియెకా. 894
- ఆ. పడినహన్న నెత్తిపట్టి యేకచక్రము నుమి ప్రాసుతుండు వత్సైఁ దగునె యిట్ట
వైశ్యమంద రామధరణీశ వనకున, మివ్వ వాంతరము నిండు నందు. 895
- క. అని కిటుకటఁబడి శ్రీ గా, నునిఁ గడు నూరార్చి యందు మనమికి వెలికెకా
జనకజనుఁ బల్లవాగా, రినికటకుల్యాత'యల రామసహితుడై 896
- సీ. ఈరితి శోధించి యెంచును గనరాక, యెన్న శ్రీ గామఁ డోహో యటంచు
గొంతెత్తి పిల్చునుఁ గొమ్మ డాగితె నుంచు, మెకములు మ్రొంగెవానికి నటంచు
బర్హకాళాసహిపంబున రోయుచు, బూవులు గోయంగఁబోయె ననుచు
వనజాక్షి రోసి కన్యోనుభు కష్టం బంధు, హా యేమిసేతుఁ గాంతా యటంచుఁ

గీ. గాన మనకింకఁ దో జేరు గలరటంచు, దాసురా వేమి ననుఁ దమ్ముఁడా యటంచు
బాల కార్ద్రపాలు గాఁగోలు ననుచు, బాతులు క్రసింఁచెనో యంచు బలవరించు.

నీ. ఇందీవరాక్షి నన్నించు రమ్మనిపిల్చె, నని కోకిలస్వగం బాలకించు
నదె చంపకామోదమాస్తకాఖం బని, వామలతాపల్లవంబు గాంచు
నదె గంధగజయానయనాధరం బంచు, నిండబండివొడపండు గాంచు
నదె తప్తకనకాంగిహోవల్లగు లంచు, గమనీయతరకోరికముల గాంచు

గీ. డంబు మీఱున్మృగాక్షిదంతంబు లనుచు, నాడిమీన్మృగునీజసంతకులు గాంచు
గొమ్మ పొల్పొన చెక్కుటద్దమ్ము లంచు, లలితసాండులవలీకళముల గాంచు.

వ. మఱి యును.

399

చ. గజముల గాంచి గంధకరిగామిని యంచు గలంగు మిచు నం
బుజముల గాంచి పద్మమఖి పోయితె యంచు దలంచు బాధర
వ్రజముల గాంచి భృంగచికురా యని చేడ్వకు నాకుజొప్పము
బుగ్గజముల గాంచి పల్లవముకోమలమాస్త యటంచు మనుగొక. 400

వ. వెండియు బ్రేమని నుద్దేశించి.

401

క. రమ్మ యను బల్కవు మా, రమ్మ యను దాఁగు టిది వగమ్మ యను వై
రమ్మ యను వెదకుట భారమ్మయెను గడు నవానగమ్మ యనుచుక. 402

ఉ. మా యను జెందనే చెపుమా యను బల్క వి డేమి మధుగు
మ్మ యను దాశరథాల వినుమా యను నావెత నీర్మపాన్నికొ
మ్మ యను గట్ట మాయెను జామా యను నాపయి నిలెనిన్మగ
మ్మ యను బత్తమా యను సమానమా యను దైరమా యనుక. 403

క. బాల విశ్రుతాశ్రుకణజంబాల వనాచరదురోజబాహ్నిక వగుచు
బాలశశివదన వగవం, బాలయితివె ధాత మిగుల బాలనుఁ డగుటక. 404

నీ. వనిత నీ నావటించి కండమాలంబు, లనుపమానదుదిభక్త్యములు నాకు
భక్తి నీవోసఁగిన ఫలరసంబులు లన దమ్మతోపమానంబు లతిరవాకుఁ
బటుపూతముగ నీవు పఱచినకుశలులు, రమణీయతూలలత్పములు నాకు
నలల నీ వేటిసయడచియలైలు కల్పకప్రసూనంబులు కల్గి నాకుఁ

గీ. దివిరి నామేన నీ వలందినపరాగ, మమితేశితల మగుచుల కుజము నాకు
రమణి నీవు పొదలు సౌధములు నాకు, నువిద నీతోడిగవాన నయోధ్య నాకు.

వ. అని యిట్లనేకవిధనీ కాలాపంబు న పలుకుచు వగచుచున్న చున్న గమగొని
యవిరళబాష్పాణవఃపూరితనిజకలయగుడు డగుచు నుయిత్రాశ్రుకుమతకు
రీతి నూరార్చుచుండె నంత భక్తున్నదమ్ములు. 405

సీ. సారసారససారసారసమధురసా, సారంబు లైన కాసారములను

అంగీకృతాభంగభృంగీసుసంగీత, సంగతరంగత్కుడుంగములను

సంతతాక్రాంతాప్రకాంతగాఢధ్వాంత, దంతురితాద్విగృహాంతరముల

నాగతుండపరాభోగిభోగాభోగ, భాగత్యుపత్యకాభోగములను

గీ. బ్రాంతరంబుల నాశ్రమోపాంతములను, గోటివిధఖచరాంగ నాకూటకూట

కూటకోటుల మసలక కొమ్మ పెదకి, సీతఁ గనరామి కెంతయుఁ జింత నొంపి. 407

క. ధూర్తమృగధూర్తపటుతర, గర్తంబులఁ బర్వతముల గహంబులఁ

త్యార్తలము పెదకి రొక్కము, హూర్తంబును నున్నచోట నుండక సీతకా. 408

ప. ఇట్లు పరిశోధించి మగుడం బర్ల కాలాసమీపంబుఁ కరుగుదెంచి యెందునుం జనక
నందన సందర్శింప నేరకున్న యవసరమృత రాముండు సహజమృత నాలోకించి.

సీ. కొమ్మ యాకొమ్మఁ జేకొని నిల్చెఁగాఁబోలు, నిచట నీకొమ్మవి యింపు నొందె

జిలకల కిచటఁ బల్కెలు నేర్పెఁగాఁబోలుఁ, జుమ్మ యొక్కర్లి కారమృత ప్రకృతి

దిగులున దీని సుఁటఁ బట్టెఁగాఁబోలుఁ, నిచట నికుఁవకం దిగుయ లెత్తె

దిలకినీతిలకంబు దేటియాడఁగాఁబోలు, నిచట నీతిలక మిట్లైలమి గాంచె

గీ. నిచటఁ గడువేడినీట్టూర్పు లియ్యఁబోలు, నింతి యాసిండువార మత్యంత మమర

నాతి యిచ్చోట పెడనవున వ్యభోలు, మిగులఁ బువ్వులతో నీనమేరు వొప్పె.

ప. అని పలికి.

411

క. తనకరముల నమృతం బిడి, విను లతలం బెనుచుపాలపెల్లనినువునాఁ

జనుజఁకనయనఫల మిపు, డనయముఁ గృకయింపదే యనారాధ్యత యై.

412

ప. కరు లురుపింగదృష్టు బరగంబులు గోకము లచ్చభల్లము

లృరభములు స్పృగాలములు నైరిభము ల్బులు లీతరక్షువు

లృరసిజనేత్ర నేచుటకు సంతయమే శుకపుండరీకబం

భాపికకారికాదు లిటు మానక నీగతి నన్న నేచగకా.

413

సీ. దిగబాహు కని వాఁగపించు వేధించెనో, వేధించునే మేఘసాధురేణిఁ

గవలానఁ యటఁచుఁ గరియూధ వేఁచెనో, యేచునే ఘపిఁగద్వప్తివధ్యఁ

గిగపాణి యఁచుఁ గోకిల లెఱియఁపెనో, యలమునే మీఱుర మాభిరేమి

గువకొవలి యటఁచు భ్రమరమల్ మూఁచెనో, మూఁగునే చుపక మొదదేవా

గీ. కడుకలధరి యని కకద్రజవడెట్లా, మి చిఁకికిఁచెనో విసికించు నెట్లు

వానల నొప్పుగల్గు జవావిపూత, నుచు నెఱియె భ్రమ నెఱు నాత్మయందు.

వ. మఱియును.

415

సీ. జనకజాతఁ గజాతసమస్తేత్రఁ గానరే, జంబూవికాలభూజంబులార
మధుపరాగపరాగమృదుగంధిఁ గానరే, లలితరసాలసాలంబులార
జలదమాలతమాలసమవాలఁ గానరే, మహితమాలూరభూరుమామలార
ఘనలతాంతలతాంత కమనీయఁ గానరే, పటుజటోత్కట వటుకుటులార

గీ. మధురబంధుకబంధుకప్రాధర్మ్యైః, గానరే గురుకుచమీరు కానరేగు
లార యని విభ్రమాద్రభుండై నరేంద్రుఁ, డచట నచ్చటఁ దిరుగుచు నడలి యడలి 416

క. గములార మఱుఱునునా, గములారా ఘోరపన్న గములారా సిం
గములార మృగములార నృగములారా నగములార కానరే సీతకౌ. 417

వ. అని యివ్విధంబున యుక్తాదు కవివేషియని బోలె దృష్టోచరంబు లగుపదా
ద్ధంబుల నెల్ల జనకనందన నడుగుచుం జరి చని లక్ష్మణుం గనుంగొని. 418

క. అనుజా మఃమిరువురము, న్విను జానకియొద్ద లేనివేళఁ గుపితుండై
దనుజాధముఁ డొకఁడు ధర్మాతనుజాతం గొనుట నిశ్చితం బూహింపకౌ. 419

క. జనకజ నియ్యేడఁ గాంచిత, మనితెల్పెడుభంగి భల్లుకావలి మెఱసె
న్విను మవనిజ వెదకెడుగతి, ఘనవృక్షగ్రములఁ గపినికరమును మెఱసెకౌ. 420

వ. అని పలికి శోకాతిరేకంబున నొడ తెలుంగక లక్ష్మణుం గనుంగొని. 421

ఉ. ఎవ్వడ నేను రాముడ వహీనబలాధ్యుడ కా నెఱుంగు దీ
వెవ్వడ వేరు లక్ష్మణుండ నేటికి వచ్చితి మిట్టికానకుం
జవ్వని సీత రోయుటకు జానకి యొక్కడ వోయె లక్ష్మణుం
డెవ్వడినున్న వాఁ డనుచు నేడ్పుఁ బరిభ్రమితాంతరంగుడై. 422

చ. జనకజ నిందుఁ గాన ముటుజం బిది కాదొకొ రామచంద్రుఁ డా
జనకజ బాసి యొక్కనిముసంబునుఁ దాళఁగఁజాలఁ జేనురా
మనరమండఁ గానో యనుమానము గల్గెడు నంచుఁ గ్రమ్మజం
జని యుటజ బు న్నెదకి జానకిఁ గానక వంత క్రిమ్యుగకౌ. 423

చ. మ. ము వనమ్మున న్నెదకి మానిని సీతనుఁ గానకున్న నె
మ్మోము గల గె నాకు వినుమా. వినుమానిక మీఁద చిచ్చు పె
న్ను నెడఁకున్ను చున్నునుఁ గనుంగొనఁజాలుదు రెందునున్నఁ జ
య్యన గతి నాకుఁ జూపరు దియాపరివర్జితచి త్రవృత్తులై. 424

వ. అని విరాళిఁ దాలిమితులైఁ దాళఁజాలక యాలిం దలంచి. 425

- ఉ. పాంథమనోధనాపహృతిః బ్రాధవుః ధైఃశుకాశ్వుః డిష్ట పు
వృంథయశీజినీకలితసారబలం బగుతుంటుంటు ద
ర్పాంధత సూమార్గణచయంబుల నోడక గ్రుచ్చి నాగుమా
ద్భృంధి నలంచె గావును సుకవి భవద్వచనామృతబాణక. 426
- వ. అని వగచి. 427
- క. క్రమ్యుఁ నిట్లును బృథుశో, య్య హా బనకతనయ కిడునడి నన్నం
క్రమ్యునతాపము దీలునె, కమ్యునికెమ్మోవిపాసక మ్మిమన్నక. 428
- వ. అని పలికి యలుక వొడమ నమ్మహీసుతాప్రియండు 429
- క. సాధుచరిత్ర యనందగు, మైథిలి నొప్పింపరున్న మహి నిప్పుడ సు
బాధింతు నస్మదీయ, క్రోధోద్రేకంబు వెలయఁ గ్రూరాస్త్రములక. 430
- క. నను రాజమాత్రుఁగఁ దలఁచిన సుగంధర్వ శుశ్రూషిధానులఁ గ్రుం
చినఁ గాని తీరి దిదె కన్గొను మనరామునకు లక్ష్మణుం డిట్లయెక. 431
- గీ. అంబుజాసననిర్మితం బై కరంబుఁ బోలుపు నొందుజరాచరభూతకోటి
నీవు గాపాడువాడవు నీలునేయు, టుగ్రకర్మము తలపోయు మడుకుదక్కి. 432
- గీ. ఏల తాలిమిఁదూల నీతాలతాంగి, నిచోట నచ్చోట వెదకుద మెట్టులె
నేను గొనివత్తు సంతయు మి తవలకు, దగ్గిలో నున్న నభిరుధ్యము నున్న. 433
- వ. అని పలుకుటయు రామచంద్రుం డ పశమితపరితాపాపై క్రోశమాత్రంబు ధరణీ
కుమారిక నరయంచుం జని మార్గమధ్యంబున. 434
- ఉ. ఖండితపత్నం బై మిగులఁ గాలునస్పృకన్విషి క్తవత్తుం బై
తుండము ధాత్రి నూడికొని తోరపుమూర్ఖ మని గి జేవుఁడు
గొండవిధంబునం ధరణీ గూలిసత్తవరేణ్యం గాచి మా
ర్తాడవర్వావామకలకాంబుధిసోముండు గాముఁ గ గ్రుం బై. 435
- వ. రాక్షసుం డనుతలంపున. 436
- క. నీచమతి నీత నీరజ, నీచయఁడు గ్రసించి యిట్లు నిష్కపటుక్రి నుం
జాచితె లక్ష్మణ మనలం, జాచి తెరవులోన నిండి స్రుక్కుమఁ బడియెక. 437
- క. కావునఁ గడుఘోరం బగు, నీచనమున సుందరించు నిక్కిపటాత్ముం
జీవనము గొనెద వెన విల్లివన యనుసంతలోన నిట్లనె నతఁడుక. 438
- నీ. ఘనులార రామలక్ష్మణులార యేమ రాక్షసుఁడను గాను విజనకుఁ డగుద
శరభభూమిధనఖండ జటాయుక, న్వాడ రావణుండు దావవిభుండు

జానకిఁ గొని యాకసంబుఁ బఱచుచో, నాపేదీనాలాప మాలకించి
 వాని నెదిర్చి దుర్వారతదీ ముసి, పాతబువఁ బ్రభగ్ను పక్షయుగ్మ
 గీ. కుండవై నీతవార్త మీకుం దెలుపఁగ, కలసి నిలిపితిఁ బ్రాణము ల్నిలువ విపుడ
 తొఱఁగెద నటంచుఁ దతలఁ దోర్చికొనుచు, వివాగవిధుఁ దంతఁ బ్రాణంబు
 వీడుటయును. 439

ఉ. పక్షి కులాగ్రీహగ్నహినుభానుండ మామెడఁ గూర్చినిలఱి మా
 పక్షులు వచ్చి నీవిటులు ప్రాణము వీడితి విప్ల నిన్నుఁ బ్ర
 త్యక్షులుగాఁగఁ జూచి కడు నారనిశోకము మించె మానవా
 ధ్యక్షుఁడు తండ్రి పత్నిరథుఁ డతమునొందు తెలుంగ మీక్రియక. 440

ఉ. ఏటికి రాముడేవిఁ గొని యేగెను రాక్షస నీ కటంచు వి
 న్నేటికిఁ ఁడ మేగిన మహీధ్వజధీశుభంగి నాగి త
 . త్పాతితపక్షకుండ వయి ప్రాణము వీడితిరయ్య దైర మె
 చ్చోట నదృష్టహీనుఁ గృపఁజూచినవానిక చేటు గూర్చెడిక. 441

క. అని వగచి వగచి తగునింధనములు సాదవేర్చి పక్షీనామకుఁ బయిఁ జే
 ర్చి నిదిడశోప లగుచు వచ్చి నొసఁగి రయ్యన్నదమ్మ లిరువురు నువిధిక. 442
 వ. తదిన్తరంబున. 443

క. నరనాథులు ఖగనాథుఁ, కఱచేతిద పుణ్యలోక మనుచుఁ గోదా
 వరి నాడి మృగామిషమున, సురుపి డముఁ బెట్టి రొగిఁదిలోదఁ మొప్పక. 444
 వ ఇట్లు జటాయుం బుణ్యలోకచిగనివానిఁ గావించి. 445

సీ. ఓమధీశ్వరుని బీరూపరసంబు ప్రార్థింపఁ బోయినభంగిఁ దీవ లాక
 నంబు మట్టిన యరణ్యాలు రామలక్ష్మణులు దురంతశోకప్రభగ్ను
 వృద్వృత్తు లగుచు మహీసుత నరయుచుఁ, జని చని మించుక్రాంచవతఁ గ్రాంచ
 వతిఁ బ్రవేశించి యావలఁ దమసాదె, గన్గొని తత్తీర కావచము

గీ. నతమబాణాతమప్రణిహతమనోంబు, జాతయై లక్ష్మణునిఁ జెయిసాచి పట్టి
 కొనినవాని నయోముఖిఁ గ్రూరఁ గామ, రూపిణి రక్కసిని వే విరూపిఁ జేసి 446

సీ. పటుదీర్ఘ బాహులబ్ధప్రాణిసంఘక్రమశీలి యగుకబంధుని భుజాంత
 రంబునఁ జిక్కి ఘోరం బగుతద్వికృత, కాకార మిక్షించి యదృశతాంత
 రంగులై వానికరంబులు ఖండించి, రామలక్ష్మణు లుగ్రరాహముఖిని
 నిగ్రతచక్రవాభినీనాథుల నొప్పి, రాక్షసుంబున కాపమోక్ష మంది

గీ. వారలకుఁ దనకృత్తి సర్వంబు నెఱుంగఁ, జెప్పి చేదోయి సంత మొద్దీ వినయమున
నాకబంధుఁడు దాను దివ్యపురుషుఁడు, గానఁ దనలొంటిరూపంబుఁ గలుగ నిలిచి.

క. భూపవరులార యిదె మచ్చాపవిమోక్షంబుఁ బూర్వజన్మకృతమహా
పాపవివాళము నయ్యెకా, మీపవదగ్యముకతఁ మిగుల వెలిఁగితికా. 448

చ. అని వివరించి వారు జగత్కాత్మజమున్నెడ వేడిఁక మహీ
జనవరులార మీరలు వెసం జని మగ్రతులఁగూడి ఋశ్యమూ
కనగనగంబులం దిరుగుకంజహితాత్మతనూజు వారియ
స్వఁచరనాథుసోదరుఁలవశ్యముఁ జూడఁగఁబొందు భీరులై. 449

క. ఆసుగ్రీవులితో సహావాసము గావించుఁ డతఁడు వనచరుల మహా
ల్లాసముఁగ బిలువనంపి ధృగానుత జెనకింపఁజాలు రభవత ననుచుకా. 450

క. ఈవిధమున దనువాముఁ డనాచిలమతి నెఱుంగఁ జెప్పి యరిగిన హరివి
శ్వావిద్యలుకహరిశ్రభావసవభాగమందు నరుగుచు నెరుకా. 451

ఉ. ఆశ్రమము స్థితాశ్రమలతాంతముఁ గూజితశౌకవైకధ్యం
గాశ్రమము ప్రసాదవశశార్ఙ్గత్తిదుకసింతువారస
మృశ్రమము వ్యవేతభయమేమరగుల్మముతంబు నొక్కపు
ణ్యాశ్రమముం గమఁగొని రహస్యతీక్షణులు రామలక్ష్మణులొ. 452

వ. కనుంగొని. 453

క. వెసఁ జొచ్చి యందుఁ గన్గొని, రసమాప్రతసమాగతాయాసభరి
న్సుసరిత్ప్రసాదవిశేష, గనఁగొనటలప్రకలితకలిరి స్ఫురికా. 454

క. కని తచ్చుబరాంగన భక్తిని వే నర్హాదివిహితకృత్యము లూహరిం
చిన సంతసించి నరవర, లఁవద్యులు ఘురులు దళితలాంగతనూజులొ. 455

వ. పరమపరిత్రుతశాస్త్రసంబుల సుఖాసీను లైరంత. 456

చ. పాసఁగి భక్తిఁ దచ్చుబరి భూవతకీర్తికి రామమూర్తి క
ష్టాసఁగిఁగదమూలమధురోరుఫలంబులు తృప్తివీరఁగా
మెసఁగి నరేశ్వరుండు హితమేమరవాక్రకరంబు దానితో
నెసఁగఁగచించుచు నిగుల మృత్యుద మొప్ప వనించె నయ్యెడకా. 457

చ. తనదుహితప్రకృత్తి విదితంబుగ రాముఁడు న్వదించి యా
శ్రని వివరించి రాసువుపదంబుల నొడల మోపి మ్రొక్కి వే

తనవుఁ దొఱిగి తత్తణమ తచ్చుబరాంగఁ నొందె సత్తపో

భనులకు నంద గానిసుపంబులు భక్తికి యోగ మెక్కుడే.

458

క. తనివిసనక యీవిధి నా,తనినినతు లొచ్చి శబరి తనవుఁ దొఱిగినం

గని యబ్బురపడుసోదరుఁ, గని యప్పుడు పలికెఁ గౌతుకస్ఫురణమెయికో.

459

ఉ. నూత్యము భక్తియోగము విశుద్ధమమ్ములు కానిపూరుషు

ల్లక్ష్యునెసంగువాని పదిలక్షలు వెట్టి సంతసితునే

లక్ష్యికి బాహ్యులయ్యును ఫలప్రసూనము నెఱింగి మాపు

ల్లక్ష్యుని భక్తి నెంగిలిఫల బులు వెట్టి ముల్లసిల్లుదుకో.

460

గీ. అని పలికి రాముఁ డనుజనహేయఁ డగుచు, నాశ్రమమున కవ్వల నరిగి కాంచె

నధికతరవారి కేళీసమాగతాప్యరోహం బగుపంపాసరోవరంబు

461

వ. మాది మంజులతాకుంజపు జగంజితం బగు తత్త్వరంబుఁ జేరం బోవు వసరమ్ము.

చ. అరివిలయండు లక్ష్యుఁ డహస్మితిలేజుఁ కన్న కిట్లునుకో

నరవర చూచితే మును మృణాలయఖుబునుఁ దాను గొన్న శు

బరముల స్మరందగు నెపంబునఁ గ్రచ్చుట నోల్కెడుకో మనో

వారతరపంకజాతనిచ మంబులు ప్రత్యుపకార మొప్పుదే.

463

ఉ. సారసగ ధియు నివ్వలలైవలవాలయు నుత్పలాక్షియుం

జారురథాంగపీఠరకుచద్యుతుయుఁ గలహంసకూనయు

నానరమృణాళబాహువుఁ గుశధ్రువసాభియు నైశివరైచి

స్మృతఘురామమాడు సరసీచుటి దాసరసీచుటి క్రియకో.

464

క. తీరస్థితంబు లగుధాత్రిమహములు ప్రతిఫలించెఁ దెలియుము నది ను

ర్వీరమణ వనాంబుజహస్తానమణీమద్రకల్పిమమర మొక్కో.

465

చ. నరవర తన్ను నాడిఁ జనంబులపంక మధోగతంబు నే

యురుచిరమూర్తి యిచ్చది పయోరుహబాత పరాగయోగని

ర్హరిత మదద్విరేఫ మవిసాధిక యోటఁ దలంప జిత్రమే

యరయ గజప్రదాత యగునాతఁడు తోత్ర ముసంగకుండునే.

466

క. అని పలుక రాముఁ డాడె, గనుఁగొని తన్మధ్యకమలకైరవచర

ద్వనభృంగములం గని క్రన్నన నీతావిరహవేదనాహతమతియై.

467

వ. తమ్ముని వీక్షించి.

468

చ. వనమున రాక్షసాపహృతభార్యుడనై వగ నొందు నన్నుఁ గ
న్గొని తనయింతి దానవులు కోరివారిం చెద రంచు భీతిచే
ననిశముఁ బెట్టిఁ బాయదురథాంగము చూచితివే వసాంతగ
మ్ము గజపర్ణశాల ననుబోలునభావులు లేరు చూడఁగన్. 469

క. మరుఁ డైదవశరమున న, న్నురవడి నేసెడిని గాకయున్న స్ససీ
వరతీరంబున నాకు, స్ఫూర్తదశమావస్థ నిట్లు చుఱుంగఁగ నేలా. 470

మ. తిగ నిన్న ద్యుదకస్ఫురత్కుముదపద్మస్తోమగంధ బుఁ దీ
రగతాశోకరసాలకుందసుచ సౌరధ్యంబునం గ్రోలి యా
శుగ ముగ్రత్వము దాల్చి నాకు హృదయతోభంబు వెంచె స్మృరా
శుగపంచానాతి వోలె లక్ష్మణ బుధస్తుత్యోల్లసల్లక్షణా. 471

ఆ తాపహరియిన్న దీపవనంబు నం, తాపకారి యయ్యెఁ దరుణిఁ బాసి
యన్న వాడ నగుట నురుభుజ నాకు సీ, తాపహరిఁ జూపు మే పడఁతు. 472

వ. అని రోహవేకుండై పలుకుటయు సహోదరుండు సాంత్యవచనంబు, ననునయిం
చె న త. 473

ఉ. శోకముఁ దక్కి రాముఁడు విశుద్ధమతి, జని కాంచెఁ బుష్పితా
శోకముఖద్రుమాగ్రపరిశోభితబర్హ శిఖ డిసీకులా
స్తోకముఁ గూటశోటిపరిశుద్ధనికాపతి కాంత వేదికా
నేకము సానుసంచరదహీంచమాకము బుశ్యమాకముక. 474

వ. కని తదుపాంతకాంతారాంతరంబున ననుజనహితుండై రాముండు ధనుర్పాణతూ
ణంబులు సహాయంబులుగా నుండె నని చెప్పి మహానందంబున. 475

ఆశ్వాసాంతము.

ఉ. మిత్రామిత్రవిభేదకూన్య బుధసన్నిత్రాఖిలామిత్ర భ
క్తత్రాజైకపరాయణా నిరతవృత్తఘ్న ర్చితాఘ్రిద్యయా
కుత్యధ్యక్షవాహూదయా సుహృదయాఙ్గా వేంకటాఖ్యోల్లస
న్గోత్రాభ్యర్చిలయా సుకాహిమలయా క్రూరోగ్రయామ్యలయా. 476

క. అధివ్యాధివారణ భక్తాధీనాంతఃకరణకజారుణచరణా
సాధుజనావనచణ భక్తపాథోనిధ్యుత్తరణ కృపాప్రాభరణా. 477

కవిరాజవిరాజితము.

సరసిరహోదర సన్నతపాదరజఃపరిపూతరసానలయా
పరమకృపాకర పామరభీకర భానుమధాకరణోటివిభా
తరుణకుభాంగ మహీచ్ఛాదయంగమతార్ద్యకురంగమ దీపదయా
పరి మధుసూదన ప్రణతగుణోదన భవ్యవిసోద నరాదనారీ.

478

గద్యం. ఇది శ్రీనారాయణ పరబ్రహ్మధ్యానపరాయణ భూమధైర్య
వినయ రామసావ్యతయ పండితసేనాసముచ్చయ క్రొత్తపల్లి
లచ్చయ ప్రణీతం బైన దాశరథివిలాసం బను మహా
ప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

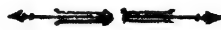

శుభమస్తు.

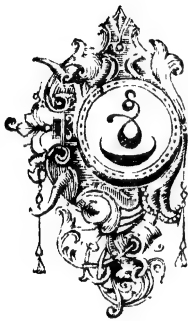
అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీశారదాంబాయైనమోనమః

దా శ ర థి వి లా స ము.

పంచమాశ్వాసము.

వనితాయుతపతనః సు

ధీవః మాధవసదృశః దితిబిపతనః

పావః మునిపతనః ధ

త్వావః కృతపతనః పంకటాద్రవ్యధనః.

వ. తదనంతరకథావిధానం బవధరింపు మట్లు రామలక్ష్మణులు ఋశ్యమూఢోపాంత
శాంతారణ్యం విహరించుచుండి రని చెప్పి వాల్మీకి వెండియు నిట్లు చెప్పందొడ
గె నట్లున్న సమయంబున.

2

చ. హరితః యుండు కన్దోనియె నాదట భీతము లై చాపుల
స్ఫురచిరరూపుల స్వః విశుద్ధగుణైః సత్కలాపులం
బరమరక్షితాపులను మర్దితదీ జనానుతాపులం
గరభృతచాపులన్నియమిశ్రకలాపుల వీతిపాపులకా.

3

క. కని తననిజాపులం గనుఁగొని యవ్వా రకులాభికుమారుహితులం,
గొని చని తగ వారల క, మృనుజాధీశ్వరులఁ జూపి మనము గలఁగకా.

4

క. మునిధర్మపరాక్షణు లయ్యెను ధర్మధురీణు లగుచు నున్నారలు ధ
ర్మనిరతు లెవ్వారల పంపున వచ్చిరొమికుఁ దెలియఁ బోలునె చెప్పుఁదా.

5

వ. అని వారిపంపున వచ్చిఁ వారని వారనిధయలును నడఁగి యడిగినితయలు నభి
ప్రాయంబు గ్రహించి సుజనవిధేయుండగు శాంజనేయుండు రచనంబులగు వచనం
బుల నిట్లనియె.

6

క. వీరులు శారివారులు, వీరులు మహనీయు లిట్టివీరుల నొరు రె

వ్వారలు ప. పంక జాలెడు, వారలు తముదామ యిటకు స్వచ్ఛందగతికా. 7

కు. వచ్చినవార లని తలంతు నని పలికి మఱియు నిట్లనియె. 8

మ. హితవాచయమివేషధారులుఁ గృపాదృష్టాలురుకా త్మత్రయా

కృతు నీవీరులు వారి నేపడఁచి కిష్కింధాధిపత్యము స

మృతి నీ కీనిరుమేను లొప్పుక రమామన్యోశుండు స

ద్ధతి నెలెంచె - - ద. ధ్విరి జగత్కల్పానిచారిశ్రమల్. 9

ఉ. వారివిధంబు స్వము శ్రుత బుగ నారసి వచ్చివేడక

స్వారికి నీకు సఖ్యము సఖ్యముఁ గూర్చెద నట్లులైన నే

వారికి లోనుగాని బలవంతుడ వయ్యెద వెట్టివైసలం

తీరికిఁగొందువే ప్లవగసింహుని వాలిని గీలి నేకవే. 10

క. అని వారిసమీపమునకుఁ జని మాయాభిక్షుకత్వసాంభృతుఁ డగుచు

స్వ మెల్లఁ ద తనూన్మాత్కవే సన మొప్పజేయఁ దిగియెడునిభృతికా. 11

ఉ. చేతులు దోయిలించి కపిసింహుఁడు వాయుసుతుఁడు మ్రొక్కి ని

ర్భీతులు సద్వినీతులు స పేతగునీతులుఁ బూతులుఁ జగ

త్రాతలు మీరు మానులఁ ధంబున ఘోరపనాశనీకమా

యాతులు గాఁగ నేటికి దయావతులార యెఱుంగఁజెప్పరే. 12

వ. అని యడిగి వెడియు. 13

క. చక్రీశసదృశబాహులుఁ జక్రధరోపములుఁ జక్రచక్రాసనులుం

జక్రహితరిపుఁ భులు సువ, చక్రప పేశలులు సుకటిచక్రలు మీరల్. 14

క. మహి నెవ్వారిలు వీరులు, బహుగుణావహులు నియమభారతమం లనా

గ్రహులు మహావహు లియ్యెడ, సహిషణునిద్యావృత్తు లన నలరెద రనికా. 15

ఉ. ప్రాణసతీసువార్తఁ గొని రాఁగఁగీరునిగా నెఱిగియె

స్థానివరలబునం బరవసాధికి న. జనకుఁ దగం జగ

త్రామినిచేఁ బ్రజాతుఁ డగుధార్మికుఁ డంచుఁ దలంచియె సరి

క్షీణినిచారుడై మదముఁ జెందెను రాముఁడు తన్మహోత్సలకా. 16

వ. ఇట్లు సంతసించి సహోదరుం గనంగొని. 17

క. మనవృత్తము సర్వము ల, త్మణ యితని కెఱుంగఁ జెప్పమా యనవుడు స

జ్ఞుమణి సౌమిత్రి నరేంద్రుని యానతి మిగుల నతితో నిట్లనియెకా. 18

పంచమశాస్త్రము.

- ఉ. భానుకులాబ్ధిరూర్ణహిమభానుడు పశ్చిమధాధిపుండు త
త్సానుల మీతఁ డగ్రజుఁడు సుత్రచర్యుఁడు రామనామఁ డా
త్యానుజు నన్ను లత్మజుసమాఖ్యుని గూడి కడ గి భార్యయుం
దాసును వేడ్కఁ బంచవటిఁ దాత వచస్థితి న్నయంతటకొ. 19
- క. ఈసుశ్లోకునిసతి నీ,తాసతి యేమిరువురమును దాదవృత్తల సు
త్రాసవస్థితి మెలఁగెడు, నాసమయమునందు రాత్రిరాత్రియైకొ. 20
- క. తత్కాంతారత్నము నేతత్కాంతారస్థలముఁ గందు మను చరీ
ణోత్కలిక వేదకి విపులా,పత్కలితుల మొక్కచోఁ గబంధు మనాంధుకొ. 21
- క. కని వాని వానికాపంబును దగ్గముగా నొనర్చి పొలుపుక నపు డా
ధనునామనిచే సుగ్రీవుని విని తత్సఖ్యమున నపు బనులెల్లకొ. 22
- మ. అని తన్మగ్నటనాధదగ్గఁగనుమిహాబద్ధహృద్ధియై
విను మిహో నివసించినాఁ డురుజగద్విఖ్యాతమూర్ధకళ్యమా
గ్ధునితాంతస్సుటవీప్తిహాలిఫుటనాత్యంతప్రళస్తాఘ్రిప
ద్భువ కీరామున కబ్జజుం డగచరేంద్రుం గొల్వవ్రాసెం గటా. 23
- క. అని పలికి యున్న దెసకు విన్ననై కన్నీరు మన్నీరుగా వగచుచున్న యన్నరవరున
కత్తరుచరవరుం డిట్లనియె. 24
- క. ఏపగిది నవార్యములగు, నాపవలకు న బాగల రార్యలు శోక
స్థాపితహృద్వర్తనలకుఁ, బైపయి నాప వొడముఁ బలముఁ దొలుగుకొ. 25
- వ. కాపుఁ సుస్థిరుండ వగు మని యనునయ్యి నంతరంబున రామలక్ష్మణులం గని 26
- క. బంటు నిటు వినుఁడు శోకం, బంటునిహృది నామలలోడ నజ్జనకనుతం
బంటు వెలదిమోముల దగు, పంట వేదకి కాంచునట్టిపరి నాదిమఁడీ 27
- వ. అని యిట్లు. 28
- క. తగఁగ నవికులుల నవికలు, లగుఁడని లగువనివ మగు ప్రియీకృతగం
బగువాలముఁ ద్రిప్పుదు నయ్యోచరుఁ డిట్లనియె నైజ మగుగతిఁ దెలియకొ. 29
- క. అంజనకుఁ బ్రభంజనునిదయం జనము నొందినాఁడ హనుచుద్విఖ్యా
తిం జను లేనక్ష ఖలులఁబ్ర, భంజన మొనరించునత్రుభం జనువాడెన్. 30
- క. ముగ్ధివాగ్రుపవివుండ ను,దగ్రగావాగ్రవాసియై మిముఁ గని భూ
పాగ్రణులు భవత్సఖ్యులమగ్రవాప్తి నెవఁ గోరి యతఁ డిట్లకు ననున్. 31

- ఉ. త్యాహ. పంప వచ్చివాడ నతనిపం పలంఘనీయ మా
పంప వాటి మీర లిందు బాణకూణధారలై
తెంపునం జరింపఁ గాంచి తెంపు లేనిధీరచే
ద్ర పిళినియై దైత్యవల్లెఁ దిగ్బాహునూనుడున్. 32
- చ. విశఁ దతఁ డన్న దప్పిభవింది సతివిభంగులైలఁ గై
కొనుఁడుఁ దవీయసత్తమునకుం బ్రతిసత్తము లేమి నాతనిం
జెనకఁ దలంకి యిగిరి వసించినవాఁ డగుట శృవత్సహ
యనిశితఖగ్ధార నుయమాదఁదలంపె విరోధిసాలమున్. 33
- క. ఘటతార యతనిమిత్రత, కనుకూలత జొందుఁ డనుచు నట్లేఁ దగ
న్విత మాడఁబోవుతీగము, చనుదొందికయట్లు కాదె చయ్యఁ మామన్. 34
- క. స్మృతురహిత నీవు చని నిశ్చయముగ ముగ్ధివుతోడిసభ్యము మామన్
దయఁ నూర్చిక న్యోగ్యప్రియకారుల మగుచు నుఁ గపిప్రభుఁ డాత్మన్. 35
- గీ. పొంగి తగుభంగి నాశ్వపపుంగవులను, బుద్ధాకరుజాంతరంగులఁ దూర్ముగను
దోడుకొని యుక్యమాకలుఁ దొలకఁ గడచి, యధిక సారధనునిలయముమలయము.
- క. కవి రామునిరాముని రా, ముంతమ్మని నను నిన్ని ముదము సుగ్రీ
వుఁసుగ్రీవునిఁ గని యిట్లని యెన్నఁగరానిహామై యిట్లనియెన్. 37
- మ. రవి సన్నం దనయుశ్యమాకమధరప్రాంతారకాంతారవా
రహరిస్థికు లైఁ గాకొమరులం బ్రావీణ్యము న్నాల్చి నై
జవిధామాగతు లంచు నెంచుచు భయభ్రా తుండ వైతిట్లువా
రజనంశ్రధవు ల్జగద్రసభువు లత్య కప్రసన్నాత్ములౌ. 38
- ఉ. తవీయమహామహాన. బభిరగ్గనీయం బని పలికి చటియు నిట్లనియె.
- క. విఖ్యాతిమీఱ నీదగు, సఖ్యాశీతయందుఁ గోరి చనుదొంది ప్ర
త్యాఖ్యాతివైయ లత్యమ, సఖ్యాతులు వారిఁ బొగడఁ జలవియె నామౌ. 40
- తే. అనుచు వారియునంత మావ్యంత మగచ, రేగ్రు నుఁ దెల్పి వెడి రు నిట్లు లనియె
నీదపాపండు వెఱచి గ ట్రైక్కనేల, యిపుడ నీకష్టమెల్లఁ గ ట్రైక్కననుచు. 41
- ఉ. ఆచరినట్లుపట్టి నెఁరారఁ గవుఁగిటఁ బట్టి చిన్నవాఁ
డాచరికంటఁ బం డనుచు నాఁకట మ్రొగఁగఁబోయిట్టి నీ
నాచరిగట్టుఁ బట్టువడఁకాడఁగ మెట్టెనుదిట్ట విట్టివో
నాచరి గాడవైతి విక నామఁ గొలుత ఘటిల్ల దొక్కనుకౌ. 42

వ అని ప్రశంసించి. 43

క. హృష్టమతిం బురుషార్థచ, తుష్టయ మనఃదగుసచివతుష్టయ మొప్పం
దుష్టయము భువనపూర్ణో, స్కృష్టయశు వ్రాముఁ జూడఁ దివిరెడుదితోక. 44

క. నిటలతటసుఖుటితాంజలి, పుటుఁ డై మర్కటవిభుండు పులకపటలము
ల్పటుగతి మేఁద సలమికోన, నటు చని రాము న్యచోత్మ ననుజాన్వీతుక. 45

నీ కని పేద పెన్నిధిఁ గనించుదంబున, నత్యంతసంతోషి యై తదీయ
చరణారవిందసంస్పృశనిజఫాల, భాగుఁ డై యానందబాష్పసలిల
పూరితాత్మం డగుసారి సమీక్షించి, రాముండు గరుణాభిరాముఁ డగుచు
గ్రుచ్చి కాగిటఁ జేర్చికొనియె చనంతరం, బున నుమిత్రానందమనకు మ్రొక్కి

గీ. యగనిమన్న వడసె నయ్యవసరమున, రాముఁ డనుజన్మఁగూడి తోరమగునొక్క
చోట నానీరుఁ డయ్యె కనాటఁ డొక్క, వలనఁ గూర్పుండె దనసచివకు లలర.

క. తగ నెల్లవారుఁ దమఁ గొలువఁగఁ గొలు వలరించురామనల్లభుఁ డపు
డయ్యగ చరులు గొలువ నగమున, వకపురఁ గూర్పుండె వైరవంచన నకటా. 47

వ. అట్లున్నయనవరంబున సామిరి నుద్దేశించి రాముండు సారి కిట్లనియె.

క. ఈతనికతమున భవదీ, మూతశవర్తయి తెల్ల మయ్యెను మాకుం
బూతాస్యచృతిశ్చబున, వీతాఘ్నం దితనివలన వింటివి నీవుక. 49

వ. కావున. 50

గీ. విశ్రవత్పుత్రఖండితామిత్ర నీదు, మైత్రి నునియెడుగునయానపాత్రమునను
నిత్య కుంబుగ విపదంబునిధిఁ దరింపఁ, గోరినారము దగ నిత్యకొనుము దీని. 51

చ. అనవుడు సంతరించి తగ నట్లునేమున మీరు నేను ను
ఖ్యనిగతి నున్నవారము ప్రితులుఁ బొందొడఁగూడునేనిఁ జ
క్కఁగు సమస్తకావ్యములుఁ గంజహితాన్వయులార నేను నే
యనఁ బని యేల రాల నుదకాక్రముల గ్నిలుపంగఁజాలమే. 52

వ. అని ఒలికి మహాంధుం డై రామచంద్రుం గనుంగొని. 53

క. తనబాతబుద్ధియై భూ, తనబాతవారించి మూర్ఖశను జగదగఁజు
ద్వబాతతజవనైన్యాతనబాత మడంచి మహిమత న్వెసఁ దెత్తుక.

క. అని నుగ్రీవుఁడు పలికిన, విని నుగ్రీవుండు రామవిభుఁ డవ్వడ యా
శనిచేఁ దగచే నిడ నా, తనిచేఁ దనచే నిడె నుద్దం బలరారక. 55

చ. ఇట్టనోయ్యెఱును జేతం జెయి వెట్టి సఖ్యంబు గావించి మఱియు నగ్ని సాక్షి కంబుగా
నక్కర్పసాక్షి నందనుతోడ సర్వసాక్షి యగుశ్రీరాముండు మిత్రత్వంబు సంఘటించె
నంత.

66

క. లీనగతిఁ దొల్లి నీ చూ, లీనగ లీగమున యచు లీనగ వైచె
నాభిసరిభా యని జనకమతానిక్షిరవస్త్రాలంకృతంబులు నూపక

67

క. ఆపోవనిచూడ్కులఁపు, డాపూషా వ్యయవరుండు నాభూషణము
లేప్పట్టి లక్ష్మణులకుం, జూపెట్టుచు రాముఁ డధికశోభాతురం డై.

68

చ. మహితలంబునం బరమమూర్త్యుపరఁకుం డై పడి కొంతవడికిం గొడొక తెలిసి నిజ
చరణసమీపంబున దుఃఖాతిశయంబుం బొరలుచున్న సౌమిత్రిం గనుంగొని.

69

క. ధరణీతనయామధురా, ధరసంపర్కగతఘ నుధాబిందులు నాఁ
గరముఁ దఁరాకె నీముఁ గఱుముత్తి యములను జూడఁగా సౌమిత్రి.

60

క. వనగజవంధంబులఁ బుట్టిన సతికుచవంధుల నటించిన నీహా
రని కాయంబున కిటు వల, సెచు జిక్కు వడంగ నెలవుఁ జెడఁ ఘన మగునే.

61

గీ. తగి తాటంకములధగ్ధగలు మానె, గాంచికాకింకిణీకృణకృణాన మడఁగ
లలితమంజీరపటయుళింయుళలు డొంకె, దరుణి నెడఁబాసియున్న కతమునఁ గాడె.

క. ధృతి నగ లేతిఁ దాల్చు, బతిఁ బాసితి ననుచు భూవిపత్తిము నేయం
గతిమాలి భూష లిడె కాగతి వైరగ్ధ్యంబుఁ దాల్చె గాంచితె వత్సా.

62

చ. అవి యనేకవిధంబుల వగచి వగచి పురమిపట్టి నప్పున యెడఁబాసినట్టులఁ జిత్తంబుల
నుత్తలంబు గ్రొత్తనేయం ఒవఁచుతుండు ప్రియచరణంబుల ననునయింప నూఱడిలై
నిట్లు ముగ్ధివురితోడం బద్ధసఖ్యుం డై యవ్వారేశ్వరు నుద్దేశించి ప్రమదాతిరేకం
బున.

64

ఉ. మిత్రతనూజ పాత్ర మగుమిత్రుండ వైతి వమిత్రగోత్రగో
త్రక్రతుటాన్యరూపకటితప్రబలాస్పదమోఘపుత్రుల
స్మక్రతులు నీకుఁ గల్గిన వెనఁ దునమాడెన వన్నఁ బుణ్యచా
రిత్రుని రాముఁ గన్గొని హరిప్రియపుత్రుఁ డనంతతోషియై.

65

చ. సకరణంబుగా నిట్లనియె.

66

క. నా కగ్రజాండు వారి వ, నాతోగ్రేసరుండు బలిమి నాయాలి యమం
గ్నకొని వెడలఁగనడిచిన, నా. కీ గ్రావమున వేదనం బడరలనెక.

67

- క. నయ మొక్కింతయుఁ దలంప క, నయముం బాధింప రామనరవర యిహో
నయముం తెడి తిరిగెద వే, న యముం జూడంగ వాలి ననుపుము శక్తిక్. 68
- న అని పలికి యంత నిలువక. 69
- కా. నిష్కారుణ్యుఁ డగారిదారకుఁ డుర న్ని శ్చేషకుమృద్రుశో
చిష్కేకుండ వనం దఁర్చి వెస భస్మీభూతుఁ గావించి ధా
నూహగ్రేసర పుష్కరాక్షులను నన్నం బ్రీతి వీక్షించినం
గిష్కింధాధిపతిత్వ మొదెదఁ గడుం గీకు ల్పకంపింపఁగన్. 70
- క. తనయాలి విడుచుఁతఁడుం, దనయాలి నిడుచుఁతఁడు దశ-భద్రాభ్య
తనయా లేకఁబును వే, తన యాజక కుందుదురు గదా తలపోయన్. 71
- వ. అని పలికి మఱియు నవ్వాని భైర్యుని గ్రాదిగుణంబు లగ్నింపం దలంచి యిట్లుచు 72
- స్థరావృత్తము
మాయావిం దన్ని చిత్ర సృవయఁ బ్రబలాన్యాయుడై తన్నుఁ జీర
న్యాయావిం దుండుభి న్నామమడఁచి మడిపె న్నానకన్నన్న నిశ్య
మ్యాయానిశ్య భరాభ్యవ్యవసనిరతుఁగా నాక్రితుం దోలె క్రిరా
మాయావీరాధిపీత స్మఘనసుకుని సామర్థ్యమెన్న వ్యకంబే. 73
- వ. మఱియు నబ్బలాధికుండు. 74
- క. దుండుభి న్డఁచి దివి ముర,దుండుభులు సెలంగ శక్తితో నప్పుడ త
న్మందరనిభకుణపంబు న, మందరభనుఁ డగుచు వీచె మహిమాధికుఁ డై. 75
- వ. ఇట్లు ఋశ్యమూకాచలాగ్రంబునకు. 76
- క. జొటజొట నెత్తు రురుల వీ,చుటయుం దప మాచరించుచుఁ జటిలుఁ డోకఁ ద
చొట్టునుండి కటము లదరఁ, బటపట వికటగతిఁ దంతపటలి గొలుకుచున్. 77
- ఉ. క్రొవ్వున న్నిగ్రాగ్రమునకుం గుణపం బిటుపట్టివైచె నేఁ
డెవ్వఁ డతండు వారిజభవేశ్వరు ఁడ్డి వైసఁ జచ్చుఁబో
యిన్విశ్రలాధరాగ్రమున కెక్కినయంతన యంచు కాపమీ
నన్విశ్రలాగ్రవాక్యనిచయంబులు వింటిమి నేను వాలియున్. 78
- వ. ఇన్విశ్రంబున మతంగమహామనీ ద్రుండు శపించుటంజేసి యిగ్గంబుననున్న నన్న
మాయన్న వెన్నడిప వెఱచియున్నవాఁ డని పలికి యతనికిం దనకుం గలపూర్వ
వైరకారణంబు సవిస్తరింబుగా నెఱింగించి వివాదవేదనాదోదాయమానమానముం
డగు భానసూను ననునయించి మేఘగర్భితసంకాశైబులగు భావణంబులఁ బూను
కులభూమణం దీర్చువయె, 79

- క. ఆలింపుము రవిమత నీ, వాలిం గూడెదవు నిశ్చయంబుగ నిక లే
దాలస్యము జవవచ్చర, కీలిం గీలింబి వాలి గీలిం గాల్తుక. 80
- క. నేలఁ బడఁగూల్తు హరిమతు, నేలఁ బడఁజాలి వానరేశ్వర నీచే
నేలఁబడం దత్తున మింక, నేలపడఁతికూతు వెదక నీపని నుమ్మా. 81
- ప. అని నమ్మికదోప నాడుటయు నుగ్రీవుడు జడస్వభావంబుగా నిట్లరియె. 82
- క. మాయన్న మున్ను దుండభిమాయ న్న కియింపజేసి మడపినకాయం
బోయన్న కదిల్చినఁ జూమ్మ యెన్నగవచ్చు వాలి నణఁ జెద వరుచుక. 83
- చ. అని విని నవ్వి రాముఁడు మహామహుఁ డందఱఁగూడి వాని
ప్రణీహితదుండుభిప్రకట రాక్షసకాయము హేయముం గను
గొని చఱఁజూగులి న్నెఱయఁగోటన మీటిఁ దచ్చవంబు యో
జన మగుదూరదేశమున నైలమన న్వడిఁ గూలఁ గూలిక. 84
- క. కని విస్మయంబు మనముఁ, బెనఁగొన వానరులు రాముఁ బృథుహస్తముం
గొనియాడి రంత వారివిత్తనయుం డిట్లరియె నదృష్టిప్రచుదమునక. 85
- ఉ. వాలి జవంబున స్విసరివైచినకాయ మిత డు గాలిపె
న్వేలునఁ దూలమీ పైఁ గడువెంతి యంజన దిప్పు డెండుటం
తేలిక యయ్యె నాతని వధింప సురుధ్ధుడవేని పూని యీ
తాళము లొక్కకోల వగుధుబడఁ గూల్చినఁ జాల నమ్మగుక. 86
- క. అని తాళసత్తముఁ జూపిన దశరథనామకాశ్వశీనాథునా
గ్రణియుఁ గపీశుఁడుఁ దనుమెచ్చ నల బాణంబు వింట సంధించి కడుక. 87
- చ. లలి విడువం గలంబ మవిలంబగతిం దృణరాజసత్తకం
విలకొకపెట్టఁ గూలి పడనేసి ధర వ్వెస దూసి ధారణి
తలమును బాసి భోగుల పదంబు తణఁబున దాసి రాము
మృలపొడిఁ జొన్నె నెల్లరుఁ బ్రభూతభయాస్పదులై కనుంగొనక. 88
- క. తాళములఁ గూల్చి వెను బా, తాళముఁ గని బాణ వత్కుడగ్రత పెడలం
దాళక భూతంబులు చే, తాళంబులు భీతి నొందె దత్తణమౌరక. 89
- క. తాళ్ళు దెగ నింక దనుజుల, యాశ్శయ్యెడక్కఁ గల మంగళాభరణములం
ద్రాళ్ళు మనకాశ్వసంకెల్ల, ద్రాళ్ళును దెగు ననుచు దివిబళి దివి నలరక. 90
- క. తప్పుడు తాళము లొఱఁగెడు, చప్పుడు కథభముల నిండ సకలభంబు
ల్పొప్పుడువాలిం దునుమక, తప్పఁ డితిం దనుమఁ దరణితనయుఁడువొంగక.

- క. మఱియుం దశమసంబున నపరిమితానందంబు నొందె నత్యుపసరంబున. 92
- కా. బంధుకాయణభౌనునూరు గని భూపాలుండు సుగ్రీవ కిం
 స్కింధాన్వారము జేరి వారి ననికి గీర్వాల్పు మే నంతట
 స్పృహభర్తవు డీతఁ డంచ జను లెంచ న్నించుకాణంబున
 స్పృహ-తర్జితవృత్తి వారి నెగుతుం గ్రౌర్యం బవార్థ-బుగ్గ. 93
- క. అని సుగ్రీవు బురికొల్పి నరేశ్వరుఁ డనుజాఁడును లీలఁబుఱు
 ల్లనుఁ గొలువ నేగి తత్సన్నిధిగాంతయున వసించె ధానుష్కండ్ల. 94
- ఉ. వారి నెదిర్చి పోరుబలవంతులు లే రనుచుం గడంగి దే
 వాలినుతు ల్సెలంగఁ గడు నర్హతవ ప్రమరోజ్జ్వలద్యశ
 శ్చాలి నొనర్చునో తరులచాటున డాఁగెను వారిఁ గూల్చుఁగా
 కాలములోన రామునకు డ్డమె వాలియు శూలి గీలియుగ్గ. 95
- వ. ఆ త - నతనంతోషితస్వాంతుం డగు శతమణిసంతతి కిష్కింధానగర్వాబుఁ
 జేరి మీఱి. 96
- ఉ ఏ సుగ్రీవుఁడ నానానోన్మథుఁడ నై యేలెంచితిన్నిన్న వీ
 తాసుగ్రీవునోన్మరుచుభయదాహ్వనంబుఁ గావింపఁ దా
 రాసౌందర్యతీరునోహవదనప్రాగల్భ్యతాకర్ణ
 వ్యాస గుం డమరేంద్రచందనుఁడు గుర్వారుఁడు దిగ్విద్యతఁగ్గ. 97
- గీ గ్రాలి విలయకాలకాలకాలుఁడుకేలి,శూల మొక్కమూలపాలు చేసి
 వాలివచ్చుచున్నవాఁ డన నవ్వాలి, తాఁకె దనయుమిత్రుఁ దరణిభ్రగు. 98
- వ ఇట్లు. 99
- క. తలపడ నితనయుఁడు ను, తలపడనిమన బుతోడఁ దాఁకె గరుణముం
 దలఁపఁ డనివార్యుఁ డీతని,తలఁబడ నేయు వెన దిశరథసుతుండనుచుగ్గ. 100
- క. అబ్బలియు లబ్బగంబుగఁ, బొబ్బలిమచు బొప్పెకము బొప్పెకంబుగ్గ
 బెబ్బలియుగ్గ బెబ్బలియుగ్గ, గుబ్బలి గుబ్బలియుఁ జలముకొని కవియుగతిగ్గ. 101
- క. దంతంబులఁ గలుచును నభిమృతంబులఁ జీలుముం బ్రకోపు లగుచుం బ
 ల్పంతంబులు వలుకుచుఁ దదు,పాంతంబులశిలలు నలగఁ బదనాతు లెసఁగగ్గ. 102
- ఉ. ఫాలము లెఱ్ఱవాఱ దిగిభ్రుతిదానిణ కారణానానా
 స్ఫాలితదామలై రిభ్రువిఫాలాతిత్సరులై కరంబుల
 న్నాలము లెత్తి త్రిప్తమ నవారణ వాగణ యుగ్మకంబునాఁ
 బోలివెనఁగి రాష్ట్రగళుఁగవు లింద్రవిశేంద్రనందనుల్. 103

- ద. మఱియు నన్యోన్యమగ్మవిదారణకారణంబు లగుసంభాషణంబు లాడుచుం బోరా
డుచున్న సమయంబున. 104
- క. అద్రియర్భిత్సానుఁ, కద్రితనూజుఁడు భేద మారయ లేమి
న్విద్రావితారివారుఁడు, కద్రాయితమూర్తి రామభద్రుఁడు శంకకా. 105
- క. వదలులు రదనంబులు, బదము లుదరములు నురములు బాహులు నఖము
లేదవు లొకరూప వారికిఁ, దదనుజుఁడై ట్టితరణితనయుఁ కరయకా. 106
- గీ. కానలేస్సగు సుగ్రవు నానవాలు, వట్టియ నిరర్థకం బగు ట్టియస్య
దీయబాణంబునను న లి నేయవలయు, ననుచు నెంతయుఁ దలపోయినవనరమన. 107
- కా. శానాసీరికి సారి పాటి రఘువశ్యస్వామినిం జేరి యి
ట్లొనా వాలి నెగ్గి పోరు మని న న్నాజ్ఞాపితం జేసి వే
వానిం దు య్మ కుపేక్ష నల్పితివి విశ్వాసంబుఁ బోద్రోచి కా
జేసి గూర్చివె చూడు జర్జరిత మయ్యెం గాయపెల్లం గడుకా. 108
- క. వాలి నను జ.ప. బిదప, న్వాల్మి. జంప ఫల మేమి వసుభేత్వర
న్నాలిఁ గొనఁ జేసెద జను, లాలిగొనఁజేసితివి మహాత్యుడ వయ్యకా. 109
- మ. అన నారాముఁడు నొచ్చి యిట్లనియె నీ కావాలికి న్రూపయా
వనఁత్రాదుల వేలు కేమిఁ గని దుర్వార స్వధీయాస్త్రమో
చనముం జేయనితప్పు నైపు మెడఁదె స్సంజేహము న్మాను మి
ప్పని కే నొప్పురికిం దుచెదనె ప్రభ్రష్టప్రతిజ్ఞుడ వై. 110
- క. నమరూపాత్మశయులు ఘనమరము మీ రాచరించుమయంబున మో
స మగు య్మ మిం దెవ్వరి, నవయించునో యనుచు విడువఁబాలగ నైతికా. 111
- ద. కావున నాశ్చిన్నానుడ వై రణంబు నేయు మ్మత్తెన. 112
- క. కంటికి తెగస్య యగుచు ముక్కంటి యరుగుదెంచి వారిఁ గాచిన వినుమీ
కంటెల్లఁ దీతి నీవాల్లంటిఁ గొని వానిఁ జెట్టి కడలొనర్తుకా. 113
- ద. అని పలికి పవనపుత్రిం గనంగొని. 114
- గీ. వ లితో బోరునెడ నానా లితండు, మాలి యొన నీవంతుమాలితనయు
నలుతి నొకయెత్తుఁ దిగలపు మరుగు వట్టు, లేని రిపుఁ గూల్తు నే నడ్డులేనికడిమి. 115
- ద. అనకుయ్యం దర్శణంబున. 116
- ద. జ్ఞానిగుతుఁడు సంగరికారదుఁడు సృవాసీయకీర్తి ప్ర
జ్ఞానిఁ యె మూర్తిమఖి బుఁ వాయునూర్ధవుఁడధి

- జ్ఞానము గాఁగ నెంతయుఁ బ్రయత్నముఁ న్నివరించి తెచ్చి ప
స్మాకముతోడ నుంచె నుమమాలిక నేలికకఁతపాలికకఁ. 117
- క. అఁత. 118
- క. కంధరభృతమాలికు ఘనకంధరనిభదేహు రవిజుఁ గని రాముఁడు ద
ర్పాఘ భవదగ్రజయ్య నుఁధాంధఃపతిపుత్తు బిల్వ మాహవమునకుకఁ. 119
- చ అనవుడు సంశయంబు వ్యాదయంబునఁ దోఁప నదంచొందు వే
చని విలుఁగ్గేద్రనందనుని సాహస మెప్పుగఁ జీరఁ జేరెలుం
గుఁ సమరంబునేను నిదిగో జూడెంచినవాడ నంచు ద
ధ్వని విని వాలి పంకజహితప్రభవు న్నయింప నుగ్రుఁడై. 120
- క. చనుదెంచునెడ నెవసాచ్చి నఖినిజితతార యగుతార యిట్లనియె. 121
- క. నను బలవంతుని మెనుబ్రావు వచ్చినవాఁడు తపనపుత్తుఁడు కాకు
న్నను బోరి పాటి మరలు, జనుదెంచునె కలని కిది విచారించు మెదకఁ. 122
- క. హృదయేశ నామదిం గడు, బెద రొదవిన దదియుఁగాక ప్రియ మడిదెస నా
కదరుచునున్నది పోఁగూడ దనుదఁ దిద్యచనములు పెదచెవులఁ బెట్టెకఁ. 123
- చ ఇట్లునాదరించి హితోపదేశిని యగునమ్మత్త కాశిని గనుంగొని. 124
- క. తరుణి నను జయింపగ న, తరణినుతుండ కాఁడు నిశ్చితులుగ విను మి
ద్ధరణిఁ బ్రయత్నంబున నవతరణము నొందగ వలదె వైసం బైకకఁ. 125
- క. బోటీ నీమాటలు నా,బోఁటిమహావీరు నెడలఁ బోసగఁ పయమఁ గో
పాటోపమానముడు వ,నాటనిభుం డరుగుదెంచె నర్కజుఁడఁ దాఁకకఁ. 126
- చ. ఇట్లు వచ్చి. 127
- క. కోపరసం బొడ లూనెకొఁగో పరికింపంగ నవఁగఁ గుముదరిపుజితో
నోపంద మద్యుజాపాతి, నోపం దర మానె తలఁగు మోటుమి వచ్చుకఁ. 128
- చ. అని వెస నాడి సౌరి నొకమా సమునం గుదియించి యొంతుకే
ల నతనిమ స్తకంబునఁ బలం బెనలారఁగఁ గ్రుద్దిం గడుం
దనఁతెలు బా వెటిఁగి తనతమ్ముని గోఁగిటఁ జేర్చి స్వాధికా
రనిఖిలభార మాతనిశిరంబునఁ బెట్టె నొకొ యనం బయలె. 129
- చ. ఇవిధంబున. 130
- క. గ్రుద్ది నీడంబోవక, ప్రొద్దునినువు వాలియురముఁ బొడువ నిరువురం
దద్దయు నద్దవిడిం బెన్నుద్దు లగుచు క్రేటు లాడుచున్నట్టితటికఁ, 131

క. ముగ్ధుడు మాలాన, గ్రుగ్ధుడు డరుట వారి : పుడు దెలిసి భూ

పాగ్రాణి సమగ్రదోష్ట్రబ్రహ్మగ్రు డగుచు వారిఁ దునుచు నూహించె మదికా. 132

ఉ. గామఁడు ధార్మికుం దురుశరంబు రుణంబునఁ గూర్చి భాషుఁ

డీ మొనరించి యాతని వడిగి గొనివచ్చి యట్టివారి కా

భాష్యకాలి పేగురముఁ గాడఁగ నేసె గలంబును దగు

స్తోమముచాటున న్నిలిచి నూటిదలిర్పఁగఁ గాలవేదితకా. 133

వ. ఇట్లు దృష్టిముష్టి సౌవ్యము వెలయు దెగవాపుటయు.

134

ఉ. తాళము లేకుఁ గూర్చి వసుధాధరముం బెకలించి మించి పా

తాళముఁ జొచ్చి వచ్చినకదంబులు వారి మురంబు దూసిపోఁ

బాలః నిల్పుటెంతయును జానెనఁగె నెవ్వన వానిప్రాణావా

తూలము బీల్చుచున్న దనఁ దోయజమిత్రతమాజుఁ డావ్వఁగన్. 135

వ. అంత.

136

చ. సరభసన్నతి రామునిపువత్క మురంబున గాడినం దివీ

శ్వరతనయుండు సో యని దివాకరనందను వీడి ధానుశీ

ధర మురుభీకరస్వరహతం బయి కూలిఁ భంగి వారి గం

హరిదిగఁ గ్రుంగ వ్రాలి తదనంతర మానృపుఁ గాంచి వీనుడై 137

ఉ. తార హితంబుఁ దెచ్చి నతిధార్మికుఁ డారఘురామమ్మార్తిని

స్కారణ మేల నాపయిఁ బ్రవత్కము నేయు నటంచుఁ దద్వచ

స్సారము నీగు చేసి పయవక్రయ వచ్చి శ్వచీయకైతవ

స్థానతి నట్లు పాలయితిఁ జావఁగ నీ కిది పాయవం బాణో. 138

క. మించిఁ ధార్మికుడేపు కడు, వంచన గావించి వృక్షవారముఁ దుమం

బొంది నను గూలితితి వో, రించి నమం గెల్వ నవ్విరించికి వకమే. 139

వ. అది యట్లుండనిమ్ము.

140

వీ. నకుఁ జేరఁదిల్చి తమ్ముని రాస్యమున కేల, పాపివాడ వటుంచుఁ బల్కవైతి

వశనికి నీకుఁ బోరిత మెట్టు లయ్యె ము, న్నని తెలియంగ న న్నకుగవైతి

వశని కీనారాస్య మంతయు నొసఁగిపా, మృవలి కీ వచుచు న న్నాడవైతి

విశజునితో వైర మేల నీ కని సన్న, తింప సఖ్యులు సంఘటింపవైతి

గీ. వింకయేటికి న న్నెదిరించి పోరఁ, గ్రూరసారాచమునఁ బడఁగూల్పవైతి

వకట రాఘు సుమగ్ధుడ వయ్యుఁ భొంది, మ్రందఁజేసితి విష్ణు డేమందు నిష్కన్. 141

- క అంధునకు బాత్తందుడు, పంథానము నూపలేనివిది హృదయతే
బ ధు డగుట్టి వారిజ, బంధుసుతుం డెట్లు నీకు భార్యం గూర్చున్. 142
- క. పరుల కహితం బొనర్చక, తరుల గిరుల దిరుగుపి వృథాపాలియింప
న్నరకర నీ కక్షమె న, న్నతనములు జేసివాడ వన్యాయమున్. 143
- క. విను సత్త్వహీనుల ద, బుల దరునికరంబునడుమ బొంది మదమున
న్ను గపట బుల బరిహస్యి వాడవు నీవు మానిసివె కలపోయెన్. 144
- చ. అని యిట్లు. 145
- చ. అలసత వాలి రోషపరుషాక్షురగు భిక్షవాక్యసంతతు
ల్పలుక రఘూత్తయం డవలిపాలకిషామణి రామభద్రుడ
బృలియభుతోడ నీ కిటుల గ్రామము వీడగ ధాత్రినాతముం
గలుగఁగఁ దప్ప నెట్లు లెఱుగన్వక మానె పురాకృతింబులన్. 146
- చ. అదియునుం గాక. 147
- క. నిను నెవ్వొధముల బరిహస్యిర వాకుఁ బాతకంబు సిగ్గుపను త
మ్ముభార్య రుసం బెఱపినవెనదోషిని సిగ్గు లేక ప్రేలెన వనుచున్. 148
- క. హలి దనదూలునుడవు, కోలి సమత్తము లిచ్చుచున్నయెవలఁ దా
వాలించి కపిమలాధిప, నా లిందుకతాత్మి లేఁ యవతెగొందున్. 149
- చ. గళదశ్రూణకథా యై విగతముక్తాహోషస్తా యై
చిలద్యోవనగ వగ్ని యై విస్తాసితాభగ్నతు
లై యై వాస్తవతాడఁ ధూతప్రొల్లసత్ఫలభా
గలసత్కుంఠమచిక్రికప్రయచి యై శుత్యంకదీనాపీ యై 150
- క. చరదొచి జీవితేకు, గనబోయెనుజీవితేకుఁ గని తార మహా
ధ్వని రామచంద్రునకు సయ్యంజునకుం గరుణ మానహింపఁగ నేడ్యెన్. 151
- చ. ఏడ్చి రామరాజ్యక రీరవశీయుని భవిభీష్మం డగుకాశ్యపకు జనుం గనుం
గొని 152
- క. వాఁరనాయక యిపు డీ, వాఁరనాయకనిబాణమాని నీగట నె
మ్మేరయఁ బొరల నెఱు, మ్మేరవలొకంపలనె నే మనెత్తున్. 153
- క. వైలతరామనినాసము, వైలాసము దొల్లి బఱిగా నెత్తి య
పొలస్తుని వాలమ్మన, గీలించిదిట్ట పట్ట పట్టితె కట్టా. 154
- క. దారం దారను విభవో, దారకు దారకుని పారివదంబు విడిచి బృం
ధారకలోకమునకు బృంధారకరాజుకుత పోవఁ దలచితివె మదిన్, 155

- వ. అని మఱియు నతనిసాహసాదిగుణము లగ్నించి విలసించుచు. 156
- క. ధరణి బడి పొంలెను తరుచరవరుల మంకపీరి సంధించి తనీ
యరమణి నిజాశ్రుతణసంధిరతాసను జేసి మిగుల బరితాపముకొ. 157
- చ. నను గనువిచ్చి యొప్పవగ వాధ కనుంగొను మేను దార బా
రను నను జాడ నీకు మదిరాదు విప్రుభాగ్య నాట నీ
తనయు ననుగదవ్వరిజితస్ఫురదంగులను కత్తునై
స్థనికరభంగదు స్థణిమయాంగదు నంగదు జూడు మర్మిలిక 158
- క. కను విచ్చి నను గనుంగొను, మని యజుచుచు నంగదుడు పరాంతికభూమి
న్విన పొరలుట యవరాజ్యంబును నను బూన్పు మనుచు మ్రొక్కుటయెడతీ. 159
- క. ఇశజుడు కుగ్రీవుడు నా, ఇశజుడు డాక యతని వైభవావృత్తి నేను
న్యనుజునిచే జావలనె, జనునే యెవ్వరికి సహజకత్తుత్వంబుల్. 160
- వ. అని ధర్మంబుదోష నాడి. 161
- గీ. మఱియు శోకాంబురాసినిర్మల యగుచు, హస్తయుక్తమున నిజమస్తకంబు
మోదికొనుచునుడంతోడమీది నున్న, ధవునితల డించి తార రాఘవుని గాంచి. 162
- క. ఒకతోడ బోర సుఖవరు, నురుతరుమండంబులోన నొదిగి యొదిగి సం
గరధర్మకొవిదుండవు, ధరణింబడగూల్చితివి విధాత్మనిచెయిదికొ. 163
- ఉ. నీపతి నీత నెత్తికొని నింగి జెలగుచు నేగె రావణుం
డాసురవృత్తి నాసురగణారి వధింపక నీవు నావిభుం
జేసితి కాలుగోచరుగఁ జెప్పెడి దేమి యొకండు నేరమిం
జేసితి కత్తు వేటొకనిఁ జేసితి సామ్యముచెప్పింట్టుకొ. 164
- క. మిత్రతనూజుకొ ఘను డగు, మిత్రునిగా నెంచినొని యమిత్రత్వంబుం
గోత్రపుసుతునిపై నో, ధాత్రీశ్వర మాత్రు ఓధిఁ ధగ్యమగాడే. 165
- వ. అని పలికి యంత నిలువక. 166
- క. పాలనునీరీతి నోభూ, పాలక భార్యానుతులకుఁ బాపితి విపుడీ
వారినిఁ జెప్పెడి దేమి, వారిని బిడ్డలను గూడి యలరుదె కుఖివై. 167
- వ. అని పలికి వెండియు ననేకవిధంబులం బలవించుచుండె నయ్యవసరంబు. 168
- చ. అదరుచు వారి యాలిఁ బురగావలి మేదినివ్రాలి యున్నయం
గదుని మనోహరాంగదుని గన్గొని వేదనపేర్చి గాఢగ
ర్హణక నెలుంగురాలుపడఁగా ననియె న్వినుఁ డేల చాలన
గదయరపిల్ల నెల్లగతుఁ గాలముమూడి, జేటు తప్పునే. 169

- క. ఇకఁ బుత్త్రసత్కృత్రాదికబంధుసహోదగ్రదృశతర మగుపాం
దిక నాకుఁ గడచనియెఁ గుం, నక ధైర్యము నూడఁడి మనములు మీరల్. 170
- న. అని పలికి తనవారి నెల్ల గలయుం గనుంగొని. 171
- అ. మన్న నన్నఁ గొల్చి యున్నచందంబున, దపనప్రస్తుఁ గొల్చి తదనువర్త
లగుచు సెలఁగుఁ డతఁడు దావర యశనిని, దించి కాదె చావుఁ దెచ్చికొంటి 172
- వ. అని పశ్చాత్తాపపరఁకుండై. 173
- క. దారం దారను నఖిజిత, తార స్థితకాంతివంతతార నృణిమం
జీరం జేగంజీరి, భీరోత్తుల వగు మున్చి ప్రియ మిగులొత్తక. 174
- మ. కొడుకుం గొఱిట జేర్చి మోసాయనఁ జెక్కు ల్నొక్కి మగ్నాడి యె
క్కుడుమోసాంబున వారి యట్లనియె నీకు నేమకం దఁద్రెవెం
దొడవై నాడట తీతై నిన్నఁ గనునఁతోమంబు నా కింతటం
గడతేతెం గలగల మెవ్వరికి నేకాకారతం జెల్లునె. 175
- క. అని మఱియుఁ దఱును నుచితవ, చతుల నూరార్చి బాష్పవల్లిలోద్గముడై
తఁయెదుర మిగుల వగ నొందునలి హితనుతున కంగయం జూపి దయక. 176
- చ. అనుజుడ చింతఁదక్కి పరమాదరణంబున నానువాక్యము
ల్విన మను దుర్వివేకి నయి నేనువిధులు నిన్న బాధన
ట్టిఫల మీవిధ యన ఘటించె నటుంచును వని వీని నా
తనయునిఁ బూర్వమత్సృతః ధర్మం దలంపక ప్రోవుమి దయక. 177
- న. అని తనయునకుం దగినవచనంబులు వెండియు నుపన్యసిచి యొప్పుచి తమ్ము
దా నీకు గర్వంబునకు రాముడ కలం దని నిశ్చలాంతఃకరణంబున రామచంద్రున
కభిమఖం డై. 178
- క కలలొ నెవ్వనిపదములు, దలంచిన అచేతి వగుమఁ దనరుచు నుండుం
గలలోకము లప్పదములు, గలలోకైకనతు నిన్నఁ గంటి న్నొటిక. 179
- మ అని తద్వివృతదాబుజదృశమరందాసక్తవృత్తగవ
ర్తనఁడై తృప్త నిరాకరించి భవహర్తా రామ శ్రీరామ రా
మ నను న్నత్కరణాః టాక్షమున సన్మానిపు మంచుం దొరం
గ నొగిం బ్రాణములేనఁ బొల్లుచున నుగ్రీవాఙ్మ్రం డొక్కటక. 180
- మ. ఇన్విధంబున నకలనద్గుణశరధి యగుచ శరధిశరపాతపాతపాతకుం దగునతండు,
గీ. ఫలము లాకులు దిని దిగంబరతఁ దిరుగు, నట్టివ. చారు లేగడు, ట్టిగతికి
ఫలము లాకులు దిని దిగంబరతఁ దిరుగు, నట్టివ. చారి యయ్యఁదా నపుడు చనియె

న ఇట్లు దీక్షరాజనందనుడు దివిజరాజరాజధానిం బ్రవేశించుటయుం బ్రవంగాం గనలు నిగి వగుల వగుల బొగిలి రండుఁ దార శతారాముఢఁదనం దలంచి. 184

క. భీమరనిభం బగురామ, ప్రదరం బుదగంబుఁ గాడి పడిపోయితివా

పద రవిసుతుఁ డాద్యం నామది నవగతశూర ఘోరమణి యని తలఁతుక. 184

క. అహర మెడలి కడు ముక్తాహరతి నివ్వినమున నలగితె యిచ్చో

నాహా నాబాహాబల, మాహావమునఁ గనటఁ జిత వయ్యె నికటా. 185

వ. అని వతీయుఁ నటనిక న బుఁగించి పోవయుమన్న సుసుకుంబు . 186

ఉ. రామునిగూఞ్చ లక్ష్మణుఁ డరాతిభయ కరు నా బసేయు ను

ద్దామఁ బురస్కరించుకొని తారను దారికుమారకుం గపి

స్తోమము వర్జన దనని సొం పగుమాటల నూఱడింప ను

త్రావనినాథపుక హితః ధాః మనః దిహించుపూనిక. 187

వ సుగ్రీవుం డంగనుం బురస్కరి చ్చెకొని సుమన్తవాసరచమాసముపేతుం డై సము

త్పాత్రితరామసాయకుం డగువాననాయకుం డగ్గతి డగ్గతిః కట్టి యేడ్పుచు

నొకింత సేపుఁకు ధైర్యంబు జిక్కింపట్టి యుక్కుణప బుఁ బ్రజలపఁపుతఁబుఁ

గావించి గంధమాల్వాద్యలంకణశోభితంబుఁ గా నచితివానా బు నిడి బల

మతు లగుబల్లిఁ బుప్రకరంబు మోచికొనిరాఁ బ్రేతభూపరిసరకాంబునకుం జని

యుక్తక్రమంబుఁ జీవక డించి చందవాదిక సౌభవదాఢ్యసంచయంబుఁ గూర్చి

పేర్చినోక బుగం జిత్తి పేర్చి యప్పాడనై వాలిక లేవరంబుఁ జేర్చి యర్రదక్షిణం

బుఁగాఁ దిరిగివచ్చి కేకప్రదేశంబున నంగదప్రయుక్తయుక్త బగు నప్తార్చిఁ బ్రవృ

ద్ధార్చిఁ గావించి విరక్తియుక్తు లాడుదు నచితక్రమంబున నన్ని కార్యంబు డపె

నంత వానరవధూఁలాపంబు లొక్కమొగిం దిమ్మఁ గ్రవం బిక్కిటిల్లె నందుఁ దార

వనోల్లభు నుద్దేశించి. 188

ఆ ఆతుఁడుందరాంగయుతుఁడ వగుమఁ దార, రతిఁ గరంచి సంకరంబునందు

వారికుమార భస్మ మయిపోయితివె యక్క, టకట రాజహానియబ కాన్ని. 189

క. అని వతీయుఁ బెక్కిఁ దెఱఁగుల, నమిమపతి కుతునిగూర్చి యార్చెద తారం

గొని పంపాతీరమునఁ, జని కున్నాతు లయి ర్దిచరవరులెల్లక. 190

న. ఇట్లు పనిత్రన్నా నంబుల గావించి. 191

క. వలయుఁదిలోదకములు నిశ్చలభక్తి నొసంగి మోడతమహాదానం

బుల నన్న దానముల దృప్తుల జేసిరి బ్రాహ్మణులఁ గల్గుల దగురీతిక. 192

వ. మఱియు నవ్వానరే గ్రున కమరే ద్రలోక స్థినివాసకరంబు లగు కరణీయంబు
 ల్నెయేని నడిపి యశుదిత్వాపనోదాథం బప్పజ్యోదీతీరంబునఁ గొన్ని దినంబు
 ల్ను యనంతరంబున రవిసందనుండు రఘునందన చరణారవింద సందర్శక కందలిత
 వ్యాదయానందుండై చని. 193

క. అంగదునింగూర్చి ప్లవంగంగనలం బురికి ననిపి యంగము పొంగా
 రం గుమదరిపుసుతుండు స,ర్వాంగాలింగితము ధర వలయుండై. 194

భుజంగప్రయాతము. ప్రణామంబుఁగావి ప రామందుజుచ
 ద్భుజామందహాస ప్రకీర్ణానుండై
 గుణాధ్యం బంత్రాత్మకు న్భావనూనక
 మృణాళోయబాహుస్త్వయం క్రచ్చియైతైక. 195

వ. ఇట్లు గాధాదగ్రపూర్వకంబుగా గారవి చి కరుణారసమద్రుం డగురామధద్రుండు
 పవనతనయానుజాలం గనుంగొని. 196

ఆ. వాలిచేతమున్న పాలితబగు కపి, ర జ్యమునకు నెనబు బూజ్యలీల
 నాచరిపుఁ డాభిషేచనశోభన, వి కదదడవు నేను నేబు మనకు. 197

క. అనని సామిత్రిపవ, తవయు లలఘుతి యు లజనితనయందును ద
 క్షిప్రకపియూధపులుం జ,త్యన వాతనిఁజట్టుముట్టి యతులికలీలక. 198

ఉ. బాంధవ సౌఖ్యగూడికొని బిఘ్నతూర్కవంబు లెప్పది
 క్షిప్రకర్ణగోళములఁ జిందఱవందఱసేయ నిధగ
 రాంధత వానరుడై వ నల్లనఁ దోడ్కొనివచ్చి గు
 ప్క్షింధకు దేవాతోవలరుచిత్రభానుని భాన సూనునక. 199

వ. ఇట్లు దోడ్కొనివచ్చి

క. శ్రద్ధఁ బుంకాంగులు స,మిద్ధగతి నివాకులీయ నిజఙుడ సాచ్చె
 న్ముద్ధాంతఃకరణం డగుచు, శుద్ధాంతాదధసిద్ధశుద్ధాంతంబక. 200

వ. ఇట్లంతఃపురప్రవేశంబుఁ గావించె నంతకమున్న పౌరులు. 201

ఉ. కట్టిరి తోరణంబు లెసగ న్నిమ ముట్టిఁతోరణంబులం
 బెట్టిరి పూర్ణకుంభములు మేదురలీల మృదంగ కావళ
 ల్లాట్టిరి పుష్పమాలికలు గుమ్మనఁ దావులు గ్రువ్యంపఁగాఁ
 జాట్టిరి ద్వారదేశముల నూర్వజనూభవుఁ డల్లసిల్లఁగక. 202

క. ఫలయంతరంభాక్రమకంబుల నెల్లడఁ బొందుపఱచి పునుఁగుజవాదిం
 గలయంపిఁ జిలికి కనురి, నలికి యిడిరి యాణిము త్రియపుననమ్రగ్గుల్. 203

గ. ఓడియుం బరమశోభనంబుఁ గావించి రవ్వరవగంబు సమస్త సంభార సంధిరితం
బును వారాఁగ నా స్మృతగీత విచిత్రంబును మంగళ తూర్వరవ సంగతంబును సకల
జనయనానంద కరంబునై కరంబు విలసిల్లుటయు. 204

ఉ. అతననఁగ సంతసహృదంబుఁ నంబుజమిత్రభ్రతుని న
త్య తవనోహరాంబరనవాభరణాన్వితం బుష్పమాలికా
క్రాంతిగళప్రకట నొడికఁబుగఁ దోడ్పొనినచ్చి తత్సభా
ధ్యంతరిని పాపీతముఁ నాతనిఁగూర్చి రమాత్యు లొప్పుగఁ. 205

క. చామరము లిడిరి వేల్పుఁజామల కెవచ్చు స్థలఁ చంద్రములు ని
స్సీమాభిరావ భూషా, స్తోవర్షుశ్చర్యుశలు సన్నతులు సేయఁగఁ. 206

గీ. తిరిగిరావపుడ కృతప్రతిజ్ఞుడయ్యె, గాన నీవును బ్రతుకపకారపరుడ
వగుచునుచుఁ బత్తునకుఁ దెల్పనరుగుదెంచె, మిత్రుడఁ నొప్పెడఁగెనీతచ్చిత్రమంత.

వ. పట్టాభిషేకసమయం బొసన్న బగుడు మానవజ్ఞా బరవాదు ఎవనీసురసహాయ
లై పుణ్యాపావాచపూర్వకంబుగా హోవవిధి యధావిధి నిర్వర్తితంబు గావించి.

చ. కలమహారంబు లంబపులు గల్గి భూరిసువర్ణ కాంచనో
జ్వలకలకంబు లంకికొని వానరరాజ్య వరాభిషేచనం
బలడ నాచరించిరి మహాగుణశాలికఁ బ్రొద్దుమాలిక
య్యంబులు రమచంద్రిని దియాదృశిమం జిలికించునట్లుగఁ. 209

క. అవర సవరకటికి నయ్యవరు ఎవరనాధునిఁ గ్రహాధికృతికి న
ర్యమ మున్నభిషేకించిన, క్రమమున సుగ్రీవు నభిలకపిపదమనకుఁ. 210

క. అభిషేకం బొసరింపఁగ, నభిషేకితుడయ్యె భాస్కరాత్యజుఁడు కపి
ప్రభుడగుచుఁ దారితామఃధృభాగభాగమృతికిరణు నాకృతి నంతఁ. 211

గీ. సకలవాదలకు రామచంద్రుఁడు మహామదమగాఁగ నప్పుడ యంగదునకు
విడిచగఁ యాకరాజ్యసంపదకు న్న్యూ, కేసి పట్టాభిషేకంబు సేసెఁగరుణ 212

వ. ఇవిధంబునం గోత్రభిక్షాత్నత్రునకుం బూజ్యయావరాజ్యపట్టాభిషేచనం బాచరిం
చి ప్రాజ్యసామ్రాజ్యంబు వదిలి మార్తాండనందనాండు రెండవ చండకిరణుం డనం
బ్రజ్యురీలి. 213

ఉ. అత్తతీ వారాఁగ లు హాతులీ సవివప్రయుక్తుడై
పత్తనపెల్ల పెల్లన నభ్యాసకుడై ప్రచరించి రాజ్యసం
పత్తిగరింబు రాగిలి స్వపాలననాథవదీయధిరృవా
యత్తన్నదబ్బు డబ్బః పితాత్యతనాథపుఁ డుల్లసంబునఁ. 214

- క. చనిబద్ధాంజలిఘటితానమః ధున్మయవినయభయవినయతశిరస్కుం
 ధువనగుచ రామచ ద్రుంగని మ్రొక్కి యతండు శ్రీతిఁ గొంగిటుజేప్పెక.
- చ. అపరిమితాన దభరితాంతకరణుం నగుచు నతని 'ట్లయె. 216
- క. ప్రతిసంజాపితివి నీర, ప్రతిసాతబలకాలివగుట బ్రతికితిఁ గృపనక
 ప్రతిపక్షింపుము ప్లవగ, ప్రతిప్రిష్ఠింతు నీడు ప్రపదస్వేదక.
- చ. అవనిసంతసించి నలి నా ప్తతనూనవుఁగాంచి గాముఁ డి
 ట్లను బురికిట్లు పొమ్ము కరదాగమనమ్మున నమ్ము ధారుణీ
 తనయనువార్తఁ దెమ్ము విదితమ్ముగు నిమ్మెనువానకాలమం
 దఁగు వసింతు సోదరసహాయత నిగ్గిరివ్యాసంబులక.
- క. కన్నకజరచయనయనోత్కన్నయన్నయునుకురుఁ గాఁ గపిసేనా
 ఘ్నతీర్థభాగుడవై, హ్నమ్మురమ్ము కార్తికామచముక.
- చ. అయ్యుఁ డవాఙ్మ వానరసహస్రమేతముగా మహామనం
 బునఁ బురికేగుదెంచి కపి ముఖ్యుఁడు భాస్కరసంపదనుడు త
 జ్జనకనుతాగవేషణకుఁ బాలిచుక్కటకోటి. బిల్వఁ బ
 చి నిఖిలయఃత్రిపుంగవవిజ్ఞప్తసహాయుపేర్చి నెఱియుక.
- క. రమణీయతయగు తారా, రమణీప్రియఁడగుచు భాస్కరుతుఁడు మెఱసె
 న్రుచు నధికభూషణ మనోరమఁగూడి ప్లవంగరాజ్యరచు కధిశ్చతుఁడై.
- చ. ఇట్లు సంప్రాప్తమనోరఘుండు మహామఖంబు లనుభవించుచుండె నంత నక్కడ
 రాముండు సౌమిత్రిద్వితీయుండము ప్రవర్షణగిరిబిలుబుల సీతావియోసాగరం
 బు నిస్తరింప నుపాయంబు గానక సంతప్తనిత్తుండై యుండునంత.
- క. కాలమునదోచెఁ దొలకరి, కాలము నిదిరీసకాలికాకాలము భే
 కాల మతిరిక్తతైత్త్యకు, నూలము పాంథజనములకు శూలంబగుచుక.
- క. ప్రాజ్ఞానగుతబహుళము జల,మజ్జాలాపిహిత ముగతమోచయము చతు
 ర్విజ్ఞానివ్యయవరదహి, భుజ్జ్యాయు వన్నయునువు పాలుపురసించెక.
- చ. ప్రబలికలాహంకంబులు నభంబుఁ ఘ్నాంబులుచు దట్టిలతా
 ప్రబలత లోకపెల్లఁ దిమిరస్థగింతంబుగఁ బల్కిచప్రదే
 శబలభిదుగ్రచాపవిలసత్ స్థితియొప్పగ వృష్టిఁ గల్గఁజే
 సె బహులభూకోటులఁ గృశింపఁగఁజేసినతాప మాఱఁగక.
- క. పెనుమిట్టిది పల్లంబిది, యనిజనముల కేర్పరి ప నవళంబుగ వృ
 ష్టి నిర్మలత ధారాపాతమున భువంబు భూస్యవకమయ్యు మిర్మక.

- గీ. పాంథకలపాంథకహృదయనిర్బంధకంబు, సమితవాగమూర్తభయప్రదంబు
గాగనెంతయుఁ గేకికే నారవంబు, గల్గె నెల్లెడఁ బ్రవృత్తాగ్రంబులందు. 221
- చ. అత్యవసరంబున
చ. అతులికీర్తి గోతికి వాగ్దము వృద్ధి యొసంగుచుండఁగా
నతి రవణీయబాలతృణ మంతట నెంతయు నొప్పునొత్తి సుం
తతకకాకాప్రవగ్న వితతస్ఫుగద బు లనశ్చవాహసం
గతముఁ భూతధాత్రి కురుగాత్రికి బ్రాహ్మద వట్టెనోయనక. 222
- క. కవలారవములు నిడియుఁ, గవలంబులు దెలిపెదూలి కమలె గవలినీ
రవణుడు ఆమిపిహితుడై, న మడు బెడలి వొఱోయఁ దద్యేశక. 229
- గీ. వ ముల్లెలు నిల్లికావనమల మ్యు, భుగవమెల్లను సంపూర్ణ భువనమయ్యె
నభ్ర వభ్రమయంబయ్యె బ్రమగన, నభివవారిదప్రావృడ నేనామనను. 230
- కా. ప్రాచీన్యంబకదీప్తి గర్జితరథాంగారావయం బ్రస్ఫుగ
ద్యాదశ్యోజిత మింద్రగోపధయదోద్య వ్యాసఖండల బస
చ్చాదోమేదము వన్నలందు లసదస్త్రం బ్రహ్మతంగము
నొగిభూత సమస్తభూతముఁ బతన్మకాసిలేశంబునై
శోధింప బడె వానకాలము గణక్షోణీశక్రక్రియన. 231
- అ. అఖిలభూతకోటి కాస్మాయనంబగు, నట్టివానకాల మగుడఁ బుడమి
పట్టియగుడు రామధ్రుండు జరంగలి, దగుచిరాదీదూలి తాల్మిమాలి 232
- చ. తమ్మునిఁ గనఁగొని.
- గీ. లక్ష్మణ తుల్యభాప్రభాలక్షితంబు, మేఘనిగ్లోషఘోషసమ్మృక్షితంబు
నతుల ఝ ఝామిర గమావృశంబు, నైఁ యక్కాల మధికభయంబుగాదె. 233
- క. పశ పిడుగులజడికంటె, గడు బెడిదయు లిమ్మయూర కంఠధ్వను లె
త్కుడు విసదారుల మెససన, వడితనయని నె నె యెట్టిరంతలఁ బడినక. 234
- క. అని వణియు నివృథ మనుజుడ, పెనుగతిఁ బ్రావృత్పయోదపిహితములగుని
ద్విముఖ దుద్దివములుగా, కనసూ సుదినంబులెట్టులగుఁ బాంథులకుక. 235
- క. ఆకుగము నాకుస్మరపఁ, చాకుగనిహతివలెఁ చాపపథికముఁజీసెం
గ్గళనివాళని జపక, త్మేళసుతం బానియున్న కృపణుడఁ నగుటక. 236
- చ. అని వణియుం దద్వియోగకృతయోగ సంతప్తమాసంబగు మానసంబును సామి
త్రి హితవచనసామృతంబునఁ దమపు మంచునంతం గతిప నుదిహంబులకు. 237

- సీ. ద్యోమనీవిగ్ధుల పాదోంతరపరిస్థుకుతుండరికమండంబులనఁగ
 వ్యోమకేతునిజటావ్రాసాభాంబుఁబుని వెలిబూని పూతలఁగఁ
 భువరులు దడివోవఁగా నాకసుంబున నాఱఁగట్టిన తెలిచీలఁగఁ
 దొలుకరికీటి నలమాసముఁబాసి పఱతెనుగానుచ బారులఁగఁ
- గీ. మాచుపగవాని గర్భికరించిట్టి నింగిజవగాలిగండపాడియులఁగఁ
 జకితదాతః జాతసంజాతపాదా, రాభ్రములు మించె దచ్చరవాగమమున. 238
- గీ. భూనతీస్తగియలము న్బాసికొన్న, లలితకస్తూతాదంబు దొలచిఘనసి
 తాభ్రమోజితదదం బఁదెనఁగ, నలరెను నీతాద్రులు ల్బవ్యతాగ్రములను. 239
- క. అడఁగె న్నేకంబుల రొద, లడిగె న్నేయంబు లంచ బ్రవవసులం
 గడఁగె న్నివండు శరములు, గడిగె న్మృగుఁడేది విరహాగ్రుల నెగువక. 240
- చ. కలువతఁ దొల్లితీరములఁగాచి భూయసాశోటిఁగూల్చి త
 త్కలువతనిట్టులయ్యె నవఁగా నదు తెతయు నిర్జనంబులై
 కలకలఁబఱఁజొచ్చె నది వింతయనంజన దెట్లుగాంచనో
 ర్ములుగలవారికిఁ ఘనతరులైదుఁట్టు లొక్క బాడియే. 241
- వ. అంత. 242
- ఉ. దక్షిణగాములైన జలదంబుల కొక్కధరావరుండు ప్ర
 త్యక్షముగాఁగ న్రుక్కుచుఁ బ్రచుణము మానవో యనఁగఁ బ్రా
 గ్దక్షిణభాగమందు నగ స్త్యచహోదయమైన మేఘమా
 లాక్షయమయ్యె నంబర మహర్నిశ మొప్పె శరత్సమద్భుతక. 243
- సీ. మతియుఁ దచ్చరవాగమంబుతి నంతరిక్షమునోలె రాజహంసలఁ బెనంగి
 పక్షిగార్ధ్వభూరితక్షిఁఫలమునోలె లాలితకవలూనకూలచగుచు
 ధగ్యాభితుసభ స్థాంబునోలె నలక్షితపంకకలంకమగుచు
 బ్రమధ నానకునిశిఃప్రదేశమునోలె నిమలభాసురఁడీవిహితమగుచు
- గీ. దంబుమీఁతెను చంద్రమండలమునోలె, సధికతరచారుకువలముపార్షమగుచు
 నట్టిజలనాతపమయనమాతప్ర, ద్విత్రితరపాత్రకారదరాత్రులందు 244
- క. పెరవరి లోకేతుఁడు త, స్మరజాఁగ్రజములనెనె చలిచీరులవై
 నురుగతిఁ జల్లెఁచుగ్గను, కరణిఁ గులయూనుమోది కాముది ప్రబలెక. 245
- ఉ. అట్టిశరన్నశక హిమకరాతప మాత్మకు నార్తిగూర్పఁ దో
 బుట్టువుకేలునట్టి రఘుపుంపుఁ డాలి విరాధిఁదూలి న

- నెట్టులికింపఁ జొచ్చిరతిభీకరు లీస్మరవారిజారులీ
పట్టుఁ బ్రాణముల్విడుతుఁ బ్రాణములేటికి నీతఁబ్రాసితిక. 246
- చ. అనిఁలికి చంద్రపాలంభనపంచుడయి లక్ష్మణుం గనుంగొని- 247
- క. ఇతఁ డమృతకిరణుఁడే కాఁ, డతివిషముఁడు గాకయున్న ననుజుడ దారా
యుతుఁగానినన్నఁ దారా, స్వీతుఁ డేచందగునె యామినీచరవృత్తిక. 248
- క. తగనెండుం గువలయహితుఁడగు రాజుకౌశ్యపూర్ణుడగుఁగాక కడుం
దెగనికృతకృత్వ మ్మిల విబుధగురుశ్వసి కగుఁగాని తక్కునె చెపుమా. 249
- క. అకలంకుడ సన్మార్గుడ సకుటిలుఁడనటుంచఁ బొంగు నమవనఁ గ్రుంగు
స్సకలంకుఁ డసన్మార్గుఁడు, సకుటిలుఁడుం గార్య్యుఁ డితనిచంద మెఱుంగమే. 250
- చ. వీనిరాకపోకలు జనంబులెఱుంగరేజుని వెండియు. 251
- ఉ. ఈతఁడు చోఁకొటికి నెట్టుడటందురు కొందఁ టీతఁడే
ఘాతయొనర్చుఁ బొంథుల నకారణ విమ్మిహిరంతుఁ డెంతయు
ద్యోతితుఁడంచు లోకములు నూజుగ నించుక నిగ్రునొందఁడా
హతలపోయఁగార్య్యుడగు నాతఁడు లజ్జ నెఱుంగఁడేకదా. 252
- చ. అని యిచ్చిధంబున. 253
- క. వనజారిదూతి మీఠిన, జనకనుతాపిరహవహ్ని సమసినధృతి న
మృతజేంద్రుఁ డంతఁ గండఁగునిఁగూర్చి విశేషరోషపూరితముఖుఁ డై. 254
- క. తుఁటఁబుఁజిలక లేజియు, నంటినఁ గనుగొందుపూవుటయ్యు లెవరికి
గ. టంబదని సచివుఁడు ముక్కూటి నున్నటికంటిమంటఁ గ్రాంగిననీకుక. 255
- క. అట్టివిలుకాడ మీసే, నట్టుఁ విరిహిజనవృద్ధయపాటనమునకుం
దిట్టవయతి పూహింపఁగ, ట్టివిగా వే విధాతృకృతచిత్తంబుల్. 256
- చ. కటకటపూవుబ్రాణములుఁ గమ్మని కెల్లువఁదాల్చి కెల్లెలే
రటునిలుఁ ద్రిప్పుచు న్నరిసహాయత నెంతయు దగ్ధకుండవై
యటఁ దపం బొనర్చుచు భరతృజుఁ బ్రాసిన రాజహులివై
బలుగతి నెలపోయెటపు భస్మముగాఁగల కంబ కొన్నిచేక. 257
- చ. అని ఁలికి నట్టూర్పునిగుడించి. 258
- క. తమ్ము లశోకమ్ములఁ గుం, దమ్ములు నందమ్ములగుచుఁ దనరారెడుమా
తమ్ముల నేయకు ననుఁ గుము, దమ్ములనేయు మటులైన దహపుఁ దొఱఁగునుక. 259
- క. అనిసతియు నివృద్ధంబున, వనజారిక దూతిదూతి కనుధేకుఁడు మె
ల్లనిచల్లనిగాడుపుఁ బి, ల్లాతాఁకున కొరువకఁ జంబులెవలకుక. 260

చ అనిబాడ విన్మ నిష్కరహంబు ననంతుడుపట్టి మింగ నా
తనిజతరాన్నించుకయు దగ్గముగాక తనాస్యవిష్కృగ
ద్వంద్వవిమహిమోడువడఁగా విగహిరజకుష్మకాననం
బనయతనేర్చి పేర్చెను దయాపరిహీనుడ వుగ్రమూర్తివై.

261

సీ. ఘ జాలముల నెల్ల గాసి యొచ్చెన వొక వొటఁ గాదు నీయునికిపట్టు
జనులెల్ల నినుభ్రం జనుడని పలుకుదు రెట్టివారలైన నెదిరికొందు
వంతకుదెసనుండి యరుగుదెంచెదు చలపట్టిరహస్య బు బైటనిడుదు
పుగళులకడుపులనుండి వచ్చెదు వంతయఃఫలంబుల నరులద్రోతు

గీ. వాటిపోయెదు పుల్లలన్ని నాఱినపు, బీదవారలఁ గనుఁగొన్న బిట్టునేతు
వట్టినిన్న జుత్రావణుఁ డనికపంక, బాసనుం డేమి చతురాస్యఁ డరిసిచూడ 262

వ. అనివెండియు బహువిధప్రలాపంబులు గావించుచుఁ బురోహితవిశ్వలారణకిసాలర
సాలసాలాగ్రంబునం గండుమీఁతెను కీరికిఁగొంబు నగలోకించి విభ్రమితాంతఃకర
ణ డగుచు నీట్లనియె 263

చ. అలర ఫలోపయోగము క హాసవర్తనముం దనర్ప ను
జ్వలనిగమాంవాస మఁవాస్తవతలాయత నోది రామనిం
2 లుట ట ప్రాణిహి సనమ మానట యిట్లుభిలష్ట మెంతయుం
గలిగె యోశుకీర్తిజ మఖి బున కాగముఁ బూను తున్నమే.

264

చ. అనుచు విర లిందూలి తనయ లికచాలివినీలిమఁబువో
లిసవధ లిట్కులంబు లుర లీసుగ నము విస్తరించుచుక
ఘనతికాలతాంతవృదుకల్పితదోలికల స్సమీరణం
డనుచెలియూఁచనూగఁగని యాడఁడు సీతఁడెంచి యర్తుడై.

265

క. సీతాయ వ్యధ్విహో, జ్ఞాత సలపెట్లు నాథఁ జల్లాఱుభవ
చ్చీతానకమారుచి, స్థితిఁ బూతేక్షణాకేషకమలేచిత.

266

క. ఆశుకొడువ వరుడు కైదువ, జీపి చెడ నెట్లు నీ సాలకిసాలం
2 లిక చుచలికనెలయ, గళవళవఁడక మనఁబుకావదిగదే.

267

క. అనాఁటి నెయ్యనుఁ నో, లలనా యొక నిమగ్నముం దలంపక మఱనం
గల నా శుక కరికల, కలనా దిమలేపుదు మామఁ గలపగఁజొచ్చెకా.

268

న. అని వఱియం దదీయవియోగంబు సహింపక.

269

ఉ. తావులు గ్రువ్వరించెడు లతాభవంబులఁ దూటివచ్చుగ్రా
మ్యువుల నీడకేగు నటు మానికొలంకులఁ జేగఁబోవు న
వొచ్చెదెడలుం బరిస్ఫురితనూవరజంబు నలందు మేఁసీ
తావిరహార్తి రామఁ డొక తావునఁ గాల్చి బవంగ నేరవికా. 270

వ. పరితాప బువొందుచుగ బరిభ్రమించుచుఁ బరశశ్వా బువొందుదు నుచితవచన
శిరోపచారంబులఁ గొంతనేదదేర్చి లక్ష్యుణ్డు. 271

ఉ. ఏలపాద్రమించెడు వహీశ మహాశనికల్పతాపకా
భీతరావలీజ్వలనభీతుభోష్టసహిష్టుఁ డెప్పది
కృపయు సత్యరౌఢ్యగిరిపాలురు గా రటులైన సాధ్వీ
బుచ్చలనాకుమారి స్వపుంగవ మండఱు దెచ్చియించె. 272

ఆ. అంతయేల యినజఁ దాంబనేయంగద, బాంబనత్వముభిసారువాచర
భల్లకోత్తమలను బటుగతిఁ బిలిపించి, వీరివెదుక నాజ్ఞనేయకున్నె. 273

చ. అనుటయుఁ గ్రోధశోకఃపకాత్ముఁడు రామఁడ లక్ష్యుణఁ గనుం
గొనికనుఁగొంటివే ప్లవంగకుంజరు వారి నడంచె తఃకృహ
ఘనః భవంబు లిచ్చుటయుఁ గైకొని దర్శదమెక్క నితరులు
స్మృతఁ దలంపఁడయ్యెను రమాపతి గోతుల నమ్మఁజెల్లునే. 274

క. అనిపలికె వఱియు నతఁ డీట్లనఁ గిష్కిఁధాపురమున కరిగి యతఁడ భూ
తనయనరయఁ బూనుట మదిఁ గని నైపుము కాకయన్న ఖండింపవా. 275

మ. అని యట్లాఁటియీ రయంబున సుమిత్ర లోర్మదృపుం దేగి కాం
చె నభోల్లేఖితకాఖి కాఫలరసస్వీకారసమ్మోదన
ర్తనకాఖామ్యకాబకోత్కరరుతాక్రాంతోరు కాంతారము
స్ఫుటిఃస్తాఁజితాంధకారమును గిష్కిఁధాపురీవాన్వముకా. 276

వ. కని చేరంబోవు నవనరమ్మన నచ్చటి ప్లంగ పుంగవులు కివలొన. 277

మ. అహిమాంకుండు మహానురాగముఁ బుత్రాలోక నాపేక్ష ని
మ్యహీ కేతెంచెనంగ నొప్పెను జగన్మాన్యం దనంతాభర
ద్యవహాశ్య తనమధుఁ డీతఁడని తత్సంజ్యగాంభీర్యస
న్యహిమాలోకనదృఙంబులను సుభ్రాంతాత్ములై చెచ్చెకా. 278

క. చని ముగ్ధితుం దారా, కనితాప్రియఁ గాంచి మృక్తి వానరవరు లి
ట్టి రోదిన నాయక మత, చిను మొకవిన్నపము విన్నవించుము తెలియకా. 279

- ఉ. వాసవతుల్యుడు నివృణ్ణభవంశ్యుడు శక్రభనుప్రకారబా
 శాసనపాణి గోపురసమాగతు నొక్కనిఁ గాంచి యొలయుం
 న్రాసరు నొంది మాతనివిధులు సమస్తము నీరుఁ దెల్పు వి
 చేసినవార మానకుఁ బ్రసిద్ధపృథ్విరాతమాజుఁ డాముఖ. 281
- ఁ. అని పలికి రండుఁ గొందఱు. 281
- క. విను మును మనవారిం దుగ్ధమివను కశేత్రుకమ నీ మమిక్రమలభ్యం
 సమూర్తికి వేఱుగలుగ, దవఘ మతనికఁ బెఁ గ్రోధ మధిక మితనికెన్. 282
- క. అన విని ముగ్ధివుఁడు కన, మ ము లక్ష్మణుఁ డతఁ డు ముఖేత్రుఁడు వం
 పిన రానోపు న్నను నే, మనునో యును స్వసంభ్రమముత్తుండై. 283
- ఁ. తారాసమేతంబుగా నెరుగు నోయి భయభక్తియుక్తి బ్రణామంబుఁ గామించి
 యుదితరీతి సమకట్టిన మర్ఘ్యపాద్యంబులు బర్హిహింప నొల్లక రఘుండనుడు
 రవివందనుఁ కిట్లరియె. 284
- చ. అశవిమేకంబు లెల్లను సహాయముగాఁగ రఘుప్రవీరు డ
 య్యెడ విభ్రులార్తిభారము రహి, మటఁ దాలిని దూరియుండ ని
 య్యెడ విభవాతిరేకమున నీవు దలంపఁగ వైతి మమ్ము నె
 య్యెడ విపికాటు మూర్ఖుఁ డను కిట్టెడు నాఁ జుదెట్టు లేకిక. 285
- క మా యన్న దుష్టులం డరు, మీ యన్న వధించి రాజ్య మీఁగొని జడత
 న్మాఱున్న దలంపవైతివి, మీ యన్న కాడ బుద్ధిమిగిలెనె నీవుక. 286
- క. అని లెట్టు పలికి తారావరీతాప్రీతివర కచన వత్సలుఁ డరు న
 మ్ముఖజేత్రవందనుఁ కిట్లరియె నుగ్ధివుఁ కుచితమరు వివయముక. 287
- ఉ ఇంతకుమున్న వానరుల కెల్లను నాజ్ఞ యొసర్చినాడ నా
 రితికు సంతకుం బుడమి యూనినకైవడి నేరుడె తుర
 త్యతకుతూహలంబు మన కయ్యెను నూక మామమండఁగా
 నంతకృగ్గువర్రుండ నయ్య తలంపుము డింపు కుగ్రతక. 288
- క. ఏ వచ్చి మిమ్ముఁ జూడం,గా వేళకనందుమండఁగా నియ్యెడకు
 న్నీక యరుడెంచివాడవు, కావునఁ బోవునము పృథునికడ కిరువుముక. 289
- ఁ. అని తత్తఱ బుగా నుత్తరం బిచ్చి యుత్తరణికులార్థంబు చిత్తంబు మెత్తవదంజేసి
 యుత్తలంబుదిక్కి యుత్తరుచరోత్తమంతు పెండియె. 291
- క. ఏనైనచ్చెను పుణ్యము, గాన నటులుగాన నుచితకతి సెంతయు స
 న్నానంబుదోప నాకు, న్నాననపతికి స్వమాగయంబు నడపుమి. 292

- చ. అని సదివారిఁ దోడ్కొని యహర్వతిఁదముఁ దామమరుతోఁ
జనియెను రామునిఁ బ్రథికాశ్రమగోత్రవిరామునిఁ గను
గొనిఁటు లేగి రాఘవునకుఁ హృదయంబునఁ గ్రోధశాంతి
మును మును లక్ష్మణుం నింది మోదముతో నతఁ డట్లుఁపర్చుకొన్. 293
- వ. మోక్ష-గేలు ఫలంబునఁ గీల్చి. 294
- క. పదపడి సప్తమతుఁడు తత్పదపదమంబులట మ్రొక్కి ప్రస్తుతు లెసఁగ
స్మరి యదరుచుండ నపుడ, య్యనితేనుసమానముఖుఁ కొయ్యనఁ బరికృత్. 295
- క. శాంతకుశాకర చగురా, శాంతంబుల నున్న యుద్రిచగముఖుల నే
నింతకుమును పిలిపించితి, సంహారము నొందు మిపుడ చనుదెంతు రనన్. 296
- వ. వీరదయాళుఁ డగుఁగఘనందనుండు మహాసంకంబునఁ దపనందనుం దదమాత్యులం
గనుంగొని కనుఁగొనలఁ గరుణారస బు బాటవాఱ వారలం గలపిఁగొనియుండె
సంతం గతిపడుదినంబులకు. 297
- క. లాంగూలోద్భవనోదితశ్వపఃలిలాధూతధా రాధతో
త్తుంగుల్లా గలవీగ ద ఘ్నిఁ బ్రధికోద్యుత్తు లృహీభృన్మహా
భీలాంగు ల్నఖగాయాఘోదృతులు నిర్భీతు ల్పతుర్దిక్పన్గో
లాంగూలోత్తము లేరుదెంచి మనోహ్లాసంబు సంద్భిగొన్. 298
- వ. మఱియును. 299
- క. దాశరథులకుం గిష్కిం, ధేనువతు స్స-తపం బహీతకొందు
గీకులు సనుదెంచిరి నా, కేశసమా. బలు లవని యినిఁ కరణిన్. 300
- క. గిరినిభుఁడు గ ధమాదను, డరిపంకజను త్తకుంభి యగు-గ్గజుఁడు
స్త్రాక్షముండు కేరి, యరుదెంచి స్థవగ నైశ్యలై వేవ్యేకన్. 301
- సీ. అపరిమితాద్రివరానీకములు గొల్పు, నరుదెంచె గురునాథుఁ డనునతండు
కొలదివెట్టఁగరాని కోఁతియాఁకతోడ, నరుగుదెంచె గవాక్షుఁ డనునతండు
గణాతింపరాని వృక్షచరభటాలిఁ దోడ్కొనిగచ్చెను శరభుం డనునతండు
లెక్కుయడఁగఁజాలలేని వానరులతో, జనుదెంచె వడిఁదారుఁ డనునతండు
- గీ. లలి నస-ఖ్యాకీకబలసహితముగ, నర్థి నేతెంచె గుంజరుం డనునతండు
నరయ సంతిం తయనరాని తరుచరాలి, తనరఁ గనుపెత్తెను పసనుం డనునతండు. 302
- క. వివిధవిపిశాటనైవ్యపరివృతులు నిమగ్నలు నపరిమితబలులు వ
చ్చి విడిసిరి వినతమైంద, ద్వివిదులు కలనీల-లడధిముఖప్రముఖుల్, 303

- చ. అతిబలు లగ్రవేగులు మహాశనికర్కశనీగ బాహులు
 స్తతః నున్యవైశ్యవిపిశ్వసనాకృతు లిద్ధకేసరీ
 శతబలులైన వృక్షచగ్రవైను లెంతయుఁ దన్నుఁ గొల్వఁగా
 శతబలి వచ్చెఁ బద్మహితసంభవు పంపివ పంపానర్పఁగఁ. 804
- క. నల్లనిమేనులు నెంతయుఁ, దెల్లనిమోరలును గల్గి దిశ లెల్లను భే
 దిల్లఁగ బొబ్బలు పెట్టెను, భల్లకములతోడ జాంబవంతుఁడు దోచెఁగఁ. 805
- క. మూవవాయక భాస్కర, నూనులకు స్సంతసంబు సాంపునహింపం
 గా నేగుదెంచె దరుచర, సేనలు దనుఁజాట్టిగా సుషేణుఁగు కడిమిన్. 806
- క. అద్రులఁ గనక ద్రిసురల, రుద్రుఁడు తారకల హిమకరుండునుబోలె
 స్ఫుద్రం బగుగి పినుభటుస, ముద్రంబునఁ బవనమతుఁడు మ ఖ్యుం డయ్యెఁగఁ. 807
- క. శతవన్న బిందుతారా, శికిం బరమాణు నైకతలవంబులకు
 నిమిత్తెట్టుఁగాక సక్కపి, విశితి న్లెక్కింప విధి యధిఁబడకున్. 808
- చ. ఇవ్వొధఁబునఁ గట్టాయితం బగునవచరచమూగమూహంబు సముద్రజలంబులం బుడి
 సిలింపను, బ్రహ్మాండభాండంబు వగులింపను గులాచలంబులు విసరివేయనుం జాలి
 కయ్యంబునకుఁ గాలు ద్రవ్యమండె వతియును. 809
- క. అనుమమతరవారిసేనా, నననిధి ఘనీలగజగవక్షశరభనిశా
 తఃఖరక కేసరీవే, వ్రసమునఁ బననగుతరద్రశస్తరిఁ బాలిచెఁగఁ. 810
- చ. భుజబలాంగదుం డగు నంగదుండును విపులకపిసేనాసమేతుండై సేనామఖ. బునకుఁ
 గన్నాకై నిలిచె నట్టియెడ. 811
- ఉ. అత్తులకుం ద్రియం బొదవునట్టిప్రకంగమసేనఁ గాంచి రా
 మక్షీతినాథుఁ డాదరసమగ్రుండు భాస్కరశ్రుతఁ గాంచి ప్రా
 గ్దక్షిణపశ్చిమోత్తరఽథ. బుల బాసకి రోయ నెంతయుం
 దత్తుల ఋతువానరులఁ దప్పక యిప్పుడె పంపు మి. పు. గఁ. 812
- క. అనవుడు మహావ్రసాదఁ, జనఘ యటులుచేయువాడె నని కపిసేనం
 గని పొంగి జనకబావిచ, యనతిత్వోచిత్తస్పృతి నర్కజుఁ డంతఁగఁ. 813
- క. జనకు స్వినతానుతజవ, వినుతుం గని నీవు నూలువేలష్టరగులం
 గాని సేర్వునఁ దూర్పుఁకుం, జని జనకజ వెదకిరమ్ము చయ్యన నెలకుఁగఁ. 814
- చ. అని శిర్దిక్కినశ్రీభూభూభృదురగోష్ఠారమఃల్లీగుహ
 ఘనగంధీరసలక్ష్మినాహులు శేడ్రం దేటలెల్లంబుగా

నిజము దానతి యీ నెటింగి విఠుం దేగ న్నడిం బూర్వది
గ్వనితాకర్ణపుటప్రపాట విరావాల్లూర్లనై న్యాశ్శుండై.

315

ద తదనంతరంబున.

316

చ. అనిలగమాన వేగు ననిలాత్మజు నాత్మజనన్నిభుం గనుం

గొని రఘువశ కేఖరులకుం దగ నాతినిఁ జూపి వారి కి

ట్లనియె దృఢక్రతుండు జతురాగమ వేదియుఁ గామరూపకుం

డనిలసమానక్రమవిహారి మహారివిహారి యారయెక.

817

సీ. కనకాద్రి మెచ్చ దీతనిచైర్యరమ మించు జడదారిదొరకుఁ జేపడియె ననుచుఁ

దపనుని మెచ్చ దీతనితేజ మెక్కాల మొకరీతిగా నుండ నోకు ననుచు

నుదధిని సరకునేయదు వీనిగాఁభీర్య మలవంధనగమచే గలఁగె ననుచు

నీమహావహుజనం బీదఁ గా దను ది యురువనోరయమున కోప దనుచు

గీ. నీకటునితాల్మి భూతధాత్రీవనితను, గేలిఁ గావించుఁ జంతుప్రకృష్టభార

శమన మెదఁ గోరి యొక్కొక సారి బ్రహ్మ, విష్ణురద్రాదులకు మొఱవెట్టుననుచు.

క. అతియకా దీతఁడు లనకాతి వశంబుల జయించె గఠుని గారి

కాఠుని కె యగు నీవాను, మఠుఁడు ధృతిమఠుఁ డెశుమఠుఁడు కాఠిక 319

ఉ. చాలు నితఁడొకఁడ కలశైలసోదగవాన బలం దిశా

పాలపురంబులు న్నెదకి భామిని నీత నెటింగి రా యశ

క్కాలి మహాత్ము నీతని వెన న్నియమింతు నవాగ్నిభిస

త్కూలవహీద్రభూరవానిమంజుల స్మృతిపుత్రి రోయఁగక.

820

వ. అని పలికి కరివలిగ దివిపట్టెఁ గొఁగిటుం బట్టి సన్నేపాలును, సఖాంధకంబును,

సగౌరవంబును, సవిసయంబును సాదరంబును గా నతిని కిట్లనియె.

821

క. అతిబలకపిసేన పరివృతుడ వగుచు యావ్యదిశకు వే చని తిద్ది

క్లిస్తభరణి పెడికిరమ్మా న, హితనూజ న్నిచ పరివహితుడవు నాకుక.

822

చ. అనపుడఁ బొంగి నింగి నోరయం దనవాలము వెంచి భానుజ

న్మునకు సరేద్రనూనలకు మ్రొక్కి వహావతి యట్లు వారి కి

ట్లను ననిలాత్మజుండు జనకాత్మజఁ గన్గొని వచ్చువాడ నం

బునిధిఁ గడాచియైనను జము నివ్వదలించియు నైనఁ జెచ్చెఁగక.

8.8

అని పలి.

824

తత్త్వణమ రక్షణమునకఁ దిరిగెన్న, వానవఁ గన్గొని రాముఁ డత్యంతవృష్ట

కరుండై నెకాకర్ణమిద్ధి యతిని, కతన నగునని తలఁచి యాఘను నతించె.

825

- క. మానక మెదియు నప్పురమానకుతుం బొగడి రామమహీనాథుడు ప్ర
జ్ఞానిధి జనకజతుం బ్రజ్ఞానార్థం బంగుళీయకం బొంగుటయున్. 826
- వ. స్వామికార్యధురంధరుం డగు గంధవనానందనుండు గంధగజులు తరుణకీసలయం
బుఁ బరిగ్రహించు చందంబున నయ్యంగఁగంబుఁ గరంబు రాగంబుమీఱం దత్తు
ణంబు దక్షిణకరంబు సాచి. 827
- క. కొని వారివాక్యముల నూఁకొని వానరసమితిఁ గూడికొని వారల వీ
డ్కొని దక్షిణపథముం గైకొని యేగె నోర్వ మలమిఁకొని హెచ్చింపెన్. 828
- వ. ఇట్లనిలనందనుం డెంతసత్వసంపన్నులగు నల నీల గజ గవయ గవాక్ష గంధమాధన
దధిముఖాంగదబాంబదాదిమహావీరపరివృతుఁ డై యెల్లవిధంబులం బుడమిపట్టిం
గనిపట్టి వచ్చుపట్టి ప్రతిస వట్టి చనియె నంతి. 829
- ఉ. అదశ నున్న యన్నతిమహామహిభృత్పరసీరసంబు ల
త్యాదర మొప్పు దెల్లముగ నాతనికి స్వపిఁచి భీమసం
పాదిష్టతంగైఁవము నపారముఁ దోడ్పడ నంపె నాఁడ్రతి
చీదిత సీతఁ జూడఁగ నుపేణుని మైరనీకృతానిన్. 830
- క. అతనికి నొకమాసంబు, నిమిషవెట్టి యనంతరమున మిహిరకుతుండు ద
గ్గతపర్వతగనానాదులు, వితతమతిఁ దెలిపి రామవిభుండు నెఱింపెన్. 831
- క. ఒక్కొక్కడఁ చాలి నాలుగుదిక్కులు వెదకఁగఁజాలు ధీరులఁ గపులం
బెక్కఁడ్రఁ దోడుచేసియు, దక్కవధంబునకు నా శతబలిం బుచ్చెన్. 832
- వ. ఆతండు నొక్క మాసంబునం జనకతనయా స్వేషణంబుఁ గావించి మరలువాఁడై
చనియె నిట్లు. 833
- క. కాస్తామాత్రమనఁ జరుకఁ కాస్తావిచయనసమర్థకులుం కపివరుల్
సేస్తాహంకృతు లెసఁగ గ,రిస్తాత్ములు చనిరి గవ్వారీమత నరయన్. 834
- వ. ఇట్లరిగి. 835
- క. తరుచరవర్ణులు మనుముగఁ, దరుణిం ధవళితనూజఁ దడవిరి మిగులన్
దరుల స్పృహనదంబుల, దరులం దిమిఁద్రగాధతరులం జరులన్. 836
- సర్వలక్షుసీగము.
- వ. తీయఁ దరుచరులు మనలక యతనిజవెదకఁగఁ దోడఁగిరి వివిధగతుల
బులుఁగులు మెకములు మెలఁగెడు నెలవులు బులుఁగులరుతములఁ బొదలుపొదలు
నురువులుఁ పొరువులు వలలును శిలలును బొలములుఁ గోలములుఁ బులిసములును
మరములు నుపవనములు నిలుకటములు నహలవివరములు గవానములును

గీ. మనులు దపములుగలి వెడువనములును శ్రీబరలయునుకులుఁ దలియెఁబరఁగులతలు
నుటజములు నకుటములు బహుళశేఖరము, లపరమితభయదకరము లగుతలములు. 837
వ. ఇట్లరయుచు వెండియె.

838

ఉ. భానుసహస్రచాతురభానుపరిస్ఫుటధాత్రి నీగ కా

లూనిన యంతవట్టుయిన నూనమునొదక యుండుట్లుగా

జానకి సుర్యర తయ జానుగ రోసి యెటుంగలేక య

వ్యాసను లెల్లఁగూడికొని వచ్చిరి క్రమస్థుల ద్వైతచిత్తులై.

839

వ. దక్షిణదిశాపశోధనార్థం బరిగిన యశోధనులగు హనుమదాదులు తక్కుం దక్కిన
యక్కపులెల్ల నొక్కమొగిం దిమ్మలగుచు జనుదొంచి రాజభూతిరవిభక్తుల
గాంచి నమస్కరించి తపపోయివర్జనచందం బెఱింగించువారై యిట్లుగిరి. 840

మ. సితశ్రీ ప్రియలార యేవఁ ప్రతీచీప్రాగుపీచీదిశ

స్థితశ్చోగోష్ఠిపర్వతంబులఁ బయస్సీతాపగాతీరవి

స్త్రుతకాంతారములం గుడింగముల ధాత్రీపుత్ర శోధించివ

చ్చితి పెచ్చోటను వార్తయొస విన మాసీతానిమి త్తంబుగక.

841

క. ఇత నెందు వెదకువారము, పెఱితుమొ భూతిధాత్రిఁ జెల్లగిల న్న

ప్రకలాద్రులఁ ద్రాతుమొ వా, నుకొఱలు వెలుగుదుమొ యశోధనలారా. 842

గీ. అజ్ఞ యొగఁగుఁడు. మా కనిరంత రామ, లక్ష్మణులు నినజాండును దక్షిణంబు

వెదుకఁబోయిన యమృతహీరవరుల, మిఁదఁ బ్రాణంబు లిడియుండి రాదరమున.

వ. అంత నక్కడ దక్కినంబునకుం జరిగినదరు లాలస్యంబుఁ దక్కి యెక్కిన ప్రాంత
లు మఱల నెక్కి పీడించుచు, దడవిని ప్రదేశంబులు వెండియుం దడవుచు, నేమ
మేమ జనకజం బొడగాఁతుమని త్రవణు పట్టుచు రాఘవుండు వహనుభావుండు
తదీయ కార్యనిర్వాహకుడ నర్హ్యత్కింస్తుం డని యాడుచు హనుమంతుం గొని
యాడుచుం జని చని. 844

844

వీ. కొలఁతులు శోధించి కొలఁతుల లేకున్న, కొలఁతులు బురదగాఁ గలఁచివైచి

బొదరిండ్లు పరికించి బొదరిండ్ల లేకున్న, బొదరిండ్లు బయలుగాఁ జిదిమివైచి

తరవులు కీడించి తరవుల లేకున్న, దరవులు ప్రేళ్ళతో నురులద్రోచి

నగములు నగుఁగొని నగముల లేకున్న, నగములు బిట్టు పెల్లగిలఁజేసి

గీ. గుహలు దగఁగాంచి సీత కన్దుహల లేమి, గుహలు గగ్గోలువఱిచి యక్కొఱుల్లిట్లు
తరులుగిరులున బొదలు బొదలుకొలఁతులు, గుహలు శోధించియమృతహనులనువఱియు.

వ. సీతాశ్రమణంబు గావించుచు,

846

చ. ఫలములు గాంచిరేని దమపార భుజి. పరు బువ్వఁదేని
 ట్లెలఁకుల గాంచి క్రోలఁ దమకింపగు బెద్దచరించియే నే
 మలసతనొందివార మన గాఁకలిగిప్పియు లెక్కనేయురు
 గలఁగరు వాన కెడకును గాలికి గార్వరంబు పెంపుక.

347

సీ. అచోట జంకజ నరముడు మనిపోడు, రచోట లేకున్న దైవము పహింతు
 రాకడ నీత నాలొకింతు మనిపోడు, రాకడ లేకున్న నలసు లగుడు
 రాచక్క మహిపుత్రిఁ జూచెద మనిపోడు, రాచక్క లేకున్న నలఁగఁబడుడు
 రెండురాఘవుడేని గండు మమమఁబోడు, రెండు లేకున్నను గుండుచుండు

గీ. రండుదత్తఁడఁ గన్గొందు మందు రకట, కడచనియు మాస మందురు కవులు మనకు
 నార్తి బడనెల తచ్చుగవార్తవిందు, మండు రొకకొందఱీఁతి నందు మఱియు.

సీ. రాముని బల్కుకీరమణి నీతఁగా, నూహించి నిలిచెద రొక్కమాటు
 దాతచ్చద యగులతాత్వ జానకి, యోయని చూచెద రొక్కమాటు
 ఘోకలాపఃహీఁ గలకరి భూపుత్రి, యొక్కొయని తలారు రొక్కమాటు
 కటునికాచరవిధ పద్మిని రఘురామ, నునిదఁగా భావించు రొక్కమాటు

గీ. పోతు, బాసితపించుకపోతి మహిజ, యున్నదని చేరఁబోవుడు రొక్కమాటు
 తూర్వవృత్తుల మై గవిసూతుఁ జేరఁ, జంపు నకభీతిఁ గొందఱు వైలచరులు.

348

ఆ. మఱియు వివిధఁతుల నసలక జనకజ, యున్నచో టెఱుంగ కున్నతంబు
 వైపర్యతములు నగములు శోధించి, యలసి సాలసి యున్నయవసరమున.

350

చ. అభయగతిం బిలంబుకొకఁ డారసి తారసిలఁగఁ దగ్గవం
 ప్రభగుచఁబోచ్చి గాఢతిమిరంబుఁ ప్రమించుచఁబోయి యాత్మనీ
 ప్తిభరితస్సృక్పవ్త నొకతెఱగని భక్తి నచస్కరించి త
 చ్చుభఁదరశార్దృద్వప్తి గుచా సాంపుక వెల్వడి రొక్కపెట్టినక.

351

ద. కట్లు మహాయాసంబున బెత్కుదినంబులు సొచ్చిన యట్టిలం బనాయాసంబున
 నొక్కక్షణంబు వెల్వడి ప్రభాంతీప్రభావంబున కచ్చెరువు నందుచు నిరాకృత
 తుల్లిపాసాశ్రమ లైయుండి యన్యోన్య కుఘావలోకనంబు నేయుచు నిట్లనిరి.

352

మ. ఇక నేనుగలకార్య మెది మన కియ్యవ్వోపవశోత్తరం
 డకలంకుండగు రామభార్యఁ గననెట్లొ నెల్లవో ట్లింత ద
 క్కక శోధించితి మెందును గనము శోకధ్యాంతవిచ్చేదకం
 బకటా చంద్రముఖీనువార్తగుఁ గా కనన్యంబులం దీటునే.

353

- క. అనిరంత సంకతు డిట్లనియె న్నెవకగఁ జాల మనవిజ నెటకుం
బనిగలదే పోకఁగ మన, కనువగుఁ బ్రాయాపవేశ మందఱ కరముకా. 854
- పీ. అనుచు గడ్గడకంఠుడై యెల్లవారల నీక్షించి మఱియుఁ దా నిట్టులనియె
ననవిజఁ గనుఁగొన మని యటువోయినఁ జంపుఁ గాని యుగ్రహింపఁ డక్క
నందఱుం డొట రా నందుల కిచ్చోటుఁ బుచ్చెన ననువును పొండు మీర
లెల్ల మీమనమున కిచ్చుట నెలవుల కనుచు మోమున వైశ్య మాక్రమింప
ఆ నక్రమ బురులమన్న యంగఁగఁ గనుఁగొని, యభిలషాకరులు మహార్థి దూలి
నిశ్చయముగ నేను నీతోడివారము, గాక మామఁ బోవఁ గలదె మఱియు. 855
- స. సయము కామచంద్రునకు సమ్యక్తిగా నొసరించి పుణ్యలో
కములు జటాయు వెంతయు సుఖ బుడఁ బొందినట్లు రామకా
ర్యమున ననుప్రపంచముఁ దిరంబుగ వీడితిమేని బుణ్యలో
క మెదురు వచ్చునందుఁ బ్రకప్రభు లాననిజాటి యేష్పికా. 856
- ప. దైర్ఘ్యహిమవంతు డగుహనుమంతుండు వారల క్లిమియె. 857
- క. మనయు పరిమాత్ముఁ డగురా, గుని మనముం బడయలేనిమాఘల మని య
య్యవఱుఁడు నిజ వారణదం, డనిపీత్యులఁ జేయుఁ జచ్చినం బాకున్నకా. 858
- ఉ. కాపున దైర్ఘ్యము నివ్వె యకారణ మిగ్గిరిగవ్వారఁబులం
బాకఁగ నేల యప్పరమసాధ్వి నిలానుతఁ గాంచి పోయి ధా
త్రీతరుమన్ననం బడసి లేజయు నొండఁదలంపుఁ డిట్లుం
భావితచి త్రవృత్తు లగుపాలనులట్లు తలంక నేటికికా. 859
- ప. అని వెండియు నుచితవచనంబుల దేర్చి. 860
- క. కడఁగుండు నీతవెనకం, గడుగుండు ముఖంబు లక్రమలితంబులు న
న్నగుండు కాశ్య మనునెడ, నడగుండు పగిది విహంగ వాఘుఁడొకఁ డొగికా. 861
- ప. సంపాతి యనునతండు. 862
- ఉ. తానహము, అచటనుండి వారి మ్రింగ నరుగుదెంచువాఁడు త
ద్యవనసరణిఁ దనయమద్దఁదమ్మఁ డీట్లుటరసి వృ
క్షచరజాధ వరులఁ జేరఁ జనుచునపుడు కాంచి వా
నిచరితం బెఱుంగలేక నిఖిలకపులు భీతులై. 863
- ఉ. కాలివపర్వతంబుక్రియఁ గల్గినమేనునఁ గూటతా యనం
గ్రాణుగళంబు నెత్తికొని క్రచ్చఱవచ్చెను నొక్కభూత మ

- కాల్లుని ప్రేరణంబునఁ దగ న్మరణేచ్ఛ వహించియున్న కీ
కాలిఁ గ్రసింప దీనిపనినా మనకల్ల చునోధుఁబులున్. 864
- క. అని మనల నిర్మింతు బొచ్చుని నిర్భీతాత్ము లగుచు నభిలకపులుఁ వా
నిన చూచుచుండఁ జేరంజనుడెంచి విషాదమెఱంగ సుపాతి యనుకొన్. 865
- క. ఎక్కడి జటాయు వతఁ డే, చక్క-టి సచరంబు నేసి సచులె బిదప మీ
రక్కరణి నెల్లెఱిగితి, రక్కట చెవుఁ డేట వానియగ్రజుడఁ జుడి. 866
- క. వానికోపంబున నెవ్వారలతో రణమొచ్చె వానికిఁ బోరం
గారణము మీదురాకకుఁ, గారణముం జెప్పుఁ డీరు గారవమెఱకొన్. 867
- వ. అని యడిగి చింతాపరిక్రాంతుండై. 868
- క. కలకులగోశ్రంబుఁ తెగ్గల గాలి నిద్రివేయఁగలఁడు కృపణుండై
కలఁగ బవలసె చును ని, కలరుయ్యెఁ జెవుడ తత్సకలన్పత్తంబుకొన్. 869
- వ. అనిన నప్పకంగ పుంపుఁ కాష్టరంగపుంపు లిట్లనిరి. 870
- సీ. దశరథుడును ను సీతానాథుఁ డనుజన్మపరీతుండై పితృనాభ్య సద్రవ్యశంబుఁ
బూరి పంచకటాంబుపాతఁ బగ్గపట్టి మొరొంది నియతి గుండఁ బజ్జి
కంతుడు రామలక్ష్మణులకు వందించి బానికి. గొంపొప్పుపయమున జ
టాయువు రావణునాఁగి మహానావం బొంది యొనరించి యుక్కుదక్కి
- గీ. దనుజచంద్రవంశసదభివక్షుండై, ధరిణితంఁదు గొంచు దైత్యనాథుఁ
డెక్కడెని జనిమె నక్కడరాఘవు, లవనితంతు లేమి నలచుటించి. 871
- వ. తదన్వేషణార్థం బన్యోన్యం బరిధ్రమించు వా రెవరం బగ్యతోపమానంబై పడి
యున్న జటాయువులన నతవృత్తాంతంబున విని యుంతరంబునఁ బ్రాణపక్షి
ణుండగు నప్పక్షి నరణ్య దశరథక్షితివాసులతోడ దహించి తిలొదకంబు లాసం
గి శబరశ్రమంబును బంపాతీరంబును గడచి ఋశ్యయాకంబున తనచరేశ్వరం
డగు సుగ్రీవుతోడఁ బద్ధసఖ్యుండై తద్గిశంబుగా వాల్మీకుని తత్వదంబాసంగిను
గొని పుత్రమంగల ప్లరంగపుంపుల రావించి సీతాన్వేషణమిత్తంబుగా నెల్ల
దిక్కులకుం బుచ్చిన నేమిద్దక్షిణ బుడకుం జనుడెంచి యెంచునుం జనకసందర
సందర్శించనేరక యూరకపోఁ దీరక ప్రామోషవేళంబునఁ ప్రాణంబులు విడువ
నున్న వార మనిచెప్పి యభ్యులుఁగుతేరికి వెండియు నిట్లనిరి. 872
- క. పక్షిర నీకు నీగతి, బతువీహీనం బగుట, విపత్కృతము కా
పాక్షరసంకలిత మొ మా, కీక్షణునఁ దెలియఁబల్కుచొ నీవనుకుకొన్. 873

ఉ. చేవయలర్ప భాను మును జేరఁగనోపును నేవనేనయం

చావితిలాదికాయుడు జటాయువు నేనును బన్నిదంబునం

బోవఁగ నూర్వరశ్మి మును బొది నమ్మచానీయవేగికి

స్లావులలావులెల్ల వికలత్వము నొందుచువచ్చెఁ జెచ్చెరక.

874

ఉ. తమ్మునిపత్నీయుక్తము దగ్ధము నొందుట కొర్వలేక నీ

ప్రముత్తన నెయి మూర్ఖిని ధరాపానోన్ముఖుఁడైన వానిచూ

గ్ధమున నాత్మపత్నీయలఁ గప్పిన నన్నెయకాక నా సత

త్రమ్ములు గాలె నాతఁడు మరక్షితుఁడయ్యె యదాత్మ వొంగిఁగె.

875

చ. ఇట్లు చండకీరణప్రచండకీరణదగ్ధగరుద్వయు డనై

876

క. ఇక్కడధరంబునఁ బడి కడఁజిక్కిననామఁ దగునేన నేయుచు నిచటం

బెక్కుడినములుండి యతఁడెక్కడకేని చనె నున్యథేచ్ఛాచరుఁడై.

877

చ. నాటంగోలె నావమానుడు సుపార్యుండగు సుపార్యుండగు నిత్యంబు నాసార

వరంబు నిర్వర్తించుచుండుం బనుపడి జటాయువు ముని స్థానంబగు జ-స్థానంబు

సంస్థానంబుగా నున్న వాఁడనివించి నొక్కసమయంబున మదీయపూర్వసంపాదిత

ప్రణాళిగర్భవశంబున బాలకఱుడగు నొక్కతపోధనుం గనుంగొని సభక్తిక

సాష్టాంగ దండప్రణామంబు లాచరించి ప్రార్థించిన నస్మద్విదకాకారణంబు

దనదివ్యతపోమహాభావంబున నెఱిగి నావలన వెడియుం దెలిసి యక్కరుణా

కరుండు నామం గరుణించి పూత్రినరా ధరాసుతాస్వీక్షణంబు నెపంబుగ నగచరులు

రామాజ్ఞ నెన్నఁడే నివ్వంబునకు నరుగుదెంతు రమృతాత్మకుల సీతావృత్తాంతంబు

దేటవడంబెల్లి లబ్ధపక్షుండవు గమ్మని దీవించి చేచేయుటయు నాటంబట్టి మీ

రాకఁ గనిపెట్టి ప్రాణంబులు చిక్కింబట్టియున్న వాడఁ గృతార్థుడ నైతిని ఓలికి

తమ్మునింగూర్చి యార్చిపేర్చిఁ శోకిం బుడిపికొని యవ్వాఁగోత్రముల సహాయంబు

నం బుణ్యదీప్తి సానంబుగావించి జటాయువునకుం దిలొదకపి డప్రదానంబు పెట్టి

భక్త్రుండై వారలం గనుంగొని.

878

చ. నగచరులార యింక మరణవ్యవసాయము మానుఁ డిట్లు నీ

తఁ గతువిధంబు మీకు విదితంబుగఁ దెల్పెద దూరదృష్టి మా

కుఁ గలదు లంకనున్నది యకుంతితసద్యోత రామదేవి యి

మ్ముగ శతయోజనంబులు సముద్రముఁ దాటుండు కావనచ్చెడుక.

879

క. అని మఱియుఁ బెక్కుభాగులు, నచరులకుఁదెల్పి పక్షివయ్యుడు సంపా

ది నిజపత్రమ్ములు గల్గిన సంతసమంది నాకికిం దగ ననియెక.

880

- ఉ. అక్కలు నాకు నత్తబిసితేనికృపం బ్రభవించె సత్త్వమిం
పెక్కుడతిగ్రతామణి వహీనుత వీఁపునఁబెట్టి ఖంకతో
నిక్కడఁ దెత్తునో కడు నహీనజవాఘ్య మదీయపుత్రకుం
జక్కఁగఁ దోడ్పొందునో బ్రశస్తగుణాస్పదులార చెప్పరే. 881
- చ. అనవుడు సంతసించి శకునాధిప జానకియుండె లంకలో
నని తెలియఁగఁజెప్పితి సహాయము గాదొకొ నీవు నీమతుం
డును జనుఁ డిష్టవర్తనఁ గడుంబఱివైన సమద్ర మెవ్విధం
బుననయినం దరించి మహిపుత్రుఁ గనుంగొన నేమచాలే. 882
- క. అని పులుఁగుతేనిఁ బోవఁబనిచి కపిప్రభులు నెఱఁగుబండ్రిదొరలు ను
బ్బిన నాడుచుఁ బాడుచుఁ జని, చని దక్షిణవార్ధిత్రిశైలోత్తమముఖ. 883
- చ. మలయగిరిం బ్రదక్షిణమస్కృతు లొప్పుఁగ నెక్కి వానరా
వలి గనియె స్సమద్రము నభంగతరంగరవాతిరౌద్రము
స్థలితనిజోరుఁఫేనరుచిలజ్జితనిర్మలత సహద్రము
స్థలచరభద్రము స్మృతిసాగ్రప్రవాళలతావిసద్రముఖ. 884
- క. కని త తరంగశీకర, జనితపరమ శైత్యముం బ్రసన్నశీలం
గొని మలయసమీర మెదుఁగొని తమమాగ్ధశ్రమంబు కొంచెపఱుపఁగ. 885
- క. ననుఁ బ్రకగు తెల్లు కడచెద, రని నశ్వసంధంగి ఁక మడఁం బోని
త్తునె వీరల నాగక నను, ననువున భుగంబు లంతకంతకుఁ బెనుఁగ. 886
- వ. ఘోరిల్లుచున్న వారాకరంబుఁ గనుంగొని భయభ్రాంతు లగువారును మూర్ఖాపరవశ
త్వంబు నొందువారును మహాఁదండంబు నొందువారును తరుగుల్యులతాగ్రంబులనండి
వీక్షించువారును విస్మితులగు వారును, సరకు నేయక తత్తరంగంబుల నోలలాడువారు
నై రుత సంగదుండు తమవారిదేశఁ గలయం గనుంగొని. 887
- క. ఎవ రెన్నియోజనంబులు, జవమున జలరాశి దాటఁ బాలుదు రనిన
న్నరదశయోజనములదాఁక వచించిరి ప్లవగభిల్లుకప్రభుమఖ్యుల్. 888
- గీ ఇట్లు తమతమకొలఁదుల నేగ్మఱించి, యఖిలనచరులును దేల్ప నాలకించి
యింద్రనందనందనుం డిట్లు లనియె, వారిలెల్లను సంతోషవనధిఁ దేల. 889
- చ. అనద్వితేగి వారి కెని యానధికుండగుఁ గాని తక్కుగాఁ
డనమున నీతఁ డంచుఁ గపులందఱు సంగతుతీవీరు వారిరా
శి సరభసంబునం గడచి నీత గనుంగొని లంక నగ్రక
శివలిపి మీమనంబు లమలీమనవృత్తిఁ దలిర్పి వచ్చెద. 890

- వ. అని తాను శతయోజనంబు లవలీల దాటునోపుట యగ్గడించి యొక్కింత విచారించి
వెండియు నత్తరుచరులతో నతండు. 891
- క. తరుచరు లానందింఁగ, శరనిధి వెన ను తరించి జనకజం గని త
త్పూరి గాలఁ జమరి క్రమ్మటి, యరుదెంచుట నాకు శక్య మానో కాదో. 892
- వ. సంశయంబు గలదని పలికి ధైర్యాతిరిక్తంబుఁ వెండియు. 893
- చ. అని యటులుండనిండు మదమారఁగ నియ్యెడ నుండఁ జేను బో
యెద నిదె పల్వలాక్ష్మి వహింపఁ బయోనిధి దాటి నాఁగ నం
గఁడఁ గని వారలెల్లను సగౌరవ మొప్పుఁగ నాడి రేపు చా
లు దుదధి కాటి యెల్లపనులు స్వచక్షుఁజేచి మమ్ముఁ బ్రోవఁగఁ. 894
- క. అయిన నీవేగిఁగఁ ద్రుటి, యయినను నే మోర్వ బాల మనయంబున మా
నయనములు చల్లఁగా నీదయినకుభాంగంబు గాంచి యలరుదు మెపుడఁ. 895
- క. ఈకడలి కడలి తగనవ, నీకన్యం జూచి రాఁగ నీవోపును నీ
పోక కపివరులయనువుల, పోకనుమీ కలమె నిన్నుఁ బొమ్మని పలుకఁ. 896
- సీ. పనితనంబున ఫలభ్రాంతి మక్కిఁజ బలభాను నెవ్వఁడు చేపట్టివిడిచె
దుప్పవర్తనుల దైత్యులఁజట్టి పాలార్చి మనులచే నెవఁడు దివనలవడసె
దివ్యాస్త్రముల కిసాధితుఁడ గా బ్రహ్మాదిసురలచే నెవ్వఁడు వరములందె
నితనిచే మనపనియెల్లఁ దీయఁటంచు మది కన్యసికి రాముం దొసంగె
- గీ. నెల్లవిధముల జానకి నే నకాఁతుఁ, బ్రకటగతి నని యె వ్వఁడు ప్రతిపద్యై
నట్టివానమఁతుఁ డత్తికాఁతుఁ డరిక్పితాఁతుఁ, దుండ మనకేల యోయఁగదుఁ డకగన.
- వ. అని యివ్వధఁడైన నాజకేయుఁడు వినుచుండఁ ఒలికి వెండియు నమ్మహావీరు
జన్మబలపరాక్రమకారంబు లగ్గడించి యయ్యంగదుం బురస్కరించికొని బాంజ
వదాముల హనమఁతుం బ్రళయసావనంబుల నగ్గించుచు డగ్గటి. 898
- కా. ఖద్యోతిద్యోతిన్ శతాత్మరుచి లోకప్రాణాత్ముత్ర నీ
పుద్యోత్సఃప్రఖగతిం బయోధితఁబోద్యోగంబు గావించి యా
పద్యోక్తం బగు వానరావలిఁ బ్రబుధప్రాణవాతంబుగా
విద్యాజీవ కడంగుమా జనకజాన్వీతౌర్థ మగ్గించుచుఁ. 899
- క. వ. చరు లివ్వఁరాఁగ, గని భీత్యలైదురు తివరుఁ గడవఁ గొఱిదిగా
దని పురిమోత్తమ నీకి, క్వఁధిఁజపుఁ దాటు తెంతభరమాహింకఁ. 900
- క. గురఁడగు వారయము భవద్గురఁడగు హరియముఁ బక్షిఘోటకుఁడు జగ
దఁడగఁ వారయమును నీగురయమున కెట్లు లెయగు న్లేవర్యా. 901

వ అదియుంగాక.

402

చ. ఒకనిముసంబును బహుళయోజనము ల్లును గ్రాద్దుతేరితో
నొకనిముసమ్ముఁ బాయక తదుష్టుము నోర్చి నభద్రచారిత్తై
సకలకలావిభూతి రవిసత్కృష్ట సేర్పినయట్టిసింహుఁ జౌ
టకడలి వాఁటు లేపని కటా యిటు లొప్పరికించి మాచెడే

403

వ అని మఱియుం బెక్కుభంగులం బ్రార్థించి యగ్నించుటయు వానరేశ్వరుఁడు వారి
దైనదైవ్యంబు వాయు బొంగుచు నిట్లరియె.

404

మ. రయతం బిచ్చుకగు టఁ గేసరికిఁగోరం బెట్టులంఘెను నా
క్రియఁ బాథోధిగఁదాచి యుదుఁ జని క్షిప్తగ్రీవు లంకాపురీ
క్షయసాధోపననోపకంఠముల నామ్మృపుత్రి నీక్షించి యా
రయన స్మృతిక నిర్దుఁ దెత్తు ముదమారం బ్రత్యభిజ్ఞానముకా.

405

క. అని పలికి వారి లెల్ల, దశమోమునఁ జూడ్కు లునిది తద్ద ముమోదం
బుఁ జూచుచుండ నపుడు పరఁజూఁ దొప్పారె మ్రోసువరసింహుఁతికా.

406

వ. మఱియును.

చ. అతులితవ్యతాగ్రమున నానానుచుండును వొల్పెఁ బూర్వప
ర్వతకిఖరోదితోజ్జ్వలదివాకరబింబసదృశుండై సమా
వృతకపిం క పద్మములు విస్ఫురితఁబులు గా నిజానో
ద్ధితరుచిభాను లొప్పుఁగ మహిచిరభేదఁగోటి కుబ్జుకా.

407

క. ఇప్పగిది నొప్పి మెల్లగుఁ, దప్పక దీవింప నిజపదద్వంద్వంబు
గుప్పించి యుప్పుఁబున, కప్పుడెగ నెఁ బర్వతాగ్ర మవని సమముగాకా.

408

వ ఇట్లు లీలావాలోచ్చాలనంబుఁ గావించి నిఖిలవానరమనోనయనానందకరుండును
రామకార్యపరాయత్తచిత్తుండు నగు నప్పనప్రియనందనుండు దక్షిణాభిముఖుండై
సముద్రలంఘనంబు గావించి.

409

క. గిరిచాపవిగ్ధత మై, యురుజవమున నిగుడు కరమొగో యన లంకా
పురదవానాథ మడరె నంబరచరులకు విస్మయంబు మల్లడిగొనఁగకా.

410

వ. వెండియు నత్తరువరసత్తమండు.

411

క. భేటకమురీతి వాలముఁ, పొటవముఁ ద్రిప్పికొనుచుఁ బటరభసమునకా
భేటములఁ బట్టికొన నా, భేటమునకుఁ జనినయట్లు కీర్తిఁగ డయ్యెకా.

412

వ. అంత.

413

- గీ. ఘనమనోరథువాయువేగగరుడజవ, శరణభసంబులను మించి చనుచునున్న
వానుమఘనదేవా మంతకు సంత కక్షి, గోచరము గామి బ్రగులు చూచు టుడిగి. 414
- వ. మోముల విన్నందనంబు గదుర నమ్మహాత్మురాక వార్చి త త్తీరసికతాతలంబులం
బ్రాణంబులు చిక్కింబట్టియుండి రంత. 415
- క. ఆకార్యపరత్వము నిర్భీకత్వము దృఢరయంబు బీర మరసి య
ట్లాకాశంబున నేగుమహాకాయం గాంచి పొగడి రంబరచరులుకె. 416
- గీ. ఇట్లు ఖచరాభినుతగతి నేగునమ్మహాత్ము కాయోద్ధితశ్వసనానాతాద్ధి
పాపయిచ్చుటయొప్పె నప్పరచుసాధ్య, నందు వెదకుచుఁ జనియెనోయనిన కరణి.
- వ. ఇవిధంబునం బరమసాహసంబుఁ నేకచరుడై ఖచరసంస్తూయమానగమనంబు
నం జను నయ్యోచరవద్య నద్దేశించి నిజకుక్షిసురక్షితంబగు మైరాకక్షితిధరంబున
కంబుధి యట్లనియె. 418
- ఉ. ఇమ్మహిరుత్పరోత్తముఁ డహీనజవాఘ్యఁడయైన నిట్టులా
క్కుమ్మడి సాహసించి శతయోజనము ల్చున డప్పి వృట్టుఁబో
మ్మమ్మహానీయవేగు భవదగ్రమున న్నిలుపంగ రామకా
ర్యమ్ముఁ కెవ్వరేనియు సహాయము నేయక మాన నేరురే. 419
- క. ఈకడలి వెడలి వత్రియి, మికాశ్యముఁ దీర్చునోపు దీవెల్లునుమే
వాకుక్షిఁ బుట్టివాఁడవు, వాకుక్షి నవ్యవృద్ధిఁబొందినాఁడవు గానకె. 420
- ఆ అనుడుఁ బట్టానరునని శింశుమారక, క్రుటక కాళులొప్ప ఘనవిశుద్ధ
పాదశోభి యగుచుఁ బాధోధిమిత్ర, బయలు మెఱయ వెడలెఁ బ్సత్తంబు. 421
- వ. ఇట్లు కడలి వెడలి పానమంతున కభియఘం డై. 422
- ఉ. ఓకపివంశసాగరపయోరువాశాశ్రవ వాయుళత్ర మై
వాకుఁడ వార్కిపంపున ఘనత్వరితంబున వచ్చివాఁడ సా
మ్యాకృతి గొంతిసేపు నిలు వస్మద్యూర్జన కమాటశోటి ని
ట్లేకరయంబునం జనగ నేల క్రవంబు జనింఁడ దెంపునకె. 423
- వ. అని పలికి వెడియె. 424
- క. హలనద్యశనఖర కోలా, హలబహుళం బిష్పయోధియం దునికి చాలా
హలగళుడు బావ కోలా, హలఁ డన్న పి మాద్ర కన్నయాతఁడు వాకుకె. 425
- చ. అశ్రుడు నమ్మి వానిపయ నాస్తము సాంచి ధరేంద్ర వార్ధిబం
పినఁ జను వెడిదితంటి కడఁ బ్రితమ, మ్ముడ నైతి వానకిం

- గనుఁగొనికాక విశ్రమముఁ గాంచుట మేలె తలంప నూఱుయో
జనులమాత్ర దాఁటుట యసాధ్యమె పామృతి వీడుకొల్పదుకా. 426
- వ. అగ్ని చుచు నచ్చేరువందును నమ్మే నాకుండు సమతుయు మన్నిట మిన్ను దఱిసి
సోవును నబ్బలినుడు. 417
- క. సురభేదగంధర్వోక్త్యైకవిస్మయకామరూపధరణముపేర్చికా
సురసమ్మతి నేతెంచిన, సురస మృతివొంగ ననిచి సుస్థిరుఁ డవలకా. 428
- కా. ఛాయగ్రాహణి తన్ను నాఁగిన నవప్రభంబుఁం బేర్చి త
స్మాయాబాలము లెల్ల మాన్చి వెప న్న క్తందరీప్రోజ్జ్వల
తాఁయంబు న్ని జవలపాశముఁ జిక్కంగట్టి యంభోధివి
స్ఫూతగ్ధాగనియన్నఁ జేసి విలపింపం జుపి తా నేగుచుకా. 429
- క. వేలవణ్ణిఁ గడిచి యావేలం బవనాత్మజుండు వీక్షించె మహా
ద్యేలశతయోజనాంబుధి, వేలం గుఱుచుసారభాతివేల సువేలకా. 430
- క. దండియఁ దీటుకనియ్యుద్ధడగ దాదండవాలదండ మెసఁగ న
కొండపయి న్నేతొకఁడ, గొండపగిది న్రాలె చిట్టు కుతలముగ్రుంగకా. 431
- ఉ. మానమంతుండు సువేలమీఁదడిగి నై త్యాపాదిమం దానిలం
బనుకూలా బగుచుండఁ గన్గొని నెఁ దుంగంచద్విటం కాకరి
న్లు ససాధస్థితదగ్ధణాంకులచారిభిద్యోతకం కాకరికా
దనుజాహ్వోఽగజేంద్రబృహితమహాధ్వానోగ్రలం కాపురికా. 432
- వ. కనుఁగొని నిజాంతర్గతంబుఁ. 433
- క. గోపుర వలరాజనకుం, గాఁపుర మల కాపురంబు గనుఁగొన నీలం
కాపురమున కెన యగునే, కాపురమయ్యె ని కాటగణధరితంబై 434
- క. ఈవీట సురభియంకర, రాణసాలిత మగుటఁ గరంబొప్పను సా
మ్యాత్మతయైన విభీషణు, చేవెలయు నటుంచు దలఁచె జిత్తములొనకా. 435
- ఉ. ఈగతి నెంచి తన్నురి మహీసుతరోయఁ దలంచి ధూరిహే
మాగనదృక్షకర్కశనిజాగముఁ గుంచి నమోనందను
దాగిరి డిగ్గి డిగ్గి తలనందములైన పురోపకంఠభూ
భాగములం దలిర్చుచిరిపండితులం గని యాత్మ మెచ్చుచుకా. 436
- సీ. నవరత్న భదిత సుందరవేదికావడ్య లసికఁబులైన యాలయవరములఁ
గల్గారచక్రచక్రమరాశశైవల స్ఫారంబులైన కాసారములను

- మకరందబిందు సమ్మూర్ణితమేదినీ భాగంబులైన యుపవనములను
రత్నకంఠ మహారజతసింహాసన స్థానంబులైన యాస్థానములను
గీ. జవలనంతి వెలింగడు సౌభములను, నతిపవిత్రతమహేశ్వరాలయములఁ
గామరూపధరుండగు కపివరుండు, వెదకి జానకి గనలేక వివ్వాలించి. 437.
- గీ. మఱియు నర్చనకాలలు మండురలును, వాయుధాగారములఁ గృతకాచలములఁ
బ్రాకటశోగ్యచాంబులుఁ బ్రబలు ప్రపలు, నంతిపురములు నరసి యనంతరమున.
ఆ. అనిలగుతుండు రావణాంతఃపురుంబున, నవనితనయ నరయ నరుగువాఁడు
లంక లింకమింక లంకిణి నిశ్శంకఁ, బిలుకుమార్చె గడిది బీచమొప్పు. 439
- ఉ. మంచనఁ దత్పరంబుఁ జొరవచ్చిన వారి నెఱింగిపట్టి రా
ధిండు నికాటి తన్ను నవధీరణసేయుచు వచ్చి చంపనూ
హించిన నివ్విధంబున మహింబడ మెట్టునఁ జాచుడున్విలా
పించుచు గూలె లంక యరిబృందముచే పడునంచుఁ దెల్పుచుకొ. 440
- క. లాకాన్వయాపయగువా, లంకిణి గూలుటయు నిష్కలంకుండు నిగా
తంకుండు నగుచుమణిప, ల్మంకిముసరపేటి కానిలసితం బగుచుకొ 441
- చ. అనేకవిధాలంకరణ శోభితంబగు లాకాన్వయ శుద్ధాంతంబున శుద్ధాంతఃకరణం
డగు వృక్షచరాన్వయంబు మానవాన్వయ శుద్ధాంతంబు నరయుచుం జనిచని కాం
త విధుకాంత శిలాస్థగిత నిశాలరమణీయతరంబగు నొక్క ప్రదేశంబు. 442
- సీ. మణిమద్యపుత్రికా మహిత నిజప్రతి బింబభేదముఁ జలంఁబుకరణ
వీణావిరాళతస్త్రిచాక్రకర విభాగము దగు దాళమానము కతమున
రమణీయ దీపికా రత్నచీప ప్రభాస్యను దము నొందు నాష్టము కతమున
చంద్రికాపాండురసాధదీప్తిచ్ఛటాంతరము చకోరమోదంబు కత. 443
- గీ. దఁనెఱిగి యహర్నికాతారతమ్య, మశననిద్రా విహారభోగాదికములఁ
దెలిసి భావగతంబుఁ జూపులన తెలిసి, సకల కార్యంబులకు నవసరము దెలిసి 443
- క. సృష్టి సమాసలగు ర, క్షుష్టి నివహంబులు పరిచర్యలొనర్చుకొ
వస్త్రాధరణంబులఁ గును, మాన్యుశరప్రతియ దేహనిష్ఠి వెలుంగకొ. 444
- క. ఈమేనికుద్దిగాఁ దగ, దామేలికదారి దీని కనుమానములే
జేమేనిఁ బసిండికిల, జేమేలగు తాని యనుమతిఁ బ్రాశ్నంబై. 445
- చ. ఒప్పు మెఱయుచున్న 446
- గీ. కాంచనామోద జేమానుక్తాఫలప్రవాళరదన రిదచ్చద వారణపతి
యాఁ లసమానయసమాన మానగుణభరితఁ గృశోదరి చందోదరిసమాఖ్య. 447

- క. డబ్బాటునఁగని జంకజ, మబ్బాగఁగఁగంటి నని మహాజ్ఞలుఁ డెవఁడో
నబ్బా కీడు దలంచితఱి, నబ్బాలిక వేడ్క నల్పు నాయుబ్బంగిక 440
- క. పతిఁబాసిన కఠమున ను, మృతిలేమిం దాల్మిఁదూలి మగున గఘనము
నృతిఁదలఁచుచు మేనుఁ కను, మతీరజము వగ్ధ వగల మఱుగక యున్నే. 449
- వ అని లెస్సతలంపుదేసి మఱియును రావణింహంస్థానంబు లగు నయ్యయి ప్రదేశం
బులఁ బరమపత్రచరిత్ర యగు జనకపుత్రీసమన్వేషణపథం దై యెందునుఁ జూ
డనూపకున్న హనుమంతుండు నిజా తగ్గతఁబున 450
- సీ. కడుఁ బ్రహత్నమున లంకాపురి శోధించి, కాంతాతింకమును గందుకొక్కొ
కని రామచంద్రుఁ డిచ్చిఁ యభిజ్ఞానమె, మృదువేడ్క నీతచే నిదురుకొక్కొ
యిడి ప్రత్యభిజ్ఞాన మెలమిఁ గైకొని కళ, శ్రీ ర్తింప వనది లంఘితుకొక్కొ
లఁఘించి శ్రీరామలక్ష్మణ సుగ్రీవులకు శుభవార్తఁ దెల్పఁగలకొక్కొ
- గీ తెల్పిజలరాశిదాఁటి పృథ్వీసమాటి, పుత్రిఁగని కపులుబ్బ నవ్వీటిపాటి
మరలరాఘవులకుఁ దెల్పె మామతియును, పొగడుఁ కుఁబాత్రభూతుఁడనగుదుకొక్కొ
- క. అని తలఁచి యనిలతనయుం, డలెలజవుం డంత నొక్క వార్యము నెరుంగ
గనుఁగొని తిదగ్రమున కొఁవ్యుఁ నగమున కెగయు పాడియెం దాఁటితగక. 452
- క. రామరమణియును సీతా, రామావణి నరయున్త రహినచ్చెంత
వ్రామావ్రాహ్మకబహుళో, రామమొకఁడఁ గాంచె నంతిరంగము వొంగక. 453
- చ. ఫలదశబంధురప్రసవబంధనచారుశలాటుమంజరీ
లలితలతామహిమహావిలక్షితనిష్కృతు మల్లుగాఁచి య
వ్వలనికఁ జేరఁబోయి వారివర్యుఁడు గి యహితాంతరఁబుం
గలయఁ జరించి భాగ్యమునఁ గామినినొక్కత రాక్షసీవృతక. 454
- సీ. మంచుబొట్టులఁ బసమించు తమ్మికైవడి మోము కన్నీట వాడుదోపఁ
దామరతూడ్లు బెందడి డిందువడు మాడ్కిఁ బుజములు దుమ్మున బ్రుంగుమవడ
నెండచే నొగిలిన యివురు నా వేడి నిట్టూర్పుచే నాతెఱ యొప్పుదప్పఁ
బొగచుట్టికొనడిప్పై జగివట్టిన గతి మాపును బుట్టుముఁ మేని పొలుపుతూలఁ
- గీ. దడి మకిలవొందినట్టి యద్దముల కరణిఁ, జెక్కిఁబులఁ గ్రమ్ముచేతుటచేఁ జెన్నుదొరగ
మాననియలంత నొక మెనఁమానినీడ, నుల్లుదుకఁ బ్రలాపించుచున్నదాని. 455
- సీ. అపహళంబునకుఁ జోఁతైతి నాహాయని, విన్ననిమామతో నున్నదాని
బతిధ కి సతుల కాపద్ధారియనిరాము, నడుగకఁ దలఁచుచు నున్నదాని
మనుజాదులు గ్రసించుంబి ధీతి నంగంబు, చెన్నుట వడఁకుచు నున్నదాని
నాథుఁ జూడంగల్గునా యనుకలవోత, నల్లులు మఱుగుచు నున్నదాని

- గీ. దుష్టచేష్టాసురీశమావేష్టనముః, సిద్ధసఖకేసరీప్రతిరద్ధబల
మృగియనగ నెంతయుం దనవృద్ధయమదర, నునులునిడువంగమఁచుచున్నదాని
క. అనశనతాంతం జింతా, వనతవదన పిహిత కృత్త వస్త్రాంత స్త్రీ
వానుమంతుఁ డంతనంతంగనె దుఃఖాక్రాంత రాముకాంత స్వాంతిక. 457
- క. కని మనిక సైయగుట భూతనయయగుటఁ బెల్పు నన్విధంబున జడల
ల్లన కేశపాశమున మన్నునఁ బొంలేడు బాసకిం గనుంగొని వంతిక. 458
- చ. తగునె విధాత కిట్టియువిదం బతిఁబాయఁగ జేత సీతయి
పుగిది నెసంగుచున్న పతిభక్తి విశేషముచేత నొప్పెనుం
దగనియలంత మోమువెలిదమ్మి దుమారమున మృగంగ హీ
నగతి మలీమసార్థవసన్ధితి నెంతయు నొప్పకుండియుక. 459
- క. క్రిక్కిఁజేయు రక్కినులలో, నిక్కంజదళాక్షియొప్ప దిండుకయును బ
లక్కినుల నాగవల్లిక, చిక్కి క్రియ యయ్యెనేమిసేయఁగవచ్చుక. 460
- క. మతిచెడి రాక్షసుచేనవ, మతివొందితి నిట్లు దిక్కుమాలి మగులరు
ర్యులించు దూలుకొంచుం, బతిరతాలిక మిత పడునె కటుకటా. 461
- గీ. మధుఃకరివ్యాపి సుపరాగ మహిత పంక, జాతమునుఁబోలె నిమ్మహీజాతమోము
చూర్ణకులభృంగునఁకీర్ణ మగుచు, భూపరాగపరాగసంపూర్ణమగుచు. 462
- చ. అని వెండియు ననేకప్రకారంబుల శోకించుచు బాసకినమాశ్రయాశోకానోకమా
కాఖోపకాఖావిలీనుండై తదీయలక్షణంబు లిమ్ముగ విమర్శించుచుండువంత. 463
- చ. బలిమిఁ గుబేరసిం గెలిచి పంపిపెలన్వఁగఁ దెచ్చికొన్నయు
జ్వలరుచి పుష్పకం బనురవారిజనేత్రలు గొల్వనెక్కియ
కెల్లనికివచ్చి సీత సతిభిన్నఁ గనుంగొని మానినీ కరం
బలమట మాని నీనువృద్ధయంబున నన్దయిన్నఁ గూడదే. 464
- క. నిమఁ గాననివగ రాముఁడు, ననుజమ్మఁడుఁ బాకయొన్న సంబుధిఁ గడువం
జనునే కడచిన మనుజా, దినుల గెలుచు టెట్లు వారిఁ దలఁచు టుడుగుమీ. 465
- సీ. జగదిశ్వపండ్లగు శవ్యవాసంబుఁ గైలాసంబు బంతిగాఁ జేసినాడ
శక్రునంటిటివాని సాధించికిట్టితే వలతియో శక్రుండుగలుగువాడ
గలకాధిపతి నన్న యనకి మానంబుతోఁ గొఱలు విమానంబుఁ గొన్నవాడ
దేవతలకునైనఁ దేజిమాడఁగరాని శుక్రుంబు జలధిఁ బడసినాడ
- గీ. బ్రహ్మ చంపకుమరి నను బ్రస్తుతించి, విశువు మన జము ముందల విడచినాడ
కట్టి నన్నెలిదమ్మెన్ని యధికభోగ, భాగసుత్తమ వీశ్రమ వడటమేలె. 466

- క. పరివీరయశుచు నను బతు, పతియుఁ దిరస్పతియుఁ బ్రేతపతియును నందః
పతియును గొలువఁగ మతిఁ బతి, పతి యని పలవంతువొయ్యఁ బామగు నరునికొ. 467
- ఆ. పద్మనాభ కరుణఁ బట్టి కైకొనవు మన్మథుఁడఁగానె జారనామలకును
దలఁపు దీర్చి నన్న దాహరితుఁ గాఁగఁ, జేసి యేలరాదె చెప్పనేల 468
- వ. అని మఱియుఁ గామోపహతుండు గావున నవివేకభాషణంబు లాకుటయుం
జరించి. 469
- క. పరశ్రురఘులఁ జూడని య, ప్పగమపతిత్రత శృణంబు బరికించుచుఁ గాఁ
బరువనచనుఁ డనుచుఁ ది, ప్పగునున పాకుటయు నొవ్వఁబడి యిట్లనియెకొ. 470
- క. సారాచారవిమార క్రొవ్విసమతికొ కాద్యాలి గామించువా
సారంగంబును బెంజిసింగమును వాంఛంజేర నూహించువా
సారంగంబును శాతతన్న ఖరవిస్తారాపాతింగులు న
ట్లూడి న్నును సాధ్య నానపడిచా నంతఃకృతిందోచెనే. 471
- క. ప్రభుతిలకుండగు రామ, ప్రభు భార్య ప్పన్న నానపడియెను రహ్ని
ప్రభఁగాంచి చేఁబోవు శ, లభవృత్తి యకాదె నీచలం బూహించెకొ. 472
- క. ననుఁ గారింపక దనులాంగలకు నాజ్ఞాపఠంబుఁ గానింపుము భూ
తఁడగ్రసింపుఁడనుచు వీ, తనయక నిట్లావకుము వృథావచనంబుల్. 473
- క. భోగేచ్చ లేదు ప్రాణ, త్యాగేచ్చయె కాని పాకు దనుజాధుని
భోగేచ్చ నన్నుఁగోరక, భోగేచ్చుఁ డ నైతి గానబొమ్ము రఘుపతికొ. 474
- వ. అని పతికి తన్న నుద్దేశించి. 475
- ఆ. కలువమార్గఁ గామిఁ గామిఁ గామికి నీకు, నెట్లు తెలియవచ్చు నిపును రామ
చంద్రు సాంపరాయసామసాయకముల, నవని నొఱిగిపారలునపును గాక. 476
- వ. అనియథోపవసయు నవిరళబాష్ప జలపూరిత కపాల యగ్మకమునై చెక్కిటఁ
జెయిఁ జేర్చి తలయూచుచు దైవబుఁ దిట్టుచు నిట్టూర్పు నిగిడించుచు నూర
కుండుటయుఁ బజ్జిగ్రీవుండు సీతం గాచికొనియున్న రాక్షసీసీరేశతేజుల నిరి
క్షించి దూక్షాక్షురవచనంబుల నిట్లనియె. 477
- క. ఈకరణిఁ దపింపక సా, మ్యాకరణము చెడు నెలలకయినఁ గలుగు న
క్షేకరణిఁజేసి దీనివ, శికరణ నొనర్పఁడనుచుఁ జెప్పుచుఁ జనినకొ. 478
- వ. పొలదెండిపొలంకులం బుడమిపట్టింజుట్టుముట్టి రావణుం జెట్టవట్టు ఘని బిట్టుబాధ
లంబెట్టి పెట్టి యొక్క యవసరమ్మున. 479

- క. కావలివారలు జనకజ, కావలిదేవ నిద్రనొంద నపుడెఱిగి యహో
కావలిరుహంబు దీగిమొం, బావని భేదమునఁ బరమపావనిఁ జూడక 480
- వ. యిట్లు దీగి.
481
- మ. వినయంబెల్లఁ గపిస్వరూపమున నావిర్భావమైనట్టి చా
ద్దుర సామిరి నతో త్రమాగుడయి మోక్షుంగేలు ఫాట్రదే
శనిఃకంబొనరించి భక్తిమెసఁగన్ జ్యోతాతపం జేస మ్రొ
క్కినవిభ్రాంతభయాంతరంగయగు మం గీతున్నమీక్షించుచుకొ. 482
- క. ఇతఁ డెవ్వ డొక్కొ స్వరగా, కృతివాకుండోచె రాక్షసేశ్వర మాయా
కృతి నేతెంచినయట్టి ను, కృతియేనిం బట్టి మ్రొంగఁజే యేనలరక. 483
- వ. అని బహుప్రకార విచారంబులకుం జొచ్చి తలంపుచున్నంత కాంతస్వాతుండు
హనుమంతుండు సాంత్వ్యస్వంబున నక్కాంత క్లిప్తియె. 484
- క. మాయమ్మ రామదూత ను, మాయమ్మలికంబు వాయు మాపదలెల్ల
క్యామమ్మగు నీయలకనుమా, యమ్మగు నొక రావణాసురపతికిక. 485
- చ. అనఘుండు భానసూరండు మహాత్ముండు రామండు సంతసింపఁగా
జనకజ నిన్నుఁజూడఁగఁ బ్రకస్తుల వానరుల నిర్విధింప వా
రునరిగి రెల్లదిక్కులను రోయఁగ మత్సుకృతంబు పేర్కొ ద
క్కినమున కేనవచ్చి కృతకృత్యత నొరితి నిన్నఁ గాంచితిక. 486
- క. హనుమంతుండనువాడఁ బ, వనపుత్రుడ నేకలోకచంద్రుడఁ జగతీ
తనయఁ బోడఁగంటి నని రా, మనకు నివసంపఁ గనుట ముదితాతిలకా. 487
- క. విను మారీమని మాయ, న్మృగిఁగఁ శ్రీ గామలత్మజులు నినుఁగోల్ప
యినవారలగుట లజ్జా, వనతకదంబులగు నదయువా రొక్కయెడక. 488
- ఉ. ఆయటబిడ్డలంబున జటాయువుఁగాంచి త్వదీయరత్నం
బాయనఘండు డెల్పి తదనంతర మాత్మఁ బరిత్యజింప హో
కాయతప్ప త్తి. బజ్జిరథునాపునకు నిల్పించి తత్పత
న్నాయతుఁగిని సంస్కృతి నొనర్పిరి నాకజగన్ని వాసిగాక. 489
- వ. తదనంతరంబున భగన్నిమిత్రంబుగా మహారణ్యపథంబులం బరిభ్రమించువారు. 490
- గీ. బంధురహితానుబంధుఁ గబంధుశాప, మోక్షితునిఁగా నొనర్చి లోలాక్షిశఫరి
శబరిభక్తిజోపగు పూజలుగ్రహించి, పాకపర్వతశంప నప్పుంపఁగడచి. 491
- వ. ఋతవానరచమూకంబగు ఋశ్యమూకంబునకువచ్చి భక్తి వత్రగ్రీవుండగు సుగ్రీవు
తోడ నన్ని సాక్షికంబుగా నుత్పన్నుని జెలిమిఁ గాదింపి. 492

- క. తఃశీగుతుః శోలి నాతని, తరుణిం గైకొన్న వాలిఁ దరుచరళాలిం
దరణికులుఁడు శ్రీరాముఁడు, ధరణింబడఁ గూల్చి తత్సవం బొసఁగెదఁనుక. 498
- క. సేర్పినధృతి వాలిం బరిమార్చి యతనివైధవంబు లన్నియుఁ దన్నుం
జేర్చిన వానరుల స్వమఁకూర్చి యనిచె నాల్గుదెసలకు న్నినురోయక. 499
- వ. ఇన్విధంబునం బ్రత్యుపకారపరామృతచిత్తుడగు మిత్రపుత్రుండు 495
- ఉ. పఠినవానరోత్తము లపారబలాఘ్నము మారుతత్వర
ల్లంపులుగట్టి ముద్దెసలకుం జనఁ గొందఱుమేము యామృది
కన్పరిశీలవాగ్ధము జనంజనుదెంచి కసంగలేక పెం
దెంతునఁ బ్రాణము బ్బలధితీరమున న్వహవందలంచుదుక. 496
- క. చావఁ గలదె మీరు గడుం, జేవగలిగి జలధిరాఁటి సీతఁగనుఁడు ల
జ్జావనతవదన యగుచుం, బావఁ దినిరియుండె లంక బాసకి యనుచుక. 497
- క. భగవతి యొకండు దెల్పిన, విగతప్రామోషవేశవృత్తులమై నా
ర్థి గనుంగొని ననుఁబొమ్మని, నగవరు లమపంగ దాఁటివాఁడఁ బయోధిక. 498
- వ. ప్లవంగనుఁప్రార్థితుండగు నేను బూర్ణతతయోజనవిస్తీర్ణమూర్ధ మానసుహృద్గ వాన
తీర్ణుడనై సురుయాశరూపరూపమున లంకాపుం బంతయుం బరిశోధించి రావ
ణుండు సీతోడ దుర్బాసణంబు లానునప్పు డవసగజ్ఞుడనై నానిపయుం దెపు
నేయక యియ్యశోకానోకహాగ్రంబు నొదిఁగియుండి యద్దు గాత్యుండు నోయినం
బొడఁకట్టితి నని పలికి యెల్లవానల నుద్దేశించి వర్ణియవ్వరవర్ణిని కీట్లనియె. 499
- ఉ. అందఱు భూచంద్రైర్యకవళాచలు లందఱుఁ గామరూపు ల
య్యందఱు సారవేగవాసితాకురు లందఱు శూరులైనవా
రందఱు నిన్నుఁ గాంచి చరితార్థత నిమ్మెయి నొందియున్న వ
న్నందరు పుణ్యకీర్తుల ననం దరుచారికి బ్రహ్మచారికిక. 500
- ఉ. అన్నలివాక్షి యిట్టనియె నన్న భవద్వచనోద్గమతుస్సధా
క్షిన్నమనస్క నయ్యనిటుఁ గృత్రిమవానరరూపమాని మా
యన్ననఁ గాతీయంబలుప సారయు రక్కసుఁగాఁగఁ గంఠయా
వన్నహృదిబ్జునై యొకఁడు వల్కెడ శేర్పడ విన్నవించెడ. 501
- క. రాముని దూతనను నాతో మోవలంబల్కితిని ముకుందపునాకు
న్నీమోముఁ జూచుటం జే, తో మోదంబమృత బహుధు న్నీతోడక. 502
- ఉ. రాముఁ శరణ్యభూములకు రాఁబనియేమి తదీయ భీమసం
గ్రామములలోన నెవ్వరు పరాశక్తులై రథఁడే వ్రతంబువై

- శ్రేయహీనమందు మహిభవ్యుల దేక్రియమేనివాడు త
త్స్వమిముఁ దమ్ముఁకుంగుఁ బ్రసన్న మనస్థితిహస్త వారలే || 503
- క. సామిత్రిమైటివార దా, రామునకుఁ ప్రవిజానకుఁ దిరంబు సఖ్యం
దేమియిగల్గె బయోనిధి, నేమియు కాఁటితివి తెల్పు మేర్పడ నాకుక. || 504
- చ. ఆనవుడు నమ్మనిట్లుయొ నమ్మ భవత్పతి కైక వాంఛకై
కనలకచ్చెఁ గానలకుఁ గయ్యునునేయగ నోడె భాగ్యపుం
డనితరసాభ్యుఁ డానృపతి కాతనిచే మృతినొందిట్టి వా
రసయులు తాటకాదులు భరాదులు ఘోరనరాదు లంగవా. || 505
- క. మఱియు నమ్మహాధనుర్ధుచే మారీచాదు లనేకులు బంచత్వంబుకొంది రది యట్లుం
డనిమ్ము. || 506
- క. వాలమనఁ గ్రూరు రావణుఁ, గీలించి చతుఃపయోధికిలాలములం
దేలించిన యవ్వాలిం, గూలించె నరేంద్రుఁ డొక్కకొల న్లీలక. || 507
- క. కుశ్రత రామునకేది ప్రియకృతమని తొలుత నడిగి తాలింపును స
త్యకృత మదియొకఁడేల పృథివ్రత ప్రియమేకమలసతీరతముగఁడుక. || 508
- క. రాముఁడు మేచకజలద, క్యాముఁ డతఁకుఁ దమ్ముఁడుం బ్రసన్నహృదయులై
కామిని యెట్లుందురు నీ, లేమినిఁ గడు జిత్తములు చలించుమినుండక. || 509
- తే. లక్ష్మణుఁడు లక్ష్మణుఁడు కృతలక్ష్మణుఁడు, తప్తకృందన భాసురధానుడేమలఁ
డన్నయెడఁ భక్తిగలఁడు నిష్కాత్మఁ డలఁచి, కలఁచి వగనొందు హాతల్లి శిల్లి నునుచు.
- క. నీవు ధరాపతిత్రిములు, గావించిన భూషణములు గాన్పించినను
గ్రీవురితో బద్ధస్నేహజేతబుద్ధి నుయ్యె నధిపతి మిగులక. || 511
- చ. రామలక్ష్మణులకు నావిమయంబునంగల యనుకంపావిశేషంబును చుజ్జనకుండకు
జగత్పాణిని ప్రసాదంబు కలిమి గడలిఁ గడచి వచ్చితి మక్షియాగమనంబున
కెనురు చూచుచున్న కపినికరంబు కగంబు నానందంబునొంద న్భవదమగ్రహులు
నం బయారా? మరల నశ్రమంబునం దాఁటిపోవంగలవాడె నని పలికి మెడియు
- క. భూవిభుఁ డనంతుఁ డనఁడు, నావిభుతమ్ముఁడు ననంతుఁ డతులితబుద్ధి
న్నీవు ననంతపు తునుక, న్నీవును నంతకును జనకనందన ప్రీతిక. || 513
- చ. వెడవెడ నమ్మి యెట్లుయొ వీరవరా మదధీశునాజ్ఞని
జ్ఞడధిఁ గ్రమించివచ్చినయసాభ్యులలాధ్యుడె నొడు రాచుభ
ద్రుఁ డిటుకువచ్చి దానవులఁ ద్రుంచి బలం బెనలార నమ్ము నె
వ్వుడు గొనిపోక గల్గు ననుబోటికి దుఃఖము పారమొందునె. || 514

- చ. అనివదన్మంబువంచి విపులాశ్రుసమాదృశపోలముగ్నమై
జనః జ యూసున్నఁ గపిచంద్రుడు తత్సతి కిట్లు వల్కు నీ
మనమునఁ జొరఁగట్లము క్రమంబున రాఘవుఁడిందు నచ్చి దై
త్యనికరము న్వధించి ముదమార నినుం గొనిపోవునంగ నా. 515
- ప. అంతయేల నీవనుచుతింపవు గాక వీర నియ్యశోకవృక్షవాటి కాసహితంబుగా
నిన్నెత్తిగొనిపోయి గాఢలక్ష్మణులసన్నిధి బెట్టు జాలనే యని పలికి వెడియు,
ద్వ్యక్షరకదము. మాయము నీవనుచు నను, మాయము నను నమ్ము మిన్ను మనుచు ననిన
స్వ్యాని నీమేనున్న, నూన మమానమును నెమ్మి నూనుము నమ్మక. 517
- చ. అనుటయు సంతసించి జనకాత్మజఁడొని మన్నిభాకృతి
గంధలకేనిఁ జావెద వగంబులు నాదగు కాలివెద్దవ్రే
లిఁ జిగుచుంగఁబాలి బలిష్ఠుడనంచు గడంగి మేనువె
చెనతఁడు కిశ్వరూపముఁ బ్రసిద్ధముగా నారికాల్పకై వడిక. 518
- క. చుక్కలు తలపువ్వులుగా, నక్కజవిశోధితనకు నవతంసముగా
దిక్కులు వననంబులుగా, నక్కః స్వజ్ఞుడొప్పె నతిపూర్ణుడై 519
- క. ఈగతి మేనువెదచిన కపీశ్వరుఁగాంచి చహీజ చాఱఁ బా
లిగతి నదృశ్యాకృతి వహింపఁగ నేరికివచ్చు నీవు ము
న్నేగతినుండి కిట్లు ధరియింపుము నూత్మశరీరము న్నభో
భాగము భూమియుం దెసలు బద్దలగు దను వింకఁబెంచినక. 520
- క. కడఁనమ్మితి నీరూపంబుడఁపితికిమించె బెంచు టుడుగుమి కన్నా
వును విరళదహుడై యుక్కుడు మోదము జనకకన్యకుం బొనరించె. 521
- ప. ఇట్లెప్పటియట్లు నూత్మశరీరం దై యమృహీతనయకుం బునఃశ్రవర్చదనంబులు
గావించి తత్కుందరిఁడందంబు మహానంద బు నొందందగు భావణంబులాడి యొక్క
యవసరమృత. 522
- క. హనుమ ప్రయత్నమున దాఁచినరాముని యుంగరంబు నీతకుఁ గాన్పించినఁ
జూచి యాఁడీ శ్రావణి యొడ లంతంతకుం గగుర్పొడువంగక. 523
- ఉ. కన్నుల : ద్దుమ న్నును మొగఁబునఁ జేర్చుచు మద్దుకెట్టుచుం
గన్నుల గమ్మదాఁబువులు గాలుబగాఁగఁ గజీద్రువెంతయు
నృన్న నసేయించు నృగనిమాటలు దెల్పుచుటంచు నూర్మికం
గ్రన్న నేడ చక్కఁగతి గాంచినట్లుల గఁరిసించుచుక. 524

- సీ. ఇంకాఁక ననుఁబాసి యొందుండితి వటుమ, విభుఁగూర్చ వచ్చితినే యటంచుఁ
గడలి నెవ్వసమునఁ గడచి వచ్చితిరంచు, నీవెట్లుపాసితి నృపతిసంచు
నీవున్న దెచ్చునే రావణుండనుచు, రాముండుననుఁజూడ రాఁడనుచు
రావలక్ష్యులులకు తేరుమేయును నే, నెఱ పాపపుణ్య పెత్తికనుచుఁ
గీ లేచ్చు మదమున శిరమునఁ జేర్చికొనుచు, భర్తసన్నిధి వడసిన పగిది నధిక
మోహమందుచు మఱియు నమ్మిది కాళి, నీక్షణమొర్చి పల్కు బృధ్వీకినాజు.
- క. మేనికేఁ బ్రాణముఁ దెచ్చి, దానవు మద్దికమునకు నిదానపుగానం
దానవుఁ గూర్చు నరేంద్రుం, దేనవు నవుఁబాటుగల్గదే లేమన్నక. 526
- క. నీవిట వచ్చువును నీతో విభుఁ జేయనియె నన్ను దోడ్కొనిపోవం
గావచ్చితివేయని యా, పోవనిమాడ్కులు నిగుడ్చు బొంగుఁ జెలంగుక. 527
- చ. ఇవ్విధంబున నతిరక్తహర్ష పరాయత్తచిత్త నగుఁజుత్తకాశిని యత్తరుచర్యోత్త
మునఁ కిట్లనియె. 528
- క. నీవసమానుడవు నే, నేవిధమున నీముఖంబు నీఁగుదుఁ మనిసం
భావిత నీకతనఁ బునఁగి విత నైతి గడుం బ్రసిద్ధముగాఁగక. 529
- ఉ. నాపకుపాటులెల్ల బవ ప్రేమందన చూచినాడ వ
బూపతితోడఁదెల్పి కళువుఁగవుఁ దోడ్కొనివచ్చి రావణు
న్రూపఁజూపరు ల్వాగడ రూఢివధింప నొసర్చి నన్ను
ప్రాపితమైన్యఁ జేయుము కృపాపర మ్రొక్కద వేయు నేటికిక. 530
- న. అశటయు నప్పవనతనయుం డుమ్మరికమ్ము గ్రమ్ముదేతి నయ్యమ్మకు నెయ్యమ్ము
గా నిట్లనియె. 531
- క. ఖరనఖరంబుల నరచారి, హిరణ్యకశిపున్వధించు నేడైఱదోఁప
స్మరనఖరంబుల రాముఁడ, దురాత్ము రావణువధించు దురమునఁ దరణి. 532
- ఉ. సందియమేల రాముఁ డనజన్మసమేతముగాఁ జ్ఞవంకపు
ల్పందడిసేయ నెట్లయిన సాగరము న్వస నిగ్గమించి డై
త్యుండును మాడి యంతఁ బరితుష్టమనస్కుల నొందియాతఁడో
కుందరి నిన్నుఁ గైకొను విశుద్ధచరిత్రపు శోక మేటికిక. 533
- క. అని తెందియుం దగిన వచనంబుల నూటడించి. 534
- గ. నారాక కెదురనూచుచు, నీరాకఁ తీరధూమి నిలుతురు జ్ఞకగు
లోపరా కపివ్యయనుచు, నోరాకాచఁద్రవదన యొనఁగుము నెఱవుక. 535

- క. నావై బ్రాణములిడి రఘుభూపతియు దదళజుండుఁ బూజనుతుండుం
జాపులు దీపులుట్టంగ, భూపుత్రీ మాతు కిపుడ పోదగవలయున్. 536
- ఉ. జానకి గాచినచ్చితి ససాధ్యశనోత్తి లంకనంచ భూ
జానకిఁ దెల్పిం గడు నిజమ్ముగ నమ్ముగనిమ్ము ప్రత్యభి
జ్ఞానము నాపుడుం జనకకన్యక సంతసమంది యమ్ము
తూను మొగంబు గాచి పరిశుద్ధపరిమ్ముటభౌవణంబులన్. 537
- ఉ. భాసురచిత్రకూటకృతపద్మకుటీరమున న్వసంపఁ గా
కాసురుఁ డేగుదెంచి నను నార్తియొనర్ప నరేశ్వరుండు ని
ష్కాసితుఁడేసె వాని నొకకన్నువగిల్చి యెటుంగ రెవ్వరుం
ద్రాసవిదూర యివ్వినము రాఘవు లిరువురు నేతుఁ దక్కఁగన్. 538
- క. కావున నీ కెఱింగించిన, యావిధము నరేశ్వరునకు నేగ్నటిదొవో
నీవు ననుఁ గాంచి వచ్చుట, భావించుటయుఁ దెలియఁబలికి మదమునన్. 539
- క. వీఁడు ధరానందఁ గ, న్నాడని రాముండు మిగుల గమ్యుటకు సతీ
మాదామణి యొసఁగె న్నిజ, చూడామణి బ్రహ్మచారిమాదామణికిన్. 540
- ఉ. నూత్నగరోజగఁధి సుషనోః తిమూర్తికి నివ్వెధి నివో
రత్న మొసంగినం గొని కిరియనఁ జేర్చుచు నమ్మణి నృహ
యత్నముతోడఁ దాచి పవనాత్మజుఁ డెంతయువేడ్క మానినీ
రత్నము వీడుకొల్పడని రాత సవశపరిక్షయార్థియై. 541
- క. దుగ్ధరపరపాతూర్యుత, దుగ్ధమలు జనకకన్యతో రాణుఁ డ
భ్రాతృభ్రాతృనాథఁడనట నా, : దుగ్ధక్రొధవహ్నివవశాత్తుండై. 542
- వ. సహింపక పానుమంతుండు లఁకాపురాభిమఖుండై కేళీనోదఁబునకుం జొచ్చి. 543
- క. తోటలుఁ బూదోట లఁటి, తోటలు నునఁదమఁపాకుదోట లగల్గు
న్యాకుమలు వాజికల, వాటము లురువేదికాకావాటము లూడ్చున్. 544
- వ. వెండియొ. 545
- సీ. కస్తూరఫలతరు కస్తూరములు రాల్చు సాలము ల్సాలము లేఁగలపు
సారమ్మలై క సారమ్ములు గలఁచిఁ గొమ్ములు గొమ్ములు గూలఁద్రోయు
గోపురస్పర్థలు గోపురమ్ములు వ్రాఁతు ఖగముల ఖగముల కడకుదొలు
బోటుల గుండల పోటుల బెదరించు ఛామము ల్భామము ల్నామమడఁచుఁ
- గీ. దావలమ్ముగ భద్రదంతావలమ్ము, లున్నకాలలు సుయమాడు సుగ్రవాలు
జనితవా తూఁకధ్రువజ్వలదళకల, సంభవుండగు బహునసంభవుండు. 546

- క. వారనికింక స్థంకాద్యార మధిష్ఠించి చైత్యవారము దన్నుం
 దూరమునఁగాంచి సింహాకిశోర మనుచు మిగుల భీతిఁ జొచ్చి కలంగఁ. 547
- క. వివారిండుచుఁ బ్రాణంబు ల, పవారిండుచునున్న స్థలపతిఁ గాంచి భయా
 వహుగుచుఁ బాటెఁ దనుజని, వహు పులిం గాంచి కడుపు పాటువడుపునఁ. 548
- ఉ. అంతఁ గొదలు మానవాదనులు రక్షోభ్యతునిం గాంచి య
 త్యతంబు స్ఫుహాహ్వలాత్ములగుచున్ హాహాధ్వమ శ్రీతి ని
 స్సతోషంబుగ నిట్లు వల్కిరి దళాస్యా పట్టనద్వార మా
 క్రాంతంబయ్యెఁ జూని యొకానొకస్థలంకస్వామిచే నెంతయున్. 549
- చ. కటకట యిట్టి నుద్భుత మొకప్పుడు గానము బ్రహ్మచారి
 గుటుఁ డొకఁ డీపుదెచ్చిన ధర సుతకుం దగు మాటలాడి యు
 ద్భటుగతి నిందు వచ్చి మనపట్టఁతోరణ మెక్కి క్రక్యభు
 గ్భటుకమలాకరంబుఁ గలప దొడఁగెం గరివోలె నాగ్రుడై. 550
- క. ఉపవసులు పవనవతి, స్వైలాపతితంబులైఁ విభయున మిగుల
 స్విపులతదద్ధితవాలవి, నిపాతితములయ్యె నొక్కనిమనములోనఁ. 551
- క. కపిమాత్రుఁడు గాఁడు వృష, కపిమాత్రుఁడు గాని లోకకటక వాని
 నిపుణత క్షు యొనర్చిక, గృహ జా చిత్రనేని బాఁగ గీడగు మనకున్. 552
- చ. అనవుడు. 553
- ఉ. కన్నల నిన్వలొల్క దళకఁతుఁ డకుఁతిరహామసు త్వసం
 పన్నులఁ గావరూపుల ; పారజవాధ్యులఁ బల్వర న్నిరా
 పన్నుల చైత్యం గని కృపాఽహీనుని వర్కపేతుని
 నృన్ననఁ గల్పి రండు మిము మన్నన నేయుదు నంచుఁ బల్కినఁ. 554
- క. భృగతిఁ తున్నేవా, చతురంగములను మృదంగకఁభారవమల్
 చతుర కాఽభీతమగఁ, జతురత నడిపించి గురైన్యాధిపతుల్. 555
- చ. ఇట్లు నైన్యంబులు నడిపించుచు. 556
- ఉ. దళభలు జాభజ్జిత్తు అదభవివేకు లనేకు లమృరు
 త్పాదపుఁ జుట్టుముట్టి నికేతప్రదరంబుల నొంపఁ దోరణ
 స్తంభఃజ్వలీతుం డమితనత్తుఁడు వాయుకుమారుఁ డాహవా
 రంభఁడు కేర్చి కృతునిఁ గమ్ముఁ గరమ్ములఁబట్టి వైచుచున్. 557
- చ. కనకలు వాదములకథలుఁ లైయి బాణవర్షము
 స్నినినఁ గొండకైవడి విసిక్పలవృత్తి వహించి వాలసం.

- జనితమధ్యధతి దనుజసంఘచురుద్ధతి మాన్చి వెండియున్
మొనసిన నుగ్రుణ్ణిఁ గపి మూర్తి కహించె ననం గరాశుండై. 558
- క. పదవాలకరనఖరముల, నదిమి విసరిచేసి వచ్చి యచ్చుశీలన్
మదగజతుగగస్యందన, పశుతులవారిచే బనవభవుఁ డొకమాత్రన్. 559
- న. ఇన్విభంబునం జతురంగంబులం బొసరురి. 560
- ఉ. రూఢభృతి నిర్విరోధుల శిరోధుల వాలముచుట్టి తోరణా
రూఢుఁడు వాయునందనుఁడు రోదసి పిక్కటిలంగ వాయుయం
గాఢజవంబునం జలధిఁ గల్పుచుఁ బేర్పుచు నివ్వధి స్సమి
త్రౌఢిమ భేదరాలి దనుఁ బ్రస్తుతిసేయఁ జెలంగి యాచుచున్. 561
- ఉ. వారక వెండియుం దనుజవారులు దన్నెదిరింప నయ్యుచు
ద్వారముఁ జేరఁబుచ్చుచు నవార్యబలోద్ధతియై తగఁబ్బి
ద్వారముఁ జేరి నిల్వఁ దనవారల చావు గరంబుఁ బుదతా
వారలచే నెఱిగి పరివారముఁ గాంచి దశాస్యుఁ డాత్తుండై. 562
- ఉ. బేర విచిత్ర మొక్కప్లవగాఢముఁ డిందఱు గాక్షసోత్తమా
చారుల సద్విచారుల విచారవిచారులఁ జూపె నద్దురా
చారునిఁ గూర్చి రండరి ససంభ్రమత నియమించె బాపవి
స్తారదిరితులన్ దివిజశక్తుల నేడ్వరమృతిపుత్రులన్. 563
- ఉ. తప్తచ్ఛానబుండై విభుఁడు దమ్మిటు వంపఁగ నత్వరంబున
స్వప్తశయోగ్రమంత్రిసుతసప్తక మెంతయు నుబ్బమీఱు ను
త్తప్తభుజు ల్నిశాచరులు దారుణరావుల గూడి కొల్వ సు
తప్తశువర్ణ భానురరభస్విరదాశ్వచమూసమేకమై. 564
- క. చరి పరశతమాంబుం గనుఁగొని పొదువుం దేయుఁ డనుమఁ గోల్లసేయన్
చానుయంతుఁడు తనయనముఁ, ననుమాన మొకింత లేక యతిమాత్రుండై. 565
- క. గొదకొని మదకరిపదముల, జెదఁ జదివెభంగి శుక్రశిష్యబలంబు
జిరుగుపలు సేసి మదమెదుగ దనుజమంత్రిసుతసప్తకముఁ గిట్టి వెన్క. 566
- క. వాలము కరవాలముగా, వాలము గావించె మర్కటాధ్యక్షుం డా
భీలముగా దనుజులకుం, వాలముగా నప్పు డిరుపగాలం బయచున్. 567
- గీ. ఇట్లు పోరాడి యిరువుర నెత్తి కేలఁ, బట్టి శిరముల నొండొండఁ బగులఁచెసి
దానవామాత్యశత్రుసప్తకము నొక్క, పెట్టఁ బంచత్వ మొనరించి పేర్చిచూర్చి.

- క. పంచత్వ బాసరించె ను, పంచస్యగ బంచభూసుహృతులం ద
త్పాచకము మంత్రపుత్రక, పంచత్వ బెటిగి ననుజపతి చుతి నోవక 569
- క. ప్రాప్తసునాలభ్రమణ, వ్యాప్తజగత్ప్రాణుసహాయత హామ
దీప్తాన్ని మంత్రపుత్రక, సప్తకవన మిట్టులేర్పి సభసవృత్తిక. 570
- వ. క్రమ్యుణ నెప్పటి బట్ట తోరణస్తంభాధియాను డై విజృంభించుటయు 571
- క హరిశేషుల చేర దనమంత్రితనూజులు దెగుటనిని యధికరోషసయ
న్వితుండరు రావణునాత్రి, నతనిసుకుండు వికలై నక్షయబలుండరుచుక. 572
- నీ. కాలకింకరపద్మ క్కాలదేహులు గ్రాల పార్వ్యుల రాక్షసులు నడువ
రథసేమిహనుసింధుఖుగపవోద్ధిశరజము నాకధునిగర్దచము నేను
నింతవిక్రమశాలి నికకజూడనని తండ్రి తనలోన నమితమోదంబు నొంద
నక్షయం దితడు ఫాలాక్షుకుణండుపత్వసవృద్ధిని గురాలలి వడంక 573
- గీ. సధిక రాక్షసవంశక్షయంబు దెల్ప, వికలముగ బతులపసవ్యగతుల దిరుగ
నరదునువ డెక్కియున గ్రద్ద లాకుచుండ, నెలమి రాణనంకరుం డిట్లు పెదలి 574
- క. అక్షయం దీక్షించె స్వస్యక్షుసవృక్షు స్వస్యక్షురక్షాదక్షు
స్వస్యక్షుచరాధ్యక్షు సస్యగ్రక్షుశ్చిత్రావిచక్షు రాజీవక్షుక. 575
- వ కమంగని. 576
- క. తలపడి తంకంబై న్మృత, దలపడి పోరాడి పరతనయుని బాహ
బలజాధిన్నుమరు నిజ, బలజలదిం గాంచి రోషభరితుం డగుచుక. 577
- క. కోల లమరుడేను న్విరి, గోలలక్రియ హనుమ లెక్కంగొనక బలువిడి
నాల్లములు గురియ నగుక కి, పాలంబులభంగి వాని జక్కడచి వెంక. 578
- ఉ. వెండియు జండకాడములు ప్రేషినాజ్యము స్రుమ్యసింపగా
మందెడు నన్నివోలె హనుమంతుడు పెప్పి దిశానాత్మత్ర
త్రుం డరచావుచావ నొక దొడ్డకిలం దలప్రేయ నొచ్చి యా
తం డవశత్యమొందియుం బదంపడి క్రమదోహలంబునక. 579
- చ. మనుజునిరోధి తన్న వెడమాములు వన్నిన గోపమెత్తి య
ద్దనుజునిరోధి యక్షయకృతప్రకృతు ల్లకవొందనీక యా
తనిమెడ నాత్మనాలకలితమ్ముగ జేసి ధరిత్రిత్రేయండుం
గనఁగవ నక్రధార లాఁజ న్విలపించుమ గూలె సోలుచుక. 580
- క. త్తయరహితుం డనిలసుకుం ద, త్తయం రహితప్రాణుం జేయఁ గ్రమ్యుటి దనుజు
ల్భయవృత్తిం బుత్రపరి, త్తయ మెటిగించుటయుం బక్షింకంతుం దార్తిక. 581

క అక్షయముడు దొగిన యపుడ కు, లక్ష గురుమ్యై కింక వేములక్షులరిగిన
స్వృక్షచూధ్యక్షు బ్రతి, శిక్షింప గ లేటూముఁ జొరము లంగకా. 581

చ. అతనియమా పం డక్షయక క్రాజుఁ డి:ద్రది నావ్యాముండు దం
డ్రితలపు దీర్తు నేగని కడి, జతురంగచమూపమేతుండై
వితతరథప్రబద్ధనానువేగ ముఁ జూపఱు మెచ్చు దోణ
స్థితు నానుచుంతుని దొడగుధీత వెల్వడి మొ గురుద్ధతికా. 582

ఆ అట్లు వెదలి యక్ష యాతకు మరకక, పవ్యకుఁ గాంచి పరమసాహసమునఁ
జేగనరిగి జగదజ్ఞైతుఁ డిల్లని, పల్లెఁ గనులవిప్పు లొమ్మిమండ. 583

ఉ. ఇక్కడరచ్చి కొందఱ విహీపరాక్రముల స్వధించి నీ
వెక్కుకుపత్వకాలినవి యెంతయుఁ బొంగు మచ్చరావతి
జిక్కరయే యెరికి ననాన్యుడవండు దలంపవమ్మ నం
చక్కరినామ్మ దాక్మ చతురంగములం బురికొల్ప ముగ్రుండై. 584

పీ. గంధానసింధుకనుకలూపులు బ్రాహ్మణ శేషికింకొం బకంగఁ
బలుతతోవృత్తులకభటమర్దకేళి నర్తించు నలముగ్రమూర్తి యనఁగ
రథగధిసాధి ధ్యక్షోటుల నీవ లామల గామించు పారియంగఁ
బజ్జిలక తు దైవ్యపతిని దోక విగించి వనధి:బడ మంచువారియంగ

గీ అట్లు సంగరకేళినిచోయగ్గ, లింపఁ దక్కు నిలింపు లగ్నింప మెఱయు
చున్న పన తనూజాతు మురుభుజాని, జ్ఞాభణము నైఁకయ్యై ద్రజతుఁ డరిగి. 585

మ. తనవై సాలచయబువైన నది యంతంతన్ని కర్తించి యా
తనివై నీక్షుశరంబు లేముటయు దైత్యుని బభీతిల్ల న
శ్మరికాయ మియ్యవ్వ నెంతయు సరోషనూర్తి నవ్యానరే
మ్రుటాలాబుజము స్ఫటికఖలులం దూఱించి వెల్లొప్పికా. 586

ఉ. వానరుఁ డొక్కగండకిల వైచిఁ జూర్ణ మొర్చి యెంతయుం
బూరికవైమదివ్యకరము ల్లు ముపంతుండు పొల్లునేను న
ద్దా:వుఁ డంబుజానకదంబము జేరకదంబమెల్ల కా
హనినదంబునే నుగ రయంబెవంగం దెగవామియేముకుకా. 587

క. మతుసమానేతెను చాను, మంతుం జాటికొని బ్రాహ్మ్యును ను నయ్యత్తం
బారఁ బ్రబంధించె గతు, బుతంబులు మ్రోతు గగన మల్లలవాడకా. 588

ప్రథరావృత్తము. భీష్మబ్రహ్మత్రుపాకాపీహితు హరిసుతు భీషణాటోపహ్ని

శ్చుష్మామేకప్రకాశ నృభగచరితు సత్తోభ్యువత్కుద్రుతుద్య
స్త్రీష్మశిష్యప్రతాపు శ్చుభు సహిత మతోర్ధ్వ హాహా దీర్ఘ
యవ్యుతుం బాల్మిక దైత్యుః కు గవి యధోఽన్యత్కై చేరితుతక.

క. పట్టికొని నిజరథంబునఁ, బెట్టికొనియె గానియితఁ డభేద్యుఁ డెవరికిం
బట్టునడఁ డివ్వినఁబునఁ, బట్టునకుట లీలయనుచు భావించు డెవకా. 590

చ. ఇట్లు దురభిమానంబున నవ్వనచరేంద్రు నిజరథంబునం బెట్టికట్టి మహానందంబు శఃఖ
భేరి మృదంగ ప్రముఖ నిఖిల జనుభ్యాసంబులు నింగి మట్టు గదలి. 591

చ. పురమునఁ జెల్లవారుఁడను బోరనఁ గీర్తననేను వాకు ల
బురమునఁ జేల నిట్లు కపిభంగపుఁ దోడ్కొనివచ్చి రాక్షసే
శ్వరునకు మ్రొక్కి చూడుము నికాచరనాయక కట్టితెచ్చితి
దరుచునందుఁ జూపిన మునంబునఁ బుత్రుఁ గొంగిలించుచుకా. 592

ఉ. తోరణమెక్కి రక్కసులఁ గ్రుంచుచు నక్షయని న్వధించి యా
ధోరణముఖ్యులం జనిపి దోష్టలన్నితగజై వైసనీ
తోరణమాచరించుటకుఁ దోచినవారుఁ బట్టితెచ్చితా
కాక మహా నిష్నఁ గొనియడఁగ నేరితరులు చెప్పమా 593

చ. అని మఱియుఁ బ్రయసందతు నపరమితదురువచనంబుల నగ్నించి రత్తోభ్యుత్సాహు
వృక్షచరాధ్యక్షు నిరీక్షించి యాక్షాక్షరపరమకవంబుల వాక్షేసింది. 594

క. ఎవ్వడఁ జెప్పడువున నీ, వివ్వనరాశి నరించి యేతెచ్చితి ని
న్నెవ్వఁ డిటుఁ బంపె నపుడు, నవ్వనవరుఁ డగుతుతోడ నవ్వడవంకా. 595

ఉ. రామునియాజ్ఞఁజెచ్చితి ధరాసుతఁ గన్గొన వారిధి ప్రము
సామియనుగ్రహంబున జరంబున దాఁటితి వాయుఫలముడ
న్నీరుది నొవ్వ జైత్యుల ననేకులఁబట్టి నిధించితిం గపి
స్తామము కంతసింప నినుఁజూచి భవత్కురి గాల్చి పోయెదకా. 596

చ. అని పలికి వెడియు. 597

క. అవినిరీపమడ వగుని, న్నవనీపతి సుంహరించి యువనీతనయా
నవనీతజేహఁ గొనిచను, నవశ్యును రాక్షసేంద్రుఁ డాగ్రహుఁడగుచుకా. 598

క. తుతరుచరవరుఁ గపటా, స్వీతు వధింపుఁ డెపుడు విభీషణుఁ డురుని
ర్ధాతాఘుఁడు వారింఁచె, మాత యవస్థిఁడని పలుకుదురు బుధులనుచుకా, 599

- క. ఈకరణి నివాంప మహాకోపము నొంది రావజాసురుఁ డనురా
 నీకములఁ గాది యీకపి, తోకకు నగ్గిఁ దవలించి త్రోలుం డనినక. 600
- మ. దనుజుల్ తెలవిలి ప్రసన్నవితతిం దద్యావరాధీశవా
 లనిబద్ధం బొనరించి ఘోరగతిఁ గీలాఁఁగున్ ధన్యవా
 మానుఁ గీలింది సురేంద్రజిద్విహితమహాత్మప్రపంభప్రమో
 చనువాతాత్మజుఁ బొమ్మ పొమ్మనిరి హాస్యంబు లప్పిసంగించుచుక. 601
- ఆ. ఇట్లు సోమముఁక తెలమి నవ్వుచుఁ దను, జిహ్వసంతసింపఁ జేరివాని
 తోకక రవులఁబెట్టి తొలగి పొమ్మకుటయు, గాలిచాలి మిగులఁ గనరువొడమి
 క. కీలప్రకలితనిజఘన, వాలాలాతభ్రమణవివర్ధితవహ్ని
 జ్వాలాబాహుడై యగ్గోలాంగులాత్తముఁడు న్నకోపుం డగుచుక. 602
- క. పురమునఁ గల బంధు సుందరమందిరవారణాముఖధర్మధ్య
 సురుచిఁలనత్పిపాసా, పరధంబుల కొక్కవెట్టి దహనమువైటెక. 603
- క. పొగవెవలి యెల్లదిక్కుల, బుఁబుగ మనుమంటు లెగఁచుఁ బొరపొరి దనుజు
 ల్వగనొంది పత్తికఁ ధరు, దెగిరి సతితీత నేల తెచ్చెఁటంచుక. 605
- మ. అంతం ద్రవక్రమంబు, సప్తాస్రవృద్ధాచ్చియై పేర్చి. 606
- క. దళమగు వహ్నిజ్వాలల, దెళ నెళయని ఓటిగి సాధబృందము నడఁగా
 గళనళ మందుచు హఃతభు, క్షిప్రమముగా వగచి మిగుల భయపడి రసురుల్. 607
- గీ. రాముకోపాగ్ని యిట్లు చుక్కటశరీర, మాని లంకాపురము నేర్పు చున్నదనఁగ
 'వాముతనయుఁడు గొఱుకై నడి నిజోరు, వాలనడంబు నిప్పుచు వర్తిలంగ. 608
- సీ. ధామము ల్నిర్ధామధామములేసి జోకమరుపూదోటలు గమఱఁజేసి
 వర్తంబులను గృష్ణవర్తంబు లొనరించి భూతి శంతయును విభూతిఁ జేసి
 కలకాలలెల్ల నింగలకాల లొనరించి బాలంబులను శిఖాబాలమంది
 యవరోధ మధిఃధూమావరోధముఁ జేసి పటురూపములు విరూపము త్రొనర్చి
- గీ. మండపంబులు మండెడు పంటలెలిపి, గుమ్మములనెల్ల నిప్పులు గుమ్మటింఁచి
 కాయమానంబులు ధగధగ కాయమాన, ములుగ నొనరించి పారికాలకలితవహ్ని. 609
- మ. ఉట్టాత్మవాలాభీలవహ్ని జ్వాలాబాలంబుల వాతూలబాహుండు, లంకాపుటభేదనం
 బు భస్మంబుఁ గావించుచుండె నట్టియెడ. 610
- ఆ. కంటిమంటఁ దోక్కు కంటింఁదికొనవచ్చి, క్రాలుచున్న కాలకాళుఁడనఁగ
 నీరఁ దొప్పెఁగఁచు హృదయంబులు చలించు, చుండ నగురు బుష్ట మౌర్వలేక్క.

చ. కొలఁతులఁ జేరువారుఁ దమకుం బొగచుట్టిన సత్రువారిక

స్థిలుకులఁ గాటువారుఁ గవీకుంజరుఁగాఁచి భయాతిరేకులై

కొలఁతులఁబాటువారుఁ గడుఁగేకలువెట్టెడువారు నెంతయు

స్వేలవెలఁబారువారు యి వివ్వలమందిరి రాక్షసాధముల్.

612

సీ. బడబాగ్ని జడనిధి వెడలిలం కాపురి, నేర్పుచున్నదని యూహించువారు

నదెవిభీషణుఁడు పుణ్యాత్ముఁ డాతనియిట్లు, జేదగ్గిరుని వీక్షించువారు

నీకపిలయరుఁడఁ డిదిప్రళయఁ బుగా, కితిరంబుగాదని యెంచువారుఁ

గొని తెచ్చికొనినట్లు క్రోధితోఁకకు నగ్గి, బెట్టు నేలయటంచుఁ దిట్టువారుఁ

గీ. బూర్ణ మై మండఁగు మాతభుస్పిఘాక, లాపముల ప్రుందువారు విలాపముచు

కారుబంధులబేర్కొనువారుఁ బాటు, వారునైరక్కుములు గడివలఁబొగులు. 613

క. వాయుశుకుం డెసకొల్పఁగ, వాయుసఖుఁడు పేర్చి ఫల మవారణ నేర్చి

స్వాయుజవాక్స్వపదేభర, ధాయతకేతనికేతనాదులనోడక.

614

గీ. కపికులాధీశ్వరుఁడు దాపికాడుగా గఁ, బొదలు సూతులను బుఁ బురముసాచ్చి

ముఖ్యధనధాన్యపరిధానములు వారిం చె, గాలిచెలికాఁడు జిచ్చుచుకన్న గాఁడు. 615

అ. సుమనివార్యభావిసాగరబంధన, సాధనోపకరిణనవరిణలకు

నిధియత్న మొప్పు సంగారములు గల్గు, చుడిమొదె బహునందనుడు. 616

చ. తదనంతరంబున నిజలాంగుల భ్రతణాగివధన సమదృఢతావనీయాగ్నిం బూ

ర్వసుధాశనధివాజ్యధారాచ్చటానేకంబునం బ్రుకధంబు గావించి మఁత్రికుత

సప్తకాక్షయకుమారాది పశుపతీననఁబఁగించి నేల్చి పురఁదిరాది బృందారక

సందోహంబు మహానందంబునొంద రక్షసశ్రీఃలావ నఁత్రబుఁబోలంకాపురం

బుఁ బూర్ణాచుతిఁ గావించి కిద్దామఁప్రూణంబున ఖచరక్కిన్నరీ కాంతాసంతా

నంబులు వొదల శాంజనేయసోమయాజి యజితీలాపఖంబు నిర్విఘ్నంబుగానానం

దసాగరాకబృథస్నానంబుగావించి కాంతిబొందివరల వాఁ డైతినమనంబున. 617

క. వాలాగ్నికీల మరుతై, వాలగతిం జల్లఁగఁట నసుధారితయో

జ్వలకరుణాసుధారస, మూలంబని తిలఁచికొని ప్రమాదధికుడై.

618

క. తన నేమనుగోరెడు భూ, తయకుఁ బ్రణమిల్లి పోయెదనని తదాజ్ఞం

జనికాంచె వారిరాకిం, జనకపూర్వకైకృత్యలతిజన తాక్షేన్.

619

అ. కనిఁవగ్గరించి కాకేరజ్జులు, డగఁచుఁ గడిలిదాఁటె సశ్రవమునఁ

దన్న నెడరెనూను రిరుచరకర్మల, ప్రాణవాయు మగఁ కనుకుతఁడ. 620

- మ. ఇట్లు మృత్యుబలుండు నిజస్థి కర్మశలూగుని యే ప్రమాద ప్రమాద మహాబలునకు
సముద్రంబు పామునదాక్షిణ్యము కరుణించును సమమునకు నతనికలి ముఖము దమ
భాస.
- 621
- మ. చనుదెంచుం బవనాత్మజమ్మడదె యుర్ముమానుతారావనూ
యనవీలెంచెడుఁ దద్రయోనితరముం బంచు బ్రతీక్షించుచు
డ నభోభాగము భూమియుం దెసలుగొడఁ బర్యవేషముతో
ఘుఁగుదాక్షిణ్యభంగు వచ్చె బలగోష్ఠింతు బతుండుబుర్రు.
- 622
- ఉ. దక్షిణవార్ధితరము ముదంచెసలారఁగ నిట్లుచేక న
వ్యృత్తుచర్యోత్తమం గని ప్రహృష్టమనస్కుల వాకరాలి శ్ర
త్యక్షసమీరణుఁ డితఁడటంచు నుతించి కవుగలింపితా
రాక్షితిపుత్తివార్తగని మాతకు వచ్చుటెఱింగి యుంబునుక.
- 623
- ఉ. గంతులువైదిరంతఁ బ్రకప్రభు లంగదనుఖులు లచ్చుకు
తనంతరిఁ జుట్టిఁజుట్టి కను సంతసచందురుఁ బల్కి రీవుస
తనంతరి సన్నతి. పఁగఁ బఁం జలరాశిఁ దరించి ధారుణీ
సంతిఁజూచి వచ్చితి రసాధ్యబలుఁడవటంచు నెఱియుక
- 624
- క. వేయువిధంబుల సన్నతి, నేను నృనమునకు వేడ్కనేయుం దగన
వ్యాముతనూజుండపుకుఁడు, నాయతగజ్జాధ్వనిప్రవాసిధ్వనితో.
- 625
- గీ జలనిధిఁ దరించి క్రమ్మఱ సాగరంబు, దాటివచ్చుట మొదలుఁ దునయును గాగఁ
గలుగువృత్తాంతమెల్ల నక్కపిరగులకుఁ, చెల్పిమెడియుఁ బుష్కరంబునకు.
- 626
- క. నతి రాజహారిఁబాసిన, గతిఁబ్రాణముఁ జిక్కఁబట్టి గతిలేమిసం
గతి నెలుగుమిగులసీతా, సతియున్నది రాజహారి సన్నిధిలేమిన్.
- 627
- క. కావున వేవేగ నృన, మీవిధము గఘూర్తమునకు నెఱింగింపుటకుం
బోవున మనవుడు విని సం. భావమెవఁడం గప్పివరులు ముగ్ధమునక.
- 628
- క. ఆడుదురుఁ బాడుదురు గుది, గూడుదురు సమీరజమ్మఁ గొనియాడుదురే
ట్లాడుదు రోడుదురుత్సర, మాడుదురు మనంబులధికహృదంబులుగాన్.
- 629
- వ. తదనంతరంబున.
- 630
- ఉ. అంగదబాంబవద్ధుమవాడు లతిత్వర నమృతహోదధి
స్సంగతతీరము స్విడిచి కైలశిలామహిరుశృతామహా
కుంగనదీవికాలమగు తోరపుమాగ్ధమునట్టి యంత ను
ష్ణాంగుని భల్లుకష్టకృతంగపు లెంతయు హెచ్చరింపఁగ.

- వ. నిగంతరప్రమాణంబులం జని చని కిష్కింధాపురసమాధాతననువంబుఁ గనుగొని
 క. ఉల్లంబుల వెల్లివిడియు, నుల్లాసలగ్నహరిక నోలాడి కపు
 బ్బలుకఁతు లవ్వఁముం, బల్లన విలువఁజొచ్చి భయవిరహీతులై. 634
- సీ. ఫలములనెల్ల నిష్ఫలములుగా రాల్చి యాకులప్రోవుఁ జీకాకుపఱిచి
 విరిపి దీఁగోని వావిరిపి డి గానించి లవములు గాఁగఁ బల్లవములూడ్చి
 మూలంబులెల్ల నున్మూలము గ్గానించి యూడల వ్రేలాడి యూడఁదీసి
 కలకంఠములనొప్పు కలకంఠములఁజోపి గమలము నటలు భృంగములఁజోలి
- గీ. భావలతాక్షయములు బరిక్షయమొందె, కపిచగులు వఁమెల్లనుఁ గానిచేసి
 రవనిజావార్తఁ దెచ్చిన యట్టివార, లగుట నించుకయేని భయంబులేక. 635
- క. మధుపానం బొసఁగించుచు, మధుపాన మొనర్చింట్లు మత్తు లగుచు న
 మృదువఁముఁ గాచువారల, విదువనముం జేసి రసమవిక్రమవృత్తిక. 636
- క. జవకజఁ గనుఁగొనఁ జనమును, వనరాశియ కాదె యాడ్డునచ్చె ననుచు న
 వ్యఁరాశిఁ గానిచేసిరి, వఁచు లనివార్యశ్వావృత్తను లగుచుక. 637
- ఉ. తద్వనరక్షు లాక్షణమ తాపఁ గాంచి నమస్కరించి భా
 స్వద్వనపుత్ర చిత్ర మొకవార్తఁ విపందగు నంగవారు లు
 ద్యద్విరదంబులొ యుం భయం బణుమాత్రము లేక వీఁకయు
 మృద్వనమెల్లఁ శెల్లఁగిల సాల్వడఁజేసి రొకింత లోపలక. 638
- క. క్షిప్రగతిసేతు చని స్థలప్రభులంగాంచి యాడుపఁగా నుడుగకవా
 రప్రతిహతప్రభావు ల, గత్రతిరులు నగుచు నవనిఁ గలిపిరి వనముక. 639
- క. ఇందిందిరములు మనుచు మందందమగ్రోలునెడ మస్థిర నంధ్రులు మో
 పందలఁకునట్టి మధురన, మందలు నగచరులుఁ గలఁచి యాడిరి స్వేచ్ఛక. 640
- చ. అని వనముం గలంచెరిని యాడినమాటకుఁ బొంగి బానకిం
 గనుఁగొని కచ్చి గట్టగుటఁగాదె భయం బొకయింతలేక మ
 ద్వనమున సంచరితు రనివార్యపరాక్రమ లంచు రామచం
 ద్రున కనుజన్మయుత్తనకుఁ దోయజమిత్రమలీనుఁ డిట్లక. 641
- క. మన హనుమన్మఖ్యులు రామనరేశ్వర సంతసంబు మల్లడిగొనఁగా
 జనుడెంచి యిపుడు మన్మథు, వనముఁగలఁచి యాడుచున్న వా రట వింటే 642
- క. కృతకార్యసిద్ధి నరుడెంచితిమి సంతోషభరితచిత్తు లగుచు వా
 రతిలోకపరాక్రమ లీగతి వర్తింతురని మదికిఁ గానఁగ వచ్చెక. 643

- ఆ. అనిన రావచ ద్రుఢదన జన్మసహితం దృత్యంతస్యాప్తమాసాంజ్ఞుః డగుచు
నిజము స్వామికార్యనిర్వాహకుల కీర్తి, చువు దగున కాదె యితమాజ్ఞ. 644
- వ. అని పల్కె నంత ధాత్రిపుత్రీకళత్రనుమిత్రపుత్రులు తదాలోకన సీతానువార్తాక
భక్తశ్రవణపరాయణులై తప్పత్తులై యుండి రయ్యపరక్షణంబున. 645
- క. అనిన మివ్వధమున వీ, తావన మొనరించి పృథురయంబు మెఱయు న
పావని మున్నిడిజొని ప్లగ, గావలి సనుదెంచె ధరణి యంతయు సద్రువక్. 646
- ఉ. ఆత్మజవాపహాసితరయం బెసలారంగ నిట్లు రా సమీ
రాత్మజుఁ డాత్మజన్మవిజితాత్ముడు బాంబవదింగ బాదిపూ
తాత్ములఁగూడి హన్మ వినయంబుల ప్రోవన నేగి బాంచె శు
ద్ధాత్ముల రామలక్ష్మణతమోంతకఫలముల సచ్చత్రులక్. 647
- ఆ. కని నమస్కరించి కరములు జోడించి, తనముఖంబుఁ గాంచి తరుణి ధరణి
తనయ నితఁడు గాంచి చనుదెంచె నిరామఁ, డాత్మఁ బొంగ నిట్టులనియె నతఁడు. 648
- మ. కనఁగొంటి న్నతిసీత శత్రుకణముక్తాదావసంసీత నే
కనికృతాంబరపూత ఫర్మసలిలాశ్రాంతాననాబ్జాతఁ బా
వః సౌశీల్యసమేత భ్రాతృదమరీచ్యాహారసంభీత నా
త్యనిఃస్థగ్రభవద్వియోగపథూత స్థోరలంకామృరికిక్. 649
- సీ. అతిభయదోలాననాన్ద్రంబులొపల నొక్కత రోహిణి యున్నయట్లు
కాతికంటలకతావ్రాతాంతిరంబున నొకలకలికల్లి యున్నయట్లు
ప్రసవితేహామృగిప్రకరిమధ్యంబున నొక్కట సారంగి యున్నయట్లు
జనువిధశ్యేనీనికనామిపంబుఁ నొకఁడు బాలకపోతి యున్నయట్లు
- గీ. ప్రబలమార్జ్వరి కాకదలంబులోన, నొంటిమెయిఁ గీరి కణకుచు నున్నయట్లు
కృద్ధదైత్యాంగ సాప్రతిధ్వయగుచు, నున్నయది సీత సన్నతాపన్నచాత.
- వ. అని విన్నవించి ధీమంతుం డగువానుమఁతుఁడు. 651
- క. వీ మరిగి యావ్యదిగ్గత, భూమి ధంతరునికుంజపుంజంబుల న
బృహిజ వెదకి కానక, యేమనపోడమని వికలహృదయుల మగుచుక్. 652
- ఉ. వెండి కడంగిరోయునుఁ గుభృద్విభరం బొకఁ డేముఁగాంచి నూ
ర్తాండవరీడికావిహితంబగు నగ్గనా సొచ్చి యుదు నిం
దుఁడన కల్గనానమ తోఁ దప మొప్ప కుటించుచున్న యొ
ద్ధుడనువానుభూత నొకతం గని భక్తి నమస్కరించుచుక్. 653

వ. విజయభావకులతోహితగుహామిర యగు నాస్యయప్రభ మ'మ్ము నాశిర్వచన
సమాచితాతిథే సంబులం బ్రతుంబు నొదిచి యమ్మహాబిలంబు వెలువరించినం
దేదూపాంతకాంతారంతరింబున భరత్కంతామార్గజార్గ చింతక్రాంతుల మగు
మేము తరళిరమ్ముల మగుమం బ్రాయోపవేశంబు నేయఁ గుకాన్తరీణుల శయ
నించియుంటి మయ్యనసరంబు. 654

క. మృత్యుర్థుల మగు మాకొఱ, కర్మిర్థస్వాదువాదుఁ డగునొక్కఁడు సం
పాత్యభిధానఁడు గోత్రాపశ్యస్థితిఁ దెలిపి చనియొ బ్రతుడితుఁ డగుచుకా. 655

ఉ. అః హగేంద్రుఁ డిట్లు నెఱరాగ మహాదధిమధ్యమంబున
ప్రావణాట్రనంబున ధరాసుత యుండుటఁ దెల్పి పోవ నే
మావనర శిఁ బాచితి మనఃతర మెంతయు వానరాలి సం
భావనయ వార్ధి నులభంబునఁ బాఠితి ద్వద్వయాద్భుతకా. 656

అ. ఇట్లు కడలి నడచి యెడనెడ పుష్పంబు, తెన్నియేని గలగ నేను గలగ
కప్పురంబు సొచ్చి యచట లంకిటి వ్రచ్చి, తిరిగితిని యొక్క తరవునీడ.

మ. కనుఁగొంటి న్నీతి నీత నశ్రుకణముక్తాదామసంసీత నే
కనికృతాంబరపూత ఘర్మసలిలాక్రాంతానాజ్ఞాతఁ బా
వనసాశ్వసమేత భ్రామ్యదనురీవ్యాహరసంభీత నా
త్యనిబద్ధగ్రభవద్వియోగవేభూతి స్థోరలంకాపురికా. 658

క. కని వినయంబునఁ జేరిం, జననపుడ రావణుండు సన దెంచి బగ
జ్జననియగు నీత బరవన,చనమల నొప్పించి యతిండు కనియెం బెలుచుకా. 659

కా. రక్షోధ్యక్షుఁడు డిట్లు పొవుటయుఁ నందక్రాత్మలై భీమకృ
ద్రక్షుగకామిను లాతుణంబునను గర్హరావము క్షీలఁ బ
ద్యాక్షి రావణుఁ దెట్టపట్టుమని రూక్షాకారలై బిట్టుఁ ద
న్నాక్షేడింప ధరాతమరి పట్టుదెహక్రాంతియై ముచ్చికా. 660

క. నీకు శుభంబుగ నురరా, నీకాశభకరము గాఁగ నేగలగంటి
నొకింప నేల యః నీత కాతం దర్పఁ ద్రింప తగువాక్యయలకా. 661

క. తర్కియంబున. 662

క. మాయమ్మ రామదూత ముమా యమ్మలికంబు వాయు మాపదిల్లె
నాయు మ్మగు నీయలుకముమా యమ్మగు నింక రావణాసురపతికా. 663

క. అనుచు విసీతుడనై యల్లఁమొక్కడు నన్న నక్షలగతిమణి న
మృగమృదయంబునఁ బొమ్మని పట్కిన నేను వీరిహర్షుడ నగుచుకా. 664

క. మన్ని జరుచుచున్న జగములకు భద్రదండగులీ యుగము జూపిన వే

ద్రాక్షున్న మిగులఁ బ్రసన్నహృదయ యగుచు జనకబాత ప్రేమమునకా.

జ. భరదీయముందరచరవారవిదంబులు డెందంబునం దలంచి నుదంబులు గావించి
సుమిత్రాశ్రుతు నేమిబడిగి మీకుం బ్రత్యక్షజ్ఞానార్థంబుగాఁ జిత్రకూటచిత్రకూట
కృతకృతక కాకామరక ధావధంబు నడిపి యప్పతివ్రతారోహణి శోహణి
యొసంగి నెల వొసంగినం బ్రణామంబు గావించి శామగిడివచ్చునప్పుడు అంతాపు
రాభిమానులైన యెదిరికొనిన దనుజమంత్రినుకన పుతంబుఁ బంచత్వంబు నొందించి
యత్తుయుం బరిత్యంబు గావించి తదనంతరంబున విద్రాజివృకురానశశీమఖ
పాశప్రబద్ధుడ నగుచుదీయవాలాగ్రంబున నద్వైతజపతి యగ్ని మట్టిందిన నయ్యనలం
బస్మత్కాంధోద్రేకవాయువళంబును బేర్చి కరంబు దన్నగరంబు భస్మీభూతంబుగా
విచ్చిన కాంతువైనె తరుచర చమాసాగరమున కానందంబు గ్రమ్మం గ్రమ్మం
సాగరముగడవి యొకద్వైతాంత బు నీకఠింగింపఁ గంటిం గృతానుండనై మంటి
నని పలికి నీత నడ్డవించి పెండియు నట్టమి.

666

క. కన్నీరువల్లంబు బడి, సన్నగిలుంగని కాల్వ పాఁగుకు లేచే

మన్న విను జఁజితనయో, తిన్నసవతిక్తనృపదయతానము పేర్చికా

667

చ. అనియొకఁ డేమింక పను మన్నలివా. యతనేనీత్రంతరి మ

టపదములుగాంచి శ్రమ్యరసపాన మొనర్పవు గండుఁగోలెల

ల్లిమమవు నల్లంబులు ద్విజహ్వయ వాయువుఁ గ్రోల వేమిచె

ప్రక దిరు లిగున్న వానఁ ఘభతుణనేయపు పఠిం జ్యోతికా.

668

త. వాచ్చి దిశకంధరుఁడు చెలిదెప్పిట్టి, ఖచరకాంతలు దమకుతఁ గట్టివెట్టి

యంతఃగరంబుల మహిజా కాంతః గూర్చి, చింతనొంచుదు రిక వేలి చెప్పుకేల.

669

చ. అనిపలికి రామచంద్రుం గనుంగొని.

670

క. జగదీశుల స. లోహభిగమ యగుచు నీకుఁ బ్రత్యక్షజ్ఞానార్థం

బుగఁ జాదావణి యొగఁగెకా, జగదీశ్వర చూడుమని పొసఁగఁ జేసెదినకా.

671

క. మణిఁ గాంచి జనకకన్యామణిఁ గాంచినయట్లు పొంగి మహిమభుండు నభో

మణివంశజుడ నద్భుతమణి లక్ష్మణుఁ గాంచి మధురమందమృదుత్తికా.

672

గీ. రత్నగర్భితము శోభిల్లు మిట్లు, పంపు తరయంగ నిజభార్య పరమదుఃఖ

భరితయై యుండనోర్చి తెప్పగిది గతిస, నృపదయాడవతుండు ననుదూఱుట మొనర్చు.

చ. అని పలికి కన్నీరులు నూరకున్న యన్నం గనుంగొని సుమిత్రాశ్రుతుండు పొందం

బెడర నట్టనియె.

674

౯. అవనిజ యమ్యత్సాంగ, త్యవిహీనతః బెంత్రి దూలు టిది నూదించెత్
భవదంగుళోపలాలిత, మపు నిమ్యణి తొంటి నట్లు నలగమిఁ గంటే. 975
౧౦. పద్మభవుచెయిది రత్న, సువ్యోపశోపవాసంస్థితవలనె
బద్ధాలయోపమకు న, చ్చ్యవ్యతికి నిట్లు లనదచాడ్పునఁ గట్టా. 976
౧౧. అని వగచుచున్న తమ్ముని, గవఁగొని రాముండు శోకగద్గదకంఠం
బున నేడ్చె భరణినుతఁ జేర్కొని తరణినుతుండుఁ గూడికొని శోకింపక. 977
౧౨. తదనంతరఁబున హామంతుని పలికినకాంతవనంబుల నందఱుఁ దెలివినొంది రమ్మ
హీఁభు డు పవనఛత్రం బ్రియవచనంబుల నభినందించి. 978
౧౩. బహుశక్రోద్భూతుంకభంగవిచలత్వాధోధి లఁఘించి డు
ర్వచాగర్వస్థితి త్తయదిదనుజప్రాతంబు ఖండించి త
ద్వచాసాధాదిక మాత్మవాలకలితాన్నిభావలఁ జక్కడియ
మృహిపుత్రీశుభవార్తఁ దెచ్చితవి సామాన్యంబివే పావనీ. 979
౧౪. ఖీణీనుతవార్తఁ బరిక్షిణీకృతమయ్యె ననచుఁ జిఁతించెడు మ
త్ప్రాణము నిలిపితివి జగ, త్రాప్తాత్మజ వశమె నిన్నుఁ బ్రస్తుతిసేయక. 980
౧౫. అని మఱియుఁ బవనతనయుఁ, గొనియాడె శ్రావణభుండు గునుదరిపుణఁడుం
గొనియాడె తత్కృణంతుం, గొనియాడెం బునగతీయుఁ గొనియాడెఁ గడుక. 981
౧౬. తను నిట్లుండఱు పన్నుతింఁగ జగత్ప్రాణాత్మజమ్మండు రా
మనరేంద్రాదులఁ గాంచి యిట్లనియె నామృతపుత్ర లంకాపురి
న్మందఃఖాల్ధి మునింియుండఁగ నుపేక్షాన్మృతి గాదింక నూ
ల్కానఁ దంభోధి దరింప ర వణుఁ గుశీలుం బట్టి పాలాగ్నఁగక. 982
౧౭. అని యిట్లనిలకయఁ చెప్పినపని కనుకూలు రగుమఁ బృథువార్షాల్ధి
మృనిగి రని చెప్పి వెండియు, ననుమోదరసార్ద్రాన్యనయఁడై యిట్లనియెక. 983
- మత్తేభకంఠగర్భితసీకపద్యము.
౧౮. జలమేఘాకృతి సాధుపోవణఁగి సామాగమోద్యోతి మహేశ
సంలితానందద సారసాంచితపదా లాక్షణ్యనాభీనవాక్షితిధర
ప్రబలవైత్యోత్కర పద్వతాశనికరా పాపాఖుదిర్వీకరా పరేశ
యఁఖిలరాధాపవాహరి నద్గుణగుహ కీశోరుసౌఖ్యావహ కళమఖ
విమలయశః పండితాననఁ సమరవిజయ, చక్రవాస్త సుకావ్యతిక సాఁ రమకుట
గరుడతురగ విఁ శ్వచహిత పురవగృహభ, విభవవిహితరీ మనివివరయుక్తి. 984

చతుర్విధకందము.

హంసశశీశ్ర దైవవ్రతంసా శంసితచరిత్ర దైత్యసృ శంసా

హంసహంసవంద్యసారకు, భాంసా హంసనుత నిర్దయావిధ్యంసా.

68

మాలిని నిగమనిగమవాసా నిస్తులస్వర్ణవాసా, విగతవిగతదోషా వేదనివాబ్జదోషా

నుగుణనుగుణరుద్ధా శుద్ధసాపీ.రుద్ధా, జగతిజగతిగోళా చక్రవర్తిత్వగోళా.

గద్య. ఇది శ్రీనూత్యకారాయణ పదాబ్జధ్యాపరాక్షణభూ ౪ ధైర్యవినయ రామచార్య

తనయ పండిత సేవాసముచ్చయ క్రొత్తపల్లి లచ్చయప్రణీతం దైవ దాశాధినిలా

సంబంధ మహాప్రబంధంబునందుఁ గంచమాశ్వాసము

శ్రీరామ.

దా శ ర థి వి లా స ము.

షష్ఠా శ్వాసము.

- క. శ్రీమానిసీచనోష్ఠ్యల,తామరసమందపాపతాత్పర్యమిలిం
దా మేరుకుల్యవేంకట,నాచుచహావభృదలిందనాచుచుకుంకా. 1
- గీ. అవధరింపు మధికహర్షి వాల్మీకిమ,హర్షి యిట్లు లనిమి నట్లుసంత
సాల్ధి మునిగి రాముఁ డెక్కనందతుఁ గాంచి, యిట్లు లనిమిఁ బ్రేమ మెసకమెసఁగ.
- క. ప్రాణంబులు మనకు జగత్ప్రాణాత్మజాకరణజేసి క్రమ్యుఱ గలిగెం
బ్రాణము లాకింపక మత్ప్రాణేశ్వరి వెదక నితఁ డుదధిచుధ్యునక. 2
- చ. ఇతని నుతింప నామ వశమే నుది యిట్లుల చుండ నిమ్మునీ
వకులబలాధ్యులై నక్షత్రగాధిత్రుల న్నచుకూర్చు మధి ను
చ్చిత్రముభంగలబ్ధిలిఁ దరించి దళామ్యు హరించి మించి చు
త్సతి సతి నీతఁ జాడక యసాధ్యుఁడౌపరితాప మానునే. 3
- నీ. శశికాంతవేది శాస్త్రవిరచితసురేశ మ్యుతలంబుఁ జఁదవాద్ర
దేవా యై సారభోద్ధీకారణతాశర్మతానిలాశోలభిపులమార్ద
కుంతల యై మనుత్కాంతా సద్భక్తిహారి శశతసహస్రములు గన్న
నైగ నూడిగములు సల్పి చుచ్చాహుత్వయోపలాభిత యై మయోధ్య సౌఖ్య
లీల మెలఁగుఁటిలేమకు భురవాంతరమునఁ గటికినేల రాక్షసీచ
హోగ్రతర్జనముల నొక్కత వణఁచుచు, నుండఁబసఁ జిత్ర మొకఁడు గ. 4
- క అని మఱియు వచురాముం, గనుఁగొని సుగ్రీవుఁ డేమ గలుగ విచారం
బున కెడయీమము ధరణీ,తఁయౌపహరణధసలుపురము ముడ మొదలక. 5
- వ. అని యిట్లామోధనసాధనపోషణంబు లగుభాషణంబు లాడి యప్పుడ, 6
- క. అవనిఁ గలష్టరంగమపుం,గవులక జతగూర్చి తెచ్చి కనుఁగొంటె మహా
హవకర్మకాంకు లియ్యోధ,ధవకుల కడ్డమె విరోధివైత్యబలంబుల్. 7
- ఉ. సుంధరియింపఁ జాలునె యసాధ్యతరం బగుమద్భగంబు వి
శ్వంధర యందు నీ ప్లవగనైమ్యము దాఁటెను నద్రవీధికి 8

- దంభ మెక్కిత లేగు వనుధావక చూడుము నావుడు శ్రేణో
జ్ఞుభిక్షిస్తుఁ డ్నుభిక్షిసింహుఁడు సంతస ముది యిట్లనెఱుఁ. 9
- క. కడు సంతస మందితి నీకఁ దడ, వేటికి నభిఁ జేరఁ దయచరబలము
న్నడిసింపు మనుడు నూన్యము, తుఁడు సభ్రమ మెనఁగ సమరదోహుఁ డగుచుఁ. 10
- క. హనుగ ద్దగవరుగవా, తనలాంగదపనసపధియభిప్రతుభిక్షిం
ద్రనితాంతావక మగు, నైవ్యనికాయము నాహవంబునకు నూల్కాల్లునఁ. 11
- సీ. కుంభినీధరముల గ్రుద్ది బ్రద్దలునేయఁ బాలిసహస్రము ల్పాచికొనుచు
భువగ కాంతాపుష్పకంబులు గుడినడి తిరుగ చాలంబులు ద్రిప్యకొనుచు
దిబ్బదద త్రిశ్రుతిస్ఫుటిత బుగా సింహనాదంబులు చేసికొనుచు
వెలు డెబ్బదిరెండు వెల్లుగ ల్లకవిసేన వ్యవేన పీఠించి రామ
చంద్రుఁ డధిపహన్వ సాఁగ్రుఁ డై యుద్ధ ది, సంద్రనందనాంజనేయబాంబ
వత్సముభవనాటకల్లుఁ ప్రయలుఁ, గాంచి యిట్లు లనియె గారవమున. 12
- క భద్రముగాఁగ నపూర్వసమద్ర మనం గండమిగిలి మొన వెడలెడు ని
ర్నిద్రగతి నిక కాత్రు, విద్రావణకేలి కిపుడ వెడలుద మనుడన్. 13
- క. తద్వాహీశ్యధి కాగు లెంతయు వహోద్యజైత్రయాత్రాశ్రం
సద్వాక్యకాగుణప్రయత్న భరితో శ్వాసంబున బొగి మ
ద్యద్యవఁడకర కధీరణభజద్యంద్యంబు లుపొంగఁ గా
నుద్వాహోద్యహనాథులట్లులు సమీక్షోద్యోగు లై రుతితుఁ. 14
- క. ఉదయగిరిఃఖరిఃస్ఫురిఃసేనఁ ద్రేగ్రు లన దళరథగుతు లనిలజాం
గదభుజశిఃప్రదేశగు, లఁ దసర్పిరి మాయవారలకు మద మొనవఁ. 15
- క. ఇన్విధి బుక వహాళిధు లగు ద్వాళిధుల కీళరథులై పాలించి : డిది రంత వనచర
సమాహాబును భాస్కరకుఁడప్రేరితి, లై పుడమి వడనడ వడంకఁ గడువడి న్నుడు
వం దొడంకఁ నట్టియెడ. 16
- క. తరవాసరినైవ్యసముద్ధితభూమిరజము వొలిచె దివివద్దం గా
నీతర క్తకరోయహను, తితికఁ బరాగ వయి యదభుతిస్థిదోఁపఁ. 17
- క. పాన్వీఁటెలగతి వాలము, లన్నిటి దివి నొరయఁ ద్రిప్పి యాడుచు వినతో
మిన్నేటిఁ గూడఁ బొంగెడు, మన్నీటికఁ జేర నడిచె మొన యలఘుగతిఁ. 18
- చ. ముదమున నట్లు రెండవసమద్ర మనం గపిన్వై మేగి త
త్సదమలతీరపాఁడురవికాలపత్నీలిఁ ప్రదేశముం

- గదిసె ననంతరంబు పొడగాంచిరి రాఘవభానునూతు లా
పదపథసన్నిరుద్ధఘనభ గవినిద్రము నాసముద్రముకా. 19
- క. కని యంత రామలక్ష్మణులు, లనఘులు పవతనయా గదాంసతలంబులీ
ఘనచతులు డిగిరి గిరియుగమును డిగు హైమవతినీంనాములజుటు యనకా. 20
- వ. ఇట్లు కల్పకతిరుస్కంధ బులంబోని తరుచిరస్కంధంబు లవతరించి చమూనాధపరి
వేషితులై సమవికాలచంద్రికాధవళిచిత్రవచిత్రస్థలాసీనులై సముద్రతరణోపాయం
బుఁ జింతించుచుండి రంత నవ్వనచరంబులును దత్తీరవర్వతగవానంబుల విడి
సె నయ్యవసరంబున లంకాపుంబున దశకంధరుండు. 21
- క. ఈలీల రామలక్ష్మణులు, లాలముఁకు వచ్చి విడియు టాలించుట నొ
డ్డోలగమున ముత్రులఁ గా, ర్యాలోచన మడగుచున్నయపు దతినిభృతికా. 22
- మ. దశకంతాజుఁడ దవ్యభీషణుఁడు భ్రాతం జేరి కేల్యాడ్చి వీ
తకసుం డిట్లనిపల్కె కష్టాడ యమర్థశ్రేణి ప్రార్థింప భూ
రికతారాయధధారి వైరికుల మర్హిం గూల్ప నీలీల మ
ర్థశరీరంబు ధరించె రామఁడ న సీతావృన్హికోజాలియై. 23
- క. అని వారిదాదిమనిశరు, లన విందుము కాకయ్యున్ నురులమీఁద
గ్గన జాలు చన దెఱురె చెప్పింపని గాఁచునె కిప్పికరంబుల్. 24
- చ. ఒకకపి మన్న ర మనిగయొగమునకా జలరాశి దాఁటి జా
నకి గని యూటడించి తడిసంతరి మొక్కిటు ముత్రపుత్రు
క్షమ కధించి యత్యయ నపత్యుశౌర్య వదిం బడంచి తా
వికపురి గాల్చి పోవఁడె భవత్పరివారము మాచుచుండఁకా. 25
- క. వారి నినుఁ గొన్ని మోహయుఁ, దూలించి భాగ్యపు న్విఘానము జేసె
నావలిం గూల్చుట నీ, వాలించితి చలము విడిపు మాపుపతిపయికా. 26
- వ. అని పలికి వెండియు. 27
- క. ఎదిరి డమ్మ నెఱుంగక, కదిరెడఁద్రెగ్గడలఁజుటఁడికి నెడఁదం
గదురిడె నెఱయెగ, న్నెదిరు కడిచి ద్రుక్షులఁగలరు పిన్నలుఁ బెద్దల్. 28
- క. కనరాశి మనజా తెవిధమున దఁబెదరిని లిలంపఁబోకుము మది న
గ్గిన నెడి పుఁగెయఁడె, వని శేద్రుఁ డగర్వతఁ ముగ్ధఁడనీకా. 29
- క. బ్రాహ్మణి కేడి నానతి, బ్రాహ్మణి కేడినానతి, బ్రాహ్మణి కేడినానతి
కేడి నెఱయెగ, కేడి పుఁగెయఁడె, బుగ్గెద్రుఁ రెడి శేద్రుఁ గనిమి. 30

చ. కనకరథాబుక జ కకనక నుచి కరేంద్రమా? క

పున మొనరించి కావులు కృపాధి ముంపటికప్పు నైచి కో
పనుడవు గావు నీ కనుచు' బ్రాంజలివై ప్రణమిల్లుదేరి యే
మనియెనువాడు గాఁడు శరణార్థ నియం గరుణించు నర్పిలికా.

81

క. కొలమున్నొరించితి వ్యాకొలమున్నిల్లు మని నృపునకుం బ్రణమిల్లం

దలపకుట మాదుఁ గృతము, నలఁపఁ దలు న గాన యిపుత నగు నిటు నేరుకా. 82

చ. వనధి దాఁటి వా రిటల వస్తుటల న్ముతగాఁగ జావోం

గొని చని రాసులత్తుబలల నృణం బని పుధి చేయుటొ
పు ననుచు నెల్లధంగులకు బోడియ నె శుభ నీవు పీఠ దె
చ్చినదివముం దొడంగి కగఁ జేయును సౌమ్యత రాజహరికికా.

83

వ. అని మఱియు ననేకభాగుల నుపన్యసించుచు.

84

అ. నె దోషహీను డన్యధీమఁ డిట్లు, నిక కొడుకలఁపు లెల్ల మాని

నీక నిచ్చి రాముఁ జేరి ప్రార్థించుటకంటె బ్రదుకుఁ దెన వొకండు లేదు. 85

చ. అన విని క్రోధతాత్రనయనాబ్జులు లిర్వసితి స్వహోదయం

గనుఁగొని చాలుఁ జాలదఁగి కియ్యలు చేయఁగఁ జాలి వేరి క్రే
వనోడిఁగి యుండ కిట్లు బలవంతుల మానవు లందుఁ దెచ్చుచు
స్వకజనుగాలికిం బిఱికిమాటలు దెచ్చఁగ నేల చేసె.

86

ఉ. యత్కులమీఁద గాడి చనుకప్పును నుద్దవిడిఁ ద్రివిష్టపా

ధ్యక్షులఁ ద్రోలఁపుకు భయం బొకయొకయు లేని రాక్షసా
ధ్యక్షుఁడ నొక్కచుత్త్య కభయం బని వేడట మెట్లు విద్విష
త్పక్షులుఁ బూని నాకు నహితం బొ రింపఁ దలంచి తాత్మనాకా.

87

నీ. తపసున మెన్ని ధాత వరంబులీను రా నెంచి యత్కుర మాసించినావు

బుద్ధి చెప్పుటకునై యధవాధీకుఁ డపికమాతఁ జంపింప మిడి! నావు
బలిమిమై నిర్దగభామలఁ జెఱదెచ్చుకప్పుకు వలనని చెప్పినావు
అలనాఁడు వాఁడుఁ బింకుమాస్పదనీక మించవత్తరముఁ గాల్పించినావు
నిండుకొలఁపుఁ మనుజుల యండఁజేరి, కొలిచి బ్రతుకు మట్లును వాక్రుచ్చినావు
వేదబంబుగఁ దలపోసిమాడ నీవు, మొదలనుండియు నగునణ మ్ములకు కావు. 88

వ. అని తనమనంబున నితండు మచీయవైధవబలపరాక్రమంబులకు ననూతాగ్రస్తుడై

పుంకువాఁడు గాకేయి యని నిభాషణం గనుంగొని.

89

మ. వికటభూమికి రిక్తుడగు నున్మిత్యభరాచకవై

రికటస్పదన మాచరించి ప్రబలార్చిష్టచ్చిఖాబాలవ

త్వకటక్రోధకమయితాక్షుః డగుచు బాదంబునం దన్ని మ

న్ని కటంబు న్మెసఁ బాసిపోవు మనియెన్ని మ్మగ్నాహారీయక. 40

ఉ. పామృని పెండియు న్సుగుణభూమియై విభీషణున్మృచో

గ్రమ్మగుమాడ్కిఁ జూచి దశకంఠుఁ డేమంతిలీలఁ జంద్రహా

సమ్మున వ్రేయఁ బూనుమి ససభ్రముఁడై పఱిలెంచి మాను ఘో

ర మృని యుఁ గనయ్యెడఁ బ్రహస్తుండు చాస్తము చాచి రావణుక. 41

క. తన్ని వివిధమునఁ గనలుచు, దన్ని వెళు మనుడు శోకతాపితుఁ డగుచు

దన్ని కృతి శోరునక భ్రాతన్ని స్మృతవనముల నతం డిట్లాయెక. 42

ఉ. ఉల్లులులోని నీచెడుట శోర్వక యైతయు నొత్తి చెప్ప న

నొల్లవు ప్రాణతూతము నొల్లినానిక్రమంబున నృహీ

వల్లులఁ గానఁ గోయద నవశ్యము నిప్పుఁ దొఱిగి నజ్జను

డెల్లెడ నెట్టి యావుఁ డగు నేని ద్యజించుట నీతి దుర్మనుక. 43

క. అని పలికి మ్రొక్కి వీడ్చి, చతుడెంచి పధక్తి పూర్వస్థాప్తాగంబుక

జని కొనరించి యాపెను, వినిచె నిజాగ్రజాఁడు పరిధించుటఁ దెలియక. 44

చ. ఇటు వినిపించి రావణునకే నభిమాతగ నైతిఁ దల్లి నీ

కటు విను మింక రాఘవమహీశ్వరునిఁ గొలువంగఁబోయి త

న్నటుకరుణాకటాక్షపరివర్తితర తన నొడి యుండెనం

గటకటపాటు మాని గజగామి చే నెలవిమ్ము పోయెనక. 45

క. అనవుడు భను మందుమఁ ద్వజ్జనని కుమారకునిఁ గాంచి స్వాతమలోన

న్యుత పాదీం నిజభర్తన, చనములు దలపోసి వీరసంభ్రమ యగుచుక. 46

కా. సంతోషంబు సుపుత్ర నీ కనుచు వాత్సల్యంబునం బల్కి య

త్వంకప్రీతిఁ గుమారఁ గొంగిటికిఁ దీయంబొంగి యవ్విత్రతః

కాంతారశ్మియు వీడకొల్వవెసి రిక్షప్రాణవాతాగిభూ

కాంతు వ్రాము సలక్ష్యులుం గనునపేక్ష స్ఫురదమానుతుడై. 47

మ. కరమర్థి జని యాత్మహర సరమం గాశోల్లసస్మందహా

సరమ నీవొడ్చిని రాఘవేశ్వరపదాబ్జద్వంద్వసందర్శన

ఘోరబుద్ధి న్నిజమంతు లెంతయుఁ బ్రపత్తి న్నబ్బునం గొల్వఁగా

చతుర్ముఖుండు విభీషణుండు జలధివాక్సీర్ణ మా తత్పురిక. 48

చ. వెలుగడి యంతరిక్షపదవి న్నవనోదధి సుమ్రమియవో

నలుపురచుశ్రుతివిధమునం దను గొల్వంగఁ గొల్వఁజాలక

బలుగిడి యన్నత పృథివీవం బొసరియటఁ జెప్పుచు గవు

బలువురు గొల్వఁచు నరపాలకు పాలింఁ జోవునకుటక.

49

క. అచిత మగుద్రక్షుఁ, పంచకము దనరె మిగులఁ బాతింఁ గనుచు

స్వందించి రావణాధిప, పంచప్రాణముల వెదలి పాతింతుభంగిక.

50

చ. ఇట్లు చని.

51

క. రోధనిరోధము వీరవిరోధముఁ జిత్రాసుగావరోధ మధికనం

బాధముఁ బృథులొంగులా, శ్వేతముఁ గవీయూధ మునులేఖు లెనుటక.

52

చ. కమఁగిని విస్మయములు ప్రకంపము హస్తముఁ గ్రమ్మఁ గీతవా

హిని దరిఁజేరి రాఘవమహిమ నారయుచున్న వేళ న

ద్దనుజకులాధిపాదుల దితస్వవిరోధుల సాధులక జగ

జ్జనమతవాదులన్ వ్యాపయిమరుల వారి విభీషణానులక.

53

క. రావణు వేరులవారలు, గావలయు నటుచు రచి కపురెల్లకు ద

ద్భారము లెఱుఁ మి వారల, నేవురఁ బట్టికొని చనిరి నృపుసన్నిధిక.

54

చ. తోడ్కొని చని తారకాకరయధ్యభాగభాసితుం దగుప్రాణేమయూఖుండు

నుబోలె సను సనానరైనై గంతగంబునం బ్రజ్వలెల్లుచున్న యన్న రేంద్రుం గణం

గొని సభక్తిసాష్టాంగదండప్రణామము లాచరించి రాక్షసోత్తములం గానిపించి

మహాత్మా వీర లక్ష్మవైష్ణవ ధ్రావ్యేచక్రాంబు పరిభ్రమించు రావణచారులతార

లు గానోపుదు రిప్పుచకంబుఁ బుచ్చుచు నొంపింతుమి యని పలుకునిజయోధుల

వాక్యంబు లాలకించి కరుణారససాగ్రుం దగుగామచంద్రుండు తగ్జని వ్రాసించి

వారిం గాంచి

55

క. ఎవ్వరుపంపి వచ్చితి, రెవ్వరు మీ రేమికి నేతెంచితి

యెవ్వీట నునికిన్కలు, నివ్వతిలం దెంపుడే యనియె నన్నియుండై

56

తే. నగు మొగముతోనఁ గారుణ్య మిగుల వో నమ, రాముఁడీరీతి నడిగినఁ బ్రాణుల దగుచు

భక్తిఁ గల్గొచ్చి యిట్లు దెలిసె నొప్పుఁ బృథుగుణాగ్రామణుండు విభీషణుండు.

చ. కవిమతకీరి యెను దశకంధరసోదరుడ న్నెఁ నుం

త్రయలు పేరు వీరమతింప భవచ్చరణం వేడి ని

దవుదను నిద్రపుణ్యజనతాంచితభూతి గడుఁ కలర్చుఁగా

నవు నని యన్నఁ బాని భగదంఘ్రులు గొప్పగ నెందు కచ్చితక.

57

క. రామునితో నెరిచి సంగ్రామము శత్రుఁడైన జేతుఁ గాలేఁడు రఘు

గ్రామణి శరణుసాము నీ, తామకి నొసఁగి యు కను హితులు సెప్పె. 59

ఉ. బుద్ధులు నెప్పు నెక్కడవు పొమ్ము మహర్షి యెఱుంగ కిట్లగు

బద్ధపుమాట లాడెవపు ప్రాణము లైనఁ ద్యజింతుఁ గాని యా
తొన్దతి తూల మర్జునిసమున్నతి నైదుట యెట్లు రావణు
డిద్దలలాఘ్యుఁడే యొకహింసన న్నగణులు వేడెనున్. 60

క. అని వెలుచవాడి పరిభవ, మొనరించిన నతనియొద్ద నుండక నిన్నుం

గని కొలిచి బ్రతుక వచ్చితి, ననునతఁడే విధివ కాభ్యాసంధక. 61

తే. మాటలకు నెల్ల నోర్చి మోమాట మింత, లేక యాతనిబ్రతుకునకై కడంగి

యొత్తి చెప్పఁగ నీకను మెత్తి బిట్లు, కాల వన్న నెవఁడ బెట్లు కాలవన్న ! 62

వ. అని సకరుణులుగా వాత్సల్యవృత్తి సమస్తము నెఱిగింది భవద్భృత్యకోటిం

గలిపికొని రక్షింపు మని ప్రార్థించి రాముం డతనిం గటాక్షించి కళలదెస నిరీక్షి
చుటయు. 63

క. పగవారికమ్ముఁ దీతఁడుం, బగవారి డరుఁగాక యెట్లు మైత్రి యొగ్గు

దగువారి డరుఁ గను నికృతిఁ, దగువారి డరుఁగాక యని తరువరు లెల్లక. 64

తే. అంత పానుచుండుఁ దీతఁ డతికాంతుఁడైన, జిద్విధాతాస్త్రవిహారి జిక్కిమున్న

సమయమున రావణునిచేత సమయమంద, నితఁడ కాఁడె నన్నిదీపించె నిద్దబుద్ధి. 65

క. జాతి కితఁ డడుగుఁ డేని వినితాత్మ్యం డెవ్వధమున నింహ్నం దగుక

జాతిగిరి కను విహీనుని, చేత మిగుల వలచు నిది ప్రసిద్ధమ యనుక. 66

క. అనిలనుతుండు నుడివిననుడ, లనుకూలము లగుడు రాముఁ డయ్యునుగవరు

గతుఁగొని యభయం బొసంగితి, ననుమానం చేల డాయ నరుడె మృగభూ. 67

చ. అని నెవరారె బల్కి యతఁ డానతుఁడైన గవు గిలించుచు

న్వితము విరోధికమ్ముఁడవు ని న్నరుణించుట వింత గాదు న
న్న శరణులు వేడిన జగత్త్రిమవాసులు మెచ్చ రావణుం
డునుమక తక్కుడు న్నిగుల దుర్మతికి న్నగజార్థి వధ్యుఁడే. 68

వ. అని యిద్విధంబున నభయం బొసంగి కృపాతిశయంబున.

69

క. కలువకలుషితాత్మ్యుడు మొక్కలఁ దగుభరద్వాజమ్మ గాయము నలిము

క్కలు నేని శతనిపదవి క, కలువమతీ నిన్ను విధుని గావించు దయక. 70

క. అని యరిని గలిపికొని మా, తనిమఁత్రుల గారించి తమ్మఖమున క

త్రుని బలపరాక్రమాదులు, వినుచు మాదము శొందుచున్న జేక నిభృతుఁడై. 71

వ. పానుచుంతుం డిట్లునియె.

72

చ. కరము దుర మ్మొనర్చి దళకంతునికంఠము లూడ్చి తత్సహా
దరుఁడు వానియేలెడుపదం బొనగూర్చుట యెంత పెద్ద నీ
కరయ విధాతఁ గా దని తదంచితకాశ్వుతసత్యలోకము
స్థిరవిభవము లాశ్రతులఁ జేర్చు గ నోపుదు వాత్మమెచ్చినన్.

73

క. అన విని భవత్సహాయమున నాకుం గడఁగి తీర్పఁ బోలని కార్యం
బనఘా యొకఁడుం గల్గునె, యని యతని న్యెచ్చి రాముఁ డభినందించెన్.

76

వ. తదనంతరంబున సుగ్రీవాదులు రామచంద్రుఁ గరుణాసాంద్రుం దనిపొగడిరి విభీష
ణుండును మ త్రిచతుష్టయ సహితంబుగా సంతోషించె నంత రాముండు నిజాంత
గ్రతంబున.

75

క. అంభోరాశి గభీరము, గుంభితశ్రాదిజందుఘోరము విపుల
జ్ఞుభితఃపివాంబు గర్భంభస్థితి దీని నెట్లు చాటుఁగ నగునో.

76

వ. అని కించిన్ని మాలితలోచనాలోచనంబై.

74

క. తుష్టి నాదధి గొల్చి తదుపదిష్టసరణి గపికలాంబుధి న్నడిపి మనో
భీష్టముఁ జదలెన ననుచుఁ బ్రహృష్టహృదయుఁ డగుచుఁ దలపు లిగురెత్తంగన్.

క. అంశుండు కుచి యై ద, గంభీరచితపఃత్రతాసనాసీతనా
చారాచన్వ్యాహరివిహారింబులు మాని జలధి నారాధించెన్.

79

అ. వతీయు భక్తియు క్రిమాసంబునఁ బయ్యె, గాఢ గుదురుపటిచి రామవిభుడు
భావ మేకముఖము గావించి సరధికప్రౌఢి మెఱయ నిట్లు ప్రస్తుతించె.

80

క. సరిదోఘంబెల్లను దమిసా సుంఠ వగు నిన్నుఁ జేరి సమ్మోదించెన్
దరణీస్థితి భవదీయా, దరణంబునఁ గాదె నిలిచెఁ దలపోయంగన్.

81

వ. నీవ సుకుఞ్చరత్నాకరండవు గలభీయండవు కవిశ్లాఘనీయండవు సహాయండవు భువన
ప్రకస్తుండవు నని వతీయు ననేకవిధంబులఁ బ్రస్తుతించి కరకమలంబులు ముత్యులెరి.

మ. మతి నానైఁ గరుణించి యాత్యుత్తమ సన్మానంబు దోప న్నరి
త్పతి నానైఁము నివ్వహింపు మనుచుం బల్కాఱుఁ గీర్తించి యా
నకుఁ డైనం గరుణించి రాముని జగన్మానస్యం గనం బోఁ డపాం
వతి నిగ్గంధుఁడె యీతఁ డుచు విబధుల్ వైచై ప్రసంగించెన్.

82

క. ఇటు పొగడి బిడి నాకుఁ, దిటుకున నామౌల్కిరించె దిలఁకఁ డనుచు ను
త్కిటు రోవడిత్తుఁ డగుచుఁగటము బదిరి గల్చి ఘోరకార్యకథియై.

88

- క. శ్రోతోద్రేకచన్ద్రోజబాతుఁ డగుచుక ఘోరాస్త్రముం బూని య
పాపాఘోరాః హరింప నిష్ఠురకృతప్రారంభుఁడైన స్వభో
వీధి న్మానె నినుండు తారకలు పృథ్విం గూలె మల్లకము
ల్పాశం జెందెఁ గులాచలంబు లారగెక వ్రసెన్ జత్తుర్ని క్కటుల్. 84
- క. తస్మాత్త్రంబున కట్ట వుట్టుటయుఁ బాధస్వామి భీతిం గడు
సన్మానంబున రామచంద్రదక్షిణాకాతుకాయుత్తప
ద్భన్యాశ్రయితి నొందె గాని పటుభక్తి క్షేపించున్నాడటం
చు న్నన్జుడగఁ బోవఁ డయ్యె జడరాను ల్సానుల నెత్తురే. 85
- వ. ఇన్ద్రసంబుఁ బాడము భయాతిరేకంబున. 86
- క. బడబాగ్ని వేడికి న్నడి, వడిమెడునే నిపుడు రాముబాణాగ్నిఁ గడు
జెడనె యని యతినిఁ జాడ, న్నెవలె జడప మాంసంబు వేగిరపడఁగక. 87
- తే. వెడలి తగురీతి మూర్తిభవించి జహన్ను, కన్యకాగౌతమిముఖ్యమాన్యంబులు
మూర్తిమంతంబులై తన్ను మునసి కొలువ, కథిసారానుకంపరసాధిఁ జేరె 89
- క. నెలనెలఁ బోవుమఁ జనిగ, మలసచ్చరణయుగముఁ కు మ్రొక్కి విసితన్
జలనిధి వచించె నృపవర, పలుచరివారలము కలఁగఁబడమె యలిగింక. 90
- క. ఏ దెలియ నెంతవాడ మహీమహిత్వరగా భిక్షుహిమ బ్రహ్మనురే
ద్రాదలు నెలుఁగరు శత్రుని, భేది మదపరాధ మాత్మఁ బెట్టెను మింకక. 91
- క. ఈ ముఠిని నెట్లు దాటుదు, నో యని తలపోసెదే యనెవు బుధవిలువ
భ్యేయఁడ వహేయఁడవు నా, రాయఁడవు నీవు మగ్గ మడుగలయునే. 92
- క. కట్టా యూరక పాడై, గట్టులక తహింపనెల గట్టుం జెట్టుం
గట్ట యొకఁడు కట్టక పాడ, కట్టునె మగ్గంబు నన్నుఁ గడవఁగ మీకుక. 93
- ఉ. నేతువు గట్టి రక్కసులఁ జిల్చి వధింపఁగ నేలొడ నీ
వీరతే నేగు మంచు వదియింటి సమగ్రుఁ డన్యత్యుఁ డైనను
జ్ఞాతకుతూహలంబున నిశాచర బాతుల నిబిరుక్షింప
బాతులఁ గూల నేనె మునుసాగరప్రేయఁగఁబూను కొలచేక. 94
- వ. అయ్యమోక్షుబాణుండు తదఃతరంబున నిజనైనికుల నాలొకించి కార్యదశానిరూప
ణంబుగా నిట్లనియె. 95
- ఉ. గట్టులఁ జెట్టుల నిట్టిది కిఁదికయెం బడవైది యడ్డుగాఁ
గట్ట యొకఁడు గట్టిన నుభయంబు లంకిమఁ బోయి రావణం

- బట్టికధింపవచ్చు నని పల్కిన రాముని భావణంబులం
బుట్టికసంతసంబునఁ గవు త్పలకేగుచు నాడి రీతికా. 96
- క. ఒకకట్ట గాదు జలనిధి, సకలంబును బర్వకముల సంసీహితము చేఁ
తకుఁ జాలనట్లు గాఁగఁ, బెఁలింతుమె మందరాదిపుష్పధరముల్. 97
- క. అని పలికి మఱియు నిట్లుని, రవఘా నీయానతిచ్చి నట్టులు నేయం
జనుఁ గాదె నేతుబంధం, మొనరింక మటుంచు సంభవోత్సాహమునకా. 98
- క. బలిముఖు లవ్వననిధికి, స్ఫులింధు లానరించి విప్పునతి కెఱిగి కడుకా
బలిమిమొఱచు నందఱు గ, బృలులం బెకలించి తే నృపాలకునాజ్ఞకా. 99
- వ. నలుదెసలకుం జని రట్టిసమయంబున. 100
- నీ. లవణవారాకిఁ గాలువచేసి యుచుమాటు దాఁటినపవమానతనయుఁ డొకఁడు
తాతకంఁపెను బలాతితుఁ డీతం డని పొగడఁగఁ దగువాలిప్రతుఁ డొకఁడు
నుత్తరాకాపార మొక కుఱంబునఁ జూచి వడిరావలతి కతబలి యొకండు
మునుకైలకూటంబు మునులకై మోకాలఁ బగులఁజేసినఋతుపతి యొకండు
దధిమ ఖండొకండఁగఁ ధమాదనుఁడొకండు, నీలుఁడొకఁడు నుషేణుఁడన్వీరుఁడొకఁడు
పనసగజగనయగవాక్షునితతార, కేసరిప్రమ ఖులును దక్కినకపులును 101
- మ. పిల్లలభాగము సంచలింప విబుధు ల్వీక్షించి హర్షింపఁగా
విపులద్రు లెప్పకలించి తే నలుఁడు పుష్పీవాగునాజ్ఞప్తిన
క్కలు లారీతిని దెచ్చు ట్టి కుధగ్రావాళిఁ జేందిని
క్కి యోరాకిని వైది కట్టఁ దొడఁగెం గట్ట నృహోజ్జ్వలభతకా. 102
- క. తానేమేని సమద్రుని, వ్రేనంచిన మంపఁ డగుటఁ బటుకుధరంబు
ల్వేనంది నలుఁడు నేతుని, ధానోన్మఖుఁ డయ్యెం గడు నిదానముగాఁగకా. 103
- వ. అప్పుడు. 104
- క. ఒకతరుచురుండు పదిగిరు, లొకగిరిఁ బదుగురువనాటు లొకవృక్షచరుం
డొకగిరిగా నివ్వసమునఁ, బెకలించి తెచ్చి రతితుంగపుష్పధరముల్. 105
- చ. కడతొని నాలపాశములఁ గట్టి కుభృన్ని చఱుంబుఁ గీసుల
వృదు గొని తెచ్చు టొప్పె మును పూర్వసుధాశనలు స్సుధాశను
ల్లడఁగి యోధుఁ డ్రచ్చి రదిగాదని ఘోరకమద్ర మొక్కఁడొ
క్కఁడ తరువఁగఁ బూని రినుకైవడి నెంతయు నదృశ్యులంబుగకా. 106
- క. నున్నట్లజలం బీల్చి వ, రన్నాయకు జేడి తిరుచులు జలదములం
గ్రన్నఁ దొడ్గొని కమ్ములు, నున్నారెఁ డ్రవ్వె తెత్తు రొగి ఘోగియలకా. 107

- వ. తత్సమయంబున. 108
- క. అంగస్కంధాంచితయజ్ఞాంగఫలప్రక్రియాబృహాండంబులచే
తంగోజులు విశ్వమూర్తిక్రియం గాలికొడుకు దసర్ప నధికాదులచేత. 109
- సీ. ఏ గుంభకారుడ నివే కుంభము లటంచు నిరుగేల గొండ లొక్కరుడు దెచ్చు
నే దంతువాయుడ నివే యంకుకము లంచు గజమృతాబలక లొక్కరుడు దెచ్చు
నే గృహీతులండ నిల్లివే చాలంబు లటంచు బజ్రపైసమాంకు లొక్కరుడు దెచ్చు
నే రథకారుడ నివే రథంబు లటంచు గిరికిభరంబు లొక్కరుడు దెచ్చు
నొకరొకరి జూచి మెచ్చక యుబ్బుమీఱ, నవ్వులాడుచు శతయోజనప్రమాణ
సేతుబంధనిబద్ధప్రసిద్ధహృదయ, వర్తనస్ఫూర్తు లగుకపిమూర్తు లంత. 110
- తే. లంకలో నున్నహరిసాలంబు లిట్లు, జుతు మనరీతి సాలము ల్విడిచితెత్తు
రకురగోత్రభరణ మిట్లు యాచరింప, దీటు నని గోత్రమల్ త్రవ్వితెత్తు రొప్పు. 111
- క. తమకెదురువచ్చుప్లవగో, త్రమాంగమల మన్న నేడ్క దమతెచ్చిగో
త్రమా లిడి నిలిచెద రధికప్రమోదమున భారవనానభర ముడుగఁగఁ. 112
- ఉ. భూవనితాకచాద్రులనుబోలు ఝరోదకచందశార్దూగో
త్రాకలిఁ బట్టి యాడినకలంబున సంధన మైనయట్టి పం
కావనావృత్తి లేక వివలాత్మత నొండఁగ నేమొ తల్లనం
గావలి యుబ్బుమీఱ ననయంబు వహోదధి నీరులాడిటల్. 113
- తే. సేతుబంధనదీక్షాద్రసితవనోంబు, జాతు లగుకపులకు భాస్కరాతపంబు
గలుగకుండఁగ నీరఁద్రగతిఁ దసర్ప, బ్రజలభచరవైమానికపంక్తి చదల. 114
- వ. ఇవ్విధంబున కజ్జకెను లగు నమ్మహాంబు లగు గోమూలనలంబు గాఁచుట విత
గాక యుండె నట్లు లేజోనలం దగులండు భువనదితంబుగా సంభవించిన
తజ్జేతుబంధం బనవిషాల్లాసకరంబు గాకుడియు ననవిషాల్లాసకరం వైవనచర
గవనానకూలంబు గాకుడియు ననచరగవనానకూలంబై పుణ్యజత్రానకరంబు
గాకుడియుం బుణ్యజత్రానకరంబై నమచ్చాదిభంగంబు గాకుడియు నమా
చ్చాదిభంగంబై రవఃత్మక నోభేర వంబు గాకుడియు రవఃత్మకనో
భేరవంబై పంచదినపరిగమాప్తం బగుటయు. 115
- క. గడ్డలఁ బలఁగెనెడ, బెడ్డకొని నీరేతి కృత్వింకలచే
పడ్డ గొలుకుకపు లీరేటి, గడ్డగదైయనచు నీరేతికలునలికెడ. 116
- చ. నీరేతి దాత్మపెచ్చి నరగ్రియనందన వాలిభక్తి భా
స్కరనరహఃఖ్యులఁ గగ సాదివృదు క్షోద్యప్తే జూచి దు

- మృగముగ నప్పయోధి నొకకట్ట యొనర్చితి రీయకంబు ను
 స్థిర మయి ముజ్జగంబులఁ బ్రసిద్ధికి నెక్కడె సగ్యకాలముకొ
 క. అనఁ గవులు భవదశగ్రహముగఁ గాక కడు న్నముద్రమున నేకు వొన
 ర్పను మావశంబె నీయన, మనఁ దలఁచినకార్య మది యమిషును కాదే. 117
- మ. అని సన్నుతించి రంత సంతృప్తాంతంబును దశములు డెక్కిగి కలంగి కుకసార
 జాదిమంత్రులతో మంత్రాలలోచనంబు గావించి లంకాపురంబు సుగ్రక్షితుంబు గా
 విందికొని యుండె నద్దికసావసానంబున. 119
- క. నూత్న మతి న్నమరాశిఁ బ్రయత్నంబున దాఁచికొన్న యాతనిఁ లోతె
 న్రత్నాకరుండు నంబర, రత్నము లో, గొనియె ననఁగ రగి గ్రుంకఁ దగన్. 120
- మ. ఇట్లు కువలయవ్యథాకరకర్షణాంబు చాలించి యిందుకు కౌతుం దగుటయు.
- : సాయంకాలాదివర్ణ సము : —
- సీ. పడమటిదొరసానిఫాలభాగంబున సవరించు కాశ్మీరజన్మ మనఁగ
 సంఘులలోధ్రుకసానుసయించితా సుహృద్ధైరికధాదు వఁగ
 రవిరథపతనకారణవిభాజితసరస్వత్యధ్యబాడబహున్న యనఁగ
 బ్రాహ్మణాఘోషదకబాణప్రభిన్న చంద్రచాదేహోమహోశిత మనఁగ
 గోకనదపద్మరాగబంధుకవించు, కుకముఖాశోక తామ్రకుంకుమలస్రస్త్రి
 చాళీసురగోపజతుచక్రవాకపక్షి, కాంతి నిరసించి సాంధ్యరాగము రహించె. 122
- తే. సాంధ్యరాగపృథుచ్చుచి సాగరోద, కంబు కీలాలపద్ధతి గాఢిపఁ
 జెలగి యసురులు తద్రక్తనేర నేయఁ, దోచి రన నొప్పె నిరులు ప్రహ్లాద వేళ. 123
- చ. అనుపమదుఃఖపంకమలినాఁగలతాఽపరిశుద్ధ యైనవా
 ననవనజంబు వాడఁ గలిగి న్నవచక్రము లుబ్బువీడఁ బ
 ద్విని విమనఁగ్రహం బయమ తించె మనోజశిలీమఖాహతు
 ల్లినికన నోన్వితే కవుఁగదా యినుఁబాసినదోష హేతువుల్. 124
- తే. విష్ణుపద మనువిఖ్యాతి వెలయుచుండుఁ, గాన నన్యోడఁ దోచునఖంబు లనఁగ
 గమ్రతరపగ్మరాగప్రకాశమాన, తారకంబులు నభిమన బూరజ్జిల్లె. 125
- మ. అంత నొక్కంత సేపుఁకు. 126
- తే. రాజు చనుదెంచుచున్న వార్త విని త్రుమ్మ, రాంగన నిజాననాంబుజ మలమికినిన
 భ్రమరకంబుల నెగయించి ప్రబలెననఁగ, జీఁకటులువాపీప్రాగ్ధిశ్చెన్నమీతె.
- క. పవలు కువలయము రవిచే, నవయుట దిని యమృతసేవనము నేయ నుధా
 నవకలశ మెంతయు స్ఫుర, యువిధాత్మ డెత్తె నన మీమాంకుడు వొడిచెళ్. 128

- క. త్రిజశ్రవితక మగు తద్విజరాదోదయ మగును నధికరాజీవ
ప్రజము ముడింగె భువనముల, భువనగవిలసన మడంగె బో భువనములకా. 129
- తే. ఇట్లు చంద్రోదయం బైన నెల్లదిశల, వెన్నెలలు పిండి చల్లినవిధముగాఁగ
దెలియదుంగులు నటవిన తీరు దోప, నిండికొనఁ గపు లెంతయు గండుమిఱి. 130
- చ. హిమకరదీధితు ల్లిరికి హేమమయం బయితోఁచు వార్ధితో
యమపయినీచు వీచులక హేయమనం జనుడెంచు మించుకై
త్యులయకమారుతంబు మలయం బులినంబుల నేతుబంధన
శ్రేయ ముదుగంగ భావినపరస్థితు లాడుచు నిద్రఁ జొక్కఁగకా. 131
- ర. హనుమదాదులును రామలక్ష్మణులమహాయశంయుతుం బోని యప్పుడు వెన్నెలబైట
నారాజకేళిగుం బరివేష్టించి నిద్రానుఖం బయభవించి రంత.
- క. ద్విజసత్ఫలాప్తి జెఱిచిన, కృజనమొ సచ్చక్రనిరతవేదాపటహే
తుజనితదోషమొ రాజు ప్రధఁ జెఱిచె నన నిందుఁ డల్పభానుం డయ్యెకా. 132
- ర. తదనంతరంబున. 134
- సీ. తారాపథాంగన చాల్పుతారావళిఁ గనుపట్టు నాయకమణి యనంగ
జారవోరవికారకారియై పాంథుల నటులిటు నడిపించునామధ మన
నామపీఠమప్రాకటపూర్వదికాకాఖఁ దగు గుళుచ్చం బనంగఁ
గమలారికరలిసకాండము లెప్పవెడి యద్రధునీచరద్ధంప యనఁగ
మిత్రుఁ డరుడెంచుట సహస్రపత్రములకుఁ, బద్మభద్రుఁ డెఱింగింపఁగఁ బుష్పి
భర్తలేఖ యనంగఁ బ్రాగ్భాగమునను, వెలసె నెంతయుఁ దెలువెక్క వేగుఁజొక్క
- మ. అననీబాధము వార్ధి గట్టితిరి లెం దాలస్య మింకేల యో
యననీబాటకులార! యంచు నననీబాళు ల్వడి నేత్రము
న్నవనం గోకిలకేకీరముఖవానాపక్షిసంఘాత మొ
క్కవిధి న్రోవె వికలతుంగపటుకాభాకాభికాగ్రంబులకా. 136
- న. అంత. 137
- క. ఉదయగిరి చుండె ననఁ గం, పొదవిఁప్రాగ్దిశ వికస్వరుదయము రక్త
చ్చదమై ప్రతాప మాకృతి నొదవి యరుగుదెంచుచున్నదో యన మొనెకా. 138
- ర. ఇట్లు లోకచక్షురాహ్లాదకరుండై భువనచక్షుం దుదయంచుటయు. 139
- ఉ. అంతకమున్న రాముఁడు సహనుజాఁ డెక్కనికొట్టితోన ని
ప్రాంతమొ నొంది కృత్యముల నన్నిటిఁ దీర్చి దిశేంద్రపుత్రజు

- భారతకవాయుశ్రుతులకు భల్లుకనాథకు మేవణముఖ్యుని
 క్రాంతలు సేతుకృద్ధతి యుభివ్వించుట గాంచి యుట్టుకుం. 140
- క. దేవాసుకవరు శక్తిభావమున నైన నిట్టి పని యొనరింపం
 గా వలయులె యుద్ధి చుచో గ్రామములు నిల్చు నిరు కపులే తల పక్ష 141
- వ. అని మఱియు ననేకవిధమధురవచనములు న్గించి కార్యవచనములు ప్రసంగించి 142
- క. గర్జాభీచుపలాశివాగ్నిహితలం కాద్వీపము స్థూంప వి
 న్నూర్ణ ద్వాచుతరంగ వానరబలాంభోరాశి దుర్వీర్విమ
 నిర్జైమస్థితి సేరుట్టులు మది నీవక్షింపుఁ డీ రంయ స
 ద్వాన్తి మూతవపుష్పలానుఁ దగుగోత్రా నాథుఁ డామోక్షఁ దై. 143
- చ. అశ్రుకుఁ బావప్రయులు లానెతో భరవీరు సేనవై
 దనుజులమీఁది గాలియును దాఁకఁగ నేచ్చు నె యుద్ధ యాత్ర కీ
 తనుమతి చేసినవృద్ధ జయవహ మైనయహూర్త మట్లు గా
 వున నెడసేక కిష్కంధ తవుం జర లంకపము వృహీశ్వరా. 144
- వ. అని పలికి యుమ్మహమోగు లాయోధనంబునకు నూల్కాల్పుటయు నక్కపి
 యూధంబు యూధ నాథసనాథులై విబుధవరూఢినీవిధానమున గండు మిగిలి
 రాణినికాకరోదముంబునకుం బొంగు నీరాకరము ననుకరించి పాలిది పెదలు
 నశ్యుకసంఘంబునం బరస్పరాహ్వననినదంబును దేవకుండుభిధానంబును జలధితరంగ
 విరావంబును సేకీభవించి దిక్కులు పిక్కటిలై నంత రామలక్ష్మణులు వనవర
 స్కంధస్యంధవాధిరూఢులై సప్తసింహుడు ద్విగుఘంబులు చాల్చినచందంబునఁ
 బ్రతాపం బిమ్మే నైవవిధంబున సేనామధ్యం బలంకరించి మహాఃపిరపరివృతులై
 వంశకయం డగుభరకయనకుం గదంబులు జోడించి యంబుధిం బూజించి ప్రార్థించి
 యాంగికంబు లగు శుభ్రవిమ త్తంబులకుఁ జిత్తంబులు చూపరాదు తంబు లగు
 చుండ విభీషణుడు మంత్రచతుష్టయసహితం దై యంతరిక్షమాన్యంబునం బఱతేర
 సేతుమాన్యంబున లంకాపురాభిమానులై నమనం దొడంగి రత్నార్థుడ. 145
- క. మోక్షెదురువచ్చు దనుజానీకంబుల యుగ్మ నిరియు నిజ మిట్లునన
 ట్లాకడలిఁ దరంగంబు లనేకంబులు పెదలి నిజుగు నెదురఁ గపులకుం. 146
- నీ. అంబుద్భిన్నుభయపార్శ్వంబులఁ గనుఁగొని నడికి కట్టవడుమ నడుచువారు
 మేరమిఱి జగంబు మ్రొంగక పాథోధి నిజమి ట్లబ్రం బని తలఁచువారు
 జలనిధికుక్షి నిశాచరు లెట్లు వనించితో యనుచు నూహించువారు
 మేటికడలి మల్లి మేఖలామేఖలాకృతిగహించె న్ని తర్కించువారు

- దర మొకింతయు లేక సాగరములోన, నీడులాగును నేతువు నెక్కవారు
మించి చనువారుఁ బాల హస్తించువారు, నైకపు లానావాపేక్ష నరుగునవుడు.
- వ. ఇవ్వినంబునం గపించుసాగరంబు సాగరంబుపై మరవడించి చనునప్పుడు. 148
- క. వారిధితరంగశీకర, వారంబుల లెక్క వెట్టకమ్మ ధరణి నె
వ్వారికిఁ బ్రకవచువాని, స్తారమ్మ గణింపకమ్మ బాతుర్యమునకా. 149
- చ. అని ఖచరు ల్ను తింపఁ బ్రగగోళు మమోఘరములు మీఱఁగాఁ
జనిచని వార్తి భేయము నిశాచరహేయము లంక దవ్యలం
గనుఁగొని క్రోధఘూర్ణితముఖ బగుచుకా దరిఁ జేరి రాక్షస
ధ్వని విని యంత నిల్వెఁ బ్రవిచారణకేలికి నత్సహించుచుకా. 150
- చ. నిలిచిననేరఁ గాంచి తరణిప్రియభక్తుఁడు చేయి వీచి పే
రెలుఁగున లంకచుట్టు దిగుఁ డింక భయం బొకయింతలేమ నా
బలిమాఖు లన్ని కాటకులపాలకుఁడొలికిఁ బోవ నొక్కట
నెవ్వలుగడి యొక్కి రున్నతమవేలము సద్విటపీవికాలముకా. 151
- వ. ఎక్కుటయు నక్కుఁధరగచానంబు ధరాసయం బయ్యును నప్పగ్యతంబు సాంద్ర
కాననసంయుతంబునుంబోలె నయ్యకసరంబునఁ గల్గులు. 152
- సీ. అరివినిల్చేద్యమస్థితరామోమయద్వారబంధకవాటతతులు గలిగి
పుడులోగ్రదంభోశ్యభిన్న కుంగోరుదృఢత్రపుష్కరితమద్యములు గలిగి
దనుజసంగక్షిత వారుపామణయంత్రప్రకల్పితగోపురములు గలిగి
శిఖరసగంధాపితాసిక్షురి శాఖర కాచకలసాలగణము గలిగి
యాగ్రబాణబాణాసనయోధవీర, బృందధనధాన్యసూసరసేభ్యకలిల
కరివబహువిధయంత్ర సంగ్రహనికాచ, గప్రమాషితహారదుర్గములు గలిగి. 153
- క. భృంగాకర్షిత మదమా, తంగపవనజవరిహాసితమంగంధర్వా
కుంగరధవీరభటసే, నాంగచతుష్టయము గలిగి యతులితభంగినా. 154
- క. ఒప్పురులుకు లంకాపుర, మప్పుడు వీక్షించి ప్లవగు లధికాత్ముకన్యం
బుప్తుల దానిచుట్టు, గవ్వకొనిరి ఘోరవార్ధికై వడి నంతకా. 155
- చ. విడిచిన సేవయుకా దనుబభీషణహంకరణంబు మీఱఁగా
విడిచెను సేవయు నిద్రియ వేదక సోదెడు సేవ నేతువు
న్నదిచెడు సేవ పొంగడుమనస్థితతో వెనకట్ట నెక్కఁగా
తెడలెడు సేవ యయ్యె రఘువీరున కెంతయు సంతసంబుకా. 156

మ. ఇట్లు లంకాపురంబునలుదెసలం బుడమి యానినక్రమమ్మునం గ్రమ్మికొనిన యత్తరచ రవాహినీవిస్తాంబు. 157

క. నాపుత్రికవృద్ధుపరీతాపము వాయు నని తలచి ధరణీసతి హి
ర్వాపరిమిత గా మేనునఁ, కాపట్టెనుపులకపటలశోభం దనరెన్. 158

అ. నె అట్లు లంకయును మహాలతాభరణంబు, నలమికొనిన వనమాలతాశన మన
నున్న సేనఁ గాంచి యుల్లబుసఁతోవ, నుగ్గు మగుమనుండ మనుజవిభుఁడు. 159

మ. సోదరసహితంబుగా వనచరన్యంద వావతరణంబు, గావించి త్రికూటప్రాంతసను
వికాలరమణీయప్రదేశంబున యోధవీరసహితంబుగా సమాసీయం దై విభీషణుం
డయ్యయిప్రదేశంబులు వేయవేల నిరూపించి చూపుచున్న యవసరంబున. 160

క. కోపాయణలోచనుఁ దై, భూపాలవరుండు లంకఁ బాడగను టొప్పెం
దూపుల నేన్పఁ తత్పురిఁ, జూపుల నేర్తు : నుభంగి శోభిల్లంగఁ. 161

క. అంత దశాన్యుఁడు తివ్యవృత్తాంతము విని చింతనొందు తదవసరమున
స్సంతోషము పెరుగఁగఁ దత్సంతతి యగుశక్రజిత్తు తా నిట్లరియెఁ. 162

ఉ. ఏఁ గలుగ న్విచార వది యేటికి మర్త్యుల నాప్లవంకుల
స్త్రేగఁగఁగించిబెట్టులి చలింపఁగఁజేసి వధించుట్లు లా
భోగుల నఁగ్రుఁ దై భూవిభుండు హరించెనుట్లు మ్రొతు వా
రీఁగలు గంధసింధురము నేను ననుం జెనఁగఁ నేర్తు రే. 163

చ. అనునెడ ఖడ్గహస్తండు ప్రచాస్తుఁడు రావణ తోడ నీకుమా
రున కెదు రెవ్వ రక్కపివరూఢిని నొక్కఁడ మ్రొంగఁ జాలఁ ద
క్కిఁపిశితాకులుం గడఁగి కీకుల నాశమునేయనేర్తు రీ
వనితరసాధ్యచిత్రముడ వాత్మ విచారము నేను నేటికిఁ. 164

మ. అని బరవసంబు నేని పల్కె నంత సతికాయ మహాకాయ మహాపార్శ్వ సుపార్శ్వ
దులున బ్రథమన్నాహసముత్సాహపోషణంబు లగుభావణంబు లాడటయు నద్ద
కానండు గండుమిగిలి భండనంబునకు రెండు రెం డనుడు నద్దండు లగు దండ
నాయకులు తల్లిణంబు. 165

సీ. కాలజీమూతసంకాశదేహంబులఁ గ్రాలురక్కనులఁ బెక్కండ్రఁ గూర్చి
కాటుకకొండలకై నడి నిరసించు కరులమొత్తము లనేకములు గూర్చి
పుథుఁడేమ్యురకఃధరీకృతదిగిభిర్రంబు లగులేగములు గూర్చి
సకమానవేగంబుఁ బరిహాస మొనరించు నక్వోర్జియ లనుఁఖ్యములు గూర్చి

- భూరికాహళభేరికాఘోషనిద, మాకసము దీటుకొనఁ జతురంగబలము
నివ్వఁబంబున సమకూర్చు నేత్రరేగి, యవనియినినక్రైది నతిశయ్యె. 166
- క. శంకారహితస్థితి భట, హంకారమ్ములును మదమహోత్కటగజక్వ
ద్ధింకారములనురధను, వృంకారములం జెలంగ నైన్యములోనక. 167
- చ. ఇట్లు కట్టాయితం బై రాక్షసబలంబు కన్యబునకుఁ గాలు ద్రవ్యమండె నటి
యెడ. 168
- క. రాముఁడు సాధుపితై కా, రాముఁడొ పరిహాసితపశురాముఁడు సీతా
రాముఁడు దర్పితశత్రుని, రాముఁడు కరుణారసాభిరాముం డగుచుక. 169
- ? అంగదుని రాయ బారము ? —
- క. నాలికుమారుఁ గుమారుం, బోలికబలకాలిఁ గాంచి భూమివిభుఁ డెదక
జాలి మిగుల నిట్టనియెను, నాల మడిగి రాయబారి మంపెదబుద్ధిక. 170
- క. వృత్రాతిపుత్రపుత్ర జగత్త్రయశత్రుఁ డగు పంక్తికంధన దుశ్చా
రిత్రుఁ గని నీను వాగ్విచిత్ర మెఱయఁ బల్కు మేను జెప్పినభంగిక. 171
- ఉ. నాయనుజుడు నేను గహనంబునఁ గ్రుమ్మరునేత జానకిం
దోయజనేత్రఁ దెచ్చితిని దొంగతనంబున దానఁ గోపమ
త్యామత మైన వానరబలాంబుధితో జలరాశి వాటి యం
హోయతు నిన్నుఁ గూల్పఁగ మహోగ్రత నీత్రరి కేగుదెంచియుక. 172
- చ. మతిఁ గరుణోద్భవం బగు తుమాసుతఁ దోడ్కొని వచ్చి తప్పు సే
పితిఁ గరుణింపు మందు ననుఁ జేరినఁ బ్రాణమతోడఁ గాతు ను
ద్ధతిఁ దొడరం దలంచిన విధాతృనిఁ జొచ్చియేని మచ్చరా
హతి మరణంబు సిద్ధము కటా! తగు నే బలవద్విరోధమల్. 173
- చ. అని నేమివాదినచందంబున నేర్పడం బలుకు మని చెప్పి మఱియుం దగినచవంబు
అవస్థపించి. 174
- క. లయ విధిమణునకు నక, అంతభృతికి నొసఁగి నిక్కలనమతిహం
బంకజముభి నీతనొసఁగి, శంకవిడిచి బ్రతుకు మనుము సారవిచారా. 175
- చ. అఃపుడు నంగదుఁడు భవద్రుహతిం గడునొచ్చి భీతి ని
న్న కరణంబు జేడుటకుఁ గా దళకండుడ ముందు వచ్చు నీ
వసుపమ సత్కృపానికత మైనమహాక్షితి తావనానురం
గన కథఁ బఁకునేల నమాభంబున కేరియు రాయబారిమే. 176

- క. అని నీపనుపున కెదురా, దీనతప్పుకుమిగులుని వడిం దతలా ను
వ్యవచరుడు లంక మైకుట్టికె నుగునాశకరధూమకేశువు నాగకా. 177
- అ. పె. వినయ మెనఁగ రామవిభవకుఁ బ్రణమిల్లి, యతనియాజ్ఞఁగొని రియంబు మేలును
లంక మీఁది ట్టు లంఘించి పంక్తికంఠయసభాంతరంబుఁ దటియ నరిగి. 178
- ఉ. ఇంచుక యేని భీతిని వహింపనిచి త్తముతోడ రావణుం
గాంచి నయంబు మీఱ దశకంఠర! రాముఁడు రాయబాం. మ
ర్ధించి భవత్సమీపమునఁ దేటుపడం దగుమాట 'లాడఁ జు
త్రైందిన దూత నాటఁ జనుదెంచితి నప్పని నిగ్ధహింపఁగకా. 179
- క. అంగదుఁడ భూతముల కహి, తాంగదుఁడం బటుభుజాబలాంగదుఁడను నీ
వంగద నొడక తెలియ వి, నంగదవయ్య మదీయః శుభవచనంబుల్. 180
- ఉ. రాముఁ డమోఘగోచరుఁ డరాతిభయంకరుఁ డమృతాత్మతో
సామ మొనర్చి బ్రహ్మకు ససాధ్యుఁడ నై మను భూష్ణఁ గాక, సుం
గ్రామము సేయువాఁడ సుముఖస్థితి రామున కేను భూమిపు
త్రీమణి నీ నటంచుఁ గుమతీ చెడనొప్పునె దుర్వేషకే వై. 181
- తే. గీ. లంక నీతమ్మునకు నకలంకయతి వి, భీమణున కిచ్చి రఘుకూ భూషణునకు
జనకజాత సమర్పించి శంఖసాయ్య, కంటె బ్రదుకుఁదెరువొకఁడుగంటె చెపును.
- వ. అని తెగనాడి రాముండు తానాడించందంబున నాడుమని యాతిచ్చినవాక్యంబు
లన్నియు నగ్గడించి వెడియుం దిగిన వచనంబులు ప్రసంగించి యంగదుండు. 182
- క. సింధువు దాఁటియుఁ గరుణా, సింధు వగుచు నీగతి న్వచింపఁ బనిచె ద
స్వాంధత చన రామతో, స ధి యునర్పు మిది మేలు సకలంబునకుకా. 183
- క. మహిపుత్ర నొసఁగి రాము, నృహితాత్మ స్ఫురింబు సొచ్చి మనుట కడుఁ దగు
స్వహపుత్రమిత్రనాశ, మహాహ వైరింప నెట్లు లగుఁ గలమానుకా. 185
- క. కడు సుధి గోరి లలవం, తుండు దూతం బనున వానిఁ ద్రోవిన మిగులం
బెడుట నిజము ఘనవైభవనిఁ, గడపిఁగోగ్రిక్రియఁ బంక్తికంఠర వింటే. 186
- ఉ. నావును నవ్వి క్రొవ్వి పిపిసాట నికాటకులాధినాథు న
న్నీవిధి నొవ్వఁ బల్కె దరిహీనులు మర్త్య లదెంత మున్నెచు
ర్త్యాలిఁ దోలియాడిన మహాబలకాలికి నాకు లంకయకా
దానదరంబు వానరపరింగముల న్వడి మ్రొంగ కుండునె. 187
- తే. గీ. బద్ధి చెప్ప నటకుఁ బల్కెచిఁతనకి, బద్ధి కచ్చు నిన్నుఁ బాలియఁజేయ
నని దురుద్దత్త దర్శనఁ డంగదఁ, పట్టి చెపు మదియె ధటుతోడ. 188

- ఉ. అట్టియెడ నృహోగ్రబలుఁ దంగదుఁ డి. ద్రుని మన్మఁ డట్లు ద
 నృప్తుఁగవచ్చు రక్కసులఁబట్టి నఖిలులఁ దన్ముఖులులన్
 చిట్టు వగిల్చి వాలమున బెట్టు నొగిల్చియు మెట్టుమెట్టి య
 టిట్టు విదిర్చియు న్వడి ననేకులఁ జుపె నెలానకాలియై. 189
- క. ఇటులు పొలియించి రోహిత్యులు డగుచుక దశముఖుండు గనుఁగొనుచుండం
 బటుర క్తసి క్తనఖండై, తటుకున రామావస్థిద్రు దరికిం జనియెన్. 190
- ఆ. హే చని నమస్కరించి నకలంబు వినిపించి, రఘువల్లాభిచ ద్ర రాఘవేంద్ర
 చేటుమూఁడెఁ బం క్తికిరునకు నతఁ డేల, యాలకించుఁ బథ్యమైనదాని. 191
- మ. కావున ననుమానంబు మాని భవదీయదివ్యచిత్తంబున నవధరించినతెఱంగున మాకు
 నాజ్ఞాపింపుం డని కపులం గఁపికొని పలికిన మందస్మితసుందరవదనారవిందుండై. 192
- క. రశ్మినిభదీర్ఘ వాలర్యనశ్యసదృక్కర్కశాయతాంగులనతిమా
 త్మశ్శక్తికు విలాసుఁడు ఖర, రశ్మికులజనాథుఁ డాదరము నిండాక. 193
- చ. రవిమతముఖ్యభూమహాచక్రప్రభున తమలార మీర లా
 హవమునకుం దిరం బగు ప్రయత్నము సేయుఁ డెవంగఁ బొంగి నిం
 గివగుల వాలడండములు గేల నమర్చి విదిర్చుచు న్రుఘు
 ప్రసయిని యాశతిక శీతిధరద్రుమనాద్భవదుగ్రపాణిలై. 194
- ఉ. కృద్ధులు బాహువిక్రమసమృద్ధులు నానరు లంత యుద్ధస
 న్నెద్ధులు గాఁగఁ గాంచి నరనాథుండు రాముఁడు లక్ష్మణుండు ను
 ద్దగ్ధనగ్ధహస్తులు ముదఁబున నిల్చిరి వెన్న దన్న య
 ట్లుద్ధతి మోహరించిన వ హోగ్రబలు ల్కె.పు లల్కపెంపుక. 115

—/ యుద్ధారంభము /—

- కా. పాపానిబులు వైచి కూటములఁ దీక్షక్రియక యివ్వ వి
 జ్ఞానం బుప్పతిల నృహేయహము జుద్వృత్తిం బ్రయోగించి దీ
 ఛేనాకర్కశవాలసంహతిఁ గనలేకైతర్రజం బూడ్చి య
 ట్లివద్యీకులు గాక లంకపయి నశ్వత్థాటు లాటోపతక. 196
- సీ సాము లానెనసారఁబుచే ర ల్చి కూటము ల్లాటపంకులఁ బగిల్చి
 నఖిలులచే హస్తానఖిలులు గోరాడి వంగోపురముల గోపురములడఁచి
 నాటంబు లైనకనాటము ల్విడిలించి గనులచే పెడలరక్కసులఁ గూల్చి
 యశ్వశాలాన గండాశ్వులు ల్పిండించి దంతావళముల దంతములు వెలికి

- శ్శందవమ్ముల నరుతరస్యందవముల, శ్రుందఁ గనుమోసి దావమందిరావ
 తోధవ్యాదమావతోధవిష్ణోఘ లరిజి,గీఘ లశ్యాతతోఘు కీకు ల్లిఘ. 197
- వ. చలము సాధిమటము శఫ్టవంబునం గలవా గావలకు బొంది హోహో గారబు
 లానర్పి రంత. 198
- క. మండిపడి దళావను-దు, స్థాకులఁ దోచుడ నున్న దుడానితల
 శ్శందవమువకు వరూధిని, గంకుమిగుల నకుపుఁ డని సగర్వన్నార్తిక. 199
- క. వక్షములు విజికి శరకా,లాప్రముఖాలయములం గలచి యాడిరి ప్ర
 క్షీప్రప్రక్రియఁ దరువరు, లప్రతిహతవిక్రమాశ్శుల గును బెలువక. 200
- క. తరసము మెపవెకు మీశాం,తరసము గడు మేలుగాను తలపోయంగా
 తరసవ్యుత మది కలహం, తరసముఖులఁ దరువరులను దజుముఁ దురవడిక. 201
- వ. అనుటయుం బేర్చి చతురంగ సైన్యంబులం దత్తెన్ శ్యానిపకులు జశ్శూబునకు నూలు
 కొలుపుటయు. 202
- చ. నరభుజు లాహవోపకరణంబులతో రణభేరికోరుభాం
 కరణముతో మదేభతురగంబులతో రథరథ్యకోటితో
 నురవడి గర్జి తాభ్రములూతోయఁ గోయని యార్చి తాఁకి ర
 త్తరుచరవ్యులం బశువారుణవ్యుల సైన్యశుశ్శులక. 203
- క. ఇవిధంబునం దలపకుట యు శంకకున్న కట్టాయితం బైయున్న యశ్వవర
 బలంబునం బొంగి నింగివగులు సింహవాదంబులతోడం దాఁకుటయు. 204
- చ. కరుకరకోటుల న్నఖరవారుణవంతములకొ ధరేంద్రము
 ద్దగముల వాలఖడ్గముల దంతకుతారములకొ దృవదృఢముం
 కరపరిఘంబుల న్నగ్గనికాయము గన్గొని పొంగఁ గ్రుంగ వ
 త్తరుచరమానుషుడు లతిదర్పితులై సమరంబొనర్పగక. 205
- ఉ. మేదశ్శాదము లస్థితిగము లిహర్మ్యంబులకొ ఛత్రస
 త్కాదంబులు భేటకూగ్రములుఁ జక్రగాహసంకీర్ణము
 ల్కాదండాచులు రక్తవాహినులు రక్షోరణ్యసంభూతము
 ల్యాదోనాథుని జేరె మస్తకశిలావ్యాప్తములై యత్తజిక. 206

లయగ్రాహి.

విచ్చిచనవోచ్చియువియచ్చరులు మెచ్చగమహోచ్చగముల్వితది తెచ్చియసుకాళిక
 ప్రవృచులుచ్చులను తొచ్చికడుచుచ్చరము వెచ్చువెనుగన్మిగులగ్రచ్చుకొనిధితి

- బుచ్చి బల మచ్చుపడ విచ్చునుతిలక లుచ్చు చుచ్చుచుడి చచ్చునశంబుల్
పుచ్చుకొని హెచ్చిపయిచచ్చెడ తమశృరిసముచ్చయముతూపణనునచ్చెరువొనర్చెన్.
- క వాలంబులు విసరుచు వా, తూలగుతాదులు గడంగి తోలుడు బలముల్
తూలకలనులభంగిం, నూలి పణచె న్నాడునె లగ్రువ మొఱు లికుచున్, 208
- వ ఇట్లు రాత్రిసన్ద్యాయి దైత్యము నొంది జన్మంబునకుఁ దోలంగుటయు, నన్య
వైద్యవిజ్ఞానభణులు సహింపక వాహిన్యధి నాగులు. 209
- క. క్రమ్మఱ భీకరసంక్రామమునకుం గొల్పుటయును మహిమచాచరు లు
క్రమ్మగఁ క్రమ్మకొనుచుఁ గో, కొమ్మని తాఁకుటయుఁ బోరుభూరమ్మయ్యెన్.
- వ. అట్టి సందడికయ్యూ బణులొలెను మత్తదంతాకళంబులును సోలెనుచాచుంబులును
గయ్యంబునకుఁ గాలుద్రవ్యేకు వసచరులును గలహంబుమానెను పరాతులును నోహ
టించినవారి నిలునిలుం దని యుద్దేకు నేనానా యమయఁ బాపాజప్రసారణులఁ
బూర్వపాదంబులుకుంచెడు కధ్యంబులును బుట్టెడుశ్రవంబులును వ్రేలెను క తం
బులును నేర్పద మూలెకు నేచాంబులును బాటెకు కథంబులును గురియుం గోసెను
కాశ్వికులును గుప్పెకు నగంబులును బట్టెకు గంబులును దట్టెకుకరంబులును గుతా
రంబులు వీచెడుసాదులును శరాసవంబు లెత్తెకు రథికులును సాంపరాయి కాగ్ధచుడి
గడు యోధులును మడిగెడు సారథులును నొకనికంటె నొకఁడు పదియమంగు
లెక్కుడుగా విక్రమించువారును బెక్కుచుకుంగులుగాఁ బ్రవహించు రక్తపానం
బొసరించు భూతబేతాళంబులును బైమకుంగులు నోవుట లెక్కనేయక యుక్కు
మిగులువాగునీ క్రక్కలగు క్రక్కలును ముక్కలగునమ్మలును దుండెఁబు లగు
తుండంబులును బిండియగుతగుపిండియు కాదంబు లగు మేదంబులును నిహితంబు
లగు కేతంబులును బ్రోన్మూలంబులగు వాలంబులును దూలంబు లగుసాలంబులును
కక్రంబు లగుచక్రంబులును బ్రోవులగుప్రేవులును శకలంబులగు సకలంబులును గలిగి
వాలకైవాలంబును హస్తీశరపగ్వతంబును జామరఫేంబును గీకసనివంబును రక్త
కీలాంబునై యుపూర్వసిరాకరంబు ననుకరించె నట్టిమొద దనుజవానరనైనికొత్తములు.
- సీ. ఆతరహామఖురొద్ధూత సంచారహా ఖోజీరజంబు బగ్గుండిగాఁగఁ
గరితుంధవిదశనోద్దశసాంధ్రతరరక్తధారాచ్చటలు వసంశంబు గాఁగ
నస్థిమార్గంబుచే నత్తివ మొదకు చంద్రప్రయోజిత గుగంధంబుగాఁగ
జలజాతనిభకంఠవలయిత దారుణక్షతములు మాలి కాక్రమము గాఁగ
మట్టితూడెను భూతసమత్కరంబు, చారుతరమగు కాగవాసంబు గాఁగ
నానానోద్యాహమంధపాధ్యంతరమునఁ బెట్టి పెద్దలభంగి నొప్పి రఘదేవి. 212

- మ. హనుమంతు డొకకొండఁ జేసెని మహాహుళారము, కాదులై
దమజన్మందనవాడినాణభటున్యునులు: గానిపఁ జొ
చ్చిన భీతిక మాతశేషు లాహునిగాఁగిభూత చేతన్కులై
చరి పు క్తిన్వరుదాము యుద్ధకలనా సుదేము ముగ్ధులగుట. 213
- క. కనిభీహరితచ్చాన్య, గ్రునులై చతురంగబలవితాసము వనన
జనిచరులు కలఁచి యాగుట, విరిసిచిన దళములును విని మన మవియుట. 214
- క. నతరసానుల వరవాచరులు దోవరు టిది కనువి నాశము లంకా
పురవరనిలయుల కగుత, కరుకరుజాతసము దమై గాఁగోలునికన్. 215
- క. పులలోజను లిన్విధమున, ఫలలోజనులం దొడరి విఘ్న లగుట మహా
ఫలములనై బడి గండ్లో, పలములు వలఁగుతె యమ్యై: బకింపుగన్. 216
- క. అని వగయ శతవగ గీటునలు మృదు మామఁ గాలుఁడు న్నెఱుగు నరు
ల్యవచరులు సొత మయ్యు, బయలుచరి ప్రహస్తుదొట్టి ముత్రికరేన్బుల్. 217
- చ. పలికిన మొగు వోయి నగపాలుర వానరపాలురం బ్లరం
గులఁ బొలియించి రుడరి సకోపమున న్నెలనీఁ బ్రహస్తము
ఖుల్లు రిధవాజివాణసముత్కరముం గొని సింహవాద కా
హాళమురజాతములు విహా సుమయ బగిలింప నుద్ధతిక. 218
- క. మూక్కులుం గలసి ధనుష్మూక్కులు సెలంగ రాక్షసబలులు మహా
హంక్రుతి నడిపి మమఁ గరి, ఘో కృతి నేమిరవారుఁ గ్రొనుపలు పగక. 219
- క. వడి నడిచి కడుఁ గడలిక్ర, నడిఁ బొకాసు నాప్తరంగ వాహినిమోదం
గనుకొని నధ బు లనియెను, నుడువలుం న్రోలి తాఁకి రుక్మదలిర్పక. 220
- క. ఈకరణి: దాఁకుట నుం బింఁగి: చల న మెఱుగు నుద్ధతిక గృక్షచరా
నీకమనేకవిధోగ్రస, మికం బొసరించె గుటశాకుటకాటిక. 221
- చ. శుభముబలంబులు భయంకరభంగిం దు పడి యన్యోన్యవిజయవాంఛా వూయత్త
వృత్తి నిర్మల్యాదులుగా సుదడి కన్యా బొసరించు నయ్యకనరంబున. 222
- ఉ. దండిచుగంకు చండభుజ దండుఁడు మండెను నగ్ని నా గదా
దండము ద్రిప్పివై మటయు నానిఁ చేసెని శేలి నాలిం
త్రుండు దశాస్యనూతి విరధుడుగ నేసి: మోడుతేం తు
ద్దండత నింద్రజిత్తు పరితాపము కౌండకపో య నత్తయిక. 223
- క. సుపాతిఁ గలిసి యనుకర, సుపాత మొక్కమం బ్రజుఁగుండు మెఱుగు
స్సంపుల్లాశోకోత్కృత, సునిహితుం జేసె ధనుజాజుఁగులు విలుగక. 224

- ఉ. అంతట జంబుమాలి వినయంబు నడుంబు భయంబు మాలి తా
 నంతట నిండ నార్చి గొనఁజుంబున వారి నమర్చి తూటల
 త్యంతరయంబున నివసర నద్దహజాధము దోఁక జాట్టి కా
 లూతకుఁడో యనంగఁ బరకాత్మజుఁ డుద్ధతి వీచె నధికిత 225
- క. విఘ్నప్రియకార్యుఁడు మిత్రఘ్నుఁడు మిత్రఘ్నుఁ డెవరి దశముఖసహజో
 పఘ్నులు దొరయుడు నతనిఁ గృతఘ్ను వెఁడుపటిచె నతఁడు దారుణశక్తికా. 226
- చ. విభీషణుండు మిత్రఘ్ను పేరుంబు వగుటచు నయ్యెడ. 227
- క. నలతపనుల నలతపనుల, కొలఁది బోరాడఁగని నికుంభుఁడు నీలుం
 దలపడ నయ్యెడవుగుఁ గొం, దలపడక నగంబు లనఁగఁ దార్కొనిరనికిత. 228
- ఉ. దేవరపుష్టనంగబలభృత్యనుకూలవిరావు లుల్లస
 ద్దీప్తులు దీగ్ధచాస్తపకీలితఘోశరాసనోజ్జ్వల
 గ్రావివులు రక్తలోచనశరావులు తీవ్రగతిం బ్రహస్తను
 గ్రీవులు వృత్రవాసవులగ్రేడి యొకర్వంగఁ దాఁకి రార్చుచుకా. 229
- ఉ. అతులఁ గెంపు దోఁచ నిశితాస్త్రపరంపర వ్రేయుచు నివరూ
 పాతుండు లక్ష్మణుం గవియ నాగఘుపత్యుతుజన్ముఁడు నివరూ
 పాతుఁడనంగఁ బర్యతశరాసన మెక్కిడి యొక్కకొల నా
 రాక్షసు మూర్ఖువుచ్చెఁ గవీరాజి ముదంబున నుద్బియ్యుడఁగకా. 230
- క. నలువురు దనుజాధీశ్వరు, లలంక శరాసారఘోరులై రామాగ్నికా
 శలభప్రక్రియఁ జాట్టిన, బలిమివెలయ నృత్య దధిజ్యుతానామకఁ డై. 231
- ఆ. అగ్నిశేతు మాగ్ధతాగ్ని కామాతి చేసి, రశ్మిశేతు బాణరశ్మిఁ గూర్చి
 తోపమెక్కి యజ్ఞకోపనుప్తఘ్నులఁ, గూలనేనె జూటకొలఁలేసి. 232
- ఉత్సాహ. వజ్రముష్టి మైదువై నవక్రక్రమంబుఁకా
 వజ్రసన్నిభంబు లైవ వాడియమ్మ లేమునుకా
 వజ్రవల్లిమీద బండి వాటిసల్లు పోయివే
 వజ్రముష్టి దేవాయుష్టి రచ్చెఁ గ్రోతు లుబ్బఁగకా. 233
- క. ద్వివిదువై నశనిప్రభుఁ, డవిరళశరవృష్టి గురిసి యార్చుడు వానిం
 గనిసి యశనికైదడి శిర, మవియ నెగిచె ఘోరభూయహాప్రకరములకా. 234
- క. ప్రతపనుఁ డంగడుఁడు మహానృతు లిరువురుఁ బోరునెడలఁ దరుచరతరుసం
 వాతినాతి విఠితధైర్యస్థితిఁ దొలఁగకా దనుజుఁ డనికిఁ దేలుమనితోకా. 235

- క. దర మింతయు లేక మహాదరుడు శత్రుదరమున నుదర మొంప నిరా
దరుడై నుషేణుడు కృశోదరుని గావించె దైత్యదర్పమ్యుక్తుగాన్. 286
- క. ఋక్షాధ్యక్షునినై మక, రాక్షుడు రూక్షగతి గవియ నజానితనయుఁ డా
రాక్షసుర్వక్షచయంబు, వక్ష మగల్పెకా స్వపక్షవానరు లలరకా. 287
- క. జృంభితక్రములు దిశా, సంభరితవిరావు లగునిశాటవనాబుల్
కుంభుడును ధూముఁడును మద, కుంభులక్రితఁ బోరి రమితకోపంబులతోకా. 288
- క. అంతకసన్నిభులైన న, రాంతక జేవాంతమల రయం బుడిపిరి కా
లాంతకనిభుఁ డగు పసనుఁ డ, సంకభుజావిక్రముఁడు గవాక్షుఁడును ధృతికా. 289
- చ. త్రిరుఁడు ఘోరబాణవిరతిం గపిసేన వడంకఁజేసి య
ద్రిశిఖరసన్నిభుండు నతిధీరుఁడు వానరపుంగవుండు నై
నకేరభుఁ గ్రూరమాగ్ధణగణంబుల నొంచిన సంచలింప క
ప్రీతికేరభుజం బ్రియాలకటపి స్వపివాటుఁడు నొంచె నవ్వుచున్. 240
- క. కుముదాకంపక గళర, సముదాయంబుల దురంబు చలుపునడం జే
జముదాడి విడిచి యుసురుఁడు, జముదాడికి వెలిచి పటమ చాడ్చునఁ బాతెకా. 241
- క. ఇమపంచకమున వానర, వృషభుకా వృషభుం జలింపఁచేసిన జేప
ద్విషుసారణు నోరిలక, దృషదాసారమున ననికఁ దెరలగఁ జేసెకా. 242
- సీ. అతికాయఁ డతికాయఁడై చలంబున దుభవితుల వేర్వేల విశిఖపంచ
గంబున నొంప సాలంబుల ద్వితకంతపుత్రుబలంబు కుంతితంబు
గాఁ జేసి యార్చి రక్కపిరులు లలుక ధూమాత్తుఁడు బలువిడి వక్ష మవియఁ
బిడికిటఁ బొడిచిన బెదరక కేసురి కేసరిప్రతియండు కీకులార్వ
దూలముల నన్ని కాచరుఁ దూలనేసె. నమితమాయావి యగుచుఁ దన్నాక్రమింప
విక్రమించిన దనుజులు వెగడుగుడవ, శుకునిఁ బడనేసె వేగదర్శి కడుజలిగి. 243
- క. పార్శ్వచరులు తన్న వినుతిఁచురీతిని వాని పార్శ్వస్థులు నలగ గంధమాదను
మహాపార్శ్వఁడు చేసిన నాతనిఁ దరునికాయనినిహతింజేసి యీతండు నొప్పించె. 244
- క. ఉజ్జనితప్రదుఁడు వి, హ్యజ్జిహ్వఁడు కేతబలిన్మహాగళఁ గవియ
న్లజ్జవిడిచి పాట నతని, వజ్ర! మహితాగముల విమర్దితుఁజేసెకా. 245
- క. ఇవిధంబునం దలపడి యమృతహీరులసమసమరకాళంబున విజృంభించుచుండిరి
తక్కినరిక్కనులు నుక్కుమిగుల నక్కపిబలంబు నెక్కడెక్క డని మార్కొనిన
నబ్బలద్వయంబున కద్వయం బగువిగ్రహంబు వహాగ్రంబుగాఁ జెల్లయండ. 246

క. పొడవుఁ డెయిదుండు కదియుండు, చదువుండు పోనీకుఁ డడు చనుడు రిపులకుం
బెదరకుండు చెదరకుం డను, మొదలగునుడు బుభుక్షునైవ్యములఁ గడు నిండెక. 247

సీ. కత్తులచేత మగ్గుటశరీరంబులు గోనీ క్రొన్నెత్తురు గ్రోలువారఁ
గుంభీనీధరములఁ గుంభికుంభాబులు వగిల్చించి మీఁదికి నెగయువారు
శల్లవృహాశ్వసుర్వారు లై క్రోతుల విచ్చుకత్తులఁ దలల్ క్రచ్చువారు
స్వఃదనంబులఁ బృథుస్వందనంబులఁ బిండి గావించి కథికులఁ గజుచువారు
ఘోరవారాచముల గుది గ్రుచ్చువారు, గ్రూరపాలాశనికరంబు ద్రొబ్బువారుఁ
గ్రోత్వఁ జీరెడువారు తాల్ జువ్వువారు, నైరి యుభయబలంబుల ననురకపులు.
వ. తత్సమయంబున. 149

క. అమితాస్రవాహినులు శల్లవృహాతటమాంసకగ్ధమాంశతశవమీ
సమర్థభక్తిములునై, యుచురె నుభయనైవ్యగ్ధమారణ్యనులక. 250

క. అంతట రాఘవుండు దిశాదంతశ్రుతిపాట ప్రదక్షిణరాసా
త్యంతరణుం డై దనుజుల, కింకరు శంతకు లయాంతకాంతకుఁ డగుచుక. 251

సీ. మండలీకృత మహాద్దండ కోదండఁ డై చండకాండముల వేచండతుండ
కాండమల్ ఖండించి కాండప్రకాండ పిచండముల్పండించి దుడి దనుజ
కుండలమండలిగండము ల్లేడు దోర్దండము ల్తుండి మార్తాండభీమ
మండలసద్భకుఁ డై శ్రుండలికభవాండి భాండంబు లవియఁ గోదండ రవము
ఖండమై నిండ రథపిండి పిండిగాఁగ, భండంబున మొండెమ ల్లాండవింప
మండలపరుండు రాముండు గండుమిగులు, మండె మండెడు కాండ జన్మండనంగ. 252

క. అంగము పెరఁగంగ నుఖాపాంగము లెఱ్ఱవడఁ బొదివె వాసుభట యా
తంగతురంగశతాంగబ, లాంగముల నృపుండు హగ్గణ్ణాన్విజ్వులక. 253

క. మన్ని గొనవాయంబులు పడి,తన్ని కొనుగజంబు లారంగి తఱిగెడి తేరుల్
మన్ను గొనశకంబులు నయ్యెన్నిఘోబాణు డగు వహీకుమునునక. 254

సీ. సమదనికాటనక్షిక కాటములపై రయమార నిమపనారసము లెగుమ
విత్తలానిపల్లవ విమతాశ్వకారణ్యభాగంబుపై గదంబులు నినుచుఁ
బ్రకట మాయజాల రక్షోరథిమ ఖాటుజములపై శిలీమఖము లేయు
నానాన్యరూపదానభూరి నాభీదమ్ముల శరసముదయాము నించు
నీది విరద్ధ వన కథమదేధ వేళు,వారముల మీద నాకుగవ్యాప్తి నెఱపు
నార యిటుకఁటి ధ్వయ రాగ్వయంబు, నందక డెదు లేడని యవరు లెన్న.

- సీ. కుప్పలుగా నేల గూలిం రిభకేతు దండంబు బురుధవిత్తములు గాఁగ
 నుడుగక మడుంగులై కడువడి వెడలెను కీలాలధారలు ఘృతముగాఁగ
 దలచుగా నెల్లెడఁ దొరంగినముదగ్రఁధశకలములు సమిధలుగాఁగ
 బారిఁబారివెడలెను భూతబేతాశము ల్లుదము నొందెడుసభాసదులుగాఁగ
 మాగ్గణాలి ఖజాకాక్రమమ్ము గాఁగ, నాగ్రహహవనీయాగ్ని నానురభట
 పశువిశసనంబు గావించి ప్రబలి వేల్చె, ఋధుహితకరుండు రామధార్మికవరుండు.
- సీ. కూలప్రతికాశనునితాస్త్రము లేయు నొకమాటు రాజహతి కడువలిగి
 చక్రసంకాశపుష్పత్రాఘము నిగుచ్చు బురుషోత్తముఁ దొకపరి కడంగి
 బ్రహ్మకీరస్పదృగ్బాణజాలము బువ్వు నొకవేళ లోకేశుఁ డుగ్రశక్తి
 వజ్రనీకాశ దుర్వాశేషులు చిమ్ము నొకతూరి విబుధేంద్రుఁ డుక్కుమిగిలి
 కాలదండసదృక్షోగ్రకాండచయము, ముంచు నొకసారి యక్కాలమూర్తి కనలి
 వ్రాలి యొకత్రుట వీరనర్తన మొనర్చు, రాముండు శరాసరజాభిరాముఁ డగుచు.
- వ. ఇట్లు రెండవరుద్రుండునుంబోలెఁ బరాక్రమించు నమృతాదనుర్ధరు విజృంభణంబు
 సహింపక ఈకసారియహాకాయమహాపార్శ్వకంపనాదివాసవలోకం బలోకసామా
 న్యగతిక బలవసంబుచేసి యక్షయశరధి యగుదాశరథిం దొడరుటయుం దచ్చరం
 బులు లోఁగొని భంగంబుల నందించుటయు నయ్యామినీచరసుమనయంబు పొడవ
 డంగ నంతఁ దిత్సవయసాంధ్యరాగారుణప్రభాభాసితం బగునభోభాగంబు నపహ
 సింపుచున్ననో యన భూదేవియు సాంద్రతరగత్తధారాపరిష్కర్తయై యొప్పునట్టి
 యెడ సామిత్రియు ననేక చతురంగ జాతెంబులం గృతీభూతంబులం గావించి మించెం
 గుంభినీధరంబులం గుంభిమంధంబులు వగిలించు నాంజనేయంబు నాజానేయంబు
 ల నశ్వతరనికరంబుల నశ్వతరునికరంబుల నశ్వరంబులు గావించె నంగదుండునుం
 బరుషపాపాణప్రహరణంబున నంద్రజిత్తు నంగద నొంచించుటయు నతండతనిం గిటు
 రించి సమరంబునకుం దొలంగెం దక్కిన యక్కపినికరంబును రక్కసులం బెక్కిం
 ద్ర నొక్కమొగి నుక్క మిగుల స్రుక్కించుచుండి రిట్లుంగదుం గేడించి భండపరా
 జ్యుఖుండై దశాననందనుండు దురాలోచనంబున.

257

- సీ. అగ్నిగంధనమగునరదంబు శరశరాసనకవచంబులు సంగ్రహించి
 ప్రబలెడునంధకారమునకు మాయాతమంబుతోడ్పడఁగ రయంబు మెఱయ
 నుతిమెడ జలద మొకోయన మేఘునాదుం డగవ్యవృథుండు గడంగి
 దిగవదనాంకిగర్భత చారశ్యంబు విలుతుఁబో నేడని విన్నుఁ బ్రాణి

రాఘవులను వానరప్రకరముల భల్లూక నాయకుల ననేకవివిధ

ఘోరసాయకములు గొదగొని పుంఖాను, పుంఖములుగ వీచె బుడమినిండ. 258

క. ఒకదెస వెసవార్చు నృతీ, యొకవైపుననుండి వీచు సుగ్రాహ్మయు లిం

శొకకడఁ గడుఁ బేర్చుఁ గళాపికలై కపిసేన యొడుఁగ భీమబృత్తిక. 259

వీ. ఒకమాటు పదిమాటులు కటారు లరుదారు గతివైమఁ గపులదొక్కలు సిరుంగ

నొకనిముసమ్ము మహోగ్రమ్ముగాఁ జిమ్ముఁ గఱుదు చుహితుల కనుజవోవ

నొకవేళ శరజాల మురులీలఁ బటుసాలచరులపై నేయు వక్షములు వగుల

నొకమాటు నగళోటు లొగిమీటు నిపినాటుల శిరంబులు ఫలంబులగతి నలఁగ

బాపురే కొంతనేపు సమీపుఁ డగుచుఁ జూపు నిజరూపుఁ బ్రవగులయేపుఘోర

రూపుఁడైమాపు సురవడిఁ జోపు మేఘునామఁ డెంతయు మాయావిదోదియగుచు.

గీ. దారుణరణంబు మేఘవాదంబు గాఁగ, దేహాఘ దీప్తి విద్యుత్ప్రదీప్తి గాఁగఁ

గలితశరవృష్టి వర్షంబుగాఁగ నొప్పె, జన్యయుఁ శక్రజిత్తు పర్జన్యకరణి. 261

ఉ. పెండియు నయ్యింద్రజితుండు కాంబరికుండు గావున భండనంబునం గండు మిగిలి

ర్షుంఝాసమీరణం బరణ్యంబునం బోలె వానరసేనాకాననంబు నిజాశుగమగుత్త్ర

భంజనంబునం బడల్పదండేయుచున్నంగనంగొని హనుమదాదులుం ద్రదక్షిరణం బుప

లక్షించి వృక్షపృథుక్షోణీధరక్షేపంబు గావించి విఫలప్రయత్నలై యతిప్రయత్నం

బున నిజనైన్యంబు నైన్యంబు నొందవండం దన్యానూప్రతిఽద్భుడుగాని విభీషణం

డు తోడ్పడ నోపి రక్షించుచు నచ్చెరువందు భరంబు నొందుచు నిష్కారణంబ

రణంబునం గూలుచారలకు విషాదంబు నొందుచుం బరిభ్రమించుచున్నత రాముండు

సర్వగుండె. 262

క. వీరకం బ్రవగానీకము, డీకొని పోనీక కడువడిం బోలెడు ఘో

రాకారాకరదనుజా, నేకముఁ బోకార్చి క్రోధ మివృద్ధి గాఁగెత్. 263

ఉ. రావణి యేయు మార్గణపరంపర వానరసేన దీఁతం

బోవకయుండ భూరిశరము ల్విడించి తడియబాణవి

గ్రావణకోలి నున్నయెడ రాముని రామునితమ్మునిం దళ

గ్రీవ తనూజుఁ డేను విపరీతరయ్యాకృతచాపనైపుణిక. 264

గీ. ఏని గోగోచరుడుగాక యెల్లదెసల, నాటుకొని యుల్కుకభ్రమణం బొనర్చి

నట్లు మెఱయుడు నైఃపకయనుజుఁ గాంచి, చూడయముడుకంగ రాఘవుఁడిట్లులనియె.

క. వింటితె లత్మణ మాయ, స్వంటి కెగసి కనీబలంబు విలుచుచుఁ దనచే

నిఁజ్జిలక నూకెడు వగ, కిటఁ బడక యెట్లు కలఁగకఁజుటఁడు కడిక. 265

16. కావున సంకయింపఁ బరిగాదు విరించికరంబు వీనివై
 శేవిదఁ గర్జ మన్న రఘుపీఠుని గన్గొని లక్ష్మణుండు దు
 ర్భావుఁడు వీనివై నెగురఁ బాడియె బ్రాహ్మయ నస్త్ర మనన్యబా
 జావలి వీని ధూర్తుఁ బరిమార్తము మార్తర కార్తి పూర్తికా. 267
17. బ్రహ్మస్త్ర బల్పవిషణ్ణులకుం బ్రయుక్తులై త్రిజగత్సంహారంబు గానించు నీవు
 కోపంబుఁ దక్కు మే నేనిధంబున నేని వీనిఁ బరిమార్చక తిక్కుదునే యని పలి
 న కాంతుండై. 268

— 1 నాగపాశబాధన కథ —

18. మాయాతమిన్ర సెంతయుఁ మాయం బగుట్లు రాయమహికాంతుండు ఘో
 రాయతమూర్తి ప్రభాకర, సాయక మేయం దలంచు సమయము లొనన్. 269
19. నాశీకప్రభవప్రద త్తవరగంధస్ఫూర్తి నుద్యత్సవి
 ద్వేణాబంధురవిక్రమండు హరిజన్మేళం దతిసానిత
 త్వేణా నేకమఖోగ్రదంతభయకృజ్జిహ్వనికాతోజ్జ్వల
 ద్వ్యాత్మకప్రగ్రహబద్ధపీడితులఁ జేయం జూచె భూపాలురకా. 270
20. రామలక్ష్మణుల నాశీమపాశంబుల నాశంబు నొందింతు నని తలంచి యత్తులున
 రక్కసుండు 271
21. కనదస్త్ర బరినోసి యేముటయు న కళకోదరాస్త్రప్రసం
 జనితాహిప్రకరంబు గోజుచు మహాశృంగంబు సుంధిల్లఁగా
 జని యుద్యదగతి రామలక్ష్మణులఁ జంచత్కార్యులొ పేతులకా
 దివకృత్వత్వల న్నదమ్మలఁ బ్రబంధించె నృహోగ్రాకృతికా. 272
22. బుధించిన నుగుతరకర, సంధానాకగ్న జాది సాయర్థము లే
 మి, ధాత్రి బనము లూక, గంధ మిడలి పడిరి నృపు లగణుల భంగికా. 273
23. ఇట్లు నాగపాశప్రబంధబంధిగు లగు రామలక్ష్మణులు మేరుమండరంబు లొరగిన
 చందంబునఁ గపిబృందంబున హాహాకారంబులెఱుఁగు వ్రాలి రట్లు వ్రాలిన రాజరగ్న
 ద్వయంబున. 274
24. సైనావినిద్రుఁ డగు లయ, రుద్రునిక్రియ నొరఁగఁబడిన రూఢక్రిగం
 ధద్రుమము భంగి నహివృత్త, ప్రవాణిపుండు రామభద్రుం డొప్పెకా. 275
25. చిల్వత్రాటికట్టఁ జెన్న దొరంగిన, రాజగుతుల దివిజరాజనతులఁ
 జూచి దోర్తి రనుఱు సోఁకముఁకలఁతొని, పుత్రుఁ డఃత్సవత్తునఁ బురికిఁబోయి. 276

- క. చెంతం దైత్యులు హెచ్చరించుచు నును లేచెను నృహాథి న
త్యంతంబున్ ఖచరాళి సన్నుతులు సేతుం బర్యతాభీరి
ద్వంత్రత్యభిపాటనకుమజయధ్వానంబు మీఱంగ ని
శ్చింతం బ్రోలికి నిట్లు నోయి ప్రతివీక్షించెన్ దశామ్యుగ బిశత్. 277
- క. కరి మ్రొక్కి కపులు విడిగిరి, వినినాతులై రహితు లేల వెఱచె దతి కుదం
బులఁ దేలు మంద్రజిహ్మం, దనయునిఁ గాఁ గనియు నేల తలఁక మనమునన్. 278
- చ. అనిన విని యవ్విత్రకోసందతుండు మందోదరీందరుం గతుంగొని మహాసంకుడ్రై.
క. ఏచినశత్రుల సరుయం, జూచితివి మదీయన్యదయశోకతయంబుం
రాచితి విలువిద్యనీన్, నేదినక్రియఁ దొల్లి యొరులు నేర్పిరె యెందున్. 280
- గీ. రణములోన వింటిరణము మెండుకొన బృ, దారకులు దలంక దారకుండ
నహితతాస్త్రకోటి నహితవానరకోటి, గొఱతవెట్టి తేమి కొఱఁత నామ. 281
- క. అని మఱియుఁ బెక్కుభాగులఁ, దనయుం గొనియాడి జనకతనయాచునికి
నివ్వమఁ దురగాస్త్రపాశ, ప్రణహతులైపడిరి చెడిరి కాపువు లనుచున్. 282
- చ. అని సగర్వంబుగా నాడి. 283
- చ. భుజదళకద్యయం దనుగవుఁగవుఁ దాపులఁ గాంచి మామర
న్బుజకళోగ్రపాశములఁ బొల్పు హరించితి మింక నింద్రజ
ద్విజయము వీటఁ జాటుఁ నని తెల్పుచు నంతిపురంబులోని కా
త్రిజగదభీష్టఘాతుకుఁ డతిప్రమదంబునఁ బోయె నవ్వయన్. 284
- క. తదనంతరంబున మత్తుం డగు నింద్రజిత్తుండును నధికవిలాసం బగు నిజనివాసంబునకుం
బోయె నంతఁ గాపురంబును రక్కసులకుఁ గాఁపురంబు నగులం కాపురంబున విజ
యఘోషంబు విశేషం బయ్యెడ నయ్యెడ వెక్కను లగురక్కసులుం బుష్పితానోక
హానేకఘనం బనునశోకవనంబునకుం జని ధూరిధూసరితాలక జాతవదనకజాతయగు
జనకజాతం గాంచి యిట్లనిరి. 285
- ఉ. పావని పావనిప్రముఖపాదపచాయల నెల్లఁ గూల్చి మా
రావణి సర్పమాగ్ధణపరంపరఁ ద్వత్పతిఁ దత్సహోదయం
బోవనికిన్క నేనీ పారిపుచ్చె నిజంబుగ నాత్మలోన రా
మావనిజానిఁ గూర్చి వగ నందకు మింక శుభంబు నీ కగున్. 286
- క. ఈవని వఁలం బొగిలెన, వీ వని యోదార్ప మమ్ము విచటికిఁ బంపెన్
రావణుఁ డభిలజగిల్చి దావఁబుఁ డింక మగవనేల రాజనిభాస్యా. 287

- చ. అనుపలుకు ల్విషేషుల నుట్టుకును బెనుముగ్గు నొంది య
త్తనుతరచుధ్య సీత విపతక్తవలీతరుధాగి గాఁగ వ్రా
లిన వన మాకు గామాతిఁ జల్లిచెఁ గడు న్నగజస్థితక తునం
దనర వినిశ్చలత్వము నుదగ్రవిచారము గల్గియుండుటకా. 288
- చ అనుత మూర్ఛనొందినధరాత్మధవ నిజనాన్యధాభిషే
చనమునఁ దేల్చి ఫ్రణ్యజఁబాతములు ల్పునుట్టి పుష్పకం
బునఁ బ్రజటాభిశాఁ కొనిపోయి రహస్యవిధికా స్తుత ల్పజీ
వనులుగ నున్న వారని ద్రువంబుగఁ దెల్చి మఱియె యామున్. 289
- క. ఈవిధమున నన్నుపకుల, చావమి యెఱిఁగించి యాత్రినట పుష్పకముకా
వేదవలించి యశోక మహావృక్షముక్రింద నధరాత్మజ డించెకా. 290
- క. నిక్కము చింతింపకు మీరక్కమునకుఁ దనకు వశమె రాసువుల ననిం
ద్రొక్కనఁజేయఁగ నిటువిన, మెక్కడినక్క నురలోక మెక్కడ నక్కా. 291
- వ. అని మఱియుం దగిన వననంబుల నప్పురచుపతివ్రత కప్పుణ్యాత్మకాలు మనస్తాపో
పశమనంబు గావించుచుండె నంత నక్కడ. 292
- క. దర్శికరపాశంబుల, దోర్శ్యము మాలి నరపతులు చిక్కిన ని
గ్ధద్యులగుచు నచటఁగవట, నుర్ద్యునాచరులు వగచుచుండెనువేళకా. 293
- వీ. నిజనశబుల కాపర జనించె వానింత యని చనుదెంచు నర్యముఁ డొంగఁ
దనయంతవారు వేశన నొంది గని చూత నగుదెంచు ఖండేయధరుఁ డెంగ
దివిజపత్తుల డప్పి దీర్చుట కింకరపంపున నల్ప నమృతంపులుద్ద యనఁగ
విశవత యూర్ధ్వవింది గానునిఁ గొల్పి వస్తుచుండెడి నారిభక్తి యనఁగ
ఘనుల లీలామయవ్యగ్రహుల రాచులత్కృపలఁ జేరవచ్చెఁ గలమృదనిరవన
నాశనమాతాశనుండు రజాశనుండు, నారగు డార్తజనపద్యనారనుండు. 294
- క. వచ్చి నిజకాంతి నగచు, లచ్చెగుపడిమాడ నజగరాస్త్రప్రవాహి
నొచ్చిన రాముం గనివా, పుచ్చి విరించిసుతుఁ డిట్లు పోగడం దొడఁగెకా. 295

దండకము.

శ్రీమహాభానువంశాబ్ధిసోమా రిభుస్తోత్రభి న గుణస్తోమధామా ప్రభాధామ
ధామా జగద్గీశనామా మహాగ్ధామ రామాభిం మా నురాంచత్వికారామసీమా సమా
కారుకామా మున్విష్టిగామా తుమా గామ చంద్రమాకామ నీలాంబుడకాయ ముతా
మగ్రతామగ్రప్రేమ పుగ్రామసోమా కృతజ్ఞేమ సర్వలలజ్జేమగామా వహోహాధు

రిం దన్వత్ప్రభావప్రకారంబు లగ్నిపనెవ్వారికిం దీగ జేసెంత నీవాది విష్ణువశ నాద్యంత
కూన్యండ వచన్వత్ప్రపంచస్వరూపుండ విభూతశాలాబుగ వ్యాకమూలంబున న్నిండి
యున్నాడ వేతన్వత్ప్రపంచప్రకృత్యంతంబు సర్వంబు సర్వేందుశేత్రంబుట జాతు పూ
హింపగా శక్రులు స్మిత్రులు న్నీకు లేరైన దుష్టాదురధ్వంసశిష్టానవాగ్ధంబు సర్పియ
టక జన్మకర్మాదులం బొంది కర్మితు వాదిన్యహామీనకూర్మోగ్ర ఘోషీన్యసిన్హూయ
మాయా వటుర్భారవాకారము ద్వాల్పి వేదాపవళు నోన్యకాభ్యర్థి స్మహేంద్రారియభ్యు
న్విదారింది మంథానపుధ్వీధరం బెత్తి దక్షుక హిరణ్యాక్షు ఖండింది తత్పూర్వము
జంపి హళిం బలింబట్టి బంధింది మయ్యేమహాబుల్ ఖలావశ్యధీకారింగూల్పి వేదక
న్విరించామోర్వీపతీదైత్యపుత్రేంద్ర ధూదేవులంబోది తీలిప లీలామనుష్యుడవై దేవ
తీర్థభృతుమ్యాదుల న్నాధనొందించు దుష్టన్యతుమ్యాదు లోకత్రయారాణుల న్రావణుం
బుత్రమిత్రాదిసంఘంబుతో గూల్తు సందేహమున్లేగు నీవింక న్రామకృష్ణారతారంబు
లక బుద్ధకల్మాషినిరూపంబులంచాల్చునన్నాడ వార్తిం గరిండుండు రావే కటాక్షిం
చి రక్షింపవే యంచు మున్వేదబం బొప్ప నిన్వేదగాఁ బోషితాశేషభూచక్రముం
జక్రము స్విక్రమం బొప్పగా వైచి యానక్రముం గూల్పి తీవింక నెన్నేనియం దేసి
తట్లుండని మేళువబ్రహ్మాదుఁ డీవాయు పుత్రుండు నీపం క్తికంతారుజన్మండు నీధ క్తసం
ఘంబులో వారమేకాక యేవార మేభారము న్లేక కైవారము న్నిన్నుఁ గావించు నా
వారమే వార మాప్రాద్దులేప్రాద్దు లావేళలేవేళ లాత్యన్యహాత్ము ల్భరత్పూజ గావించు
రక్రాంతము న్నిన్ను వర్ణింపగాలేని యాకాలము గ్లాబము ల్నీకు దాన్యం బరశ్యంబు
కుద్ధాత్మతం జేయఁ గాలేనియా కాయముల్లాయున్న సహరాధనాహీనముల్లోఁ ముల్లోభగ
ముల్నీకుఁ గాకన్న యగ్రం బశ్యంబు నీవిగ్రహారాధన లేని చంచలములుల్ క్షయంబు
ల్లకు న్నీకృపాపాత్రముల్లాకలాభించునాయముల్లాకాయములే నిదనం బాలకున్వట్టియేదా
ములుం బాములే బ్రహ్మపున్నీర రుద్రుడవు న్నీర : ప్లుండవు న్నీర జిప్లుండవు న్నీర
కాలుండవు న్నీర నక్షత్రము ల్నీర భూమ్యాదిభూతంబులు న్నీర దివ్యంబులు న్నీర
యాచార్యుఁడక శిష్యుఁడుం గర్తయుం గార్యముం గారణంబు సరివా
ర్థులు స్వేదకాన్త్రంబులు న్నీర సర్వంబును న్నీర లోకంబుఁ గల్పించిరక్షించి శిక్షించు
ట ల్నీర పుం స్త్రీయంబునక శ్రీత్వచండత్వముల్ సౌఖ్యసౌఖ్యంబులక జన్మకర్మంబు
లు న్నామరూపంబులు న్నాల్పగృధ్వంబు ల్నీకు లేవెండు నేకార్యముం దావకీశాంత
రంగళమే యైన నేనొక్కవిజ్ఞాపకం బిట్లుగావింపగా వచ్చితి స్సర్వసామర్థ్యకరకుండవై
యండియం గానిచందంబున న్నాకుల న్నోకుల న్నోమలన్ ఘోరసంసారసంబద్ధులం
జేయు నీవిగతి న్నాగపాకప్రబంధుండవై చిత్తు టత్యంతముం జిత్ర మిధాత్రి సౌమిత్ర

ధాత్రీరజచ్చన్నుడై చెన్నుఁ జాల్నేడఁగాఁ జేదగా నన్నవఁ డెన్న నిప్పన్నగవ్యా
ప్తి నిట్లున్న నీబన్నముం గన్నులం గన్న విన్నహాపన్న వృత్తిన్నరు ల్విన్నరులృన్నున
నిన్నునకొ ఖిన్నతు గన్నవారేకదా వీరి దాఁకొన్న రక్షోవిపక్షోగ్రకాతాశ్రుజాత
ప్రభూతప్రభూతప్రకాంతుండ వై యుంటయు న్నీకు లీలావిశేషంబ కాఁబోలుఁ గా
కున్నఁ జీకాకునం గాకులంబోలె నీమాఁకలం బోవఁగాఁ జాతువే మాడు నీనూరెల
నీరె లంకాపురిం గాఁపుఁ బున్న రాకాసులం గోసి వీతానులం జేయఁగాఁ జాలియు
నోలియున్నావు నీరంచు వాతాత్మజాను ల్విచారించి కన్నీరు మున్నీరుగా నించు
చున్నాను గన్నానుగా రీవిపన్నిచ్చు ఘోరాగ్లావోత్తీర్ణ దక్షప్రకారంబుఁ గ్రూరంబుగాఁ
జెల్లు నైఱు బు జ్యోబు హైన్యంబుగా నామదైన్యంబు వాటిల్లె వేయేల నీదాస
కోటిం గడు శ్శేటి సద్దైన్యంకుం గరుత్మంకుం జి తింపు మాత్య స్ఫరద్యాహానాహా
నం జేసి యాశీషప్రసాదంబుల్ గ్రహధీశుఁ గన్గొన్నప్రాలేఖజాలబుజులంబోలె
దూరంబులొ నన్మృతాకాముఁడొ వైసతీయుండు గాకెవ్వరుం బాలరీమూర్తి దీర్పంగ
నేఁబోయద న్భూభావంపు భావింప ధ్యాని కామంబులు న్యోక్తుము సుత్వము న్రాజ
సంబుం దమంబుక దయానత్యశాచంబులు న్నూతియు ద్వాతియు న్నీకటాక్షోపలబ్ధం
బు ల్లితైవ నీఁన్న వేరై న యుగంబులే దీజవత్సంబు నీకేల యధేందుకాటా నమత్పాద
కంజాతకః జాత సంచాతపః జాతి కంజాతినాభీనదా మానిహార్షప్రదాయా సదా యాత్రి
య న్నిన్ను కరించువా రెంతపుత్రాత్మభూః పితృమూర్తి నమో రామమూర్తి చిదా
నందరీ జగద్దీక్షరీ కళన్మూర్తి లోకానురీ : మస్తే నమస్తే నమః 296

క. అని నారదుండువినతి , చివ దివ్యజ్ఞానబోధశీలం డగుచు

మృగినాథుఁ బొగడి వీడ్చొ, ల్పినరేఁద్రుండు మానసమునఁ బ్రియ మిగులొత్తన్.

కా. పాకాదిప్రమథామరు ల్లింపతింపక బ్రహ్మపుత్రోక్తిని

శ్లోకవ్యాకులత స్సమాహితమనస్కుడై తలంచెన్ ఛదా

స్తోతోజ్జాతమరుద్విహూతిహమరంతుక దైర్యరంతుం బ్రభీ

మాకారాహికృతాంతుఁ బాలితగరుత్మంతుక గరుత్మంతునిన్.

298

చ. తలఁచుడుఁ దత్తెఱంబ వక్షధాధరకాయుండు వైసతీయుఁ డు

త్సలహీతికాంతినిర్జ్ఞతపతత్రనికాయుండు నిర్వ్యపాయుండు

జ్వలసఖసాంపరాయుఁ డురుసాధువిధేయుండు గాఢగూఢపా

తులలభయదాభిధేయుండు క్షుప్తవయం గనవచ్చెఁ జెచ్చెరిక.

299

డి. వచ్చుఖగెడ్డరత్నభరవాతము వేతియు సోఁకినంకనే

హెచ్చు దొఱంగి పాములు విహీనభృతి స్పృహబంధనక్రియో

ద్యచ్ఛతురత్వ మేది సమయస్థితి మాయము నొందె గాలిచే
నెచ్చుట నైన సర్వములు హీన నొందునె యందుఁ బాడఁగన్.

క. కాళప్రకాశుడై యా, కాశంబున వచ్చు గరుడు గతి విని భీతి
న్నాశము నొందె నప్పన, నాశనబంధములు పువగ నాయకు లలరన్.

301

క. గరుడపరింగోదయమున, మరగతిమోబంధనంబు లుక్కడఁగెఁ గడుం
దరుచరముఖాంబుజులు, పారిబారి వికస్థిలై లోకముం దెలివొందెన్.

302

క. మరుదారమణీయగరు, స్వరుదారవ మెసఁగ వచ్చి మది యలరించె
స్వరుదారఁ గసరు సోయఁగ, మరుదారఁగ నమరు భూసుతాధీశునకున్.

303

క. వచ్చి నమస్కరించి నిలిచిన మువళ్ల వగ్గుసువల్లు డగు మువల్లుగనంగొని విగతకాళో
దరపాళాభిరాముం డగురాముం డనుజగహితుండై యవ్యహాపహు బ్రత్యభిసందన
భూర్వకంబుగా సంభావించి

304

ఉ. నీ నట వచ్చుటం గడు వినిశ్చల మయ్యె మనఁబు నాగపా
కావనావృత్తి మార్చి మము నక్కటికన్ దరిఁజేర్చి లెట్లు సు
భావన నేయిడెర్తు నిను వద్దుగమూర్తి పతంగవంశేసు
జీవన యంచు సన్నుతులు చేసినఁ బొంగి ఖగేంద్రుఁ డిట్లుకన్.

305

క. దేవా నీవాదిపురుషుండపుఁ బురుషోత్తముండపుఁ గాలస్వరూపుండపుఁ నగుదువు. భవ
దీయనకల్ప వికల్పంబులం జేసి యోశ్రిప్తిపంచప్రవృత్తినివృత్తులు నెల్లయందు నట్టి
బ్రహ్మాదిసుగ్రహార్థి తజస్యుండ వైన నీకుఁ బలాశవాతాశనఖాణపాశనాశనంబు వింత
గాదు రావణకుంభకర్ణ మేఘనాదాదిదనుజవధవిధోపాయంబు నశ్రమసాధ్యంబ
యని పలికి వెండియు సహస్రనామతుల్యంబును భవభయతారకంబు నగు భవదీయ
పవిత్రనామస్మరణంబున జనంబులు గలికల్యఘంబులం దొలుగుదు రని చెప్పి తానర
హ్మదయభయతోకాతంకంబులతోడ నంతర్హతుం డగుటయు రామలక్ష్మణులు
మహావీర్యులనం బొదిలి రయ్యువసరంబున.

306

క. తతశాగపాశబంధచ్యుతులం బంక్తిధరాజనుతుల స్వహిమో
న్నతులం గని కపు యధోద్ధతులై భయదావ నరైడికితు లగుడన్.

307

క. క్రూరోరగబంధచ్యుతు, లైరాఘవు లుద్రిచరల నానామనకుం
బ్రేరేపించుట దనుజాదు, చాయలచే దెలిసి కడు విచారించె నెడన్.

308

క. చింతించి యద్దశకదనండు సువిస్మయంబును సహదాదును సభయంబునుగా నిజ
నైనికులం గనుంగొని

309

- ఉ. కాతమహాహిషాశములఁ జూరక రాముఁడు లక్ష్మణుండు ను
జ్ఞాతకుతూహలంబున స్వనైస్యము సంగరకేళికి న్నమా
యాతముఁ జేసి పేర్చుట మహద్భూత మక్కపిననయు న్నమా
ద్యోతితపూర్ణిమాహిమకరోదయవార్ధి తెఱంగు దోచెనెక. 810
- చ. పృథివిని వానరు ల్నరులు భేదము నొందమి వింత రాలువా
రిధిపయిఁ జేలియంట విపరీతము మర్మములు నాగపాశసం
శ్చిలులు గామి యెంతయు విచిత్రము దానవులార యింతకు
న్విధి చతురాన్యుఁ డేమిటికి విస్మయ మందఁ గడంగుఁ డాచికిక. 811
- చ. అనవుడఁ ఘోరమస్తులు భయంకరమస్తులు వా సివాజి వా
హనులు మహారథస్థులు ప్రహస్తముఖాసురు లేమ మేరు భం
డనమునఁ జేరువాడి నెగడం గల మంచుఁ గడు న్నిడంబులం
బనివడి గ్రద్దలాడ దిగిభక్రుతిదారణకారణార్పణిక. 812
- క. లంకాపురంబు వెలువడి, శంకాతంకంబు లేక జలజహితకులా
లంకారునైస్యము నాని, హంకారతఁ గవిసి యార్చి రారూఢభృతిక. 813
- ఉ. తాడినఁ బోకుపోకుఁ డని తాగ్గొని కేకలువెట్టి వానరా
నీకము వీక డీకొని యనేనిధంబులఁ దిండ్రికిక శ
మ్యాకమధూకభూరుహచయంబులవైచిన దేవదానవా
నీకముచంద మొంది తడనీకినులట్లు పెనంగునయ్యెడక. 814
- నీ. కంఘాణరింఖావిశ్వంఖులసంఘాతధరణీరజుంబు రక్తంబువలన
భూరికాహాశ్మలభేరికాహవజయధ్వను లుగ్రబృహీతధ్వనులవలన
బంధురసింధురనైంధరసుభటకబంధము లేతాశపటలివలన
చాలధ్వజనిరంతరాశ్మప్రజనితాంధకారంబు కరవాలకాంతివలన
శ్రమము లాహవవిజయవాంఛలవలనను, జెమటుబొట్టులు చిందగ్గి సెకలవలనఁ
బ్రాణభీతి పరాక్రమక్రమము వలన, డిందుడ నొప్పె నపు డక్కడిందిపోయ. 815
- వ. అట్లుభయబలంబులు నాహనదోహలంబునఁ జేరువాడిఁ బోరాడుచున్న సమయం
బున. 816
- క. అక్షిగళక్రృతు మౌతతి, తితుఁ బృథుక్షోణీభృశ్చదృతు ముకతుక
రతుశ్చితుడతున, పతుయు నతుయవికతుఁ బునగాభృతుక. 817
- మ. పరమానందయమాణుఁగదిసి కోనూర్తి విన్నూర్ణధు
ప్రసదస్వసుః ఘోరతక్పతి నభోభాగఁబు క్రయ్యక ధరి

- త్రవదంక న్నిశితాకుగంబుల విరోధి వ్రేసి నొప్పించె దై
త్యవరాధివ్యనుకూలవృత్తి యగు ధూమాక్షుండు తామ్రాక్షుండై. 818
- క. నొంచిన దైత్యాధముఁ గోపించి నభస్వత్సుతుండు పృథుసాలముల
స్థుంధినఁ దద్రుచములు దూర్లించి నరాదుండు గళవళింపనిమదితోకా. 819
- క. కాతాస్త్ర నివాతి వనచర, జాతున్నొప్పింప నద్రచరసత్తముఁ డు
జ్ఞాత్రోధమున ధ్వజః, పాతం బొనరించె బ్లరగబలము చెలంగన్. 820
- క. కేతనమలొడ నాతిని, నూతునిఁ బడవైచి హరుల స్రుక్కించి కపి
వ్రాతము తస్థానియాడ విభీతకమున యాతుధానుఁ బ్రిదులఁగ నేయకా. 821
- చ. వివతితనూత కేతనుఁడు వీతరథాశ్వుఁడు నయ్యుఁ బావని
గుపితవనస్కుఁడై గదల ఘోరకరంబుల నొంచి యాఝ న
క్కిపిటలకేళిరుండు పరిఘాయితదోర్బుగళుండు గానవుం
గృప యొకయింత లే కొకమహీధరకూటము వైచెఁ బిండిగకా. 822
- క. ధూమాక్షిభయఁడ దగునృద్ధామ్రాక్షుం బిండిచేసి తొడరినకినుకం
దామ్రాక్షుండై దనుజుల, నామ్రజ్జోణీరుహముల వాత మొనరించెకా. 823
- క. తెంపున ధూమాక్షు బలముఁ, జంపెడు నద్రచరనాథు నైరింపక ని
మ్మఁపితరత్తనఁ దగుచుఁ బ్రకఁ పనగుతుమిఁద నయ్యకంపనుఁ దడరకా. 824
- మ. అమరాకంపనుఁ డయ్యకంపనుఁడు ధూమాక్షాంతకుం జాట్టు ము
ట్టి మహాకాయక మెక్కువెట్టి శరవృష్టి స్థుంప మున్నీతిచే
సమరారంభము మానియున్న యనుచు ల్సంఘంతులై వానరో
త్తమ సేనం దొడర నివృద్ధమగు యద్ధం బయ్యె నప్పట్టుఁకా. 825
- క. అశ్రుదుపదాతిపదావత, విపులధరాచేణువులు రవిప్రభ నాఁగం
గళులందైతులు సమృద్ధపుఁ గయ్య మొనర్చి రదభృత్తితి వెలయకా. 826
- క. బలులగు నకంపనమహా, బలనుతులబలమున దైత్యబలకపిలము
ల్బలువిడి దుర మొనరించె, బలలమునకుఁ బోరు డేగపడువులు నొలకా.
- మ. తదనంతరంబున నభయసేనాద్రస్రావితరక్తధారాచ్చటాపరిషిక్తంతు సర్వసర్వం
నహారజోధకారం బడంగుటయు నక్కపిబలంబు.
- నీ. తుఁభంబుల మదేభమ భంబులు వగిల్చి తుఁభులఁ గుంభులఁ గూలనేసి
యశ్వకర్ణములచే నశ్వకర్ణము లూడ్చి నశ్వాలి నశ్వత్కహతి వధించి
యక్షుంబుల భయంకరాక్షుంబుల విడిర్చి లలితభంబుల రథంబులను నుల్చి
స్కంధము ల్కంఠ కంఠంబుల నగిల్చి వీరతరులఘోరవీరతరుల

సలఁచి వైజయంతికల వైజయంతికా, హతుల నవనిఁ గూల్చి యసురనైవ్య
మాకులమున మిగులఁ జీకామవడఁజేసి, యమితనిక్రమమున నడవటమును.

క. నిజనైవ్యము ప్లవగులచే, గజవిజి యగుటెల్లఁ గనిఁజుకంపనఘాత
ధ్వజ మస్త్రోఽఖిల సహిత, వ్రజనన్యాయ్య మగుడు నవ్యాఘ్నకాణ్. 839

చ. ఘననిభుఁ డాంజనేయుఁ డురుకాయుఁ డకంపకులేరి కడ్డముం
జని తరుదగ్రకాతశరజ్జరితాంగుల సంగదామల
స్వేనుకకుఁ ద్రోచి వాలమునప్రేసిన దానవుఁ డొల్లఁబోక యా
తనిపయి నేసెఁ గ్రూరనిశితప్రవరంబు లనేకసంఖ్యలకా. 880

ఉ. ప్రేసిన వాయుపుత్రుఁడు పవిత్రుఁడు కొండరథంబు గుండగాఁ
జేసిన నొండులేరి కతిశీఘ్రుగతిం బఱచేర నాఖిలుం
దాని నరాదను ల్బుడివడం గుధరావతిఁ గాలగోచయం
జేసి నభంబు నిండికొన నింహరవం బొనరించె మించగకా. 881

క. అవ్యాహతబలుఁ డపరిమితపూహప్రచనాతిదత్తుఁ డసురసం
భావ్యచరిత్రుఁ డమిత్రమనోవ్యాధినిభుం డకంపకుఁడు మృతికొండకా. 882

క. శోకవ్యాకులముకా హా, హాకారము నైన దానవానీకమును
ద్రేకంబునఁ బరికొల్పి మహాకాయుఁ డాహాముక కాయిత మయ్యెకా. 883

క. అంగదముఖులు వానిప, యింగవిసిన నైవ్య ముత్సహించి యసురనే
సాంగముల రూపుకావఁ దొడంగిన దనుజుండు భనువు తంకృతి మెఱయకా. 884

చ. కపులఁ గదంబవృష్టియునుగకా దహబాధముఁ జేయ నేయ న
కృతులఁ గదంబవృష్టియునుగకా దహబాధము నేయ మాయచే
విభులరణంబొనర్చి మను విచ్చిననైవ్యముఁ గ్రమ్మఱింప న
కృతులకు వైశ్యవాసులకుఁ గయ్యము చయ్యన నయ్యె నయ్యెకా. 885

క. ముక్కులముక్కులుఁ బ్రక్కల, ప్రక్కలుఁ గ్రిక్కిరిసి పడిన వదనరదనముల్
చెక్కులచెక్కులు నక్కడ, నక్కడ నక్కజ మొనర్చె నక్కదనమునకా. 886

క. గుంభితఃక్రము లగుచుం, గుంభులచే మత్తవంభివంధము లలతిం
గుంభములయట్ల పగిలిచి, వంభినిఁ గప్పి రపుడేయఁగులవీయఁగులకా. 887

న. ఇట్లు వనచరబలంబు అరవడించుటయు.

నీ. బంధురకంధరగంధసింధురములు బలువైకొండలచెలుపు గాఁగ
ధారామనోజ్ఞ గాంధారాశ్వబాలము ల్పొడవైనతరగల పోల్కిగాఁగ

- బృంభశృహాభ్యజస్తంభేద్ధరథములు తీరెననానలలెఱుగు గాఁగ
తతదారుణవిహారదానవాకారము ల్కనునీయజలజంతు కరణి గాఁగ
గావిసెత్తురు బడదొగ్గి కరణిగాఁగ, ససురచతురంగ సేనామహంబు రాశి
మాగ్గణమహాశుగ్రవాప్తి మట్టుమోటి, వానరద్వీపము స్మృంపవచ్చునంత. 888
- చ. చెలియలికట్టభంగిఁ గపిశేఖరుఁ డంగదుఁ డాత్మయోధుల
గ్గల మగుకాత్రవాని యునుఁగం బడనీక సమద్ధరించి ని
శ్చలధృతిఁ దచ్చరంబుల కసాధ్యతనుం డముపొరె వానరా
వలిఁ గడుమేటి యీతఁ డని వారక యెల్లరుఁ దన్ను మెచ్చఁగన్. 889
- చ. ఇన్విధంబున మహాకాయునైన్యంబు దైన్యంబు నొందించుచు.
గీ ప్రకటఁగతి దాసి చక్రరత్నకుల నేసి, యాతుతోడ రథ్యంబుల స్రుక్కఁజేసి
యమృహాకాయఘోరకాయమృహార్య, హతినలఁగ నేసి చెలరేగి యార్పుట యును.
ఉ. మత్తశిఖండినీధ్వజ సమంచిత మన్యరథంబు నూతుఁ డా
యత్రము చేసి వేఱ యొకఁ డప్యహు చేకొనిలేర సెక్కియు
ద్వృత్తి బలంబులం బ్రవహీరులవైఁ గవియించి యార్పుడుం
గుతుకబండ్లి నెత్తురులు గ్రోలుచుఁ బోరిరి రాక్షసాధముల్. 842
- చ. అట్టి సుంకులసమరంబున.
క. పృథుఁడు గవాక్షుఁడు నిరువురు, బృథుకర మగురణ మొగర్చి పృథివిఁగలిపిరా
రుధిరాళు వజ్రనాథుఁడ్రుధిరాళున్ ఘోరకటతరుఁడ్రుహకులన్. 844
- చ. పృథుగవాక్షులు వజ్రనాథరుధిరాళుల విగతానులఁగావించుటసహించక.
గీ. కాలదంష్ట్రుఁడు మహాకాలదంష్ట్రాకరాభాన్త్రంబు లేయుచు సహితసైన్య
మెల్ల భీతిల్లంగ నేలెంచుటయు వృషభుండు వానరవృషభుండు వాని
బాణంబులెల్ల బాణంబుల మరల్చి సింహనాదము దిశాసింధురముల
కర్ణరంధ్రంబులఁ గడలుకొనఁగఁజేసి యాత్మయోధులకప్పు డధికహర్ష
మానహింస నొకయహార్యకూటుంబున, దనుజువ్రేయ సతఁడు దానిఁ దుమురు
సేయుటయును దడవు సేయక నానియే, నుంగుకొమ్మలను దునుంగ నేసి. 846
- చ. విరావతకులసంభవంబును బర్వతసింధులు నగు నిభదంతపాటునంబుల బాటుంబున
శాచరించుటయు దనుజసైన్యంబుల హాహాకారంబు లెసంగె నంత నక్కాల
దంష్ట్రుండు. 847
- క. ద్వీరదం బరద మగుడు నొక, యరదమునకుఁ బోవఁదలఁచనత్తు డెరుడుగ వా
నరుడు గిరి వైవఁ గవులు, బ్విరి యతఁ డేసుంగుతోడఁ బీసుంగయ్యెన్. 848

చ. పనసుడు కాలకల్పిని వపాశు గజుండును దాడి వీరక బ
 ల్పనసమహీరుహంబులు బలాశకుటంబులువైచి యిర్వరం
 దునిమి నికాటనైవ్యముల దోలిన దుర్భగవిక్రమంబునన్
 ఘనగతి దుర్ధరుండు సగగన్ని జయోధుల నూబుకొల్పుచున్. 849

గీ. నడచి యాతఁడే ముక్తూరబాణముల నెల్లఁబుష్పములునోలె మేళుపుప్పుడుసర బ
 గొనక కడకాళ్ళు వట్టి యద్వయజువాత, నెత్తు రురులంగ మీఁదికి నే త్తివైచి. 850

క. దుర్ధరుఁడు సారఘోరధ, నుగరుఁ డిట్టిబుటయుఁ గనుంగొని ధూమ్రుం
 డధిండుబాణజాలస, మధుఁడు తీగ్రగతిఁ గ్రోధ నాఖ్యుండుఁడెన్. 851

క. క్రోధమడున్ ధూమ్రుఁడు న, క్రోధమలై వానరాసురులు మెచ్చఁగ నా
 యోధన మతిగిగ్ధున్, గ్రోధనగాజిహ్వాగముల రూఢప్రాధిక్. 852

క. పెద్దతడ వాచరింపఁగ, నద్వయబాధీకువత్తు మవియఁ బిడికిటన్
 గ్రద్దన గ్రద్దిన నాతఁడు, బెద్దనిదురవోయెఁ గడుఁ గనివ్రజమాన్యక. 853

క. శతములుని జంభుఁడున్వలె, శతశఃశతముల దోలుంగఁ జేయుచుఁ గడిమిక
 శతమాయుఁడు శతమాయుఁడు, శతబలి నాథీలసింహశతబలిఁ దాఁకెన్ 854

పీ. ఒకమాలు శూలిమై ముగ్రమూర్తి వహించు వహించుచినిజద్వప్తిరహిఁజిలుకు
 నొక్కమా అచలుఁడై యుక్తుంఁగతిఁ దోచుచు దోచి పామణముల్వీచియూర్చు
 నొకమాలు జిమ్మఁడై యురుబలంతకుఁ డగు నయికాత్రవాగముల్ నాత మొనర్చు
 నొకమాలు ఘనరేఖ నుపవీధిఁ బఱలెంచుఁ బఱలెంచి శరవృష్టిపరఁగఁజేయు
 గంధవహుఁ డయియొకమాలు గానరాక, యుండునట్లుండి కలుకుదుమ్మోలివిసరు
 కాత్రవాంబునిధి గలంగ శతసహస్ర, మాయుఁ డనపాయుఁ డగు శతమాయుఁ డట్లు.

క. బలిముఖచమూసమానాం, బలమిఖ గగకోటిసెల్ల నచ్చెరువలుపక
 బలిమివెలయ నప్పుడుశత, బలి మిగులం గోపమె త్తి పార్థివు లలరెన్. 855

మ. కృపయొక్కింతయులేక పాదపమహావృష్టిహాకాయమం
 త్రిపయి న్వానరుఁ డాగ్రహించుట ను దైతేయాధముం డాగ్రం
 ధపరీతాత్ముఁడు దైత్యయత్నురుగంధర్వాళి భీతిల్లఁగా
 విపరీతస్థితి ఘోరమాగ్ధములకై వ్రేనెన్మహాద్ధమై. 857

వ. ఏసివియదంతరంబు నిండ నార్పుటయుఁ బరింపక. 858

క. సారథిశతబలి దానవు, సారథివేయుట ను దశితసారథిమున
 త్రేరుణక్షోణికఁ గడు, దూరముగా రథ్యవికతి దొలఁగఁగ నీద్యైక. 859

- చ. శతబలినిహాదము దిశాముఖము ల్వగులంగఁ జేయదు
రృతి యనుగాధముండు శతమాయుఁడు నైవక యొండ నూతునికొ
ద్రుతగతిఁ దోడొనర్చుకొని తోచి వనాటలనేర్పుచు వృహో
ద్ధతి మెఱుఁగకొ దృవద్ధతి రథాబనియించె గపీశ్రుఁ డుగ్రుఁ డై. 860
- క. రతకాయుఁడు, శతమాయుఁడు, గతమాయుఁడు వానరప్రకటనిగతశతాం
గత నొందియు వెతనొండక, జతనంబున దుర మొనర్చుపయ ముగోపకొ. 861
- ఉ. ఆయితతోమర కృభయదాక్షియగుండు కపిప్రభుండు కా
ఖాయుత ఘోరసాలమునఁ గంతమునేయును బాలకొచ్చివై
హాయసస్త్రిఁ దక్కుదనుజాధముఁ దోకబిగించి చావఁబొ
మ్మయని కూలనేనె శతమాయుని మాయలు మాయమందఁగకొ. 862
- గీ. ఇర్విభంబున శతమాయాక్రొవ్వు చెఱచి, ముస్థిత మియశతబలిఁ జూడవెఱచి
వైత్యబలము పలాయనతత్పరత్వ, మగుటఁ గాంచి మహాకాయుఁ డాగ్రహించి. 863
- క. మనరథముఁ గపిబలమువై, జననిమ్మని పలుకుటయును సాధిసరయ
మ్ముఁ డేమనోనిచ్చినఁ, గమఁగొని దనుజాధములు సగర్వస్సార్పిరికొ. 864
- క. నాదము దివిండ మహా, నాదముఖానురులు బలని ననునం గవుల
న్నాదగుశరములఁ గూల్తున, నాదరమొప్పుగ నని మహాకాయుఁ డనినొ. 865
- చ. ప్రదరముల క్వనాకముల బ్రద్దలనేయుచు నన్యచ్ఛాభ్యు
ప్రదరమమ్మిగుచ్చు ముర్రజచుడ్డము వచ్చె నేయుం
బ్రదర మొనర్తునంచు నలపావని ముఖ్యులదేహాయప్తిక
ల్పదరము లొండఁజేయుచు నృపాలురవై బడనప్పలించుచుకొ. 866
- క. నభము విఱిగి పడుభంగి, స్పృభశ్చరలు వెఱఁగుపడ ఘనప్రదరముల
క్రభసం బుద్రేకముగా, సభయాకృతి దుర మొనర్చు నందడిలోనకొ. 867
- క. పాదుకొని మహాకాయుని, సోదరుఁడును రక్తపటురసోదరుఁడు మహా
నాదము దివిండ మహా, నాదుఁడు నతిభీష్మతరరణం బొనరించెకొ. 868
- క. అట్లున్నదమ్మ లిరువురు, గట్లపగిడి జెట్లపగిడి గపిమసఁగిన స
మ్మెట్లనఁగ కలలు గట్లు, జెట్లు విసరి కపుట రణము నేయుచునున్నకొ. 869
- క. దేవాసురసంగ్రామము నా, వెక్కసరుగు మహారణం బయ్యెఁ గరు
ర్బీభ్రులుగా నురురథములు, నానలుగా నొప్పెర క్తనదులు భయదమై. 270
- క. దందడి నుధయబలంబులు, సందడికయ్యెం బొనర్చసాగినరథిరా
నందడిని యుద్ధరంగము, వెందడియై యొప్పెఁ గరులు భీతిల్లంగకొ. 871

- సీ. కరిఘటావంభము ల్కడవలపోలిక బహువిధంబులుగాఁగఁ బగులునెడలఁ
బృఘునూయింఁచోలి పిడిచందంబునఁ దఱచుగానందందుఁ దొరుగునెడలఁ
నమరకరంబులు నా స్తంబులట్టులు పటుసాంద్రగతిఁ జెగిపడినయెడలఁ
ఘనరథాంగములు చక్రమ్ములరీతిగా మొనసిర క్తనదుల మునుఁగునెడలఁ
నతినిశితకంకప్రమ్ము లావలట్లు, వాలవారూలవినివారీఁ దూలునెడలఁ
నయ్యెఁ దపననుతాదు లహంకరించి, మించుజేతుకఁ బోయింనునెడలఁ. 871
- క. సంగర దార్ద్రమున మహా, సంగర మొనరించుకపుల సమయిచుదురా
లేం గరవాలముఁ బూని పెసంగరములు దిప్పుచు న్ని కాచరులలరెక. 872
- వ. మహానాదుండు భుజబలాంగదు సంగదుం దలపడుటయు నతండు.
- క. కరవాలమూడిపడ భీ, కరవాలము దిప్పివైది క్రవ్యాదనభా
గురసాలంకృతదేహము, గురసాలంచేసి దాసి చూర్ణముచేసెక. 873
- క. అనుజనుహానాదుం జం, పినవాలివమాయురోషభీమఁడగుచు
వృంససి మహా కాయం దా,తనివై నిగిడిచె సుతీక్ష్ణతరసాయకముల్. 874
- చ. నినిదివర్షధారల వినిశ్చలతం దవరారు నద్రిచా
ద్భువను దడఁగ్రకాతకరముల్ వివినాటుండు లెక్కనేయ కా
తనిపయిఁ గింకుకంబులఁ గదంబములు న్నిగిడింప నాతఁడుం
దునుకులు సేసి తోన పదితోమరము ల్లొరగించి యార్చుడున్. 875
- క. పదితోమరములు లీలా,స్పరుఁడై తను దాఁకకుండు బట్టి విజిచి యం
గడుండు గదా వినివారీకిం, గదలక కలవైచి సూతుకంతయుఁ దునిమెక. 876
- ఉ. సూతుం గంతము ద్రుంచి యాత్మణమరక్షోధ్యతు నీక్షించి ఖ
ద్యోతుం డుగ్రముగాఁగ దిట్టదరి ఖద్యోతంబుఁ బట్టం బ్రభా
తీతుండై చనునట్లు వానిపయి నుద్వృత్తివృడిన్ దాఁటి వి
ఖ్యాతుం డంగదుఁ దానావోద్ధతు మహా కాయ నృహాకాయునిక. 276
- క. పట్టుకొని యట్టునట్లు, నిట్టిపడఁగనీకఁ గాలపెట్టిపుడమివై
దిట్టవిసరి కడురుధిరం, బట్టిపడన్మట్టిచంపె నుద్ధతిమొలుతక. 877
- మ. ఇలు ము కృత్రుఁడు చలపుచందమున నప్పాపాత్ము నారూఢని
శ్చులఁ దారితీ నధించి రధ్యముల నాశ్చర్యంబుగాఁ గూల్చి ది
క్కులుభేదిల్లెడు సింహనాద మగురక్షోభంబు గావింప ను
జ్జ్వలఁడై లే రుజికక హిమాలయము స్వేచ్ఛక దిగ్ధసింహాకృతిక.

౪. ఇద్విధంబున దక్షిణద్వారంబు వెనువడి వచ్చిన మహాకాయు దక్షిణదిగ్ ద్వారంబుఁ జేరం బుచ్చి నిజస్థితులం గలసికొని సమల్లాసంబున వారును దాసును రాక్షసు సంహారంబునం దవివిధుని రామచంద్రు చరణారవింశసందర్శనంబు గావించుటయు నమృతాత్మ్యంబు మహానందంబునొంది పురందరచందన నందనుం గనుంగొని. 878
౫. ఏయిడల మహాకాయుఁ డ, జేయుఁ డని విభీషణుండు వదించుచునుండు న్నా యెదురఁజెట్టివాని ను, సాయంబునఁ జంపితెట్లు ప్రస్తుతిచేయఁక. 879
- సీ. అని పల్కి మఱియు నయ్యంగడు విగియారఁ గొఁగిటఁ గదియించి కఠులనెల్ల సంభావనమునేను సంతోషముఁ దేలి సింహనాదంబులు నేసిరంత మాతశేషులెల్ల దశాన్యునిపాలికఁ జని మహాకాయుని చావుఁజెప్ప నతఁడు మ్రాన్పడి తనయాపు గుణంబులు తలపోసితలపోసి తల్లడిల్లి యుచితభంగి మఁత్రులూఱడింపఁగఁ దల, యె త్తిదిశలు మాచియెంతయాపు లైనవారితోడనైన భాషింపక, యుండియుండి యుల్ల నుడుకుచుండ. 880
౫. నేనానాథుఁ బ్రహస్తుఁ గన్గొని కటాక్షింపం దలంలేని మ ద్దీనానాథచమూసమూహమతిభీతిం బోకయండం గృహ నూనశ్శ్రాబున దీనిజేకొని యజేయుల దీప్రహస్తుండు నాఁ గానొప్పరి నప్లవంగళిరముల్ ఖండించిరాఁ బోవనా. 881
౫. అనవుమనాథఁ డిట్లును దశానన యేగలుగ నిచ్చారభా జనతఁ గృశించు టర్హమె నికచరణాతులు సంకసింపఁగాఁ జని తువిచారుల నివ్వినచారలఁ జంపక యోహటించి ని గ్గనఁగొన వెండి కత్తునె సగర్వుఁ బ్రహస్తుని నీ వెఱుంగివే. 882
౫. అని బరవసంబు దోప నాడి యప్పడ. 883
౫. అధికాశ్వకనై శ్రీలింగక, కథికప్రాసికనుహాస్తిపకకాక్షికస ద్రధికోగ్రయాప్తికపర, శ్వధికులు దనుఁ గొలిచిరా నవార్యశరణఁక. 884
౫. క్రందన మురురత్ ప్రస్థా, క్రందనముం బెల్లరేఁగి గగన వద్రువ సం క్రందనభయద మగుమహా, క్రందనఁడై వెడలె నాప్రహస్తుండు కడిమిఁక. 875
౫. రణకాఁతుఁక క్రవణవిదా, రణకారణభీమవిజయరణము మొఱును దా రుణ గణగణాఁక డి రమా, గణాఁడ ప్రహస్తుండు తుర్హువని వెడలఁడఁక. 876
- సీ. అమిత్రకా తుర్యము లకధ్వనఁయి మ్రొగునెవ్వరఁ దను మట్టకుండఁ బడుసిదంబులు ధీరా భాగంబువై గూలి విస్తామగ గాలి కివకుండ

సుత్రమాశ్వుబుల కొల్కెడు కన్నీరులురుణంబున శ్రమకొందకుండ
మొసగి ప్రత్యాసారములను రక్తాసారములు గల్లు మేఘముల్నిలువకుండ
బూకరించుచు నెదిరి వాపోవుచుండుఁ, జెలగి వంచకములు భీతిఁ జెందకుండ
వైశ్యముననుబ్బమీఱంగ సంచరించు, మృత్యువెవ్వారలును దన్న నెఱుఁగకుండ.

క. అట్టిమహాత్మాత్ములు, పుట్టిన దానవులు వెఱపుఁబొందక చలముం
బట్టి వఱతెంచుటయుఁ గని పెట్టికపులు ససమరోషభీషణులగుచుకా. 888

వ. వృక్షపాషాణపాణులై సమరసన్నాహసముత్సాహంబునం బొలిచినిలిచి రట్టియెడ న
పూర్వసముద్రంబుల చందంబున నుభయబలంబులు నొండొంటిం దలపడి ఘోరంబు
గాఁబోరం దొడఁగుటయు. 889

క. పడువారలు మిగులం జే, డ్వుడువారలు హితుల కడ్డపడువారలు మ్రా
న్పడువారలు నసమునఁ దల, పడువారలునగుచు దురము భయదం బయ్యెకా.

పీ. తఱచుగా నెగసిన ధరణిపరాగంబు కడుచిత్రమగు మేలుకట్టు గాఁగఁ
గడువడి నుడుగక వెడలెడు కీలాల మతివోద్యచుగుకలయఁపిగాఁగఁ
గాఘలుడెగిపడఁ గదలనేరకయున్న వార లెల్లను దలవయు గాఁగఁ
బలువురోక్కనిఁ జలపట్టివధించుట తులువలశిక్షించుచెలువుగాఁగ
స్వందనంబులు ఫలమహిజములుగాఁగఁ, దగినవారులు వినోదపాత్రములు గాఁగ
నొప్పుగాంచెనుదాభిగమజ్జ్వలత్రు, భావిభాసితమగు సమిదాభిగమనఁ. 891

వ. అట్టి దారుణవ్యసనామంబునఁ గింకారుసంగతం బగు దానవసేనాసస్యంబు రక్తజలా
భిషేకంబునఁ బెచ్చుపెరిగి వానరవాలవాతూలంబునం బడల్పడం జొచ్చెనంత. 892

ఉ. అంతకదండహస్తుఁడు ప్రహస్తుఁడు చాపము నెక్కువెట్టి కా
లాంతకరాళః క్రహ విహార వినోదనిబద్ధచిత్రకా
లాంతకశూలసన్నిభమహాశరచాల పిండధిజ్ఞుభా
త్యంతకుతూహలండు ప్లవగావలి నుద్ధతిఁ జాటుముట్టినకా. 893

చ. శ్రుతిఁ గనుఁగొన్న రేశ్వరమి పోల్కిఁ జలంగము లార్తనామలై
నలుగడఁ బాఱఁ జొచ్చిన వనాట కిఖామణి నీలుఁ దేచి యే
గలుగఁ దలంకనేల యని క్రమ్యుఁడైనయఁ గ్రమ్యుఁడని ని
శ్చలభృతి వానిరధ్యరిధసారథులం బడనేనె నంతటకా 894

మ. 1 మాకాస్త్రాన్నిల జంట మంటలు కడుం బర్వ నివృజ్ఞుఁలించి గుం
భవనం దద్దడిఁ బెనఁగుటయు నప్పాపాత్యు నాభిలక్షై

- త్యహితుం దారుః డుదారుడై కలిసి శ్వాన్నూర్తి సంగిల్ల భ
గ్నహనుం జేసి వధించె నాత్మము రక్షశ్రేణి భీతిల్లగన్. 895
- ఉ. తద్విజయంబుఁ గాంచి పరితాపము నొంది నరాంతకుండు మా
ద్యద్విరదాకృతిం బ్రబలి యడ్రచరావలి యార్తి నొందఁగా
నుద్వివృతాస్యవృత్తి మెయినుండఁ గరంబుఁ జలంబుమీఱఁగా
నద్వినిదుండు సింహానుక్రియ న్నలిరేగి వధించె గోరులక. 896
- వ. తత్సయంబున. 897
- క. నాదనమున్నతుల మహా, నాదసమున్నతుల విధితనయదుర్ముఖులు
నాదహరిముఖులు గూల్చిరి, భూదేవికి బలియొనర్చు పోలికగాఁగ. 898
- క. బలియారు నలావుర నిజమన్యులు పోలియుటఁ జూచి శోకరోషసహగ్రా
కులచిత్తుఁ డాప్రహస్తుడఁ, కలహవలసు జూచి మిగుల గర్వమెలర్పక. 899
- ఉ. అన్యధాన్యలామము మహారథముం గొని వచ్చి వైశ్రవసీ
కిన్యధినాథు నీలుఁ బ్రతికృప్తమనస్కృత నొవ్వనేసి రా
జన్యనిమిఁదికిం గడు పెను జనఁజూచిన వాని నాఁగి కా
రిన్యకలాహతిం బలువిడి ప్రథవాజులఁ గూల్చెఁ గ్రయ్యుటక. 400
- క. రథము వితథమగుడు స్వారథి యొడొకరథము సత్వంబునఁ గొనిరా
నధికమతి నధిష్ఠించి సుచధికాస్త్రయలేయఁ బ్రథమ కృజయ్యెక. 401
- వ. అట్టియెడఁ బ్రహస్తుడు. 402
- క. అఁకలిగొనినపులియనఁగఁ, శేక లితుమ నీల దీనఁ గెడసితనుమ న
మ్మాఁక లిరుదెసల నొడఁగఁగ, శోకలి విసరకాసుగ్రరోషం దగుచుక. 403
- క. అసమున పెస విసరిన యన్ముసలమ పసఁజెట్టి కొనియమోఘము దీన
న్యసవతు మని కనుమ బర్హసమున నసమగతి విసర కనుమతి యదరక. 404
- ఉ. వైదిన నప్తబాణముల వాఁ డది చూర్ణియ చేసి దాయఁగాఁ
జూచి నగాటుఁడుం గదనసుస్థిఁ డై గిరిఁ గేలకట్టి పె
ల్లెదినకిన్క నాతనిపయి న్నిగిడించిన పిల్ల నమ్ముటక 405
- వైది మహాద్భుతం బగురవంబున నేడ్చుచుఁ జచ్చెఁ జచ్చినన్
- గ. బలిముఖులు సింహవాదంబులు సేయఁచు సంతసమునఁ బొదలి నిలిచిరా
కులమానసులై హరిశేషులు దోహదరులు లంకఁ జొచ్చిరి భీతిక. 406
- వ. చొచ్చి మాతులవరణప్రకారం బెఱిఁగించుటయు రావణుం దదరిపడి ప్రహస్తుం
చేర్కొని విలాపంబు గావించి యెట్టకేలకు ధైర్యం బనలంబించి యంతగృతంబున.

- క. దనుజు లనుజులతో యాధర, తనుజులతో నేని మడిసెదరు వానరుల
నృతుజుల జయింపలేకే, మనఃజను విధిక్రతులు లేందు మానక చెందుకా. 408
- ఉ. కావున జిత నొందఁ బరిగా దిక నేన కడంగి యాప్లవం
గావలెఁ గ్రుంతు నందు భయగాహవకేలికి నుత్సాహంపఁ ద
దాహ మెరింగి యయ్యెడను వచ్చె నున్న నుగాత్రి కారదాం
భోవికదాబ్జనేత్ర మన పుత్రి చరన్మణిఫలకాగతికా. 409
- చ. పరిచారి కాళతసూత్ర పరివృత్తమై మందోదరి మందమందమానంబునం జనుదెంచి.
క. అంతఃపురిఁ జింతాక్రాంతాంతఃకరణధృతి రావణాంఘ్ర్యులసహా
జాంతఃకలితశిరయుగము, నంతఃపుర మిట్టులనియె నతనికి నిభృతికా. 411
- తే. చెలంగి యన్నీటిసిటు తాల్చి లిపినపుడ, కపులు దేవత లగుట నిక్కము తలంప
నట్టివారలఁ బనులకుఁ బెట్టినపుడ, దేవదేవుండు ఖరవై దివిజవైరి. 412
- చ. కావున సమృహమహులొడి విగ్రహం బెద్ద గాని లద్ద గాదని పలికి మెడియు 413
క. ఇతరు మున్నుఁ బ్రహస్తుఁ డ, నంతభుజానిక్రమండు మహాకాయుండు కా
లాంతమా నొంది రకంపము, డెంతటివాఁ డట్టివాఁడు మృతుఁ డయ్యెఁ గదా. 414
- క. కపులఁ బొలియింతు మని చని, శూపాచరులు కపులచేత సమసెదరు మహా
విపరీత మట్లు గావున, సపకత బుద్ధివము చెడుదు వాగ్రహవృత్తికా. 415
- చ. మిగిలినవారిఁ జంపక మమేయ బలాధ్యుఁ గృపావిభూషు స
త్తగుణగరిష్ఠు సర్వజనంగితు వాక్రితవత్సయం గళా
ధిగతు విశేషమౌత తితితు ముముక్షు జనానుమాలు రా
ముగనము నీత సచ్చి కలలు స్థలము ల్నిలుపం దలంచినకా. 416
- కా. నీత వ్యాసు కృష్ణకాంచన రుచి స్థిత వృషభింబి భూ
జాతం దెచ్చిక తప్పు నైపుము నమస్కారింబు నీ కంచు భూ
నేతిం బ్రార్థన చేసి వానరులకు నిమ్రతత్వముం జూపికా
భ్రాతం జూచిన నట్లు చూడఁ జనుమీ రామం బ్రసేవింపఁగకా. 417
- చ. అతిబలుఁ డెత్తి వైదిసిసపుడు స ధి యొత్తు గాని యు
ద్ధతిఁ దొడరం దెలుంతు నె నయానయవేరి విభీషణుండు మా
న్యతముండు దీక్షిగ్న మతఁ డాటకి నిన్నుఁ దొటంగి మానక
ప్రతిముఁడ నేని ధీమతి రాఘవుకా శరణంబు వేడుకానే. 418
- క. అను నప్పులుకులు పెడ పెడ, నిని మానవుఁ గొలిచి దిటపు వీరీ బ్రతుకుకం
లెను రామచేత సమరఁబుఁ గూటంబు యువ్వనేయు మదితా నాకుకా. 419

- క. చుట్టతకరి యమ్మ ద్వా, కప్పతీ వినకున్న గీడు వాటిలు నైనక
యద్ధము వలదని యిట్లు విరుద్ధపుబుద్ధు లిపుడేల రోషము పెరుగక. 420
- క. జయ మెనగక రిపులఁ బరాజయముం గావించు రాక్షసప్రవరులకుం
బ్రతు నీవాక్యములు మనఃప్రియములు గా వెల్లధంగిల బృథులాజి యగుక. 421
- క. అతివాద మేల వగవక, యతివా యంతఃపురమున కతికాయపుర
స్కృతవై చను మనుటయు మయ, నుత మందోదరియఁ జనియె శోకముగదరక. 422
- క. అంత రావణుండు. 423
- క. లయకాలకరాళయమా, లయనదృశాచంద్రశోగ్రలపనము లలరక
రయమహితపికాచానన, వాయుమలఁ బూంచిన రథంబు నధిరోపించెక. 424
- వ. అనేకవిధబాణబాహునవర్కకలితంబును జయధ్వజవిరాజితంబును గోటిద్వయముం
టాకోటిప్రకాశితంబును నగురథంబున. 425
- క. శంకాతంక మొకింతలేక యసురోత్సాహంబు మీఱన్ ధను
ప్యంకారంబు విహాయసం బనియ నిండఁ జంద్రహాసంబు నీ
రాంతుం డెంతయు వేడ్కనూని పటుశౌర్యస్ఫూర్తి రక్షఃకులా
లంకారం డగు రావణుండు వెడలెన్ లంకోత్తర ద్వాపరమున్. 426
- వ. ఇవిధంబున యమకింకరసదృశనిశాచరధ్వజనీపరివృతుం డై వెడలుటయుం గనుంగొని.
- క. చాపకళానిపుణుఁ డసయ, చాపుండు ఘోరప్రతాపసాయుతుండు మహా
శోపారుణితాతుం డై, యూపాక్షుండు వెడలె రణజయోన్నతి వెలయన్. 428
- క. కుంభినుటాపరివృతుం డై, కుంభిని గ్రక్కదల శౌర్యగుంభితుం డగుమన్
జుభాంతకభయండు డగు నికుంధుండు కుంభిసోగ్రకోపుండు వెడలెన్. 429
- నీ. నరసురఖచరకిన్నరయక్షతతులకు నెత్తిపిడుగు శక్రజిత్తుఁ డొక్కఁడు
బూరువరక్త సంపూరితోష్ఠిచండకుం డగు దేవాంకకుం డొకండు
శఖిలజంతుగ్రసనాసక్త హృదయభీకరు డగు సమృహాదరు డొకండు
బరివఁధిదిత్త నిష్పంధకృత్రుదరనికాయుఁ డొ నయ్యతికాయుఁ డొక్కఁడు
వజీయుఁ డ్రిశిరాదినుతు బురువు తమతులు, వెడలి యొక్కట దనతోడ నడువ నడవి
దవమలతాశకులైగడి దిశముఖుండు, కవిసె వానరవాహినీకాననంబు. 430
- క. దుశ్శకునములకు వెఱవక, దుశ్శిలుండు రావణుండు దొడిబడఁ గపుల
న్నిశ్శంక లిట్లు గదిసి భువనశృంగి నొకపెట్టు నుగ్గునూచము నేనెన్. 431
- క. ఈవిధమునఁ గవీవాహిని, చేవనెడ మహారణంబు చేసెడువానిన్
రావణుండకా విభీషణు, చేని రాఘవులు విండ్లు చేబూని వెగన్. 432

- వ. సమరసస్నాహంబులం బొలిచి నిలిచి రంతక మున్న. 483
- క. సుగ్రీవుడు సుమద్రగ్రస, మాగ్రహు. డై యుద్ధవిడి మహాగ్రావము న
త్యుగ్రగతి వైచుటయుఁ బంక్తిగ్రీవుడు తుమురు నేసి కినుక యెలర్పన్. 484
- క. పదిచండకాండయులుఁ దొమ్మిదిశతసాయకము లొక్క మేటియలుగును
నృనన్మత్తి వైవ నయ్యురు, నదిశరములు వాలనిహతి క్రక్కలునేయక. 485
- చ. రవిగుతు వెన్నరం బురుశ్రంబు రయంబుల దృష్టి ముష్టి సౌ
వ్యరిమున నాట నేసి వివశత్వము నొందిన యాష్టరంగపుం
గవుఁ గని రోషకోకములు గ్రమ్మగఁ దన్నె దిరించువానర
ప్రచరులెక్క నేయక నృపాలకులం దొడరం దలంచుడుక. 486
- చ. మలఁగనికోపవేయున చూరుతివైఁ దొరఁగించుమాఁకులా
తులగతిఁదూలనేసి యొకకోల ముఖంబునఁ బంక్తికంఠుఁడు
జ్వలతి నాట నేయుటయు వాఁడుఁ డెంతయు నొప్పుమీతె శృం
గలలిత మేరుభూధరము కైరడి నట్లు దుర్బిధీరుఁడై. 487
- క. కోల వెఱికి వైచుడుఁ గడఁగ, గీలాలం బాననమునఁ గీల్కానుటయు వా
తులసుతు ను రోషున, ఫాలపుంఁ డైవజుట్టిభంగిఁ దనరుచుక. 488
- ఉ. రావణభూరమాగ్ధానపరంపరకు న్నైవకుంజ నేయక
స్వాని వానితేరికి గుబాలునవాటి తదీయదీగ్ధ మూ
ర్ధావలి సుచలింపఁ జరమాంగము నొవ్వగ నేనె నయ్యెడం
జావని వానరానురులు సుతనయంగుమఁ గుండుచు డఁగక. 489
- క. రక్షోధ్యతుఁడు ప్లరగా, ధ్యతు నిరీక్షి చి కలుషితాతుఁ డగుచు నో
వృక్షచర భగద్ధతి మా, యుక్షయని, జాచి మరల నరుడెంచితిఁ జా. 490
- మ. అని సాటిపనునస్కుఁ డై శమఁది డాఫీలచందాస్త్రమే
నిన సామిరియరంబు గాఁడటయు మూర్ఖిలైన్ని జాఘాతనే
దనకుం జూవఁడు రావణుడనెన చింతకవ్రాలు చందంబునన్
మానుమంతుం డదిమాచి వాఁరులు హాహాకారముల్పేయఁగక. 491
- క. కనకాచలమొరగినగతి, హుమంతుడ నొచ్చి నకు. డైవకుటయు వా
తనిపాటు గాంచితాఁ గ్రోధవఁడై నీ లుకు దశరథను నెదిరించెక. 492
- ఉ. అట్లెదిరించి నీలుఁడు దిశామ్యుముఖంబులు వ్రత్య దిట్టపుం
జెట్లు నిదిర్చుచుం గవిసి చిక్కులువెట్ట నరాదుఁ డోలిసి

- బాట్లుడిగింతు నంచు భయదప్రదరంబుల నీలుమేను బెం
దూట్లొసరించి దేవతలు తొట్టుపడ న్యైసవార్చె నార్చినాఁ. 448
- ఉ. అక్రమ నష్టభాతు నవలంకభవుం డగు నీలుఁ దగ్గిభూ
ర్విక్రముఁ డద్రులం దయల వ్రేసి మడిచిన భూరిసంగుఁ
పుక్రముఁ దద్దకామ్యుడు కృపాపరిహీనమనస్కుఁ డంతఁ జ
క్రక్రకచోగ్రకూలపరిఖాత్రతు ల్నిగిడించె నయ్యెడఁ. 444
- క. తనకన్న మున్న తెలివొందిన తపకజుఁగూడి యరుగుదెంచియునుబ్రధం
జనముతుండు రణఁధిజ్ఞతఁ, జనఁ దడ్డు రావణునకు సంభ్రముఁ డగుచుఁ. 445
- క. అంతకుఁ డన నంతఁబ్రహ, స్తాంతకుఁ డరదంబుఁడేర నరుగ నతఁడు నీ
గంతు బడిగింతు ననుచుం, బంతంబున నగ్గిచిలుకుఁ బైనిగిడించెఁ. 446
- ఉ. ఆమ్యులాలాత్ర ముర్వియు విహాయసము న్నిజవీర్తి పర్వఁగాఁ
జయ్యవలచె నీలుఁ డదె చచ్చెను జచ్చె నటంచు వానయల్
తుయ్యడఁ బాట్టుమట్టి కపికుంజరుఁ గుంజరవైరివిక్రముఁ
డియ్య నొనర్చె శత్రులు వడంక నికావరు లుబ్బి యాడఁగఁ. 447
- క. రావణుండు శిభివిశిఖమునఁ, బావని నీలుఁ గని కనువిచారించుచు దు
ర్భరమున నద్రిచరసే, నాఁపినం బస్త్రధార నఱకడు నెడలఁ. 448
- క. సామిత్రి సునఁభ్రముఁడై, రామునితోఁ జూడు మిట్లు రావణుండు కపి
స్తామము నలఁచెడు నీతని, తోహర్కొని పీని దుర్యుగం దలఁకింతుఁ. 449
- చ. అని పలికి యన్నకు నమస్కరించి తదాజ్ఞా ప్రకారంబున. 450
- కా. సింహధ్వారధనూగ్రతంకృత ద్వివ త్సేనాతి భీయంబుగా
శంఖాప్రక్రియసేగుడైచి సమరారంభంబు మీఱఁ జగ
త్సంహారంబొసరించు రుద్రుఁ డనఁ బ్రత్యర్థిస్సమికార్థియై
యంహోమాషితమును లక్ష్మణుండు సాహంకారఘోరంబుగఁ. 451
- క. మర్యవిభేదకములు ఘన, ర్మచ్చేదకము లై వాలముల వ
ద్వర్గతివై దొరఁగించె జ, తుర్యుఖముఖ్యాచరులు నతులుసేయుగఁ. 452
- చ. ఇట్లు తొరఁగించి యద్దురాత్ము నద్దేకించి. 453
- చ. కపటులు వర్షి బాసకి నకల్మషుఁ డెచ్చినయట్లు గాను మ
ద్విపులకొగ్గి సంజనితచేదన కొర్రుకు యంచుఁ బైపయిం
గుపితమనస్కుఁడైనికేఘనకేరలులు నింప రాక్షసా
ధిపతి దళానకుండు జగతీధనంధనుఁ గాంచి నవ్వుచుఁ, 454

- క. అన్న పయిం గలమన్న న, నన్నయ విడనాడి కాయ లాకులుఁ దిని యిట్లున్న సహింపక నిను మీ, యన్న ననుజెనకఁ బంపెనా చావంగఁక. 455
- క. అన్నం బఱచితిఁ దమ్ముని, దన్ని విభీషణుని వెడలఁ దఱిమితి కరణంబన్న కధించితి సాగుల, నన్నెఱుంగక యెదుర కచ్చివారత్రపు కమఱి. 456
- ఉ. కోతులఁ గొండముచ్చులను గూర్చి పయోధిఁ దరించినంతనే పోతర మెత్తెనే చనక పోటిరి వై నిలు మంచు మించుతో మతిశయఁబునక దళరథాత్మజు లక్ష్మణు సప్తపర్ణణా ఘాతునిఁజేసి యార్చె దళకంఠుఁ డతుంతిలీల నార్చుడుక. 457
- గీ. పంక్తికంధరుశిరములు పదిశిరముల, నొవ్వనేసి నుమిత్రాతనూజుఁడారఁ డెన్ని శరములు నిగిడించె నన్ని శరము, లుగవడిగ నేసి మరలించుచున్నవేళ. 458
- ఉ. పాపని ముఖ్యు లద్దహజానై నెదిరింపఁ దొలంగుఁ డెందుదా త్రీవరుఁ డెంతయుఁ బ్రణవిధిజ్ఞుఁడు పో రొనరించె నీనుమిత్రావరపుత్రబాణమాతి రావణుఁ డోపక కాందిశీమఁ డై పోవక నిల్పునే యనుచు బోరన దివ్యులు దన్న మెచ్చంగఁక. 459
- క. యూపాక్షుండు మహాదరుండు నతికాయుం డానికుభుంకు సాటోపుండ్రవనరాంతకుండడరఁ దోడ్తోవారి నెల్ల వణ వ్యాపారందగు లక్ష్మణుండు కఠినవ్యాహరఘోరుండు రక్తాపొన్నాతులఁ జేసి యార్చె విజయాహంకారదుర్వాసుఁ డై. 460
- క. కోపమునఁ బంక్తి కంధరు, చాపముఁ దునుమాడి యొందుచాపముఁ గొనఁ దచ్చాపమును దునిమి రథ్య, వ్యాపార మడంపఁ దలఁచునంతటిలోనక. 461
- క. శక్తి మిగుల ననురేంద్రుఁడు, శక్తి నెగువ మంట లాకసము నిండె నురస్సుక మగుకు నురునిద్రా, సత్సనిక్రియ మూర్ఖ వడియెసామిత్రి వడక. 462
- చ. ఇట్లు మహాశక్తి ప్రయోగంబున సమ్మూర్ఛితుం డగు లక్ష్మణుం గనుంగొని యద్దు రాత్ముండు రథావతిరణంబు గావించి. 463
- క. నెట్టుకొని నిజరథంబునఁ, బెట్టుకొని వనాటబలము బెడంగఁ బురికింబట్టుకొనిపోవఁ దత్తను, విట్టులుఁ గదిలింపలేక యొంతయు పెట్టిక. 464
- చ. ఇరువది చేతులం బెంచి యెత్తఁగఁజాలక మేరుధన్వికాఁ పుర మగు కెండికొండ సరిపోవునె లక్ష్మణు దేహయష్టికచ్చెరు విది యంచు విస్మయముఁ జెందెను రావణుఁ డ్రోచి తత్కృతీ బరమగ్రహించి మాయతి స్వపాలకుపాలికిఁ బోయెనంతటిక. 465

- చ. అరుదుగ నెప్పు శక్తి సరయంబుగ రావణుఁ జేర లజ్జచే
నరదము గ్రమ్మటంగ విబుధాహీతుఁ డేడ్డెఱ మీఱనెక్కివా
నరకరవాల పక్షచరణంబులు ధూరరణంబులోన భీ
కరకరవాలపక్షపాతి ఖండములై పడ నేయుచుండఁగన్. 466
- చ. పొదలెనుకిన్నెఁ జాపరవము న్నిగిడించుచుఁ గన్నదోయిఁ గం
పొదవ లయాంకకాకృతి శోగ్రగుర్ధతి నూరఁబిచ్చుకం
బొదువుఖగేంద్రమాడ్కి నృపపుంగవుఁ డేడ్డెఱ రాక్షసేశ్వరం
బొదివిన సంతసిందిరి కపుల్బుదమందిరి మిఁట నాకపుల్. 467
- చ. అరఘుకులశిఖామణి నిజవిశిఖశిఖిఖాకలాపంబుల నీకరణిఁబొదివి. 468
- మ. మహిశాస్త్రిపనారు న్నహింపక రణోన్మాదంబు మీఱఁ ప్రమా
ద్యవలఁ డష్టైర్ధవికాకరాస్త్ర నివాతం దద్దాత్ర మారక్తసం
విహితంబు న్నిథిలం బొనర్చి యహితా భీలాట్టహాసంబుతో
విహారింపంగని దావత్తుండును సమిద్విస్ఫూర్తి దీపింపఁగన్. 469
- మ. పదివిండ్లక్కిడి చాపతంకృతి నభోభాగంబు భేదింప ను
న్మదుఁ డువ్వెత్తుగ రాఘవేశ్వరు పయి న్నాల్కొంటు యత్యద్భుతా
స్పద మయ్యెన్ ఖచరాళి కప్పడు నభిషాత్రుండు రాము న్రణా
భ్యుదయం జేరి వినీతి నిట్లరియె వాన్వోక్కిర్న పిత్రాబ్జుఁ డై. 470
- క. సురభుం డగు రావణు భూ, మిరభుండవై మాటుకొంటు మేల్గాదు నరే
శ్వరవర కరుణామతివై, సరగున నెక్కుమిదె నుద్యుజస్యందనమున్. 471
- చ. అని మహానందంబునం బలుకుటయు నమ్మహాబలనందనునదిలి మన్ననంజేసి లాం
గులధ్వజవిరాజితంబును మనోవేగంబును మహాత్మంకంబును గామగమనంబును
నగు కపిరథం బధిష్ఠించి యుదయశిఖరి శిఖరస్ఫురితుండగు తరుణారణ మయూఖం
డునుం బోలె శీలముఖయూఖప్రసారంబున శత్రుశేత్రమహదంబులకుఁ గుమదం
బావహింప దశముఖున కభిమఖుండై. 472
- క. శరణార్థి కగుచు నించుక, శరణార్థివి గాక తొలగి చనకున్న నినున్
శరణభవుడో యితఁడొక, శరణునిఁ జేసి బిట్టు చంపుదు నాజిన్. 473
- చ. అదియనుంగాక. 474
- చ. అవికులవర్మ లెందు శరణార్థి వధించుట కుత్సహింప రీ
నివికలబుద్ధి సాధ్య వసుధాత్మభవం గొని తెచ్చి యిచ్చి దా

నవకులమున్ హరింపకు మనం గరుణించెదఁ గాక బంటవై

బరమమునేను నద్దవిడి భస్మమునేనుక యూర కుందునే. 475

వ అని పలికి తోడన. 476

క. సాలుగ విసరెడి విశిఖ, బ్బాలలు వరుణాస్త్రనిహతిఁ జల్లార్చి మహీ

పాలు నురంబును వనచరు, ఫాలంబును నొవ్వనేసి పంక్తిముఖుఁ డనుక. 477

క. విను మాలిమీఁది యాసం, జనుదెంచితి కాక నీకు శౌర్యము గలదే

మనుజునొకనిశరణము చొత్తునె వెలుతురు నాకు దిక్పతులు మార్కొంగక. 478

క. వచరసమాశ్రయింపవు, మనుజుండవు వశమె నీకు మార్కొన మనుజు

దననాథుఁ బంక్తికంధరు, ననుచు వెసం గవియుటయు మహాగ్రహం డగుచుక. 479

సీ. నాకువు లొచ్చుచు దర్శింపరంబులభంగిఁ దూత్రలు వీరపునఁ దూటనేసి

కులదహీభృత్యులొకటివై చిడుగులు పడుభంగిఁ దలల రోపములు నినిది

యటనిపై దావాగ్ని యలమిగొన్న విభాన నవయవముల విశిఖాగ్నిఁ జొనిపి

ఘనవారిదమ్మువై గాలివీచినఘడికి నరదంబు నాకు గావతి విదిర్చి

వెడుపటిచిఁ బాలివోని విక్రమంబు, వెలుతు దశకంధరుఁడు పదికటకుమ్ము

లేయఁ గనలుచు నబ్బిపాలేయసద్భుఁ, దానుతాంబకముల బాహులేయుటయును

ఈ. అక్కజ మందుడైత్యుఁ గని యక్కటికం బొకయింకలేక వి

ల్ముక్కలు చేసి తోడన యమోఘకీర్ముఖవృష్టి ముంచి యే

దిక్కునఁ దాన యై పటుగతి నివహించినఁ బంక్తికంఠుఁ డ

మృక్క నరుండుగాఁ డితి డహ్వతిలేజుఁడు రాముఁ డారముక. 481

చ. అని తలపోయు రాజులుముఖాంబుజము ల్వినుంగ నిర్మిముఖ

ప్రణిహతి నొవ్వనేసి ప్రసభంబున వెండియుఁ జండ కాండము

ల్నినిచినఁ గాలుఁజేయిఁ గదలింప సమర్థుఁడు గాక భీతుడై

మనము గలంగ వానరసమాజము నవ్వమఁ జూచుచుండఁగక. 482

వ. సుగరపరాజులుండై.

483

క. రాద్రోద్రేకస్పృహకరో, పద్రవమున కోర్వలేక ప్రాణాపేక్ష

ప్రదావితిత్రపుండు భయమ్రుతుఁడై లంకఁ జొచ్చె ననురలు దుఁకక. 484

ఈ. ప్రల్లద మేది యిట్లనురపాలుఁడు లంకకుఁ బాటి మేదిని

వల్లభుమూర్తి వెదగిలి వచ్చినచందము దోప నెంతయుం

దల్లడ మందుచున్న వసుధావిబుధాహితుఁ గాంచి బాంధవుల్

చల్లని యిష్టవాక్యముల సాధ్యసముం దొలగించు నయ్యెడక. 485

వ. సమరతలంబున.

గీ. దనుజశరకోటి తను నుంత దాఁకకుండ, నాగి యుమ్మలు శోణితం బాసకుండ
నుచ్చి చననేసి యగురుల నుక్కండచే, గడురుయంబున నొక్కనిఁ గడవకుండ్.
గీ. రామఁ డరుణాంబుజముఖాభిరామఁ డగుచు, దక్కిననికాచరుల నెల్ల నుక్కడంది
మీటి యంతకుమును మూర్ఛదేతీయున్న, యనుజుఁ బొడఁగాంచి కపిరథం బవతరించి.
వ. గజగవయగవాక్షగంధమాదనలనీలనుశేణపనసవిసతతారకుముదవేగదర్శిచ్చుభమైంద
ద్వివిదసుగ్రీవాంగదపవనతన జుకేసరిశతబలిదదిముఖప్రముఖనలీముఖపరివేష్టితుం డై స
ముల్లాసంబునం దేలుచుండె నంత నక్కడ లంకాపురంబున నెట్టకేలకు నొక్కింత
భయంబు దక్కి దశముఖు డాపుల నవలొకించి.

489

క. వారికులిశము వారిచక్రము, వారువరిశూలమును గ్రొంచుచు శక్తియు నా
వారిభీకరతరిందండము, సరిగా వీరారుచంద్రసాయకములకుఁ.

490

చ ప్రళితయకు న్రఘూతము నృపాలశిఖాయుగి నోర్వలేక ధై
ర్యధనుడ నయ్యు వైరినిచయంబులు నవ్వుచు సంతునింప వే
పధువు జనింప లంక కిటు పందవిధంబునఁ బాటివచ్చితి
న్విధి విపరీతవృత్తిఁ బ్రభవించిన యాపద కింత యేటికిన్.

491

వ. అని పలికి విషాదవేదనాదోదాయమానమా నుండై యూరకుండి.

492

ఉ. నాయనుజన్మ నన్యఃపిఁ ప్రబలార్చిక కాండజన్మ నా
గాయతసత్త్వఁ బర్యవగుహసద్భవోగ్రవికాలవక్త్ర
క్తాయతచారుశేత్రునిఁ పితామహదత్తవరప్రబంధ
ద్రాయతుఁ గుంభకర్ణుని నదప్రవిచారితకుంభికర్ణునిన్.

493

క. బోధింపుఁ డాతఁ డైవ వి, రోధివరూఢిని వధించి రూఢధృతిమను
స్యోధములఁ గూల్చి లవణపయోధిఁ గలపి మరలివచ్చు నొకనిముసమునక.

494

గీ. కాన నాతమ్మ నుఖును ప్తినూనియున్న, వాని మేల్కొల్పి యాహరిత రత్నంబు
నిర్వహించి మదీయసాన్నిధ్యమునకు, దోడికొనిరెందునా నరాదులు కడంగి.

495

క. ఘననిశ్చయనోచ్ఛ్వసనోజ్జనితధ్వనిభయము నతినికాచరయము
నృత జాస్తిశక్తిలచయముం, జని కాంఠిరి కుంభకర్ణ శయనలయముక.

496

వ. కనుంగొని యతిప్రయత్నంబున.

497

క. చేరి ఘటకర్ణకర్ణ, వ్యారంబులురెండు బిట్టు వ్రయలు గాఁగక
ఘోరహరిశాద ఘోశం ఖారవము లొనర్చి నద్రఁ గడలకయుండక.

498

సీ. కృష్ణవర్ణనిశాతకీలలఁ గ్రాగి కలెఱుఁబు కన్గరంద్రములఁ జొనిపి
ధారాకఠోరవతారసఁహతులచే ముఖమున నందంద మొనసి మోది

మత్తదంతావళపల్లంబుఁ గొనితెచ్చి కడువడి నురమున నడువఁజేసి
పలువురు బలియును పనివడి తెచ్చి గం డాశృభాలంబు దేహమున విసరి
గదల నడిచియుఁ బొడిచియుఁ గఱచియు మఱి, మెన్నియే వ్యాసలొసరింప నిట్టునట్లు
పొరలి వెనకాపులించుమఁ బొంగ నీర్చి, యెట్టకేలకుఁ దెలిపొంది యిట్లు లనియె.

గీ. దివిజరిపులార ననుఁ బ్రబోధింపనేమి, యవసరం బిట్లు వచ్చె దశాసనుడు
రోషవిమనుండు బలవద్విరోధ మెదిరి, తెచ్చికొనియెకొ తెచ్చుఁ డదియునుఁగాక;

క. కులభూషణుఁడు విభీషణుఁ, డలఘుగుణుఁడు కుశలియే కదా యతఁడున్న
గలుగదు విపరీతపుటా, కులపా త్రిపుడేల మేలుకొలిపితిరి నవకా. 501

గీ. పెద్దనిదుర వేళ్ళుపెద్ద వగం బిచ్చునెవల బలిమి నెక్కరేని దెలుప
నాఁడు పెద్దనిదుర వీఁడొందుఁ దరుదాన, లేచెనేని జగము నేఁచుననియె. 502

వ. అట్లు శావుల నూ పాశ్వాసికసుఖ పుష్కరస్థుడ నగు నామ యాధులున మరణంబు
సిద్ధి బలి పలికి. 503

సీ. ప్రకట నిద్రాధంగర క్తబోధకము లంగారధానికల ప్రకారమొంద
నలసత దోషంక నాపులించినకత్తి మర్రిగవ్వాలీల ననుకరింప
నాఁకలిగినని వెన్ను నంటిర జతగం బ దిక్కిజలగాఢి కీటుగాఁగ
దంతసందప్తనోగతభైవాగావ మగ్రంబు వెత్తిలెడునట్లు గాఁగ
నున్న కుంభకణ్ఠ నుజ్జ్వలాలకణ్ఠ, నగ్రభాగమునకు నరుగ వెఱచి
పార్శ్వముల కనింది ప్రణతి చి యల్లన, నిట్లు లారి వైశ్యభృత్యులయలు. 504

క. ఓరున్న మహాశాగ్యము, మీరున్నకుఁ గల్గి నిన్ను మేల్కొలుపువఁగ న
త్యాజుతరుతిఁ బుత్తైచిన, నీయున్నెడ కరుగుడెంచి నిపుత మెఱుఁగుకా. 505

క. నినులేపితి మన్నవలన, విసఁ దగుకాగ్యంబులెల్ల విందు బుభుక్షా
వినివృత్తి గాఁగ మాచే, సిగవంటకములను దృప్తి కైదు మనవునుకా. 506

క. కాల్యములు దీర్చి గంధసుమాబ్ధిపై కాకనూపమహితపళయ
కాల్యన్న కుధరములు దగ్గి, కుల్యంబులతోడ భక్ష్యకోటులతోడకా. 507

వ. పాతాళగివరంబునుం బోసి నిజకంఠబిలంబునూ దిగవైచి వెండియు నక్కుంభకణ్ఠం
డనేక ముగ్ధారమాంసంబును నపరిమితమక్కుటపలంబును విశేషమహిమమంబు
న బహుగృతకంబును నసాఖ్యానూకరక్రవ్యంబును నగణితమానవపీఠంబును

క. కపులవెఱపు దీఱఁగ నిక్కపుడైత్యుఁడు గాఁడు కాన్తకల్పితవిచర
త్కపటాకృతి యని చాటఁ బనుపు మనవును మెచ్చి నృపు. డత్తజ్ఞ యొసంగఁ.

క. నీలఁడు సమస్తవైష్యము, నాటాకించి కపులార యనురుఁడు గాఁడు
జ్యోమగుదారుడుత్రయ, పాలస్త్యకృత బు గూల్పుఁ బతి యీప్రతియఁ.

చ. అనవుడు క్రమ్యజుగ విపినాటచమూనిహంబనీకసా
ధనమయి నిల్చె న్నలుకపథప్రవిలేఖఁతుంగమస్తుఁడై
ఘనభవవిక్రమండు ఘటకగ్గుడు దీవనఁబ్రాలు పుణ్యకా
మిను లురుసౌధహుతుల మీద వసించి పయి నిర్దుష్పఁగఁ.

519

మ. చని కాంచె న్నవరత్నకీర్తమనోన్మీఁద సంగసంవాహముం
గనదభ్రంకవకేతువాతనిదలన్దం గాంబుజపూహముఁ
మనజ్జగజాయ వైశిఖీకరచమూమందీకృతోత్సాహముఁ
దమజపూహముఁ బాక్తికంధుమహోదయతనభాగేహముఁ.

520

క. కని యూహామరూపాక్షరీపంభాద్యనిమిషగ్రుసభృతకేసం
బనివాఁతుఁడై చేరం, జని యజ్ఞచరణసానిజములకు మ్రొక్కెఁ.

521

క. మ్రొక్కినిలిచిఁ సహోదరు, కమ్మన గదియించి యద్దకామ్యుఁడు గడుపెం
వెక్కినరత్నపున్దియ, కమ్మన నిడఁ బంచె గుభికగ్గువకుఁ దగఁ.

522

చ. పనుచును బలియూగు పలువురు రక్కసులు వెక్కిసంబునం గొనివచ్చి యిదివ
సమున్నతంబగు పసిండిన్దియ సుఖాసీయందై హులకృతుల నభోభాగం బవియించు
చు నన్నం గనంగొని.

523

ఉ. తె. పరులై నిలిపు లకధీరణ చేరుదలంచినో విరో
ధిపును నవ్విదిక్పతులు దేఱిగొ నూమఖ్యచోళి వే
ధింపఁ దలంపు గల్గెకొ సుధీజఁ మేనుసమీర నప్రభో
ధింపఁ నేరుకాణము తెల్పుము నెద్దుర దీరకుండఁగఁ.

524

చ. కలఁచునునో పయోధి యుదకింబులు బెందడిగాఁగ మేదినిం
గలపునునో నభంబు విలుగంబడఁ గ్రోచి దివేంద్రచక్రగుల
న్నిలుపునునో నభోయసరణిం జనకుండఁగ నాకుఁ గార్యముం
దెలుపునుగాక నావును నతిప్రయదంబునఁ బొంగి యిట్టువఁ.

525

క. మఁతు నోదరియగు శూర్పణఖ నిరపరాధఁ జెట్టి ప్రసభంబున ఘో
రనికాశితావృత్తి ముక్కను గగ్గుముగంబుఁ దెన్నగోసి నుభేచ్ఛన్.

526

- న. జపస్థానంబున నుత్తమక్షత్రియకులుం డొకండు ప్రియానుజప్రియాసహితుడై క్రమమృ
దుచున్నది గనుంగొని సహింపక. 528
- చ. అనఘమతు లృతుగ్దశసహస్రశిశువరనైష్యముత్తులై
మనభరదూహజాను లసమానబలు ల్పుని పోహొసర్పి త
ద్భవశరవృష్టి బృగినఁ బడింపడి కంచఁ నేను గాలవే
దినగుచు వానిభార్యఁ గొనితెచ్చితి నీతఁ గజాతలోచనకా. 529
- క. పట్టుకపటుంబులఁ దత్సతి, దటుకునఁ దెచ్చుటయు నతఁడుఁ దమ్ముగఁను ను
త్కృటశోకవేగమున మర్కటులం గూర్చుకొని కడలిగడచెను నెడలకా. 529
- క. అర్కకులుఁడు రాముఁడు శోట్యర్కవిభుం డాదివిష్ణుఁ డనుచు మఱియు న
మృగ్మర్కటులు దివిజు లనుచుం, బేహొసర్పిచే నను విభీషణుఁడు గడుకా. 530
- క. ఏనుమహీనుతరామున, కీనని పలుకుటయుఁ గోప మెక్కి ననుమతి
జానిశరణంబు వేడఁగఁ, దా నప్పుడు వెడలిచనియెఁ దనమంశ్రులతోకా. 531
- చ. తదనంతరంబున రాముం డనెకవనా గానీసీపరివృంతుడై సేతుమాగ్గంబున లంకా
పురంబునై విడిసి ప్రహస్తధూమాక్షుచుహానాచుహాకా మాకంపనానుల నరాదుల
ననేకుల సుహరించి మించి పరాక్రమించి యున్న వాఁడదియునుంగాక. 532
- క. హనుమంతుం డఁగగా నొకవ చరుఁ డవనిసుఁ వెనకవచ్చి బలియుండై
విను మింతకు మును క్రమమను నక్షయం జంపి లంకగాలిచి పోయెకా. 533
- ఆ. మఱియు నింద్రజిత్తు మహితోరగాస్త్రాగ్నిఁ, జిక్కువవనిరాజసింహునిఁ
గడఁగి యేసపోయి కాండిశీకుండనై, జరగిరచ్చితిని నిజంబు కట్టె. 534
- క. నీవు సహజబలకాలిచి, గావున బోధింపఱలనెఁ గయ్యమున ధరి
త్రీవరుఁ గూలిచి నాచే, నీరస వడయు మన నతఁడు ధృతిచలనుండై 535
- గీ. కొంతతడవారమండి యక్కుంభకర్ణుఁ, డన్నఁ గన్గొని వింటె దశాన్య వింత
గాదె నరవానరులు వార్ధిగడచుటెల్ల, భంగిఁ దఁపోయి దురము శుభంబుగాదు 536
- మ. మునుముం దాటకనుహించి భృగురాముం గెల్చి తోడ్పొవిరా
ధునిఁ జక్కాడి ఖరాదులం జదివి మత్తుడైన మారీచునిం
దునుకల్నేసి బృహస్పదాంధునిఁ గబంధుగూల్చి యేకాశుగ
మ్మున వాలిం బడనేసికట్టి రఘురాముం డేల మర్త్యుం డగుకా. 537
- క. సముండైనవానియెడ నా, మము దానం బధికునెడల మత్తునియెడ భే
దము హీనుఁడైనయెడ దుండె నెల్లు లియు నెవ గణ బేయికికా 538

- క. సింధుగపైంధకరధగట, బంధువితతితెగినఁ గాంచి పదపడి రిపుతో
సంధి యొనర్చిన నదిదు, స్పంధి మగుంగాన మొదల సామములయుకా. 539
- క. లోకంబునకుఁ ద్రివిష్టప, లోకమునకు మన మొనర్చు లోపంబులు ము
ల్లోకములకుఁ హితుఁడగు నా, లోకేశుఁడు మున్న కేవలలోకేశునకుకా. 540
- మ. వినయం బొప్పగ నిన్నుఁ ముటుము నవ్వెప్పుడు దైవాఱ న
వ్వినయం బొప్పగ బ్రహ్మతో దశరథోర్వీనాథపుత్రుండనై
దనుజధ్వంసన మాచరింతునని యంతర్ధామంజెంది య
వ్వితాకారండు రాముఁడయ్యె బలవద్విశ్వేష మింకేటికికా. 541
- క. మును పిది యతయు నారద, ముని వినిచె దద్వచన మమోఘము నాకుం
జశవు గలిగి తెలిపితి యో, జనసేయులు వలదు దుర్విచార మనవుడుకా. 542
- ఉ. పక్కున నవ్వె కెద్దయని పాడి దలంపక నిండుఁ గొల్వొం
బెక్కులు ప్రేలినాడ వరిబృందము సంతసమంద నట్టిసి
వెక్కడి సోదరుండ వివి యేటిదీనీతులు చాలుఁబాలు నీ
వెక్కడ సంగరాంకణ మదెక్కడ సిద్ధపాము సామృతకా. 543
- చ. వెనఁగను భీతిచే మును విభీషణుఁ డెంతయు నొత్తిచెప్పె నా
తని దొకచిన్నకెట్టి విదితంబుగ నీదొకకెద్దకెట్టి యా
తనిక్రియ నన్ను దూఱినకతంబున లింక మెఱుంగకట్టి నీ
రునినిను లేపునాదొక విరుద్ధపుకెట్టిగదా తలంపఁగకా. 544
- క. రాముఁడ వలమురిచాల్పు వ, లీముఖు లవ్వొప్పలైన లిట్టిపడఁతి నీ
తామనినియైనను నగు, సామంబేనొల్ల నెట్లు సంగ్రామమగుకా. 545
- వ అది యెట్లుఁడనిమ్ము నివ్రాసత్తులు సంగనాసత్తులు భోజనాసత్తులును సంగ్రామం
బున కర్తులుగా రీతిధికనివ్రాసత్తుండవు భోజనప్రియుండవు భయభ్రాంతుండవు
గావున నీసహాయు బేనొల్ల నెల్లభంగి సమరంబున విరోధుల వధింపక తక్కుమనే
యని పలికి మొగంబు గంటు వెట్టుకొని యూరకున్న యన్నంగను గొని శుంభకర్ణు
డు తనమనంబున. 546
- క. దుర్లయఁ డితఁడు వినీతివి, నిర్లయచాక్రములు వినఁగనేర్చునె యనుచుకా
ఘోర్జితలోచనుఁ డగు ఘటకర్ణుం డిట్లయ్యె నన్నకర్ణము లలఁకా. 547
- చ. తెగనిశుభు ప్తిచేఁ బలికితిం గలహం బశుభం బటంచుఁ ద
స్వగోసకు మిట్ట లేటితి పృథుల్లపు లెంతటివారు మైదలం

- దిగిచి త్తణంబులోనఁ బగ దీక్ష గ్రహించెద మేఁగఁ బ్రాణముం
డఁగ వసుధాశనూజ నరవాధున కీయఁగ నీయకొందుమే. 548
- క. బాణకృపాణపటుతను, త్రాణంబులు వలదు బాహువర్జమున రిపు
ప్రాణములు గొందు మూర్ధాఘ్రాణం బొరించి కుంభకర్ణ ననుపుము. 549
- వ. అనుటయు సంతసించి. 550
- క. వారి నడిచి కపుల రవిజు, నేలించిన భంగి నిన్ను నేలించెద బె
త్యాళి రిపుఁ దునిమి యనుచుం, బ్రేలునఁట పృథుఁడు మన విభీషణునొద్దక. 551
- వ. అదియునుంగాక. 552
- క. నిద్రతుండవు నీవధికభ, ముక్రుతుండను నేను నగుట నహితబలం బ
త్తుడేకము నూచెడు నెయ్యద్రచరావలి వధింప నరుగు మనవు సుక. 553
- పీ. కలకరాసనకవచస్యంద నాదిరణోపకరణముల నజ్ఞునించి
యపజయం బెఱిగించు నమితతూర్వధ్వనులకు పశవనములకు వెఱవక
హుంబుఁ జేదాల్చి హులికైవడిఁ బొల్చి పురజను లోర్పనఁ బొగడుచుండఁ
గతిపయభయదరత్తునై స్వయంతుండై తనదునిద్రాభంగమును విరించి
తనయువాక్యములును దలపోసి మరణంబు, నిద్ర మగుటెత్తిగి చితలేని
మానసంబుతోడ మానవేంద్రునిచేతఁ, బావుఁ గోరి వెడలె సమరమునకు. 554
- క. వడిఁ బుర మివ్వెనున వెలు, వడి పనిరడి కలనామునకు వచ్చెనవాఁ డె
శ్వఁడితండ్రి కపులచ్చెరు, వడి చూచుచు నుండి కొంతవడికిఁ దమలోక. 555
- ఉ. నీలుఁడు చెప్పిఁట్ల రజనీచరయాపక కావ్యపుత్రిగాఁ
బోలును గల్గిబొమ్మఁగని పోడిమి దూలఁగ నేల రామభూ
పాలుఁడు దీనిఁ గూల్చు నని పల్కుచు నల్కుచుఁ జూచుచుండ నా
భీలుఁడు కుంభకర్ణుఁడు విభీషణపూర్వజుఁ డాత్మయోధులక. 556
- క. తలకడచి దావదహనము, చలిచీమల నేర్పుపగిది సర్వకపులఁ గొం
దలమందఁ గుంభకర్ణుఁడు, లలిమ్రుంగదొడంగఁ బ్రవిపులముఖుం డగుచుక. 557
- వ. భీషణాటోపంబునం గనిమసంగి వచరులం దిగిచి యహార్యగుహామహారసద్భవం
బగు నిజబంధురకంధరగుషిరంబునక జాతి విడుచుచున్నం గనుంగొని. 558
- చ. పనివడి వానరు ల్పనసపంటికిఁ జీమలు చుట్టికట్లుగా
మునుకొని గంధభద్రగజము స్వడి నీఁగలు మూఁగులాగునం
బెనఁగెన నబ్బలిష్ఠుఁడు కుభ్యన్నిభిమూర్తి విదిర్చి వెండియుం
గొనకొని బొక్కఁజొచ్చి రఘుకుంజగు లతయఁ గాంచి పొక్కిలక. 559

- క. ఆద్రచరావలి తనపై, నుదేకము మీఱ వైదు సుర్యుమాఘో
రాద్రప్రకరములు పృథుచ్చిద్రము లొనరించి ననుజసింహుండు మఱియున్. 560
- సీ. పలువుర బలియుండె పట్టి యువ్వెత్తుగ దిగమింగి వక్త్రంబు దెఱచి యార్చు
మఱియును వేటొకమాటు వేవుర ముద్దగావించి మేరునఁ గలయు నలందు
నొకమాటు నూర్పుర నొగి కూలమున గ్రుచ్చి కావిక్రొన్నెత్తువువ్రాఁత్రేను
నింకొక్కసారి యనేకుల నేకులకైవడి దూరంబుగా విడుచ్చు
నిన్విధ బున దానవుండేది విలయు సమయసమర్థిసమన్వృత్తిసమదయూర్తి
సమయః జేయును సమరవసుమతి విడిచి, పాటికనాటు లసురు లేపారిమాన. 561
- చ. సమరము నేయఁ జాలక వెసం బరువెత్తెడునేఁగాంచి రో
మమహితుఁ డంగుండు రథసంబున నడ్డమువోయి శౌర్యవా
క్యములు వదించి వానరులఁ గ్రమ్ముత నాజికి నూఁకొల్పి నొ
క్కమొగి గ్రుచుంబులన్ దనుజ కాయును గప్పి దాన నెంతయున్. 562
- క. లింగము మాలూరదళా,లిం గప్పిన కైవడిం జలింపక యతఁడో
లిం గమల ట్టెకి మ్రింగఁచొ,డగిన ద్వివిగుండు గడు బెడంగగులీలన్. 563
- ఉ. రక్కసుసెన్నురం బురుధరాధరకూటము వైచి యార్వఁగా
నక్కరి నాత్ముఁ డుక్కుమెఱును న్ని జడేహనాతిం బగిల్చి యా
చక్కటి వానరోత్తములఁ జక్కడఁపం గని మారుతాత్మజుం
డొక్కఁడుహోయ నద్దనాజు డొక్క చిరుంగఁగ వైచె వైచిన్. 564
- క. తద్ధతి కింఁచుకోసోలి గు,గుద్ధతి నకుంభకర్ణం దుద్ధవిడి సమ
త్పిద్ధతిచేడి మూర్ఖిల్లి బ,లోద్ధితు హనుమంతు నేనె నురుకూలమునన్. 565
- సీ. ఆలంబుమాని వాతూలబాలుండు నేల వ్రాలిన నీయఁ డుద్వేలుఁ డగుచుఁ
బాపాత్మ నిలు నిలు పాటిపోకు మటంచుఁ బాపానపటలంబుఁ బఱుఁజేయ
నది పిండిగాఁ జేసి యతఁ డున్నెడ గవాక్షనలవృషభాదు లనలసదృశులు
తన్నెదిరింప నందఱఁఘోరహుంకారమునఁ పాఱుఁగఁజేసి వనచరాలి
బిట్టు మట్టుమట్టి పీనుగుసెటగా, వించుచున్నఁ జూచి వివ్వలింఁచి
యాత్మనేన నిట్టు లలయుచునే యిద్దు,రాత్ముఁ డయచు వాని కడ్డ మేగి. 566
- క. వాలిసహోదరుఁ డురుతర,శైలంబున వైవ దానిఁ జక్కాడి వడిన్
కూలము విసురుడు నదివా,తూలసుతుండు మూర్ఖుడేటి తునుకలునేయన్. 567
- క. కూలంబుఁ గేలఁ దాల్పని,కూలిక్రియం బేర్చి రాక్షసుండు తపనజు ను
త్రాల్పాద్రికూటమున నూ,ర్గాలగుఁ గావించెఁ గపిబలాబుధి గలఁగన్. 568

- వ. ఇట్లు లంకామలయాచలకూటపాటసంబున సమ్మానము గావించి యశ్వలుంగుఁడేని
పట్టం బట్టుకొని బుజంబునం బెట్టుకొని. 569
- క. లంకాభిముఖుడై చను, లంకానాధానజుం దలంకక శౌర్యా
లంకారుఁడు హనుమంతుఁడు, హుంకారముతో నెరుగ్గు న్నూపించి మదిన్. 570
- క. ఇశాఁడు విక్రమపురుఁ డే, చునునో తనదాన తెలిసి యరుడెంచు నరా
దను మోసపుచ్చి యీతం, దనితఁ ధేవ్యుఁ డని తలచునంతటిబోనక. 571
- ఉ. అన్నకుఁ జాపువేష్ట నారితశ్వసుకుం బృథుగాఢమూర్ఛికుం
గ్రన్ననఁ గొంచుఁబోవు ఘటకర్ణునిఁ గన్గొని పౌరభూమి ల
త్యున్నతసౌధభాగములనుండి సుయంబులు వైవిదిర్చి రా
వన్నత వానరు ల్వివిధభంగుల నేడిచి రార్తవాదులై. 572
- గీ. అంతఁ గుంభకర్ణు మసభాగంబునఁ, బుష్పమాలికయును బోలియున్న
రఁగుతుండు తేజీ రక్కసుచే నిట్లు, కట్టువడితిఁ దప్పె గార్య మును. 573
- క. లోసంతాపము నొందుచు, శాసరుయంబున విభీషణాగ్రజుఁడెవులు
శ్చానికయును మొదటికిఁ దెగఁదీసెకా ఖరసఖరదంతతీత్రత మెఱుక. 574
- క. ఉత్కుం జేవయుఁబెలుగు, ముక్కుంజెవులుదుగఁ గ్రుంచి ముదితాత్ములై
దిక్కుంజరములు మ్రొగ్గఁగ, నక్కంజహితాత్మజన్ముఁ డవనికి నుజికక. 575
- చ. పృథివిఁ కాతకుంభమహిభృచ్చిఖగ్రవిహార పింగదృ
క్పృథుకము దాటు మాడ్చి నసున్పాత్పుటధేవఁడోటి నెంతయు
బృథుగతిఁ జెంగలింది ప్లరగేతుఁడు కీడు లభిష్టుతాప భూ
మిభవుల రాఘవేంద్రుల సమీపముఁజేరఁ గరంబు మెచ్చఁగక. 576
- ఉ. అంతటఁ గుంభకర్ణుఁ డవుగా విపరీతపు వానరంబు ము
క్కుంతయు రక్కిపోయె నొక నన్నఁ గవంగొనఁ బోవఁజాల వా
గొంతుకఁగ్రోవి నమ్మునలిగ్రోతిని వైచెదనంచు శోణితా
క్రాంతకీరుఁ డాత్మణు మక్రమ్యతీయ నణమాచరింపఁగక. 577
- చ. మిగిలినవానరాలి దిగమ్రొగఁ దలంచెడు కుంభకర్ణుని
న్మిగిలి నరాదు బుద్ధుట సమిత్ప్రసితాత్ములు పోనొర్ప రాఁ
దగిలినకిక్క మర్కటనితానము దాఁగొని తద్బలంబులం
దగిలి నటించె నద్భుతవిధంబున నెత్తుట నీదులాడుచుక. 578
- క. తనవైద్యము దైవ్యముఁ గనుఁగొని శోషవేకుఁ డగుచుఁ గుంభకరసుం,
డనివారికుఁడై మర్కటూర్లను గారించుటలు చూచి లక్ష్మణుఁ డెఱుకక. 579

- క. జ్యోవాద స్తనితంబు నిష్కరధవంతులకారనిర్భాత ము
గ్రానే శాంబకవృష్టి మర్కటమహోద్యచ్ఛాతకామోదము
ర్వీనాథానుజఘామయోని ఘ్రీయూర్తిం గుంభకర్ణాద్రి
క్రానూనోత్సము ముంచె దానవహృదబ్ధా మోదహీనంబుగఁ. 580
- చ. ప్రకటబలుండు రాముండును బాణపరంపరఁ బెల్లు ముంప మ
త్తకరికి నీళ్ళు నూపిన విధంబున నున్నదలీల శాత్రవ
ప్రకరము నైజన్యైవ మనుపాడి దోఱుగి కరంబుసాచి యం
దిగొని గ్రహింపఁజొచ్చె నవధీరణఁ గ్రోతుల వైశ్యభాతులఁ. 581
- వ. అక్రైక సీనందనుండు రామలక్ష్మణభయంకరాస్త్రరహి జ్వాలాపీఠుండును వి
నాశితస్సనైవ్యుండును విచారితనాసికాకర్ణకోటయండును నిరాయఁధుండును నిరవధి
కాయోధశక్రముండును నయ్యును జలింపని వైశ్యంబున. 582
- క. కరి తుంగమడుపుసొచ్చిన, కరణి నృందరము జలధిఁ గలఁచుపగిది ని
ర్జరముఖుఁ డరణ్యమేర్చు ప్రకరణంబున నలఁచెఁ గుంభకర్ణుండు కవులఁ. 583
- క. కట్టలుక నిట్టలంచుచుఁ, గట్టిడి యగునట్టి కుంభకర్ణుండు గనియెం
గట్టెమర విభీషణుఁ దోఁ, బుట్టువు నంచగ్గవావిభూషితు దుఃఖిఁ. 584
- చ. కనుఁగొని తొడి తుండకు నగం దనుజాన్వయమంతరింప నుం
డ నిలుపువాఁడ వీవ నరనాథు దను న్నము నెల్లఁబాసిపో
తి నని మనంబుం దలఁపఁ దీరదు ముగ్ధనులై బ.ధుల
న్మునమును రోసి నిత్యముఖుం జరికి ర్తియుఁ జెందఁ జెల్లదే. 585
- క. నీకటపులు విసని యప,క్రీకరుఁ డగు దశముఖుండు చెడుట నిజము ను
శ్లోకుండ వీవిధంబున, శోకింపఁగ నేల తొలఁగి చూడుము నన్నుఁ. 586
- వ. అని పలికి తనకు ననుస్కరించి యథోముఖుండను నిరంతరబాష్పసలిలధారాపరిపూ
రిత లోచనండునై యూరకున్న విభీషణు ననునయించి యతనిం దలమిగిలి. 587
- క. చని వాఁడు లడ్డము సొచ్చిన వారల నింత సరకు నేమి క రాముం
గని యిదె వచ్చితిఁ గలహం,బునకు న్రా రమ్మ తొలఁగి పోవకు మనుచుఁ. 588
- చ. పొగరున నిన్నెదిర్చి సరిపోరుట జన్మఫలంబు పోరిలోఁ
డెగిలిన యేని వెండియును దేజము నొంద జనించి నీయెడం
బగ గొనిగెల్తు నందు నినుఁ బట్టి జయింపఁగఁ జాలనేని పొం
దుగ నినుఁజేరి బంటు నగుదు న్విను మిట్లు ప్రతిజ్ఞ పట్టితిఁ. 589

- క. ఏను మనుజమాత్రుండను, గాఢనికాబోలు నిత గర్వించెదు నీ
తోనెరసి పోరవచ్చిన, యేను దనుజమాత్రుండనె గహిం దలపోయెకా. 590
- క. సర్గనితివిలయములు ని, సర్గముగాఁ గలుగు నింద్రబాలుండవు గడు
నిర్గుణుండ వనుచు డాను ధ, మగ్గణసారణ విభుండు దనుజపతితోడకా. 59
- క. నీకంతను దునివి మదో, దేకుండగు రావణు స్వధించెద నీక ము
పోకలెఱియినఁ జెల్లను, మికని దశకథసుతుండు సమీక్షాన్ముఖుడై. 592
- సీ. ఘటకర్ణ సమదీర్ఘ కర్ణ కోటరములు పటుపత్రులకు మన్ని పట్టుచేసి
పాపరత్న సేత్రికూపము ల్విక్కిలి తఱచుగా శరపూరితములుచేసి
రాక్షసు ఖగ వ్యాగంబు నానాజిహ్వములకు వాసయోగ్యులుచేసి
దశకంధరహోదయశరీర కాంతార మతులబాణకడింబుముత ముచేసి
తైకసీఘ్రు వాస్తవశాఖను ఖగని, వాసములుచేసి మఱియు వాస్తవసారి
ఘోరవతులక వాటంబుఁ గూరసార, సంబులకఁ దావుచేసి గోసంబు మిగుల.
- క. వాని గలుగు వాలిం బడ, నేసిన యస్త్రమును నానికెక్కవగుచు
జాసాంబున మంచుక, నానురవతి నొచ్చియును మహాగ్రహుఁ డగుచుకా. 594
- క. గొదకొని వైరిబల బుల, కదనంబునవైచిక్కినుచు వారనికనుక
గదగొని కదనంబుననుం, గడిసెం గాలాంతికప్రకారము గాఁగకా. 595
- వ. కదిసి భయంకరసింహనాదంబు గావించుటయు సహింపక. 596
- క. వాస్తవవాక్రబుండు కృత, వాస్తుండు వాయుశరనిసాతి దనుజాబ్ధు
ధస్త్రము ద్రుంచుటయుఁ బరిప్రస్తులై పడియె గదయు బద్ధతియుగకా. 597
- చ. గదయును బాహుదండయును ఖండములైపడ నొండుకేల ను
స్యగుడయి సాలముండెటికి మానవనామకు వేయబూనుడు
నిద్ధరనిభేద్రసాయకముఁ బెద్దయువేడుక నారి గూర్చి నిం
డఁదిగిది తత్కరంబును బడ స్వడినేనె నమోఘవేగుడై. 598
- క. శరయుగమున ఘటకర్ణుని, కరయుగముం గూల్చు జెల్లు గానవియుగము
ద్ధగణిఁ బడి చదివె ననుకో, త్కరముం గనిబలము నమ్మతనితివోపకా. 599
- క. కాభారహితమహోన్నత, కాభిప్రక్రియ దశాస్యసహజుండు దురా
కాఖిలమానసుఁ డగుచువి, కాఖినిభుం గవిసె రామచంద్ర నిర్మిగకా. 600
- క. పదవతులక ధరణి నియ, త్పదముకా మాంకృతులఁ గ్రక్కదల బద్దలుగా
నెదిరించి యిట్లు గిరియుడు, గదకః కారదుండు నవధికఁబరదృక్పాడై. 601

క. తరుచరు లౌనసఁ గర్కశ, శరణులులు వనుజలోక శరణులులు సం
చరణులులు ఘటకర్ణుని, చరణులులు మనిమె నగ్రచక్రాస్త్రమునన్. 602

చ. పతితఘజుండు నిగళితపాదుండు నై దనుజుండు ఘోరప
ర్వతముక్రియక గుహతులితవక్త్రము విచ్చుచు వైరివైరిక
ప్రతిగలంగఁ గ్రుంగ నరపాలు దెస బొరలంగ నయ్యత
స్థితి వెలయుంగ దచ్చిగము ద్రెంచె భయంకరసాముకంబు న్. 603

క. సుత్రాముండు భిగుంబున, వృత్రాసురు గూల్చినట్టినిధమునఁ గుంభ
శ్రోత్రుని యామ్యాస్త్రమున సుమిత్రాపుత్రాగ్రజుండు మేదిని గూల్చెత్. 604

గీ. ఘోరసంగరసముదీర్ణుఁ గుంభకర్ణు, ధరణిఁ గూల్చుటఁ దత్కృత భయమరక్త
ధాతువై యొప్పె శపసంధ్యాసమయచ, శస్త్రయగిరినోరై వైత్యకృతి చెదర.

వ. తన్మస్తకంబు కదలంపెగంబున రెండవమైనాకంబు గందంబున నంబుభిగర్భంబు
సొచ్చి నంతరాఘపుసముం బుష్పస్వంబులుగురిసె దేవమంబుభిధ్యాంబులు చెలంగ
నభిలవానరులుం దమ్ము గ్రహృతి జీవించి వారలుగార దిలంచుకొనుచు రామున్
జయజయ శబ్దంబుల నగ్గించుచు విభీషణపురస్కరంబుగా నతనిం బరివేష్టించి రతండు
ను సహోదరసహితుడై మహాంబుల నొందుచు నగ్ని జ్వాలాభీలకటాక్షవీరు
ణంబు లుకాపురంబునై నిగిడించుచు గలవాంబున కెరుగుచూచుచున్న తనక్కడ.

క. నాతిశేషులచే దమ్ముని, వృత్రుని దశముఖుండు దాను వృతునినడువున
త్రిచేడి మూర్ఛనడిచు ఖండితమగు వటుభూరుచామనడినచందమునన్. 607

వ. పడి కొత్తవడికిం గామినికికిక లితలలితశీతలజలాభిషేచనంబునను గ్రుతరసౌరభవ్య
జనవీజసంబులవలన నొకయిండుక తెలివినొంది యాపులం గనుంగొని దుఃఖాతి
రేకంబున. 608

చ. బుగగులువెట్టుచు న్నిగుగవోయెడుతమ్ముని లేపితెచ్చి యే
నసదుతిలంపున న్వనచరావలికిం బలివెట్టినాఁడ నాఁ
డ సయరమేల మేలని వెడంగు తిలంపు దలంచితంబు భీ
తినెడి విభీషణుండు దగఁదెల్పె వెలుంగక మోసపోయితిక. 609

క. ఆసువృద్ధాప్త్యమున సమిద్వసువతిఁ దానొఱగు నున్నవాడై ననుమా
నమున దూఱఁడె యిపుడే, సగువులయెడ నీతయెడనిరాకుండవైతిక. 610

గీ. పృథులదిర్బలమిరసమేధితంబు, హులకీలాకర శమై కుమ్మఘోర
వర్కటాఘ్ర మేర్పి రావళరకృష్టి, నాజిపోయెనె కుంభకర్ణాశలంబు. 611

- క. ఏనొకరుండన వైరులఁ బూని కథించెదనటంచుఁ బోయి రిప్రలచేఁ
దాన మృతుఁడయ్యెఁ బురుషుఁడ, దానొకఁడు దలంప నొకఁడు వైరులు దలఁచుకొన్.
- చ. అని బహుప్రకారంబులం బరిదేవనంబు గావించి తమ్మునిం బేర్కొని. 618
- క. హా యను మేరుతులితదే, హా యను వక్త్రజితగిగుహా యను దగునా
హా యను రిపువనహవ్యవ, హా యను సుమనోమదాపహా యను మఱియుకొన్. 614
- మ. అనుజా నిన్నుఁ ద్రివిష్టకన్దులును దాయనైరు నీపట్టివో
మనుజాధీశ్వరమార్గవాగ్ని కిలుక ప్రమందం గనంగొంటి నే
నని బాలిబడి రావణాసురుఁడు ధైర్యాశుత్తచిత్తంబుం
దనుజాల్పిగని యిట్లు వల్క్రిఁ బట్టుచింత్రోధఘ్నాత్మఁడై. 615
- చ. గతజలసేతుబంధనము గాదె మృతుఁడగు వానిఁ గూర్చి శో
కితమతు లాట మీ రరిగి భేదకొటి దలంక న్నన్ది
కృతులు వడంక వాన్తిహయపద్మధన్వజినసమేతులై
హితమతులార రాఘవమహీకులఁ గీతులఁ జఱి రం దనకొన్. 616
- క. అంతకసన్నిభు లగుచున, రాంతః దేవాంతమలు మహాపార్శ్వగు
ల్వీంతకేతునంబులకు న, భ్యంతర మితయునులేని యాత్మలతోడకొన్. 617
- పీ. కాటుకకొండలు కదలి యేతెంచెడుభంగినొప్పెగు మదేధనికరఁబుఁ
బూర్వవాయువుల నుహ్నుగు సమద్రంబు తరగలఁ బోలు నైంధవచయంబు
సంవర్తనమయగర్భాకాల కాళికాక్రమముగాంచెను శతాంశప్రజ బు
సమవర్తికింకరిసదృశఘోషస్వరూపప్రదీపితవీరభటచయంబు
నావాపపట్టివ మగుచుఁ దో నరుగుదే, సమరభేరీరవంబులు చదలునిండఁ
గదలి యద్దాశకంఠు లుత్క్రంతులగుచు, దాకి రహితబలంబులు తల్లడిల్లి. 618
- క. తాకిన సంతకమున్న స, మిశోన్ముఖు లగుచునన్న మిహిరనుతాదుల్
దీకిని స్లవంగపృథనా, నేకముఁ బురికొల్పి మరము నిష్ఠుర మయ్యెకొన్. 619
- క. ద్రుమచరులు తరులిలాకర్షము దనజుల మీఁదఁ గురియ రాక్షసులుం ద
ద్రుమచరలమీఁద శరవృక్షముగుఁదియించి రతిలోకసాహసవృత్తిన్. 620
- చ. అపుడు నరాంతకుండు సరయంబు వాయంబు మరల్చి సాధ్వస
వృషకతవృత్తి వానరచయంబు గలంగఁ దొలంగఁ గ్రుంగ శ
క్తిపటిమ శక్తివైవ కనుతించుచు దైత్యులు గందడిచి ర
క్తపరిమిశ్రతాపాధియై దనబాధముఁ దాక్రమించుడకొన్. 621

- క. కని వానియేపు నైపని, మానుమంతుని కడ్డ మరిగి యంగదుఁ డురుసా
లనివాతి శిరఃబు విపులా, శ్వేదినాతి శ్వేంబు గూలి చడియఁగ నేసెక. 622
- చ. అటులు విహీనశాంతకు సరాంతకు సంతకుచెంత కంచుడుం
గుటిలమనన్కులై రిచ్చలు గూడిఁతోడన వాయుసూనుడుం
జటులరయంబునం బరమసాహసులం బృథుఘోరయద్ధలం
కటుల నికాటులం జడిసె బాహుబలంబుఁ జల బు మీఱఁగక. 623
- ర. మరుత్పుత్రమరుత్ప్రేరికలబును వాలజ్వాలాబాలంబును రోష సూమావృతంబు నగు
సంగ దాఁలంబు విరోధి నేనాకాఁస బు దహింపం దొరకొనుటయు సహింపక. 624
- క. అశనిభుఁడు దేవాంతకుఁ, దుశనాంతేవానిపతి మహోదరుఁ డనుచ్చ
త్వికితాశి మహాపార్శ్వ్యుడు, త్రిశిరుండును గడఁగి యాఁదీపితు లగుచుక. 625
- క. శుగ్రీవాంగదజాంబవత్ప్రముఖు లక్షుద్రప్రభావాఘ్యంబు
కుగ్రాగ్రారమహీరుహవలి సమీఖోద్రేకమం జూప దా
శగ్రీవాగ్రులు లాత్మ మెచ్చక ధనష్టంకారము లేసి తి
క్షాగ్రామోఘశకౌఘును ల్వఱపి బాహుదాగ్ధ్యము ల్బూపింక. 626
- క. ఆ గడు మునుమున మునుభీ, తింగూరిన దైత్యబలము దేహికిపులాం
జాంగునుఁ దలపడు టయు నురు, సంగరము బలద్యయికి ననుగతి నయ్యెక. 627
- క. తలఁప విపరీత మగురణ, తలము గనుగొనఁగ నమ్మతస్థి నయ్యె
దలఁపడు నెడయు న్వెఱును, త్తలపడు నెడయుం గడంగి తలపడు నెడయుక. 628
- చ. అట్టిక్రందుకయ్యంబునంగుఁ గబంధపాతీనబహుశంబులును విపులాస్థిమార్గ నైకప్రదే
శంబులును మాఁకగర్దనంబులును వాలశైవాలంబులును గరవాలవ్యాళవ్యాళంబులు
ను గపాలపుండరీకమండంబులును నగుగ క్షుద్రవాహంబులు నెడలి యనేకముఖం
బుల సాగరిసంగమంబు లగుచుండె ఁట్టి యడ. 629
- ఉ. అసన పెఱ్ఱవాఱఁ బరగావలి మీఱ మరుత్తమాజపం
చానన ముగ్రధంగి కఖరావలి కాత్రివకుంభికుంభయు
ల్యాక క్రిక్కిలిండుమఁ బలాదన కాఁనన్న త్తికున్న దై
త్యానుగుణంబు గాఁగ విబుధాంతకుండుం ద్రిశిరుంకు బావనిక. 630
- క. శరములు ముంచునెడ మహో, సరుఁడు మహాపార్శ్వ్యుడును మదంబునఁ దోడై
యలుకుడు సీలవృషభు లా, హరివరునకుఁ దోడువడ మహాహర మయ్యెక. 631
- గీ. త్రిశిరదేవాంతకులఁ గుల్యాద్విప్రతిముల, నప్రతిహతప్రతాపుల ననిలకుతుఁడు
పిండి గావించె గండాశ్వ పిండిఁజేసి, యుగమనోహరతరరథయుగముతోన. 632

- క. దరమితయు లేక మహోదరుని బ్రహ్మాంతకుఁడు మదంబునఁ గూల్చెం
దరుచులు మెచ్చికోన దత్కరియును స్థింకారపూర్వకం బయవ్రాలక. 638
- క. ఆదర మితయులేక మహోదరు సోదరు కథించి యొప్పెడ నీలు
స్థింకరి గూల్తు ననిరణాహ్లాది మహాపాప్యుడ డట్టహాసముతోడక. 635
- ఉ. నీలుపయి నృతా గ మనీరుహచారులు తల్లడిల్ల నా
భీలతఁ బోవనిచ్చి శరభీకరివృత్తి వహింపఁ గాచి య
న్నీలుని వెన్నద్రోచి యవనీరుహముం తెలివించి యెంతయుం
బోలిక లేనికిన్న వృషభుం డరిభిద్యవభుండు వ్రేసికక. 636
- గీ. బిట్టుమూర్ఖుడైది నెద్రతడవుకుఁ, దేరిమీడ మూగ్గు దేరియున్న
యవనరంబుగాంచి యమృతహాపాప్యుని, వాతనెత్తురుగల తాత్తెవె చె. 637
- చ. పవతనయవృషభులచేతం ద్రిగిర దేవాంతకమహోదరమహాపాప్యులు గూలుటయుం
గనంగొని కపిబలంబు బుప్పాఁగి దనుజబలంబులం గలంపం దొడంగుటయు. 638
- క. తుండంబులు దెగిపడు వేదండంబులు బడెకు బాహుదండంబులుఁ గో
దండంబులుఁ దొరిగెడు హానుఖండంబులు నరుమ గ్రంథకయ్యం బయ్యెక. 639
- ఉ. చిట్టుబగాఁ నాప్లవఁసింహులతోడ నెదిర్చి పోరి తోఁ
బట్టువు లేవును బొలిసిపోయి నుద్గతజోక వేగుడై
కట్టుక ప్రభంబు నతికాయుడు వేమరించి త్రోతులం
బుట్టుబట్టులం జెదరి పోవఁగ నేనె మహాస్త్రసంపన్న. 640
- క. ఇన్విని నర్వచారులఁ, గ్రోవ్యాడికరంబుకేసి గ్రోవ్యచేతము
న్నవృషమఁ జివ్యకఁ గదియును, నవృష నవీరు గాము తయ్యుఁడు గనియెక. 641
- క. కని సరభసంబు మీఱం, జనుడెంచి తొలఁగు మిఁక నిశాచరకులపాం
సన రిత్తవాపు ననుమాన్కొనవచ్చు నా దిశాస్సుకోను కిట్లయెక. 642
- చ. ఇతఁ డతికాయుఁ డీతరిపయిం జనుడెంచితి పిన్న హేతు న
ప్రతిహతబాహువిక్రముఁడు పంక్తి గాత్యక్తనూపుండ
ప్రతిమఁ డనల్లుడ డల్లుల దురంబుఁ మార్కొనఁ డెందు విక్రమ
న్నతు భవద్రజన్ముఁ గడకప్రియు గాము జయింపఁ జూచెక. 643
- క. ఆలంబులతోఁ గెలుగనిసి, బాలుడవు తొలఁగు మనుమఁ బట్టుగతి విశేష
బాల్వలు నిగుడింప మహిపాలానుజుడు స్మృత్యై బ్రదివిశిఖునక. 644
- చ. మరలించి యాధ్యాత్మమాలినిశత్రునకు సుమిత్రాపుత్రుం డిట్లయె 645

- చ. కదనమునేయ నిన్నెదిరి గర్వమెలర్పఁగ నున్న నన్ను జా
ల్కదనము నేయటన్వ మై ప్రలాపములం దగు బంటువోలే నీ
* వదలిది యొండువోటికి భయంబున నుచన చేసి పాటిపో
వఁ దలంచి తి.తెకాక బలవంతుడవే గణికాకుమార కా. 646
- గీ అనితృణీకరించి యద్రివై బిడుగులు, వశ తెలుగు గాఁగ బహుశరములు
వఱపి యట్టహాసభానుగుం డగుచుఁ గోల్పోలివృషంబుఁబోలేఁ బొదువుటయును*
క. హరినాథు నెదిర్చిన మద,కరినాథుని భంగి ని ద్రుఁగవీసిన మహిభృ
త్సగణి హరిఁ దాఁకుకైటభు, కఠిం దాశరథి దాశక.తి యెదిర్చెకా. 648
- క దివ్యాస్త్రరాజ మగువా,యవ్యాస్త్రం బహితుఁ డేయ ననీకుఁడదై
త్యావ్యాపాతఘోరతఃశరవ్యాపారం బడంప రావణి కింకకా. 649
- క. దోషచరలు నతిపఁగ, నైషికరౌద్రాస్త్రములు రయంబారఁగ న
పూవవలీనుని వ్రేయుడు, శోషించిరి కవులు నృపుఁడు గ్రుక్కెఁటంచుకా. 650
- క అగ్నినిభై ద్రాస్త్రము ఘోరాగ్నేయాస్త్రంబునెని యవి పొడి దైవ
సభగ్నభ్రతుటయగుచుకగ, మగ్ననిఁగాఁజేసె నృపుఁడు మార్గణవహ్నికా. 651
- గీ. ఏని యెల్ల రె.డు నేసి సూతునిమెద, దీని తెక్కెము వడఁ ద్రాసి పగతు
డాని పాగ్యవచులఁగోసి వారనికెక్క, జేసి లక్ష్మణుండు వాని మిగుల 652
- క. అస్త్రఘోషమణి యగుబ్రహ్మస్త్రమున నభేద్యకవచు నతికాయు ధను
కృష్ణ విధిజ్ఞా వధించె గృ,తాస్త్రిండు రాజసుతుఁ డగచర వలి పొగడకా. 653
- వ. కుంభకర్ణుండునుబోని యతికాయఁ గొండగూలిన ఇంద్రుండుఁ గూలనేసి సింహవా
దంబు గావించుటయు. 654
- క. వనచరులు సుమిత్రాసుతుఁ, గొనియాడుదు గుంపుగూడికొని యాడుచు రా
మునిఁ జేరఁ బోవుటయుఁ ద; మునిఁ గొంగిటఁ జేర్చె కలఁడు మదమున నంతికా
క. రణహరిశేషులు విఫల, క్రణ శోషులు దైత్యవరులు వడిలంకాప
ట్టణమునకుఁ బాటి యటరా,కణఁ గన్గొని యిట్లు లనిరి వడఁకు నొడలితోకా. 655
- గీ. నమర మొనరింపఁజాలక, సమసె నృపవీయపుత్రవత్కము మేము
న్యమరవిముఖుల మగుచునీ, సముఖమునకు వచ్చితిమి నికాచరనాథా. 656
- క. అని యట్టిటికా రిట్టిటివారిచేతఁ దెగిరని నిరూపించిచెప్పి, యేకనిశ్చయంబున నద్వితీ
యం బగుగుఁగరంబు త్రిలోకభయంకరముగా నాచరించి నేనాంగచతుష్టయం
బతోఁ బంచత్వంబునొందె భవవీయపుత్రవత్కం బనటయు నుత్తర్యునపరిభూ

తుండగు రావణుం డప్పదిక్కులుం బరికించి యభ్యవనయనపుండరీకంబు లెఱువడ
దశానంబులెత్తి దుఃఖదశానిరూపణంబుగా నిట్టులనియె. 658

క. అమితబలాధికు లతికా, శుచుహాస్యాస్పత్రిశిరసరాంతకులును ఘో
రమహాదరవిరుధాంతకులు మరణ మ దొంట దైవలోపమనఁ గటా. 659

క. ఏకమఖరావణుడు సుఖాశ్రయాపీ ఘటకర్ణుఁ డతం
జేరణి నీలై బురగా, నీక మలర ధాన్యమాలినీనుతుఁ డరిచేక. 660

క. నుతుఁడు వశుట వని హృదయము, శనిఖండములగుట లేమి జర్చింప నయః
కృతి మని తలఁచెద దురిముఁ, నకఁడు వడిఁ జడిమి దానవావలి యెల్లక. 661

వ. అని పుష్కలకవ్యాకుఁ డత్తు డగు కైకనీలత్రుఃకు మందోదరీశ్వరుం డిట్లనియె.
చ. మగతుమయ్య పంక్తిగ తైరుల నెల్ల ద్వనీయవివృతా

ణాశితికింతులై పృథుఁణక్షితిఁ గూలఁగ నేని సతసం

బుగఁ జనుదెమ్ము నీరనుచు బొహ్మని చే నెల కచ్చి మఁజివం

బగ యడఁగింతు రాఘవులఁ బట్టి హరింశుగ్రసింశుఁ గోతులక. 662

క. అని మ్రొక్కి మతఁడు మోదంబున నెవోసఁగుమనపా శుభూమిఁగృతానక
ఘనమగు పూజదనపి తజ్జనితరథ రిధాశ్వకవచరధిశకుఁడై 663

క. చతురంగతురంగసుభట, శతౌగఘనవదకఁడ్రచారముకత్తిక
క్షితి గ్రక్కదలఁగఁ గాహ, క్షితికి విజయలీల నింద్రజిత్తుఁడు వెడలెక. 665

వ. వెడలి తూర్వహామఁబులు శ ఖారరంబులు నీహనాద బులు ధకష్ట కారంబులు
గరిబ్బంపితంబులు హయహేమారవంబులు సుభటక్రందంబులు రథసేవివిరావంబు
లు నింగి వగిలించుచుండ శరాసారహామంబుగాఁ గవిసి విజృంభించుటయు. 666

చ. జయమనఁ బొంగుచున్న హరిపై యుదై యులేక రాణ
ప్రియతనయు న్సహింపక కుభృన్నగఁడశిలాశిలాభి దు
ర్జయగతివైచి యార్పుటయు రాక్షసరాజతనూభవుడు న
ర్జయసమయాప్తమూర్తి నయనాగ్ని సదృశ్యతతోటి నించుచుక. 667

ఉ. వెండియుఁ జండకాండముల వ్రేసిన నొడక చండభానుపు
త్రుండు మరుత్సుతుండు ద్వివిదుండు నలండు గజుండు జాంబరం
తుండ ను వాలిందనుఁడుఁ దోడ్పడి భూయనాతోటి నింద్రజి
త్తుఁడు మునుంగ నేనిరి కిహతకరోధిచమూ సమూహులై. 668

క. స్పృగ మిగుల నతిలోకధనుర్ధరుఁ డప్పంక్తిముఖతనూభవుఁ డమహృ
తస్థిరవయస్థి యత్ర దండ్రికి వహించె నృహరధసమేతుఁడై. 669

వ ఆయు నేకవిధానవిధానండు శాంబరీపిఠానండు.

670

క. కడిఁ బిడుగులజడి వడుకై, వడి నువడి బాణకొటి కలుపుదుఁ గడఁజే

డ్పడి పడియెఁ బ్రవృత్తిబలమొక, యడుగిడఁగా వడువులేని శుట్టులుగాఁగఁక. 671

నీ కఠినాత్ముఁ డొఁమాటు గహనాటులు దలకఁ బటుఁతిఁ బాపానపటలి యిన్వి
దుర్భాగ్యుఁ డొఁమాటు గ్రుచ్చుచు లభుకొడఁ బనివడి ముద్దుఁ గంపలుక విసరి
తరసాదుఁ డొఁసారి తగుచాగణమొడ సుగుఁ రక్తవర్షంబు గురిసి

గతధ్యుఁ డొకవేళఁ గపిబాలము వడంక బలుపడిఁ జిల్లకొలలు నిగిచ్చి
కొఱవి గిగిగఁ ద్రిప్పినతెఱఁగుగాఁగ, ఘోరలయకాలధూర్జునాపహిరవట్ల
వైజమానూవినిర్మృగ్యవచరాలి, కందుఁజూచినఁ దామ్రయేయేపురేఁగి. 672

తే ఒక్కదెసనాద్యుఁ బేర్చువేటొక్కయెడల, నొక్కచోఁబాడునాడు నింకొక్కచోట
నొక్కచోఁ దోచు వైచు నింకొక్కదిశను, బృగుశరావలియత్తుఁ డయ్యింద్రజిత్తు.

వ. ఇల్లు మానూతమోలీనుం డన్యకువలీనుండుపేర్చు, జేయుపడినేక యెల్ల
నాగులుం దమతమ వైచిన గండ్లోపలఁబలు విఫలంబు లగుటకు నచ్చెరుకుచువారు
ను గాలుఁజేయు తునిసినం బడి పొరలువారును గజిప్రళయంబు గాఁబోలు ననువారు
ను గర్తంబుల డాగువారును మృశకరివాసుభటనికరికబంధంబులం దూగువారును
రాఘవులం జీరువారును నమ్మ లెమ్మలం గీటివదూఁగాదుచు నెమ్మడువలంబున
జేరువాఁడి రక్కసులు దలపడి పోరాడువారునై మిశుకుదున్నం గనుగొని. 674

ఉ. ఆహుకేళికై దళరథాత్మశనూపాలు మీఱ లేమి సుం

దేహముఁ బొందుచున్నయెడ దివ్యశరాగ్నికి వైరికొటిఁ బూ

ర్ణాహుతి కేలునంచు దుశాసనుఁ దేడెఱ గాధశక్తి న

మౌనానబాణ మేనె మృతిఁబొందుగతి గపు బర్హిఁగూలఁగన్. 675

గీ. ఇట్లు కూల్చి లంకకేగి తఁడికి జయ, వెలుంగఁజేయ నాతఁ డెల్లవారిఁ

గలుఁజూచి పుత్రుఁ గొఁగిటఁ గదియించి, యమితహర్షచున్ను డయ్యెనంత.

ఉ. చావఁశక్రుకొటియెడ సందిచు మిఁచుకలేక యున్నచోఁ

బావనిద్రాణభూధగవిభాసి విభావిటపాద్య మైన సుం

జీవఁజేరి వానరుల సేరుదుదారిఁ గ్రమ్మఱుగ యు

క్రావనికి, దలంకక ప్రమాణమొర్చిరి గండుమీఱఁగఁక. 677

వ నివ్యాస్త్రబంధబంధితులగుగాని పవననందనుండు దుశమానూమోహితుండుగాని
నిభివండు సహాయార్థుగా నిర్దుమక తెలివి నొంది యున్న శాంబరీపిఠానండు

శంబున ననేకయోజనదూరస్థితంబగు ద్రోణపర్వతంబు నసహజముగాఁ జేరి సముద్రపు
మాగ్గంబునం బెరికి తెచ్చి ప్లరంగవైద్యులు సముద్రునిది రామచంద్రుని సరించి
తదాదేశకంబున నద్వివ్యుభక్తుధరంబు యథాస్థానం స్థాపితంబు గావించి వచ్చి నివ్వ
ధంబున.

678

క. సమ్మోహన కాతాంబక, సమ్మూర్ధ్విక మగు వనాటవైద్యము సంగ్రా
మమ్మునకుఁ గ్రమ్మికోరిమై, గ్రమ్మట బలగర్వసమధికమ్మునమునకా.

679

చ. ఆసమయంబున.

680

క. పశుమ్రుంగు నితఁడు లేచి, మృగ రమున నమయఁ బరవశుత్తుని జూడ
నృమనున సిగ్గువొడమి యేగి కైవడి నమ్ము డస్తగిరికిం జేరెకా.

681

క. పంకజహితుఁ డయగుడు సా, యంకాలపు హంధ్యగాగ చుతికయ చుయ్యెకా
లంకాపురమంతయు భూమ్మనచే నిట్లుకాలు నని తెల్పుకతికా.

682

క. సంతివినీర హతాక్షున, సంతిరితయ పు ప్లరంగవైద్యము గెలువ
గుంజరములు చనుడెంచు గతి జీకంటు లడరె నెల్లదిశలు మునుంగకా.

683

ఉ. వానరులంత రామనరవల్లభు నానతి నొంది ఘోరం

కానగరంబుఁ గాల్పసమకట్టి పహోబృకపాణులై యను

ద్వాలచంతినెంతఁ దమ కగ్గలమై పెంపొందనందలు

నేవ్వలదిక్కులఁ దగులఁబెట్టిరి వహ్ని కిభాకలాపముల్.

684

చ. అర్ధ శ్రమచయంబున.

685

క. దిట్టింది లంక నవలయు, మట్టిండ్ల ప్లరంగమశయభుగ్గిం భయముం
బుట్టింది కంక్తికంశయఁ దిట్టిందిరీ నీతి నేల తెచ్చెనటయకా.

686

క. పొగ మిగుల నెల్లదిక్కుల, బుగబుగమను కిఖట వెలుంగఁ బోరిపోరి భయం
టంగ నొకమంటుగ జను టింగ గూడనిమేని వేయ్యరరరరబలుడుకా.

687

క. సీతాకోకగ్నిపరి, స్థితమగుచులంకఁ జాట్లఁబెట్టె నంగ ఖ
ద్యోకనసూదయసమదయఁ మాతటియ్యెనన నుష్ణచక్కజమైకా.

688

సీ వడిరవుల్కూని కిభావళులు మీఱమి వాలవిపులశృజనముల విసరువారఁ
దయరక్తియాడు సౌధవికతి కాలికులంగ నొండుగడలకు నెగయువారఁ

గన్నలఁబొగచుట్టి కదల నేరకయున్న వారిఁ గన్గొనక్రేళ్ళువాలువారుఁ

దమ్మెదిరింది యర్ధ మొనర్చువారఁ బట్టి మంటలలోనఁ బెట్టువారు

నింటివారలు బైటికి నేగుదేర, తుండగొండెములను బిగఁగొట్టువారుఁ

గొఱపులందడత్రిప్పుమఁ గొఱలువారు, నైరికసినాథు లుత్సాహచుతికయిల్ల.

689

- క. క లెడిమందిరము లూరగి, కూలెడిమందులు సడగుకొట్టములునెక
నోస్తిలెను సింధురములుఁ ద, త్కాలంబును మిగుల నన్యుత్సాహవరించెక. 690
- వ. అన్యవసరంబున ప్రాప్తి బహుశాల్పపేచ్చి యనేకవిధలోపాదావావిపరీతభానుండ
గుటఁ జిత్రభాను నామధేయఁబును రాక్షససంప్రార్థంబున శుక్రసమాప్త్యాదులును
సాగ్ధకంబులు గావించుకొనియె సప్తమకుది యురుణుది జ్వాలాజాలాభివీక్షిత
మహోదధిపానస్ఫులస్తాపనపక్రల్పితసాధులు గరగి నీరై ప్రవహించినచందంబు
ను గమలాకరీత ప్రజలంబులం బ్రాణహక్త్రీణ బులై తేలియును జరతకమతపాతీనం
బులు నారకులు వైతరణీమూతి.లనొందు ప్రకారంబును గాన్పించె నాయుధాగా
రంబుల ముట్టులు వెడలుట వింతిగాకయుండె రథంబును ధూమధ్వజాభిరామంబు
లయ్యె నయ్యెడ. 701
- ఉ. రావణువారలెల్ల సమరం బొసరింపఁగ నోగ్వలేక ధూ
మవృతశక్తులై గతభయంబు విభీషణువాలయంబునం
క్రొత్తులుగట్టి యగ్ని భయముం దముఁ బొందమి నిల్చి రార్యసం
భావతుఁ డీడఁడంచు ఒహుధంగుల నాతనిఁ క్రస్తుతించుచుక. 702
- క. భూతభయ కరలీనో, ద్భూతికిఁజాతహవ్యభుగ్ధునిజనం
పాతమున లంక భస్మీభూతమగుచు ద్వైతసమితి పొగిలెడునెడఁక. 703
- క. సాధంబులు త్వల్కాగ్ధుని, రోధంబులు గాలె నని నరోజహితుఁడకుక
బోధించుపగిది సునీ రోధంబులఁ జక్రవాక రుతములు నెలెన్ 704
- క. బలులంకాదహనంబుఁ, లిగిఁధూమమున నభయం బొటుకవారెం
దెలిమిన్నేతిజలంబులఁ, నొలఁచి రమయలఁగఁ దెలుపు తూర్పునయ్యెక. 705
- క. తమబాటకెల్ల నంవాసము లుపరనములు పాతములు చర్చించి విహం
గముల పనుర్నియ నవేత్త మొలన వన్యవన నరుణసమదయమయ్యెక. 706
- చ. అపు డనుబోదయంబు వెలు మనెల్మిలు మం దిమ నెల్లమించి తూ
రుప్రదేశం జంపొక్కించు దుదయం బగు మున్నుదయం
గపు లవిపుత్రముఖులు ముఖులునఁ గావ్యులెల్ల పిల్ల భూ
మిపతుల రాచలక్ష్మణుల మేలుఁజేరి భజించిరంతటక. 707
- చ. శతమఖిన్యసోస్త్రయఁ, జచ్చియు వానరులైఁ గ్రనన్మిత
క్రతిఁ పురంబుగాల్చి సమరంబొసరి పఁగ మన్యసించి ర
ప్రతికాతులింక వీరల దురంబున గెల్పుట యెట్లుండు విం
శతీభుజుఁ డేతంబున విచార మున్నయఁ గుందుమండఁగక. 708

- క. లేచుచులై దానవులు ను, తింపఁ గరిఘటాభటాశ్వపృథ్విధమునకులై
కంపముఖ్యులు సమరా, కంపనగతి నడిచిరుత్సక్త్యస్సుణ్ణికా. 799
- క. మంధఃమంధులు భీకర, మంభీనసముగయుగతి మిగులఁజూచుచి
త్కుంభినిభులపుట వెడలిరి, మంభీనిక్రక్కదంతౌర్వకంభితు లనికీకా. 700
- క. శ్రోధనుడుఁ బ్రజఃఘుండును, శ్రోధమఁ బ్రజఃఘులగుచు ఘోరాకృతులై
యోధనురులు వెడలిరా, యోధనయనకు సుధిఃకర్షణవలయకా. 701
- క. ఆక్షణమున వడిచిదిర, నీతురి కాన్యామధప్రసిద్ధకరులు యూ
పాక్షుమకరాత్తు లతిభీ, మాత్తులగుచు ననికి శోణితాక్షుసహితులై. 702
- క. హంకారము లధికధను, వృంకారములుం బ్రసాదసాధనభేరి
భంకారములున్మ్రోలు న, హంకారతి ననికి వెవలి రిసులు పటియకా. 703
- క. ఇట్లు పురివెడలి సోమం, తెట్లు గడంగుటయుఁ దడవునేతుక యట్లుం
తెట్లువిపరి యహితులగపి, శోట్లుం దలకడినఁ బోరు ఘోరం బచ్చాన్. 704
- చ. అయ్యుధమునే వాపవాహతి సమున్నభిత ధరాఁశేనుపటలంబు ననంబున ఘనంబగుట
యు విత్తద్యులయు బాకుమఁతుంబును నసురభాగంబు కబంధుమంబుఁద్య
నంక. 705
- సీ. ప్లవగకిలాహతిఁ బ్రాణము ల్విడిచియుఁ దైశవృత్త్యనునీ గట్టిఁగను
రక్షోనిదారిత వక్షుకవాటులై నడియుఁదైబడఁ కాదుగడితినంబుఁ
గీతఁబుక్షుతకిలధారలఁ దడిసియు జడియని దఁడిసము
నానురమా నుశర సారతమమన మునిగియు మొనెడు మొఱుపదము
ప్రాణముల కాసరీచని బటుకనము, దుశ్శకునముల వెనకి దుడుకుఁకనముఁ
జూచి భారవలల్లెల్లాచి కొనిగఁ, బోరిరి కపీ గ్రుమును మా సభోజనులు 706
- మ. నగమల్మోగము ల్కపీఁగ్రుండు సుధాంశకృగులన్వెయ్య
న్నగముల్మృక్కులు గాఁగ రక్తములు బాణప్రాతమున్పొచ్చిగ్రుం
పగ కీవాళికితవాహినుల బీధత్సాహం బొప్పవో
మొగముల్లాసెలంగఁ గంపకఁగుఁ గుంఘంతుం బ్రజంఘామయన్. 707
- క. వాహనములు మెఱయ రుదా, వాహనలై వైజయోధమయ లలర నప్ప
గ్యాహినులనుఁగ మర్కట, వాహినుల నలఁచు య్యవసములోనన్. 708
- చ. అంగదుండు తొడన్. 709

- కా. ఉద్గీవు డయి చూచి కంపమయిన్ హుంకారమేపార భా
 క్షన్ద్రామబునిగిచ్చి తన్నిచాతియ్యుం దన్నికొందున్న నం
 చనైవేరుకచారుక భరమిలాచక్రంబువైఁ దూల ను
 ద్గన్ద్రావంబునవైచె దానవు న హాహాకారముల్నేయిన్ 710
- వ. శిలాపాతంబున మూర్ఛితుడై పశ్యతాఘాతంబున. 711
- క. కంపమందు పడినఁ గ్రోధముఁ దుపపిసిభులునిడ నంగదుఁడడిమిం
 జుంపుదునని రోసమున నిలింపులు నుంపులయి దివినిలిచి భయమందన్. 712
- క. మూడుశక్తంబులురంబునఁ, గాఁడి చి యిప్పువ్యయము ముఖంబుననేయ
 వ్యాపిశక్తంబుల నతనికె, దోడుపడి ప్రళంఘుల మంగమం దలఁకించెన్. 713
- ఉ. మూడుఁ బాణునాటు బదిమూఁ డిరుమూఁడుఁ బడేడు పేడు నీ
 లేమనికాతపాణుల నేసి మరించిన నంగుండు దూఁ
 గాడియు నీడఁబోవక మహాప్రవావృత్తి నగంబువైచి చ
 క్కడై బ్రజఁ ఘుండు న్నఁగ కంపమ మూర్ఛముఁగ్రేణిసేయిన్ 714
- వ. అదిగని క్రోధమందు జుభాంతికపాత్రుండగు బ్రజఁ ఘాతకుం దలపడియె, యూ
 పాక్షశోణితాక్షులు మైందద్వివిధులను గుంభనికుంభులు సుగ్రీవపరసతనయలను
 మకరాక్షుండు పుండరీ కాక్షుండగు లక్ష్మణాగ్రహం దలపడుటయుఁ దక్కినరక్క
 ములు నయ్యాయి వనచరులం నాఁకిన 715
- క. మంభములు పగిలిశోణిత, నుంభితగాత్రములఁ గాలికొండలభంగిన్
 గంభీర వేదిపటునుడ, మంభిసుటునుగూఁలఁ బ్రధనకుంభిఁ దఱచై 716
- గీ. అంతమీటి కంపనాంతకుం డంగదుఁ, డహితమాగ్ధణంబు లన్నిఁజేది
 తోఁక మెడవక జుట్టి దుమ్ములనలంగులఁ, జెండివిసరఁ గ్రోధమందు గూఁలె. 717
- క. ద్వివిదుండు శోణితాక్షుండు, విఁధశరములేను వాని విరియించి విరో
 ధివయాని తలఁకఁగవై, చెవవాటాగ్రేసరుండు శిలఁ దలవరులన్. 718
- సీ. క్రద్ధుడై యుద్ధసన్నద్ధుడై శోణితాక్షునితోడి యాతఁ డిషుదశకంబు
 నాటించ వాని ఖండంబులు గాఁజేసి సాలంబుచే వనచరవిభుండు
 వెండియు మైందువై భిదిపానయ్యులఁ బరకు ముద్ధగములఁ బఱపియోర్వ
 ద్వివిదుని సనాజుఁ డుద్వృత్తి నశ్వత్థేఁ ల్యుటచహీరుమాముల వైది యేది
 వానిఁ బై చిపట్టి వత్తుంబుఁ దిడికిట, బిట్టుఁబొడిచి కాలమెట్టి విడువ
 శోణితము స్రవింపఁ బ్రాణంబు విడిచెయూ, పాక్షుం డక్షిగతుల యతులబర. 719

- క. తరుచరరక్షోధీశ్వరు, లరిభీముల సఖిలీమఖాయధులు పర
స్పరవిజయార్థులు పోరిరి, కర మంభోజా ప్రకుంభకర్ణతనూజుల్. 720
- క. ఒండొరులమీఱువేడుకె, గొండలక్రియఁ గండు మిగిలి ఘోరాహవము
ద్వండులయి యాచరించుచు, నండ వహాశ్వర్థ మభయయోధులకయ్యెన్. 721
- ఉ. అజట్టియెడం దలంబునఁ బ్రభాకరన దనఁ దశ్వకన్లుము
న్నెట్టఁ బట్టి యేయు నెనసరుహముం గదఁ బిండి చేసి యా
పట్టునఁ గుంభకర్ణజుఁ డపారశీలీమఖపఁ క్తి నింపఁ బె
న్గట్టుఁ బెకల్చి మస్తకమఁ గట్టులుకం బగులంగ నేయుడన్. 722
- గీ. కుంభకర్ణఃఖోని కుఁభునిఁ గుంభిని, జంభు చున్న పాకకానందు
నోలఁ గూల్చె నమచు బోరన నుగ్రీవుఁ, బొగడి రెల్లకపులు భూమిపులును. 723
- ఉ. అత నిక్కుఁభుఁ డలతకుక్రి నున్న నమఁతునెదిర్చి మో మస్య
క్రాంతము గాఁగ మృణాచయంబు రయంబున రొప్పి వెండియుం
గుంతపరశ్వకస్రుద్రఘణకోటులునించుడు నన్న బిందు లా
వంతయు లెక్క నేయని కలఁగ్రీయఁ గపినాథుఁ డుబ్బుచున్. 724
- క. పరన జవుడు నత్వమ దు, శ్వేతవనరిల్ల భుజా తరంబు సాలంబున బి
ట్టు విచారింప నికుంభఁడఁ, పరనహతిం గూలు తరువు భంగిం దూలెన్. 725
- గీ. కృష్ణర్తునిఁ గవియు మక్షికము భంగి, నపుడు ఖరనందనుడు మకరాక్షుఁడేది
యతులసునిశితనారాచవితతి. బజినె, రామమీఁద విరోధివిరామమీఁద 726
- ప నజపి దుర్మదంబున. 727
- చ. ఇపు డీక నెందుఁ బోయె దశనీశ్వర చిక్కితి వస్మనీయచం
డపటుశర్పాగ్ని కడ్డము వడ న్సర లోపరు మర్త్యులెత నా
స్వపుడు గుండంబు మీఁటి రజనీచరు గుండెలు మున్న నీరొస
ర్చి పిదప వాని కిట్లని వచించె లయోగ్రఘనాఘనాగ్ధిటిక. 728
- కా. తాతం జరిపిన యిన్ని నాకులకుఁ గ్రోధన్సూర్తి నెఱచెచి ను
ర్నితుల్ ప్రేలితి బంటు వాడిక భయార్తిం బోయి సీతాతము
తాతం జొచ్చినఁ జావు దప్పనె వృథాదగ్గంబు లిట్లేటికి
న్నాలోఁ బోరఁగ వచ్చితంచు నెసరె న్నానాప్రచండాస్త్రమూల్. 729
- క. విషయఁడు కాశమఁ దాశర, విసరంబుల కోర్పుటదిక విస్మయము దివా
కములకుఁ గావించె నపుడు, కడరు మిగుల ఖరసుతుండు కాన్యకక క్తిక. 730

- చ. పది నిశితాశుకంబులు నృపాలకిభామణి నేలు రాముఁడుం
బదిశరము ల్నిగిడ్చి పరబాణముల నిద్దలింప నొడియుకొ
గదఁ గొని రక్కసుండు సరగం జనుడొందిన నించుకేనియెం
ల్రములఁగనీక శక్తిఁ గడవె స్మకరాక్షుని శోణితాక్షునికొ. 781
- చ. మకరాక్షుం గూల్చుట యుం దక్కివరక్కయులు. 782
- క. శతమగఁ బెరిగెను భీతి, నిర్మిగి పురమచొచ్చి దనుజనిభుఁ గన్గొని యెం
దఱుదొర లీలుట యాతని, కెఱిగించిన నల్కిపది విహీనస్వయండై. 783
- చ. అగ్రభాగవర్తి మగు నగ్రనందనుం గనుంగొని. 784
- చ. తనయ మహేంద్రుగల్చి ఓదితంబుగ నొందినవాఁడ విద్రజ
ద్వనతరసామధేయము జగదబుజ నీవ మగండ వట్టి నీ
వయముఁ బేర్చి శత్రునివహంబులనోర్చి కరంబుఁ ద్రాడి నె
మృతమునఁ బుట్టివట్టి కగమాన్వపు నీకిది వీరధర్మమే. 785
- క. విస్ఫాసంబు లజాండ పరిస్ఫోటన మాచరింప రిపుల హరింపం
బ్రాహ్మశివధర్మర బాహుస్ఫాలన మాచరించి యరుగు మనవుకుకొ. 786
- చ. తామసకృత్తి దోషఁ దనతండ్రి వదించిన నింద్రజిత్తు నుం
గ్రామ మొనర్చువేడ్క బలగర్వితుఁ డెంతయు నేకతంబునకొ
హోమ మొనర్చి యుం దుదయ మొందిన కృత్తి సహాయమొప్పఁగా
సామన దాడివెట్టెఁ జతురంగసమేతముగా నుద్దిశకొ. 787
- చ. ఉత్తరద్వాంబున దండు పెడలి శక్కురాసహితంబులై దారుణులుగా నెరుక్కొ
ను మారుతంబులకు శివారుతంబులకుఁ దలకక నడిచి వేచవరబలంబుం గనుంగొని
నిజబలంబునకుఁ జేయినీమటయు. 788
- క. పూనికఁ దవశరకొటు ల, నూనముగా నిసరికొనుచు యుద్ధమునేను
న్వారరక్ష సేసెనా, కాననములు రక్తవర్షకలికము లయ్యెకొ. 789
- క. అంతట నిధికాగ్రహుండై, యంతకనిభుఁ డింద్రజిత్తుఁ డెచ్చితగతితో
నంతర్ధానుడై నభి, మంతయఁ దాన యయి మిగులసామ్యులు నెలఁగకొ. 790
- చ. వితతిగుణధ్వని సైనిత వీరభుజం డీటు మిమ్ముఁ బ్రాణి ఘో
రతిమిగ మాంహించి సమరస్థల మంబకవృష్టి భూతన
మృతరుధిరప్రవాహమున మానకముంపఁ దరింపలేక దు
స్థితిఁ దదుకూర్పు వుచ్చుటకుఁ దీరక వానరు లార్తనామకై. 791

- క. పుల్లకడి చూచుచుండ రణోల్లాసము మెఱుగు మఱియు నగ్రాస్త్రములం
జెల్లాచెదరైపోకల, నెల్లముడలఁ దాన యై కపీంద్రులనేయెక. 742
- చ. దశజుల కుబ్జుమీఱఁగ శత్రుకుటిత్రుధితాంబకంబుల
న్మనిగిఁగి నేనఁగాంచి రఘుసుఖ్యుఁ డధిజ్యోతరాసనుఁ డమో
ఘనిశతసాయకాసు చులుకం బగఁగించి విరోధిబాణఖం
డన మొఁరించె భండమునం బికతాకుల యాపుమాపుచుక. 743
- గీ. రఘుకులకిఱామణి భయంకర ప్రచండ, దనుజశరశోటి కపిశోటిఁ దాఁకకుండ
మరుశరంబుల మరలించుచుండె నింతె, కాని దావుఁ దున్నెడఁ గానఁడయ్యె. 744
- మ. దశజుండున్నెడ గానకున్నెడఁ బయోదస్సూర్తినాకాశమే
ల్లగు నీరంద్రులుగాఁగ నెంతయు రణోల్లాసంబు మీఱక దశ
నవపుత్రాగ్రణి వెండియుం బెరిగి నానాఘోరఘోరాస్త్రపం
క్తినిగుడ్చు రఘునాయకుండు కనలం గె జూడు రంజిల్లఁగక. 745
- చ. గుమిపడి సుద్రయోగవిశిఖుం డితఁ డందు ముగ ల్నుతింప డె
దమలుక నొంద నద్దశరధక్షితిభృత్తయగ్రజుండు శౌ
ర్య మినుమడింప భీకరమహాస్త్రము వాంగిరగప్రశస్తయు
క్కుమెఱుగు వారిఁ గూర్చి రిపుఁ గూర్చి కడుఁ దెగలాగి యేయుఁడక. 746
- క. దిగ మొఁరించె నధికవిదగ్ధులుగా నక్కదంబదహాసముపేర్కె
స్థిగ్ధానుణసా ద్రతరా, పృథ్వరాపీహితమూర్తి కెన్నఁటికృత్తిక. 747
- క. కృత్తికపు డివ్వెఘంబున, మిత్తిగొనిఁ కాంబరీకమిప్ర మడఁగుచిక
వత్తుఁ డగునిఁగ్రజిత్తుండు, చిత్తమెఱియఁ దోచెఁ గపుల చిత్తమలఁగక. 748
- క. మరుగుపకారపరాగక, మరునాదేశమున రామమహిళాంతుం డాం
గిరిసాస్త్ర మేసి కృత్తి, బరిమార్చనంత బతులు పడియు వెఱకమిక, 749
- చ. తిలకధ మెందు ప్రతిహతంబులు కర్తియిమండ వాలినం
దశరవిప్రమాతకసుతద్విముఖాత్మభవాత్మభూతుమా
రణమమేణుసుఖ్యులు ధరాధరభూమిరుహాశ్మకాలము
ల్గురగున నింపఁ బిండిగ రజంబుగఁ జూర్చుముగాఁగ నేయుచుక. 750
- క. ఉన్మథుఁడుగాక యాహన, మన్మథుల నెఱఱించి మాయప్రాధి
గన్మోఱగి యింగ్రుజిత్తుండ, సన్మథుఁడు తొలగి చనియె సురుంబునకుక. 751
- చ. చని కుహనోపాయుండె.

- ఉ. పాతకవృత్తితోడ ననపాయత హోమము నెల్ల కాంబరి
 నీరసమర్పి సంకరము చెంతకు వేళొనివచ్చి వానర
 వ్రాతము చూచుచుండఁ దల వ్రక్కలుసేసె నికాతహేతి దుః
 ఖాతిరయంబున ప్రభువరాయని యేడ్చుచు నేలవాలగఁకా. 748
- క. మాయాసీతం గపటో, పాయంబున నిట్లుచపి ప్లవగబలము లా
 హాయని వగ నొందఁగ నస, హాయుఁ డయి నివంభిలత రయింబున నరిగెకా. 754
- చ. అరిగి స్థండిలాసీనుండై. 755
- క. రిపునశభయంకరము, స్వప్నశుభద మగు నాభిచారికహోమం
 బహుమితక్రీడవృద్ధయఁ, దుష్క్రమిచి యతఁ డగ్భోత్సాహమునకా 756
- క. హధురమధున మదిరాస సన్నత విశేషాస్పృగ్మహాసంబులరలనను దధ్యాజ్య
 తైలాద్యాహుతిబహుళంబు వలనను దేవముఖ సుముఖుం గావించుచుండుకంతఁ గల
 హామ.ఖంబున. 757
- ఉ. త్మానుత నిశ్చయంబుగ నిశాచరకాతకృపాణిధాని
 తానుత నొందె నింకఁ గలహం బానరింపఁగ నేటి కంచుఁ దా
 రానుతమఖ్యు లున్నయెడ రాఘవులం గని విన్నవించె ఘో
 రానుకృత్య మంతఁ బవనాత్మజుఁ డాత్మ విచార మంచుచుకా. 758
- క. అశ్రుకలితానయం దై, న్యాశ్రయవృద్ధయయునునై ధరాత్మభవ విశే
 షశ్రమమున నేడ్య నసంక్రతుఁ డదయఁ డయి చపి పడవైచె ననకా. 759
- క. విని వినిపాతమతులై యిట్లుని రని పని దీతెఁ గటకటా నిధిచెయిదిం
 దనతను వభివనుతనతీ, జనజనకజ త్రుంగనే నిశాచరచేతకా. 760
- గీ. అనుచు వతీయు నద్ధరాత్మజఁ దలపోసి, వనరి వనరి యొకట కనుధకొరగి
 కధికవాతవిపతితాత్వకర్ణకయగ, భంగి గాఁగఁ బ్రవగబలము లడల. 761
- చ. వృతులచందమున మూర్ఛితులయి మహీలంబునం బడి రంత గొంతవడిఁ బరిసి
 రామచంద్రండు ప్రేమాతిరేకంబునం బ్రేయసిం బేర్పొని. 762
- చ. కిధి బతిలొని శోకమున వేగియు నెన్నటికైన భర్తను
 న్నిధి బడయుఁ గాంతునొకొ నేనని ప్రాణముఁ జిక్కఁబట్టి వా
 ర్నిధి ననురాధివాసును నింద్యచరిత్రపు గాకయున్న దో
 వ భనుఁడు ని వ్యధించెనె మహాత ప్రభాత కళాతలొవనా. 763
- క. నను మాయలేడి గొనితె, మృని పనిచిననాటఁగోలె నతిర భవద్ద
 కృష్ణమెన్నఁ డగ్భోత్సా, కని తలఁచెద న తలంతు వ్యర్థంబయ్యెకా. 764

క. నాకు నీతోడిద లోకం బగుంగాక యవ్యధాశ్వుం బగునే యని నిజచరణసమీపం
బునం బలనించుచున్న సుమిత్రానందమం గనుంగొనుచు దుఃఖాతిలేకంబున పడలు
చుండ నభిలషావరలు బాష్పములలోచనులై చిత్రరూపంబులఁ జిత్రరూపంబులై
చేష్టలు దక్కిరొండొరింత నేలెంచి. 765

ఉ. భీమిదూరఁడత్తుఁడు విభీషణుఁడెంతయు భక్తిఁశ్శుఁడై
ఇతలు మోడ్చి యెట్లుని వచించె మహీధన భూతధామణీ
జాతకుఁ జాపు గల్గుట మృషాస్థితి దుఃఖము దక్కు మాఖలుం
డీతలఁ గాచరించె గపటేమృదు నెయ్యది వ్రేలుఁ బెట్టఁగన్. 766

వ. అతిజుకాని నిశ్చయంబుగ జానికి వధించుటలేదని నమ్మంబలికి వెంకియు నశుర
కులనిభూషణుఁడగు విభీషణుం డిట్లనియె. 777

క. ఉద్ధామభయద మగునె, తద్దోమము పూర్ణమగుడుఁ దజ్జనితమహా
యోధోపకరణధరుడై, సిద్ధ మతం డనికి వెడలి చెఁకియేనిన్. 768

జ. చెప్పెడిదేమి బ్రహ్మకు నజేయుఁడు వాని నెదిర్చిచంపఁగా
నివృడ లత్మణుంబహపు మీ వన రాముఁడు సంతసించి నీ
వప్పని కిర్వహించు మకతా యన భక్తి నమస్కరించి పెం
టాపెను దీనన వ్యవసీ యుగ్రధనుశ్చరచాపహస్తుడై. 769

1. పవనజవతిరక్మరణముఁ, బవనజంధ మదయశిఖి భావపగిది నె
క్కి విభీషణుండు మంగలఁగవిభీషణకృత్తి వెడలెఁ గలహంబునకున్. 770

2. కనకాచలనిధితను లంజనపద్మకదృశకర్మకళరీమలు గా
ఘనివిడచిమూతకులిత, ఘనదేహులు కీకభల్లుకటలాధీశుల్. 771

3. తారమరాద్రిఁ బాదముఁ దన్ని పగుల్పఁగ నోపువాడు దు
ర్వారకదంబునం బలసి రా ర్థకువంశవరేణ్యుఁడెంతయున్
దూరము నోయి జైత్రపరిదుష్టవిహారిమన స్పృకుఁధిలా
ద్యామఁ జేరి కాత్రవధిరావణచిత్తుని శక్రజిత్తున్. 772

4. కని రిపుహోమకర్మము కుఠారము నేనుఁదలంచి వానిని
ల్పిఁతురఁగనైశ్యములు పీనుఁగుకెంటలుగాఁగ నుజ్జ్వల
త్పండితసాయకాలి స్పృహనూనుఁడు దా నిగిడించె క్రవ్యభు
గ్వరహదృక్పథాణదశోకుమధస్వగుణాద్భుతాద్భుతిన్. 773

5. అంతకుమున్న వానరలంకాబధి వాలతరంగకోటితో
శైతయఁ జొంగి దానవబలేగహరేణువు డిట్లు మంచి బ

- ల్వంతరణంబుమీఱ నతివేలపరాక్రమకృత్తి నొందు టా
ద్యంతము గాంచి ఘో బదబాసలత్యమహారథస్థుడై. 374
- క. యాత్తాభిభారహోమ, త్యక్తుఁ డగుచుఁ బంక్తిముఖనుత్త్రేష్ఠుండా
రక్తవసు నుండుఁ గలహో, న్యక్తుఁడనై యిల్లు వెదలి హుంకారమునకా. 375
- న మెఱుంగు మెఱసి నచందంబునఁ గొఱవి గిరిగిరఁ ద్రిప్పినప్రకారంబున ఝఝఝఝ
తంబు మూర్తీభవించిన లెఱంగున దశదిశలం దానయై కడంగి. 376
- క. చాపం బింద్రధనుస్సుగా నెసఁగుపర్వత్యండుగాఁ దాను ద
చ్చాపాద్యత్రయమ ల్పటిత్సమితిగా జ్యావాద నద్రధన్వి
వ్యాపారంబుగ నారణ్యలవనాటారణ్యనుశ్మంచె భీ
మాపాద్యంబకవృష్టిశోణితము కుల్యాక్రక్రియ దాల్చుగకా. 377
- క. లెక్కయిడరాఁజ్లరగుట, నొక్కొక్కని నగణితాంబుకొత్కరములచే
నుక్కమెఱయ స్రుక్కించుట, యక్కజ యెయ్యం దిహాసావలి కంతకా. 378
- చ. వెగడుపడంగ నిల్లు ప్రతిపీఠలెల్లఁ గలఁచి యాడి శ
క్తిగిరిమ లక్ష్మణుం బ్రచురీవ్రకరంబుల నొవ్వనేసి గం
ధగజమాధంగిఁ బంక్తిముఖునందనుఁ డెత్తయు వంచనామతి
వృగుడఁగ నేగ హోమము సమాప్తముగా నెఱవేర్చుపూనికకా. 379
1. చని హోమంబు సమాప్తం, బొసరింపఁదలంచి యాతఁడున్నుమిత్రా
తనయునకు విభీషణుఁ డిట్లుయెం గాఁవ్యదశ దెలియునట్లు నిపుణతకా. 380
2. అవశిష్టహోమకర్మము, సవనీశి ఘటించి మగుడ నయడంచిన ము
ర్వ్యవసాయు ఓని జంపఁగ, నవశమగుం బొడవ నిదియ యవసరమనుడుకా. 381
- క్రమ్యుకకోపమ్యున న్యుక్రమ్యులగుశరమ్యుల నిరమ్యులు పఱచెన్
సమ్యేటప్రేటులటాచు సగమ్యదపాతమ్యులనుమ రావణి నొవ్వకా. 382
3. వెండియుం జందకాండలు లాండొండఁ దండోకండంబులుగా నిగిడింప నిండ
జిత్తు మండిపడి. 383
- అపకరహోమకలాపుఁడు, వ్యపకరనిజన్యైభికరాలాపుఁడు న
త్యపకరకాపుఁడునై బిట్టుపకతునై నేగు నాతఁడు మహాగుండై 384
- విభీషణుండు దృగ్దోచయం డగుటయు సహింపని శోమాతిరేకంబున. 385
- కన్నకొడుకు నట్టిడ నా, కన్నకొడుకు మీ డకున్న కథనామతి తే
కన్న నను జంపఁబో నీ, కన్నను వేఱ పగతుండు గలుఁడే కాదకా. 386

- గీ. నయనిజేరి బంధువాశలఁబునకు నొడిగట్టి దయయు నీతి గట్టికెట్టి
నాడ వట్టిసివు నాకు నెక్కడిపిన, తఁద్రీ వనుడు నతఁడు తత్వంబు. 787
- నీ. నవ్వి భీషణవృత్తి నవ్విభీషణుఁ డిట్లు పల్కు దురాత్మ నీబాంధవంబు
చాలు చోనికి నోర్వఁజాలక బలవద్విరోధంబు వలదని యాధధఁగి
నీకు నీతఁడ్రీకి నేనెంత యొత్తివెప్పిన నిడుఁగొల్పునఁ బ్రియములేక
యభియాతిరీతి నాకభిభూతి యొనరించినందున మిమ్ము బాయంగవలసె
నదియుఁగాక దుష్టమైనబంధుభృతి విస్మయమునఁ గ్రు నజ్ఞనులకు
నాటిమాటలాడ నేటికి నేటికి, వృత్తులకుఁడ వైతివృత్తిహేతి 788
- చ. అనవుడుఁ గోప మెక్కి నయలా కలహంబున స్వయంచువా
రని నెఁక బాప మెక్కి డి జమానకము ల్యోగయఁగఁ గ్రక్కభు
గ్జనకుఁడు త్రోకద్రోక్కి న భుజంగమపుంగవుచంద మొందినక
దనుజలు పోక నిక్కి ప్రచుదంబున మార్కొని నన్వేషింతుక. 789
- క. మార్కొనుటయుఁ గపిబలము నెదుర్కొన న మెక్కిలు రెండు దుర మోరించె
చేర్కొని నెత్తురు పుడమిఁ, చేర్కొని భూమిచరభిచర భీషము గాఁగక. 790
- చ. తత్సమయంబున విశిష్టరథాంగంబును విశిష్టపుడదరింబును విశిష్టవారిప్రతాపంబును
విశిష్టభవాణరాక్షససంచారభూంబును విశిష్టమానవశక్తుగ కప్రకాశంబునునై
సంధ్యాసమయంబునుంబోలె. 791
- గీ. వరమధితుతభుజపీఠి మర దహార్య, కిఖివిస్ఫురితంబగు సింహ మనఁగఁ
బొచ్చుసావిత్రి తరవృష్టి బొదివె బంత్రి, కంధరసుతుండు కంధక్రమముగాఁగ. 792
- గీ. బొదివి చిక్కి రెండుఁ బోయెడు నిలుచని, చుటుకుమాటలాడి కఱకుటయ్య
లాలునాలు వైవ న్నిబాణంబులఁ, ద్రుంచె వాని స్వపసుతుండు కనలి. 793
- చ. త్రుంది దురాత్మ నీశరముఁ ద్రుంచెదఁ బ్రేలకు మంచ వైత్యుల
క్షీంది ప్రమత్తత్రువినికృతవరంబు శరంబువింటు సుం
ధింది బలంబునం దిగిచి రెంపున వానివహోదరంబు భే
దిందిన వృత్తుగంగతుగతి నృహి నాతఁడ వ్రాలె జెచ్చెరక. 794
- క. తెలిసి నరాదుఁడు పులిపై, బలిసికృపభంబు పోవుభంగిఁ జనకుయుం
జెలిసి నరేంద్రుఁడు వానిం, బలిసిని రక్షుకులు వెఱకుపడి పఱవఁగక. 795
- క. క్రాంతాక్షనతుండు రాక్షవుఁడ దోర్విర్యంబు నిండాఁగ జం
బక్రూధంబున మైఖీరధనద్వంకార మేపార కా

షష్ఠాశ్వాసము.

- తక్రూరాస్త్ర మొకండు దీక్షగతిః కైశేయినే యభ్యయో
క్రాంతాత్ముండు గాక దాఃపుండు శుభద్యోసంరంభుడై. 796
- క. దుర్లయగతి సురగాస్త్రము, బూర్ణక్రోధమున నేరు బాదవడచె రయో
దీర్ఘగతి లక్ష్మణుం డాకగ్గా తము గాఁగ దిగిచి గరుడాస్త్రమునన్. 797
- క. గరుడాస్త్రః నివాతంబై, యురగాస్త్రము పడిన వెచ్చనూర్పుచు దశకం
ధరనందనుండు దశాధిపరసుదను నేనె నలుక బ్రహ్మాస్త్రమునన్. 798
- ఉ. ఏసిన నిందుకేయుఁ జలింపనిచి త్తటలో సమత్రయూ
జేసి తదస్త్రగా జయచేసెదధృతిం బఁగింప భావన
బాసనబాణయుక్తుము రయంబునఁ బోరానరించె జీవతా
త్రాసేమొనర్చి యంత వసుధాస్థలిం గూలెఁ బరస్పరాచారన్. 799
- క. అవ్యాపాతరీతి వ్యాచువ్యావృత్తుల దానవాదపుఁ జేయ
స్వవ్యాపకస్థితిః బ్రతిదివ్యాస్త్రంబుల మరలె ధృతి నరపతియున్. 800
- చ. ఇవిధంబున నన్యోన్యబాణవిదారణంబునం బరస్పాశరీచేదకంబును మిథఃకోద ద
ఖండంబును గావించుచు. 801
- క. పారిపారి పారిపారి గిరిరి, కరికరి కలతీవంబుఁ గుతీవముం
తెరిసి కలహించుగతి నన్నరినర దవజవసు లని యొర్పిరి కడిమిన్. 802
- గీ. కార్యకామ్యులు భేదకవినరసు, గస్త్రగదములుఁ బ్రత్యేకనామాన
భూరికరదుహు లసురస్పృహకవసు, లలుకఁ బోరి జంటబెబ్బులకరణి 803
- చ. అద్దశాధిపశకంధనందనులు వశామిత్రగుత్తరతావశయుఁ శంబుచందఁబనమాంసు
పగ్రహాగ్రహాగ్రహముల భుజులం బూర్వాపర సంధ్యాపమ యోద
యాస్తమయాచలంబుల గ్రేణినే గూడుచి గురి లక్ష్మణుండు మండలికృతకోదం
డుండై పరివేషకుధ్య గుండును నుధ్యంధిన త్యగ్గుణుండునుబోలె కరకణసహ
స్రంబులవేడిమిం జాపుమునఁ జలింపని దైవ్యాతిరేకంబున నిగ్రహితు భండనం
బుద్ధుడగతి నాగరించుచుండె నయ్యవ. 804
- గీ. అసుమా రూధ్రపటులం బు నునునతీత, నందఃపహాస గాతాతి డిదుపముట
దనుకబాణాన్ని గాపుత్రశరవృష్టి, నాశిసోపుట గతి పొగి రయరవము. 805
- క. సాధిసామిత్రి శరా, సారం బుకబ్రుంగఁ దానసాధి యగుచు
జేయ మరలింది రాజకుమారఁ గుమారనిధుఁ బొదివె మాగ్గణవహ్నిన్. 806
- భ. మఱియునుం బొలివోని విక్రమమునం బొదివి యాగావణి. 807

- గీ. గంధకపరిమళము కక్షంబు వాఱునైరువారాచుల నేని యాహుటమును
 సుమరలంపలుఁ డహితరథ్యముల నేలఁ గూలఁగా నేనె మెఱుఁ గారు శోలఁ జేసి
 క. లక్ష్మణుండు తోడవ నాని శోదఁడంబుఁ దుండంబులు గావించుటయు నిఁద్రజిత్తు.
 మ. విరథుండు నినిశ్చ త్రచాత్రుఁడును నిర్విణ్ణాతరంగుండునై
 సురసంఘంబులు పిన్నలింపఁగ మహేష్వస్త్రము ల్నించె భా
 క్యశోదంశ మొండు పుచ్చిఁగొని తచ్చాపంబు ఖండించిన
 స్వరయం బారఁగ నొండు విల్లగొనిను జక్కాడఁ దద్వయన్. 810
- ఆ. విందులెన్ని యొక్కవెట్టిక విలువయు, నున్నఁజాచి దైత్యుఁ డుక్కుదక్కి
 యధికదుఃఖమగుఁడై యిట్లుని రలంచె, హృదయమునఁ బ్రమత్తుఁ డింద్రజిత్తు. 811
- తే. కంబపద్మకంబు లస్మత్కలంబములు గలంబముల పోలె వాటవు లక్ష్మణుఁడు
 కంబపద్మకంబు లగుమఁ దదంబకములు, తనువు నొప్పీను నెంతయుఁ దవపులయ్యు.
- ఉ. ఇ డ్రు జయించి తద్విధక మెల్ల హరించి విరించితము
 నిఁద్రజితాహ్వ గంబు జగ మెల్ల నెఱుంగఁగ నొన్నయట్టి దై
 త్యేంద్రుఁడున్నరేంద్రుని జయించుట నుద్గ్రథ మయ్యె, బ్రీతిక
 య్యంద్రుని బ్రోచు నేమకనుపేంద్రుఁడు మానమూర్తి యయ్యెనో. 812
- క. అని తగచి నుతీయఁ దన యే, సింహక్తి ప్రముఖములు నశించిన లజ్జా
 వనతానవఁడై లక్ష్మణు, నని బాహుబాహీఁ బె ఁ వాలోదించెన్. 813
- క. తరీతిఁ దలఁచి రమజాను, శోఱలు వెఱిన మహాంగునికైవడి వి
 స్తారామృదంబుఁ బ్రతి, వీరు నిమగ్నుటయు నశఁ డవిరిభాగ్రహుఁడై. 814
- చ. అయడుగ శక్రదత్తచుగు నత్త్రులు వారి నమర్చి పేర్చి సు
 స్థితభుజశక్తి లక్ష్మణుఁడు శీఘ్రగతిం బరగింప గు డల
 మ్భురీతము దైత్యుఁడగు నను ధిఁ ద్రెల్లై మహాశుగావతో
 ధురమడుచుర్విభృచ్ఛిభుతోయమున నృహి సంచలి పఁగన్. 815
- క. తలఁకుడుగ ని ద్రజిత్తుని, తల వండలకర్ణశోభితం బగుచు మహీ
 తలము దిఁగ్రు గ న మొప్ప, తలవడిసం గపుల కతిమడుం బొరించెన్. 816
- క. తస్యచుంబున.
- కా. కాసారంబులు నిర్మలాదకములై కన్నపై లోకంబు శో
 భాసారం బయి తెల్వఁ దార్చె దిశలు వ్యాపిలై నెంతయు
 వ్యాసారఁద్రఫలికృతాధకనుగంధస్థానందార నూ
 వాసారంబులు మెల్ల గల్గె సురవేళ్యాలాప్తమల్లిజఁగన్. 817

౪. ముందుదుభిరవములు వా, చరుల జనుజయధ్వనులు పింబడ ధరణీ
 కరుఁ డెట్టి నీడి పారము, వెఁపుఁ గైకొన్నవాని విధమున నలరెన్. 820
౫. మహానందంబున నిజయోధవీరపరివృత్తుడై నికుంభిలాహ్వారంబు వెడలి వచ్చు నవస
 రంబున. 821
- నీ. మలయుధరాధరోజ్జ్వలచారిచందనపృథ్వీసుహృత్తో, బెనఁగులాడి
 గంభీరతావికాలాంభోఽధితరంగశీకరంబులతోడఁ జెలిమిచేసి
 మల్లికాజాతిచంపకకురవకనుమోపవనంబులను బూలబంతులాడి
 భావ్యగ్రాభగునీపిక స్వకౌర్తస్వరంబుజాతముల ను మూలలూఁగి
 నందనంబుల నందయానంబు నేర్చి, చైత్రగ్రథమునఁ జైత్రుతో సరసమాడి
 నట్టిచురుదలఁగరము పార్వ మావహించె, భాసితలకు మరుత్సుమిత్రాసుతులకు. 822
౬. పిదప నచ్యుతవీరు డగులక్ష్మీకుమారుండు విజయవారాశ్రవణకుతూహలానుత్త
 రిత్తుడగు రామచంద్రుఁ కనతిదూరంబునఁ గపిధావతిగ్నుడై. 823
౭. రూఢభృతి నేగి విసయో, రూఢత సగజాని చరణతోయజముల కా
 రూఢప్రాధిమ్య మొక్కడు, గాఢాదరతత్పరమునఁ గౌఁగిటఁ జేర్చెక. 824
౮. స్నేహ మిరురొత్తఁగా నుప, గూహనసౌఖ్యంబు నొంది కొనియాడె మహా
 సాహసు దానవవీరు ఘన, బాహువను జంపినాడె వరుచు నృతీయుక. 825
౯. దేవాసురవరు లొక్కటి, యెవచ్చినఁ జిక్కఁ డమృతమాంబుకుని
 స్త్రీవు వధించిన నస్మ, స్థాపనం బాసందపూర్వమన్నం బయ్యెక. 826
౧౦. అని వెండియు ననేక వధురవచనముల నగ్గించుచు దా రుణవిపక్షబాణక్షతశతం బగు
 సహోదరుడేవాంబు నిమిరుచు నిట్లనియె. 827
౧౧. నీ వింద్రజిత్తుఁ గూల్చితి, కావున నే నెల్లభంగి ఖండింతు దశ
 గ్రీవుర దురమున మనసు, గ్రీవాదులు చూచి మిగులఁ గీర్తింపంక. 828
౧౨. అని తదనంతరంబున. 829
౧౩. సన్నతు లొప్ప మాయతిఁ బ్రకాశ యొనర్చి విభీషణుం గడు
 న్మన్న నమాటలం దనిపి మర్కటకోటి బహుకరించి ధై
 ర్యోన్నతి రావణుం దునుమ నున్న యెడం దదనీక మెంతయుం
 జెన్నువహించె బున్నచు నిసిక శశిఁ గన్నపయోధితోయ్యై. 830
౧౪. అటు దశమఖుండు భయదో, త్కటపంగరమున నుకుండు గడలేయట నె
 క్కుటఁడేజుట కే సావిను ఖగ్ధటులవలనఁ దెలిసి వివశభావుం డగుచుక. 831

- క. పెదవులు దడిపికొనుచు × దగ్గరికం బదిసోళ్ళు దెలిచి కరివంగమున
స్మదిచెదర నేచ్చె నపు డీర్వదికరముల దళళములు బాండుకొని వగళ. 832
- వ. బ్రహ్మాండకోటపరిస్థితు నారామమున నేచ్చి నుమానుం దలంచి. 833
- క. త్రి సీ వున్న యపుడు సుగ, నులకు నేవెఱపు గొననివాడను గంటే
త్రి సీవు లేమి నియ్యెడ, యలకు వెఱుంగవలసె నానం గొడుకా. 834
- క. మతినారయ నేఱికి వసు, మతి ముఖతనూగ యయ్యె మార్గచేత
సుత నీవకుట యిది విని, స్మృత మేని న్నామఁ గావు సిద్ధ మగులచేత. 835
- క. మూలల వొదిలి తిరుగుడి, క్షులకులు గుఱల భనుముపడుకొన్నయొం
జాలబయలు వెఱసిరి నీ, వాలంబు నట్లుపడియను తన వత్తా. 836
- సీ గుండగంధస్వక్తిన్నరయత్తునుపక్తి నొడిపోవుటలు నీకొడికాదె
దుర్వారముమహాగీ-వ్రావాహిని పాటుట నీ కల్గి పడియకాదె
తఱమగా నెదిరించు దానగుమ్మము ల్చలన మెంగుట నీకు నడిసికాదె
యవ్యాపాతివిరోధి దివ్యాంబులంబులు విఱిగిపోవుట నీకు వెఱచికాదె
యధికభీకరకీకలాంబుగాళి, కడంగి సుళ్ళు బడుట నీకుం దలఁకాదె
యట్టికూరాగ్రగణ్యుడ కరులచేత, వృతుడ వైనాడ విది విధికృతముగాదె. 837
- వ. అని వెడియు. 838
- ఉ. దాయనుగాను బల్కఁ దగదా యను నామయి నీకుఁ బ్రేమలే
దాయను దిల్లిఁ బిల్వపుగదా యను లంత మిడల చేరరా
దాయను నుత జాలి వలనా యను మైతనూనపాత్మయో
దాయను నాకు దిక్కు గలకాయను బంధుసుఖప్రదా యనుక. 839
- ఉ. రాయను నింతపుట్టెఁ గదరాయను నెచ్చట కేళితోమమా
రాయను నల్పచెయ్యఁ పురాయను మానపు లింత వింతవా
రాయను నాకుఁ దోడుగలరా యను మాయలు మాయమాయె బో
రాయను వైరుల, జిగుమరాయను నూరిక చూతురా యనుక. 840
- క. వెడియు నిట్లు నోలనయ్యుడ విరోధిసహితహాత్రుడ వగుచు
స్మడి పడఁపడి యప్పులుడను నీగుమన నాటిపోయితె కిఁడ్రీ. 841
- క. అనిపతయం దిశోవరు డవలంకఁబునై దడి పెట్టి లయించుట మొదలైన
కడిది కీలఁబల వెఱుగు బగ్గడిచుచుఁ గ్రవ్యుఁ దెలిసొండచు నవిశ్రవాత్తు
విద్రుఁపి క్తలను, దై పడవఁగవారాకర్ణుఁడను స్నానంబు గావించినవాని
చండఁబు నొందె యృదన వ. దోదీప్రభృత్యుఁలెల్ల స్తోలాపఁబలు నెగసి

- వనధిరుధావేశాసమదృష్టిఘనఘనమామతధ్యాంబుల ననుకరింతుము దశ
మఖుండు రోషారుణమఖండై. 842
- క. నీత వధించెద నీసతి, చేతుగాదే మనీషసేనాబంధు
జ్ఞాకు లడలగుటని మహావాతము దీపంబు వార్షగన్విక కరణికా. 843
- క. ఆలి వడన్న నన్నడి, యాలింపక వాలు వెటికి యలుక బుడమిప్రో
యాలి యనఁగుఁ గూతుంక, య్యాలి వధించెద నటంచు ననురపతి చనకా. 844
- చ అల్లుడు సురార్మునఁ దెడ్డయి రయింబునఁ బోయి దశాస్య మారినిం
గృహణ నధి పఁ జూచుటని కీ దగుఁ గోతులతోడి గోతి ని
ట్లరిమితాగ్రహ బున మహాసిని ప్రేసిన నవ్వ లెట్లు స
త్కృప యొకఁడైయు న్వలనదే మది రాక్షసవంశవర్ధనా. 845
- క. సాయలు నవ్వఁ దగణి మన, సాయనకుం జొనిపి పొడుతునకుట సమమున
స్వామి దగురీతి నెత మన, సాయగఱచి మూలమునలిఁ జంపుటగాదే. 846
- చ ఆలి యనసూచితవాక్యోపన్యాసమున జనకతన మావధోన్యోగంబు నివారించు
టయు. 847
- క. శోకక్రోధః సాయతాస్యః కు దశాస్యః డాహవాపేక్షన
స్తోత్రక్షీప్రతుంగయోగ్యము శకుస్తోత్రప్రదీప్తబుఘ
టాకోటిగ్విజుః శ్చిత్తంబు నగుచుండ న్వ్యుదచారూఢుడై
కాశోలూకము శోగ్రపక్షిపతనాకంపస్వజస్తూఢుడై. 848
- క. మత్తులకు సూపాక్షో, స్మృతులు నాస్తిహాసభటసమన్వీకులై గుం
ద్యృత్తి ననున నిజకుసంపత్తి మెఱయఁ బ్రియ ననుపామ్మనఁడు దనరకా. 849
- చ. రక్తంధమాల్మాంబరాధరణభూషితుడై విజయభేరివిరావంబులు నెలఁగఁ చెడ
వమాలు గుంబునకు వెడలుటయు. 850
- సీ. మహాసాస్వాగతమత్తులత్తులగ్గోరికమీఱు నిమగ్నచియలవారు
శోణికిపాఁత్రశోణిఘాతాతులు మితిలేని యుక్కులపాట్లటలవారు
క్రవ్యనిషేధోగ్రాణులు కొలఁతి వెట్టు గానింప నొడ్డడ్డవారు
జనలెఖ డభక్షణవివశాత్ములు దరిలేని యస్త్రశస్త్రులవారు
లెక్కలే ట్టి చేతిబల్లెములవారు, సమితసాఖ్యాకృష్ణుల బడలులవారు
వెదలి ర మావముకు నవ్వెడివారు, లలి జాగరునిఱు మూలబలంబువారు. 851
- క. వెదలి నడచునకులమునఁ గడలి విరావంబు మ్రగి కిక్కు నలుగడ
ల్లవలుకొని ప్రతిబలంబున, బడలుపడ నెట్లు నెదిరిన భైరవముకా. 852

క. శరదంబుదములకై వడి, నరనంబులు మిన్ను ముట్టి యరుగఁగ నడిచెకొ
ద్విరదంబులు మహిమిడుపుమ, శరదంబులభంగి మనరసప్రావృతమై. 858

క. సురరిపుసురగఘరాహిత, ధరారజః సాతమున గదా గంగాభా
స్వర్ణకార్తవ్యజలజము, లురుపంకజములం బరాగయితములు నయ్యెక. 854

చ. బహుప్రసీద్ధులుగావున వనరాశిచందంబున సారస్వదనంబుగావున వనరాశికై వడి
భయంకరాంతరంబైన యమ్ములబల కలాహకపటలంబు నిబిడుబై శరాసారంబున
ముంచుటయుం బెచ్చు పెరిగి యవ్వనచరనేనాసస్వంబును దలమిటి కవిసె 855

క. పూసాములచెండు నమితో, త్నాసామునఁ డలాతలిం గచాకచి బాహా
బాహి నఖానఖి సన్ముద్ధాహవ మెనసించె ఖచరు లచ్చెరుపడఁగక. 856

చ. అమృతనిమి త్రపూర్వంబు ధాయకసృగులులట్లు చండవి
క్రమమున ద్వైభూతుచాచగప్రకరము పోరొనర్పించె
గ్రమమున నేలువాఁడె రుధిరం బది సంకులకాననాంతర
స్థమగు ప్రశోభగైరికివితాలఁ సాఁ లితప్రవాహమై 857

క. పలువురు బలియు లాకనిపై, నలయుక మార్కొని పెనుగుట్టి మెడలు న
పలువురు బలియుల నొకఁడు గ, నలి మార్కొని చలయున బెను గడు నెడలుక.

సీ. పాపాణములు పిండిభంగి రాలెనువోట్లు, బాపాణములఁ దలల్పరలువోట్లు
విచ్చుకత్తులు వట్టి విటిచెడు నెడలును విచ్చుకత్తుల కొడలిచ్చు నెడలు
భూరువాంబులు చూర్ణముగఁ జేయుటలును భూరువాంబుల మృత్యు బొంగుటలు
బాణబాలంబుల బాణద్రోలెనుక్కిలమితబాణంబుల నవఁగుక్కి
లేనుఁగుల గుఱ్ఱములఁ బడనేయుతావు, లేనుఁగులు గుఱ్ఱములచేత నీల్గుతావు
లొరలు తలములు పొరగింప నున్నతలము, లమ్యై రుచరదైత్యుని నైవ్యమును.

చ. అమృతధయవాహినీయోధవాఘ లాయోధవధను లోహజింపక యాచారిసాహరిం
బెనుగులాడునప్పుడు కలువడినం బెఱకేలఁ బరాక్రమించువారును దలలువడినను
లక్ష్మ్యంబులం బడనేయువారును జిక్కుకడియు నుక్కువక్కువారును బ్రేవులు ప్రే
లాడినగ బేరువాడిం బోరాడువారును బ్రాణంబులు విడిచియుం గృపాణంబులు
విడచనివారును రుధిరంబుం దడిసియుం జలింపనివారును జచ్చియు ముఖంబులఁ
గ్రోథంబు డింపనివారును విచ్చియుం బెచ్చు పెరిగి కచ్చుకొనువారును గాలుసేతు
లు దునిసియుం గఱవ నప్పరిచువారును బడియును బోవపోవ యునువారును
సహాయులు మన్ని గొనినను తెన్నీనివారును నైరయ్యకపరమ్యున. 859

క. కుల్యశకలనైకతములు, శల్యతటంబులుఁ గబుధశరమీనంబుల్

కాల్యాణాబ్జము లప్పు, కుల్యాశితములును సమరకుంభిం వెడలెకా. 861

గీ. ఘోషజయశ్రుతిభేరివంబుల, మాంకృతులును బాపతృకృతులును

జిత్రత కదకఁటి సింహవాదంబులు, సంకరంబు ఘోషభంగి యయ్యె. 862

క. అనుశరాగ్ని పృథుక్రొధసమీరోదేక మగుదుఁ దటిమికిని వక్కా

కసవన్యావాహము నేయునును నున రాఘవుఁడు మహోగ్రంథగుచుకా. 863

క. కనదజ్జేక్షణములఁ గో, కనదేక్షణము లొనరించి కపు లలరఁగ న

జ్వరకులనాఘుఁడు పలభో, జనకులవాళన మొనర్చు సంకంభమునకా. 864

క. ప్రత్యాల్లిషస్థుఁడు శత, దృశ్యంధస్ఫటివరణధిక్కాంతరం

కృత్యనుపమచాపధరుఁడు, ధృత్యతిక్తుఁ డయి యెగి వే దీవాంబకముల్. 865

వ. ఎగురుటయు నద్విగ్రహంబున ననేకఘోషాయుకంబులు భూవభోంతరాళంబు నిర

వకాశంబు గా నుద్భవించి. 866

సీ. కఠినదానవాలఖండంబులను బేర్చి పాదవైన యెముకలు పాదుముచేసి

మేరమనవస్త్రమేదము ల్లరఁగించి కమనీయతరభటాంగములు తఱిగి

తలఁదానయులు చితురులు గావించి సాంద్రశోణితరక్తజలముఁ దేర్చి

యొత్తమయోధులది త్రంబు లుడికించి కంఠాణఘోణాప్రకరము గాల్చి

ప్రబుఘోకపాలపాత్రికలు గూర్చి, యాకటింపులు చేసె భూతావలలకు

రణమహోపమన దిశరథమహీశతినయశరములు చిత్రనూదజనులట్లు 867

సీ. మావాధీశ్వర మాగ్ధజానకు లేచి యమరవిరోధికంఠములు వెదకు

భూమిశ్వరనికరంబులు మట్టుమీలుదుఁ గట్టిడివనుజుల కీట్టునుండుఁ

బాధిరాధ్యక్షునిపశులు బాదులై రాక్షసశ్రుతికోటరములు దూలు

క్షౌణానుకుఁగిలీలఖంబు నలిరేఁగి హలభోజనమఖాజ్ఞముల వ్రాలు

తుత్రిమాన్యయథ మదాకుగములు మీటి, ఖలనికాచరకఠినాంగములు స్ఫురించు

నద్యతావహము లగుదు నొర రావ, చంద్రసాయకజాలము ల్సార్థకములు. 868

క. చచ్చినవారల సంకుఁగ, రచ్చునె యని రామురొణవగ్గ మనుసులకా

క్రచ్చికిని యొడల నుండక, ముచ్చించెక రిక్త మంటకుండఁగ వేగకా. 869

క. గుడుగుఁడు వింటు శరములు, దొడుగుట తె వాపుటయును దోపదెనులపైఁ

బనటయును దనుజు లవనిం, బనుట యుషం దోచు నొక్కభంగిన యెత్తుమాకా. 870

వ. వెండియు రామ పంగ్రంథు.

871

- సీ. పనుగుర నూర్వర బాణరజ్జువులచే గుడ్డిగుచ్చు నొక వేళఁ గోపి యగుచు
మంత్రించి పడఁద్రోయుమాడ్కి నేనుగులఁ బడవేయు నొక వేళ భూదఁ డగుచు
భూరికదంబము ల్పంఖానువుంఖము ల్నిగిడించు నొక వేళ నిపుణుఁ డగుచు
దావోపాకృతతి మాడ్చి కావలెనీయు నొక వేళ నగ్రుఁ డగుచు
దనుజక్షుఃకవాటపాటన మొనగ్గు, ధారుణీనాథుఁ డొక వేళఁ గ్రూరుఁ డగుచుఁ
దాళఫలముల పోలికఁ దలలుగాల్చు, భూదయుతుఁ డొక వేళఁ నోనుఁ డగుచు. 872
- ద్రగ్విశి క్యాచమై కీకన స్థంబు రేకెత్త సం గ్రామభూమిధరాస్థమై శస్త్రుర
ద్దామిత్రప్రాధి దైత్యాటవి న్యుంచె శ్రీ, రామరాజస్వధానాధరం బీకెనుకా. 873
- వ. అధ్వన్విక్యాపారంగతుండు దోగ్ధినిపాండిత్యంబుఁ జూపుటయుం జతురంగం
బగు నమ్మాటబలంబు శల్యసంకీర్ణ కంటక క్షితిజాతం బగు దుర్గమారణ్యమున బోరె
నందుఁ గపాలంబులు విఫాలంబు లగువారును ప్రభ్రష్టకంబులు ప్రభ్రష్టకంబు లగు
వారును గఠంబులు కుఠితంబు లగువారును ఖండంబు లగు వేదండతుండంబులును
జార్జంబులు నగునశ్వేఃగ్ధంబులును విరూపంబు లగు రూపంబులును రదంబు లగుధ్వ
జంబులును భూతంబు లగుధూతంబులును గల్గి వుండరీక ఘండరీః బును శిలీమఖ
శిలీమఖంబును రథాగ్రధాంకంబును బరాగపరాగంబును భంగభంగంబును రక్త
త్పలరక్తత్పలంబును వాలశైవాలంబు నగుసంగరసరోవరంబు రాద్రబీభత్సాచ్ఛక
భూషణకంబులను దానకం బై యున్నె. 874
- గ. చారుకరికుంభకు చరక్త్రోపఘృణమూలబలపయోజవదన తాఁ
జేరంజాలను రాముఁ నూరపురుష నాయకు ననబోవతి యగుటకా. 875
- తే. లవనములు పిండి యైన విలపము లగుట, చరణములు నలుచయిం విచులు లగుట
హస్తములు దెగిపడిన విహస్త లగుట, నల్భతానా మయ్యె నయ్యాహవంబు 876
- క. మూలబలచహ్నిశ్యోన్మూలము రామాశుప్రమూల మని మహీ
పాలు నెదిరించె రక్షి, పాలుఁ డలుకమీఱ పైఘోపాలురు మెచ్చకా. 877
- వ. నిజకాంతిపరిహాసచంద్రికావికాసం బగు చంద్రవహనభూటప్రహసభాసుని దై రామ
చంద్రునై రాకణం దురవదీచుటయుం దనుజభద్రపరివృతుండై. 878
- క. ఎత్తిచని విరు పాక్షోన్మృత్యును సుపార్శ్వండును వనచరబలము ను
న్వేతుఁ డలఁపడిపోరెను, నత్తటి భంజనము గడు భయంకరి మయ్యెన్. 879
- క. ప్రేతలప్రాపులు పొడవగు, దీవులుగా నెక్కు లిసుకతిన్నెలుగా బా
ణావలి తరగలుగా రక్తానిలకీలానంగరాంబుధి మెఱసెకా. 880

క. అక్షణమున కచ్చి రూపాక్షోన్యత్తుల మహాహవాయత్తుల యు
ద్ధక్షోణికి బలిగాఁ దద్వీక్షుంబులు భానసుతుఁడు వ్రక్కలు సేసెన్. 881

తోవకము. అంగదుఁ డెత్తట నంగము పొంగం, దుంగరసాలము తూర్ణము గాఁగఁ
బ్రుంగఁగ దానవపుంగవు నేయ, స్ఫంగము నొంది సుసార్యుఁడు వ్రాలెన్. 882

వ. నిజపార్శ్వవర్తులును మత్తులు నగు సుహృద్విరూపాక్షోన్యత్తుల మిత్రిగొనటం
గమంగొని రోషాత్తిరేకంబు. 883

క. దశకంధరుండు కార్యక, దశకంధరుఁ డగుచుఁ గీశతతి నెంతయును
ద్దశనొడింటు ననుచు నిజ, దశనంబులు గీటుచును రథంబు మెయియెన్. 884

గీ. వాన గురిసికైకడి వడిగ నినుము, చల్లికట్టులు వినుకలచాలభంగిఁ
దెఱపిలేపందఁ నొడిగించె దివ్యబాణ, పటలి నొక్కట విషినాటభటులమీఁద 885

వ. సంవర్తనముననువర్తింబోలె విజృంభించి. 886

మహాస్థర. పదిచందాస్త్రంబులు న్యుత్పదిసినిశిరిరోంబులు న్నల్లకాత
ప్రదరంబుల్ వైచి సారిం బవనతనయునిం బాకభిత్సౌక్రు నొంప
న్యగులై యమృత్వృంగంబృకుటము. లదర న్యావుల న్యుంప నామ
ర్హుదయుం దాజ్యామృతిం బేర్చినమృతమఁజొ యీతఁ డంచుం దలంకన్.

లలితపదము. వెరిగి దివౌసభీయము గాఁగం, దరుచరవంశవితానము నెల్లన్
శరణమాశాన్ని వ్యాలల పేర్చి, దరికొని కాల్యు మౌతాశనమూర్తిన్. 888

వ. దశకంధం గమంగొని రాముండు సయిరింపక. 889

లయవిభాతి.

రథసతనెర్చిభుజగభ సుదముఁ గార్యకముఁ బ్రభుమగుఁ దాల్చినరవిభుఁడభ మవృత్తిన్
గుభగుభయఃస్థఃశము నభయయ నున్యౌర దిగిభములాగి మూర్ఖుడ బుధుతతిసేతే
విభవమెఁగం ద్రిదింశభ వొగడ మీటుచును శుభభరితద్వప్తిఁ బ్రవగభటతహర్ష
ప్రభవ మగుమంద రవినిభశరముల నివ్వసరెగుభృదభిమీఁదనెగుచుభియమట్లున్.

కవిరాజవిరాజితము.

తనయ నిట్లమితం బగుబాణవితానము వైచినఁ దా నలకన్
దనుజవిభండు నుదాత్తశరంబుఁ దత్తణమాత్రన దాశరథిం
జొసపిన నిర్వరుఁ జూడఁగ నొప్పిరి శోణితగాత్రు లశోణియుగం
బనయుఁ బుష్పితమై నట్టియొచ్చె నటంచుఁ దలంపఁగ నట్టిమెడన్. 891

స్థర. రాదాస్త్రం బగ్రలీల ప్రఘువరునిపయి వ్రావణుం దేయఁ గ్రోధో
న్నద్రుం దారామఁడం దన్నిశిచరతి కాగ్నేయ మహాపాదకం బ

త్యక్తేశ్వన్నురిమై నేయుడు శరయుగళం బుద్ధతిం బోరి మాట
 ప్రద్యోద్వంబు నా నీర్వరు నిజవిజయగ్ధ ల్మహాఘోషవృత్తిక. 892
 వసమయూరము.

తెండియు నికాచరులు వృత్తచరవర్యు, ల్నిండితము మెచ్చ రజనీచరవరుండుం
 జుడకిరణాస్వయండు కాతశరకోటిన్, దండిమగ లిప్పగిడి దార్కొని పెనంగక. 893
 క్రాంచపదము.

దిక్కులఁ జీక మైక్కుల యయ్యెక, దినకరరుచి యలఁతిగఁ గవకచ్చెం
 జాక్కలు ధాత్రిం బెమ్మలు రాలె, న్నలు మనములను సాలసిరి భీతిక
 నిక్కక కంఠు ల్మిక్కిలి యింకె, న్నిగమవిశ్రాంతి యవని నొరిగిపడియెక
 నిక్కము గాఁగ న్మక్కలు రాలె, న్నిబిడతగింపినికరమలండున్. 894

తరళ. అపుడు రావణుఁ డార్చిపేర్చి శతాస్త్రపంచక మొక్కటక
 నృపతిసింహుని వ్రేయ నమృతానీయ కార్యులఁ డెంతయుం
 గుపితుఁడై పలకాదువత్తుము ఘోరదివ్యశరావతి
 న్నిపుణుఁడై పగిలింప మూర్ఛమునింగె వానరు లార్వంగక. 895

శుద్ధిరాజి. అంత న్యూర్చితు నద్దశాసనం, జెంతం జేరక చిత్రయాభులై
 క్రాంతింజెంది యుపాయహీనతఁ, జింతంబొంది కృశించి రాశరల్. 896

మత్తకోకిల. తేరిమిఁదన మూర్ఛజేటి యధిస్థికార్యులఁడై నమ
 ధోరవృత్తి పు న్నృసింహగఁ గోరివచ్చు దశాస్యగం
 తీరవంబు గజబు డీకొనుతీని మార్కొనియె న్మహా
 వీరవర్యుండు లత్యుణుండు వివృద్ధవిక్రమసంపదన్. 897

క. అన్నకుఁ గన్నాకై యిట్లన్నరభోజను నెదిర్చి యాతనిధనువు
 ల్మన్ను విటిగించి నీడము, న్నిన్ను నొరసి యన్న దాని మేదినిఁ గూర్చెక. 898

ఉ. అట్టియెడక గదాకలితవాస్తయుగుండు విభీషణుండు తోఁ
 బుట్టువు రథ్యసారథులఁ బొంక మడుగఁగ మోడి యార్చిం
 దొట్టిన చింత నట్లు నిరఘండు నపాస్తకరాసనుండు నై
 కట్టులక నిస్థిషణునిఁ గాంచి బొమ ల్మడి పెట్టి యిట్లనక. 899

ఉ. బుద్ధులు చెప్పున ద్దనఁ బోయి నరాధము నాశ్రయించి ద
 ర్పిద్ధతిఁ దిద్దితంబుగ మహోక్తులు నన్నెదిరించి బంటువై
 యుద్ధము నేయవచ్చితి మహాగ్రవృగేంద్రము సారమేయ మే
 పద్ధతి మార్కొనఁగల దపాయ పెఱుంగ కహా నహాదరా. 900

- క. ముందుదుభిరవములు వా, కరుల జయజయధ్వనులు పినబడ ధరణీ
 కరుఁ డెల్లి నీఁది పారను, వె పుంఁ గైకొన్నవాని విభమున నలరెన్. 820
- చ. మహానందంబున నిజయోధవీరపరివృత్తుడై కుంభిలాద్వారంబు వెడలి వచ్చు నవన
 రంబున. 821
- సీ. మలయధరాధరోజ్జ్వలచారిచందనపుష్పీరుహులతో, బెనఁగులాడి
 గంభీరతావికలాంభోధితరంగశీకరంబులతోడఁ జెలిమిచేసి
 మల్లికాజాతిచంపకకురవకనుమోహనంబులను బూలబంతులాడి
 భాగ్యరాధనునీవికస్వరకార్తస్వరంబుజాతముల నుమ్మూలలూఁగి
 నందనంబున వందయానంబు నేర్చి, చైత్రధముఁ జైత్రుతో సరసమాడి
 నట్టిరుదుఁ కరము వార్చ మావహించె, భాసితలకు మరుత్సుమిత్రాసుతులకు. 822
- చ. వీడవ నచ్చుచోవీరు డగులక్ష్మీకుమారుండు విజయవార్తాశ్రవణకుతూహలాశ్చుత్త
 డిత్తుండగు రామచంద్రుఁ కనతిదూరంబునఁ గపిరధావతిగ్నుడై. 823
- క. రూఢధృతి నేగి వినయో, రూఢత నగ్రజాని చరణతోఁజుజముల కా
 రూఢప్రాధిమ్య మొక్కడు, గాధాదరతత్పరమునఁ గొంగిటఁ జేర్చెన్. 824
- క. స్నేహ మిగులొత్తఁగా నుప, గూహనసౌఖ్యంబు నొంది కొనియాడె మహా
 సాహసు దానవవీర ఘన, కాహవను నఁ జంపినాడె వశుచు స్మితీయైన్. 825
- క. దేవాసురవరు లొక్కటి, యైనచిన్నఁ జిక్కఁ డమ్మచోమాయకుని
 స్త్రీవు వధించిన నస్మ, స్థాపనం బాసందపూర్వమన్నం బయ్యెన్. 826
- చ. అని వెండియు ననేక వధురవచనముల నగ్గించుచు చా రుణవిపక్షబాణక్షతకళం బగు
 సహోదరుడేహంబు నిమరుచు నిట్లనియె. 827
- క. నీ వింద్రజిత్తుఁ గూల్చితి, కావున నే నెల్లధంగి ఖండింతు దశ
 గ్రీవుర దురమున మనసు, గ్రీవాదులు చూచి మిగులఁ గీర్తింపంగన్. 828
- చ. అని తదనంతరంబున. 829
- ఉ. సన్నతు లొప్ప మారుతిఁ బ్రశంస యొనర్చి విభీషణుం గడు
 స్మృతమూటలం దనిపి మర్కటకోటి బహూకరించి ధై
 ర్యోన్నతి రావణుం దునుచు నున్న యెడం దదనీక మెంతయుం
 జెన్నువహించె బున్నచు నిసిక శశిఁ గన్నపయోధితోయమై. 830
- క. అట దశమఖుండు భయదో, త్కటసంగరమున నుతుండు గడతేజుట నె
 త్తుటఁ దేజుట కె నావిమ ఖ, భటులవలనఁ జెలిసి విరళభావుం డగుచున్. 831

- క. పెదపులు దడిసికొనుచు గుడ్డికాక బడినోళ్ళు దెలిచి కరిగినమున
నృదిచెడర నేడ్చి నపు డిర్వదికరముల దశశిగములు బాఁగుకొని వగళ. 832

న. బ్రహ్మాండకోటనపరిస్పృహ నారామబుగ నేడ్చి నుమాటుం దలంచి. 833

క. తురి నీ పున్నయపుడు నుగనరులకు నేవెఱపు గొననివాడను గంటే
తురి నీపు లేమి నియ్యెడ, యలకు వెఱుగవలసె నానం గొడుకా. 834

క. మతివారయ నేటికి వసు, మతి సుపతనూగ యయ్యె మారుచేక
నుత నీవకట యిది విని, స్పృత మేని న్నాకుఁ జాపు నిద్ధ మురులచేక. 835

క. మూలల నొదిగి తిరుగుది, క్కావలకులు గురాల భనుముపడుకొన్న యాం
జాలబయలు వెఱసిరి నీ, వాలంబు నట్లుంపడియ్యుతన వుత్తా. 836

నీ గరుడగంధస్వకిన్న రయతునుకప) కి నొకాడిపోవుటలు నీకొడికాదె
దుర్వారముమహాగోష్ఠావాసీని పాటుట నీ కల్గి పడియ కాదె
తఱుమగా నెదిరించు దానవగుల్మము ల్బలన మొందుట నీకు జడిసికాదె
యవ్యాపతినిధి దివ్యాంబకంబులు విఱిగిపోవుట నీకు వెఱచికాదె
యధికభీకరకీశలాలాబురాతి, కడగి నుల్కు బడట నీకుఁ దలఁకికాదె
యట్టిహారాగ్రగణ్యుడ కరులచేత, వృగుండ వైనాడె విది విధిక్రతుగాదె. 837

న. అని వెడియు. 838

ఉ దాయనుగాను బల్కు దగదా యన నానయ నీకుఁ బ్రేమలే
దాయను దల్లిఁ బిల్వపుగదా యను లంత మిడల చేరరా
దాయను నుత జాలి వలరా యను వైకనూనసాత్మనొ
దాయను నాకు దిక్కు గలవాఁడును బంధుసుఖప్రదా యనుక. 839

ఉ. రాయను నింతభట్టై గదరాయను నెచ్చట కేఁతొనమా
రాయను నల్వచెయ్యె వురాయను మానవు లింత వింతవా
రాయను నాకఁ దోడుగలరా యను మాఁలు మాయమాయె జో
రాయను వైరులం జినుమరాయను నూరక చూతురా యనుక. 840

క. పెడియు నిట్లు నోలెనయ్యుండ విరోధినపీఠహోత్రుండ వగుచు
స్మడి నెదంపడి యెప్పుడున నీమన న తిపోయితె కిఁడీ. 841

క. అని నెడియుం దిశోవరుఁ డెవఁలాకఁబువై దాడి కెట్టి యొంచట మెదలయిన
ఁడిది ఓలఁబల కెఱుగు లగ్గడిచుచు గ్రవృణ దెలికొందుచు నవి శబ్దము
బిడ్డఁబి క్తలనుఁడై నందనవణవారాకర్ణులన స్నానలు గావించినవాని
చుండఁబు నొందె , యృగన వదోద్రోక్తృశ్రుతస్సాన్త్రీలపఁబలు నెగనీ

వనధిమధఃవేశాసమద్యుత్తముయముమూతధ్వంబుల ననుకరింతుము దశ

మఖుండు రోహుణమఖుండై.

812

క. నీత వధించెద నీసతి, చేతింగాదే మదీయనేనాబంధు

జ్ఞాకు లడంగుటని మహావాతము దీపంబు వార్షకచ్చి కరణికా.

813

క. ఆలి వడన్న నన్నడి, యాలింపక వాలువెటికి యలుఁ బడమిప్రో

యాలి యనుఁగుఁగుఁతుంక, య్యాలి వధించెద నటంచు ననురపతి చనకా.

814

చ అత్తుడు సుగ్రహ్యుఁడడ్డము రయంబునఁ బోయి దశాస్య మానిని

గృహణ నధి పు నాదుటికి కీడగుఁ గోతులకోడి గోతి ని

ట్లపరిమితావ్రామబున మహాసిరి వ్రేసిన నవ్వ లట్లు స

త్తిప్ప యొకయొకయు న్వలనదే మది రాక్షసవంశవర్ధనా.

815

క. సాములు నవ్వఁ దలచి మన, సామునకుం జొనిసి పొడుతునకుట సమమున

స్వామి దగురీతి నెత్తము, సాముగఱచి మూలమునలిఁ జంపుటగాదే.

816

వ ఆలి యనసోదితవాక్యోపన్యాసమున జనతన మావధోవ్యోగంబు నివారించు

టయు.

817

కా. శోకక్రోధః సాయతాస్యఃకు దశాస్యః డాహవాపేక్షన

స్తోఃక్షీప్రతుంగయోగ్యము భవస్తోవప్రదీప్తబుఁగు

టాకోటిగ్య యుక్తింబు నగుచుండ న్నన్యదనానూఢై

కాశోలూఃకుభోగ్రపక్షిపతనాకంపవ్యజస్తాభుండై.

818

క. మత్తులకు పర్యాపాక్షో, మత్తులు వాస్తవ్యాధునమన్వీకులై యు

ద్వృత్తి నకువ నాజరుసంపత్తి మెఱయఁ బొన్పిన నుపాన్వీకుడు దనరకా.

చ. రక్తంధమాల్పాంబరాధరణభూషితుడై విజయభేరిరావంబులు నెలకఁ చెడ

వమాలు చుంబునకు నెడలుటయు.

850

సీ. మహాసాస్వరసమత్తదిత్తుబ్ధిగోఁడకమీఱు నినుపగుదియలవారు

శోణిశపాః ప్రశోణమాన్జాతులు మితిలేని యుక్తుల ప్పాటలవారు

క్రవ్యనిషేహోగ్రాఘులు కొలఁత వెట్టుఁ గానింప నొడ్డడ్డవారు

జననలఖ డభక్షులవివశాస్కులు దరిలేని యస్త్రశస్త్రములవారు

లెక్కలే ట్టి చేతిబల్లెములవారు, నమితసంఖ్యా పృథులగుడములవారు

వెడలి ర హవము కు నీవ్వొనివారు, లలి బొగరుమీఱు మూలబలంబువారు.

851

క. వెడలి నడచునకవరమునఁ, గడలి విరావంబు మ్రొగి నకము నలుగడ

ల్గవలకొని ప్రతిబలంబుల, బడలుపడ న్నెఱుపె విజనశ్శ కరమూర్తి.

852

క. శరదంబుదములకై వడి, నరసింబులు మిన్ను ముట్టి యరుగఁగ నడిచెన్
ద్విరదంబులు మహిడిదుపును, శరదంబులభంగి మరనప్రసావములై. 858

క. నురరిపుకురగఘరావత, భరారజః పాతమున గదా గంగాభా
స్వోకార్తస్వరజలజము, బురుహంకజములుఁ బరాగయతములు నయ్యెన్. 854

చ. బడబాప్రసీప్తబుగావున వనరాశిచందంబున సారస్వదనంబుగావున వనరాశికైవడి
భకుంకరాంతరంబైన యమ్ములబల వలాహకపటంబు నిడిడులై శరాసారంబున
ముంచుటయుఁ బెచ్చువెరిగి యవ్వనచరసేనాసస్యంబును దలమిటి కవిసె 855

క. పూసాములురెండు సమితో, త్సాహముఁగఁ దలాతలిం గచాకచి బాహ
బాహి సఖానఖి సస్యద్దాహవ మెనఁచె ఖచరు లచ్చెరుపడఁగఁ. 856

చ. అచ్చుతనిమి త్రపూర్వంబుధూరసంఘములట్లు చండవి
క్రమమున దైత్యభూరుహచగ్రప్రకరంబులు పోరొనర్పిం
గ్రమమున నేలువాఁడె రుధిరం బది సంకులకాననాంతర
స్థమగు ప్రశోణదైవికాలఁ నాలితితప్రవాహమై 857

క. పలువురు బలియు లాకనిపై, నలమక మార్కొని పెనుగు ట్టి మొదలు న
పులువురు బలియుర నొకఁడుఁ గ, నలి మార్కొని చలముఁ బెనుగడునెడలన్. 858

శీ. పాపాణములు పిండిభంగి రాలెడువోట్లుఁ బాపాణములఁ దలల్యరలువోట్లు
విచ్చుకత్తులు వట్టి విటిచెడు నెడలును విచ్చుకత్తుల కొడలిచ్చునెడలు
భూరుహంబులు మార్గముగఁ జేయుఁట్లును భూరుహంబుల మృగిఁ బొంగుపట్లు
బాణశాలంబులఁ బాణద్రోలెడునిక్క లమితబాణంబుల నవఁగునిక్క
లేరుఁగుల గుఱ్ఱములఁ బడనేయుతావు, లేరుఁగులు గుఱ్ఱములచేత నీల్లుతావు
లొరలు కలములు నొరగింప నున్నకలము, లయ్యె రుచరదైత్యునై శ్రవ్యముః.

చ. అయ్యభయవాహినీయోధవాధు లాయోధవధిను లోహాక్షింపక యోహరిసాహరిం
బెనుగులాడునప్పుడు కేలువడినం బెఱకేలఁ బరాక్రమించువారును దలలువడినను
లక్ష్మ్యంబులం బడనేయువారును జిహ్మవశియు నుక్కుదక్కునివారును బ్రేవులు ప్రే
లాడినగ బేరువాఁడొ బోరాడువారును బ్రాణంబులు విడిచియుఁ గృపాణంబులు
విక వనివారును రుధిరంబుఁగఁ దడిసియుఁ జలింపనివారును జచ్చియు ముఖంబులఁ
గ్రోధంబు డింపనివారును విచ్చియుం బెచ్చువెరిగి కచ్చుకొనువారును గాలుసేతు
లు దునిసియుఁ గఱవ నప్పల్చిచువారును బడియునుం బోవపోవు చునువారును
సహాయులు మన్ని గొనినను తెన్నీనివారును నైరయ్యవపరమ్మున. 859

- క. మల్యశకలనైకతములు, శల్యతటంబులుఁ గబాధశకసమీనంబుల్
కొల్యాశబ్జము లస్ప, క్కుల్యాశతములును సుమరకుంభిని వెడలెత్త. 861
- గీ. ఘోషజయశ్రుభద్రేరీవంబుల, హంకృతులును జాపతంకృతులును
జిత్తర దడకణి సింహవాదంబులు, సంకరంబు ఘోషభంగి యయ్యె. 862
- క. అనుశ్రాగ్ని పృథుక్రోధసమీరోనేక మగుదుఁ దటిమికొని వశా
కసవన్యానామము నే, ముసమయమున రాఘవుఁడు మహోగ్రుం డగుచుకా. 863
- క. కనదబ్జక్షణములఁ గో, కనదక్షణము లొనరించి కపు లలరఁగ న
జ్వవలనాథుఁడు పలభో, జ్వవలనాశన మొనర్చు సంకంభమునకా. 864
- క. ప్రత్యాల్లిభస్ముఁడు శత, ధృశ్యుడస్ఫోటవరణధిక్వాంతరం
కృశ్యవపమచాపధరుఁడు, ధృత్యతిహ్నఁ డయి యోచె దీవాంబకముల్. 865
- ద. ఎగుమటుయు నద్విశ్యశంబున ననేకఘోషాయకంబులు భూనభోంతరాశంబు నిర
వకాశంబు గా నుద్భవించి. 866
- నీ. కఠినదాసనాలఖండంబులను వేల్చి పొడవైన యెముకలు పొడుముచేసి
మోరమదహస్తిమేదము ల్గఱగించి కమనీ మితరభటాంగములు తటిగి
తలఁకావసులులు చితురులు గావించి సాంద్రశోణితరక్తజలముఁ దేర్చి
యొత్తుచుమోఘులచిత్తంబు లుడికించి కంఘాణఘోషాప్రకరము గాల్చి
క్రూరఘోకపాలపాత్రికలు గూర్చి, మూకటింపులు చేసె భూతావలంబు
రణమహోసమున దశరథమహీశత్రుయశరములు చిత్రనూదజనులట్లు. 867
- నీ. మావాధీశ్వర హృద్యావళు లేచి యమరపరోధికంతములు వెదకు
భూమిశ్వరనిశకరంబులు మట్టుమీలుచుఁ గట్టిడివనుజుల ఓట్టుముంచుఁ
బాహివాధ్యక్షునిపగులు బారులై రాక్షసశ్రుతికోటరములు దూలు
క్షౌణానుకుశలీలఘాబు సలిరేగి కలభోజమఖాజ్జమల వ్రాలు
క్షుత్రియాస్వయంభు దాడుగములు మీటి, ఖలనిశాచరకతివాంగములు స్ఫురించు
సద్భూతావహము లగుచు నార రావ, చంద్రసానుకజాలము ల్సార్థకములు. 868
- క. చచ్చిరవారల సంకుఁగ, చచ్చునె యని గాముబాణవర్గ మనుకులకొ
గ్రుచ్చికొని యొడల నుండక, యుచ్చిచనక రిక్త మంటుకుండఁగ వేరకా. 869
- క. గుడుముఁడు నింట శరములు, దొడుగుట తె వాపుటయును దోఁప దనులవైఁ
బడటయును దనుజు లవనిం, బడుట యును దోఁచు నొక్కభంగిన యెపుడుకా. 870
- ద. పెండ్లియు రాను చంద్రుండు. 871

- గీ. పనుగుర నూర్పుర బాణరజ్జువులచే గురిగ్రుచ్చు నొకవేళఁ గోపి యగుచు
మంత్రించి పడఁద్రోయుమాడ్కి నేనుంగులఁ బడనేయు నొకవేళ భయదఁ డగుచు
భూరికడంబము ల్పంఖానువుంఖము ల్నిగిడించు నొకవేళ నిపుణుఁ డగుచు
దావోపాకృతతి మౌనాన్ని కామతిసేయు నొకవేళ నగ్రుఁ డగుచు
దీనుజక్షుకవాటపాటన మొనగ్గు, ధారుణీనాథుఁ డొకవేళఁ గ్రూరుఁ డగుచుఁ
దాశఫలముల పోలికఁ డలలుగాల్చు, భూదయుతుఁ డొకవేళ నినోరుఁ డగుచు. 872
- గ్రగ్నిశి క్యాచమై కీశస్వంబు రేకెత్త సంగ్రామభూమిధంగ్రస్థమై శస్త్రుఁ
ద్దామితప్రాధి దైత్యాటవి నృపచే శ్రీ, రామరాజస్వధానాధరం బీక్షియెత్. 873
- వ. అధ్వనిక్యాపారంగతుండు దోగ్ధినిపాండిత్యంబుఁ జాపుటయుం జతురింగం
బగు నమ్మాటబలంబు శల్యసంగీర్ణ కంటక క్షీతిజాతం బగు దుర్గమారణ్య బురు బోలె
నందుఁ గపాలంబులు విఫాలంబు లగువారును బ్రభ్రష్టంబులు ప్రభ్రష్టకంబు లగు
వారును గఠంబులు కుఠితంబు లగువారును ఖండంబు లగు వేదండతుండంబులును
జార్జంబులు నగునశ్వేంద్రంబులును విరూపంబు లగు రూపంబులును రదంబు లగుధ్వ
జంబులును భూతంబు లగుభూతంబులును గల్గి వుండరికవుండరిక బును కలీయఖ
కలీయఖంబును రథాగ్రథాంగంబును బరాగపరాగంబును భంగభంగంబును రక్తో
త్పలరక్తోత్పలంబును వాలకైవాలంబు నగుసంగరసరోవరంబు రాద్రబీభత్సాస్థిత
భమావకంబులనుఁ దానకం దైయొప్పె. 874
- వ. చారుకరిమంధమ దర, క్తోయఘసృణమూలబలపయోజవదన తాఁ
జేరంజాలగు రాము, న్నూరపురుష నాయకు న్రజోవతి యగుటెత్. 875
- తే. లవనములు పిండి యైన విలపము లగుట, చరణములు నలుయిర విచులు లగుట
వాస్తవులు దెగిపడిన వివాస్తు లగుట, సగ్భిత్తానా మయ్యె నయ్యుచావంబు 876
- క. మూలబలచహో జ్యోన్మాల్మము రామాశుప్రయూల మని మహీ
పాలు నెదిరించె రక్షి, పాలుఁ డలుకమీఱ ప్యేపాలురు మెచ్చెత్. 877
- వ. నిజకాంతిపరిహాసచ ద్రికావికాసం బగుచంద్రహాసభ మబట్టహాసభాసుని దై రామ
చంద్రువై రాజుఁడొ డురదడిచుటయుం దీనుభద్రపరివృతుండై. 878
- క. ఎత్తిచని విరు పాక్షో, నృత్తులును సుపార్శ్వండును వనచరబలము ను
న్యైత్తుఁ డలఁపడిపోరెను, నత్తజీ భింసము గడు భయంకరి మయ్యెన్. 879
- క. ప్రేతలప్రావులు పొడవగు, దీవులుగా నెక్కు లిసుకతిన్నెలుగా బా
దావలి తరగలుగా ర, క్రానిలకీలావసంగరాంబుధి మెఱసెత్. 880

క. అక్షణమున వచ్చి రూపాక్షోస్మత్తుల పహావాయతుల యు
ద్ధక్షోణికి బలిగాఁ దద్వక్షుంబులు భానసుతుఁడు వ్రక్కలు నేనెత్. 881

తోవకము. అంగదుఁ డాతిట నంగము పొంగం, దుంగరసాలము తూర్ణము గాఁగఁ
బ్రుంగఁగ దానవపుంగవు నేయ, స్థంగము నొంది సుసార్యుఁడు వ్రాలెత్. 882

వ. నిజపార్శ్వవర్తులును చుత్తులు నగు సుపార్శ్వవిరూపాక్షోస్మత్తుల మిత్తిగొనటం
గనుంగొని రోషాతిరేకంబు. 883

క. దశకంధరుండు కార్యక, దశకంధరుఁ డగుమఁ గీశతతి నెంతయు దు
ద్దశనొందింతు ననుచు నిజ, నిశనంబులు గీటుచును రథంబు మెఱయఁగఁ. 884

గీ. వాన గురిసింకై వడి వడిగ ననుము, చల్లినట్టులు విగుళలచాలుభంగిఁ
దెఱపితేమండఁ దొంగించె దివ్యబాణ, పటలి నొక్కట విషిసాటధటులమీఁద 885

వ. సంవర్తనముననువ ర్తింపాలె విజృంభించి. 886

మహాస్థగర. పదిచుండాశ్రుంబులు న్మృషుడినిశితరోంబులు న్నాల్లకాత
ప్రదరంబుల్ వైచి సారిం బవనతనయునిం బాకభిత్పాత్రు నొంప
న్మనులై యుమ్మవ్వునుండఁ మ్మటము. లదర న్మావుల న్మంప నామ
ర్హునయుం దాజ్యాహుతిం చేర్చినహుతవహుఁడో యీతఁ డంచుం దలంకఁ. 887

లలితపదము. వెరిగి దివంసభీరుము గాఁగం, దరుచరవంశవితానము నెల్లఁ
తరఁజూలొగ్గి జ్వలల పేర్కి, దరికొని కాల్చు హుతాశనమూర్తిఁ. 888

వ. దశకంఠం గనుంగొని రాముండు సయ రింపక. 889

లయ విభాతి.

రథసత నెదిర్చిభుజగధ కుదముఁ గార్యకముఁ బ్రభమిగుఁఁ దాల్చినరవిభుఁడభ యవృత్తిఁ
గుభగుభయఃస్థంబుము నభయవియ నున్నద దిగిభములాగి మూర్ఖుడ బుభుతతికె నెఱే
విభవమెఁగఁ ద్రిదిశగధ వొగడ మీటుచును శుభభరితద్వప్తిఁ బునగధటరతిహన్
ప్రభవ మగుమండ రవినిధిశరముల నివ్వసరెగుభృదధిమిఁద నెగుచుభిదుగమ్ముఁ. 889

కవిరాజవిరాజితము.

తనయ నిట్లమితం బగుబాణవితానము వైచినఁ దా నలంకఁ
దనుజనిభుండు నుదాత్రతరంబుఁ దత్తణమూత్రన చాళరథిం

జొసపిన నిర్దురుఁ జాడఁగ నొప్పిరి శోణితగాత్రు శోణియుగం
బనయనుఁ బిప్పితమై నటియించె నటంచుఁ దలంపుఁగ నట్టి ముడఁ. 891

స్థగర. రాద్రాశ్రుం బగ్రలీల న్రఘువరునిపయ ప్రావణం జేయఁ గ్రోధో
న్నద్రుం దాదామఁడుం దన్ని కిచరఁతి శాగ్నేయ మాసాయకం బ

త్యుజ్జేకన్మూర్తిమై నేయుండు శరయుగళం బుద్ధతిం బోరి కూల
ప్రద్యోద్వంబు నా నరవృరు నిజవిజయగ్ధ లృహాఘోషవృత్తిక. 892
వనమయూఁము.

వెండియు నిశాచరులు వృక్షచరవర్యు, ల్నిండితయు మెచ్చ రజసిచరవరుండుం
జండకిరణాన్వయండు శాతశరకోటిన్, దండిమఁ లిప్పగిడి దార్మిని పెనంగక.
క్రాంచపదము.

దిక్కులఁ జీకఁ మైక్కున యయ్యెక, దినకిరయచి యలఁతిగఁ గనగచ్చెం
జుక్కలు ధాత్రిం బెమ్మలు రాలె, స్సంఘ వనములను సాలసిరి భీతిక
నిక్కక కంధు ల్మిక్కిలి యింకె, గ్నిగమవిశతి యవని నొరిగిపడియెక
నిక్కము గాఁగ మృక్కలు రాలె, న్ని బిడతరగింపినికరములందున్. 894

తరళ. అపుడు రావణుఁ డార్పిపేర్చి శితాశ్రుపంచక మొక్కటుక
స్పృహసింహుని వ్రేయ నమ్మహనీయు కార్యమఁ డెంతయుం
గుపితుఁ డై పలకాడునతము ఘోరదివ్యశరావతి
న్నిపుణుఁ డై పగిలింప మూర్ఛమునింగె వానరు లార్వఁక. 896

శుద్ధనిరాటి. అంత న్మూర్ఛితు నద్దశాననుం, జెంతం జేరక చిత్రయాధులై
భ్రాంతింజెంది యుపాయహీనతఁ, జింతింబొంది కృశించి రాశరల్. 896

శాస్త్రకోకి. తేమిఁదన మూర్ఛజేటి యధిశ్ఛకార్యమఁ డై సమ
ద్వారవృత్తి పుత్ర స్వనింపఁగఁ గోరివచ్చు దశాస్యుఁ గం
శీరవంబు గనఁబు డీకొనతీని మార్మొనియె న్యహా
వీరవర్యుండు లత్యుణుండు వివృద్ధవిక్రచునంపదిన్. 897

క. అన్నకుఁ గన్నాకై యి, ట్లన్నరభోజను నెదిర్చి యాతనిభవపు
బున్ను విటిగించి సిదము, న్నిన్ను నొరసి యున్న దాని మేదినిఁ గూల్చెక. 898

ఉ. అట్టియెడక గదాకలితవాస్తయగుండు విభీషణుండు తోఁ
బుట్టువు రథ్యసారథుఁ బొంక మడుంగఁగ మోడి యార్చిం
దొట్టిన చింత నట్లు నిరఘండు నపాస్తకరాసనుండు నై
కట్టులక న్విభీషణునిఁ గాంచి బొను బుడి వెట్టి యట్లుక. 899

ఉ. బుద్ధులు చెప్పర ద్దనిఁ బోయి నరాధము నాశ్రయించి ద
రొద్ధతిఁ దిద్దితంబుగ మద్భోక్తు న న్నెదిరించి బంటవై
యద్ధము నేయవచ్చుతి నహోగ్రవృగేంద్రము సారమేయ మే
పద్ధతి మార్మొనఁగల దుపాయ మెఱుంగ కహో నహోదరా, 900

- వ. అని వెలుచ నాడి. 901
- క వడి: దోమరములు వైచుచు, నడిమికి లక్ష్మణుండు వాని నెఱుఁచి మఠ
 గ్గడు: గోప మెత్తి యిందుక, తడయక యొకశక్తి వైచి దొడ్డిని బాఁచె. 902
- ఉ. వైచిన విష్ణులింగము లవారణ: గ్రమ్మికోసంగ నెఱుఁగెదం
 జాచిన గానయై పిత గుచోప్పన వచ్చెనుదాని దవ్వులం
 జాచి: భీమణంగ పరిశుద్ధపనస్కుండు కూలు నింక నా
 లోచన శ్రేణి కందుల దనుకొని బ్రవగోత్రము లాల్కుమండ. 903
- చ. అనఘు: లక్ష్మణుండు దనుజాధముశక్తికి నడ్డ మేగి త
 త్రవనిహతవస్తుండై చిరశభావము నొందుచు మూర్ఛిజెందె
 చ్చి: శ్రీకు నాశ్రమండు మృతిజెందుట కోర్వక ప్రాణహీను యా
 నని తలపోయె నెగు శరణార్థుల బోవదలండు ధార్మికుల్. 904
- క. శక్తి యురము గాడును నిజ, శక్తి తఱిగి లక్ష్మణుండు జగతీతలసం
 గర్భ: డగుచు నతినిద్రా, సత్సక్తియ: దోచె రాక్షసనాటులకున్. 905
- ఉ. భూపతి తామ్రుండమున భూకరంబులు సాచి లక్ష్మణుం
 దాపద నొదియున్న: దపనాస్వయు: దైతయు: గోప మెక్కి యు
 ద్ధీతిచాపహస్తు: డము దివ్యశరంబులు గ్రుచ్చె రావణాం
 డూహింపుచ్చ: దీపక గళోగ్రత నిష్పేజ: గంది నిష్క్రగన్. 906
- గీ. శస్త్రోజ్జ్వల కాలశాశంకు గాఁగ, నాయుక్త్రోపపుట్యసహాయు: డగుచు
 బ్రహ్మకోదండదంకవిభాసి కాల్యూర్తి రాము: ల రానిలు నుట్టిగొనుడు. 907
- చ. చిగిరికంకిటంబును నృశించినదైత్యుల గావిసెట్టుట
 స్మరిగిన మేలు వైన పదిమోములరక్కసుల దుర్మ: క్తి నొ
 చ్చిన నుది పీఠ: బోవిడిచి చేతులు సాచి కెదిగొని, రా
 మునిదెన జూడఁబాలక యమోఘరయ బుడ: బాటె ల కనుక్. 908
- చ. కాందిశీకుండై వెనకొనిన యపయశంబునుం బోని కేక లాపంబు వీఁపునం బారలి
 యాడ పుజలిమాడక పురంబు సొచ్చె. 909
- క. తనకు న్నిశితశరంబులు, దనక న్నిలువంగలే: దశకంఠుండు తా
 వెలుకంజవేసె నాతిని, వెనుకం జననేల యని గవిమం గెంతన్. 910
- క. కల్పక్షయమున నెంతయు, నల్పచరీచి యును ఘోషింపటి భస్మ
 త్కల్ప: డగుచు నురుమూర్ఛాకల్పితుండై పడిన మట్టి ఘన లక్ష్మణునిన్. 911

- చ. కనుగొని చేరి యల్ల మడుకం గడఁ గంపితగాత్రుఁ డాస్యపుం
డును బెనుముగ్ధుఁడొది యతనశ్రమం గొండ్లికి తేటి ధూళిలో
మునిగిన తన్మృఖాబ్జమున మోమిడి యశ్రులు వెల్లిగొల్పుచుకొ
జనకముతావరుండు కపిసైన్యము దైన్యము నొంద నార్తుడై. 912
- చ. సహోదరుం బేర్కొనె. 913
- క తూలమ్ముఁ జిమ్ము పటువా, తూలమ్మున రిభుబలమ్ముఁ దూలించిన నీ
వాలమ్మున నొరగితివె ని, టాలమ్మునఁ గడునలుకపటల మలమిఁకొక. 914
- తే. అధికమదలీలఁ బటుకలనాప్రసిద్ధ, విపినభూమి నిరంకుశవృత్తిఁ దిరిగి
శత్రుకిసలంబు శేటి నామిత్రవాను, చుత్తకరి పంక్తిమఖంకమగ్నమైతె. 915
- క. భరమయ్యెనె నీబ్రదు కి, ద్ధరణికిని ధరాధురాధురంధరవరము
స్థిరుఁడగు నహీనమూర్తిక, సురహితుఁడే ఒడ గలనెఁ జోద్యముగాడె. 916
- క. పుడమిని బంధుల గురులం, బుడమినిసువు విడిచి విపినభూమిఁ దిరుగున
ప్పుడు నినుఁ గని ప్రాణంబులు, విశువ నీపుట విశతు నిన్ను విడిచినకతనకొ 917
- వీ. కూరిమి నిద్రింపఁ గోరియప్పుడు ఒల్లనచారుతల్పం బొనర్చు
వధికనిద్రాసక్తి నందియుండియుపు చేరి యల్లఁ బడసేగనేయు
దాఁకలిగొని పారణాసక్తి నొందినఁ దీయనిఫలములు దెచ్చి గాత్తు
వననీజఁ దలపోసి యలఁత నొందినవేళ నచితంపుమాటల నూఱివెఱు
వట్టి నీ పట్టివో ననుఁబెట్టి నిదుర, పోక తగుఁడయ్య యదియును గాక చిత
నెంతయదలిన నూరార్ప వేటిధర్మ, మలుకనొందితె పిలిచినఁ బలుక వంజ 918
- క. తమ్ముడ నీపడుటకుఁ జి, తమ్ము శశనవాక్రశకలితముగామిమి
తమ్ము పృథుకరినవజ్రకృతమ్ముగుటు గాదె నిశ్చితం బూహింపకొ. 919
- చ. నిను విడనాడి ప్రాణముల నిల్వఁగనోపితి నేని రావణుం
డునుమఁగనేర నొక్కగతి దున్యఁగ నేర్పితి నేని వీటికిం
జనుటకుఁ జాల నట్లు చనఁజాలితి నేని మమిత్ర మత్తమం
గనుఁగొనఁజాలఁ గాన నీటఁ గాలకశ్యపు నొందు టొప్పుగుకొ. 920
- గీ. ఒంటినున్న యపుడు సౌఖ్య మొందునపుడు, నాడునప్పుడు బంధులఁ గూడ నపుడు
మఱపురాక సహోదరమరణశల్య, మెమ్ములను గీజునున్న నూత్రేడ్డకైన. 921
- ఉ భండనభూమి నీపడినభంగిఁ గనుగొని వానరు ల్భయ
ఖండతరార్తి నేడ్పుటయ కాదు నిహితునమండపస్థలా

- ఖండలముఖ్యులుం దెఱపి గాననియార్చ మునిగి రింద్రజి
భండనుఁ దీర్తి నం చెటులు గాంతును బారము దుఃఖవార్ధికిఁ. 922
- ఉ. ఏటికిఁ జీచులడ్డముగ నేగి భయంపడునట్లు నీధను
హోటికి నగ్గమై వెఱుగురెను దానవకోటి ముఖయు
న్నేటికి మీఱె నీవు ధరణిం బడఁ గా నని నిరసించు నిం
కేటికిఁ బ్రాణ మేటికి మహీసుత నాకని మాత్రమిటికిఁ. 928
- వ. అనేకవిధవీశాలాసంబుల వగచుచు ధూళిధూసరికం బగు సహోదరుశరీరంబు నిము
రుచుఁ గోరిటొ జేర్చికొని మానవమానుండును పోలె నిశ్చేదనం దై కొంతకడ
వూరకుండి దీశాననం దెగయించి. 924
- క. మిగులఁ దనకంటె నగలం, బొగులు కపిబలంబునెల్ల బావగని కనుణం
బుగ వారి కిట్లుయెఁ దెల్లుగ నొదవెడుగద్దదిగ్గనెఱఁగురాలుపడక. 925
- ఉ. కానవృత్తికంటె జనకక్షీతివాధతనూజ రాక్షసా
ధీనితి నొందినం గలుగు దీనతకంటె సహోదరుండు ప్రా
ణాఃకుఁ బాసిం గను ఘనవృధకంటె నువ్విత్తి భుక్తితో
కానన యైనఁ జూచుట భయం బగుఁగాన వృతుండు నయ్యెదక. 926
- క. అపటయు బాష్పికులలో, చను లక్ష్మణచరులు రామచంద్రుఁడొకఁడో
కనిమగ్నమాఁకుం గన్గొనిదుఃఖించిరి రణంబు ఘోరముగాఁక. 927
- గీ. అధికితోకమగ్నలై హనుమన్మఖ్యులు, అన్నియెడ నుపేక్షఁ గుచితభంగి
దాయఁబోయి మూర్ఖవోయిలత్తులు, నంగఁంబులెల్ల నరసి చూచి. 928
- క. హృదయము బెడఁట, ధాతువు లదరుట వడఁట కానమైయుండుట నె
మ్మది నరసిచూచి రాము, గదిసి నుపేక్షుండు నిభృంగతి నిట్లయెన్. 929
- మ. అవనీభారధురంధ్రప్రవగధైర్వైశ్యచిత్తాబ్జ నీ
వనివేకింబలెఁ జింతనొందకుము మూర్ఖాయత్తుడై లత్తులుం
డవశత్వంబున వ్రాలె గాక మృతదేహం బిట్లు నిద్రావిశా
రవపుప్రక్రియ నొప్పునే యితఁడు సప్రాణుండు నిక్కంబుగన్. 930
- వ. అని నమ్మం బలికి. 931
- ఉ. తానా. జీవశతసహస్రశేమపీపిశేషలత్తులుక
జీవయుక్తుఁగాఁ దలంపు చిత్తమం దితండు ని
ర్జీవుఁడేనా దేహ మిట్లు చెన్నుమీఱ నింకను
జీవనీమహావధంబుచేతఁ దెల్వి నొందెడుక. 932

- ఉ. నీవు కృష్ణప్రతిజ్ఞఁడవు నీకలపోసినదాని కంతరా
యారలి యెన్నఁడుం గలుగ దర్కమలగ్రాణి పద్మినీ నో
భావితుఁ డయ్యెడం దుదయవ్యత మెక్కఁగ గాకమున్న సు
జీవనిజేసి లక్ష్మణు సజీవుని జేయుట చాల మేలగుకా. 933
- క. అని హనుచుండు స్విభులఁచని గాకృతిభిక్షుశాంతు స్వామిప్రకా
ర్యనిరూఢబుద్ధిచుండు స, నవపయభైర్యహిమవంతు నతిబలకంతున్. 934
- ఉ. శ్రీరక్షణీ బభూభుశరీరుని ధీరుని గీతనైనికా
ధారుని నిర్వికారుని స గాగతిమద్దుమమారునిం గడుం
గూరిమితోడఁ గన్గొని కక్షప్రసాదముచందనానుమా
నోయశులు నైకొనఁగ యుత్తండ వచ్చెదు రమ్మ చెచ్చెకా. 935
- వ అని సుసంభ్రమంబును సప్రేమంబును సప్రేమాంబును సగౌరవంబును సబహు
మానంబునుగాఁ జేరిబిలిచి కార్యగతానిరూపణంబుగా నిట్లనియె. 936
- గీ ద్రోణధాత్రిధము కడుదూరమందు, గలుగుసంధానసౌవర్ణకరణంబును వి
శ్వప్రసంజీవకరణంబు సువసులంబుగ, రాత్రు లయ్యోవధీనికరము వెలంగు 937
- క. సర్వసేవామూర్త్యసమయంబున జాంబవంతుం డెఱింగించినచందంబున దూరంబును
మూర్తంబును లక్షణంబున నీ వెలంగుదువు. 938
- సీ. ఈవల కావల కిదమాలు ముమ్మాలు దాఁటినోపును పయోదధికడంక
నమితవేగంబగు నర్కుని తేరిగుఱ్ఱంబుతోడఁ బాఱంగనేర్తు
భూనభోవలయంబు పూర్ణంబుగా మేరుఁ బెరింగింఁగ గడునేర్తు బిగువుగాను
బాలిలాప్రాధి భానబింబమునైనఁ బట్టిమాడఁగనేర్తు ఫలమభంగిఁ
దెత్తు వేసీపల్కఁగ్రస్తుతినైన, నట్టి నీకెన్నియంతిరాయములు గల్గె
నేని వారింది సుజీవనగంబు, నిమిషమాత్రంబులోనఁ దేనేర్తు వనఘ. 939
- గీ. అనుడ. ముదమంది యతఁ డవ్యహరావధీవి, శేష మారసి తేదలంచినఁ దవీయ
మఖ. కాస బు గాంచి రాముఁడు ప్రహర్ష, చున్నట్లై యట్లనియె హనుమంతుతోడ. 940
- కా చంద్రద్రోణధరాధరాగ్రవిలసత్సంజీవని స్వాంబరీ
సా గ్రద్రోహల విఘ్న మేమఱక కీతశ్రేణి యగ్గింపఁ బ
క్షి గ్రుండుయ్యగుతిం బజయ్యుఁ డగుదుకా హేలాగతిం దెచ్చిన
ట్టిగ్రా రాతుల గెట్టెత్తెచ్చి యిపు డిమ్మి దాన విరతమృనికా. 941
- క. భూపదితిము లాశుగముచు, నోనేగము లాశుగముచు నోభవ యెట్లు
న్నీ వెగుఁ జాలునఁడగ, దేవతలనైనఁ దీర్చి మిక్కార్థంబున్. 942

- క. అనుటయు మేగువుగతి మేనునిగిడ్చి నరేశ్వరుం గనుంగొని పంజీ
పని దెచ్చెద నరుణోదయ, మనకు న్మృతగాఁగ కల మునుఁగకు మింకక. 942
- ర. అని యనుజ్ఞ వడసి. 943
- క. ఆత్మణమనఁ గపు లక్షీ,ణతులులై విజయలక్షణులులఁ బొగడం
బక్షీగ్రుపగిది నిజవా,లక్షేప మొనర్చి దాఁటె లవణపయోధిన్. 944
- న. దాఁటి యెగసి మిన్న నుట్టి యుత్తరాభిమాఖండై. 945
- క. ప్రకుటలరణాలునిధిఁ బిచ్చుఁ గుంటవిధంబు గాఁగఁ జూపట్ట నగ
ప్రకరంబులు డినకుం దొఁతికడవలెకనఁబడఁగ నతిస్వరితగతిక. 946
- సీ. బహుదూర మాద్రోణవృత్తం బేక్రియఁ జనువాఁడనో యనుసంకయఁ బు
యతురతుఁడప్రభయంబు మార్గం బొక్కరుండ నెట్లొ యుచుండెదిగులు
నాలస్యగుఁకట్టి యంతర యంబులు తోఁచునో యనెడునాలోచనంబు
నమ్మపహావధుల రయంబు నెవ్విధిఁ గనుగొందునో నిసి ననతలఁపు
నిందుకయు లేక నిజరయాహీనరణము, బ్రహ్మలోకంబువారికి భయముగూర్చు
బూతసంజీవిసమానీతబుద్ధి, నరుగు పరమాన నుతుని లొకైకనతుని. 947
- క. పొరిఁబొరి మర లగ్నిమమ, కరులు గురిసి రమరదుఁదుభిధ్వానంబు
ల్లరము మొన నె శైశ్రవమా, కరుడై నుతు నెరుకొనియెఁ గరువలికరుణక. 948
- న. అంత నఱ్ఱా జనే దునింగంతుశద్విపంబు కుశవీర్యపంబు గడచి యెడనెడఁ జనోదంబు
లగుఁచీనదంబులను హిమానీపిహితచ్చదంబులై పాలసమద్రంబునం బోని యభిన
వంబు లగువనంబులను విశేషంబు లగుఘోషంబులును మహోత్తుఁగంబు లగుమహీ
ధరశృంగ బులును గతమునిజనతాశ్రయంబు లగు నాశ్రయంబులును జూచుచు నేక
నిశ్చయంబునం జనునవసరంబున. 949
- గీ. పంక్తికంధర్ముడు పనిచిఁకంధర, పంక్తి వోనికృతకబహుళమైన
కానఁగూర్చి యందుఁ గాలకేమి జపంబు, సలిపె నిక్కపుంజటిలునిభంగి. 950
- సీ. మకరందరసతుఁడచుధుకరణినికఁ యుం కారకుభకరవ్యాసనాంబు
సమా కారికసలభతుణపుఘ్నుతుణప్రతితుణకుచూకాఁపికవ్రజంబు
లంబబింబాదణలపనావిలంబభామాకవ నీయశౌ కాకరంబు
సమబాలత్పణఁకుదృఢలఁచఁక్రమణనువనోపారపారిణపుగుంబు
గావన మొనర్చి యచ్చోటఁ గపటవేష,ధారియై దనుకాధమాధముఁడు కాల
నేమి తప మొనరించెడు నెలపు గాంచి, యంతరంగంబునం బరవాత్మ్యుఁడు. 951

- క. మను సంజీవనిఁ దేఁబోయినతఱి నివ్వనముఁ గాన నే మాగ్రముద
పిసినవాడెవో యిమ్మునికతముఁ దెలియుచుననుచు దాసి మ్రొక్కి నీతిక. 952
- క. ఇట్లొకఁడుఁ గ భీష్మప్రత్యేక్షఁ దపితమ శపవనావరఘో
రత్యేభధారి లయినచు, యత్యేభగుడు రానుఁ డనువరులకుక 953
- క. ఆతనితమ్ముఁడు లక్ష్మణుఁ, దాతతమార్యానకాత్ముఁ డగుటయుఁ దెలుపక
దూత నగుట సంజీవని, దేతెమ్మని పనప వచ్చితి న్మనిసాధా. 954
- వ. అని తదీయ సమయప్రకారంబు సవిస్తరబుగా నెఱింగించి వెడియు. 955
- క. వచ్చితి మార్గము కప్పితి, నిచ్చట నినుగంటిఁ ద్రోవ యెఱింగించి దయం
బుచ్చు మదిగాక కొలకొకఁ, డిచ్చేరువనున్న జెప్పవే దగఁగొంటిక. 956
- చ. అనుటయు సంతసించి దనజాధముఁ దెలియు నివ్వనప్పించే
గతుఁగొను వానిపోలికి మొగం బొకయందుక యెత్తి మాచి పా
వనిఁగని సర్వముం దెలియవచ్చెను మామక దివ్యబోధచే
నివనిభతేజు లద్దశరఁభకుతనూజుల కింక మేలగుక. 957
- గీ. వాయు పితృవాక్ష్మ చెల్లింప వచ్చివారు, వచ్చి నూరాటనిఁ జరింపఁ జొచ్చివారు
తాటకాత్మజపంక్తికధయు ఖలుఁ, హెచ్చివారి నరట మోసపుచ్చివారు 958
- వ. వంచించి సీతాపహరణంబు గావించుటయు వనరసహాయులై సేతుమాగ్గలున లం
కాపురంబునై విడిసి. 959
- క. ఉద్ధితవిస్ఫారంబు హస్తస్థిశ్రుతిఘటబధిరీభూతగతిక
యందఁ మొనరించి పినప సమిద్ధతఁడై త్మణుండు మృతునివడి పునక. 960
- ఉ. రావణుశక్తిఁ గూల సుకరంబుగ నాతనిఁ దెల్పువేడ్క సం
జీవనిఁ దేర నీటకుఁ జెచ్చెన వచ్చు నెఱుంగుదుం దదీ
ఁగునసరంబు లేదు విమలౌషధరాజము లేకొనఁగుదుం
ద్రావుము నీరు నీ వతిముదంబుం నిక్కిమలాకరంబునక. 961
- వ. అని పలికి తదీయాంతరంబున మకరంబు మెలంగుట దా నెఱుంగుం గావున 962
- క. అకలంకున కామాయకుఁడు కరాంగులిఁ జాపె నట మడ పుకొక్కండు
న్మకరాకరతృప్యమును హిమకరాలిపఁసేన మగ్రమకరాకరముక. 963
- క. చూపుదుఁ డంభాకారం, భావణసక్రముకతీభాగం బగున
వ్యాపిఁ గనంగని యల్లకృతాపోకనబుద్ధి డిగ్గి నున్నెడడిగ్గెక. 964
- క. కడఁగి కొలనఁ గాల్సేటలు, గడిగికొనఁ దలంచి మించి కరువలికొమరుం
దడుగెడు డిగ కాపవృత్తి, నడిగడుగతి మకరి యతని యడుగుం బట్టెక. 965

- ఉ. శక్ర మశక్రవిక్రమమునం జరణంబులు పట్టిన స్థయో
పక్రమవృత్తి గాక యొకపట్టున దాని వినిర్పి వారిపా
నక్రియ కుత్సహించిన ఘనక్రమ మొప్పు మరుత్కుమారపా
దాక్రమణంబొనర్చె నగ మంబున నమృతకరంబు జే డియున్. 966
- చ. ఘోరంబు గా హారంబునకు నొనఁబు గాలంబు చందంబునం బొదువుటయు. 967
- క. కూలంకమకలువత లాంఘనము వెన నిల్పితిప్పికోట్టి ముఁ గోలాం
గూలోత్తరుండు కడిఁడఁ జాలక ఘర్మకఁబింఁగుజాలకుఁ డగుచున్. 968
- క. గ్రాహంబుం బాదపరిగ్రాహంబుం బ్రాణి మరనగ్రాహంబు ఘన
గ్రాహనిర్దీర్ఘ భుజంబుఁ గుగ్రాహనిభుజంబు విదుర్ప నాలోచించెన్. 969
- చ. ఆలోచించి, 970
- క. కుప్పించి యెఱిఁగి ఖచరుల, మెప్పించియుఁ దోక దాని మెడఁ జుట్టి కడు
న్నొప్పించియు నమృతకముఁ దప్పించుకొనఁగి లేక తరుచురఁ డాత్మకన్. 971
- ఉ. లక్ష్మమనఁడు సంగరతలంబున రాజుఁబహారశక్తిచే
నక్కఱి మార్చునొడఁ గని యోవధులం గొన నిండుచచ్చి యే
జిక్కి తి నక్కటా మకరిచే నుదకిఁబులు గ్రోలఁబోయి యె
ట్లొక్క నివాఁడం దుడయు మెండినఁ గర్జము డప్పు నెంతయున్. 972
- క. అని కగమఁ గా ని చక్రగమ, దనుఁబట్టట కింమకయనుఁ దలంకఁడు హృదయం
బున రాము నిలిపి హనుమంతుని బంటగ నేలు దొరను దొసఁగులుగలవే. 973
- చ. అని చింతించి భైత్యతిరేకంబున 974
- క. అల్లకునిభంగి నూడ్చి విరాభవశరీరుఁ డగుచు కలుధులు మెచ్చ
న్నిభవహస్తంబునఁ దిద్దఁపు వెను జొచ్చె వివృతకఠలింకతిన్. 975
- చ. తిరుణశను స్తకత్వమునఁ దిజ్జతఁతరసీమఁ జొచ్చి ను
స్థిరవతి నాశికాశులు చీల్చును బ్రేవులఁబోవుఁ గ్రుంపుచు
న్నరములు ద్రెంచుమం బవనకంఠరూఁమహావిమంబు గ
గ్భరుడయొనర్ప నోడి మకరంబు కలంబు భరంబు నొంపుచున్. 976
- క. నరుండు విమాన్ము గుడిచిన, పగులునఁ గను నావదిన్న పసరముభంగిం
దిరముచెడి చుకర నల్లఁగ, గిరుగఁదోకఁ గ మడువురపు తిరుగుడవడఁగన్. 977
- చ. జలచక్రంబులు నువీరవ జలజంబులు చిహ్నువశం బరిభ్రమించునెడ. 978
- క. బుడిబుడి నుగుగఁ కను వెన, లేడు నెత్తుకుఁ దొప్పదోగి లేఖాద్భుతమై
భుభుభువులె సంజకడఁగెం, పతరిక యుగువీధికరణి శాసమయమునన్. 979

- క. అలసత వాఁ జేఱుచును దృష్టిలముఖుల గూర్కొని యుత్తమగుచుకొ
జలములుగాఁ గుత్తుకొనె, వుల ప్రోవు బసవఁడు దవుల్లానఁజేయక. 990
- సీ. వనగజముల గ్రసించినవానఁ గావరే యనుభంగి బద్ధునద్యంబు సొచ్చు
నెలనెలనినఁగొల్తు నెలకొన్నకృపఁగాడ నెలకునుభంగినినిఁగి జూచు
భయమె సదయుడై ననుదాని నకుమాడ్కి నాత్తరాశునింగ యొదిగియుండు
జలచరం బలుకొంది స్థలచరం బయ్యెనో యనునట్లు లోనికి నరిగినిలుచు
రాసుకార్యంబును నంతరాయకాఢి, నైతిని పుకన్దొగ్గు యొ పోల్కి
బోగలు మిగులఁగ పెడపెడబురదఁజొచ్చు, మొనసియుపిరి పెడలకమ్మసలి మొసలి
- వ. మఱియు ననేకవిధ బాలం బరితాపంబు నొందుచుం బరిభ్రమింపుచోచ్చె దత్సచ
యం బర్ధరాత్రు బయ్యె రక్తభమ్మరంబుకలంబునను గుముదకుముదంబువలనను
జక్రప్రబోధ కారణ బునను భాస్కరోదయావసరంబునుం బోలె 981
- క. వనచరుడఁ సేతు మకరము, వనచర మటుగాన దుఃఖవననిధిదీరం
బునఁజేర్పవలదే యనెత్తి, రునఁబవఁకుతుండు దాని రోధముఁ జేచ్చక. 982
- ఆ. వె. ఇట్లు గట్టుఁబెట్టి దిట్ట జగుచునుడి, గొట్టుపట్టి దానినొట్టుఁబట్టి
బిట్టు చించి రక్తపిశిత్తకరీగుడై, కాడలె నినఁచు మల్బువెడలుకొని 983
- వ. ఉపాయంబున పెడఁగటయు నయ్యెఁగటయొంటును. 984
- సీ. తాటంకగచిధగద్దగిరిబాలగు చెట్టు పద్మలక్ష్మికి కావ్యా ప్థులుగ
ముఖురొజంబును మూఁగెడు భ్రమరకంబులమాడ్కి భ్రమరకంబులునఁజింప
వలిపఁపుఁ బట్టుకంచలఁ లిక్కటిలఁ జేయుతోరుపు కింకర జంబోయగులుకఁ
గమికోన్న కామాంధకారంబు వెన్నెట్టుకైవడి నుగదలకట్టు దనరఁ
దొవల మకరందబిందుసందోహ ముల, కరణిసంతోషరాష్ట్రముల్ గ్రమ్మికోన్న
కన్నులచరంగ నన్నుల మిన్న యనఁగ, సౌష్ఠ్యకుపఃస్వ బింబాధరోష్ఠ మొప్పు.
- క. కాసారలక్ష్మి భుజనోల్లాస నొనర్చితివి దుర్లభచరము చావం
జేసి యని వటునిగవ విచ్చేసెనఁగ మకరియొక్క చెడియజగుచుకొ. 985
- ఆ. వె. ఎదుర నిలిచి మ్రోగి యేధాన్యమాలిని, నొక్కమానికోపయుక్తిజేసి
మకరియ పుల దాల్చి నుడువునకుండితి, నివటనెన్నియేని యేడ్లఁబట్టి 986
- వ. అని తనకుం బూర్వసంచిత మనికాపం బెఱింగింపం దలఁచి దియె. 987
- క. అస్థలితాగమవిదునకు, సస్థలితాపావునకున్మహాపుంకు కు
ద్ధాస్థలితోక్తికైన న, యస్థలితప్రహ్వచారి కప్పున యనక. 988

- క. చండకిరణసంకాతుడు, చండక్రోధుడు తపోవిచారుడు కాండి
 ల్యం దనుపేరిటి మునిశాఖం దొకతటి నన్నుగని పృథునువరహతిక. 991
- గీ. మనము గలగ ధాన్యమాలినీయ్యునుపుష్ప, మాలినీ తపబు మాలి నీకుఁ
 జిత్తునదితి నింక జిత్తులుకట్టరు, తీయబిల్వరారి కీయకుమని. 992
- చ. చిడిముడిపాటునం దమకించిన యదగణీదేవత సక్రమనకు సత్తమంబును సప్రసా
 గ్ధవబును సవివరమునం దేటుపడుటై హితవనోపశ్యానంబునం జిత్రంబు
 మెత్తడమియెరింగి. 993
- క. ఏత రజస్వల నన్నుక, భూసుతగుణ యోగ్యమునఁ బొగ నెను స్నానం
 బైనఁ జనుదెంతుగ, వయసు, శానట్టులు చేయుమని యనఘుఁ డతిఁ డరుగక. 994
- సీ. ఏగాన మి దిరాచ్యదయేకుహ్యదయంబు గగది విమానంబు గలగఁజేసె
 నేగాన మద్యుతం బెసఁగ ర్థగరగి చి నట్టిమాఁకుల నన లుట్టఁజేయు
 నేగాఁము భవాల్లి నీడ నూహించు మానీంద్రులైన మోహితుఁజేయు
 గంధర్వకామినీణముల నేగాన మించుకేనియుఁ దలయెత్త నీయ
 దట్టిసంగీత మొకసమయమన గంధ, మాదనంబునఁ దగుత శమానముగను
 విస్తరింపఁగ నచటికి నేడ్మరచ్చ, రావణుండు త్రిలోకకావణుండు. 995
- క. వచ్చి ననుమెచ్చి కలవని, యచ్చుపడం దెలుప వినక యనిలపాలతా
 వచ్చులిత నన్నుఁ గ్రొని, యచ్చుపలుఁడు దెలియాడె నభిమతిగతులక. 996
- క. అతనికతన నాకడుపు, నతిబలుఁ డతికాయఁ డనెనుకఁడు వొడమినక
 నురుంగని యప్పతిరుఁ డెమర, నతి సనియెక నైజయోధపరివృతుఁ డగుచుక. 997
- గీ. అత నాలనవాడు నీరాడి నలిప, తెలియదుగుఁ దెలివ్రాతయుఁ దెలియలదులు
 నలర నేకున్న కాండిబ్యుఁ డనియెడి జడ, వారి చనుదెంచె నలపున్నవారి యనగ. 998
- చ. వచ్చి నిజతపోమహానుభావంబున నాదుండగం బెరింగికొనినవాడు గావున నపరిమిత
 క్రోధదుర్నిరీకుండై. 999
- క. ఇంతుల పాపమునకుఁ గుడు, లింతుల యస్పృశప్రవచన లింతుల కతల
 య్యెతు లొకనికిం గూర్తురె, యింతుల నయ్యంగఁ దగునె నుపేషునకైక. 999
- చ. అని నన్నుం గమంగొని. 1000
- మ. మతి న్వంచన చేసి రావణు నుపశ్యాన్య శ్మశక్రీతిఁ దే
 ల్పితి వీ వియ్యవరాధహేతువున గాసిం బొంది నక్రంబు నా
 కృతి దుఃఖిణితి భూరమాత్రి వగుచుం గ్రీడింపఁ బొమ్మంచు కా
 సిరఁజేసె క్షునఁ గీకవంకలకాల్చిప్రోజ్జ్వలెందూదయా.

వ. తదనంతరంబున.

1002

క. మదమునఁ దెలియకనిన్ను, నృపధీన వ్రావణుడు సుమతోక్రీడు

గదియొట సుతహితయుతుడై, యొనుగుచు సుఘాతమరణ మొందు నరలచేన్.

వ. అని యిబ్బిధంబున.

1005

క. బాఁడఁడు కోపియగుచుఁ డటు, కాప మొసంగిపోఁ దలంచు సుయంబునఁ జిం

తావరజిత్ర నగుచు, త్రాపసిపదములను భక్తితాత్పర్యముఁజ్.

1006

చ. కరములఁ డట్టి నన్యకఁగాఁగ శపించెదె యెందుఁ గామిను

ల్లర మఁనీత లిట్లుగుటఁ గాదె బుధుడ ప్రతిపదస్సనీ

పరిసరవర్తి గాక యనపాయతపోమహిమానుభావ ను

స్థిరమతి నిత్యసౌఖ్యును జెంది సుఖించుచునుండు నెప్పుడుజ్.

1007

వ. యతివగా కాంతుండవు గమ్ము తపఃఫలభంగంబగు నన్యాయవాసంగ మనుగుండ
వయ్యను దానిచేయు మహాక్రోధంబున కేలకశగతిం బొందెద వని ప్రార్థించుటయు.

క. అననీసురవనువృద్ధయను, నవనీతియు పల్కుచారుణవిదౌజవహ

త్రోరుద్ధము గావున, న్నవలోకించి కరుణారసార్ద్రాచ్ఛాదయుండై.

1009

క. కర్మధ వగునె మద్యాఽయ్యు, సార్థ వగుంగాక ఘోరకాశఽత్రయో

షార్థిని విమరాఘవకా, ర్కార్క త్రిలోక హితకారి యనిలజుఁ డిటువజ్.

1010

క. వచ్చు మొనసి నీయదరను, వచ్చు నతనికతనఁ బాపరాశిఁ దొలగి పో

వచ్చు దివంబున కనిసెల, వచ్చుపడ నొసంగి చనియ నదినిజమయ్యజ్.

1011

వ. మహాత్మా భవవీరుచరణారవిందదర్శనస్పృహంబులు కాడమోక్షంబు గావించుట
వింతయే.

1012

చ. కపివంశోత్తమ కాలనేయ యను రక్షిత్రేష్ఠుఁ డీతీని

కృత్రుమానింబలెఁ దృప్త్రయత్నైకమ విష్ణుప్రేయాలోలుడై

తజ్జీవివోచ్చట మృషాస్థితిం బ్రకటాస్థం జేయు వీనిం బరం

తప ఖండింతుము పొమ్ము కన్యోనము చంద్రద్రోణవైలాంతముజ్.

1018

క. కృతకార్యసిద్ధుడవు ని, మక్రూతి కాభిష్టుతుడ వగుము కీశోత్తమ దు

మక్రూతమునకు న్నున్న బహి, మక్రూతఁ జేసితి వాత్మ సంతసించితి ననుచుజ్.

1014

క. తన తుపకృతిఁ గావించి, దనుజుం దినతోడ మురపథమునకుఁ గొనిపో

మనుమనఁ దలంచెయో వా,నినె జంపజ్ ధాన్యమాలిని పనుచు టరయజ్.

1015

వ. పనిచి యద్దుగాత్ము కాపట్యంబును మహామధీక ధురపంథానసంధానకరణ్యా

ద్యోవధసంధానక్రమంబును నవి స్మరణుగా నెఱిగించి యమ్మహామహు నల

గొని యదృచ్ఛాహార కీల యగుచు నధాన్యమాలిని యుత్తరధాన్యము నొందుటయు
బరమాద్భుతక్రోధసంభరితహృదయుం డగుచు నాంజనేయుడు కల్మషక్రియా
నిత్యు దైత్యుం గనుంగొనుటయు నెఱుంగుమి భావించుచు నతం డతనితో నిట్లనియె.

క. తడసితివి మిగుల నెత్తుట, దడిసితి విది యేమి మంత్రశాస్త్రోపధము
ల్పదశవవే గురుదక్షిణ, బడసెనవే రమ్ము నాగఁ బావని కిఁకఁ. 1017

క. గురుదక్షిణ యొసఁగెద నని, గురుదక్షిణభుజము సాచి గ్రుద్దిగ నతఁడున్
గురుదక్షిణ నెరుగ నిరు, గురుఁ దక్షణమునఁ జల్లులు కొని పోయినెడఁ. 1018

ఉ. వెక్కసమశ్శాంతఁ గను వితి శతంతము మాప మూని యు
మొక్కలి రక్కసుడు కపిమూర్ధము శాతఃఖాలిఁ జీఱింక
ముక్కుపగిల్చి తెక్కలను ముక్కలు చేసిన భంబునిండఁ బే
రుక్కున నక్కపీఁగ్రుఁడు మహాధతుఁ డాచ్చిఁ గాల నేమియుఁ. 1019

క. సింహప్రక్రియ వానఁ, సింహంబున కడ్డ మేగి స్థిరభృతి ననుహృ
త్సంహరణకరణభరణబ, సంచాతుల న్నొంపఁ బవనసంభవుఁడు వడిఁ. 1020

ఉ. పాటర మొప్ప వాలమునఁ బట్టి నదీయ నటాచ్చటా సము
త్పాటన మాచించి వెన దండ్రిలు డుల్చిన దుష్టచితుఁ డ
త్రాటక మన్యఁ డప్పటివిధులు దొఱంగి దినేంద్రనూరుడై
గాటపువైళ మొప్ప సముఖంబునకుం జనుదెంచి యిట్లుఁ. 1021

క. అశ్రముడై బాహుబలప్రశ్రముఁ డగు లక్ష్మణుం డరిఘకరముడై
నాశ్రయముగఁ గడఁ దేఱె వృథాశ్రమ పోనేల యావధకుధరమునకుఁ. 1022

క. సౌమిత్రి మూర్ఛ జెలిసెన, సామీరిం దోడిలేమ్మ చయ్యన ననుడు
రామాజ్ఞవచ్చి యియ్య, రామంబునఁ గంటి మఱి ర మ్మీననిఁ. 1023

ఉ. ఇంచుక సంశయించి మొగ మెత్తి కడుం బరికించి పోల నూ
హించి దినేంద్రనూరుఁ డిట కేమిటికిం జనుదెంచు వీరిన
న్వంచన చేసి యీకరణి వానరమూర్తి వహించె వీని ఖం
డించెద నంచు నెఱయుఁ గడిది మగంటిమి యుల్లస్థిలఁ. 1024

క. లేలమ్మ దురాత్మ యనుచు, గోలమ్మ విఠిగడువట్లు గ్రుద్దిగనతఁ డీ
కీ లేమ్యయిఁ దెలిసె ననుచు, గోలె వ్యస నోరు దెఱచికొని వివశగతిఁ. 1025

క. పడిన దువనజాధముఁడు గీ, డ్వడి కతశృంగుఁ డయి వేగ వానరపతిఁ
బడినఖరాయుధములఁ గడు, వడి నొప్పించుటయుఁ గొంతవడి కదయుండై. 1026

- మ. తపోశిల. కాలపాశముఁ గాలపాశము రాహుదండము దండముం
 గాలయాంతకుఁ డీకడో యనఁ గాలనేమి మృషాకృతిం
 గూలఁద్రోచిన వెండి దైత్యుఁడు ఘోరమాయపురాపహుల్
 చాలఁ దాలిచి వాయునూతుఁడు సుహృదులును వచ్చివత్. 1027
- క. ఉక్కటి మారించుకుండు, ఉక్కరితన ముడిగి ముడివడం గవికొలపుం
 జక్కరవతి వానెత్తున, జక్కర వెడలంగఁ బట్టి చంపె మగఁజ్జిమిక. 1028
- మ. ఇల్లు నిజపూపథమం దగు కాలనేమిని రణంబునఁ గాలనేమిరణంబు విశం బుచ్చు
 టముఁ దనీకు మామూజాలంబుతోన కాననం బదృశ్యం బగుటయు విస్మయంత
 రంకుం దగు నబ్బలిదుండు. 1029
- చ. పృథురము మొప్ప నేగి కనియెక వానుమంతుఁడు ద్రోణతైలముక
 క్రథితమహావనీధలతి కాచ్చవిభాకరదీపకాలమం
 క్రథితగుహావికాల విచరత్సరకన్న రికామనీచుడీ
 మధురమధారసప్రచురమానిత గానవిసోదయాలముక. 1030
- మ. అయ్యహుటవందన మహాకలాహాకంబు ద్రోణధాత్రిధృద్భిఖరస స్థితం బగుటయుఁ
 దక్షవిధవతుర్విప్రకలౌఁపధీలతాదితానం బంతర్ధానం బం గు గమంగౌ. 1031
- గీ. పరమధార్మికుఁడును జగద్భూధురఃకేతన్యుఁ డగు గామువాఙ్మ పి రచ్చివాడ
 నేజగత్ప్రాణతనయుండ నీవును జగత్తీధరసహిష్ణుఁడవు మందుతీరిలియ్యు. 1032
- క. అని హనుమంతుఁడు సుప్రసాదన మొనరించుటయు ద్రోణధాత్రిధర మా
 తని సగతుగొనదు పయసపుర,ననమున నీరీతియేక వా రామాపుర. 1033
- మ. వెండియు నప్పురహనమాణవకుండు. 1034
- ఉ. జన్మములోన రావణుని కత్తి యురంబున వాటి రామరా
 జన్మని మద్దునేయు ననుజన్ముఁడు లక్ష్మణజేవుఁ డిట్లుకా
 తిశ్శత్రుయాస్ప నొందిన వడి నివ్వరులౌఁపధసంగ్రహాత్మ మ
 ధ్వ్యురుహాశ్శుకప్రదరముంబున వచ్చితి నిన్నుఁ గాంచితిక. 1035
- క. రహిఘనతరులకు నెలవగు, మహిభృక్ష్వాపాదకటకయండవ నాకుక
 బహుఁకౌఁపధనముం గతి,నహృదయుఁ డవుగాక యొసంగినకొ జగమెఱు గక. 1036
- మ. ఏమి గృతాంధుండ నగుదు నీవును మహోన్నతుడ వయ్యెను నావం గరుణింపవే య
 న్నిప్రస్తుతించి. 1037
- క. లక్ష్మింపనిద్రోణము మహులక్ష్మించి వెన నృహహిపలక్షేపముగా
 లక్షగజబలుఁడు మరలు విలక్షణ లగుచుఁ కాడఁ గనుబలంబున వార్చెక. 1038

- గీ. ఆర్చి నిజదీర్ఘవాలకల్లార్చి కన్నఁగవను సప్తార్చికములు గ్రమ్ముకొని
 బేసి గిరి జాటి పృథుగతిఁ బెరివి బలిమి, బెటికి దంతావళము కూడఁ బెటికినట్లు.
- వ. త్రైపాట్టహాసుండై చిటఁబట్టాకబృహద్రాక్షకంబుగా మహామహీభృత్యముత్పాటించి
 బాచరించి యవ్వటుకిలామణి కిలామణిం బోలె నిజమూర్ధంబున వహించుటయు
 సహింపక. 1040
- క. గర్వితులు ద్రోణనామక, పుష్కరము గాచియున్నట్లగు లసమా
 ఖ్యచుతు లసంఖ్యులు గంభర్యము పోతు మని తత్పథం బాంగి త్రువక. 1041
- క. మము నేమటించి భూమి, ద్రము మరు వ్యాపకములకుఁ గొనిపోవక
 ద్రమగల్గెనే కీకతుల, ధమ నిలు నిలు మనుచుఁ గడు సదబులు పెరిగక. 1042
- క. అని మసల విసర మెసఁగ, నిస్సరి ముసరి కసరికొను మ విసురక పెసఁలెం
 బసఁబొసఁగి కనిచుఁగ నసఁచుమసమరవిస్మయరబులెంకు మసల కపమునక 1043
- చ. అనుపమశక్తియుక్తిఁ బరవాత్యజాఁడప్పుడు మత్తనాగమో
 యనఁ బటువాలతుండమ వియచ్చసంచయ్యాశ్చర్యోజముల్
 చినుఁగఁగఁ ద్రిప్పి దంతములఁ జీల్చి సఖింబులఁ జీటి పాదతా
 డఁచుల మట్టి సుట్టఁచులం బరివోవఁగ మోది పెడియుక. 1044
- గీ. ధరిణిభృన్దామ కృష్ణగర్భయుతు దీర్ఘ, పాకీలాకరాళంబు వాయుఘ్ర
 దివి మదంతకు రోషవారముఁ బేర్చి, కాలై నీరసగంధవ్యాపనంబు 1045
- గీ. చిత్రనేపాదిగంధవ్యసేన పటుకృపాణములతోన నిడిచెను ద్రోణవాంఛ
 మానుమరవాలజ్వరితాంక మగుచు, ద్రోణములతోన నిడిచెను ద్రోణవాంఛ. 1046
- క. గురుబుద్ధిప్రియు వాఁచి, పారణు సుధర్మతతు రిప్రబలాంతకు జిహ్వాక
 హరి గిరిభేరిం గల్పక, కిరుసుమములఁ గప్పి రతిముదంబున విబుధుల్. 1047
- చ. లబ్ధంబులుండై మహాముదంబున మిన్ను నుట్టి మగుత్కుచూరుండు మనోవేగంబున.
 ఊ. తామస మింతలేక జలదంబు విధంబున సత్పిథంబునక
 భూమిహంబు వేష్కఁ గొనిపోయెడు నాథ బుద్ధియును శ్రీ 1048
- రామఁబు లత్యుబంధం పనుఁజ్ఞుఁడై పుష్పతాంకులై
 దీపన మేసి పంకిపండితులఁ గాఁగలఁ గాంచి భీమ, డై. 1049
- క. భాస్వద్గోత్రుఁడు భీతుఁడు, భాస్వద్గోత్రుఁడు భీతుఁడు బంధుహితు డై
 దుస్వప్నబోమపవ్యాశ్చ, స్వప్నల దిలఁగి మ్రొమ్మిది సపరమంబుక. 1050
- క. కర వద్భుతాకరముగ్న, గిరిఁగొని పంకపము మిగుల గిటికొనఁగా నం
 బరవీధిం బలుతెంచెడు, గురుబలునిం గాంచి దుశ్శకున మనుబుద్ధిక. 1051

- ఉ. అక్కట రామలక్ష్మణుల కాపదనొందెనో భూమికాత కే
చిత్తు ఘట్టెనో మిగుల కెట్టిలం గనుగొంటి వాచయం
దొక్కడు గట్టు బట్టి పుయ్యలోడక వే కొనిపోవజొచ్చెడు
న్నిక్కము ఘోరూపరజనీ చరభూతము గాగ నోపెనుక. 1052
- క. పనుకాటగుబ్బులులూ, దుదిముట్ట గవచ్చె నిపుడు దుక్కనం బి
ట్టదవునె రామన కేమా, పన వచ్చెనో యయచు వగచి పదపడి కినుకె. 1053
- కా. కైకాళిక్రుండు భూమిభృన్వరధనుక జ్యోరుట్టురుం గాంచి ఘో
రాకారం బిది కూల్తునంచు ద్విదభేద్యక్రూరశారాచ మ
స్తోకక్షిప్రత నేయఁ జూచుదుఁ బరిత్యంబు లయ్యెక దిశై
దుకంబు ల్లలఁగెం బయోనిధులు గట్టుల్ మ్రొగ్గ నుల్క. ల్వడెన్. 1054
- మ. ఆయనసరంబున. 1055
- ఉ. అంబరవాణి యోదశశతాంకరనూధన మాడు వీడు నీ
కుం బెటవాఁడు గాఁడు కపికుంజరుఁ డాఁఘురాము దూత వీ
నిం బరిమాగ్నఁ జూచుటవునే విదురోషచుటంచుఁ దెల్పన
య్యంబరరత్న కంకుఁడు భయూద్భుతసంక్రమసమ్యుదాత్ముడై. 1056
- క. కోపముతో హృదయపరీతాపముతో నహితహృదయ నాంజరణకృ
చ్చాపముతోఁ దోసకులఘు, కోపము విడనాడి యారఘుప్రభుఁ డంతన్. 1057
- ఉ. పాముక రామమూర్తికి కుభప్రతిపాదక దేవతార్చన
చేయుచునుండె నట్లు కపిసింహుఁడు వేచని కాంచె దుఃఖం
గాఁజరదోఁప్రగాఢపరిఘాత్యుపగూహనలబ్ధకాన్నవీ
ప్రాయికలోహితాంబుజపరాగలగ్ధుస్పృణప్రవాళయన్. 1058
- క. వచరకులానుమాలము, వననిధిమాలయుఁ గాంచి రసచరుఁడు భవాం
బునిధి దరించుపగిది నం, బునిధి స్వేస సంగ్రమించి పోయెడ నెవలన్. 1059
- క. హనుమంతుఁ గూల్చి క్రోణము, వఃధిని వైపించిరా నవార్యఘ్నాణన్
దనుజవిభుఁడు దళకంఠుఁడు, పనిచె నృతియంతు మాల్వవంతు నృంతున్. 1060
- మ. పరుచుటయు నయ్యామిసినీచరయండు. 1061
- క. పొసఁగినపస నలుకదికో, ప్లిపచుబలాధ్యు లగురులు సహాయులుగా స
త్తనమృద్ధి నేగి యాఁగ, స్వేస ద్రోణముఁ గొంచు బోవురీరకేఘన్. 1062
- క. ఇట్లుఁగి ద్రోణ మేటికి, బోట్లాడక విడిచి బ్రదికిపొమ్మనునెవలన్
తెల్లపవఁ వికతాశనకోట్లాకనిఁ బట్టుముట్టి కోయని తాఁకన్. 1063

- చ. పవనకుతుండు మూర్ధధృకపవ్యతుఁ డందఱ కన్నిరూపులై
జవ సొనఁగం బనాచతుల జర్జరితాంగులఁ జేసి కొందఱం
బ్రవిమలదంతకుంతఃఖత్తురి కాత్తుఁ జేసి కొందఱన్
రవినిభుఁ డుగ్రదైర్ఘ్య కకరంబులఁ గొందఱ బిట్టు చంపుచున్. 1064
- క. రంహప్రక్రియః సుహృత్సంచాతి సువారణలసదశనిక్షైడి వీ
తాంచుఁడు వాలముఁ ద్రిప్పుచు, పించాధ్వని చేసె దిశలు చెవుడుపడంగన్. 1065
- వ. భైరవారావుండై యసుఁజీవితకాలక్షేపంబుగా వాలక్షేపంబు గావించి. 1066
- క. గాలి వగు డాకుపరువుం, దూరించినభంగిఁ గ్గి దూదితునుకలం
గాలిదినపోర్కి సోఁకుల, గాలిసుతుఁడు వ్రేసె వేడ్క గ్రాలెడుచుదితోక. 1067
- గీ. ఇట్లు లూకనినై నిట్టులు పోనీక, చంపి జలధిలోనఁ జల్లు తురయు
వనచరుండు గాన వనచరంబులకెల్ల, నెరలు వెటె ననఁగ నెసఁగె నంత. 1068
- మ. అరిమద్దాతుఁడు మూల్యవంతుఁడు మహాహితారహూరాకృతి
స్ఫురితుండై గగనాధ్వ నప్పవనసంభూతుం దలంకింప స
త్వగఁడై యడ్డము వోయి పోకు మనుడు న్వాత్మలబాలాగు ను
ద్ధరఁత్రాతిశయంబుమీఱఁ గవినెక దోర్దగ్గ మేపారగఁక. 1069
- చ. మొదలఁ జదవ్వుయిక్ దనుజామూర్ధము దన్నిన మూల్యవంతుఁడుం
గదలక మూల్యవంత మఁగా నచలశ్శితి నిల్పియుంట కాం
చదగఁ మహీధ్రభృత్పరనసంధవు శొక్కట సత్తిఁబెట్టి దు
ర్మదుఁ డగుపం క్తికంధరు సమతముఁ జేర్పఁ దలంచెనో యనన్. 1070
- క. తదనంతరమున భయద్రుపదరద్రుఘణాసి ముశలపరతుగదా దు
ర్మదక క్తిప్రముఖంబులఁ, బొదివెఁ బయోధరము ధరముఁ బొదివినహుడ్కిక. 1071
- చ. పొదివిన గంతుకేని వెఱఁ బొందని డెందముతోడ కాగముం
గదిసిన పింగదృష్టి యనఁగాఁ బవప్రియనందనుండు త
ద్వదనబిలంబునక రుధిరధారలు గ్రమ్మఁగ బిట్టురంబు లె
ట్టిదముగఁ దన్ని దొడలు కడిదిబలంబున నూడఁబీకుడుక. 1072
- వ. తొల్లి గరుడవాహనండును జక్రధరుండును నగు విష్ణువుతోడం గడంగి పెనంగి యో
వాటింపని యమూల్యవంతుండు వినిధయాయాళాలంబులు ప్రయోగించి విష్ణులం
బగుటకుఁ జేతించుచు నగ్రకే క్తి కిసరి యదియనుం బొల్లువోయిన నిశ్చయఁగొఁచి
యూడఁ బరననందనుండుఁ ద్వురాత్ము నిజవాలపొళంబునఁ జితిగిరిగిరం ద్రిప్పివైచిత

- ద్రోణులు తామనఁ బ్రాణంబులు కదలి లోడిదానవులఁ దోడుచేసికొనఁ బోవు
చందంబున నంబునధి మునింగె. 1018
- క. పొన్న పనమానకనముఁడు, తెచ్చెడువిరలాచితౌషధీకుధరసము
ద్యౌచ్ఛాయలోహితరుచినముచ్చయముం గాంచి రాముఁ డిరుచకిత్తుడై. 1074
- వ. అరుణోదయంబనుతలంపున 1075
- మ. అనున్పొద్దొప్పయన ససహోదయఁడు మూర్ఖునత్తుడై యుండఁ గా
ననున్పొద్దొప్పయనకొప్పతి సింహం బిట్లు చిఁతించె నో
యి సువిశ్రామత సుగరాగణమునం దీర్తి నిక డించిపో
యసువిశ్రాదిక బఁధుకొటి కెరురై యేనెట్లు జీవించెదన్. 1076
- క. వీణ్ముఁ గూడవచ్చెదఁ, గాని బ్రతుకనోపఁ దిగ్మకరఁ కదయుంపం
గానున్న వాఁడు మాత్రమునుం దరుదేక మున్న సుకరుం దగుదున్. 1077
- తే. శ్రధితసంజీవనీయచాధునులఁజేసి, వెలయలత్తుఁడప్రాణము రైలి కుటండఁ
గ్రాలఁజొచ్చెనినుఁడు మళకర్తయయ్య, దల్లి కిల్లలఁ దిననేమి తగవుఁడు. 1078
- వ. భగ్నప్రతిజ్ఞుడనైతి నని కవులంగలయ్యగఁగొనిన వారలు వివిధవాప్సధారాతూ
రితలోచనులై రిందుఁగొందఱుచితవచనంబుల నాశ్వాసించినం గురురు వడని డెం
దంబున దినకరునడదేకించి కలుషించి. 1079
- తే. హరితపమఁ డగ్రమూర్తి మాయానోది, పద్మినీకామవంతు సత్రుభానోది
కోకపీఠవర్తి కువలయక్షోభకారి, తవునె యాతని లోకబాంధవుఁ డనంగ. 1080
- ఉ. మిత్రుఁడుగాఁడు నాకితఁ డమిత్రుఁడు నన్నుఁగరంబు భూమి భృ
న్మాత్రునిగాఁ దలంచె నతిమాత్రమవీయ కరాగ్నిహోత్ర మి
ద్ధాత్రవడఁక నిష్పడఁ పతంగముఁ బోలెఁ బతంగునేర్చి లో
కత్రితయంబుఁ జీకటంబుగమ్మగఁ జేయదె యద్భుతాకృతిక 1081
- క. అనిరాద్ర మెసఁగ రాత్రాస్త్రనిరూఢప్రహారిఁదరణి ధరణింబడనే
యనిరూపిఁచెడురాముఁ, గనుఁగొని యట్లునిరి భల్లుకప్రభుయఖ్యుల్. 1082
- మ. శృపమాదావణి వాయునఁదన సమానీశ్రకస్తావధి
విపరీతచ్ఛవిగాక భాగ్యురకరావేకంబుగాఁ దోఁప దీ
వపలాసింపకఁ దెల్లవాఁటెనని ధ్రోణైశ్రోత్రుఁడ వూఁ
దికరీక్షింపుము మూఁడ, యామములు వర్తించున్ని జంబింతమన్. 1083
- క. భూమి కంబుపడ నాల్గవఁబాము ప్రవేశించె నుదయగమయం బగునే
సమయఁ దారక లయనె, కోమఁభూమిరుహకోటిఁ గూయవె పలుంగుల్. 1084

- క. వ్రచ్చునెదిరించు దనుజులఁ, దెచ్చును సంజీవనీ లతికలిప్పడు నీ
కిచ్చునోదము మరల, స్వచ్చు నృహిసాధలత్కృణానాంబుల్. 1085
- క. మనమార నృనమాగతి, వినుమానికమునకు ముచ్చ వినుమానచ్చు
నృనుమానవపతి లత్కృణుఁ, డనుమానము మాకు మాతృ నలుమాత్రంబుల్. 1086
- క. అంబరమణి సంక్రతులకు, నంబరమణి కొలుతుగాని యాతనిఁబడనే
యం బరికింతువె డింపుచ,లం బెదురుగఁ బరుపు కపిబలము మారుతిఁ. 1087
- ఉ. సందియమేల యొక్కనిమిషంబునకుం జనుడెంచు నన్మృదు
న్నందనుఁ డౌవధంబులు ఘనంబుగఁ జేకొని నాపుకు నృహా
నందము నొంది రామనర నాథుఁడు కీకుల భల్లుకేకులం
గ్రంధుగ వానరేంద్రునెదు రన్నీయమించె ననేకకోటులఁ. 1088
- వ. అయ్యత్తరక్షణంబున. 1089
- నీ. ద్రోణధాత్రిధర్మద్రుమసంచలనపతిత్పురుములాచార తాజములు గాఁగ
విపులకర్కశఘోరరిపుభయంకరదీర్ఘ తరవాలుయప్పి కైదండ గాఁగ
నదమలమణివిభాచ్ఛాదిసంజీవనీ త్రోణీధరము వెలిగొడుగు గాఁగ
దగ నెదుర్కొనవచ్చి తనచట్టు నడిచెడి తరుచరపతులు కింకరులు గాఁగ
నిజరంజనజనితమహాన్నీద్రభూరి, పరనసంచారములు బరాబరులుగాఁగ
బ్రకటసంజీవనీధనరాశిఁ గొనుచు, క్షీప్రగతి మీఱ వచ్చెఁ గపిప్రభుండు. 1090
- వ. వచ్చి యమృతహామహీధరంబును యథోచితస్థానఁ న్నితంబుగా డించి. 1091
- క. తిరిరి కపు లభినుత్పిండఁగ, బవనసుతుఁడు మోడుఁగేలు ఫాలతలమునం
దనిలిచి సరభసగతిరా,ఘవునింగని యిట్టు లనియెఁ గడు ముద మొదవఁ. 1092
- ఉ. విఘ్నము లెన్నియేని బ్రభవించినఁ ద్వష్టయవాని మామతో
పఘ్నముఁ జేసినీక యొకభంగిగ మందులు దెచ్చినాడ శ
త్రుఘ్న వనాక సావలికిఁ, దుష్టి కడున్ జనియింప నింక శ
త్రుఘ్నుని తోడఁబట్టువును దూర్ణమ తెల్పుద మేల గాసిలఁ. 1093
- మ. అనిసం బెన్నిధిగన్నపేదక్రియ నయ్యర్కాస్వయాధ్యక్షుఁ డా
హనుమంతున్ బిగియారఁ గాఁగిటికి డీయం బొంగి మిన్నంటె నా
ఘనుఁ డావేశ నుషేణుఁ డోవధులఁ జక్కఁజూచి తానేర్పితె
చ్చిఁ సౌమిత్రి ససంజ్ఞుఁడై తెలిసె నక్షీణప్రభాత్పూర్ణతఁ. 1094
- క. పృథునిద్రుకుఁడు మేల్కూను, విధమునఁ దెలిగని రామవిభులనడఁగ్గి
గ్రధితకిరన్ముఁ డగుడుభూ,వృధిసాధుఁడు కాతుకమున నాలింగనముఁ. 1095

- వ. కావించె నయ్యననీపతిం గనుంగొని వనచరులు సహరిమితహితోషులైరంత హాసమం
తుంగని యనుగ్రహాతిశయంబున లక్ష్మణాగ్రజాం డిట్లనియె. 1096
- గీ. తొల్లి ఖగనాథుఁ డమరలక్రమశృండంచి, తల్లి విన మగుణసతీమతల్లి సంత
తమ్ము మదమొంద నయ్యమృతమ్ముఁ దెచ్చుకరణిఁ దెచ్చితి సంజీవకరణి వత్స.
- చ. వనచరవర్య నీరబలవంతుఁడవు న్యగవాఁడ వెల్లవోఁ
గనుఁగొనరమ్మ నీత ననఁ గాలిచివచ్చితి పం క్తికటప
త్తన మిపు డానధంబులు మదఁబునఁ దెమ్ముఁ గొండఁదెచ్చి తె
ట్లు నతి యొనగ్గ కేరుతు వట్టుప్రవరా నిను నీగుణంబులకా. 1097
- క. మారుతి యేగతి నీఁగును, నీయుణ మస్మత్కులంబు నిలిపితిని నమి
ద్వారస్థల్కిమూర్ధ్వవహి, యారాజకుమారు నెత్తి యెంతయుఁ గరుణన్. 1098
- వ. చెండకలాకేసుండవై లక్ష్మణప్రాణంబులు సృజయించితివన్న యని కొనియాడు
చుండ, నత్ర డవరు లమృతరసాస్వాదంబునం బరితృప్తి నొందిన ద్రోణసానుమ
తానుప్రదేశంబుల ఫలరసవధురవధురసానుభవంబునం బ్రవంక పుగవులునుం బ్ర
మోదమగ్న మానసులైరి. 1099
- క. విక్రమపుత్రమమిత్రా, శత్రుదారులు నిజరయంబుఁ బొడఁగని పొగడక
ధాత్రీవతియాఁతి నా, ధాత్రీధర ముండవచ్చెఁ దగ నెప్పటివోకా. 1100
- వ. జంఘాలుండగు నమృతున్నందనుండు స్థూలజఃస్థులగు స్థూలజంఘాదు లనేకులు
పొదివినం జిక్కువడక యొక్కమొగిఁ జిక్కువటిచి యొక్కదంచి యమృతహ
వధీవహీధరంబు యథాస్థానస్థాపితంబు గావించి వచ్చినంతట. 1101
- క. తన కెంతేవాసి మిగులఁ, దనయంతేవాసి ద్రోణధాత్రీధరమం
గనితెచ్చి వైచివచ్చుట, విని కనుఁగొన వచ్చెనన రవి యదయమయ్యెకా. 1102
- గీ. ఇట్లు భానూదయందైన నెల్లకపులు, నల్లసంబున రాఘవయుక్తు లగుమఁ
గయ్యమానకు నాయత్తులై కాలు ద్రవ్య, చుట చారులచేతను వింటఁజేసి 1103
- వ. విమోదవేదనాయత్తుండును బత్సాత్రపుండఃసునగు దశకంతుండు. 1104
- క. విక్రాంతర్వేగుడిగి వైరక్రమము దొఱచి విగతరాక్షసుడైన
ర్వక్ర న్విచకితకక్రకా, కక్రం గని యట్లు లనియె శోకితుఁ డగుచుకా. 1105
- చ. గురువర రామ తోడఁ బగఁగొంటి నహోదరుఁ గుంభకర్ణు ను
స్థిరబు శ్వాశ్చక్రార్థు లబలజ్జతు నాత్మసుతుం బ్రహస్తు భీ
కరతఃపస్తు నైవినికాయవతిం గడలేర్పికొంటి నీ
తిరు : శీవణం 7 డడిలి స్వీను తొఁటిఁ భూతి చెల్లునే. 1106

- క. అతికామమహాకాయా, కృతిలోకపరాక్రములు లయంబంది నా
గతి నీగ యిక నేనే, గతి నహితలం గూర్చి హితులగతి సంపింతుక. 1107
- క. కుంభనికుంభసద్భక్షులు, కుంభనికుంభు లనిలోనఁ గూలి రహితదో
స్తంభనిగృహీతు లగుచుక, దంభముగా దెట్లువారిఁ దఱుమగనచ్చుక. 1108
- క. హితసుతసోదరబంధుస, హితులహితులచేత దితిజ లీర్తిరి పాలో
హిత యిపు నీకుఁ బ్రసమి, హిత మివియని తెలుపు మాన్య భృగు కలవర్యా. 1109
- క. పతనముం గ లించి ర, ప్పిత్తముచే ఘోరగతిఁ గప్పిపకరము లా
పతన మిత్తిఁ జిక్కిరి, నిత్రతీఁ జే పట్టుకున్ నెవ్వరిఁ బోదుక. 1110
- వ. అని నరవాసాక్రమణంబును నిజపరాజయంబును జెప్పి. 1111
- క. స్రగ్వీధరము విభ్రక్రతు, భుగ్వనితాకృతము సుతపాలుపఱకుండక
దిగ్విజయము త్వరకరహ, దృగ్విశవతగాదె మున్ను లేజయనొందెన్. 1112
- ఉ. కావున భూమిరుట్పరనికా నసమాశ్రితు లన్న రాధము
ల్లావు దొఱంగి సిగ్గటి చలాలు మహీసుతలోన డించి నా
పోవుమఁ బోవుట్లు భృగుపుంగన యెట్లు లనుగ్రహించెదో
కావునఁ బం క్తికఁతువదనంబులు గన్గొని కావ్యుఁ డెంతయున్. 1113
- క. బోధించి బుద్ధి చెప్పినఁ, గ్రోధించినయట్టి సురవిరోధిం బ్రహ్మ
వాధినిరోధిం బం క్తికి, రోధింఁగని నవ్వుచుక గురుం డిట్లునియెక. 1114
- క. దిక్పక్షులు దలంకఁగ హుత, భుక్ష్వియమగు హోయకర్మము నోకఁడు మాంస
సృక్ష్మకటిత మొనరిచి మస, కృత్రుబలుఁడ వాడు వింక దివిజులకైనక. 1115
- ఉ. తూర్ణముగాఁగ వేలిమి యమాపితమై విధిరంతమై ముగం
పూర్ణమునొంద నం దసురపుంగవ వర్మశరోయచాపని
స్త్రీగర్భధులు పుట్టు నది చేకొని వైరులకాడి వెట్టినం
జీర్ణపలాశము ల్పవనుచేతఁ బరితగడు నోహాటింపఁ. 1116
- క. నరు లెంతటివా రీవా, నరులెంతటివార లీక్షణయచని వైశ్యా -
నరుల బూజింపు గుహలఁ గి, న్నరులు పొగలు మిగులఁ బొగుల నరతరసానీ. 1117
- క. నిఘ్న కృతిగాక వేల్కియ, నిఘ్నం బగునేని రిపుల వేచెదు నమమ
నిఘ్నము గల్గిన శవనో, పఘ్నమునకుఁ బోదు విది నిబద్ధి తెలియుమా. 1118
- వ. అని తన్మంత్రంబును దదాహుతిప్రమాణంబును దత్పక్షుప్రకారంబును దన్నిధానంబు
ను దద్విధానంబును యధోచితంబుగా నెఱింగించి సమధిగతకాలచక్రం దగు
కుక్రం ద శివానఁ బు నొందుటయు

- క. ఉగ్రాంకుప్రతి మానలేజుఁ డగు నయ్యుర్వీసురాగ్రేసర
వ్యగ్రాదేశముఁ బాలనమ్మి నిజదైర్వ్యమున్నరిఁ బోఁద్రోచి నీ
లగ్రీవుం బగమేతు నీశ్వరుఁ గడఁక లక్ష్మ్యంబు గావించి పం
క్తిగ్రీవుం డపు డగ్ని కార్యకరణాంగీ కార చిత్రాబ్జుడై. 1120
- మ. పెద్దముఁద్రోద్దు చింతించి యేకనిశ్చయముడై. 1121
- మ. తుహనోత్కంఠుఁడు పంక్తికంఠుఁడనదృష్టిజీభృదంచద్దుహ
తుహరం బొక్కఁడు చొచ్చి యందు హుతభుక్తుండంబుఁ గల్పించి దై
త్యహితుం డెల్లెడఁ గాపువెట్టి పురక్షద్రోహికిల్లార్చి ని
ష్ఠ హుతాశి స్సచుకొల్పి వేల్పుదొడఁగె స్సచ్యగ్రీధానంబునక. 1122
- మ. దారుణహోమకర్మకుడును రక్తగంధమాల్యాంబరధయంబును మాత్రకుండు నై
తుక్కుటమాడ్జరాదిభుక్త్యుగనిరహంబులు సంగ్రహించి. 1123
- క. దుష్కళస్త్రాస్త్రంబులు, దగ్ధులుగా రక్తమాంసదధ్యాజ్యముల
న్నిర్భీతి శృణానయహి, గర్భాభిలాగ్ని వేల్వఁగాఁ దొడఁగుటయుక. 1124
- క. గ్రహరాజపరిగ్రహణాగ్రహమున వెల్వకు తయఃప్రకారమున భియా
వహ మగుచు నెల్లమెడ హుత, వహనిగతమైన ధూమవగ్గము పెడలెక. 1125
- నీ. తనవరు ల్కౌవలంఠ మనలంకఁ గాల్చుచున్నారేమి యని దైత్యవారు ఁడల
భువరకాంతలు దశకంఠు డు పంపిన కాలిసంకెలలంఠుఁ గడల కొడఁగ
బిలములలో నున్న యెలుకలగతి నద్రుగుకలఁ గిన్నరుల ముక్కులుబిగించ
నకురాధముమహాపరుక మిట్లు మూర్తిభవించి రోదసి శాక్రమించె ననఁగ
హోమధూమంబు వెలువడి యెఱ మగుమఁ, గపులు నివ్వెఱపడిరి తత్కారణంబు
కలనుపడఁగ విభీషణువలనఁ జెలిసి, జన్మ్యిపుమూర్తి రామరాజ్యమూర్తి 1126
- క. తద్దోమప్రవిహితసుఖులనబద్ధ పృథ్విడై పంచనం
చంద్రాత్రిధరభూరిసారుల వహోచ్చక్షృయహాగాయలం
బద్ధాశ్వంబుధరావళి మలికితాపస్వర్ధునీశోధకా
వ్యధైర్వ్యభవదబ్జసంభవహయ వ్యాపారవిస్తారులన్. 1127
- మ. నలనీలాంగద వాయునందనకుషేణక్రోధ నాథు ల్మహా
నలసంకాకులు కీకు లాక్షణమ నానాదికృరిసోఘటనో
కులవిజ్ఞేతులు కామరూపులు దృఢప్రాకారదుర్దాంతమున్
ఖలరక్షఃకరకుంతము న్మయదలంకాపట్టణప్రాంతమున్. 1128

- క. వడిజేరి యాహవంబు, గడిజేరి వారి నూరి కావలివారిం
గడతేటిది ప్లవరులు బడి, బడి దేరుల సద్విస్మయముల నిధులన్. 1129
- గీ. విఠిది ప్రావులువెట్టుచు విసరికొనుచు, గోప మొదవంగ ఘోష్టాంకోటిజడిసి
యంగడులు రచ్చకొట్టులు లవనిగిడి, లంక నకలక నిట్లు కలంచి నూడి. 1130
- క. పెండియు పెండియుఁ దై.డియు. నిండఁగ నుండెను నిశిధినిచరవిలస
నానాదాగారు లనన్య, తానాదాగారులు నీరుగావించి వడిన్ 1131
- వ. గృహరామసీమావనోహాప్రదేశంబులు, గలంచి యన్యులుఫలంబులఁ ద్రిమ్మరి
యెందును దారుణరావణహోమస్థానంబు గనుంగొననేక తొట్టువసుచున్నంత.
- క. రాకలుఁ డీచుడ వేలియి, గావించెను ననుచు సరమ కడుగొనములపెం
దీని విభీషణు పట్టపు, దేని యుపాంతుగతిఁ దమకుఁ దెల్పి చూపుయున్. 1132
- క. బిలముఖులుఁ గీకులు బిల, బిల జరి యొకచోట నైబిలగర్వహరున్
జ్వలనచురవణధృతచరు, కలితకరు స్వంతకరు ఘటితపరికరున్. 1133
- క. కని జెట్టి, జీమలుచుట్టినధంగిం బలగు బురవడిం గవిసి చలం
బుఁ నెన్నియేని బాధలు, పొనరిచినఁ జలింప కనుకపుఁగవుఁడు ధృతిన్. 1134
- కా. నిర్విఘ్నంబుగహోమ కార్య మనుసంధింప నృహక్రోధు ల
య్యర్చిరుట్చునాథమోగులు పుస్తోవాకృతస్థానికా
దర్శిశ్రీధఃత్రస్పక్రమనమిద్దాభిహిత్రాదికా
పూర్వాచాకటహోమవస్తునితతి బోకార్చి వెల్లార్చిన్. 1135
- క. వదలని మానంబున దళ,వదనఁడు నిష్ఠమెయి హాస్యవాహుఁ గృకానుం
బదిలఁ డయిపూజనేయుచు, గదలక యుంట గని రోషఁగినాత్మకులై. 1136
- క. కనకాద్రి నినుపసమ్మెట,లనుగొట్టినమాడ్కిఁ గడుఁ జలంబునఁ గపుల
ద్వమహాధము దృఢదేహు, ఘంముష్టిప్రసాదనొంచి కదలక యున్నన్. 1137
- వ. హోమవిఘ్నముకై యడిచియుం బొడిచియుం గజచియు నద్వమహాధమునం దించు
కయు సంచలనంబు గానక కాననచరులు నివ్వెఱఁగంది కంది కుంది రయ్యెడ
- క. కుద్ధాంతఃకణఁ డగుచు, కుద్ధాంతము సాచ్చి వాలినునుఁడు నయసుం
కృద్ధానుర కృద్ధచతుః, కుద్ధాంతముఁ బంక్తికంఠ కుద్ధాంతంబున్. 1138
- తే. చేరి తత్పండిరిపరిచారికాస,నాప్రమప్రప్రపూర్ణ సేత్రాంత మగుచు
నొదుఁగ మందోదరికబరి నొడిసిపట్టె, భయదనుమపాశసద్భక్తోగ్రవాణఁడగుచు
- వ. మందారకుసుమదామసంబంధం బగు మందోదరీచితురబంధంబు వాళకగంబునం
బట్టి రక్షోరాజ్యలక్ష్మీం దిగిచిచందంబున మణిచుయోగ్న తానంబు దిగం బడఁ

ద్రోచి రావ్వులిందుసంహారులు కంఠహారముక్తాఫలముక్తంబై నేలరాల భద్ర
దంతావళంబు మృణాళసాళంబునుంబోలె నీడ్చికొని పోయి దశకూటు సుకు
బులం బెట్టి నిగ్దయుండె.

1142

క. అజ్జదెలిసి దశముఖ నీ, పజ్జమఁ గులకాంతఁడెచ్చి పఱచుచునుండక
లజ్జించి వెనఁగఁజూడక, యుజ్జల బుద్ధి నిని చమనె హోయమునే యుక్.

1189

కా. పుల్లూభోజముభోజీన సుమచాపుకౌ ఘోరచాత్రం గృహ
కల్లోలివృద్ధివాగు రాఘవుఁడగుగా వాత్సనూహించి సం
పల్లాభంబులు పొందెదెల్లు కపటోపాయంబుఁ జుంఱించి యు
న్ముల్లోకంబులమాత సీతఁ గడుచుకొహంబునం దెత్తురే.

1140

వ. అని కఠినోత్త లాకుచు నవనిం బడఁద్రోసిన నమ్మచుతనయ.

1141

క. వలఁ గట్టుకడిన పులుఁ గన, నీలుగు మిగుల దైవమునిషేధించుచుఁ దా
వలిగట్టఁ గదలక రిప్ర, నలుగకయున్నధవుఁగాంచి యడలుచునియెక్.

1142

క. పతి దాగురించి సీతా, పతి దెచ్చితి హోవృత్తిఁ జచ్చింప భవ
త్పతి మందోదరి దీనతఁ, బతిసన్నిధి న కపిచేత భంగముగుడిచెక్.

1143

ఉ. వాలికుమారుఁ డాలి బలవంతుఁగాఁ దలరట్టి యాద్య దే
వాలిఁ దలంకఁ జేయుద్రవిణాఢ్యుఁ డితం డని పెంపునొందఁగాఁ
జాలినవాఁడవయ్య మునిచామృత నూరక చూడఁగాను నీ
వేలిమి బూదిగాను బడవేయుము మత్పరితాపకారకుక్.

1144

క. అని పదరి యింద్రజిత్తు, దనమదిలోఁ దలంచి పుత్రుఁడా నీవున్న
న్నను దేటి చూడఁగా వచ్చునె మర్కటభటునికనుచు శోకించునెడక్.

1145

వ. పరిత్యక్తనిజహోమకర్మకలాపుండె

1146

ఉ. ఆయతశోషలోహితదశాననుఁ డైన దశానందుఁ డా
క్షేయక మగ్రభంగిగమకించుచుఁ గేల నమర్చి యుద్ధుక్
క్రేయఁడు నంగదుండు పిరిపిడిన తాలిమి వీడె. వాసురీ
స్థాను దనర్థ సత్సంగపంథియఁ దత్పతికేళబంధువాన్.

1147

క. భీమము విచకితభేదర, భూమము సంపిహిత ఘన నభోవలయ మహా
భూభుక్తు నిజసంకల్పిత, హోమము విఘ్నంబగుడు మహోగ్రం డగుచుక్.

1148

క. హుమ్మనిడాపిదశములుండు, సమూర్చికునంగదు న్నికారింపఁ బ్రతు
త్తు మొప్పరింపనెఱిగి త్వరితమృతనెడసాన్చి మారుతముకుఁ డనలెక్.

1149

- ఉ. ఈకరణింగడంగిన కప్పీరుఁ దిరంబుగఁ జూచి దానవుఁ
దాఁకలి గొన్న మృత్యువుక్రియం బదితుత్తుకలెత్తివానితో
నాకుల మెల్ల నీరుగ నొనర్చితి వక్షయపుత్రుఁ జంపి నీ
వేకరినుండ వెల్లకపివీరులలోన మదం బడంచెదకొ. 1150
- వ. అని మిట్టి పడి యవ్వలిట్లుపట్టి దొట్టి వెట్టుచునికపట్టు దిట్టు తిట్టులం గట్టిసెలకట్టి
యలం గొట్టి నజ్జెట్టులుకొ దట్టునుగఁ జలపట్టి చుట్టుబట్టి మెట్టులమెట్టియు నెట్టున
మెట్టియు బెట్టుఁ దిట్టియు నిప్పట్టున వెట్టుపుట్టుం గుట్టు మట్టు వెట్టి 1151
- క. పగతు నిష్ఠాశైర్యాపగతుం గావించి ప్లవగభల్లకమఖ్యుల్
విగళితమార్చారశరణుఁ, డగు వాలిసుతుండు తమకు సగ్రేసరుడై. 1152
- గీ. కడఁగ నడుమ నున్న కావలివారల, దటిమి జాయువగుల దన్ని చొచ్చి
నట్టి బిలముఖున నందఱు నడివడి, న్వేసలిరామధంజి విభునిఁగాంచి. 1153
- వ. తాము పోయినచ్చికకాశ్యం బెఱి గించి తవీయసంభావనాతశయంబునం బ్రహేదం
బునొందిరి. అధికక్రిపావనతవదనమై విజాతఃపుంబునొచ్చి
- క. దరిగడచిఁ సిద్ధితి ను,దరి గంధగజేంద్రయానతగుచానఁ గృశో
దరి కమలకేత్ర మందో,దరి కన్దొని శోకగద్గోవ్వరయగుచుకొ. 1154
- ఉ. మన్ననఁ గల్పితాపులఁ గ.మారులఁ బ్రేమసింధుగిపాటు నీ
కన్నులనిండఁజూచి గతగర్వరనొందితి మున్న శత్రు ద
శోషన్నులఁ గాండికీతయునొందితి వేటిచలంబు శాశ్వతం
పన్నునరేంద్రు రాముఁగని భక్తి మహీనుతనిచ్చి మొక్కినకొ. 1155
- క. నినుఁ బ్రాణయంత్రుఁగా వారని కృపరక్షణమొనర్చి రక్షోరాజ్యం
బున సీతమ్మ ఓభీషణుల, దనరఁ బ్రతిష్ఠించి చనుఁ గృతక్రియుఁ డగుచుకొ. 1156
- ఆ. వ. సీతఁ బెచ్చి తప్పచేసితిఁ గరణింపు, మనచు రామభద్రు నఁఘ్రియుగముఁ
బట్టమింకఁ జలమకట్టఁగనేటికి, వినుము నాదుపలుకు దనుజనాథ. 1157
- క. మానవు గద చలము రిపు,న్యూనవుఁగఁ దలంచుటయగుమానవుఁబాటు
న్యూనమున కడుపుటకు నను, మానము నూన మగు ననుపమానవిచారా. 1158
- వ. అనిన నిజకల్లభకు దనుజవల్లభుఁడు. 1159
- క. కాయంబులు బహుశనుఖని,కాయంబులు వివిధధననికాయంబు లభి
ప్రాయంబులు ప్రాయంబులు, ప్రాయంబులు నతి తృణాంకురప్రాయంబుల్. 1160
- వ. కావున. 1161

- క. ఆశల జయించుటుడిగి దు,రాశలన జయించి జనకజాత్యాధీశుకా
చాకార్హప్రతినిధి సద్దాశరథిం దొడరి పోరఁ దగు నాకెట్లుకా. 1162
- క. తరణితచ్చధారా,పరిధౌతప్రకటితాత్మ పంకుడనై ను
స్థిరపుణ్యలోకసంప్రాప్తి నిపాంపం దలంపుచేసితి న్మదిలొనకా. 1163
- వ. అని కృతనిశ్చయుండై. 1164
- క. ముదితచెయవట్టి మెల్లన, మది తల్లడమ దుగునట్టి మాటలు పొసంగిం
చిదకాన్యుఁ డెట్టుకేటకుఁ, దదన జ్ఞాతుఁడయి కదల తాత్పర్యుచునకా. 1165
- నీ. బ్రహ్మాండభాండంబు పగిలి బీటలువాఱు ద్రుతగతి విజయదుందుభులుమొరయఁ
గల్పాంతబహుఁ ప్రకారఘోరాకార యములునాఖిద్దరోమాదు లరుగ
జలములవై నోడ చలన మందెడుగతిఁ జతురంగబలగతి జగతిగదలఁ
బటువానిద్దరికర్ణపుటభేదన సమర్థ కిలికికఁఘారవంబులు నెలంగ
శంఃశతితోటి సదృశంబు కాతఘోర,చంద్రహాసంబుచే నెఱాంసంబు దనర
రథమధ్రించె లోక విద్రావణుండు, రావణుండు మదామౌతైరావణుండు. 1166
- నీ. సలలితకల్యాణశరపరిపూర్ణమై షాణ్మాతురోద్భవస్థానమనఁగ
ఘనరామామృతేతు కలితాంబరం బయి మహానీయతార కామగ్ధ మనఁగ
సధికసారాత్మబాణాసనకలితమై కఠినకాంతారభాగం బనంగ
వరసుకర్ణ సహస్రహరిపఃస్ఫురితమై సవచండభానుమండల మనంగ
సగణితమణిప్రభాధగద్ధగతి మగుచు, సదవలోతుంగరోవాణాచలమనఁగ
నొప్పునగదంబు రక్తగంధోత్తరీయ,మాల్యఁడైగంధమెనఁగ నమ్మాడ్కి-నెక్కి. 1167
- చ. అనుపమశక్తి పోడశరథాంగపరిస్ఫుట నేమి ఘట్టన
ధ్వనియును ఘంటికాపుఘరవంబును నొక్కట విస్తరిల్లఁ బె
ల్లన నరదంబుఁ జిత్రగతులం దనసారథికాలకేతుఁ డొ
య్యవఁ గడపం దదశ్వహృదయంబున కెంతయు నాత్మమెచ్చుచుకా. 1168
- క. శకునాపనన్యగతిదు,శ్శకునంబని యాత్మ నద్దశకిరుడొకయిం
చుకయేని సంతయము నొందక వడితోవెడలి యోధతతిపురికొనఁగకా. 1169
- వ. అనగ్గశరీరస్వర్గాపవగ్గమగ్గ గర్వగర్వలరై పెనంగుండని చేయవీది. 1170
- క. రాముం జంపెదఁ జచ్చెద, రామునిచే నింతెకాని రణరంగమునన్
దీమసుమేది చలంఁజియె మనీషి పురంబుఁ బొత్తునే యెఱ్ఱంగిన్. 1171
- వ. అని బరవసంబుగావించె. 1172

- క. కపిసేనావార్నిధివై, విపరీతాసురబలాద్ధి వల్లి విరిసెనా
మపహతీతమగుచుఁ బొంగి పయంబడెనదియు నిశ్చేతకతి మొనయన్. 1178
- క. హృద్వినుమతఁ బూర్వమరు, ద్విద్విషలోకంబువారివెడుగుడుపఁగా
నద్యయ మగుసంగరముబ, లద్వినుమునకయ్యె సుంకులబహులమగుచున్ 1179
- క. రజనీచరచతురంగ, ధ్వజనీవృక్షచరఘోరవాహిన్యంఘ్రి
ప్రజనిహతభూతధాత్రి, రజోవికరజలద మరబరంబున ఘనమై. 1180
- క. కరవర్షము విపులౌపల, కరకాయత మగుచు బలయుగవనద్యయి ను
ధ్వరసింహవాదగర్జ, సుభరితం బైవరిసె రక్తము నడలుగాఁగన్. 1191
- ఉ. హత్తివీన్మ న త్రవ్యిరాదనయోధులు గండగొడ్డకు
ల్లతులు దొంకెనల్లుదెలుఁ గట్టెలుఁ గోలలు బాడుటీఁటెలు
వౌత్తముగాఁగవానరచమూనిహంబులవై విదుర్పుచుం
గుత్తుకబంటి నెత్తురులు గ్రోలుచుఁబోయిరించిరాపుచున్. 1191
- కా. మధ్వాపానపఁప్రభతులు మదోన్మాదంబునఁజేర్చి సిం
హధ్వానంబునభోధ్వనీచయభీమాపాదిగా నెంతయుం
బృహీభృత్రవతినిధ్యభంగఘనకుంభీన్యంద వాలోహులై
పుధ్వశ్వంబుల నెక్కి దైత్యులరిమూర్తిన్సూర్తిఁ బోరాడఁగన్. 1192
- క. రీతానుకంఠులై పా, మతాపారమున ముభటసామజభభూ
ట్టాణాశ్వికరథికనికర, ఘోణాపుటములునలంగఁగొట్టుచుఁ గత్తులన్. 1193
- ఉ. దుర్విమధఁగి కాత్రకవిధూననకేలియొర్పిరట్టి స
హృద్దపుటాహంబున విమర్దితమైననికాచరాఁలిక
దుర్దళకొందనీక మునిదూషితనాముఁడు శిర్ధరోముఁడ
న్నిర్దయుఁడేది చీరమున నిర్జరయోధులు పిచ్చల్లిపఁగన్. 1194
- చ. తెడలి దురలి బొనర్పఁగని వృశ్చికరోముఁడు సర్పరోముఁడుం
గడుకొని మార్గణానలకిఖానిచయంబుల వానరాటవిక
బడెనుకడంగఁజేర్చి ప్రసభంబున వేడియు నన్యనైన్యముల్
ముడివడి నెంతయు స్సమరమునీయై విహరించిరయ్యెడన్. 1195
- క. తెడిదములను నడిదముల, నడిదమున్ముఁకుం తెలచరయోధులు దం
డదే మార్కొనఁజేర్కొను నుండదే కయ్యంబుగ్రజయ్యెఁ ధృత్తుచయమున్. 1196
- కీ. పరిమధిచారణప్రణిపాతవారణ మృదువసావననమితిభరించి
ప్రేతుకొడ్డాణమల్పియఁగటులగూర్చి కత్తుకచిమ్మఁగ్రోవులూని

- రహినీమేదోహాద్రాతేపనమొనర్చి నగలెల్ల నస్థిచుర్లతటినుద్ధి
పటుకుంభికుంభకుంభస్థలంబులనెక్కి- వాలతైవాలమవ్వలికిఁద్రోసి
ముఖజలజలోచనోత్పలంబులు వెలుగుచు, శవఁగప్రాంతకీలాలర్పురమునందుఁ
బలలఖండలుచరజంతువులు సుడినడఁనోలలాడిరిభూతబేతాళనతులు. 1197
- చ అపుడు మరుత్తుమారుఁ డవురా యితఁ డె తట్టికైనఁ జాలువాఁ
డపరిమితప్రతాపనిధి యంచు సుగ ల్వినుతించుచుండ ఖ
డపఁతుఁ డంధకుం బొడవడంపఁ గడంగినభంగి గాఁగ కౌ
గ్యపటిచు ఖడ్గభీముని మదారి విరాముని ఖడ్గరోమునికొ. 1198
- క. మట్టికొని చెట్టు నీవి, పట్టుఁగిట్టి యముచెట్టు వట్టు మనుచుఁ బెం
జెట్టు విసర నజ్ఞెటియ, మిట్టివడం గొట్టె దాని మిట్టు బులుగులన్. 1199
- చ. తఁజేసిన భూరువాఁబు విమతాశుగాపాతి నివ్వలం బగుటకు నిర్వేరించి యుత్తరు
చరోత్తముండు. 1200
- గీ ఖడ్గరోమునిచేతి ఖడ్గలుఁ దునిమి, యష్టికసరంబు నిజవాలయష్టి విసరి
శక్తివైదన నది నిజశక్తిఁ గ్రాచి, వారిసుతుఁడు ఘోరిపరిపంధి వారిసుతుఁడు.
- క. ఫాలాక్షుఁడీఁడ నెఁగ కి, ఫాలితాగఁబు వెటికి పరజాఁడసున్న
తాఁడ్రదేశ మిఱక వి, ఫాలన మొనరించె గడు గుటలు మనంగకొ. 1202
- క. తా నవుగాక యనఁగ న, ద్వాఁపుఁగఁక నెటుచపి తనియన్ మదిరా,
పాన మొనరించి బలతో, పాన మొనసి యొడలువఱచి పలుభుజుఁడలకొ. 1203
- సీ. ధౌర్జ్యవఁదగవ పీఠగమెతో యితఁ డన రతుఁడలశపయోరాశిఁ గలఁచుఁ
గవనీయకాంతిభాస్కరుఁడోయలఁ డనంగ మాంసాహారము తమల బడలఁచుఁ
జండప్రతాపానఁడోయితఁ డనంగ దానవకుమ్మకాలతార మేర్పు
ఘోరియాచక్రిభంజనుడోయితఁ డనంగ బలభు జ్జీలభ్రపటలిదోలు
వారికమారుడు వాలపాశాక్రూరుఁ, డనఁగ దంష్ట్రాకరాశవిమన్యుఁ డగుచుఁ
గోప మొడివఁగఁ గాఁగ్గరూపుఁ డగుచుఁ, దరినికాచఁ ప్రాణవాతములు గ్రోలు.
- సీ. దిశ్యనీధిమలఁ గుశ్యకుఁభంబులు కంభంబు లెట్లు పగులఁడంచుఁ
నీకుఁజులభంగి ఘోటుకఁబుల నిర ఘోటుదిర్విలవృత్తి గీటుడంచు
హంసద తలఁచ హంసదములు హంసద పాద పాదవలఁబులు దూడ్డ పగిదిరల్పుఁ
బృథుగధంబుల వహాన్వితగధంబుల నవిధకోధంబుల ఖండమల నొనర్పు
రథంబులఁబుల మిచ్చసాగధంబుల గుల్పు, వాక్యకోజఁపువేటాది హస్తపటలఁ
గనలి రణభు మి వీరనర్త మొనర్పు, మారివఁగినదారి సామిఁమిఱి. 1205

- క. సమస్తద్యమంతము లనుసమ, మునుపేశ్వరు యుక్తమై నాజి ననుగుల
సమస్తానాప్రక్రమమున, సమయింపగలవె పరజన్మ విధమునకా. 1206
- క. అని తన్ను నీవిధంబున, నామిషు లగ్నింప మారుతాత్మకప్రళయ నా
రనిన్మన ని యొకప్పుడు, కలితకభేద్యుడ యున్న యాతనినిదానకా. 1207
- ఉ. పన్నగరోముఁ డాత్మల నభ- బలియం బఱియించి క్రన్ననం
బన్నగమో యలగ చాచు శు నెన్ను సరోవకౌర్యం
పన్నగతి గడంగుటయు మారుతి వెన్నుకుఁ ద్రోచి తానిరా
పన్నగభేద్యుఁ డెరిగ గనుఁ వెంగును వచ్చునాకృతికా. 1208
- వె. సన్నరోయ నీగుదప్పు బడచెద, నిజము నిలుము నాఁగ నీయఁ జేచి .
తెన్నుదన్ని నిజవ వృశ్చికరోముఁడ, నీయఁ దాఁకఁ బోయ నిరీకరుయ్యుకా. 1209
- క. వృశ్చికరోముఁడు నీయని, నిశ్చయవృత్తి నంగగుకా ఫణికనూరుకుఁడుం
బశ్చిష్ఠి సురపరుని, పశ్చిమ లయవరుని బ్రకరుని బాగదకా. 1210
- చ. తలపడి. 1211
- క. విగ్రహ మొకరించు నెక దు, గాగ్రహఁడై యగ్నివల్లు దవలించును భూ
పాగ్రణి దళరథయగినా, ధాగ్రహము నాఁకెఁ గ్రోధ మధికముగాఁగకా. 1212
- చ. ద్వాదశద్వాదశాత్మలనుండలంబు లేకేధవించిన చందంబునఁ ద్రేతాన్న లొక్కటి
యైవవిధంబున నిజ తేజోవలంబు విరోధినాహినీనీరసారణ్యంబు దహింపం దాకా. 1213
- చ. క్రమమున శంఖ మొత్తి నిజకాయకరుకృతి గంటగొట్టి సం
భ్రమము దొఱిగి సంశయము మూ సరుశ్రకకంకపత్రప
త్రమల కతాంగంధసహితముగ నొవ్వ గఁ బూజనీనె న
ష్ట మొనసి యగ్నివల్లు డగ పుష్కలనాగ్రణి రామయ్యరికికా. 1214
- గీ. వెండి రాక్షసుఁడు పునఃకావృత్తిహిత, వీరవాక్కిరానాసరితదబుద్ధి
యగుచు శ్రీరాము భావమకాభిసోముఁ, గప్పె శరతుమయంబుల నొప్పిమిగుల. 1215
- క. లవలీల మనలీలఁ బలవదిధము తెరులుభంగి లస్తకమునక
య్యవనీవిధుఁడు వలీయలు, లవనోకింపగ విడిచె నవృత్తభంగికా. 1216
- క. విల్లు దునిమి తోడన పలు, భల్లుంబున దైత్యుగధము భగ్నమునీయం
బెల్లార్పును నురవడి నృపతిల్లువై వాయు బలుకఁదాల్చి మొనరినకా. 1217
- గీ. అలిగి కాకుత్స్థకులకళాభిసోముఁ, డంతకా కారమునఁ బేర్చి యగ్నివల్లు
మన మునుఁగల్గూపాః శస్త్రకవన, దొల్లగానేసెఁ బటుచండగల్గనివాతి, 1218

- క. అంతకనున్న నిలయసమ, మంతకనిధు లంగదప్రహస్తాంతికులుక
గంతు లడిపి యొరించిరి, గంతుగొన న్నరవృత్తికతనూరుచులక. 1219
- గీ. ఖడ్గసర్వకృత్తికతనూరుచులవాయు, తనయవాలితనయదహనతనయ
అంతక గూలుతురు మునుర్వీరుడగ్నివస్తుభూరిగొనటు రావణుండు దెలిసి.
- క. కనికరముకా మృగయంబున, గనికరముఁ దలంచినక ఖలుఁడై దోసఁగుం
గనికరయుగదళకుడు భక్తగనికరముం జీర్చికొనుచు గర్వహూర్తిక. 1221
- సీ. ఖచరవిస్మయవిభిక్షభాకలాపమా బడబొగ్గివై వార్ధి నడచిట్లు
కాతాస్త్రకుండాండజప్రభూతమునివై గ్రూరసర్పం బెదుర్కొనినయట్లు
లమితప్రబాణాతపార్కబింబులువై బటుకయఃపటల బు ప్పట్లు
ఖరకరనఖమా కంతీరవంబువై గ్రోవి సామజము కల్గినినట్లు
క్రోధకతకోటి దంభోలి భూధరంబు, దీహిన యట్లులు హుటాహుటిగ దళాన
నుండు గండుమిగిలి దోషప్రచండలీ, దలపడియె రాముఁ గ్రూరకాత్రకవిరాము.
- క. నరసింహకృతిఁ బూనిన, నరసింహు నెదుర్చ రాజరాజలాదన మూ
ర్తిరహించిన కనకకళి, కరణిం గపిరూప ముగనికర మొకఁగంకన్. 1223
- గీ. ప్సాగవిష్కార మఁబంధులఁ బరులకు, బొట్టకొవ్వక నిట్టులు బిట్టెదిర్చి
ములుకులను బోలుకులను మున్నుకొంచి, మొనసి సాయకవృష్టిచే ముంది నుజ్జీయు.
- క. దర్పముఁ గార్పణ్యంబుఁ దనర్పఁగ నాల్పులు దలిర్ప నకవడమహా
సర్పముఖకరావలల న, హర్షతికులవాగు నొంప వాతఁడు గినుకక. 1225
- క. హమ్మని హమ్మని కరిసిం, హమ్మపగిదిఁ బొదివి విగ్రహమ్మన రిత్రజే
హమ్మ చినుఁగంక కరనిన, హమ్మని నిగిడించి గూగ్రహమ్మ మిరులఁగక.
- క. దాశరథి యిట్లు అనియె, న్నాకరకుల కన్గమైతి వాశమగుచుసీ
వాశర నినుఁగావనకమి, కేశవ లోకేశ గగనకేకులకైనక. 1227
- ఉ. జ్ఞానబు నెండలంబడి భవంబును గ్రోధము లేక పాదులై
కానల నున్న తాపనులఁ గాటియవెట్టఁగవచ్చు నీలువుం
కానలఁ జోరవృత్తి నిమగ్నంబునఁ బట్టఁగవచ్చు మత్కదం
కానల మొరెన్ దెట్టులు దళాన ప్రవక్షివిధూనవా 1228
- స. అని మర్మవిదానంబుగా వాడి క్రోధోద్రేకంబును. 1229
- క. అలీధామైముకుండు రాఘవుఁడు దైత్యస్వామి నోశేయువో
గోలీధానికంబులం ద్దయచరుడొ గ్రూరినీతి న్నొంగఁ 1230

త్యాగిధన్యుడు పుక్తికంఠుడు శాస్త్రస్ఫూర్తి శోభిల్లు జా
పాలిధాన్యకరణము మీఱగను సాహంకారహంకారముడై.

1230

గీ కదిసి కవిహాటి నొకమూల కొడుగనేసి, రాముఁ దలకింప వాతఁడురకరకృష్టి
సముముందిన నుభ యై వ్యాకృతప్రవప్రస మయ్యె జూచి తత్సరు నుముఁడు.
మ. కథియై రాఁబుఁడు దుగ్రసంగరక శారంభంబుఁ గాన్పించ భూ

రథియై రాముఁడు పోయటొప్పదని ముత్రామారు లూహించి సా
రథిగా మారలిఁ గూర్చి దిగ్విగ్రహ మారాజ్యపంచామ్య నీ
రథిగా భీష్ముని జేరఁ బఁపి రరువారం నాయకార్థినిగా.

1232

గీ. ఇట్లు పను నిజస్వహాసీనరుమలు, మెఱుఁగు మెఱుఁగు నరద మయ్యెహరకః
భూవలుని జేకమ్మ సహ్వానమ్రగాంచి, విస్మయమునొంది యనుయూహించును.

చ. కనుఁగొనుచుండ రాముఁడు ఖయిఁకుం జనుదొంచె భాసహ
సనిదడఁకుంటికాయునియుంకరణమ్ముటభీచునిస్వర
ప్రనివాతకర్ణ గ్రంధదిగ్విగ్రహమౌచ్చలితాంగ మందితా
భివృత్తపరంజేగ మగ భేదితాంగ మధంగవైఖరిగా.

1234

మ. చనుదొందిన సద్విశ్వధరులు మణిప్రభావలుఁ పీఠిత దిశాసవిధంబుఁ బ్రదక్షిణమ
స్కారపూర్వకంబుగా మూర్తిప్రార్థనం బవధి చి యధిహాసించి.

1235

క. తనవారి కుచ్చెసంగ నూతనకేతనదినతారాధ మధిష్ఠింపగా
దివకరుఁ డుదయూచల మొదివకరణి బొలిచి రాయదేవుఁడు మొచగా.

1236

ఉ. మాతలి నూతకృత్యము నుమాళ మొనర్పఁగఁ ల్లు బూని ధా
త్రీశలనాథుఁ డె త మును దేవలు నొంది నుణులు మీటి గ
ర్వాకులితోగ్రవాక్యముల రాక్షసనాథుకు నొ చి వై చె ని
ర్వాకులసద్భుతకరణంబు గగంబుదగంబు గాడఁగగా.

1237

క కాడిన నొక్కొంచుక తూఁగాడి నరానుండు ధైర్యమర భయముఁ జ
క్కాడి తను నెల్లరు బంపు, కాడితఁ డని నొగడ సమధిక్యముఁ డనుమఁగ

1238

క. తోమరమువైచి మాతలి, తోమరలుపు మేరద ముచి చుర్దమగతి నా
రామరి ముఖంబుజులు కిరీటుఖలుల నించె నలరలి ముఖులజేలగా.

1239

క. తనసారథికోచ్చివ స్వర, తనయుఁడు శోపించి రిత్రాధిప్రాకటనూ
తనకేతనసారస మం, తన యొరచి రోమకలపితముఖండగుమన.

1240

క. రథ్యముఁ గూర్చి విమతా, సాధ్యుఁ డీతండనగఁ డేరఁజక్కాడి ధతు
ర్యథ్యముఁ డిటీచి దత్తా, న్నిత్యంబునవారల్లు నివ్వఁజడఁగగా.

1241

దాశరథివిలాసము

- తే. అంతః దత్తుకుఁ డింకొక యగద మాయుఁ యు గానిచితెచ్చివ దానినెక్కి
మఱియు వింకులుపూని రామకుమారి కాంతు, నెరుంగదన మివిస్మ మాస్పద మొనర్చె
వ. ఆదేశవదనుండు. 1248
- క. పదివిండ్లొడి శరములు, పదిపయినిగిడ్చి ఈర్వః బరపడి శరము
లృదినులు లొక్కరింటి, పదివిండ్లొసరు రామధర్మకు మఱియుకా. 1244
- క. మునుకొనునైశమునఁ గ్రమ, మృత నూనిశరంబులే ను మునువైది య
మునుమెక వైచినశరంబునుదాకెను నొక్క నిమసమునఁ జిట్టలుగకా. 1245
- ఉ. పూర్ణధృతి న్నరేశ్వరుఁ డపూర్వకరంబులు నారిఁ గూర్చుట
బ్రాహ్మణుగాఁగ నేముటులఁ దూణములొని శరాలింగొంటలు
న్నిర్లయమొప్పు దోప వొక నేర్పున దక్షిణశాస్త్ర మెప్పుడు
గర్ముఁ బాయకుంటు కనఁగానగుఁ దత్కర్తలానుమంబునకా. 1246
- గీ. పానపంబులు కంకపుత్రకు తులులమ్యె నుపరనంబులు బాణముతములయ్యె
నంబరంబెల్ల ఖగాక్షిమ మ్యెను శరమ కూబయ్యె సారము శరము
నాకుగపరిపూర్ణ మయ్యె రోదసి యయ్యె మందురంబులు కాండమందిరములు
కోశపూర్ణములమ్యె గురులతాభవము లతికదంబచ్చూర్చు లమ్యె గిరులు
రామరాజస్వమాన్యధారాధరంబు, పృథునకుర్గరాక్షాప్రవీణ మగును
సారసీరంధ్రసాకుకాసారమునకు, మొనసి రామకుంధరంబు ముచుటుయును 1247
- గీ. ఆదరించి నునువుఁ డరహుఁ బంపిఁ, దద్ధములుల కెడ దవులనీరు
గూడదనుచు మీఁగఁ గూడుగట్టినభంగిఁ, బఱవె నంబకములు పార్థివుండు 1248
- క. పడిచెనక పొలముసిండియ, నడివోవనితాల్మికల్మి నొప్పు చిలుకుల
పృథు పుతమితోకొంచి, నడమారులగతి నారులక్షితమునలై. 1249
- వ. ఇరవున ననోగ్యుని కుకాంక్షాపరామిత్తులై క్రద్ధమిద్ధసాస్తియుఁ బునందయు
నఁ బరివేషాత్కర్విభాసికభాస్వద్వింబద్వంద్వంబుచుండును 41కోణంబులునెఱువును
మండలికృశకోదండవండులై మండలాదిస్థానపంచకంబులు వెఱువుం బఁస్సరగక్త
పరిషిక్తనానామభాయుభంబులు మహాకథితిరంగంబులకుం బ్రవాళలతాచితాన
ప్రకారింబు గానింప నుద్దరిడి ద్దమజనుజశల్లభులు పోరాడుచున్న సమయంబున.
- గీ. ధర్మగుణముక్తిఁ బాసి వక్త్రమున విషము, చిలుకురావణు చిలుకులు చేరి రామ
చంద్రుగాఁడి యథోగతిఁ జెందకున్నె, యనఁగ నృపుమానీ పాతాళమంటఁజొచ్చు.
- గీ. శరధిఁబ్బించి సద్గుణస్వకౌండి, యధికదైత్యాని పాణిగ్రహణ మొనర్చి
నట్టిసాయకలక్ష్మి వెల్లడఁగుచును, గలఁగ దాశరథులంకాపుంబి 1252

- క. నిర్భూతపాతవిఫలభ, నర్భువము నిర్వట్టిల్ల నూలుకరలుల్
దర్భుటవేగం బొప్పగ, దీగ్భుజాబలుడు రాచదేవుడు వైచెకా. 1252
- సీ. పార్థివుం డేది నర్వచు ఖాంబకం లేను గరుడాస్త్రనిహతి రాక్షసుఁ డడంచు
నాన్న యసానుక మనుచే న్నుఁ డేసిన వరుణాస్త్రనిహతి భూవరుఁ డడంచు
స్వోసహభర్త పృతాశుగ మేయ గ్రజబాణహతి రావణుఁ డడంచు
దివిరిదకాన్యండు తిమిరాస్త్రమేసిన భాస్కరాస్త్రహతి భూపతి యడంచు
సింధురశంబు మానవసింహుఁ డేయ, సింహశగముం దానవసింహుఁ డడంచు
నివ్వంబున వడి నితరేతరాస్త్ర, ఖండన మొనర్చుచుండిరి భండనమున. 1253
- క. కంఠఃపృవత్క్రమం దశ, కంఠరుండు నిగుడ్చ నృతికంఠీరవుఁడకా
గంభవహాశుగమున సరగం ధంఠింగూల్చ నలిగి గంధాంధుం డై. 1255
- క. శూలధరుఁ డో యితం డన, శూలము రాఘవుని యురముఁ జూచి విసరుడుకా
భూలాక వేల్చి వహ్ని, బ్వాలాబాలములఁ గప్పి వచ్చెడు నెడలకా. 1256
- గీ పిచ్చులిచుచు ఖనరులు విచ్చి చనిరి, యచ్చెరువు నొంది కల్పల హాహరవంబు
లిచ్చి నురులు రావణపెచ్చుకొనిరి, చచ్చుబో దిన శ్రీరామచంద్రుఁ డనుచు.
తోటకకృత్రిము. మాటిలిపెచ్చ మానవ శేతో, రీతి నరేంద్రవరేణ్యుడు కీశ
ప్రీతికరఁబుగఁ బిడి యొసర్చె, న్నాటిదికస్సతి సంచితశక్తికా. 1258
- క. ఈలీల గ్రదిచరవరు, లాలాకింపఁగ భీకరాలోమఁడై
శూలము నులలోకిచ్చుదయ, శూలము బ్రహ్మస్థపటుశనూలముఁ గూల్చెకా. 1259
- మత్తకోకిల. శక్తిచే నిడకూలేక్తి కృతత్వ మొందిన నానావో
ద్యుత్తుఁ డదృశకంఠరుండు వహ్నిగ్రసాయకముం జయ
సక్తి నాధతిఁ బూన్చి తన్నువచంద్రులేకిసిడలు సం
సక్తవాసరసంచయఁబు సేవద మందఁగఁ గూల్చెకా. 2601
- క. సాధ్వసముగ నిజదిక్ష్మ ర్భద్రము దిశానఃప్రదిరభీకరధూ
వద్వజమునఁ బడినఁ బ్లవంగధ్వజనీనాథుఁడెలికినుఁగొన నలకకా. 1261
- క. రావణానాథుఁడు కిశ్వావిత్రుఁడొనఁగి నట్టిసాయకములు లో
పామద్రాపతిదత్తక, రామభుశరఁబు లేయ నా నులకయకా. 1261
- గీ. నకిలభేదయఁగ్గము కస్మయమునిడఁగఁ గవము కలహశము, మఁగడ్చునిడ
భూఃభోతిరమంధరస్ఫురణ నిడఁ, బేర్చి రావణుఁడఁ బోలొచ్చుచుండ. 1262

గీ. పటులవణవార్ధిఁ బుడిసిలింపంగవైనఁ గడంగి విధ్యులు నణంగఁ బ్రొక్కంగవైనఁ
బాలువాఁ డెరుదెంచె నచ్చటికిఁ గుంభ, సంభవుండు కుగాకులాసంభవుండు. 1268

ఉ. వచ్చి వరేశ్వరుల్ జయ మున్నెము నీ కగు నంచుఁ దెల్పుచున్
నుచ్చి కవుంగిలింపుకొని ఘోరవిరోధికరాళి నెంతయు
వొచ్చిన కాము న్నిజవనోవాగమాస్తమచే స్ఫురించి పెం
పచ్చుపడఁగ నిట్లనియె నమృతీతాత్ముండు భక్తిమొక్కఁగన్. 1269

క. దశకంఠుఁడ్రచుంబున, వికసింపఁగనోట్రుట్టి వెర్రు దెలిపెదన్
దశరథరాజుతావిను, తశరథరాజుని వినుము దానితెలుగున.

సీ. వారిజగద్బంధుఁ డతాపహరి సమాప్రపాదు సత్యాధారుఁ బరమపురుషుఁ
గమలానకులుఁ జక్రప్రియుఁ బుణ్యజన ఫలప్రదానుఁ దూర్ణభగయాను
సమిత్రతతాపుష్పిపారాధ్యు నాలుఁబు భువవిభావస్వభిఖ్యాతునోజ్ఞు
వసఘు దేవోత్తమ భువవిగ్రహయ్యగాంక మిత్రు విశ్వాత్ము విశక్రచరతు
నిర్భరశాస్తాధ్యపంచాతు నిర్వికారుఁ బ్రాకటమణిఁ బీతాంబరరుదినాఁ
శత్రుత్వ నసంతుఁ బుణ్యధీరాగ్రగణ్యుఁ బ్రస్తుతించినవాఁకిఁ బ్రా. తెజయును. 1270
భుజంగప్రయాతము.

ప్రియూర్తి స్వయాపు న్నుధీపాపదీప్తున్, భ్రమావోకసంతాప రాశివియాపు
స్వమించినభక్తింబ్రహ్మానందక్తింబ్రమోచంబునం గొల్వ భద్రంబు గల్గున్. 1271

ఈ కన్తి దోలఁగ నురుతలమా, స్వస్తి యగుం గాన భగవద్ధి న్నిం దురితా
పాస్తవతిఁ గొల్వ చున్నచో న, న్నితెలిపి చనిన సమధిక కుతూహలుఁ డై. 1272

క. భాస్కరు న్నాశిత నుక్తేయస్కరుని సమాప్రకరణమాస్కరు. విత్తజ్ఞ
రమ్ముండు రాముండు భక్తిత్వరస్కరుఁడై ననుమెసఁగఁ బ్రణతులొనర్చున్.

ఉ. అనంతరం బయ్యనంతరత్నరంజితశ్చాకరాభినవమధాకరుండు ప్రభాకరుంగూర్చి
దివిజవిరోధి దశకోరోధికరధారా పవిత్రస్నాతుండును దివ్యదధిచిత్రాసఃస్థుండును
భర్యాభిరతుండునై నూత్యం దరల్లముండు భగుం డేనునివి యాదియగు సమీతకత
మహానామోచ్చారణంబు గావించి మిత్రవిమూల్యభాను భగవూషాపారణ్యగర్భచరీ
చ్యుదిత్యదితదీయ ద్వాదశనామోపన్యాసంబు గడిసి పౌరనూక్తంబులు పఠించి
యగస్త్యోపదేశప్రకారంబున. 1273

తీ. న్నాదయా జలరంగ నాదిశ్యాప్యాదయఃకఠం, మాచరించి తదీయదయాసమృద్ధి
నధికతరతయః. డగును నయ్యధిపతుండు, గట్టినిలుఁ దాల్చి దశకంఠు కై. నిల్చ. 1274

- క. మారీచాధము దుస్సహాయమున ఛద్యన్నూర్తివై మున్న ము
 న్నారీరత్నము దొంగిలించితిని కానం గాన నన్నధనః
 స్ఫారామోఘశిలీమఖప్రకాశకులక భుండము లొందితు నో
 రోరీ రావణ మగ్ధునాథ యింక మా మోహ మున్నో చెల్లునే. 1272
- క. నారీమణి నీత మరు, న్నారీమణిపూరి నిచ్చింద దనుజులు ము
 న్నారీత్రుబదిక దేరు, న్నారీవేళ నటుగాక నను మార్కొనగఁగ. 1273
- చ. అని కఱకుగౌరకలనఱులం బోని మఱుకుంబలును లమ్మొలును నెఱుమఱు గాండ
 నాడి యంతనిలువక. 1274
- మ. శుదితధాన్వదనుగరుండు ప్రథనోద్యోగుండు కామత్థుఁ డి
 ర్వశిభీష్మప్రవగంబు లేముట ము నిజ్ఞాపకం దళగ్రీవుఁ డి
 ర్వశిభీమాస్త్రులులేసి యొక్క మొగిఁ బైవై ముగ్ధప్రాస ము
 ర్మదతక్తి ద్రుఘణామలం బఱప కుంభద్వై సంభుదై 1275
- గీ. శిఖిశిఖా భుమ్రవిశిఖ మనుకశిఖామణి యుంబు గాండంగ రామదేవు
 విగతధన్యుఁ డకాతుఁడు నగుమఁ జావు, నోనిసూన్య మునింగ దకానకుండు. 1276
- ఉ. చచ్చె దకాననుం డని వివాదము నొరి రాక్షపాధమల్
 ముచ్చట లాడుచుక భవరముఖులు సమృదమ ది రెల్లభూ
 భృచ్చుల లిచ్చ మెచ్చుమ నభిస్తుతి చేసిరి రామునిక్రమం
 బచ్చొటువాపె నుద్భట రథాంగతాంగముఁ గాలకేతుఁడుక. 1277
- క. కొంతనడికి దళముఖుఁ డొక్కింత తెలిసి యెల్లంపు లీక్షించి సమి
 ద్రాఘంతి నరదంబు దిప్పితి, గుంత కడిమిలేక యనుమ నూతుఁ గినియుచుక. 1278
- చ. తిదీయప్రతివచనరచ నానుకూలుండై. 1279
- క. ముఖము లెగయించి కలహోన్మఖుండై దళముఖుఁడు దేవముఖధయదశీ
 ముఖుండై నిజసారథి కళియఖుండై చునరధము నరధముఖరాంతకుపై. 1280
- చ. అని పలికి యతం డట్లు చేయ. 1281
- గీ. మలయు కీలాధారలు మదముగాఁగఁ, గరధనుఁకరవిఃఖశికరనికరము
 కరము దనరా దైత్యకుంజరము పేర్చి, తీరగతిన్నపతి పింగదృష్టిదాఁకి. 1282
- ఉ. నిక్కపుటంటునోలె రజనీచంద్రయాధులు నవ్వఁ గొంచుక
 మ్రుక్కడిమూఁక నేర్చి కడు మోదము నొందెను నీకు నీవపే
 రుక్మగలాని రావణు మదోద్ధతు మార్కొని వంటియలుము
 త్రెక్కి తళులు చొచ్చుతి నెల్లద మైతిని మానవాధమా. 1283

- క. కాయలు నాకులుఁ గూడుగ, మేయుచును జరించుట్టి మేటివి నీకుం
 గాయలు నాకులుఁ గూడుగ, మేయుచును జరించి కొమ్మమేకములు బంటుల్.
- లే. తాటకాదులఁగూల్చి వనాటపతుల, చేర బనల్లాని వార్షిధి శిలలు నలిపి
 మచ్చరించెడు నీవొకమాయకుఁడవు, గాని నిష్కపురుషుఁడవే సరే. 1285
- క. మానాభిమానములు నవ, మానంబును నీకు లేవు మానిసి వోలె,
 బూని వివారించెదవు గుణ, హీనుండవు నిన్నెఱుంగనే సత్త్వనిధి. 1286
- చ. చలమున నన్నెదుర్చుటకుఁ జాలక సంద్రముఁ జొచ్చి నీనియుం
 బలమల మొచ్చి తేనియును బ్రద్దలుగా మహి వ్రక్కలించియు
 మృలఁ బడలించి తేనియును మ్రోడునఁ బడ్డిలించి తేనియుం
 దెలియక పాటువాడ వయి తేనియుఁ జుప్పక పోవొత్తునే. 1287
- క. అని కార్యకదిశకగుణ, ధ్యనిగ్ధాయతుఁడు నాయుధతిద్వృతుఁడు
 ఘనుఁ డగురుఁడు శరధారల, మనిగించె వ్రామశైలమఁ గల్గులు వడఁక. 1288
- క. త్వేడాభీమందై ప్ర, త్వేడన విసరములు విసరి వెఁడియు నిష్కపుల్
 తోడన తోడని నిండఁగ, వాఁడి మిగుల వైచయ్యరసముఁడుక. 1289
- మ. తుతనిగ్రుద్ధిగ్రవన్నఁ డురుమేఘకామఁ డారామఁ డు
 స్మృతకోదండమహేంద్రచాప మమర స్మక్తంచరాధీశప
 ర్వతరాజులు జగద్భయఁకరః భావ్యతాస్యకైరమృదా
 కృతమం జేసె గుణాదన సునిత మర్విభాగభీమంబుగక. 290
- క. ఉగ్రాంతు నిశాచరవ, శత్రామణు లుగ్రబలులు సుగ్రామవహా
 దగ్రులు భూనాయకవ, క్రిగ్రివులు పోరు టధిక కీర్తి మయ్యక. 1290
- క. అస్థిశకలముల సతివణ, పస్తానంబులను మాగసభతనవణభూ
 తిస్థిరన ర్తనములఁ గల, పాస్థిరి భయదవృత్తితానస్థకమై. 1291
- వ. జగద్భయంకరంబు గానించె నప్పుడ. 1292
- క. ప్రాధివెలయఁగఁ దా :వ, గాధశరాశులు పంక్తికైత్రుపయి జయా
 రూధి నెగిడి. చి ప్రత్యా ర్థిధాఁమైరుఁ డగుచు మాతలిపేరితుఁడై. 1292
- క. పదిశరములు వెఁడియు స, ర్వదిశరములు వైచి భూమివరుఁ డిలఁ గూర్చె
 బదిశిరములు రావణు ని, స్వసికరములు వొక్కకెట్ట వానికిన్గక. 1293
- గీ. డెల్లఁ డడఁగి యెక్కుటఁ డట్ల మొలచి, యెక్కుకరశిరములు మోచి యగ్రవృత్తి
 వెండి డడఁగి మొలచిన వెండి గూల్చి, వెండి మొలచిన సురవడి వెండి గూల్చి.

- క. పదపడి యొదవినవానిం, బదిలండై కూల్చి యిట్లు బహువాచంబుల్
పొదలిక గూల్చుచుఁ జిత్రాన్మనవృద్ధయాబుజుఁ దధిజ్యచాపుఁడు కడఁకక.
- క. త్రెంచు గరళిరములు మొల, త్రెంచు క్రమ్మఱఁగ నవి వధించు న్మఱి యే
త్రెంచు నవి న్రుంచు వెనఁగి, త్రెంచు క్రణమున రణం బధిమ్ముట భ గిన. 12 6
- క. త్వరతోరణము మిగుల విన్మురితోరమ్ముఁడు కదంబములు నిగిడింపం
గరతోరణ శిరతోరణ, శరతోరణపంక్తి వాకసము దివి నిండెక. 1297
- క. పుడమిఁ బడి పొరలుతలలు, బుడమి బకతలలుఁ బుడమి బొందనితలల
పుడు తెగినతలలుఁ దెగుతల, లుడుకుక పెడలు తలలయ్యె నుగ్రరణమునక. 12 8
- క. లలి నెన్నిచూర్లు దునిమిఁ, మొలతుము నీవేటి కష్టముం బొందెదవ
చెలఁవృ నవృగతి లా, లలఁగ్రక్మెడు పంక్తిలపశులపనము లొప్పెక. 1299
- గీ. భరితవిపులచతుర్థి కాపరిసరములు, భయదవేతాళి ఫేలనపకరములుఁ
బరమశోణీకృత్యసాగరళిరములు, కరముఁ దనరాచె దశశివ కరళిరములు.
- గీ. కృష్ణవర్ణుని వాయుని కీలనఁగ, శరధికుడుగక పెడలెను తరగలనఁగ
భానుబింబంబుఁ దొఱఁగని భానులనఁగ, దఱుగ వంబకములు నృపు తరకకసమున.
- గీ. పంగరసతోరరము రామసామజపతి, ఘననిరంకుశవర్తన గలఁగుడుపడఁ
గామ లూచిన నెత్తమ్మిగము లనంగ, నప్పొలనుఁదిడి మోఱుములు మొప్పె నచట
- క. భూభృచ్చాతలిమఖాగ్రయుగపమ్మగ్నోజ్జ్వలమ్మదికా
శోభాభాసురదీర్ఘ బాహుపరిమాస్తాయంబునం దత్సవి
దూభాగంబు మణిప్రభావిధరంన్యాగ్జ్వలమ్మోగవా
వాభోగానిత్రభోగిసంకులలనన్నాగేంద్ర లోకక్రియన్. 1808
- చ. ఒప్పె నయ్యమోఘశీలుఖకదంబకొడరాకిం దిప్పుటపన్నలై వహాతడతిశ
గండోపలతాళిఫలాపమానంబులైన శిరంబులుం గనుంగొని తిడియనన్పదీఁ గరిం
బు నివ్వెఱఁగంది కందిన డెందంబున. 1804
- క. వరకక్తియొ వైతామహావరకక్తియొ కాక పంక్తిరదనుపదనముల్
కరములు నూడియు నూడని, కరణిం బ్రభవించు నొక్కొలిక నిరతముక. 1805
- క. అని కరములు విదిలించుచు, వినిహతమతి నని శరములు విదిలి పక త
జ్జనవాఘుఁ దున్నుఁ జీరం, జనుదెంచి వినీతిభరితసన్మతి యగుచుక. 1806
- గీ. ఇద్రుణువాఖిఁ గుండలాకృతి రహించి, యమృత మన్నది వీరయశోర్ధి చని
నిభరఁజేయక రావణు పొధరథఁగక, వెలఱకరలపనంబులు మొలరకున్నె.

చ. అనుయ దదంగజాతవిభ్రలాద్భుతకృత్య మెఱుంగ నావిధి

మణుడు భరాత్మజాన్యదనుసారపహేరికి రామహారికి

న్వీయ మెలర్పఁ దెల్పు బృథిరీభృదధీకుఁడు గూర్చియేన నొ

క్కనిముసమాశ్ర వేనిపురఁగా నపు డద్దకా నాంగి చేక.

18 8

వ ఇన్ద్రియములను దనునపాచ్చిరీముఖిఖానివహంబులం దనీయవాధీస్తా సంస్థిత వరము
ధానిండుసంహోహంబు డిండుపటిచి యొద్దశ స్వదనందనుండు పెండియు నవోత్త
రతతకారంబులు శిరఃకరవారంబు లుత్తరించి నూటపది మనమాలు మాలులీని విక్ర
మంబునఁ గ్రమక్రమంబునఁ గరయుగంబు నొక్కొక్కశిరంబుఁ దెగవేయును
వచ్చునయ్యునుసయ్యుంబుల ననబ్రహ్మ లేకీభవించినదంబున, పుష్పమువు లా
క్కటి యొకవిధ బున సప్తస్వనములు మూర్తిభవించినపగిది మఱియు సప్తహరు
తంబులు ప్రోవుకనువకువున మణ్యులు వాక్పూరి బుచారమ ప్రకారంబునఁ జతురా
మ్యునమవునఁ ద్రిమస్త్రు నందంబున ద్విశిరుకరశీ బాలిచె నిట్లు దశములు దేశము
లుండై యుండియుం బాలివోని మగంటిమిం చేర్చి యార్చుచు.

1809

క. మిగిలిన బాహుయుగంబునఁ, బొగలెసఁగెడు కామ్యుకంబుఁ బూని రేఁగుం

దగిలి శరంబుల నొంచిన, మిగిలిన నిజబాహుబలసమృద్ధి స్మృతియుక.

1811

క. అతవాహుసంసీడిత, దశకాగారి యన రోమదీక నాహతి న

య్యకనాంజేవాని వ్యాకళకేరముఁ బొదువుటయుఁ గలంగినదితోక.

1811

క. మర్యములు గీటి తొడిగి, వక్రమృచ్చి చినింగి యంపవాన తఱుమనం

గామ్యకను విలుగ వాదు, వక్రమృచ్చి చేయునదిలేక గతమతి యయ్యెక.

1812

మ. అసహాయం డపమూర్ధబాహుఁడు ననానా కాగ్రహారా డపా

స్తనున్యాస్త్రధుఁ డపేదిన్యకవచ్చస్థిర్యూ డనైర్యం డపా

గ్యమగంధు డపహృక్కులంబుఁడు నతీతాహుఁ డపహృక్కు

ముసలాసితురికాదిసాధనముల న్న చె న్నహీ నా నుకున్.

1818

క. హీనాత్ముఁ డిన్ద్రియమున మ, హీనాయుకు నేని శానియు రృథగా దంష్టు

హీనాతి దీర్ఘవిప్రులా, హీనాత్మతి నొంది జీవితేచ్ఛ విడిచియన్.

1814

వ. కీలాలధారాధరుండై కులనగంబుచందంబునఁ గా. డపరిపూంతుండై కదలింధంబున

దుర్నిరీక్ష్యుండై ప్రభాకరుకరణి నగంధుండై కరునలిక్రిమ భూతిహీతుండై మృత్యుం

జయువిధానంబున నసహాయుండై మహాకూరునిచాడ్చున ధైర్యగాంభీర్యలేకొద్ద

తొగ్గరికాంతులు మెఱుగు నప్పాపాత్ముండు మాయుకుండై మహానాయుం

డగు నయ్యహీనాయకుం భూదుభం.దలంచె.

1815

- క. ఆహవ మివ్వినమున సప్తాహారాశ్రమంబు లుగ్రమై చెల్లె జగ
ద్రోహి వధియింపు మింక నం దేహింపకు మనెడి సాధనచననక. 1816
- కా. స్వత్రీప్రూణవిభేదనక్షయపటుధ్వాతాతిక్తంబు ర
క్షుస్త్వజ్ఞానవదానధూరవిపులా కారంబుఁ బ్రవ్యోహ
చ్ఛస్త్రాజీవనజీవానిలఫణీట్యూహ బహుశ్శంబు బ్ర
హ్మత్రు బుద్ధతి నారిఁ గూర్చి ప్రబలాహంకారహలంబారుడై. 1817
- చ. క్రతుభుగభీష్ట మింక నగుఁగా కని డీకాని దృష్టి ముష్టి ము
స్థితివెలు మున్నుత్రకమఁ జేసి సరోహహంభవాస్త్ర ము
ప్రతిహతఃక్రమక్రమధుగంధరు రావణగూర్చి పుప నీ
క్షీతి నతివిస్ఫులింగములు చిన్మృజలము బుమ్మ క్రమ్మఁగక. 1818
- క. నృపతీంద్రకరోద్ధవజ్రజఙ్గిషాన్ధ్యమై బ్రహ్మత్రు య వై
రిడలాదన తనుగిరిశిఖరపరిమితంబై తచ్చిరం బిఁగూల్చెక. 1819
- కా. ధాత్రామిఘటిలీఘాగ్రనిజమూర్ధధ్వస్తమై యెంతయుఁ
ధాత్రీభాగము గ్రుంగ రావణకబంధం బ్రసంసిక్తమై
చిత్రస్ఫూర్తిని గూలు లూపై శిఖరచ్చిన్నాతిధాతుమ్మర
ధాత్రీభృద్వమోయనంగ విబుధాశ్వి-తాగ్భాతాపాదయై. 1820
- ఉ. అ తకమున్న యదృశకయాత్మసముద్భవహాస్యమగ్నిభా
క్రాంతి నాతిసూతకుండధ్వజసంయత మైన తేజనిం
తింతలు చెక్కలై పడఁగ నేర్చి మహాగ్రతి ప్రసారలో
పాంతముఁ జేరి మిఱి పాదయం దిమడె న్యహితాంబకం బొగిక. 1821
- సీ. హ్వతాగ్రములైన బడఁద్రోయు దీ వీనికి మెదరే యని చెప్పుటనగ
సీతావహారి నిర్ణిందితి తనకు మనుచుధాత్రికిఁ దెల్పఁ జనియె నఁగ
దానవర క్తసిక్తతఁ బాప భో నతీనరిత్ న్నాంబు చేసె ననగ
బ్రహ్మహత్యానిరసహృద్ధ మర్థింది వచ్చి రాముచుఱుఁగుఁ జొచ్చిననగ
రావణుని తల గోసి ధరాతిలంబు, దూసి పాతాళలోకంబుఁ దాసి రయము
నాసి నృతనిమగసంవాసి యయ్యె, సశ్వరంబగు విశ్వపృథ్విచ్చంబు. 1822
- క. వానింఁదిరి నరులు విరులు, వనింఁదిరి నురులు మానినరులు మదమునా
కర్నిందిరి ఖేదవ లుత్కర్నిందిరి జముని నర్నికర్నింది రిగుల్
- సీ. అమృతపాన మొనర్చిట్లుయ్యె నురలకు యనులు బ్రహ్మవంశముఁ బొదలిరి.
ఖదరులకెల్ల తొక్కలు వచ్చినట్లుయ్యె భయపేసి పరశుండు బయలుపెట్టె

- గ్రహనాయకుఁ డక్షత్రగతిన్బొంది మిన్నఁ దె ధాటి నుంతయును సుస్థిరతఁ బొలిచె
గోలఁబలు కమలానుకూలతఁ గొమరారఁ గడుఁ గిన్నరులకు రాగములు బలిసఁ
దిశలు విశదంబులై యొప్పె దేవదుఁడు, భిద్యులు నప్పరోవరప్పకులతాండ
వంబులును జెల్లె నారదుఁ డంబరమున, నాడె రావణు పశుకుతు నాత్మఁ బొంగి.
- క. భండారకుసుమయోగా, చందనరభి యగుచు మలయరుహితం బగుచు
నృందానిల మయ్యక్రిత, గుందారుని నమ్ముఖు నున మలసె శిశిరతేజ. 1825
- క. సౌరియు సౌమిత్రియు సా, మిరియును విభీషణుండు మృదవదనములం
జేరి కపినికరయుతులై, బోరన వినుతించి రాస్యములు వికసింపజ. 1826
- క. కంధరములఁ దునుమాడిన, గంధరహరిమాడ్కిఁ బంక్తికఁధనని లన
త్కంధరములు చిదిమి మహా, గంధరహరి డగుచు నృపతి కడు నొప్పారెజ. 1827
- గీ. అంధకార మడంచిన యర్కుఁ డనఁగ, నంధకాముఁ డునిమన యభవుఁ డెవ
చాంధు రావణుఁ బరిహర్చి యప్పడొప్పె, సాంద్రవక్త్రముఁడగురామచంద్రవిభుఁడు.
- చ. భృశబలు లంజనానుకవిభీషణముఖులు హాత్మకృత్యమల్
విశదముగా నొనర్ప రణవేదిక సంబకవహ్ని విద్విష
త్పకువివరం బప్పకృష్ణగుఘ్నకన్యకణం డగవేల్చిఁజ్జిత
ద్వక్రభరమాతియాజ్యరభృథు బదిసెల్లె మహాముదంబుధిక. 1829
- చ. అంత నమ్మహి నాయకాగ్రసరుండు. 1880
- గీ. సంతసమునఁ జెఱచుచి ల్వసంగుచేతి, కొప్పగించిన మదనునియొప్పు గాంచె
సెక్కుగుముదంబుతోడ విల్లెక్కడించి, లక్ష్మణునిచేత నిడి కృతలక్షణుండు. 1831
- ఉ. రాఘవహూతకేసరి శరన్ముకుందీర్ణ వికాలభీకరా
మోఘనభావతీం బ్రలయముం గను రావణదండవతి వీ
తాఘుండు దత్తహోదయఁ డహంకృతిహూయఁడు మాయాజ్ఞన
క్లాఘి విభీషణుం డురువిషాదమునం జని కాంచి దీవఁడై. 1832
- క. పుట్టిననాఁటుంగోలెను, దిట్టతనము గట్టి పట్టి దిఁ జాధిపుఁజ
ట్టులుకఁడెట్టు నీకుం, గట్టా కట్టాగవలసఁ గట్టిఁడివగుటజ. 1833
- క. ఘటకర్ణుండు సోదరుఁ డాట, మట్టిలు నిఘణుఁ డింద్రజిత్తు కొడుకఁట తాను
త్కటబలుండు రావణుండఁట, యిటు కటకట పుడమిఁ గూలుసే విధిచెయిదిజ. 1834
- క. బలదన్వరోధ మేటికి, వలదని నిన్నొత్తిచెప్పి వారింపఁగలే
నిలఘుత్వయొద్దగునా, మ లభింపదె బంధుచరణహూర్తిఁ బడజ. 1835

క. అని మఱియుఁ గుంభకర్ణున్, దనుజవరుం దలఁచి తలఁచి తదనుజాఁడు విజు
దనతాంతస్యాదయుఁ డగుచుం, దను బ్రవగులు దేర్పఁ దెలిసెఁ దదవసరముఁక. 185

సీ. గమికొన్న శోకాధ కారంబు వెళుకొన్న జాడఁ గొప్పలు విరివీడి యాడ
నిట్టవాధలఁజేసితే ధాత యని దూఱు నత్తెఱుగునఁ గరోద్వృత్తి దనర
సరసిజాలి మంచు దొఱఁగెడుగతి ననునంబుల గ్రతుజలంబు బురల
నగమలవై జలదాళి కడుందూలుభంగిఁ గుచ్చాఁడుఱు బైట పెడల
గొంతు లెండఁ బడంబులు గుదివడంగ, దానవాంతఃపురస్త్రివితాన మేడ్చు
లంబరమునిండఁ జని కాంచె నమితభీరు, భూతభూమి జగద్భి మాఘాతభూమి. 1886

క. కని యల్లలఁ జేరఁ, జని రక్తము దోగి యొన్న స్వజవాంకము
ల్లి యుడుకు మిగులుటయు బోగననేడిది రాక్కపెట్టి నంబర వశ్రువక. 1887

వ. కెండియుఁ బద్ధకంధరసుందరీందోశంబు విపులార్తి గూరునప్పటి యవస్థ
మాంసకబళ నాధసమా నూనమనోభూతబేతాళవ్రాతంబులకు జాలిఁ బుట్టించు
ఁట్టిదయ్యె నఁచు మందోదరి సుదిరుం జేర్కొని. 1888

సీ. నిర్జరాంగన దగునిల్వటద్దము మాప మనుజకన్యక యాకుమడుపు లాసఁగఁ
గిన్నరీకాలత సంగీతంబు వినిపింప గరుడసుందరి యుడిగము లొసర్చు
యత్తుకంజాతాక్షి యత్తుకర్దమ మీటు దనుజభూమిని కయిదండ యొసఁగ
సిద్ధవిద్యాధరస్త్రీలు సీవురు లూనఁ జిల్వచెల్వకులచిక రహింప
దైత్యవద్యాస్య పదవివర్దన మొనఁగ, దళి గంధర్వగతి పూవువంద యొసఁగ
నిన్నఁగూడి సుఖించు నన్నెలఁకెడిక్కు, మాలె నేమని దూఱుదు మాయఁగిధిని

మ సకలాకాపతిచి త్రకల్యభయదాచారావకూలాత్మ్య నిం
దుకళాహాళి పదద్యయీఘటితమస్తుక రౌద్రభూమిద్రకం
దుకలీలాలసితోఁగ బాహు పరిఘాస్తోమం బరు ల్లాల్పిరెం
దుకు లా వేటికఁ జారువంబు విధి యెందుండుక జయం బందగుక. 1840

క. తను నెల్లరసితలకు ముఖ్యునుగా మన్నించు భర్త గడలేటిజీవో
ననుగమనము చేయఁ దలంపనికన్వ యటంచు నాకు మార్కులక వయో. 1841

లిలితపద్మత్రయ. అమరవిరోధి దళానన నిన్నుగ్రహగురణంబున రాముఁ డెగువఁగా
నమరచమూపతి యాచూఁడై క్రాంతమునఁ గుల్పించెదము దోకెక. 1842

క. కమ్మనివాక్యమృత చి, కమ్మఁ దలఁపొయ వక్రకమ్మగఁ బడితే
కమ్మలతోఁ దగయుల మొ, కమ్మలతో బాధవాయకమ్మలతోడక. 1843

- గీ. మయతనూబాత యుద్రజిహ్వాత శ్రీశ్రీనోవధూమణి కుంభశ్రవోవధునిక
దేవతకుండుకు కట్టుపుడవి యనద, యయ్యె భరి మేమి బలకంతమొకవిధికి. 1844
- క. అని మఱియూ బెక్కులెఱుగుల, దనుజవిభుం దలంచి పనివిత్తవల్లభకో
కనిమగ్నయగుచు నుని గనుఁగొనియె న్నిజపుత్రమిత్రకోటికనంబుల్. 1245
- వ. కని సహింపని దుఃఖాతిరేకంబున. 1849
- సీ. పరిపంథికాండాగ్ని పరిపీత మ్మయ్య నే యయ్యెనేఁ డింద్రజిదంబు గాక
విద్విమత్తుటుశఃవృష్టి న యాతెనయారె నెల కంటకగ్ధాంబులు
అరికుమారకళ క్తి హతిఁజేసి మాయ ప్పు మాయుమ్మగునె యతికాయశిఖరి
యభియాతఘోగాకు గానాతిఁ జెల్లఁబో చిల్లఁగోలుఁ బ్రహస్తనికఘంబు
దన్యుకోపదవాఁడదగ్ధమయ్యె, క్కటకటా నికాటభూటాట్ర
దేశ మని భీమభూతనివేశ మనిఁ గనుఁగొనఁగ లేక మూర్ఛ మునుంగటయను.
- క. వనచరులు దెలుఁదెలివొం, దినయట్టి పభీషణుండు ధీరోరుల న
వ్యుతికడఁ జేరి తేటిచె, ననయానునయనయనవిసయాలాపములకా. 1848
- వ. తదనంతరంబున. 1849
- సీ. అప్రవాహినులనోలాడుభూతిములు నెమ్మలు చవిమాచెద భూతములును
బిల్వల నాఁడ్రను బిల్వభూతములుఁ బ్రేవులు గబళించెదభూతములును
మెద దేచ్చికోని తిని మదమెక్కు భూతము లొప్పబులు వెట్టెనుభూతములను
పీఠఁగులను ద్రొక్కి పీఠభూతింబులుఁ బొగయఁద్రోచెను భూతములును
అడుభూతములును బొడభూతంబులు, నాడుభూతములును బొడభూత
ములుఁ జెలంగుభూతములు నవృభూతము, లఱుభూతసంచయమును గలిగి. 1850
- వ. భూతనయంకరంబు గానండియు భూతభయంకరంబై కీలాలపరిషిక్తంబు గానం
డియుఁ గీలాలపరిషిక్తంబై వారిలీయఖచక్రపుండరీకబహులఘనరసాకరంబు
గానండియు వారిలీయఖచక్రపుండరీక ఘనరసాకరంబై కబంధప్రసారితంబు గా
నండియుఁ గబంధప్రసారితంబై యొప్పు నప్పొలికలను నెట్టకేళు వెలువరించి. 1851
- చ. దృతి మృతబఁధుకోటికి విధిదగు సాధనయుక్తి వహింపం
గ్కృతి పొనరించి యెల్ల కకల్పిమతం కరలోకనస్త్రియా
దృతి నెగఁదొంది యొప్పిన సుధీనతు కావ్యదిశామ వానర
ప్రతితియతు న్విభీషణుని రాముఁడు గన్దొని సాదరంబుగకా. 1852
- వ. సౌమిత్రి జూచి. 1853
- క. రావణుచేఁ బాలితమగు, దీవి కిఁక విభీషణంఁ బ్రతిష్ఠింపుము రా
జై వెలయుఁ గాత నీరం, దాఁధుగిరిఁబదితారకార్కముగాగన్. 1854

- వ. అని సత్యసంఘండును గరుణాసింఘుడును దీక్షజబంధుడును బ్రతిజ్ఞాబంధుడును నగు రామభద్రుండు డాక్షిణ్యపురుష మహాప్రసాదాబని కుత్స స్వస్థ మహాత్మావతి పూర్ణ భద్రకలశానులగు కవచరప్రళస్తులసహాయంబున కమితవైభవాస్పదం బగులంకాపురంబుఁ బ్రవేశించి యుచితసరుయ్యజ్ఞుడై. 1855
- క. పుణ్యసతులు సేసలిడంగఁ, బుణ్యచతులు సన్నుతింపఁ బుణ్యదినమునం బుణ్యజనసమృతయ్యుగఁ, బుణ్యతగానీనుఁ జేసి పుణ్యవిధి దగఁ. 1856
- క. లంకాపుట భేదన మకలంక ధృతి విభీషణునకు లక్ష్మణుండు గుణా లంకారుఁ డించుకేని గలంకగొనక యాభిషేకలక్ష్మి గూర్చెన్. 1857
- క. సరమామహితు విభీషణు, సరమామహితు నిఖిలనికాటపదవికిం గరుణారస సేవనభా, సుగతరహస్యాభిషేక శోభితుఁ జేయన్. 1858
- చ. అమరులలోన నిమ్రుండు హిమాద్రిమల్మలలోనఁ దారకా సముదయమండలంబున నికాపతి భూరుహకోటిఁ గల్పక క్రతుమున నర్చిభీషణుండు రాక్షసరాజికిఁ దా నధీశుడై యమరవిశోధివర్గలసదంతరము నెల్లఁగించె నెంతయున్. 1859
- క. ఈచందంబున సకల నికావరరాజ్యాభిషేకసామ్రాజ్యముతుం జూచి విభీషణుఁ బోగడిరి, భూవరభూమిరుహవరసభోగ్యుని చరన్. 1860
- వ. అతండు నిఖిలరాక్షసరాజ్యలక్ష్మి విరాజమానుడై మందోదరీప్రభృత్యంతఃపురకాంతాసందోహఁబానందించు వర్తనంబునఁ బ్రసిద్ధుడై. 1861
- క. పదిమొదల య్యతయ్యుండు, పదిలేసల జియ్యకొడుమ పజ్జకుఁజనితాఁ బదివేలేజే లానిరిం, పదివిది జేజేలు తేని పయి విరివానల్. 1862
- తే. తరిసి రచ్చరలాడిరి మొరనెడన, దుంగుభులు మిట నతితమాన్యకచక్రగుఁ డతి పవిత్రుండు మిత్రమౌకాధికుమద, మిత్రుఁ డాతని మిత్రతమీఱఁ జూచి 1863
- వ. అభివందించె దదనంతరంబున. 1864
- చ. సరసబహూకృతి నెల్లవొసంగిన మాతలి తేరుగొంచు వి సుసౌతగతిన్ దిశలెల్లఁగ నూర్వకులేశ్వర బాహుసాహస స్థిరధృతి నిగ్రహదులు నుతించుచు నప్రతిలేల జేవతా వరులకు నుజ్జుమీఱఁ ద్రిదివంబున కేగ ననంతరంబునన్. 1865
- సీ వరనియోగాతపధరకృతయై భునోదయముఁ గోరెకులతాతన్ని యనఁగ నికరస్పర్శకాపేక్షమై దోహవరనిబద్ధ యైకపద్మని యనంగఁ

- గతిఃపలాశ్యగ్రుతితయై మాధవాకాంతిత శ్రీకలకంఠి యనగ
 శాశ్వవిధి తాహారయై రాజావతంసు నెంచుసతీమతల్లి యనగ
 రాఘవతాపదగృతామోఘబద్ధబుద్ధి కద్దరజీవ జగద్ధితుఁడు మ
 రుద్ధితసుతు డు వివరూపవద్ధుఁ డగుచు, కల్లకల్లన మిగులఁ బ్రియమునఁ జేరి. 1866
- చ. కనుఁగొని కేలుమోడ్చి జనకక్షీతితాధకనూజ కుబ్జు దోఁ
 పునిభృతి వాయునందనఁ డపాస్త భయంధగు నాంజనేయుఁ డి
 త్తునియెను బూర్తి మాహిరకరాంతు పరిస్ఫుట యోగఘ్నాన్తమా
 ననివిడవార్ధి భంగచయ నవ్య పరకృర్ భట్టనాగ్భటికా. 1867
- తే. అమ్మ వివరమృ చాలమే లమ్మనీకు, బాలమేలమ్మ రామద్యునగునేయు
 సమయ మాసన్న మయ్యె నవత్యమాడఁ, బాలమేలమ్మకవై నఁ జరయన.
- ఉ. నేతువు గట్టి రక్కసులఁ జీల్చి విభీషణునెల్ల వానర
 ప్రీతిగ లంక నిల్చి విడరీత భక్త్యరహాభిభూత చి
 త్రాతురుడైన రాఘవుఁ డహస్వతి లేజాడు దాఁద్రిలోకవి
 భ్యాజయోక్తి నీకుఁ దెలియ న్నిలిపింపు మటన్న వచ్చితికా. 1869
- చ. మనమున నూఱడిల్లు మనమానము దక్కుము నాఁ దదీయవా
 క్యఃకర వారియోగ జనకక్షీతితాధ కుమారి కా నివా
 ఘనిహత చారుచారు తి రాక్లచుధు బడఁగన్మరంద లిం
 ద్వనపమ సమృక్త నివ రుఁబులు జాతె సుమాంబకద్వయికా. 1870
- క. పూని యిటు సంతసించిన, మానిని జనకమహిభక్తుమారి కుమారుం
 జోనివారికుమారునిద త, మానిని మదిఁ గాంచి యిట్లుం దెలివి మెయికా 1871
- క. ఏకతమ యివ్వనకువన, సేకతమ శ్రమలఁ గుండి యిట్లు డి యు ము
 న్నికతముఁ బ్రాణంబుల, పోకఁ దమకఁ గాక యుపిప్రచ్చితి తన్నా 1872
- చ. భవదీయ దయావలోకనంబు నాపశ్య యోగి మునంగక నెడలితి నవ్వా నని
 మహానందంబు నొందుచు నుగనందంబున నవ్యుమాదామణి వాక్యరత్నంబును
 మెఱుంగు నెట్లనచందంబు విభీషణ ప్రేతంబగు దానక పుణ్యకామినీసముని నుం
 బు సరమాపురస్కృతం జనకనందనం గదిసి.
- నీ. ఘనవేణి కురులకుఁ గమ్మనూనియరాచి యంబుధారాపూరితిం భానర్చి
 ప్పురువాణి మేనున మేలిసామ్మలు నెట్టి కరదిండుధనభాంకుక్తరుచి గూర్చి
 గగనావలగ్న ముఖమునఁ దిలక ముంచి తార్తకాఘ్నార్తి క్షేన్నార్తజేసి
 లలి లతాతన్వికన్నులఁ గాటుకపొనర్చి నుచునోమనోహరస్మరణనొసంగి

- గంధగజయానమేనున గంధ మలది, పద్మకామిత మృదులీలఁ బాదుకొల్పి
యావ్వారాలోహానొక విమానాధిలోహఁ, తేనీ రాముని సన్నిధి నేసేరపుడు.
- క. తిడయక జేజేపూజడి, దడియుచు గరమాపతియు సదాగతిసుతుడుకొ
జడియక ముంగలసందడి, జడియుచురా నీతఁ దెచ్చి సమృతి నింపక. 1874
- క. ప్రిత స్థితమృగీని, స్థిత దృగ్బాత రాక్షసీసయపేతక
భూతలసంభూతం బరి, పూతం గని సురలు చుదమఁబొందిరి మిగులక. 1875
- ఉ. మాయచరిత్ర కజ్జనకమాననాయకపుత్రి కపురా
జత్యనిఁ జూచువేడ్క మహిళానికి జానకీ జూచువేడ్కసా
మాయముగాక యల్లముల మల్లడి నేయఁగఁ దద్వహుకరా
నోయ్యమఖావలోకిన మహామద మొక్కట శైలైఁబెల్లుక. 1876
- క. చిరకాలవిరహాదుగర్భర, తరచింతానిఘట భూసుతాదాకరభుల్
గరుణారామ మేనుల నొం, జొరులం జూచికొని పొంగి రుల్లములఁ గడుక.
- క. నధిసన్నిధి యగు నధనుల, విధయన జలరాశి నీది వెదలిక భంగిం
బృధివీతనయా రాములు, విధస్సవిధులగుచుఁ గరము మెఱసినయంతక. 1878
- క. పావనియ ఖుల్లు లత్మణ, దేవునితోఁగూడి యపుడధికహృద్ మనం
బానిఁ బుణ్యపతీసం, భావినఁ గని నెమ్మనములఁ బ్రబలిరి మిగులక. 1879
- పీ. బ్రహ్మాదిదేవతాపటలంబు సనుడైచి సుచనోభిరాము రక్షోవిరాము
జితపరశ్వధరాము వితతనద్గుణ పికారాము శాత్మారాము రాముఁ బొగడి
విపులశుచిప్రవేశపరమశుచిరుచిరరుచి పహీకన్యఁ బ్రస్తుతిచి
సారకల్పకనుమాసారపూర్వకముగా నప్పతిత్రతఁ బతికొప్పగించి
యతని మతి వొంగ నప్పుడా యతులరణమృ, తులఁ బ్లవంగతుల నమృతలలితప్ర
వృష్టిఁబ్రదికించి వెండియు వివిధగతులఁ, బొగడిరి నరే ద్రు రవివంశ పూర్ణచంద్రు
రగడ. జయజయపూమనుసంతితిభూషణ, జయజయరాణి జలజైరావణ
సుజనవిధాయక సుఖసంధాయక, కృజి విక్రమ వేదవిక్రమ
సరసనిబంధన సాగరబంధన, భరితఃసాంగద బాహుబలాంగద
అరిచయ మారక యాజిహ్మారక, మురనివహావన సూరియహావన
కుకసుమవర్తన శోకనివర్తన, సకలమ దూషణ సాధితదూషణ
శ్వసన ముదారక సంకయదారక, యనదఁనోదన హృద్విసోదన
జనకనుతాతర శక్రహితాతర, వినుతీయహాపల విపుల మహాబల
ఘోరయువధీవర కమ్రేందీవర, కలికసులోచన శార్వత్రియచన

పృథుభవతారక హితబృంచారక, ప్రథననిశాచర పద్మనిశాచర
 సమిత విభీషణ శాస్త్రికభీషణ, విమల యశోధన విద్యాశోధన
 వపుజిత నారద వందితనారద, విపులనిరూపక విశ్వసురూపక
 సతకేశేఖర సరపతిశేఖర, శ్రీతవరదాంకిత సిద్ధ పదాంకిత
 భయహరివారణ ప్రథనావారణ, భయదలేముఖ భక్త్యశీలముఖ
 నివాళిరోయమానేత్రగోయమా, బహునుతబాడబ భవనబాడబ
 స్యూయభగనాశన మదపవనాశన నయగుణవర్ధన నరభగవర్ధన
 మునిపరిపాలనా విఫాలన, యశఘనికేతన యహిరిపుకేతన
 కళచతురాగమ భక్తవరాగమ, భృకబలక్రమ భీమ త్రివిక్రమ
 వలిమఖరంజన వరద నిరంజన, సులలితతారక సన్నఖతారక
 కైశికకంధర కంబుసుకంధర, వీశసువాహన విబుధావాహన
 అనయకదంబక నానకదంబక, కనకకృతాంబర కాంతివృతాంబర
 పాలితగోగణ పావనగోగణ, కాలనిరూపణ కార్యారోపణ
 సకలసభాజన సమృద్ధభాజన, ప్రకటనమజ్జన పరికనిమజ్జన
 త్నమ వీరల క్షణిగము నీకంటెన, మముః ప్రోచిన భగ్గము నీకంటెన
 దీపలకొలకెత్తితి వవతారము, మానుగ నీ నామము భవతారము
 చెదరక నిన్న భజించెడువారికి, గదలఁగజేటికి గంగావారికి
 కృతకృత్యుడవై కీర్తి వహించితి, కతిశయమిత్రమ మంత సహించితి
 నీవగువారము నీదేభారము, ఏదియునేరమిఁ కెంచకు నేరము.

1881

సర్వతఃప్రాసపీసము.

నిస్తులదురిత నిరస్త సదాభయహస్త వికామ్య ద్విహస్త పిపుల
 విస్తీర్ణసంసార దుస్తరాంభోనిధి విస్తారక బుద్ధేష్ట వస్త్రదాయి
 ప్రస్తుతగుజన గమస్త మనీశ్వర ప్రస్తుత విద్విషాపాస్త్రగంధ
 తస్తప్రదశర యశస్తామ తీక్ష్ణభస్తి వంశాభిప్రకస్తసోమ
 విస్తరాహ్నాయ నువిచార శాస్త్రికవార, హస్తీరిపుకోటి శార్యవిధ్వస్త చాత్య
 త్రస్తలోకోద్ధృణ భనోపాస్త్రీకరణ, గ్వస్తిపదరామ భక్త విన్యస్తకామ.

1882

ముక్తపదగ్రస్తకందము.

స్మగ్నుండర దరసంచార, వారవందిత దితమహారిహరిభవభా
 మరమరపూజిత జితఖర, ఖరకలకలకీర్తినికర కరకడపద్యా.

1883

ఖడ్గబంధోత్సాహవృత్తము. రామనాథ సోమధామ రాజరాజరూపకా
కామితార్థ ద్వాయకా ముఖైక సద్విధాయకా
కామినీ సితాబ్జసాయకా మనోజ్ఞనామకా
కామశోక మోహలోభ ఖండనాదికారకా.

1884

చక్రబంధ కాద్యులము.

జన్మాలక్ష్మీతరాక్షసోత్కర దయాసామగ్ధ్య శౌర్యక్రమా
చున్మూలస్పృహ మత్తపామరవిరామా ధ్వస్త శోకీక్రియా
యశ్యామృతసా నాగభాస్వరశయానా వంద్య భూభ్రమా
మానాస్య స్త్రీజనకామ నిర్భయద రామా శ్రీదయాద్యుత్తమా.

1885

పాదాదిపావాంత ముక్తపదగ్రస్త సింహావలోకన ద్విప్రాస నిరోద్ధ్యకందము.
శరధీడిత కీశరధీ శరధీహిరికీర్తి నిరత చలితాశరధీ
శరధీద్ధరభేశరధీ, శరధీర్హిరితమనూన చయదాశరధీ.

1886

గోమూత్రికాబంధకందము.

సరసీతాక్ష రమాభా, సుసీతాకామ దాసశోకవిరామా
సుశ్రూణా వరశోభా, భరతాతారామవాసవైకపరామా.

1887

క. అని మిషలేవి విధంబున, నిమిష లిట్లభివలించి మందలకును ద
జ్జనాభుడు పెలవోసంగిన, జని పొంది రభీష్టలీల స్వస్థానముల.

1888

వ అయ్యవసర బుర దశస్యదనుండును వందన సందర్శన సంస్కర్శన సంభాషణ సంభా
వనంబుల నమంచానందకందిత హృదయారవిందుడై

1889

క మీ కొఱగొడ్డెనులాడిన, నాకొఱగాములు సహించి నాకొఱకు మదిన్
శ్రీకొఱకు లెక్కనేయని, మీకొరులు సమానలే సమిద్యములారా.

1890

చ అని పదివేలచందముల నాత్మజులు దడ వాడి కొడలిం
గనుంగొని రాముఁ డాచి జనకశ్రీతినాథతనూజ సాధ్యసా
ఖ్యనిహతి కాత్మనోర్పియఁభుస్థితి లోకము కెక్కఁ జేసి నే
మని పలుకంగ వచ్చు నని యాడి కడుం గొనియూడి వేడుకక.

1891

క తనకుఁ దగుభంగి మొక్కిన, తనయల దీరించి దశరథవిభుఁడు మునుక
చ్చిన మురవిమావరాజ, మృతఁ గ్రమ్ముఁ జరియె దివిజనుఖ్య సహితుడై.

1892

చ హరిపదబంధురంబుఁ గవలనుగుణం బరుణప్రభాధ్యక్షక
గరుడ సహస్రమువేగ మనకుం బరిక్ర వికాలకిన్నరా

న తదనంతరంబున ననుంధరానందనానుందగపవారవిందంబులకు మొక్కి యాశోక్రు
లియెత్తుడుగుణంబు లగ్నించి మిక్కిలి దీరవలు వదసి సమస్తంబు కుశలంబ యని
యపుడు. 1416

క. ఆతఁ డతఁడైన విధమునఁ, గౌతూహల ముప్పొత్తిల్ల గాఢస్నేహా
పేతమతిఁ గొంగిలిందిరి, భ్యాతిసుమిత్రానుతుడుఁ గైకానుతుడుకా. 1417

తే. అచట శత్రుఘ్నుచే రాఘవాగమనము, విని వసిష్ఠుడు ముదయంది విన్నుముట్టి
దశరథాంగనలంబు దోసఁ దగినచూన, పంక్తితోఁ జనుదేఱఁగఁ బయలుదేటి 1418

క. పరమోత్సవం బయోధ్యా, పురమునఁ గావించఁ బంది భూరిద్యుతిని
స్ఫురితాంబరతప్తకము, దము భరద్వాజనియమిధన్వాశ్రయముకా. 1419

ఉ. చేరి వనాటరాత్రిచరనేనికు వాతఁడు భ్రాతృయుక్త ధా
త్రిరచణీసుతాయుతుని శ్రీరఘరామునుసీంద్ర వంద్యుఁగ
స్నారఁగఁ జూచి జన్మము కృతార్థత నొందె నటంచుఁ దన్ను
స్కారము లర్ఘ్యపాద్యములుఁ గైకొని కైకొని యాదగంబునకా. 1420

వ. జశీర్వదించి యభినందించి. 1421

క. దశకంఠుని బాధల దుర్దశఁ గంతఁతానులైన ప్రజల దివిజుల
న్వితదగతిఁ బ్రోచు మతియను, జశరీరం బూనినట్టి శార్ఙ్గిని సుమ్మ 1422

త్రిమూర్త్యాత్మక స్రవకందకము. శివప్రనిమిత యమ్యుతభవభయమోచన శశిప్రభాకరరాజీ
వనిలావన దేవముఖుని, భవభాషానాథరంద్య భవ్యనిధానా. 1423

వ. అని యనేక విధంబుల నతని వివేచనాపకధానేతువిధానుకథావిక ప్రయోజనం
బు లుగ్గడించి సౌమిత్రి యుదితవర్తనంబుఁ గీర్తించి జానకి యుత్తరుగుణంబులెత్తి
పొగడి యానందించుటయు. 1424

క. అంతకుమున్ను సుమిత్రా, సుతిత్యనరజుతుండు శత్రుఘ్నుడు పా
లాంతాంజలి పుటుండసక్క, త్సంతోష ముతుండు రామచంద్రునిములకా. 1425

క. తననయనవశోరంబులు, దినివోవఁ నూడియున్న తమ్మునిశత్రు
ఘ్నుని నవ్వుకుగాఢాలింగన మొనరి చె నిర్మలంబుఁ గడుమూర్ఖులముకా. 1426

క. దీవించుచుఁ దమ్ముని సంతభావించుచు నివ్వధమునఁ 2 రిరంభణసా
భ్యాసహేమున మేను మఱచి, భూవిభుఁ డసకృత్ప్రమోదమున మునుఁగుటయుకా. 1427

వ. లక్ష్మీనానుజుండునుంబొంగియుండె నంగ రాముండు వనజసమేతుండై. 1428

క. మొగిచిన చేతులు ఫాల, మొగిఁ జేరిచి నిభృతిసారసూత్రిమమణిచే
యగురమ్మలఁ జోరిన యా, యగురమ్మల పాదపద్యములకున్ మొక్కకా. 1429

- మొక్కినరామలక్కలు మోముల మోములుచేర్చి చేర్చి యా
యక్కలు నక్కయారకుల యక్కల నక్కలుమోపి మోపి చ
నక్కలదగ్గలి దువులు మోముల సమ్మదబాష్పరూరముల్
గ్రక్కను బారశక్యమును గాంచి మునిగిరి సమ్మనాంబుధిక. 1480
- క. బుడతలు తమకు నుద్దల, బుడుకుచు మొక్కును కిములు మూర్ఖునిమేనుల్
పుడుకుచు చువునములు నప్పుడుగాల్చిరి చింతలనెనుపుడుకలనెల్లన్. 1481
- వ. పెడియు నహమితానంద భరితలగుచు గుహరుల ముహుర్ముహున్న మస్కారంబు
లకుం బునఃపునరాశ్వాసవంబు లొసంగుచుఁ దవీయవనవాసాద్విక్లంబు లుగ్గడించి
కన్నీరు నించుచుం బ్రత్యేకకుశఃప్రశ్నంబునేయుచు 1482
- తే. కటకట కటిక క్రొగ్గటి తుటుయిలోడ, నొడల వ్రేలెను నిడిద కంజడలలోడ
యరపు దటిగిన పెట్టుదామరలలోడ, వచ్చి కన్నుల బడినార వత్సలార. 1483
- వ. అని యిట్టి ప్రేముడి పలుకులం బాలకులం బొదివికొనియుండి రట్టి యెడ నీత య
త్తులకు మొక్కుటయు. 1488
- ఉ. గ్రుచ్చి కవుంగిలించుకొని కోడలి దీననలిచ్చి మచ్చి
లెచ్చు పెరుంగ నాపెగుణబృందము లెంతయు నచ్చిమెచ్చి వా
పుచ్చి పతివ్రతావణిగొ భూసుత పుట్టిన యిల్లు వేడ్కమైఁ
జొచ్చిన యిల్లు గీర్తులకుఁ జొన్నితి ని న్వినుతింపనేర్తు మే. 1484
- క. దాసీనివహం బెల్లూ, దాసీనివహంబు గాఁగఁ దలచి చుఖులు
దాసీ మది విసువవైతి నె,దాసీక నినుఁ బోలునట్టి పడఁతులు గలరే. 1486
- క. పొంగడు గతి నలవాణియు, మంగళ దేవతయు సర్వమంగళయును గా
కంగఱలు నీనుఁ బురుడే, మంగళ దేవతపు సర్వమంగళవాణి. 1487
- పీ. కాకికసంవాప్త కాకికపరిపూర్ణవఃములు క్రీడోపనమయచుచు
బటుపలాశపలాశ భయద కంటకలతా భవనము లేఖిభవఃము లనుచు
వ్యాళనంజేష్ఠిత వ్యాళమహాద్రిగుహలు విలాసాత్కర్ణవృక్షులయచుఁ
గ్రవ్యాదవంచక్రవ్యాద సంకలి తాద్రులంచత్కృతకాశ్రులనుచుఁ
గతివకాశధూసరాగాధర్మ, రీకదంబంబు దీర్ఘికానేక మనుచుఁ
దలచి యెడఁదాల్చి నెలకొల్పి ధవుని పిలుచు, విపీయల దిగి వచ్చితిగదమమ్మ.
- క. నినుఁ గోడలవని మన్ని, చిన కతముని మాకులము ప్రసిద్ధి వహించెక
నినుఁ బుత్రిగాఁగ మహిఁబడ, నిన జనుకుని భాగ్యమహిమ చెప్పవలెమే. 1489

- వ. అని నీతం బొగడి కన్నులం గప్పికొని పురుషార్థ చతుష్టయంబులతోని శ్రుతచతుష్టయంబుం గని ప్రసవం బావహింపం దవునునంబుల. 1440
- క. వసురాశిఁగనిన చక్రము, లసకృత్వమురాశిఁ గనిన యధమంబుఁ గడునం తనమందు రీతిఁ బ్రతులు, వసునిభులం గాంచి యుత్సవము నొందునెడక. 1441
- వ. భరతుండును భృత్యామాత్య పురోహితాది సముదితపరివార బంధుసమేతంబుగా యుక్తక్రమంబున భరద్వాజ సందర్శనంబు నడిపి పవనతనూదుల సాహసోపకార ప్రకారంబు లగ్గడించె నతడు. 1442
- క. భాను మెఱుఁగు రాఘవుఁ డా, భానుభుజుండు రాముఁ డుల్లసము మీఱ మహి భానుజాలతో భరద్వాజానుమతిం బడసి కపిచయం బగ్గి పక. 1443
- నీ. కువలయానందమై గురుశైశ్యకరమయి నవనూత్న చంద్రమండల మనంగ నమితకంఠ్రామోద మైసన్నిభూతియై పరమేశ్వరుని జటాభాగమఁగ నవిరళ నీలమై భువ శ్రస్త మై (ఇవిశ్రావ్యుడలముచవునంగఁ గలధాతమయమయి కలితావదాతిమై మేరుకైలాసప్రకారమనఁగ భూరిసార ప్రవాళ విస్తార హనుమఁ, బ్రకట హరిపూర్ణతరవనరాశి యనఁగ రూఢి దళరారు పుష్పకారూఢుడగుచు, రాముఁడుసమ స్తజగదభిరాముడగుచు. 1444
- క. వివర హరికోటి రమణునఁ, జని నందిగ్రామము న్వికాలయశోపా వందిగ్రామము నెవరం, గని భూమివిభుండు పుష్పకముఁ దగ్గి డిగిమెక. 1445
- క. వసుధామకులమణిమణి, వసుధామయవాఙ్మితకుండు భరతుండు భక్తి వ్యసుధా రాజ్యభరముతో, వొగఁగిన పామకలు దొడి మహోజ్వలభంగిక. 1446
- వ. నందిగ్రామంబున కపూర్వవిలాసం బావహింప భరతావాసంబునకుం జని. 1447
- నీ. కోటిబాంధవశృంగారంబులకు మందహాసచంద్రిక సముల్లాస మొసఁగి సమృద్ధిశ్రీరసానుసహకారబృందంబు విత్రులదయామృతవృష్టిఁదనిపి వలిమఖివృజినీకువలయమండముఁ గటాక్షంకు యోగంబున శలరఁజేసి పారిజానపద స్తానపద్యము వాఙ్మిళంబు పూరమున దైత్యంబువాని పరగభరతాదిసోదర సమృదాంబు, రాశి నిజరాక మహ్నింగఁ జేసి రాక్ష 1448
- చంద్రభూజాని భూలోకచక్రం బోని, కాంతిసోపాని నరివారకతినుఁ దోపుచు. 1449
- వ. అఖండాఖండల వైభవాధిపతుడై పుస్త బంధుపరివారంబుఁ, విరేచింప మహోత్సవి స్తుండై యిచ్చనోష్ఠి సుతుష్టాతురంకుఁ డగురాముండు నిజపాశుకాముల భరతమ హిపాలకృతవిశ్వాభయహీపాలనసౌమ్యరం బభివర్ణించు పారిజానపదలోకాలోకనంబు నం గుకూటాంధై. 1450

క. బహుమాః పూర్వకముగా, గుహునిరి బోఁబనిది యారఘుప్రభుఁడు మహా
మహాఁడత్రుడు సోదరత్రయ, సహితుండై పటు జటావిసరిముఁదిరెచ్చె. 1450

చ. ఇటులు జటోత్కటం బపనయించి పృథు సనయిత్తు మందఱో
దృఢు పటులఁబుఁ ద్రోఁచిన సుధానిధిచందము నొంది సదృఢా
ర్థులు లలితులఁగ నంత రఘుభర్త ముహూర్తము నిశ్చయించె వి.
స్ఫుట పటుశోభనంబులను జొన్నెడుదాని నయోధ్య కేగఁగ. 1451

క. కడుశాని నిసఁ దలఁచిన యాహ్వాను వత్తువుగాని కదలి పా మ్మని పూజ
ల్లడు నొసరించి కుబేరుని, కడఁ కనిచె స్పృశుఁడు భ్రష్టకము సాదరుఁడై. 1452

ప. తదనంతరంబున.

కా. స్థామధ్యక్షితరు ల్సహోదరవరు ల్బ్రాహ్మణులం గొల్వఁ బా
దాయుగ్ధోచ్చ మహోత్తమాంబులు మరుత్పుత్రుండు మున్నేగ దై
తేయస్వామి విభీషణుండు గరుభక్తిం జేరి రా నపు యా
త్రాయత్తంబగు చిత్రవృత్తి రఘువంశ్యస్వామి యుత్సాహియై

క. మండల దీప్తితైలిత, గండస్థలుఁ దగుదు రథముఁ గైకొని యొప్పెరి
జండకీరణుండు పాడుపు, గొండ పయిన్వెలుంగు గతి గఘుభం దంతక. 1453

కా. చక్రానంద సహస్రభానురుచిరోచ్చస్యందవారూఢిప
చ్చక్రాళి నైలయింపఁజేయుదు మనోజ్ఞ ప్రక్రియాలోలుఁడై
శక్రాద్యష్ట దిగీశభావితయతో బాలప్రతికుండు నై
శక్రాశ్మప్రహస్తకుండు వెదలె స్సాకేతపీఠార్థియై. 1454

ప. తదవసరంబునం గౌసల్యము సపత్నీ ద్వయసహితంబుగాఁ బుణ్యనిలిచినకదంబవల
యితం బగు జనకనందన కర్ణీధంబు ననుసరించి సమచిత యానంబున వెదలె నంత.

మ. హితవృత్తిం జని రాఘవుండు గనియెక్క హేమప్రభాబాలి
ర్జిత పతేద్యయచక్రవాక మిభువాక్షేపప్రచారంబుఁ బా
యతరంగోద్గతవాతకంపితమహీమట్నాభికాడలికా
స్థితకీరంబు లసన్మనోజ్ఞ సరయూతీరింబు దూరంబు న్. 1455

క. కని తత్సమీపమునకుం, జనుఁబ్బడు కుమద కరులసారథము వెనఁ
గొనిన మలయానిలమున, మృనిగిన రాముఁడు లక్ష్మణుం డి ట్టనియెక్క. 1456

పీ. కలిత రక్షాత్వల కలికా విశేషచారతి దీపకలికాప్రతీకులతోడ
నిధికవాఃకేరీసమాయాత భద్రైభపటుకుంభభద్రకుంభయలతోడ

- తైలాలసంగతచరముగ చక్రవాకమనోజ్ఞ కిసకలకములతోడ
నాంసపక్షవృన్దవాద్యాదిత వికాలనైకతవేదికాదయమతోడ
గండకాచార లాహప్రకరముతోడ, గమత సౌకన్యచారుపీఠములతోడ
భావిష్టాభిషేక స భారములఁ బొనర్చునది వోలె నున్న దిన్నది గంటె. 1459
- క. అరి లక్ష్మణుఁడు చతుఃకచఃముల నగ్నింప భరతికేత్రుఘ్నులు మె
ల్పుఁగ గీర్తింపఁగ రాముఁడు, చని కాంచె నయోధ్య నహితజనతాసాధ్యక. 1460
- క. కాంచి యపార కపివార శువార సహితుండై తూర్వనాదృబులు విప్రాశీర్యానంబు
లు మిక్తు ముక్తు వగామనంబునం బొగుమలాంగనయ్యం బోలె వివిధాలంకార శో
భితయై వసంతసమయోగ్యానంబును బోలెఁ గును పనిర విస్మయర వికాల సా
లంబై హిమకరోద మావసర ఘూర్ణమానమహాగ్ధర బంబోలె ధవళ తురంగ తరం
గం బై కారిదామఖియము బోలె సంగీతవిద్యానిలము బై వెలయు నయ్యయోధ్యా
రాజధానీప్రవేశంబు కృత్రజయంబునం బొడలు మహేంద్రుండు నురాచార్యానుమ
తుండై త్రిదశాలయప్రవేశంబు గావించుచందంబున దళకింతలు తను డను రాముం
డు గసిస్తాపమత్తుడై చూచరించె నుత్త.
- తే. గీ. శాపవంబులఁ దూతీ పయోజనవని, హరమొగుంది ధారాగృహములమరిసి
గంధకజగి మిరియచకలితగంధ, గంధవహృత్తి నెదిరించె గంధవహుఁడు. 1462
- క. సూదరకత్తిగాఁడు పోగందరవిభవమునఁ దత్తుంగ బేగమహో
నందఱుపాలులు నుదయం, బొంది రమృతమామ నవ్విబుధులవిధముక. 1464
- చ ఇధఘట లక్ష్మణమహున కీవల వాకల నేగ మాక్తిక
ప్రభలు వెలుంగ ఛక్రిలు పట్టి సరుస్త కుంభంకాళి
త్యభివక్తభూవణా శులాలయం బటువేళకరు ల్నకింప భూ
విధులు పదారిందఱులు వేక్క భజింపఁగ రాముఁ డాదృతిన్. 1465
- క. ఘటాపథులుఁ దరియఁ జొచ్చున కృతవంబున. 1466
- క. లాజలు శతకలఁగ దూ, గ్యాబాలంబులుగ యూని వహాక్తికనుల్
రాజపథసోధపుష్ప, స్త్రీజనములు చల్లి పును నేసలు పటమై. 1467
- క. క్లాఘాతిక కుపవఃజన, మాఘాతసముద్రలంఘనాద్యభిరతితో
రాఘవవిరోధిజయన, మాఘాతముచెల్లెఁ బురుషుం డెల్లెవలక. 1468
- క. హనుమద్బల్లూకపసౌధిసలాంగదకుముదకేసరి దధిముఖమహా
వనసకజగంధమాదన, వివరసుషేణగవయ్యుదిదమైచాదుల్. 1469

- చ. ఒహువిధవాహనముల సహరవిభూషణభూషితాంగులై
యహిపరిమృక్త కంఠక నిభాంకుకముల్లరియించి గంధమా
ల్యహిణిశరీరులై ఫలరసామలఁ దృప్తి వహించి యొత్తయుకా
రహివిహరించిరప్పరసరంబున రాముఁడు సంతసింపఁగఁకా. 1470
- క తాలిమి శ్రీహను మత్స్య, తాలక్యూణభరతశత్రు వారకశత్రు
ఘ్నాలంబరఁడై కఘుఘా, సామం డత్యాదరమున బట్టవ మేగఁకా. 1471
- చ ఇల్లుఖిలజనానందంబు గాఁ బురవిహారంబునం బ్రీతుండై. 1472
- క భూమినుగ బాంధవ భృత్యాహత్యక నాగరకుల శాసతిఁ బరిరం
భామితఃకుశాదృష్టి, ప్రేమాబహు హను సుఖపరిప్రన్నములకా. 1473
- ఉ. సుతసచ. ద. జీయుచు వసంతుఁడై పుష్పవనంబులోని క
త్యంతముదంబునం జనిన యట్లు ఖినుత్తు చిరత్న దీపికా
క్రంతకరోగ్యహంతవిధు కాంతకేలాస్థగిత్తోరు వేదికా
భ్యంతరచుందిగాంతర మహాస్థితీజాఁక సాచ్చి వేడుకకా. 1474
- చ. అంతరము భాతుఁ డభీష్టసుఖావాసంబు లగునివాసంబుల హనుమన్మఖ్యుల విడి
యించె సంకిసీ గాకాంతయుఁ బుణ్యకాంతకరాంకలతాంతతాళవృంతానిలాలోల
మృద్ధులంతలయై శుద్ధాత్మగలు నొచ్చి కట్టఖంఠవిభవంబున నగడసాచ్చి రాముం
డుచిఁపినోదంబుల వీణాదివనోహరసంగ శవాసంబుల బాంధవాను మోదవాదంబుల
నారేయ సుఖవృత్తిఁగడపుటయు. 1475
- సీ. ఉదయభూభృచ్చిఖరోత్తుంగ ఫణిఫణా రమణీయకృదనంతరత్న మనఁగ
విధుమయూఖయృణాల విసగ్రసననిహా యసవరస్సంచార హంసయనఁగ
తువన ప్రకాశకబుద్ధి వీక్షితపాయపక్షి రద్దక్షిణచక్షువనఁగ
బుక్తికంఠవిహారి పట్టాభిషేచ వార్ధసురః శ్రిత వసురాశి యనఁగ
రహియజుస్సామయుగ్జతురగసమృద్ధి, మూఁడుమూర్తులు మెదిపిన మద్ద యనఁగ
నాడుచుయ్యెనినుఁడు ప్రాకృతాదరీయ, కన్ధగిరిచిత్రకాన్త కిఖగతి ఖగతి. 1476
- తే. శ్రీరఘుస్వామి పట్టాభిషేకమునకు, సర్వశీర్షాహృంబులు సంగ్రహించి
భిర్యలశంబు వేలుపు ల్పరిపరనఁగ, భానుఁ డుదయించె నభినవభానుఁ డపుడు.
- పి. వజ్రసంకల్పిత ద్వారబంధములకుఁ బొలుపారుకుండు ముత్రాతలగుడుఁ
గమనీయబహుచిత్ర కాయమానములకు నవకేసాలయతోఁజంబు లగుముఁ
బ్రాతస్సమృద్ధిత భామాఫరములకుఁ గర్పూరతాంబూలకాంతులగుడు
సీమగోత్రాధరచారుకూటనిధిసాధకతిఁ గైరికధాతు నిగుడు

- నరుణసంసీరుచా నరోవిహారమనుక, రమ్యులకునొప్పు సుమపరాగమ్యులగుచుఁ
బలరథములకు రత్నకంబళములగుచు, నరుణగతి మించె దరుణారణాశపములం.
- చ. అహిమకరోరుభాన్వదుదయమ్మునకు న్మృతుగాఁగ వేడుక
స్వహాససాజన్ముఁ డన్నపతిచంద్రుఁడు రాముఁడు వందిమాగధ
ప్రహితమతుల్యలంగఁగఁ బ్రభాతమునం దగ మేలుకాంచె బూ
ర్ణహిమకరాననాంకురుభి యందోఱకందోవలత్సహింపఁగన్. 1478
- చ. మేలుకని కృతికాల్పకరణిముందును భృతధివ్యాంబరవిభూషణుండును నతపామంత
మహీపాలకుండును వృతబంధునహోదరామాత్మ్యుండును భృతమహీదేవతానివహుం
డును సుతిపారజానపదకపిప్రవరప్రకరుండును స్మితసుందరాధర యుఖాంభోజుండు
ను మితచతురమధుర వాక్యమాజుండును మహాలేఖుండునగు రామరాజుం గనుంగొని
సమన్విత వామదేవాది మహామనిశ్రేష్ఠుండగు వసిష్ఠుం డెల్లవారల యల్లుబులుఁ
బల్లవింప నల్లు నిట్లనియె. 1479
- ఉ. చేరున యయ్యి మూరుతము శిష్యులఁగూడి మునీంద్రులెల్లరుం
జేరి రయోధ్యజానపదసేవిత యయ్యి వరాభిషేకిం
భారములెల్లఁ జొప్పడె సమస్త మహీవలయాధిరాజ్యమిం
పాగఁగ రామమూర్తి సమర్పణసేతుక బాలమేటికిఁ. 1480
- క. సుతభ్రాన్యవదీజలములు, జతురంభోధ్యుదకములును శైలచరులు స
మృతిఁ దెచ్చి రఖిల జనమానితమై పట్టాభిషేకిలయుం బయలెఁ. 1481
- చ. అని పలికి కాసల్యాగర్భసంభూతభూత ప్రభూతవర్తనం బుగ్గడించి. 1482
- కి. పదునాలుగునబ్దుబులు, బదునాల్గు ముగంబులయ్యె భిరతున కతఁడు
న్మృదమందె ధరాభారము, గదలిచి రామతలఁ దెట్టఁగా విడిచెనుమఁ. 1483
- క. జాత్రున రాఘవుఁ ఁఖిల మహీవలయముఁ దేర్చిమీఱసేలు నిధునిగాఁ
గావితము యభిషేకిమహావిభవం బనమ దుర్భరసందమఁ. 1484
- చ. సమస్తజనానందకరం బగునమ్మహావార్త దశరథాంగలకెఱింగించి తదనుభవతంబు
తడవిన తేజతాజనుజనుభ్యాన్వంబులతోన భూదేవతాశిర్వాదంబులును దిగ్బడుండుభి
రవంబులతోనఁ దూర్వాంశంబులును గల్పకప్రసూవాసారంబుతోన పుణ్యకాంతాక
రాక్షసాసాతంబులును గంధర్వాపురోహిష్యంబులతోన వేద్యాల్పాస్యంబులును నొ
క్కట నిలికి స్మృతమోర జాతియొప్పె నవ్వు డెరుంధతివల్లభుండు నిత్యవభాభాసురం
బును ముక్తాఫలవిశేషజాతంబునున్న క్షీరచార్మిభీయమంబోని సభామండపార్థుంక

రంబున నుత్తుంగంబై పూర్వకైలసద్వృత్తుంబగు భద్రాసనంబున రోహిణీభవదండంబు
హిమకరుణ్ణి జానకీసనాథు రామమహి నాథు నుభానీనుం జేసెంత 1485

క. నవరత్నయూలంకర, నివిశేషము పేర్మిరోహణమహీధ్రమునా
నవనిధిభుఁ డొప్పుటయు నపుడు వసిస్తామహగడంగి కడున్మోరమునకా 1486

మ. ఉపమాతీత యశోధురంధరు గుణాధ్యు స్సర్వ స్వంసుహా
ధిపతిత్వంబు వహింపు మీ కమమఁ బ్రీతిభర్తృపట్టంబు స్మృ
త్యుపదిష్టనీతి మానవేత్వరలలాటోపాంతముం గూర్చి ర
చ్చుల్లంగప్పుం బెనుమట్లు తీవమెఱపు స్సంధింబుచందంబునన్. 1487

చ. కలిత మనోజ్ఞపల్లివని కానీత పుణ్యనదీజలాజ్ఞుల
త్కలకము లొప్పు గవ్యకరక జములకా ధరియించి హానిచం
ద్రులిటులు త్వద్దయోగముఁ జిల్కము మాపయినందుఁదెల్పు న
చ్చెలువున రామచంద్రు నభిషేక మొనర్చిరశేషభూతికా. 1488

ప. మఱియుం దగువారెల్ల రాఘవుం బుణ్యతీర్థజలంబుల విద్యుత్కక్రమంబున నభిషే
కించిరి. 1489

కుముదబాంధవు బోలెఁ గువలయానందుడై యమృతధారాపూరితాత్మ్యఁడగుభుఁ
గనకాచయఁబోలె ఘనపానకటకుడై విబుధనదీజలవిమలఁ డగుచు
నప్తమూర్తియఁ బోలె నార్యామకూలుడై సంరతగంగోత్తమాంగుడగుచు
నీలాంబుదముఁ బోలె కాలివిలాసుడై విహితాంబుపూర సంహితకుఁ డగుచు
గల్పకమనోలె మధురసకలితపాణి, పల్లవుండయి యభినవఫలమఁ డగుచు
నీతతోఁగూడి పట్టాభిషేకశోభనము వహించెడువేళ రామమహివిభుఁడు. 1490

క. పొడిచి రామమూర్తికి, హాతుకకలశోదకంబు లభిషేకింపకా
మేటి జలధారలొప్పెం, గాటుకకొండపయి కజ్రకవచమూర్ధికా. 1491

మ. ఈరీతి నభిలభూతధాత్రీవలయాభిషేక సామ్రాజ్యసంశోభితుడై గురుబ్రాహ్మణ
మాతృదేవతావందనంబు లాచరించి సమస్తజనంబుల నభిమతప్రవానంబులం దనిసి సుం
కుష్టుండై. 1492

1. ఆవిభుఁడు దనకుఁ గావ్యుల, గా వేలుపు లంపినట్టి కనకాంబరభూ
షానిసరము నాద్యతి ముగ్ధివాచుల కొనగి సక్కిరించుచు మఱియుకా. 1493

2. అభిష్టగర్జనప్రియవచనంబుల నలనీలాంగదబాంబవద్విభీషణాదులందనిసి వచ్చుచుం
బోవుచుండరుగాకయని వారివారి విజ్ఞానంబుల కాదుమ్రొక్కి ధృష్టుమ్రొక్కి బోవునట్లు

నైవోసంగి వీడ్కొల్పి జనకవందన నందఁజేసి హంబున మన్నించు మహాబల న దనుం
దమ్ములం గలిపి కొని తనయెద్ద న యనిచి కొని. 1494

క. మందారముఁ బలికొనిన, నుంచీవరు లగ మబ్బునుం బెసఁగొన మిం
చుంకొరయు జనక మహిభృష్ణుడనఁ గుడి మహి యాశనందనుఁడేలేక. 1495

క. వలసినయప్పుడు వానఁగ, గలుగఁగ మగణములు నట్లకా రుక్ ట్టామా
నలబాధలుఁ దస్కరజాగుల పేరులు నెఱుంగుండఁ బ్రోచెఁ బ్రజలక. 1496

క. ఆ సూయాపతి హితుఁ డొ, య్యసూయాణముగ నాజ్ఞనలరిచి మహిలా
న సూయాసున్యాదయుఁ డీయసూయాన న జ్ఞ ప్రియం బొనరుచు నిక. 1497

వ. సమస్తజనవృద్ధయానంద జనఁబుగా న నేక సమానవర్షంబులు వహిపాలనసుఖ
బసుభవించుచుండె నిమృతకాశ్యరంబు దురితాపహంబును జయావహంబును
నగు నని చెప్పి వాల్మీకిచున్నా మహామహు డయ్యె మహాప్రభూ వేంకటేశ్వరా
యవధరించి రక్షింపుము. * 1498

గద్యము.

ఇది శ్రీసూర్యనారాయణపద్మబ్రహ్మభావపరామిత భూమితైలవినయ రామకావ్య

తనయ పండిత సేవాసముచ్చయ క్రొత్తల్లి లచ్చూరణి బై

దాశరథివిలాసం బను మహాప్రబంధంబునందు

సర్వంబును వస్తాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

అముద్రితాంధ్రగ్రంథ సర్వస్వము.

1 జాహ్నువీమాహాత్మ్యము. (ఏచుఁగు లక్ష్మణకవి)	0 10 0
2 సీమంతినీకళ్యాణము. (పెచుమిశ్య సోమన్నకవి)	0 10 0
3 విజయనందనవిలాసము. (మంగళగిరి ఆనందకవి)	0 10 0
4 చాల్మీకిచరిత్రము. (రఘునాథభూపాలుఁడు)	0 8 0
5 రంగనాథరామాయణము. (కాచభూపతి విత్తలరాజు)	1 0 0
6 శ్రీరంగమాహాత్మ్యము. (కట్టా వరదరాజేంద్రకవి)	1 0 0
7 సారంగధరచరిత్రము. (కూచిమంచి తిమ్మకవి)	0 12 0
8 భార్గవపురాణము. (కాండూరి వేంకటదాసు)	1 4 0
9 నారాయణచలమాహాత్మ్యము (అల్లమరాజురంగధామకవి)	0 12 0
10 శ్రీలక్ష్మీనారాయణపరిణయము. (శివపల్లి సర్వోత్తమకవి)	0 12 0
11 సలచరిత్రము. (రఘునాథభూపాలుఁడు)	1 0 0
12 సర్వకామదాపరిణయము. (శిష్టు కృష్ణమూర్తికవి)	0 10 0
13 సీతాపరిణయము. (వాసిరెడ్డి సుబ్రహ్మణ్యకవి)	1 0 0
14 మిత్రీవిందాపరిణయము. (శ్రీరాజా రావు జనార్దనరంగారా యణింగారు, బొబ్బిలి.)	0 4 0
15 నానార్థనిఘంటు	0 4 0
16 నీలాపనిందానివారణము. (మాడభూషి నృసింహసూరి)	0 4 0
17 బలరామక్షేత్రమాహాత్మ్యము. (మండపాక కామకవిగారు)	0 8 0
18 సుధీరంజనము అను ధ్రువోపాఖ్యానము. (ఓగిరాల జగ న్నాథకవి)	0 4 0

వలయువారు:—అముద్రితాంధ్రగ్రంథసర్వస్వము,

చిత్రాడ, పితాపురము,

తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

శ్రీ రామలాస గ్రంథ మాల

— 1 నవలలు. —

— 1 ఇతర గ్రంథములు. —

1 పృథ్వీరాము	1- 0
2 వినోదిని 1 వ భా.	0-12
3 వినోదిని 2 వ భా.	0-12
4 ప్రేమలత	0- 8
5 పరుసవేది	0- 8
6 మయసభ	0-10
7 అపూర్వప్రతిభ	0-10
8 చాందసులాస	0-10
9 చినరంగరావు	0- 6
10 చార్ల చరిత్రము 1 భా	0- 8
11 పాణిగ్రహణము	0- 1
12 సహృదయ	0- 4
13 తాతాజీవితము	1- 0
14 దోమాడయ్యధము	0-12
15 కమలావతి	0-10
16 స్నేహలత	0-14
17 రసపుత్రజీవనసంధ్య	0-14
18 కాంచనమాల	0- 3
19 సీత	0-10
20 మధురమంజరి	0-14
21 దమయంతి	0- 8

22 ప్రీతిపద్యరత్నావళి	0- 4
23 రాయలరాజనీతి	0- 4
24 ఐరోపామహాసంగ్రామము	0- 2
25 ఓటరులకర్తవ్యము	0- 2
26 విద్యావంతుని ధర్మములు	0- 2
27 హితవాది (విమర్శనము)	0- 1
28 గోషా	0- 8
29 సంగీతవ్యాసములు	0- 4
30 భగవద్గీతామృతబిందువు	0- 4
31 చమత్కారరత్నావళి	0- 4
32 బద్దీనీతులు	0- 4
33 కీ॥ శే॥ కావ్యనిధి శ్రీచెలికాని	
లచ్చా రాయజీవితచరిత్రము	1- 0
34 కుచేలుడు	0- 2
35 ప్రేమమయిరాధ	0- 4
36 రుధిరస్రవంతినాటకము	0- 4
37 శ్రీరాముని జీవితచరి	
త్రము.	1- 8
38 మల్లె మొగ్గ	0- 1
39 రోహిణి	0- 2
40 పాణిగ్రహణము	0- 1
41 వెలమలుక్షిత్రియులా ?	0- 2
42 కురంగము	0- 1

వలయువారు:— శ్రీరామవిలాస గ్రంథమాల,

చిత్రాపూర్వము,

తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

